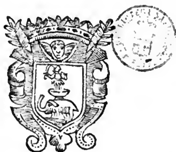
CATANA
ILLUSTRATA,
SIVE
SACRA, ET CIVILIS
URBIS CATANÆ
HISTORIA

A prima ejuſdem Origine
In præſens uſque deducta, ac per Annales digeſta.

OPERA, & STUDIO

S. T. D. D. VITI M. AMICO, ET STATELLA
Benedictino-Caſinenſis Prioris.

PARS SECUNDA.

****

CATANÆ MDCCXLI.
Ex Typographia Simonis Trento
Superioribus Annuentibus.

ILLUSTRISSIMO. SENATUI.

CLARISSIMÆ.

URBIS. CATANÆ.

REGIO. CONSILIARIO.

ARMORUM. IN. BELLO. PRÆFECTO.

REI. PUBLICÆ. CUSTODI. AC. CURATORI.

D. Josepho Mario Joenio *Patricio*.
D. Ascanio Ricciolo *Balneariæ Baroni*.
D. Francisco Gravinæ.
D. Joanni Baptistæ Paternionio.
D. Vincentio Tedeschio, & Cælesti.
D. Cæsari Tedeschio. *Turris Veteris Baroni*.
D. Francisco Tedeschio *Tuscani, & Villallegræ Baroni*.
Senatoribus.
D. Willelmo Scammaccæ *Brucæ Baroni Syndico*.

ALTERAM. HANC. ANNALIUM. CATANENSIUM
PARTEM.
PERPETUÆ OBSERVANTIÆ:
GRATIQUE. OFFICII. MONUMENTUM.
D. VITUS M. AMICUS, ET STATELLA *Casinensis*.
D. D. D.

VEhemens illud, natumque desiderium, quo nomen suum ab interitu vindicare contendunt homines, in eorum animos, qui præclara anteactæ ætatis facinora scriptis illustrant suis, dulciter irrepere quispiam opinabitur. Æqui vero rerum æstimatores aliorum famæ potius, quam propriæ illos consulere, inque alienam utilitatem operam conferre suam, profecto intelligunt, nec

inanis

inanis gloriolæ ſtudio duci, ſed quid poſteris ad veram laudem ſit agendum, eos luculentiſſimè demonſtrare, arbitrantur. Id probe intellexiſſe Vos, Patres Conſcripti, in hac noviſſima Catanenſis Hiſtoriæ editione veſtris auſpiciis, curiſque adornata ii norunt, apud quos minimè dubium, privatis omnino poſthabitis, publicis commodis unumquemque veſtrum proſpicere, Patriumque decus rebus omnibus Vos adeo pluris habere, ut tot inter ſollicitudines nihil charius, antiquius nihil contigiſſe arbitremini. Quæ quum ita ſint, non eſt, cur hìc cauſſas memorem, quibus ad opus hoc quodammodo perficiendum, veſtroque ſub nomine vulgandum, adigar; ſatis enim exiguæ induſtriæ, tenuiſque ingenii mei conatibus penes Eruditos conſultum iri hac ratione confido; Communi nempe Civium bono nequit non cedere; quod ſub felici Reipublicæ Patrum, atque Cuſtodum omine in lucem profertur. Supereſt, Senatores Ornatiſſimi, ut ea vultus comitate, animique magnitudine exile hoc munuſculum excipiatis, qua ad Urbis noſtræ incrementum incumbitis, omniumque votis, atque expectationi ſatisfacitis.

Dabam Catanæ VII. *Kal. Februarias* MDCCXLI.

CATANÆ ILLUSTRATÆ LIBER QUINTUS.

CAP. I.

CATANA SUB NORTMANNIS.

Anno Xpi Elebre nomen, quod militari gloria, rebusque præclarè gestis sibi Nortmanni Principes pepererant, nedum Italiam, proximamque Siciliam, sed universam pene Europam pervaserat; eorumque potentiam Apulia, ac Calabria a Roberto Guiscardo, & Rogerio fratre virtute bellica conquisitæ auxerant. His exciti Messanenses proceres, omnibus officiis, ut in Siciliam cum copiis transmitterent, Siculosque a Saracenorum tyrannide vindicarent, eosdem diù solicitaverant, atque ad animo diu præconceptam expeditionem incenderant. Interim in Sicilia acres ex zelotypia di-
1059. scordiæ inter Binitthamana, seu Bethumenum Catanæ Præfectum & Benneclerum honestissimum Juvenem Saracenum, ita exarserant, ut hic tandem ab illo oppressus occubuerit. Patrocinabatur Bennecleri causæ Belchemedus, seu Belchanes in Insula pro Saracenorum *Calipha* Præses, cujus ille sororem desponderat. Hujus itaque judicium, potentiamque simul, & *Caliphæ* iram veritus Bethumenus, fama Nortmannorum illectus, prodere illis Siciliam constituit, quo patratæ cędis sup-

plicium evaderet. Rhegium itaque, ubi tunc forte Rogerius Comes ex Apulia redux agebat, occultè contendit, hunc adit, ac multa ad rem præfatus, Siciliam Christianorum imperio deberi enarrat, expugnarique facili negotio posse ostendit; Civitates, & Opida immunita, Saracenos nulla militari arte instructos, Siciliæ Præsidem inertem virum, ac vecordem, *Caliphum* denique longe absentem omnia præter bellum metuere. Suammet suorumque opem ac operam, modo sua sibi jura illæsa serventur, offert. Hæc, quum Rogerius ad Robertum Fratrem Meliti per id tempus degentem per nuntios detulisset, reclamavit ille: Punicam subesse fraudem, ac dolos inserui, nec Bethumeno facile credendum; Sed Messanensibus rursus per legatos auxilium petentibus, Nortmani gloriæ satis cupidi, sublato metu, ad bellum in Sicilia contra Saracenos sese instruunt. *Anno Xpi 1059.*

II *Nondum igitur hyeme transacta* (Gaufredi Malaterræ Synchroni Scriptoris verba usurpamus (a)) *hebdomodà videlicet prima ante Quadragesimam, cum centum sexaginta militibus, ipsum Bethumen secum ducens Rogerius Pharum, ac clibana tegularum transiens Siciliam invadit*, ac magna acta præda, Saracenis Messanensibus, eorumque Duce sibi obviis strenuè interceptis, atque occisis, Rhegium majori cum manu rediturus contendit. Majo ineunte Robertus equitatu quam maximo stipatus, classe comparata, Siciliæ expeditionem serio molitur, quem tamen Beleamuer, seu Belchemedus *Amiras* magno navium apparatu impedire obnititur. Ad callida hinc argumenta conversus Rogerius, Roberto consulit, ut cum universo exercitu in littore sese hostibus ostentet,

(a) Lib.2.cap.4.

dum

Anno Xpi 1060. dum ipse nocte intempesta cum paucis animo valentibus, veteranisque militibus in Siciliam transmitteret. Re ex animi sententia succedente, exscensu facto, ad locum bis mille passibus circiter Messana refugientem, cui nomen a *Chuppa*, Urbem eamdem, qua parte meridiem respicit, oppugnatum, machinis, bellique magno apparatu instructus, cum suis contendit, summo animo obsidet, majori virtute superat; ingentique *Saracenorum* edita clade, claves ad Ducem transmittit. Dum Messana diripitur, *Amiras* cum classe fuga sibi consulens Panormum remeat; ac Duci cum omni exercitu fretum placido cursu trajiciendi commodum præbet.

III. Conjunctis viribus dehinc fratres, ut Gaufredus testatur (*a*) Duce Bethumeno Rametram contendunt, quam ex deditione accipiunt, ac Maniacium usque profecti, Fidelium Demanæ vallem incolentium turmas lætis canticis, hymnisque, ac muneribus sibi obviam procedentes humaniter admittunt, opemque flagitantibus pollicentur; tum contra Centuripen movent. Audito autem Saracenorum copias ab *Amira* expediri, sibique bellum imminere, Centuripis obsidione soluta, in *Agro Catanensi*, prope Paternionis opidum castrametati, *visa planicie spatiosa, aptum locum ad præliandum judicantes, per octo dies morati sunt, volentes, ut a Saracenis inibi prælium dispositum offerretur* (*b*) A speculatoribus Bethumeni nihilominus edocti, bellum nondum in promptu haberi, aliquot direptis locis prope Ennam ad fluminis ripas, quod hodie *Dittainus*, olim Chrysas, tentoria figunt, hostiumque exercitum impavide opperiuntur. Ducebat *Amiras* quindecim circiter hominum millia, Nortmanni septin-

(*a*) Ibid. cap. 13.

(*b*) Gaufr. ibid. cap. 16.

ptincentos, si Gaufredo credimus, sub signis numerabant, paucis exceptis Siculis, qui sese illis adjunxerant. Tres ille acies, hi duas instruunt, consertisque manibus acre bellum committunt. Victoria ad Nortmannos inclinante Saraceni funduntur, ac decem millibus ex barbaris desideratis, ubique, Ennam usque propulsi, nostris ingentem prædam relinquunt, ac latè per insulam discurrendi aditum præbent. *Anno Xpi 1061.*

IV. Enna interim obsidetur; sed naturali urbis situ confisi Saraceni, quum obsidentes contemnerent, egressique per vallem Demanam captas a Nortmanis urbes vexarent, Hyems vero jam ingrueret, veriti Duces, ne Messana ab hostibus impeteretur; soluta obsidione, eò copias reducunt, urbemque mœnibus & validioribus propugnaculis muniunt, mox de bello administrando consultant. *Placuit Bethumenum Catanam mittere*, inquit Fazellus (a) *qui militum electa manu Saracenos ea parte lacesseret, opidisque expugnandis intenderet; ipsi vero ad Apuliam, & Calabriam per hyberna tempora revisendas secederent.* Catanam divertisse in hac profectione Nortmannos Invegius scribit (b) atque ex ea Messanam, inde in Calabriam advectos, Catanense scilicet iter tenuisse, perque ejusdem urbis fines copias duxisse. Subdit enim Fazellus *Profecti igitur eo consilio in Italiam Nortmanni fratres cum Bethumenus in Catanensi regione Saracenos intra mœnia crebris præliationibus continuisset, mense Decembri Rogerius Comes selectis cum equitibus in Siciliam trajicit, ubi mediterranea ingressus, obvia quæque vexat, atque hostiliter agros circumquaque populatur; cui Christiani Sicilienses, qui Saracenis suberant, læti occurrentes, & oppida, & seipsos*

(a) Dec.2 lib.7. cap.1.

(b) Panor. Antiq. Æra Sarac.

Anno Xpi. *ipsos certatim quodammodo obtulerunt.*

1061 V. Hinc Troynam amicè exceptus, Natalem Domini diem celebrat, urbemque præsidio firmans, Roberto consanguineo suo Sacrorum Antistite constituto, sedem in ea Episcopalem, Pontifice Romano annuente, statuit. Hisque firmatis, in Calabriam reversus Eremburgam Roberti S. Euphemiæ Comitis sororem (Deliciam Roberti S. Euphemiæ Abbatis sororem appellat Malaterra) conjugem duxit, ac celebratis apud Melitum nuptiis, Insulam repetiit; mox assumpto secum Bethumeno *Petraliam* naturâ munitissimum Opidum adortus, ex deditione accepit, ac Troyna munita, Bethumeno Siciliæ præfecto constituto, ad uxorem visendam Melitum in Calabriam contendit.

VI. *Interea Bethumenus* (a) *coacto exercitu plura Saracenorum oppida expugnat, pleraque per deditionem accipit; subinde Oppidum Cutelionem* (*) *quod sui juris cum esset, ab eo desciverat, dura obsidione cingit. Oppidani, qui Saraceni erant, ad fraudem conversi Nichel vafri virum ingenii mittunt, per quem subdolam deditionem pollicentur. Bethumenus, dum in patenti castrorum loco ad colloquium à Nichele vocatur, ut mandata, quæ habebat, ei exponeret, sagitta ab arce emissa confossus, interiit.* Bethumeni equum spiculo transfixisse primum Opidanos scribit Malaterra, *ne sessor, ubi sibi primo vulnus datum foret, fraude intercepta, equo sano liberius cum vulnere aufugeret.* Bethumeno mortuo Catanam

1062. ad Saracenos defecisse scribit Fazellus, sed per-

(a) Fazel ibid.

(*) *Antulium* & *Antilium* habet Malaterra Cap. 22. *Antulienses* vero Opidanos appellat.

peram, Nortmannis enim urbs nostra addicta anno MLXVIII. a Gaufredo Malaterra dicitur, nulla aut expugnationis, aut deditionis ejusdem ingesta mentione, quam sane nullo pacto oculatissimus scriptor neglexisset. Fazelli autem assertio sine authore sublestæ fidei censenda. *Anno Xpi.*

VII. Hæc dum in Sicilia geruntur, gravis inter Robertum, Rogeriumque fratrem in Calabria, ob ejusdem imperium perperam divisum discordia oritur; At rebus tandem compositis, ad reprimendos Saracenorum ausus, qui Bethumeno occiso res suas promovebant, cum Eremburga conjuge Comes in Siciliam venit; turbas apud Troynam, ubi extremum vitæ periculum adiit, sedat, Barbarorum ingentes copias prope Ceramium fugat, spoliisque ad A- 1063.
lexandrum Pontificem Romam transmissis; Cephaledium, Golisanum, Brucatum, atque alia opida strenuè sibi vindicat; mox cum Rober- 1064.
to Fratre Panormum obsidione cingit, ac secundo prælio hostes sibi obvios superat. Tum dilata per aliquod tempus oppugnatione fratres in Calabriam contendunt, majoribus instructi copiis redituri.

VIII. Anno MLXVIII. Rogerius e Calabria redux Catanam venit, quò etiam non diu post Robertus ejus frater appulit, collatisque consiliis veluti Melitæ Insulæ expugnationem meditarentur, classe adornata, ex inopinato cum exercitu moventes circa Panormum denuo castrametantur, urbemque premunt, quam demum proditione acquirunt. Panormo expugnata eam sibi Robertus dux vindicavit, reliquas Insulæ regiones Rogerio Comiti cessit, evocatus- 1071.
que a suis, belli Siculi onere fratri relicto, in Apuliam

Anno Xpi. 1073. Apuliam contendit. Interim Catana a Saracenis tentata, eorum impetu cesserat; quam, ut sibi adjungeret, in edito colle Paternionis arce constructa, copias in eam Comes reduxit, unde facili negotio contra urbem movit; vix porro machinas paraverat, quum legatione ad eum missa, Cives se ultro dedere, præsidiarios milites, Hugonemque Gozettam Comitis Generum, qui urbi ac Regioni præesset lætissime susceperunt, ut Maurolicus testatur. (a)

(a) Rer. Sic. lib. 1

IX. Biennio post Saraceni e Tuneto moventes suos auxiliatum in Siciliam veniunt, urbemque Mazaram capiunt, arce tamen inespugnata, cujus præsidiarii Rogerium Ennæ obsidendæ intentum ad subsidium evocant. Is militibus instructus Mazaram advolat, arcem noctu per porticum ingreditur, illucescente vero clam egressus, in Saracenos tota urbe palantes ir-
1075. ruit, innumeros cedit, reliquis fusis, & ad classem fugatis, urbe strenuè potitur. Hinc *relicto*, ait Fazellus (a) *in Sicilia Hugone Gozetta suo Genero Præside, viro militia præclarissimo, genere Northmanno, Calabriam petit. Huic, qui Catanæ agebat, in mandatis dedit, ne ea urbe contra Saracenos egrederetur, veritus, ne, quod tandem evenit, accideret; Ille enim vix Rogerio discedente, Jordanum ejus filium, quem Troynæ Pater Præfectum reliquerat, ad se Catanam ad strenuum quoddam facinus pellexit. Quò cum ille ivisset, Benameth quidam, qui eo tempore Saracenorum reliquiis in Sicilia præerat, Syracusis, ubi habitabat, coacta magna suorum copia, Catanam quoque contendit. Ubi, cum non procul ab urbe insidias parasset, ut incautos opprimeret, equites ferme triginta ad Catanenses irritandos*

(b) Dec. 2. lib. 7. cap. 1.

vitandos usque ad urbis menia emisit. Quo viso Hugo, & Jordanus, cum militibus egressi Saracenis occurrunt. Cum hostes, pro stratagematis consilio terga verterent, atque illi ad locum usque insidiarum fugam simulatam insequerentur, Benamethus, cum reliqua suorum multitudine, ac Saracenis cæteris e latebris erumpentes, in nostros nil tale opinantes exiliunt, fitque cruenta pugna, in qua Hugo ipse cum pluribus occubuit, cæteris ad Arcem Paternionis fugatis, ac Jordano solo Catanam incolumi reverso. Anno Xpi. 1075.

X. Idem porro facinus ab Anonymo (*a*) sic recensetur. *Habita victoria Comes apud Melitum per Cataniam proficiscens, Hugonem de Brachia generum suum, quem dominum Cataniæ prefecerat, multa admonitione* Saracenorum *insidias, & maxime Syracusanorum vitare jubet. Quo excedente, Hugo immodicæ suæ audaciæ potius, quam prudentissimi Comitis persuasioni acquiescens, vocato sibi in auxilium Jordano egregio milite, Comitis filio,* Syracusanos *ad pugnam non cessat invitare. Quodam ergo die Benervetus eorum Princeps congregata multitudine, non longe a* Catania *in valle se abscondens, triginta electos milites pro extrahendis civibus ante* Civitatem *delegavit; Quibus Hugoni, & Jordano compertis, missis post eos statim ad faciendam moram triginta aliis militibus, ipsi deinde glomerato agmine, tardiori gressu procedentes ultra hostium insidias sinistro omine prosequi non dimiserunt. Ex tunc Benerveto cum multitudine eis insistente, Hugo statim a primo concursu occiditur; Jordanus vero hostiles manus cum paucis vix evadere potuit; triginta, qui in primo agmine hostes insecuti fuerant, apud Patrinonium per divortia fugiendo vitam sibi servavere*

(a) Apud Caruf. Bibl.Hist.Sic. tom. 2.

Anno Xpi 1075. *vavere*. Hugonem Gaufredus Malaterra *de Gircea* appellat præclarissimi generis Virum, e Cenomanensi Provincia exortum, eique cum filia Flandrina ex Edemburga susceptа Catanam dotis nomine Comitem dedisse scribit.

XI. Jamvero, hujus cladis fama accepta, 1076. rebus in Calabria quamcelerrimè compositis, Rogerius in Siciliam rediit, justoque exercitu cõparato contra Benamethum movit; Hinc Judicæ castro munitissimo in Catanensi agro expugnato, Saracenisque omnibus, præter mulieres, quas in Calabriam venum misit, enectis, obvios agros Neetum usque depopulatur, segetes jam maturas vastat, atque in magnam ægestatem hostes adigit. 1078. Jordanus vero digressus Catana Saracenos in Mazariæ valle insecutus, Drepanum obsidet, atque ex industria capit. Comes subinde Tauromenium adoritur, ubi vitæ discrimẽ quammaximum subit. Id Fazellus prope Catanam evenisse Comiti, tradit. *Per idem quoque tempus cum Rogerius non longe a Catana duas erexisset arces, quæ parvo a se invicem diffidebant spatio*. Sed calamo cespitasse Scriptorem alioqui oculatissimum ex Gaufredo discimus, qui apertissimè eadem recensens ait (a) *Interim dum ista geruntur anno instante* MLXXVIII. *Comes Tauromenium obsidens viginti duobus castellis vallavit*... *At dum quodam die de castro in castrum per præcipitia scapulosi montis Comes visum transiret cum paucis, pars quædam Sclavorum inter mirteta virgulta latitans in quodam arctioris trãsitus loco, prorumpens irruit; & nisi Evisandus, quidam nomine Brito, audito strepitu armorum, sese Comiti, & hostibus interposuisset, de ipso Comite hostibus triumphus cessisset*. Subdit inde: *E-*

(a) Ibid. cap. 5.

visando itaque in domini fidelitate, sic interfecto, dum nostri in arma ruunt, hostes per praecipitia scapulosi montis elapsi sunt. Et post pauca: *Montium autem cacumina cum ipsis vallibus perlustrans Comes peditum copiis, iter faciens a monte, qui ab Incolis Gibel, quem nos Ætnam dicimus, usque Trainam neminem ejusdem superstitionis impunitum dimisit.* Hæc Malaterra. Anno Xpi

XII. Tauromenio capto Acenses Regionis Catanensis incolæ promissum tributum pendere recusantes, *numerosa*, ut ait Gaufredus, *multitudine suorum fisi; erant enim usque ad tredecim millia familiarum* anno MLXXIX. a Rogerio ad deditionem compelluntur, qui & alios etiam nō ignobiles populos sibi adjunxit. Quumque Robertus Dux biennio post in Græciam cum exercitu, Alexio Imperatori bellum illaturus, transmisisset, fratremque Rogerium Apuliæ, & Calabriæ regimini admovisset, in suo hic discessu ab Insula Bencimini, seu Bethumeno alteri Catanæ custodiam delegavit. Qui, quum a Benaviro Saraceno Syracusarum Præfecto muneribus sollicitatus Urbem sibi creditam fœdè tradidisset, Jordanus, cui absente Patre Siciliæ onus impendebat, assumptis secum Roberto de Surdavalle, atque Helia Cortomensi genere Saraceno, in Christi tamen fidem jurato, ad proditam Civitatem repetendam profectus est. *Benevert vero*, Malaterræ verba usurpamus (a) *eos advenire per speculatores suos, quos undique omnia visum præmittebat, audiens extra Urbem copiam suorum ad præliandum ordinans, dimicaturus occurrit, pedites quidem usque ad viginti* (*) *millia dextero latere suo*

1079.

1080.

(a) Lib.3.cap.30.

(*) *Duo millia* alibi lego, & fortè rectius; vix enim credibile Jordanū parva cum manu suorū adversus ingentes hostium copias movisse.

Anno Xpi. 1075. *suo in occursum hostium paulisper anteponens, ipse in sinistro cornu fixus manens hostes præstolatur. Nostri autem cum centum sexaginta tantummodo essent milites, nil remorati certamen, Deum sibi propitium invocantes, ineunt, tertioque super pedites impetu facto, cum immobiliter persistentes flectere nequeunt, declinantes eos, super equites irruunt, fortiterque congredientes multa strage facta in fugam vertunt. Quos insequentes, & extremos quosque cedentes, usque in portam civitatis impellunt. Benavert vero sic per fugam elapso, de peditibus permaxima strages facta est. Nostri autem ante Urbem tentoria figentes obsessionem prægravabant. Sed Benavert clam de nocte digrediens, cum Pagano traditore fugiens Syracusas se recepit, sicque Urbs a nostris recuperatur. Paganus traditor a Benavert, ne Syracusam sicut Catanam fecerat, tradat, dum præmia pollicita requirit, truncatur.*

XIII. Idem quoque facinus ab Anonymo (a) sic exponitur: *Dedita Tauromenia, & Comite in Calabriam redeunte, Paganus, quem ipse custodem Cataniæ præfecerat, magna correptus avaritia, Beneverto multa sibi donati, ac comprimittenti cum summa fraude tradere Cataniam non erubuit; Quo audito Jordanus filius Comitis, illuc festinabat, quem secuti sunt Robertus de Surdavalle miles egregius Normannigena, & Helias qui prius fuerat Saracenus, sed tunc fide Catbolicus, & gentilis gentis extirpator magnanimus ... His cum Jordano Cataniam venientibus, Benevertus ingenti suorum multitudine elevatus, apertis portis hostiliter extra Civitatem occurrit; Sed nostri, quibus ex diuturno usu pugnandi, & prosperis successibus jam nulla multitudo formidabilis habebatur, glomeratis agmi-*

(a) Apud Caruf. Bibl. Sic.hist. tom. 2.

agminibus hostes quam audacissimè aggrediuntur. Et cum Jordanus, jam multis virili ejus dextera cadentibus, sibi inter cæteros Beneverto quærit occurrere; Benevertus solius Jordani occursum tamquam cervus Leonem per agmina fugienda quærit effugere; quod, quia multum fortuna suis adversante, diutius in apertis campis sibi non licebat, infra muros se recepit, suis idem facientibus portæ clauduntur; multique, quibus non licuit introire, interfecti sunt. Hostibus infra mœnia receptis, Jordanus prius recedere, quam civitate potiri, recusat. Ipse ergo tanquam cum maximo exercitu eam circumsedente; Benevertus neque suorum viribus, neque civitati satis confidens, nocte proxima Paganum proditorem secum ducendo apud Syracusas refugit: Hæc in annum MLXXX, rejicit laudatus Malaterra. Ann. Xpi 1080.

XIV. Triennio post Robertus Guiscardus post multa præclarè gesta, Dyrrachio, Epiro, Acarnania, aliisque Civitatibus, ac Insulis Græco Imperatori subjectis fortiter expugnatis, post novatam egregiè operam Gregorio VII. Romano Pontifici; quum in Græciam secundo trajecisset, febre apud Cassiopam Epiri insulam correptus decessit; cujus filii Boamundus, ac Rogerius mox ad arma ob principatus ambitionem devenere. Horum discordiam, quum dirimendam Comes Rogerius suscepisset, & Cosentiam Calabriæ urbem a Rogerio nepote rebellantem ad deditionem compulisset, in hujus beneficii gratiam Panormi dimidium anno MLXXXIV. ab eodem recepit. Hinc viribus auctus contra Benaverum, qui Syracusis labentem Saracenorum fortunam tuebatur, atque aliquot in Calabria depopulatis opidis, elatior prædam in Siciliam aspor- 1083.

Ann. Xpi. 1080 asportaverat, cum classe movit, Jordanumque filium cum pedestri exercitu præmisit. Navali bello commisso, ac Benavero occiso, hostiumque navibus disjectis, Syracusarum urbem aggressus sexto mense expugnavit, victoresque copias ad
1086 alia debellanda opidula traduxit.

XV. Sequenti anno Agrigentum, Ennamque recepit, ac Tamictum eorum ducem sacris Christianis initiavit. Quibus feliciter gestis, tota jam Sicilia (Neeto, ac Butera exceptis) potitus, Templis, Episcopatibus, ac Monasteriis Deo dicandis omnem navavit operam; Agri-
1088 gentinis Gerlandum, Mazariensibus Stephanum, Syracusanis Rogerium, Catanensibus denique Ansgerium Præsulem dedit. De hoc singillatim Gaufredus Monachus, cui suum opus inscripsit; (a) *Apud S. Euphemiam vero Monachum quemdam natione Britonem virum religiosum, postea Abba-*
1088 *tem totam Ecclesiam prudenti moderamine audiens, ut hunc Catanensi Ecclesiæ impetrare queat, Episcopum ordinare intendit. Quare & per semetipsum illuc accedens, vix tandem Monachis hoc carere nolentibus, ipse autem præ cæteris amplius reluctante obtinuit. Sicque solemniter Episcopatum concedens, quod nulli Episcoporum fecisse dignoscitur, totam urbem sedi suæ cum omnibus appendiciis suis sub chirographo, & testibus hæreditaliter possidendam assignavit. Porro ille Ecclesiam minus cultam, ut pote a faucibus incredulæ gentis erutam, suscipiens, Marthæ studiis primo studiosius inhærens, brevi Ecclesiam omnibus necessariis provehens, ad Mariæ vices cum Martha exequendum transiit, Monachorum turbam non modicam sibi coadunans, districto regulæ jugo verbo, & exemplo subesse, ut fidelis pastor coegit.* Ansgerii in Catanensem

Pontificem inauguratione anno MCXI. statuit Pirrus (a) quo datum Rogerii Comitis primum diploma. Sed quum in eo nostram Ecclesiam una cum aliis ab se fundatam Urbani Pontificis rogatu Comes clarissime affirmet; Pontifex autem Urbanus anno MLXXXVIII. in Siciliam venisse constet, optime cum Grosso (b) Catanensis Episcopatus instaurationem in hunc annum rejicimus. Sed incongruum hic non erit laudatum Comitis diploma exscribere. Anno Xpi. 1080.

(a) Not. Eccl. Cat. lib. 3.

(b) Catan. Sacra §. 20.

XVI ,, In Nomine Sanctæ, & Individuæ ,, Trinitatis. Summus Romanæ sedis Pontifex ,, Urbanus videlicet Secundus, verus Dei cul- ,, tor, & universalis Pastor universalis Eccle- ,, siæ mihi Rogerio Calabriæ Comiti, ac totius ,, Siciliæ ore suo sanctissimo, & venerando præ- ,, cipiens, utpote Pater spiritualis me filium suum ,, licet in multis peccantem, sanctissime roga- ,, vit; Quoniam ego filius sanctissimæ Matris ,, Ecclesiæ ipsam, eamdemque matrem meam, ,, boni filii sequutus legitimam, & laudabilem ,, consuetudinem, pietatis manibus enutrirem, ,, & dulciter proveherem, fines suos magnifice ,, ampliarem, propagines, & palmites vivos, & ,, spirituales in ea studio vigili dilatarem; cu- ,, jus ergo exequendis, Ego Rogerius Calabriæ ,, Comes, & Siciliæ, observandis imperatibus, ,, & catholicis institutis, sicut Deo præeunte, ,, in curribus suæ virtutis, & propugnatore, ,, terra Siciliæ, terra Saracenorum, habitacu- ,, lum nequitiæ, & infidelitatis, sepulchrum ,, quoque nostri generis, & sanguinis ferro vin- ,, dicandum, mihi diversis temporibus subjecta ,, fuit; simili quoque modo in diversis tempo- ,, rum permutationibus ad honorem Dei, ad 1091.

magni

Ann. Xpi. 1080. „ magnificandum, & exaltandum nomen suum,
„ & pro anima patris, & matris meæ, & fratris mei Roberti Guiscardi, pro mea quoque
„ & omnium parentum meorum per diversa Siciliæ loca idoneas Ecclesias ædificavi jussu
„ summi Pontificis Apostolici, & Episcopos ibidem consecravi, ipso eodem Romanæ sedis
„ Apostolico, & laudante, & concedente, & ipsos Episcopos consecrante. Unicuique autem Ecclesiæ, & Episcopo Parochiam suam
„ dedi, & dicavi, ut unusquisque de suis sufficiens beneficiis alterius Parochiam incrustere non præsumeret. Inter quas etiam jam
„ dispositas Ecclesias, postquam summa Dei virtus, & ejus magnificentia totam mihi subjugavit Siciliam, aliam disposui, & edificavi
„ Ecclesiam, collaudante Apostolico viro, & consecrante ad titulum hujus Ecclesiæ in Catanensium civitate existentis quemdam sanctę
„ Euphemię Priorem catholicum, & honestissimum in Abbatem & Episcopum, vocatum Ansgerium, cui Urbano II concedente, qui hunc sacravit, dono Cataniam civitatem, ut sedes
„ sit Abbatiæ, & Episcopatus. De parochia vero Jachium cum omnibus pertinentiis suis, Paternionem cum omnibus pertinentiis, Aderno
„ cum omnibus suis pertinentiis, Sanctam Anastasiam cum omnibus suis pertinentiis, Centorbam cum omnibus suis pertinentiis, Castrum
„ Joannis cum omnibus suis pertinentiis, videlicet cum tota terra illa, quæ pertinet ad Castrum-Ioannis usque ad flumen salsum,
„ quod currit inter Castrum-Ioannis, & Agrigentinam Civitatem, & usque ad fines Traginensis Civitatis, & ex aliis partibus, sicut
dividi-

„ dividitur a pertinentiis aliorum Castellorum, „ & Civitatum. Istud vero privilegium factum „ est VI. Kalendas Maii Ind. XV. Anno Domi„ nicæ Incarnationis MXCI. Luna XV. Et ecce „ testes hujus Privilegii. ✠ Ego Comes Roge„ rius feci signum hoc. ✠ Ego Adelasia Co„ mitis uxor signum hoc. ✠ Ego Jofredus Co„ mitis filius hoc. ✠ Signum Jordanis filii Co„ mitis. ✠ Signum Willelmi de Altavilla. ✠ „ Signum Roberti Parrelli. ✠ Signum Josberti „ de Luciaco. ✠ Signum Bastardi. ✠ Signũ „ Petri de Merretoim. ✠ Signum Rogerii Bo„ nello. *Anno Xpi. 191.*

XVII. Huic aliud eodem anno addidit privilegium Piissimus Comes, quo novis Catanensem Ecclesiam, & Monasterium auxit muneribus, ab laudato Grósso integrè excriptum. Neque his contentus, eadem sequenti anno firmavit, Urbemque Catanam, ejusdem Agros, Silvas, Mare, Flumen, Ætnæ montem; & Acis opidum cum Saracenis; omnibusque juribus, quę ad Principem spectare videbantur, Episcopo Ansgerio indulsit, V. Idus Decembris signato diplomate, quod etiam habes apud Grossum, atque alibi excusum inter Catanensis Ecclesiæ Privilegia. In eo Episcopi, & Monachorum precibus victus, hoc sibi ac suis, census titulo, Rogerius reservavit, ut quoties nempe ad Monasterium divertere contingeret *Abbas, & Monachi unum panem, & unam justam vini illi darent per consuetudinem, & non amplius*. Per idem tempus Majoris Basilicæ Consecratio VIII. Kalendas Junii ab Ansgerio Pontifice peracta a nonnullis perhibetur; & si alii præcedenti anno consiguẽt; nec enim alia ejusdem suppetit notitia, nisi Dedicationis festum, quod eo die quotannis sollemniter

Anno Xpi. 1091. niter celebramus. Jamvero Episcopatus, ac Monasterii fundationem Urbanus II Romanus Pontifex suo firmaverat Privilegio Anagniæ VII. Idus Martii. En illud.

XVIII. „ Urbanus Episcopus Servus Servorũ „ Dei: Dilecto fratri Ansgerio Cathanẽsi Episcopo „ & Abbati, ejusq; successoribus canonicè instituendis in perpetuum: Sicut Beatissimi Patris, „ & doctoris elegantissimi Gregorii Primi scriptis „ veridicis edocemur, constat Cathaniensem, ubi „ B. Agatha orta, & passa est, Civitatem, dignitatis Episcopalis antiquitus gloria claruisse; „ capta autem a Saracenorum populis Siciliæ „ insula, & illic, & per alias universæ Provinciæ Civitates, Episcopalis gloria periit, & „ Christianę fidei dignitas interiit. Post annos „ fere quadringentos (*) Divina populum suum „ respiciente clementia per strenuissimum Comitem Rogerium Christianorum juri eadem est „ insula restituta. Porro idem egregius Comes „ Romanæ Ecclesiæ devotissimus filius, ubique „ urbium antiquæ dignitatis anhelans pro tempore gloriam reformare, Beatæ Agathes matrẽ „ Ecclesiam Cathanæ sitam Monasterium fore „ disposuit; quatenus illic fratres Dei servituti „ insistentes pro ipsius salute, pro uxoris defunctæ, & militum animabus, qui eamdem „ terram Christianorum ditioni suo sanguine „ reparaverunt, Omnipotentis Domini misericordiam implorarent. Nos itaque tanti viri devotionem, pro ut dignum est, approbantes,

(*) Ultimus Catanæ Episcopus, cujus extat Memoria, circa Annum DCCCLXXX. effloruit; hinc fere post annos bis centum Pontificalis dignitas revocata.

„ Monasterium quidem illic perpetuo permane- *Anno Xpi. 1091.*
„ re præsentis paginæ auctoritate sancimus: Sed-
„ enim quia, ut prædiximus Episcopali quon-
„ dam prerogativa Cathaniensium Civitas illu-
„ stris agnoscitur, adjicimus, & præsenti decre-
„ to statuimus, ut nostro quoque tempore ad
„ eamdem prærogativam redeat, & quicumque
„ in prædicta Ecclesia a Monachis electus fuerit
„ in Abbatem, idem populo quoque præesse de-
„ beat in Antistitem. Porro & Civitas univer-
„ sa, & quæ circa vel Civitas, vel Villæ, vel
„ Oppida, quæ prædictus Comes Monasterio, &
„ B. Petro Apostolorum Principi obtulit, vel
„ oblaturus est, & quidquid ad Cathaniensium
„ Ecclesiam ex antiquo jure pertinuisse poterit
„ comperiri, tam in Diœcesi, quam in possessio-
„ nibus, in Abbatis, & Episcopi jurisdictione
„ ex integro semper existant, idemque Abbas,
„ & Episcopus, & Monasterium regulariter, &
„ clerum, ac populum universum canonice re-
„ gere, Domino opitulante, procuret. Te itaq:
„ primum post tanta tempora Cathaniensis Ur-
„ bis Antistitem nostris tamquam B. Petri ma-
„ nibus consecratum præsentis Privilegii autho-
„ ritate donantes, tuis quoque Successoribus
„ decretum hoc ratum perpetuo permanere de-
„ cernimus; ut semper a Rom. Pontifice con-
„ secrentur, semper & monachis in Abbatem,
„ & populo præsint in Antistitem. Denique, ut
„ hæc perpetuo firma, integra, & illibata con-
„ sistant, Carissimo filio nostro Rogerio Comiti
„ Christianæ fidei propugnatori, ejusque Uxori
„ filiis, & militibus pro quorum redemptione
„ Cathaniensem Urbem cum tota diœcesi sua
„ B. Petro Apostolorum Principi suo labore re-
stitutam

Ann. Xpi. 1091 „ ſtitutam obtulit, Dei & Apoſtolorum ejus
„ gratiam, & Benedictionem, & peccatorum ab-
„ ſolutionem, ex Apoſtolicæ auctoritatis, quam
„ indigne gerimus, vice benevolentiaque donamus,
„ quatenus & in pręſenti eorum triumphi, eorumq:
„ acta magnifica, dona, oblationeſque vigeant. &
„ in futuro præmia æternæ Beatitudinis inve-
„ niant. Siquis autem &c. Datum Anagniæ VII.
„ Idus Martii Ind. XIV. per manus Joannis S.R.
„ Eccleſiæ Diaconi Cardinalis Anno Dom. Incar.
„ MXCI. Pontificatus vero Dom. Urbani II.PP.IV.

XIX. Privilegii hujus veritatem Romæ ãno MDCI. labefactare in celebri de Patria S. Agathæ controverſia Panormitani conati, quod Autographum non exhiberetur, aut aliquod fide publica exſcriptum exemplar, quod in aliquibus denique phraſim ſaperet Siculam, ut Pirrus advertit, quàm cæco patriæ amore ducerentur, demonſtrarunt; Extat enim in Majoris Templi noſtri Tabulario, & Autographum, & varia ejuſdem Apographa publica fide tranſumpta, quæ omnem vel levem ſuſpicionis umbram depellunt. Vidi in eodem Tabulario Album, quod *Regeſtum* appellant, membranaceum, ubi Saracenorum, quos pleno jure Anſgerio Pontifici cum Catanæ, tum in ejuſdem opidis Comes ſubjectos voluit, de-
1092 ſcripta adnotantur nomina, ac familiæ, Cuculli inſtar convolutum, anno MXCII. ſignatum, quo tertium diploma Rogerium dediſſe innui. Eodem anno Templum S. Mariæ in opido Paternionis, quod Vallis Joſaphat dehinc fuit appellatum, ab Adelaſia Comitis uxore excitatum, multiſque bonis, ac prædiis auctum Anſgerio, ejuſque ſucceſſoribus attribuitur. Subin-
1093 de Tancredus Willelmi Ferrabrachii filius, Syracu-

racusarum Comes Symetho fluvio, quem *Musen* 1093
(*) Saracenico vocabulo dicit, Episcopum ejusque Monachos donavit, Mense Junio Indict. xv. cum Muriella uxore firmato instrumento, quod
decimo post anno amplificavit; ut refert de Grossis, utrumque exhibens diploma. Porro primum anno Mundi 6613. signatum in vulgaris ærę MCV. rejicit Pirrus; sed nota Indictionis xv. neutiquam huic respondet, sed MXCIII. quo Nos consignavimus. 1093

XX. Jam vero Ansgerius tot muneribus 1094
auctus, Templo totâ Siciliâ maximo (*) ab Rogerio immensis sumptibus constructo insigne pro suis Monachis Cœnobium adjecit, atque anno MXCIV. Ind. I. complevit. Inscriptio septentrionali Basilicæ muro inædificata.

Anno ab Incarnatione Domini MXCIV. *Indic.* I. *Urbano Papa Romæ, Philippo Rege Franciæ, Rogerio Viscardi Ducis filio duce Italiæ, Rogerio quoque Fratre ipsius Comite Siciliȩ totius & Calabriæ, Dominus Ansgerius cæpit hoc ædificare Monasterium, & ad,* subdit Fazellus, *finem usque complevit. Adjuvante Domino nostro Jesu Christo.*

XXI. In qua sane illud adnotatu dignum: Rogerium totius Siciliæ Comitem nuncupari; per ea

(*) *Huelmuse* etiam alibi dicitur, & flumen Paternionis, ubi *Jarretta*, quæ scapha est homines alveo trajiciens. Prope Casale *Ximet* a flumine mutuato vocabulo, quod malè idcirco Fazellus, & Pirrus *Teriam* appellant. Casale porro & Scapha Episcopo ab eodem Tancredo concessa.

(*) *Ita illud appellant Fazellus in Sicul. Hist. Braunius, Lenovius, ac Pirrus apud Grossum in Catan. Decacord. nullibi quippe per Insulam aliud invenies, aut magnitudine aut columnarum majestate præstantius.*

Ann. Xpi. 1094 ea namque tempora, donata sibi ab Rogerio fratris filio altera Urbis Panormi medietate, dudumque Neeto, ac Butera expugnatis, Insulæ universæ dominio ille fruebatur. Eodem anno interfuit Ansgerius noster sacris cæremoniis, qui-
1095 bus Eremi Squillacensis insigne Templum ab Alcherio Panormitano Pontifice fuit oleo ac Chrysmate de more delibutum. Id sumptu non exiguo Rogerius excitaverat, ac S. Brunoni, ejusque discipulis obtulerat. Translatum sequenti anno ad Agrigentinam Cathedram eumdem Ansgerium prodit Fazellus (a) & ex eo Uvion (b) sed profecto falluntur, illi enim Ecclesiæ præerat per id tempus Gerlandus; Noster vero Catanæ diem
1096 clausit extremum.

XXII. Interim Rogerius Comes Siculis rebus compositis, Duci Rogerio Nepoti contra Boemundum ejus fratrem strenuam navavit operam, Urbemque Amalphim eidem rebellantem anno MXCVI. subegit, & Capuam, quæ ab Jordano defecerat, expugnavit. Pacem denique emeritus, quinquennio religionis ac pietatis ope-
1101 ribus intentus supervixit, ac Meliti ætatis septuagesimo, vulgaris æræ MCI. mense Julio febre correptus obiit, in æde SS. Trinitatis, quam ipse fundaverat, tumulatus; *Quem omnes Normanni, Appuli, Calabri, ac Siculi*, inquit Fazellus, *non secus ac publicum Parentem, nullo non genere honoris funeri ejus adhibito, luxere*.

XXIII. Rogerio vita functo, Simon ex Adelasia uxore filius natu major Siciliæ, ac Calabriæ dominatione potitur; sed brevi, & ipse sublatus, Rogerium alterum fratrem anno MCV.
1105 successorem accepit. Hic, Wiscardi filiis sine prole demortuis, universam Calabriam, atque Apuliam

(a) Lib. x. dec. 2.

(b) Lig. vita lib. 2. cap. 27.

sibi adjunxit, aliquot in Africa urbes per maritimam Libyæ oram armis suo subegit imperio, Ann. Xpi. 1105
Corcyram insulam, nonnullasque alias contra Græcum Imperatorem, cujus ditionem graviter pressit, jure gentium obtinuit, Regiumque tandem titulum, atque insignia sibi vindicans, Regni prærogativam nostræ Siciliæ conquisivit. Sub 1106
eo Catanensis Ecclesiæ jura Robertus Messanensis Antistes Templo S. Joannis de Flumine frigido in Agro Tauromenitano Ansgerio, ejusque Monachis attributo, mense Julio MMCXI. Indict. XI. auxit; Roberti donationem Jacobo etiam Meningis Episcopo probante. Subinde Gaufridus Rogerio Comite natus, Ragusiæ Dominus anno MMCXX. variis latifundiis VII. Kal. 1120
Januarias nostro Cœnobio assignatis, ejusdem bona amplificavit; ipse demum Rogerius II. tunc adhuc Comes Opido Mascalarum, amplissimoque 1124
ejusdem agro donato, illi præclarè consuluit anno MCXXIV. Habes apud de Grossis integra diplomata, quibus hujusmodi elargitiones firmantur.

XXIV. Annus hic pontificalis muneris postremus Ansgerio fuit; errantque proinde, qui solemni pompæ, qua laudatus Rogerius Siciliæ Rex inauguratus MCXXIX. Panormi fuit, Ansgerium nostrum interfuisse scribunt, ut scitè observant contra Franciscum Baronium (*a*) Pirrus, et 1124
Grossus. Eximiæ in suos pietatis insigne Pastoris optimi monumentum illud est, quo certi redditus alendis quotidie pauperibus quinquaginta, ac semel vestitu decenti per annum refovendis ab eodem sunt designati, ut præ aliis Silvagius testatum reliquit (*b*) versus exscribens, qui operis institutionem, ut ea ferebat ætas, enarrant, a Grosso etiam relatos in sua *Catana Sacra*. Mos hic

(*a*) Maics. Panor. lib. 4. cap. 7.

(*b*) Colloq. Trium Pereg. cap. 44.

Anno Xpi hic etiamnum perseverat, ut alibi dicendum. Non ergo ab Joanne Acuña Siciliæ Prorege, quod vulgus credit, institutus, sed longe ante Ansgerii opera ortum habuit; etsi Joannes opus forte aut intermissum, aut imminutum instaurandum curaverit. De Ansgerio summa cum laude, nedum Malaterra, ac nostri, sed Maurolycus, Pirrus, Fazellus, aliique meminere. Vixit in Pontificatu annos circiter XXXVI. vel ut aliis arridet, XXXIII.

XXV. Mauritium Ansgerii Successorem à Monachis unanimi consensu designatum Patria Catanensem, ac sanctæ Agathæ Cœnobitam Scriptores gentici produnt. Hic cum Ugone Syracusano Pontifice Templum S. Mariæ Vallis Josaphat in opido Paternionis primo Sacerdotii sui anno, ex more Ecclesiæ, sacro linivit oleo, Henrici Policastri Comitis, ac Pagani Monachi precibus, ut ait in diplomate, victus; Ejus-
1124. demque donationem Monasterio Vallis Josaphat in Hierusalem dudum ab Ansgerio factam firmavit; ipsum in Paræciam erexit, *Cæmeterium, Confessionem, Baptisma, Chrisma, & Oleum sanctum habere libere, & sine aliqua servitute*, ut olim Ansgerius indulserat, de suorum consensu Monachorum, concessit. Exhibet Instrumentum e Tabulario Sancti Nicolai de Arena erutum, cui id Templum hodie adnexum, laudatus de Grossis. Illud autem Ansgerii anno MLCXIV. signatum exscripsi Ego in Monasticis Notitiis, ubi de eodem Vallis Josaphat Cœnobio ex integro hi-
1125 storiam texi. Rogerio secundo Mauritius noster apprimè carus, acceptusque fuit. Testatur id confectum Messanæ ejusdem *Sigillum*, in quo se magnum Italiæ, Calabriç, & Siciliæ Comitem appellat

appellat, & fines terrarum in Leontinensi agro, ditionisque Mascalensis terminos, quæ ad Catanense Monasterium spectabat, designat, describitque mense Decembri Indictione jv. Anno Mundi 6634. qui est æræ vulgaris MCXXV. (*) Per idem tempus Georgius Razius, de Antiochia nuncupatus, summus Siciliæ Talassiarcha vulgo *Amiras*, ac Rogerii Bajulus Catanæ *Strategum* agebat. Hinc colligas supremos Urbis nostræ magistratus a Principe etiam olim designatos, quamvis Pontificis juri ex Rogerii donatione illa subderetur. Anno Xpi. 1126

XXVI. Sæculi hujus sextus atque vicesimus annus faustissimus Catanæ evenit ob celebrem exuviarum dulcissimæ Civis nostræ Agathæ e regia Constantinopolis urbe translationem Goselmi, & Giliberti Equitum opera, ejusdem Virginis, & Martyris jussu, non sine ingenti prodigio factam. Illam Mauritius Episcopus accuratissime descripsit hisce omnino verbis: „ Mauritius &c. Gaudium, quod in præsenti nobis „ evenit tempore, vobis celare nolentes, his „ literis patefacimus, quatenus una nobiscum corda vestra lætentur: Igitur sciat dilectio vestra, Fratres charissimi, Corpus Beatissimæ „ Virginis, & Martyris Agathæ ad proprios „ deductum esse Alumnos. Unde &c. Anno „ Incarnationis MCXXVI. Indictione jv. Apostolicæ sedi præsidente post Callistum Honorio, „ duo quidam Latini apud urbem Constantinopolim mansitabant, quorum unus Gislibertus, „ alter vero Goselinus vocabatur, prior quidem „ genere Gallus, sequens verò Calabricus; cui vide-

(*) Pirrus, & Grossus sequenti anno diploma hocconsignât, sed mensis December Indictionis IV. in MCXXV. annum incidit.

Ann. Xpi. 1126. „ videlicet Gisliberto, qui in aula Regis militari fungebatur officio, sicut ipse præsentibus nobis asseruit, per nocturnam visionem se beatissima Virgo, & Martyr Agatha semel, & iterum, atque tertio repræsentans, præcepit, ut se ab Ecclesia, in qua jacebat, latenter ablatam, ubi pro Christo fuerat coronata martyrio, reportaret. Quæ visio quoniam nonnullis videtur incredibilis, a nobis non debuit humanæ rationis libramine discuti, sed Dei cuncta scientis judicio reservari. Hæc tamen veraciter affirmare possumus, quia nisi Deus voluisset, ad nos Virgo Beatissima non rediisset. Gislibertus ergo solus tam magnos ausus inchoare formidans, socium sibi fide constrictum Goselinum accersens, quieto tempore noctis, una cum illo, scala supposita, in qua jacebat corpus Virginis, Ecclesiam introivit, illudque reperientes furto laudabili rapuerunt, et in cophino rosis odoriferis hinc indeque referto venerabiliter collocarunt. Protinusque ad domum Goselini, cum thesauro sibi divinitus attributo gressu concito repedantes, Caput Virginis venerandum in duabus Scutellis, quanta potuerunt honorificentia, condiderunt; artus vero reliquos, ne quovis indicio possent detegi, in duabus pharetris, quas vulgo turchasias nominant, attulerunt.

„ XXVII. Interea tantæ rei statim circumquaque fama discurrens populari motu ad aures usque Principis pervolavit dicens, evenisse sibi & in ipsius imperio triste præsagium, Agathæ scilicet corpus amissum. Nec moram patitur; missis ubique cursoribus per totam Civitatem perque vicini maris littora regia pro-

„ponuntur edicta, ne quis ab urbe non interrogatus abscederet. Sed quid valet humana custodia contra Divinæ dispositionis industriã? Non est, ait Sapientissimus Salomon, sapientia, non consilium contra Dominum. Nam prædicti viri nullo se molestante, vel istius facti ab eis sciscitante negotiũ, ab Urbe regia Domino protegente, progressi, portum maris adeunt, ibique conscensa navi, vento prosequente secundo, veloci remigio Smyrnam usque perveniunt; Quo in loco diebus quatuor commanentes, & Turchasias, ubi Sanctas occultaverant reliquias, aptius componere disponentes, gravi terræmotu sunt repente perterriti, & repentino terrore turbati. Gislibertus autem Goselino sapientior, atque fidentior socium suum ne trepidaret, multiplici consolatione confortans, ajebat, divinam illis adesse præsentiam, nulloque prorsus eventu, se debere terreri; aut à cœpto desistere, quos talis tantique potentatus domina sui comitatus præsidio roboraret. Extemplo facta dictis æquantes ratem inde Corinthum navigare volentes, facta pactione conscendunt, & maria pacata pro voto sulcantes ad optatum prædictæ Civitatis portũ, Domino prosperante, perveniunt. Sic nil obfuit terreni Regis vetitum, cui cælestis Imperatoris virtus obstabat, nullum potens defuit auxilium. Ann. Xpi. 1126

XXVIII. Igitur Corinthum pervenientes, ut diximus, ibidem plus necessitate, quam voluntate quatriduo substiterunt, optantes invenire navigium, quo vehente possent in Siciliam devenire. Sed cum desiderio deesset effectus, post diuturni temporis fatigationes nocturno sopore depressis, ut post modum retu-

lit

Ann. Xpi. 1126 „ lit, Gisliberto nominato superius Imago beatis-
„ simæ Virginis admirandæ venustatis, crinibus
„ dissolutis apparuit, & plurimum de ipsius tar-
„ ditate conquesta, ut cum socio se comitante
„ navigaret, admonuit; simulque per visum na-
„ vem ostendit, quæ jam anchoram levans, cur-
„ sum dirigere properabat; Qui statim evigilans,
„ indeque nociva morositate contempta festinās
„ juxta illud: Tolle moras, semper nocuit dif-
„ ferre paratis; pervenit ad portum, unde per
„ omnia suæ voluntatis, & diutinæ præoptatio-
„ nis compos effectus, naulica consuetudine
„ distributa, navem subiit, nulloque vel sibi,
„ vel nautis, interventu Virginis, obstante pe-
„ riculo, una cum Goselino laboris, & consilii
„ socio Methone littori applicuit.

XXIX. Inde quibusdam negotiatoribus so-
„ ciati feliciter Adriaticum mare transmeantes,
„ Altissimi volente consilio, Tarentum salvi per-
„ veniunt ad littus, in quo descendentes Ci-
„ vitatem adeunt Tarentinam, ibique celebrata
„ missa super Virginis gloriosæ reliquias, ac sum-
„ pto cibo pristinum redeunt ad littus, ubi clam
„ depositis artubus e Pharetris, causa melioris
„ repositionis, factum est Divino miraculo, quod
„ reponentes gloriosas reliquias Virginis, creden-
„ tes ipsam jam reposuisse, extra dimiserunt
„ mamillam, ubi fons quidam aderat, ad quem
„ femina vidua fama laudabilis, morum ho-
„ nestate venusta, causa alluendi pannos cum
„ quadam filia sua parvula, quam adhuc lacte
„ nutriebat, advenit. Quæ lotis pannis somno
„ soporata fortiter obdormivit. Puella autem na-
„ turali instinctu appetens refocillari, materna
„ quærebat ubera, ut lac sugeret, ut consue-
„ verat, eundoque manibus, pedibusque hinc
inde

„ inde discurrens, ad gloriosam Mamillam mira- *Anno Xpi. 1126.*
„ culo divino pervenit, quam in ore ponens,
„ illam sugere cœpit, a qua lac miræ dulcedinis
„ emanabat. Igitur puella cum maxima dele-
„ ctatione sugente, apparuit Matri Virgo glo-
„ riosa, dicens: Surge, & vade, quia filia tua
„ meam tenet in ore mamillam.

XXX. Quæ consurgens, venit ad filiam,
„ viditque illam, Mamillam, sicut in somnis
„ viderat, in ore tenentem. Ea ibi relicta, ad
„ Civitatis Episcopum festinanter cucurrit, &
„ per ordinem omnia explicavit. Quo comper-
„ to, ab eodem convocato universæ Civitatis
„ clero, & populo in unum coadunato, vene-
„ runt processionaliter ad locum, ubi jam pu-
„ ella relicta fuerat. Omnes insimul advenerunt
„ Mamillam volentes extorquere prædictam ab
„ ore puellę, sed nec blanditiis, nec vi valuerunt.
„ Tunc præcepit Episcopus, quod omnes Sa-
„ cerdotes confiterentur cum devotione, &
„ reverentia, & quilibet per se deberet acce-
„ dere ad puellam, forte inter eos esset aliquis
„ fama, & vita laudabilis, cui prædicta mamil-
„ la divinitus condonetur. Quo etiam peracto
„ prædictam mamillam nec sic aliquo pacto
„ habere potuerunt; Tunc Sacerdos quidam bo-
„ næ vitæ, morumque honestate compositus,
„ dicit Episcopo: fiat processio in Ecclesiam S.
„ Cataldi. Tunc præcipiente Episcopo facta est
„ dicta processio. Dum cantarent Litanias, &
„ devenirent ad B. Virginem Agatham cantā-
„ tes: S. Agatha ora pro nobis, Puella, quam
„ Sacerdos lateri gestabat in ulnis, mamillam in
„ ipsius Sacerdotis sinum ab ore projecit, vidensq;
„ ipsam Sacerdos, eam Episcopo reverēter con-
„ signavit; & sic perceperunt illam fuisse ma-

millam

Anno Xpi „ millam gloriosæ Virginis Agathæ. Tunc Sa-
1126 „ cerdos ille concedente Episcopo de domo sua
„ Ecclesiam in honorem Virginis Agathæ con-
„ strui fecit, ibique serviens sub habito mona-
„ chali Sanctissimè suam vitam finivit. Hæc nā-
„ que narravimus, ut immensa miracula, qui-
„ bus summa Clementia suam Virginem hono-
„ ravit, liquerent. Ad Historiæ igitur seriem
„ redeamus. Repositis itaque artubus in phare-
„ tris, abinde dicti Gislibertus, & Goselinus
„ navigio recedentes, brevi pervenerunt in Si-
„ ciliam.

XXXII. „ Sed priusquam cætera prose-
„ quamur, de situ loci quædam majorum rela-
„ tione dicamus. Sicilia a Siculo Herculis filio
„ nuncupata, una provinciarum Italiæ fore per-
„ scribitur, a qua parvi admodum freti, sed pe-
„ riculoso seiuncta dissidio, tribus promontoriis
„ dextera lævaque protenditur, Peloro, Pachy-
„ no, & Lilybeo; fretum illud, quod ab Italia
„ disseparatur, ut diximus, Charybdim, & Scyl-
„ lam habet, quæ fabulosè dicitur succinta ca-
„ nibus, & navigantium delatrare naufragia.
„ Huic adjacet Messana Civitas insignis, ædifi-
„ ciis & rebus opulentissima, quæ locorum digni-
„ tate merito totius Provinciæ caput extat. Ad
„ hanc prædicti Viri Reliquiarum beatissimæ Vir-
„ ginis Agathæ portitores, navigatione peracta,
„ venerunt, & in ea jam securi manentes, pau-
„ saverunt per triduum. Gislibertus autem,
„ quod mente captabat, implere desiderans, sa-
„ lubri percepto consilio, Messanæ socium, ni-
„ hil de ejus legalitate diffidens, cum corpore
„ Deo dicatæ Virginis in quadam domo reli-
„ quit, & ad Cathaniam propere veniebat.

XXXIII. „ Ego autem Mauritius, qui e- *Anno Xpi 1126*
„ jusdem urbis pontificatu fungor immeritus,
„ tunc temporis in quodam Castro Ecclesiæ
„ nostræ, quod Jacium dicitur, commanebam;
„ cum vir illuc adveniens, ad me se velle se-
„ cretum loqui professus est; præmissoque sa-
„ lutationis alloquio, remotis omnibus, solus
„ cum solo locutus, postquam perpendit me
„ toto nisu, totoque mentis affectu Beatissimi
„ Corporis affectare reliquias, & illius Evan-
„ gelici negotiatoris exemplo, qui pretiosam
„ margaritam inveniens, eam venditis omnibus
„ comparavit, omnia mihi commissa pro loco,
„ & tempore, pro tanto thesauro dare paratissi-
„ mo seriatim gesta detexit; Et, ut secum duos
„ de fratribus nostris ad sanctarum Reliquiarum
„ subvectionem mandare studerem, devotus
„ expetiit. Ratus igitur non incongruum fore,
„ quod dixerat, duos Monachos reverendissimos
„ Holdomanum, & Lucam, quos tanti nego-
„ tii fideliter exequendi censebam idoneos, cum
„ eo Messanam destinavi quantocius, ut tan-
„ tum thesaurum nobis Divina largitate dona-
„ tum honore condebito deportaretur. Qui jussa
„ non segniter adimplentes, sub omni celeritate
„ corpus detulere sanctissimum, quod Ego læ-
„ tabundus aspectu præ omnibus, qui mecum
„ aderant, solotenus advolutus, Deum supplici-
„ ter adoravi. Deinde de turchasiis reliquias
„ reverenter extraxi, & statim mira odoris su-
„ avitas emanavit, ut juxta illud Evangelicum
„ tota domus nectare gratissimo repleretur. Qui-
„ bus in nova cassa tantæ rei condigna dili-
„ genti cura in eodem castro repositis, lætus Ca-
„ thaniam properavi, & cunctis fratribus in u-

num

Anno Xpi 1126 „ num aſtitis, quod geſtum fuerat intimavi. Qui
„ Deum totius bonitatis auctorem collaudantes,
„ mecum communi decrevere ſtatuto, eidem
„ Dominæ noſtræ humiliter, & lætanter oc-
„ currere, & in Urbem, ubi palmam martyrii
„ ſimul, & Virginitatis, hoſte ſuperato, pro-
„ meruit, cum hymnis, & laudibus illam de-
„ portare.

XXXIV. „ Die igitur conſtituta, videlicet
„ xvj. Kalend. Septembris eam quidam fratres
„ noſtri e Caſtro, quod diximus, honorificè de-
„ tulerunt. Nos vero illi occurrimus, humilita-
„ tis indicium ſolemni gaudio ſalubriter admi-
„ ſcentes nudis pedibus, & in albis veſtibus
„ procedentes. Ad hoc vero inſolitum, & pror-
„ ſus inſigne ſpectaculum magna ſexus utriuſq;
„ diverſæ conditionis, & ætatis, & fidei facta
„ eſt converſio populorum, ita ut nos eundo,
„ & redeundo præpedirent, & ſe conſtipatione
„ ſui quamplurimum anguſtarent. Ubi quædam
„ res accidit omnino relatu digniſſima, & ad
„ laudem Beatiſſimæ Virginis prædicanda: a
„ prædicto Caſtro uſque Cathaniam trigintaocto
„ ſtadiorum ſaxoſi itineris ſpatio, duo pueruli ce-
„ reos accenſos ante ſancti Corporis portavere
„ reliquias, qui neque ventorum flatu, neque
„ puerulis, ut aſſolet, inſolentia levitatis lumen
„ amiſere; ſed ſemper clariſſimum ſervavere.
„ Tali igitur dignitate, tantoque triumpho ad
„ ſuæ Civitatis, quam ſibi Dominus omnipotens
„ perpetuo privilegii jure contulit, voluit re-
„ meare Baſilicam, ubi, quo decuit loco, po-
„ ſita miraculis ingentibus, quantæ ſit apud
„ Chriſtum virtutis & gloriæ circumquaque
„ demonſtrat.

XXXV. „ Eadem autem die jam ad vesperum inclinata, quædam juvencula, ut ferebatur, a nativitate cæca, manu simul & pede debilitata, ante sanctum corpus medelam quæsitura fideliter adoravit, quæ Nobis, & multis aliis spectantibus, visum recepit, & utriusque membri sospitatem Virginis interventu promeruit. Alia quoque mulier genere Cosentina a multo jam tempore crudeli dęmonio vexabatur, quæ ante beatum corpus adveniens, quam immani hospite suum teneretur hospitium, sibilis, & ejulatibus testabatur. Adfuit & huic Virgo dilectissima, quæ & Dęmonium effugavit, & illam pristinæ sanitati restituit, quam dum circumstantes sanam sibique signum vivificæ Crucis memoriter imprimentem adverterent, itemque Deo laudũ modulamina resonarent, Frares cubilibus quiescentes, vocum sonoritate protinus excitati surrexerunt, & populo sociati, Te Deum laudamus, signis concrepantibus, cantare cœperunt. Adhuc autem istius miraculi per ora cantantium concrepante tripudio, quædam rebus pauperrima, fide ditissima suum filium a nativitate mutum Agathæ Virg. Beatissimæ fletibus præsentavit, & precibus; Cum B. Virgo loquendi novum officium hactenus inusitatum contulit, & matrem a diuturno luctu, de filii sanitate lętificans, sedavit. His visis magis, ac magis clamor attollitur populorum Deum laudantium, ejusque nomen benedicentium. Non tamen Virgo Sacratissima a pietate cœpta cessavit; nam quędam puella lumine privata quinquennio, clamare cœpit: Gratias ago Deo, quoniam luminibus orbata fui, &

Anno Xpi 1126

Anno Xpi 1126 ,, & modo clariſſimè, video . Patrato igitur tot ,, & talium miraculorum inſigni præconio Fratres ,, Matutinorum vigilias conſuetudinaliter cele- ,, brarunt & ſic cum ingenti gaudio ad ſua ſtra- ,, ta reverſi ſunt.

XXXVI. Proſequitur Mauritius enarrare, quæ ejuſdem Virginis interventu patrata deinceps fuere prodigia; ut depulſi cujuſque generis morbi, fugati dæmones, improborum depreſſa audacia, ut denique per inſulam univerſam horum omnium fama vulgata, cultuſque Martyris Beatiſſimæ adauctus. Mauritii porrò irrefragabilis authoritas Andreæ Danduli commentum falſitatis apertiſſimè arguit. Tradit enim (a) Henricum Dandalum Venetorum Ducem capta Conſtantinopoli anno MCCIV. Corpora ſanctarum, Luciæ, & Agathæ reperiſſe, atque illud ſanctæ Luciæ Venetias deſtinaſſe, Beatæ Agathæ vero quibusdam Siculis peregrinis conceſſiſſe, quos Franciſcus Sanſovinus milites appellat voluntarios; At plane deceptos Dandolum, & Sanſovinum, qui ex Dandalo excerpſit, nedum Mauritii Synchroni, ac ſinceriſſimi Scriptoris Epiſtola arguit, ſed antiquiſſima etiam Siculæ Eccleſiæ traditio, quæ & translationis ordinem, rationemque, ac tempus præterea longe diverſum, deſignat. Labitur quoque Petrus de Natalibus (b) qui de Agathæ in Patriam reditu ſcribens, hæc non ſine ingenti veritatis diſpendio vulgavit: *Poſt hæc anno Domini 1040. dum Veneti cum Siculis Conſtantinopolim cepiſſent, Corpora duarum Virginum Agathæ, & Luciæ conferentes condixerunt ad invicem, ut S. Agathæ Siculi rehaberent, & corpus ſanctæ Luciæ Veneti ferrent ſecum; quod & factum eſt.*

(a) *Hiſt. Veneto. Princip.*

(b) *Catal. SS. lib. 2. cap. 99.*

Errat denique Jansonius, qui caput S. Agathæ Constantinopoli anno MCXCII. Venetias translatum refert (a) *Nam caput ibi est Virginis Luciæ*, inquit Pirrus, *non Agathæ, quod Catanæ honorificentissimè nunc colitur*. Hæc sole clariora. Anno Xpi. 1126.

(a) De rebus Venetis apud Pir.

XXXVII. Illud negotium facessit: Sacram Agathæ Mamillam, quam prope Tarentinam Urbem noster Mauritius dimissam testatur, apud Callipolim præcipuam Tarentini sinus Urbem relictam contendere Carolum de Monacha, qui & pervetustam apud Callipolitanos a majoribus ad posteros deductam traditionem refert, præcipuumque penes eosdem Agathæ cultum, ac venerationem testem adducit. Cathedralem ad hæc Basilicam eidem Virgini, ac Martyri Callipoli sacram, tum ædiculam quamdam intra ejus Urbis fines Agathæ nomini addictam, quam e privata pii Sacerdotis domo in Ecclesiam cessisse conjectat; loci insuper opportunam navibus stationem; E Græcia quippe in Siciliam solventibus prior occurrit Callipolis, inde ad LX. circiter millia longius distans Tarentum. Altum denique profert inter Tarentinos hac de re silentium, Agathæ quippe nomen apud illos omnino ignotum, nec tamen actæ rei series adeo ignobilis erat, ut potuerit inter obliterata nesciri. Facile ergo fuit in historiam pro Tarentini sinus Urbe Tarentum irrepsisse, ut Grossus advertit. Hodie Sacra Agathæ Mamilla in oppido S. Petri Calatini ad duodecim circiter pass. millia a Callipoli in Monasterio S. Catharinæ a Fratribus Minoribus religiosissimè custoditur. Adeundus idem Grossus, qui fusiori calamo in Mauritii Vita, quo pacto eidem Cœnobio sacrum cesserit pignus, enarrat, ac in Opusculo *de Appul-*

su

Anno Xpi. 1126. *su Reliquiarum S. Agathæ* idipsum exactissimè refert, nonnullaque etiam ad rem scitu digna congerit.

XXXVIII. Per hæc ipsa tempora Raynaldum de Aquila, sive Avenellum, cui Rogerius II. Adelasiam Sororis filiam præ ceteris dilectam cum Adrani, Calatanixectæ, Collisani, aliorumque Comitatuum dote nuptui tradiderat, Catanæ florenti ætate pridiè Kal. Decembres e vivis sublatum, atque in æde maxima S. Agathæ conditum Siculi perhibent Annales. Illius sepulchrale Elogium sæculo xv. in eodem templo inventum Gualtherius in Tabulis Siculis exscripsit. Catanæ etiam tunc egisse Henricum Policastri Comitem ex Mauritii Epistola colligit Cajetanus; (a) meminit enim ille cujusdam Viri Principis, divitiis, ac summa nobilitate cònspicui, qui a B. Agatha noctu admonitus, ut ad illius sacrũ corpus venerandum Catanam properaret, eò veniens Monachos, quos antea aversabatur, Numinis beneficio de repente mutatus, fovit, eisq: addictissimus evasit. Sedenim Henricus hic Mãfredi Marchionis filius, ac jure Uxoris Flandrinæ, Rogerio, & Eremburga progenitæ, Paternionis dominus; ejusdem denique Rogerii sororius, a religione, & pietate commendatus Monachis, ipsique Mauritio acceptus fuisse, videtur. (*)

(a) *In Animadverſ. ad Epiſ. Maur. tom. p. SS. Sic.*

XXXIX. Denique eos inter, qui religionis ergò Catanam convenere, S. Silvester Troinẽsis Abbas ordinis S. Basilii recensetur, cujus etiam Mauritius in laudata Epistola, suppresso no-

mine

(*) Henrici hujus precibus Mauritius Ecclesiam S. Mariæ Vallis Josaphat Paternionis consecravit. Idem Monachos præfatæ Ecclesiæ, variis bonis, muneribusque attributis, demeruerat.

mine, ingerit mentionem. Jamvero miraculorũ seriem, quibus tunc contestata SS. Virginis merita Numen optimum voluit, Blandinus Monachus prosecutus, rem aliis minime memoratam hisce prorsus verbis enarrat: *Revoluto anno paucos ante dies susceptionis gloriosæ Virginis, supervenientes ab Hispaniis Piratæ Siciliam insulam vexaverunt, patratis vero quamplurimis malis Catanam a gentilibus fraude capiendam adeunt. Sed fraus meritis SS. Agathæ Christianis nõ incognita mansit; & quamvis tantæ multitudini minimè possent resistere, ostendunt se tamen promptos ad pugnandum. Quibus visis gens Deo odibilis timore Divino perterrita longius recessit. Eadẽ autem die cum Syracusanis certamen ineunt, Urbem capiunt, alios trucidant, alios necant, & alios secum ducunt, nihil præter mœnia, quæ secũ ferre non poterant, relinquentes. Quod vero ita Catanam præterierε, illius adscribitur gloriæ, quæ propriè liberatio est Patriæ.* De hac Saracenorum per Siciliam excursione sub Rogerio II. nulla, ut innui, apud Historicos mentio; Blãdino hinc Monacho Synchrono authori eam debemus notitiam, quam Cajetanus in Animadversionibus (a) compluribus firmare monumentis nititur. Piratarum quippe nomine Arabes, seu Saracenos intelligendos observat; *multa enim*, ait, *ea tempestate loca, urbesque Hispaniarũ a Saracenis, Maurisque tenebantur. Catanam illi adivere a gentilibus fraude capiendam nimirum Saracenorum proditione, qui tunc Catanæ erant; Nam gentiles ejusdem gentis, & nominis Saracenos Scriptor intelligit ... Quamquam vero Rogerius Comes Saracenos in Sicilia debellarat, eo tamẽ ævo ingens eorum numerus cum in agris colendis,* tum

Anno Xpi. 1127.

(a) Tom. p. 11. Sic.

Anno Xpi *tum in urbibus servitutem serviebat*. De Syracu-
1127. sano vero excidio loquens subdit. *Dies, qui hac Syracusarum cæde insignitus est, fuit* XI. *Kal. Augusti*. *Vetus Martyrologium manu exaratum Ecclesiæ Syracusanæ ad* XI *kal. Augusti*: *Ipsa die gladius Saracenorum Syracusanam urbem perculit, in qua multi gladio sunt mancipati, & quamplures captivitate, & exilio relegati. Post idem Martyrologium*: *Anno .... Indict.* V. XI. *Kalend. Augusti capta est eadem Civitas a ... Pirata Regis Mauritaniæ. Cætera corrupta erant, nec legi poterant*; *Indictio autem* V. *incidit in Annum Xpi* MCXXVII. *quo cladem Syracusanam Blandinus Monachus factam memorat*.

1129. XL. Anno MCXXIX. Mauritius inter alios Siciliæ, Apuliæ, & Calabriæ Pontifices sollemni coronationi Rogerii II. Panormi adfuit. Anno
1131. MCXXXI. Monasterio S. Salvatoris Basiliensis Ordinis, vulgo *de Lingua Phari*, Os insigne sanctæ Agathæ Virginis dono dedit, atque ab illis vicissim Monachis die XX. Januarii integrum penè S. Georgii Martyris Brachium accepit. Non
1134. diù post Adelasia Raynaldi, cujus supra meminimus, Vidua erga Catanensem Basilicam piè affecta, bona quamplurima in Adranensi Comitatu liberaliter illi attribuit, signatis mense Aprili, MCXXXIV. Indic. XII. una cum Adam, ac Methilde filiis, literis. Quoniam vero hujus Adelasiæ mentio huc incidit, non abs re erit ejusdem expendere originem, quæ varia a variis refertur. Siculi enim Methildis, & Ranulphi Machabæi Montis Caveosi Comitis Filiam dicunt, Methildem vero Rogerio I. magno Siciliæ Comite & Eremburga progenitam. Ipsamet Adelasia Radulphi Machabæi Mõtis Caveosi Filiam sese ap-

 pellat

(a) In diplom. Fundat. s. Mariæ Roboris Groß. (b) Præf. ad Hist. Roger. Regis. (c) Ad Ann. 1132. (d) Italia sac. t. 4.

pellat (*a*) Radulphi hujus uxorem Alexander Celesinus Abbas, Synchronus author Methildem facit, ejusdemque precibus suam adornasse Historiam fatetur (*b*) Id etiam firmat Falco Beneventanus illius ævi scriptor. (*c*) Quos Gentici omnes sequuntur. At in Ughellio de Pontificibus Acheruntinis (*d*) duo legimus diplomata in quorum altero sub dat: MXC. Raul *Inclitus Senior Montis Scabeosi* subscribit: *Signum manus Raul Domini montis Scabeosi*: Et mox: *Signum manus Dominæ Emonæ Comitissæ Filiæ Rogerii Comitis Calabriæ, & Siciliæ*. In alio, quod anno MCV. signatum dicitur, hæc lego: *Signum manus Radulphi Machabæi Senioris Civitatis* Severinæ. *Signum Dominæ Emonę Comitissæ Filiæ Rogerii Comitis Calabriæ, & Siciliæ*. Demum in Regio Willelmi II. diplomate in quo bona omnia Monasterii Vallis Josaphat in Jerusalem describuntur, Emmæ Comitissæ magni, & incliti Comitis Rogerii Siculi filiæ sit mentio, quæ & Radulphi Machabæi uxor vocatur. Hinc notat Pirrus (*e*) *De hac Emma, quam filiam nostri Comitis Rogerii hic habemus, nulla est apud nostros notitia, nisi forte esset illa Enena* Soror *Judith primæ* Uxoris *nostri Comitis nupta cuidam Comiti Apulię, vel illa etiam dicta Methildis filia ejusdem, Uxor Comitis Ranulphi Maniacii sive Machabæi*. Et non incongruam sanè Historici conjecturam putaverim, eamdem scilicet esse Emonam, seu Emmam, & Methildem, quamvis, ut verum fatear nulla inter utrumque nomen affinitas; Rem nihilominus aliorum saniori judicio relinquo.

(e) Lib. 4. par. 2. not. 3.

Anno Xpi 1134.

XXII. Biennio post aliquot Catanensis Cœnobii Monachi solitudinis amore flagrantes, duce Joanne quodam Amalphitano, qui cum Ansgerio, 1136.

rio,

Anno Xpi. 1136. rio, e S. Euphemiæ celebri Monasterio Catanam venerat, ut Deo liberius inservirent, in Eremum quamdam ad radices Montis Ætnæ prope Pannachii collem concessere. Quod, quum Henrico Policastri Comiti sæpius laudato innotuisset, hic S. Leonis Ecclesiam de Pannachio dictam eisdem incolendam tradidit, ac Cœnobium larga munificentia extructum quampluribus privilegiis donisque auxit, amplo scripto diplomate, quod integrum in Monasticis Notitiis invenies. Nomen porro S. Leonis non abs re Templo inditum; eò quippe in loco ædem fuisse tradunt, ubi S. Leo Catanensis Episcopus sibi, ac soli Deo vacare longe ab Urbe discedens, statis temporibus consuevit. Ingens Annonæ caritas circa hæc tēpora Siciliæ Insulam vexabat, Blandino Monacho
1140. authore. Ejus autem ex Siculis scriptoribus, quod sciam, meminit nemo. Ante quadragesimum primum hujus Sæculi annum, diem obiisse Mauritium, hinc colligo, quod de eo veluti jam defuncto Blandinus loquatur, qui suam hoc ipso anno claudit enarrationem. Silvestri Marsici Comitis, ac Ragusiæ Domini diploma VII. Idus Martii anno MCXL. etiam scriptum, quo Prioris Ecclesiæ nostræ, ac Raynaldi Monachi nepotis sui precibus nonnulla Catanensi Cœnobio ille assignat bona, *Electi* aliunde meminit, quo nomine Mauritii Successor designatur. Non ergo, ut ait Grossus, undevicesimus Pastoralis muneris annus, Christi MCXLIII. extremus Mauritio fuit. Eumdem Pontificem S. Catharinæ templū vetustissimo Marcelli arcui superstructum consecrasse docet Inscriptio. XV. *kal. Septembris: Dedicatio hujus Sanctæ Ecclesiæ in honorem S. Catharinæ Mauritii Episcopi*. Quem jure merito a

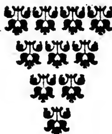
rebus

rebus præclarè gestis laudant Silvagius, Pirrus & Grossus apud Mongitorem (a) Anno Xpi. 1141.

(a) Bibliot. Sicul. tom. 2.

XLIII. Ivenus post Mauritium datur Catanensibus Pontifex, quem falsò Petrum Martianus de Turribus, & Joannem, seu Julianum malè appellat Pirrus, Ivenum quippe clarissimè Blandinus Monachus dicit. An consecrationis munus acceperit, incertum; quandoquidem in diplomate anno MCXLV. Panormi signato, quo jura aliquot suæ Ecclesiæ Regiis Capellanis concessit, *ac de more curiæ ante conspectum gloriosissimi Regis Rogerii pro agendis Catanensis Ecclesiæ negotiis cum suis Monachis sese* testatur præsentem, *Catanensis Electus*, & ab ipso etiam Blandino *Electus* nuncupatur: *Tempore quo Ivenus Electus Monasterio Catanensi præerat*. Dubitandi ansam præbet, quod, Pirro teste (b) *per hæc tempora cujusdam Freani Electi Catanensis meminerint tabulæ e Cancellaria erutæ Romæ ab Archiepiscopo Monregalensi Torres*. Nisi enim Freanus idem sit ac Ivenus, ut facile conjecto, inferre quispiam posset ab Romano Pontifice denegatã Iveno fuisse consecrationem, ac alium Urbi nostræ datum Pontificem, Siculo tamen Regi minime acceptum.

(b) Lib. 3. Not. 5.

CAT.

CAPUT II.

CATANA

SUB NORTMANNIS

AB ANNO MCLIV. AD MCXCIV.

Anno Xpi. 1154 Rogerio Siciliæ Rege anno MCLIV. fato functo Guillelmus ejus filius, ante quadriennium in regni consortium adscitus gubernacula suscepit, Iveno autem Catanensi *Electo* circa MCLV. Bernardus subrogatus, qui & ipse etiam
1155. *Electus* dicitur; Guillelmo Regi gratissimus accidit; illius enim opera usus, pacem cum Adria-
1156. no hujus nominis Quarto Rom. Pontifice iniit. Fœderum conditiones Sedis Apostolicæ dignitati & commodo aptissimas, vocat Batonius. (*a*) *(a) Ad Ann. 1156 num. p.*
Sub eo Pontifice Monachis S. Leonis de Pannachio Simon Policastri Comes Henrici filius S. Nicolai de Arena, seu de Nemore ædem ejusque bona, post Lethi Custodis mortem, attribuit, atque alia insuper liberaliter impertitus illorum incrementis pie consuluit, scriptis Messanæ Literis MCLVI. Ab hac Ecclesia S. Nicolai de Nemore, seu Arena nomenclaturam inde insigne Benedictini Instituti Catanense Cœnobium sumpsit, ut proprio loco expendam.
1158. Hujus Ejusdem Simonis munificentiæ celebris Monasterii S. Mariæ de Licodia anno MCLVIII. institutio adscribenda; etsi alibi in Monasticis Notitiis anno MCLX. græcis notis deceptus illã

assignaverim (*) Exemplo enim Monachorum S. Leonis exciti alii quoque S. Agathæ Alumni, quorum dux Jeremias, laudatum Simonem adiere, a quo benigne excepti, bonis, juribus, prædiisque, ac decenti satis Monasterio ad id extructo, sub titulo S. Mariæ de Licodia in agro Paternionis donati, sedulum Deo famulatum exhibere cœperunt. Habes Simonis Privilegium e Græco in Latinum translatum in S. Nicolai de Arena Chronico. Simon hic porro Magnus Siciliæ *Comestabulus*, rebus bello, ac pace præclarè gestis illustrissimus, postquam in multis Guillelmo Regi suam probasset operam, Majonis insidiis appetitus, quum e suo Policastri Comitatu in Siciliam evocaretur, carceri mancipandus, *felici morte*, ut Falcandus ait, in itinere præreptus occubuit. Anno Xpi. 1158.

III. Per idem tempus Henricus Aristippus Catanēsis Archidiaconus & Civis latinis, græcisq: litteris apprimè instructus, mansuetissimi vir ingenii, ut illum laudatus appellat Falcandus, in regia effloruit aula. Hūc Guillemus Rex, Majone occiso, familiarem sibi delegit, Vicem & *Ammirati* officium illi tradidit, ac magni Cancellarii munere etiam decoratum Regni negotiis adhibuit; ejus deniq: suasū, & de Majonis perfidia edoctus, Matthæum Bonellum illius interfectorem, sociosque in gratiam recepit, ut ex Hugone Falcando tradit Fazellus (a) Jannonius nostrum Aristippum Ascletinum vocat (b) eique Guillelmum Apuliæ præfecturam, atque Beneventanam inva- 1160

(a) Dec. 2. lib. 7. cap. 11.
(b) Hist. Civ. Neap. lib. 12. tom. 2.

dendi

(*) Simonis diploma anno mundi 6651. Indictione VI. notatur; Hæc porro anno MCLVIII. respondet; quod minime advertentes nostri fundationem anno MCLX. consignarunt.

Anno Xpi. 1161. dendi provinciam, commisisse onus, scribit. Paruit ille, sed infelici exitu, Regiis mandatis, exarsitque Adrianus Pontifex contra Guillelmum, quem etiam diris devovit; at hæc antequam ad suprema Regni munia Aristippus proveheretur, evenisse constat; inde enim inter Pontificem Regemq: diffidia, exorta, quæ ante quadrienniũ, ut vidimus, composita. Post illam porro Procerum in Regem celebrem conspirationem, ex qua Aristippus egrè evasit, totius Regni summa penes ipsum, Silvestrumque Marsici Comitem, & Richardum Syracusanum Electum stetit. Quamvis vero ejusdem Regis lateri, cum hic caperetur, Aristippus adesset, *eum nihilominus*, scribit Falcandus, *Rex habens suspectum, latens adhuc odium dissimulabat, credens eum conjurationis in se factæ fuisse participem. Sed & idem capto Rege, quasdam Palatii Puellas in domo sua per aliquot dies tenuerat, quod maxime Regis adversus eum indignationem commoverat.* Erupit tandem hæc, ejusdemque Regis jussu Henricus noster, quum in Calabria curiam sequutus degeret, custodiæ mancipatus, indeque Panormum ductus, non diù post in carcere misere decessit, felicioris exitus planè dignus.

IV. Dum interim turbæ per Siciliam a Rogerio Sclavo excitæ cuncta everterent, Catanensium Regio cum primis crebris incursionibus depopulata, malorum, & ipsa particeps efficitur, donec instructo exercitu Rex, Platiam primo, inde Buterã, quas Rogerius munitas diu contra Regios milites defenderat, funditus, ne lapide super lapidem relicto, deleret. Rebus autem in Sicilia compositis, in Apuliam contra rebelles movit, quos brevi domitos, alios in fugam

fugam egit, alios ad deditionem compulit. Panormum inde reversus, otio diu indulsit. *Anno Xpi. 1164*

V. Anno MCLXIV. Adelasia Monialium Cœnobio sub S. Luciæ titulo in opido Adernionis dudum a se extructo bona aliquot legavit; in cujus litteris Bernardi Catanensis *Electi* mentio habetur; Non ergo ab anno MCLVIII. Joannes Agellus inauguratus est Pontifex ob ejusdem Bernardi decessum, ut Grosso placuit, atque uberius paullopost demonstrandum; Biennio post Guillelmus Rex e vivis sublatus filium 1166
Guillelmum sub Margarithæ Matris tutela hæredem reliquit. Hæc vero, ut filii animum Regio more excoleret, Petrum Blesensem Gallum, virum per id tempus nedum a scientia commendatum, sed vitæ integritate, rerumque agendarum prudentia celebrem accersit. Petro comes adhesit Guillelmus ejus frater S. Benedicti Monachus, gravioribus & ipse disciplinis, atque humanis litteris apprime excultus, quem, vacãte ob mortem Bernardi Catanensis Ecclesiæ sede, unanimi suffragio S. Agathæ Monachi Pon- 1167
tificem postularunt. Guillelmo Joannes de Agello Matthei Cancellarii fratris authoritate fretus sese opposuit, malisque artibus, curiæ favore in Sacerdotium intrusus, ut Guillelmus a Margaritha Regina Maniacensis Cœnobii Abbatia dehinc donaretur, effecit. Rem ex Epistola Petri Blesensis ad Fratrem eruimus, quæ numero est nonagesimasecunda. Ubi prope finem Matthæi Notarii fratrem Catanensem Præsulatum Guillelmo fraudolenter supplantasse, factionemq; adversus innocentes suscitasse scribit.

VI. Hæc porro expendens Clariss. Michael de Judice Casinensis Abbas ait: *Quæ quidem*

si

Anno Xpi 1167. *si advertissent Pirrus, & Grossi inter Electos pro Catanensi Ecclesia Guillelmum Blesensem enumerassent; & Joanni Agello forte tot annos Episcopatus non dedissent; dum minime certius comperto anno obitus Bernardi Episcopi Antecessoris ejus, illi anno* MCLVIII. *Episcopatum assignant, cujus confirmationem, & pallium nonnisi* MCLXVIII. *obtinuit ab Alexandro III. Indeque inferri potest, quod interlabente hoc tempore* XII. *annorum Guillelmus Blesensis ob eximiam pietatem, & doctrinam anno* MCLXVII. *aut antea fuerit postulatus Episcopus Catanensis a Monachis illius Cathedralis Canonicis, irritamque factam postulationem ob ambitum Joannis Agelli captantis sibi Episcopatus dignitatem favore Regalis curiæ malis artibus extortum, tandemque anno* MCLXVIII. *confirmatam.* Quæ sanè evidentissimè firmantur, ex eo, quod anno MCLVIII. Matthæus Joannis frater Curiæ Notarium agebat, cujus proinde authoritas adhuc tanta non erat, ut amplissimæ dignitati capessendæ viam illi aperiret. Hinc merito Baronius (a) Blesensis verba ad Richardum Syracusanum Electum referens, inferius exponenda, ait: *Merito Joannem non electione Canonica, sed Giezitica venalitate intrasse a Blesense in ea Epistola perhiberi, utpote a manu laicali Guillelmi II. absque Pontificis licentia intrusum.* Guillelmus vero nonnisi post MCLXVI. quo Rex inunctus, Pontificalibus infulis, Matthæi precibus, Joannem donare summùm potuit. Alexandri nihilominus Romani Pontificis benevolentiam adeo sibi noster Episcopus devinxit, ob Fratris forte promerita, penes quē ingens id temporis in Sicilia authoritas, ut propriis illum manibus Pontifex consecrare, in Ab-

(a) *Ad Ann. 1169*

batem, & Episcopum canonicè instituere, Sedi Apostolicæ Catanensem Cathedram immediate subjicere, pallium denique liberalitate quammaxima eidem impertiri dignaretur, amplissimoque privilegio muniret, quod integrum habes apud Pirrum, & Grossum: VII. Kal. Augusti MCLXVIII. Beneventi signatum. Tot gratiis auctus Joannes, & suos vicissim subditos favoribus, ac privilegiis demeruit, Civesque Catanenses, ab aliquot vectigalium oneribus exemit hujusmodi Rescripto. *Anno Xpi 1168.*

VII. ,, Legimus in Ecclesiasticis Historiis, quod ,, inter cætera, quæ Deus in hujus mundi vora- ,, gine concessit mortalibus, Eleemosyna dicitur fe- ,, rè præcipua imitatione, cui Nos quasi inhæ- ,, rentes mole delictorum gravati ad salutem du- ,, cimur continuam, &c. Hac itaque ratione Ego ,, Joannes Dei gratia Cataniensis Episcopus, pa- ,, ri voto, & communi consilio totius venerabilis ,, Conventus nostrorum in Christo dilectorum ,, fratrum, intuitu pietatis, & misericordiæ, sta- ,, tuimus, universos homines Cataniæ dilectos in ,, Christo filios nostros, a subscriptis, & pravis ,, consuetudinibus, quibus plurimùm quodam gra- ,, vabantur, perpetuò alleviandos, tali quidem mo- ,, do, ut universa, quorum decimam persolvere ,, debent, liceat eis liberè, & absolutè vende- ,, re, & donare, & intra civitatem transferre; ,, lignum mobile; & stabile libere vendant, & e- ,, mant; Charta tamen fiat vicinabiliter, & pro- ,, prerea unus anser solvatur de nemore viridi; ,, Cados de nemore libere faciant, & aratra; ligna ,, sicca, & steriles arbores habeant ad munia ho- ,, mines prædictæ civitatis; quidquid, & unde- ,, cumque voluerint, & infra civitatem portave- ,, rint, libere vendant. Gabella pellium agnorum

cas-

Anno Xpi 1168. „ cassetur, & nemini gabella aliqua prava imponatur. Burgenses Cataniæ scapham fluminis libere transeant, & omnes milites denique & peregrini. In molendinis detur tumulus unus frumenti, & mondellus unus farinæ, & tumuli, & mondelli sint justi, & mercati de merco Catan. Ecclesiæ: Balthea secundum priorem consuetudinem. Presbyteri Græci non dent Canonicis nisi duo, & secundum consuetudinem terræ Domini Regis, & Presbyteris Græcorum gallina una detur vice comitatus carduum. Non sint in gabella dona, & venditiones Prædecessorum nostrorum, justè & rationabiliter factę, ratę & illibatę permaneant. Burgensibus Ecclesiæ Burgenses alicubi chartam non deferant. Rotulus carnis & panis justè ponderetur; oleum libere emant pro victu suo; ligna, & teda portas civitatis liberè transeant; ligna propriis domibus faciendis libera sint; Triticum ad justum tumulum Cataniæ detur. Latini, Græci, Judæi, & Saraceni unusquisque juxta suam legem judicetur. Nulla equitarum hominum Civitatis in angariam accipiatur. Pro decimis agrorum & fructuum, & ovium non dent tarenos, sed de ipsis agnis, & fructibus ovium decimas integras solvant secundum antiquam consuetudinem in omnibus Ecclesiis Cataniæ. Quæ contra canonica instituta gabellantur, hanc abusivam, & execrabilem consuetudinem rescindimus, & execramus. Ut autem hæc donatio & concessio rata sit, & firma, nostro Typario signari præcepimus, & te Robertum Notarium hoc scriptum scribere mandavimus Anno Dominicæ Incarnationis 1168. Indic. 2. vige-

„ gesimo die mensis Decembris. Ego Robertus Anno Xpi 1168.
„ Prior subscripsi &c.

VIII. Interim suprema post Regem authoritate Stephanus Perticensis Comitis filius genere Gallus, Reginæ consanguineus, ac Regni Cancellarius ab eadem constitutus, Panormitanusque Pontifex electus summa animi moderatione fungebatur; *qui cum neque præmiis, nec cujusquam gratia*, ut Falcandus ait, *ab æquitate deflecti posset*, cunctisque idcirco populis acceptissimus haberetur, apud Curiæ Magnates, potentesque viros non leviter offenderat, quod libere jam non possent in sibi subditos tyrannidem exercere, infensumque præ cæteris Matthęum Notarium habebat. Quum vero hunc *cursores suos cum literis*, Falcandi verba mea facio, *ad Fratrem suum Cataniensem Episcopum sepissimè præter consuetudinem mittere compertum esset; putabatur ei conspirationis modum in eisdem literis aperire, & quid eum facturum vellet in partibus Cataniensium edocere. Volens autem Cancellarius certis hoc experimentis cognoscere, misit Robertum Bellisinensem cum quibusdam aliis, ut viarum transitus observaret, & prædictos Cursores, quos sciebat nuperrimè Cataniam fuisse directos, in reditu caperet, eisque literas, quas deferebant, auferret. Quo vias negligentius observante, qui literas ferebat pertransiit; socium autem ejus tardius subsequentem cepit, & cum se niteretur defendere, vulneravit. Ea re comperta Matthęus Notarius, illatam Cursoribus suis molestè tulit injuriam, sibi quoque non parum timendum existimans, cum opinionem suam apud* Cancellarium *læsam agnosceret.* Cœpit itaque exinde varias in Stephanum insidias struere, quumque multorum

occul-

Anno Xpi 1169 occulta conjuratio in apertam seditionem evasisset, ac Panormi primum, Messanæ dehinc turbæ ingentes excitæ non nisi exercitu sedari posse viderentur, Regi ab eodem Cancellario persuasum, ut congregatis copiis Messanam obsessum pergeret.

IX. Catanensibus porro mandatum, *ut nihil omnino victualium Messanam deferrent, neque naves Messanensium ibidem onerari permitterent. Omnesque insuper Cataniensium naves ad terram subducerent, singulis earum carinis singulas tabulas subtrahendo. Quæ res, annonæ comportandæ subtracta copia, Messanensibus famis necessitatem indixerat, cum nullum aliunde super hoc solatium expectarent*. Dilata nihilominus Messanensi obsidione, Matthęus Regios Palatii ministros contra Cancellarium accēdit,utque venientem ad Regem vulneribus confoderent, persuasit; Quod, ubi ille a Stabuli Magistro admonitus, agnovit, domi sese continens,a furenti populo, seductisque pecunia militibus oppugnatus, rem in id discriminis devenisse advertens, in turrim æris campani fortissimam cum aliquot sociis se recepit; pactisque demum conditionibus, Siciliæ Regno abjurato, in Syriam transmeavit, ubi non diu post fato cessit.

X. Novo subeunte anno *quarta die Februarii circa primam horam ejusdem diei vehemens terræmotus tanta Siciliam concussit violentia, ut in* Calabria *quoque circa Rhegium, oppidaque proxima sentiretur. Cataniensium opulentissima* Civitas, *usque adeo subversa est, ut ne una quidem domus in Urbe superstes remanserit. Viri ac mulieres circiter* xv *millia cum Episcopo ejusdem* Civitatis, *maximaque parte Monachorum sub ruina*

sunt ædificiorum oppressi ... Multa præterea in finibus Cataniensium, & Syracusanorum Oppida, & Castella diruta sunt, multis in locis terra dehiscens, & novos protulit fontes, & veterum nonnullos obstruxit; eaque pars Ætnæi cacuminis, quæ Taurominium respicit, visa est aliquantulum subsedisse. Syracusis Arethusa fons nominatissimus de limpido turbulentus effectus, saporem salsum multa maris admixtione contraxit. Tajus fons quidam aquis uberrimus, qui de pede montis juxta Casale Saracenorum egreditur, quasi duarum horarum spatio manens obstructus, aquas continuit, magnoque dehinc erumpens impetu, sanguinei coloris laticem per unius horæ spatium exhibuit. Messanæ vero mare cum tranquillissimum esset, in se ipsum primo se contrahens paulisper cessit a littore, deinde pedetentim rediens præfixas littoris metas transiliit, murosque Civitatis alluens ipsis se portis infudit. Hæc Falcandus. Anno Xpi 1169

XI. Ingenti huic terræ concussioni ignis Ætnæi eruptionem dedisse caussam produnt alii (a) *Circa id fermè tempus IV Februarii ad ejus diei horam primam Ætna mirum in modum seviente, totam Siciliam, & Calabriam concussit.* Ludovicus Aurelius. (b) *Per idem tempus Ætnæ Siciliæ monte consueto magis deflagrante, concussa est Insula vehementius, Urbes complures prostratæ, Catania in primis, quæ monti subjacet, ita est eversa, ut ne una quidem domus superfuerit; Vineta, atque omnis generis arbores, ac segetes combustæ; Ager undique cineribus, & pumiceo oppletus lapide culturæ ferme expers est redditus.* Philotheus Catanensium jactura ex terremotu descripta, subdit. *Quod nisi velo B. Agatæ, qui supererant, se tutati essent, actum quidem esset de illis, fureutibus, &*

(a) Pirrus lib. 3 not. 1.

(b) Ex Baron. in Epist. lib. 12.

Ann. Xpi. 1169 *& perstrepentibus, undique flammis*. Denique Silvagius ex antiquissimo Siciliæ Chronico refert (*a*) *Anno Dom.* MCLXIX *die* IV *Februarii Indic. prima propter Ætnæ terremotum cecidisse Cataniæ tectum majoris Ecclesiæ, & interfecisse* XVI *millia tam Virorum, quam Mulierum, & Abbatem cum Monachis* XL. Et rursus *Anno salutis* MLXIX *die Februarii* IV *Ignibus ex ipso Ætnæo monte egredientibus, fuit ita horribilis facta terræ concussio,& terremotus ingens, ita ut populi multitudine, quæ ad sollemnitatem D. Agathæ venerat,adhuc in æde ipsius D. Agathæ existente, tectum corruisse fertur, & maxima pars illius populi,& Abbas cum* XL *Monachis diem clausit extremum*. Et circa finem sequentis capitis carmina subdit ætate illa exarata, quæ apud Pirrum, & Grossum etiam exscripta leguntur; subditque ex Francisco Petrarcha (*c*) *In Chronica ipsius Civitatis Cataniæ habetur; quod tunc gravius solito dedit immanes mugitus Ætna, ita quod tecta plurima corruerunt, & mare retrogrediente mirabiliter, & insolitè, reliqui, qui remanserant egredientes, cooperuit eos aqua maris, ita quod multa millia hominum interiere*. Ex eodem Silvagio refert Pirrus quorumdam Monachorum nomina, quos Terræmotus oppressit. *In quodam ms. apud Catanenses additur*: *Cum* XL *Monachis, Vicario, & Ecclesiæ Provisore Paschasio de Ansano*, F. *Petro de* I*ntrigliolo Thesaurario &c.*

(*a*) *Colloq. Triū Peregr. c.* 43.

(*b*) *De Rom. Pon. & Imper.*

XII. Deducta ab antiquis traditione accepimus, confugientibus Civium plerisque in proximos urbi agros ad Austrum, vocem de Cælo esse factam: S*alvum te fac in montem*; ad hunc vero passibus circiter mille dissitum quum illi accurrerent, lucem clarissimam aspiciunt, sub qua devotissimam Beatæ Virginis imaginem humili

loco

loco substructam inveniunt (*) Itaque salutis opinione concepta, læti primo gratias rependũt; quumque jam, cessante ejusdem Virginis Patrocinio terræmotus periculo, rerum omnium facies subito immutaretur, SS. Dei Genitrici, prout temporum patiebatur angustia, templum sub invocatione *Novæ Lucis* eodem in loco excitāt, magna populi religione deinceps cultum, ubi multis post annis insigne Cœnobium extructum, ut suo loco dicemus. Traditionem Pirrus suo calculo confirmat; de qua Nos etiam in Monastica Siciliæ Historia. Anno Xpi. 1169.

XIII. Non omittenda hic ea, quæ Petrus Blesensis aculeato sane scribendi genere de Catanensi clade memorat in Epistola ad Richardum Syracusanum Pontificem (a) *Scitis quod Ætnæ Mons frequenter ignes suos in immensum circumquaque diffundit, & adhuc per spatium dijetæ unius undiq; combusta, & desolata est tota facies regionis. Sævientis flammæ procellosa vorago omnes incolas aut expulit, aut combussit* (*) .. *In omnem terram, & in fines orbis terræ jam exiit plaga illa, qua nuper in Sicilia percussi sũt Catanenses in Vigilia B. Agathes, cum Episcopus ille dãnatissimus frater Matthæi Notarii, qui sicut scitis, sibi sumpsit honorem non vocatus a Domino tanquam Aaron, & qui ad sedem illam non electione Canonica, sed Giezitica venalitate intravit, cum inquam abominationis offerret incensum, intonuit*

(a) Num. 45.

(*) Imago hæc fortasse a fidelibus ob Saracenorum metum eo in loco abdita, Deo disponente a nostris in tanta necessitate constitutis inventa, extat hodie in Monasterio S. Nicolai velut pretiosius thesaurus in domestico Sacello asservata.

(*) Nusquam legitur Ætnæ incolas igne combustos, lenta quippe incendia omnibus evadendi aditum præstant.

Anno Xpi *intonuit de cœlo Dominus, & ecce terræmotus fa-*
1169. *ctus est magnus; Angelus enim Domini percutiens Episcopum in furore Domini, cum populo, & universa Civitate subvertit.* Hæc Blesensis a Baronio etiam, ut supra innui, relatus; cujus insolens judicium, acceptam cladem in Joannis demerita rejicientis, quam alibi in vindictam ejecti Stephani Cancellarii idem ipse refundit (a) hic non vacat dispugnere, adeundus tamen Grossus. Illud monendum, commune hoc totius Siciliæ infortunium a plerisque variè consignari; teste enim Philotheo, alii anno MCLXXXIII. adscribunt, Sigonius vero in annum MCLXXVI. rejicit. Quæ sane diversitas inde ortum habuit, quod multis etiam in locis per Europam, Asiamque sequentibus annis eadem ruina desævit.

(a) *Epist. 92. ad Guillel. fratrē*

XIV. Jamvero subrogatum Joannis Episcopi loco Robertum anno MCLXX. evincit Re-
1170. scriptum Insigni Cœnobio S. Philippi de Argyrio concessum, quo *jura omnia ad spiritualē sive Ecclesiasticum officium spectantia, Baptisterium scilicet, Oleum sanctum, Chrisma, ac Decimas* dudum ab Ansgerio Præcessore Monachis illis attributa, signatis Catanæ litteris mense Februario Indictione tertia confirmat. Hinc Pirri lapsū notabis, Roberti præfecturam in sequentem annum rejicientis. Labitur etiam Grossus, qui ex Maurylico refert anno MCLXXIII. nostri Pontificis opera inita fuisse fœdera inter Guillelmū Regem, & Adrianum IV. Pontificem; hæc enim de Bernardo ipsemet paulo ante ex Baronio ad annum MCLVI. prænarraverat. Pallii insignia
1171. Robertus ab Alexandro III. Rom. Pontifice speciali diplomate *sub dat. Tusculani* XIII. *Kal. Septembris* Ind. IV. obtinuit, ac post biennium

Ecclesiam S. Nicolai trans flumen Paternionis Sabæ Abbati Ordinis S. Basilii, ejusque Monachis attribuit, donationemque ejusdem a Gaufredo Calataniхeсtæ, & Sclaphani Comite factam firmavit mense Majo. Hanc cum sacra æde S. Nicolai de Lombardis in ipso Paternionis oppido sita confundit Grossus. Verum hæc alia omnino dicenda ab illa trans flumen. Hodie nullum extat ejusdem Templi, ac Cœnobii vestigium, nec diu perdurasse ibidem S. Basilii Monachos ex eo mihi vel maxime persuasum, quod altum de illis deinceps silentium. Anno Xpi 1174

XV. Mstum. Michaelis de Platia Chronicon, si Pirro credimus, ingenti terræ concussione anno MCLXXVI. Catanam denuo affectam refert, 1176.
sed merito eamdem fuisse, quam supra descripsimus, laudatus suspicatur Pirrus; nulla enim de hoc Terræmotu apud exteros, aut nostros memoria. Sequenti anno subscriptum Catanensẽ Pontificem Robertum octavo loco tabulis initi 1177.
conjugii inter Guillelmum II. Siciliæ Regem, & Joannam Henrici Regis Angliæ filiam lego. Saracenorum denique ædem, quam *Meschitam* appellant, in templum Deo sacrum sub invocatione S. Thomæ Archiepiscopi Cantuariensis nuper martyrio affecti, Catanæ commutatam opera Joannis de Messana anno MCLXXIX. docet ejusdem Roberti Privilegium a Grosso exscriptum, 1179.
qui male cum Judaica Synagoga longo post tẽpore Catanæ etiam deleta *Meschitam* confundere videtur. Eodem anno Robertus e vivis abiit, eiq; Leo patria Ravennas subrogatus Pallii honorẽ a Romano Pontifice obtinuit. Per idem porro tempus Guillelmus Rex celebre Montis Regalis Templum, ac Monasterium a fundamentis

cre-

Anno Xpi. 1179. erexerat, ac Monachos e Cavensi Cœnobio accitos in eo collocaverat. Post Theobaldum Abbatem, Guillelmum Cavensem etiam Monachum
1183. in Archiepiscopum ab Romano Pontifice assumptum subrogavit anno MCLXXXIII. cui *Suffraganeos*, ut vocant, Episcopos Syracusanum, & Catanensem designari ab eodem Summo Ecclesiæ Pastore exoravit. Prodiit Lucii III. diploma scriptum Velletri IV. Nonas Februarias anno
1184. MCLXXXIV. At Leo noster sarta tecta Ecclesiæ suæ jura posteris demandare satagens, subdi novo Archiepiscopo renuit; hinc Lucii constitutio diu effectu caruit. Guillelmo interim olim discipulo gratulaturus S. Benincasa Cavensis Abbas in Siciliam venit, & Montem Regalem primo appulsus, deducentibus dehinc Monachis Maniacium divertit, mox Catanæ fines invisit, & Monachorum, qui per diversa tunc Cœno-
1185. bia Sanctissimæ Regulæ institutis propensiori studio inhærebant, exemplis delectatus, illos ad majora excitavit, deque illorum vitæ sanctimonia magna concepta opinione, ad suos rediit.
1189. XVI. Anno MCLXXXIX. Guillelmum Regem mors immatura substulit, cujus loco Tancredus Nortmannorum Principum sanguine, sed illegitimo thoro, natus, Matthæi de Agello artibus, Regio titulo, ac diademate a Siculis Proceribus Panormi in Templo maximo donatur, at-
1190. que a Rom. Pontifice Clemente III. anno MCXC. confirmatur: Nondiupost Richardus Angliæ Rex in Palęstinam ad Sacrū bellum contendens Messanæ portum tenuit, atque exscensione facta, *Jura dotis* Joannæ Sororis, quæ Guillelmo II. nupserat, debita a Tancredo Rege intempestive repetens, quum in suspicionem venisset, Urbe excludi-

cluditur. Hinc injuriam ulturus, Messanam obsidet, eaque brevi potitur. Rebus compositis, Philippo Francorum Rege, qui & ipse in Syriam trajecturus Messanæ hyemare decreverat, rem promovente, *Anno* MCXCI. *primo die Mensis Martii*, Rogerii de Hoveden verba mea facio, (a) *Richardus recessit a Messana, & perrexit inde usque ad Civitatem Cathaniensium, ubi requiescit sacratissimum corpus B. Agathæ Virginis, & Martyris ad loquendum cum Tancredo Siciliæ Rege, qui illuc obviam ei venerat. Cum ergo Tancredus audisset adventum Regis Angliæ, exivit obviam illi, & cum summa reverentia, & honore Regiæ excellentiæ debito suscepit eum, & introduxit in Civitatem. Et simul euntibus illis ad tumbam B. Agathæ Martyris, ante ingressum templi occurrerunt Clerus laudantes, & benedicentes Dominum, qui eos in tantæ dilectionis fœdere sociavit. Facta autem oratione ad sepulchrum B. Agathæ, Rex Angliæ ingressus est ad palacium Regis Tancredi cum illo, & habitaverunt ibi simul tribus diebus, & tribus noctibus. Quarta autem die Rex Siciliæ dona multa, & multa in auro, & argento, & equis, & pannis sericis misit Regi Angliæ; sed ipse nihil recepit præter annulum quemdam parvulum, quem in signum mutuæ dilectionis accepit. E contra Rex Angliæ dedit Tancredo gladium illum optimum, qui fuerat Arthuri quondam nobilis Regis Angliæ. Præterea Rex Tancredus dedit Regi Angliæ* IV. *naves magnas, quas vocant Ursos, &* XV. *Galeas, & cum ipse Rex Angliæ recessisset ab eo, ipse in propria persona sua reduxit eum usque ad Tavernim per* XXX. *distans millia a Civitate Cathaniensium*. Huc usque Hovedenus.

Anno Xpi. 1191.

(a) *Annal. p.* 2.

Leone

Anno Xpi. 1191. XVII. Leone Pontifice mortuo, Rogerius Ocho Catanensis Civis, & Monachus Ecclesiæ nostræ preficitur. Porro Tancredus post biennium Rogerium Filium in Regni consortium adscivit, eoque sine liberis, mortuo Willelmum alium filium coronavit, necdiu post obiit. Willelmus eo nomine III. ab Henrico post menses aliquot interceptus, ultimus Nortmannorũ inter mares, clarissimæ familię seriem clausit.

CAPUT III.

CATANA

SUB SUEVIS.

Anno Xpi 1194

E*Rat Guillelmo Regi*, inquit in Chronico Riccardus a S. Germano (a) *Amita quædam Constantia in Palatio Panormitano, quam idem Rex de consilio Gualtherii Archiepiscopi Henrico Alemannorum Regi filio Friderici Romanorum Imperatoris in conjugem tradidit, quo etiam procurante factum est, ut ad Regis ipsius mandatum omnes Regni Comites Sacramentum præstiterint, quod si Regem ipsum absque liberis mori contingeret, amodo defacto Regni tanquam fideles ipsi suæ Amitæ tenerentur, & dicto Regi Alemanniæ viro ejus.* Ex his ut falsa omnino arguas, quæ vulgo de Constantiæ monachatu circumferuntur. Mortuo nihilominus absque prole Guillelmo, Siculi Proceres Tancredum Leccii Comitem Regiæ Nortmannorum familiæ germen sibi Regem adsciverunt, ut vidimus, cui sese Henricus opposuit, atque anno MCXCIV. Romam primo, ubi a Summo Pontifice Imperii coronam accepit: mox in Campaniam, Regnum ac jura uxoris vindicaturus descendit. Tancredo nondiupost e vivis sublato, navali, ac terrestri exercitu instructus in Siciliam anno MCXCIV. trajecit, Regnoque potitus, Siculos crudelissimè habuit, ac Regios thesauros expilavit, Guillelmum Regem Sacramento deceptum, Matrem, Sororesque, ac Proceres complures, quin & Pontifices vinculis addixit, ac secum tandem captivos in Germaniam

(a) Bibl. Sic. Hist. tom. 2.

maniam transtulit.

Ann. Xpi. 1194 II. Palatius in Aquila Sueva (a) Kalendis Septembris Henricum in Siciliam appulisse scribit, subditque: *Catana inde, ac Syracusæ petita, ac demum admoto exercitu expugnatæ.* Ferdinandus Paternionius Opusculo m. s. de Siciliæ Regibus in Henrici vita: *Cumque*, ait, *Urbes multa, ac in primis Catana Nortmannis, ut par erat, faventes Henricum detrectarent, magna vi illas expugnat, captosque nobiles omnes igni tradit, cunctaque Theutonica, eaque barbara crudelitate replet. Quo tyrannicæ immanitatis genere permotus Cœlestinus illum a Christianorum communione sejunxit.* Sed præstat has Patriæ clades ab externis audire; Siculis enim Scriptoribus vix notæ. Otho igitur de S. Blasio (b) *In secunda in Italiam profectione* (*) *Henricus Imperator Riccardum de Scerre Comitem ditissimum apud Capuam suspendit patibulo, capite deorsum verso, iratus ei, quod* Imperatrix *ab eo, ac aliis Baronibus Apuliæ anno* 1190. *capta fuisset.... In Sicilia apud Catanam hostes per Henricum Marscalcum de Callidin vicit, & civitatem cepit. Ecclesiam ibi sanctæ Agathæ cum hominibus, qui intro confugerant, combussit, nobiles, qui post deditionem contra eum conjuraverant miserabiliter occidit.* Consonat Mattheus Bappenhaim a Crusio allegatus (c) *Henricus vj. validum exercitum in Siciliam duxit, quo Insulam igne ac ferro vastabat. Tunc, & Henricum Marescallum Catinum Equitem Auratum cum copiis misit contra*

(a) *Fol.* 148. *lib.* 23.

(b) *Ad ann.* 1193

(c) *Apud Besoldum de Regib. Siculis.*

(*) Hæc a Cajetano in annum MCXCVI. rejiciuntur. An etiam Catanæ direptio, quum Henricus secundum in Siciliam venit anno MCXCVII. consignanda? sed hæc melius infra expendam.

tra Catanam; *qui potenti hostium exercitu profligato, cepit Urbem, Episcopum, & Nobiles multos. Etiam cremavit urbem nulli Ecclesiæ parcens; magnam hominum multitudinem, qui in fanum sanctæ Agathæ confugerant, inibi combussit. Rediit inde magna cum gloria ad Imperatorem multis cum captivis.* Ann. Xpi. 1194

(a) De German. cap. 19.

III. Huldricus denique Mutius (*a*) captos callido stratagemate Catanenses his verbis prolixe enarrat: *Henricus cum exercitu in Calabriam & Siciliam est profectus, quas regiones vi cepit; ubi vero ad urbem* Catanensem *appropinquavit, omnes qui in civitatibus, & castellis regnarant, collecti in unum, cum magno exercitu civium artificum, pastorum, & aratorum turba, undique collecta accurrunt Imperatori, & castra muniverunt proxima ad Germanorum castra. Imperator ejus gentis morem bellandi sciens, quod scilicet nocte concubia solerent impetum facere in hostes, castra ante noctem muniendi sibi tempus relictum non esse simulat, relinquitque magnam partem fossarum imperfectam; Excubitores raros in illa castrorum regione collocat. Hostes id animadvertentes, rati sibi datam occasionem rei bene gerendæ, juventutis selectissimum robur statim post mediam noctem, ut in castra Imperatoris irruant ex parte, qua non erant perfecta. Advenientibus igitur hostibus expectatis, vigiles Germani cedunt, ut jussi fuerant, & hostes intromiserunt; quos expectans Imperator locis commodis, circumdatosque trucidat omnes, qui capti tamen sunt, exceptis; fuisse autem creditur tria millia, sed totius exercitus præstantissimi ad pugnandum promtissimi. Cum primum illuxit, Henricus urbi admovet exercitum, præteriens hostium castra, celeritateque mirabili, machinarum*

chinarum, & tormentorum variis generibus incipit murum disjicere, & fossam lapide, cespite, lignoque complet. Quod, ubi viderunt hostes in castris, educunt exercitum in apertam planitiem, & Germanos ad pugnam provocant instructa acie. Imperator primum dubitat, præstetne Urbem obsidione circumvallare, & excludere ab Urbe hostes, an congredi melius sit; Ubi videt autem, ob Urbis circuitus amplitudinem excludi non posse, statuit congredi. Quare suos ad virtutem cohortatus est, & inter reliqua demonstravit evidentibus argumentis, aut moriendum, aut vincendum, nullam spem salutis in fuga esse posse, ostenditq: victu facilem esse colluviem hominum, qui numquam prælio interfuerant, non assuetos armorum conspectu exanimari. Ubi videt animos suorum erectos, & pugnam optare, certa victoriæ spe concepta, adversus hostes contendit magno animo. Statim sine Germanorum cæde perturbatis ordinibus, primo concursu ad Urbem fugiunt, nam animi in Urbe ante congressum erant sine dubio. Exercitus Germanorum fugientes persecutus cum eis irruunt in Urbem, primo furore occisi sunt in Urbe omnes utriusque sexus, nulla etiam habita ætatis ratione; captis Urbis Primatibus, & Episcopo, qui multa in Cæsarem perpetrarat, incendit Urbem, nec passus est estingui ignem, donec omnia exusta in cinerem redacta sunt. Huic bello volunt ipsum Henricum non interfuisse, sed per Legatos gessisse, quorum primum faciunt Henricum de Kalend Marscallum Imperatoris. Hoc constat inter omnes, bellum illud gestum nomine Imperatoris Henrici, & Henricum tum in Italia fuisse. Ex his Mutii verbis eruo, quotquot contra Henricum arma sumpserant, Catanam con-

Anno Xpi. 1194.

venisse, conjunctisq; viribus, cum ejusdem copiis *Anno Xpi.*
conserto prælio, in fugam actos, ac detritos fuisse. 1194
(a) Cat.Sac. § 47. Ex eodem Mutio refert Grossus (a) Henricum, una cum reliquis Catanæ Primatibus Pontificem Rogerium in Germaniam captivum abduxisse, idque actum anno MCXCVI. Præcedenti enim, Alberti Comitis de Spanheim opera, peculiare hoc diploma scripserat Imperator.

IV. „ Henricus Sextus Divina favente 1195
„ clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Siciliæ. Impensis a Deo beneficiis respondemus, & ei gratiarum offerimus holocaustum, cum sacrosanctas Ecclesias favore nostræ clementiæ intuentes, eorum paci, & quieti misericorditer providemus, & quę tam a principibus, quam ab aliis quibuscumque ipsis fuerint collata, nostra Imperialis Serenitas ratihabitione confirmat. Nos itaque pro reverentia B. Virg. & Mart. Agathæ, cujus reliquiæ in Catan. conservantur Ecclesia, & ad honorem Domini ibidem requiescunt. Attendentes etiam fidelitatem, & grata servitia, quæ Rogerius ipsius Ecclesię Electus fidelis noster devotione sedula nostræ Serenitati studet exhibere; ad supplicationem quoque fidelis nostri Comitis Alberti, Ecclesiam ipsam Cataniensem cum fratribus, & universis obedientiis, communitate, & pertinentiis ejus sub nostræ majestatis protectione recipimus, ac tenemus, confirmantes ei universa Privilegia, libertates, concessiones, & oblationes, quæ sibi tam a Comite Rogerio, quam a Rege Rogerio ejus filio minore, nec non & a Rege Guillelmo I. & II. piæ memoriæ fuerunt indulta, scilicet

Ann. Xpi. 1195 „ licet ut homines, & tenimenta, & univer-
„ fas poffeffiones fuas eidem Ecclefiæ a qui-
„ bufcumque collata pacificè teneat, & liber-
„ tatibus, & dignitatibus fuis, ficut prædictorum
„ Regum temporibus confueverat, utatur. Siqua
„ igitur Ecclefiaftica, fæcularifve perfona alta, vel
„ humilis contra hujufmodi noftræ confirmationis
„ contravenerit inftituta, in fuæ temeritatis pęnam
„ centum libras auri puriffimi pro pœna com-
„ ponat, medietatem cameræ noftræ, alteram
„ partem injuriam paffis perfolvendam. Ut au-
„ tem hæc noftræ confirmationis pagina firma
„ & inconcuffa permaneat, præfens exinde
„ privilegium confcribi, & Majeftatis Noftræ
„ bulla aurea juffimus infigniri. Teftes hi funt
„ Philippus Dux Thufciæ Frater nofter. Con-
„ radus Imperialis Aulæ Cancellarius. Gualthe-
„ rius Trojanus Epifcopus, & Regni Cancel-
„ larius, Henricus Vuarmatienfis Epifcopus, Bo-
„ nifacius Marchio Montis Ferrati. Conradus
„ Dux Spoleti, & Regni Siciliæ Vicarius, Co-
„ mes Albertus de Spanheim, & alii quamplures.
„ ✠ Signum Domini Henrici VI. Romanorum
„ Imperatoris Invictifs. & Regni Siciliæ Regis.
„ Ego Conradus Imperialis Aulæ Cancellarius
„ una cum Domino Gualtherio Regni Siciliæ
„ Cancellario recognovi. Acta funt hæc anno
„ Domini MCXCV. Indict. 13. Regnante Domi-
„ no Henrico VI. Rom. Imp. Invictiffimo Anno
„ Regni ejus 25. Imperii vero 4. Regni quoque Si-
„ ciliæ Anno primo. Datum apud Cafale no-
„ vum per manus Alberti Imp: Aulę Protonotar.
„ Nono Kal. Maii.

V. Et fane complura funt, quæ in hoc Privilegio negotium faceffunt: *A fidelitate* *enim*

enim *gratisque servitiis Regiæ Serenitati devotè exhibitis* Henricus Rogerium Pontificem commendat, quem etiam *Electum* dicit. At si Rogerius, ut ex Mutio vidimus, *multa in Cesarem perpetrarat*, his certe titulis neutiquam donaretur; Captivus porro cum aliis Catanæ primatibus in Germaniam anno superiori abduci, haud potuit, moxque dimitti, ac relatum assequi Privilegium. Clades igitur Catanæ, ac Rogerii Captivitas anno MCXCVI aut sequenti assignandæ, quo Henricus secundùm contra Siculos, Nortmannosque desæviit, ut dicemus; Verum pacatam omnino id temporis Siciliæ Insulam Historici produnt; neque e Siculis quemquam sese Cæsari opponere tot millibus stipato ausum fuisse credendum; simulata enim in Syriam ad sacrum bellum profectione, sexaginta penè militum millia sub signis ille numerabat. Non inficior, validam adversus Henricum sub Constantiæ Imperatricis auspiciis conflasse Siculos conspirationem anno MCXCVII, sed hæc longe diversum habuit exitum. Putaverim ergo post Patriæ eversionem Rogerium Pontificem cum Fratre Philippo, cui erutos immaniter fuisse oculos constat, aliisque nobilibus Civibus in Germaniam ablegatum, dum adhuc in Hydruntinis Imperator ageret, Alberti Comitis de Spanheim opera Principis gratiam iniisse, ab eoque Catanensis Ecclesiæ jura tot cladibus protrita, peculiari rescripto firma, ac rata obtinuisse. Consueto autem Aulæ stylo potuit *fidelis, gratusque Regi* appellari, eoque titulo exilii pœnam evadere, ac suæ sedi restitui. Ann. Xpi. 1196

(a) Ad ann. 1196. VI. Sequenti anno Henricus *sub velato pretextu*, ut ait Baronius (a) *expeditionis Terræ sanctæ veniens*

Anno Xpti 1197 *veniens in Italiam perditurus Normannos, diram vindictam exercuit adversus omnes, quos sciret ex Normannorum gente descendere, ac eos in primis, qui alium in Regem erexissent.* Verùm tot gentis suæ malis occurrere Imperatrix Constantia volens, cum Siculis fœdus iniit, ac conjugem Henricum debellatum, ut ad propria postliminiò rediret, tandem compulit. Mox reconciliatis animis, quum in rebelles aliquot movere statuisset, morte præreptus Messanæ tertio

1198 Nonas Octobris obiit. Pacato regnò, exules in patriam Constantia revocavit, elapso autem anno, & ipsa mortale exuit, filium Fridericum Romano Pontifici commendans. Sedebat per id tempus ad Petri clavum Innocentius III. qui ad pueri Regis tutelam post matris obitum acerrime incubuit, Cenciumque Cardinalem in Siciliam destinavit, mox ipse Panormum, ut Siculos in fide contineret, si Pirro credimus, venit.

VII. Jam vero Rogerium nostrum civiles discordiæ excepere, quæ adeo increverunt, ut nonnisi Alberti Comitis de Spanheim authoritate compesci potuerint, ac sedari; Gliscentibus quippe diffidiis, quibus non semel in Urbe perniciosissimi excitabantur tumultus, pro pastorali solicitudine occurrens Episcopus, Comitem sibi addictissimum adjutorem perpetuo habuit, pacemque tandem suis restituit, ac Philippum fratrem, quamvis oculis orbatum, maleficiorum Quæsitorem, vulgo *Justitiarium* per Urbem, ejusq; ditionem constitui curavit. Verum non diu post in ipsum Pontificem nonnulli conjurarunt: eumque e medio tollere decrevere. Rem *ex testibus juratis*, ut ajunt, coram Matthæo Syracusano Episcopo anno MCCLXVII. receptis hìc enarrare non pigeat: *Cum aliqui homines*

mines de Catania, Ita F. Nicolaus Cathedralis Ecclesiæ Prior, *conspirassent in Dominum Episcopum Rogerium, & eum interficere intendissent in die Palmarum, quando Episcopus cum Clero, & Populo venturus erat processionaliter ad Ecclesiam S. Mariæ de Eleemosyna, & evasit periculum rediens incolumis ad Episcopale Palatium, & clausis januis Ecclesiæ supradictæ de mandato Justitiarii, ne evaderent Conjurati, sed unus captus fuit Joannes Ricchutus, qui fuit suspensus in furcis.* Insidias struxerat, ducebatque choream Rogerius quidam de Marotta, cui Pontifex benignissimè veniam indulsit, ac vitam a Principe impetravit, ut Grossus advertit. Anno Xpi 1201

VIII. Anno MCCV. mortuo Jeremia primo Licodiensis Benedictini Cœnobii Priore; 1205
Petrum Celium (de Confratre male appellat Grossus) multis animi dotibus præditum, ab alterius instituti Monasterii sub titulo S. Leonis Monachis dudum in Priorem electum Rogerius noster Episcopus Abbatem constituit, illi utriusque Asceterii regimen commisit, ut Annuli, Mitræ, ac Baculi insignibus uteretur, concessit, datis Catanæ literis mense Decembri Indict. jx. quas integras alibi dedi. (a) Caveas hinc a Pirro, & Grosso, pene omnia, dum de hac Abbatis electione loquuntur, confundentibus. Per idem tempus Monialium Sancti Juliani insigne Cœnobium Catanæ constitutum tradunt in edito colle extra Urbem ad Aquilonem, cui a S. Sophia nomen, etsi Pirrus initio Pontificatus Rogerii constructum dicat. Extat apud Sacras Virgines Jacobellæ, Elisabeth, & Isabellæ Friderici Regis affinium memoria, quas veluti Monasterii Fundatrices, deducta ab antiquis traditione

(a) In Not. S. Nicolai de Arena

Anno Xpti tione reverentur; crucem etiam cryſtallinam
1206 exhibent ex dono earumdem magnitudine, atque artificio ſpectabilem. Translatum circa hujus ſeculi finem ex eo loco Cœnobium intra Urbis mœnia in regionem illam, quæ vulgo *Civitas* audit, ac noſtra demum ætate in opportuniorem ſitum, nobili Virginum collegio hodie inſtruitur. Non deſunt, qui ante Saracenos, ac M. Gregorii ævo, eodem in loco Monaſterium extitiſſe ſcribant, cujus in S. Pontificis Epiſtolis fit mentio.

IX. Carmelitarum quoque coloniam diebus hiſce Catanæ fixiſſe ſedem obſervat Groſſus (*a*) Carmelitas enim primo a Syria in Siciliam anno MCC. B. Bertoldo Priorem Generalem agente trajeciſſe; teſtatur Ægidius in ſuo Viridario (*b*), qui tertium aliunde ſub eodem Priore Siculum Carmeliticum Cœnobium Catanenſe appellat. Bertoldus porro ſeptimo hujus ſeculi anno mortem oppetiit: Conſtantiæ Auguſtæ opera Henrici uxoris id factū noſtri memorāt; ſed hæc longe ante diem obierat ſuum; ut Pirrus advertit; Alia ſane Conſtantia Friderici uxor, quæ diu Catanæ ſubſtitit, Cœnobium hoc, paullo poſtquam fundatum, bonis ac privilegiis auxit, ut merito inter ejuſdem Inſtitutores primum habuerit locum, ac *Regii Conventus* illi titulus inde obvenerit. Attribuit porro Aſcetis Templum B. Virgini ab Angelo Nunciatæ ſacrum Catanenſis Populus, quod in area Steſichoræa dudum pia fidelium ſedulitas prope S. Agathæ ſepulchrum ſtatuerat. Inventæ in hujus Templi tecto Inſcriptionis ad annum MIIII. memini.

(a) *Decac. Catan. Car. 2. mod. 10*

(b) *Par. 4. c. 2. §. 2*

(c) [illegible]

X. Deceſſit inter hæc Rogerius an. MCCVII

cujus

cujus effigiem senili aspectu venerabilem vidisse Grossus affirmat cum epigraphe: *Rogerius Civis, & Episcopus Catanensis, ac Regius Familiaris.* Illius vices Gualtherius de Palena, sive de Paleariis opportune subiit. Hic genere Nortmannus, ac Regii sanguinis, Henrico Imperatori unice carus, ab eo magnus Siciliæ Cancellarius statuitur; quo mortuo Regis Friderici adhuc minoris Actor constitutus, a Gencio Cardinale Pontificis legato e Trojana, Apuliæ Ecclesia ad Archiepiscopalem Panormi Cathedram translatus fuit, sed ab Innocentio Pontifice minime admissus, eidem infensissimus evasit. Summa, qua præ aliis in Siciliæ Regno pollebat, authoritate abusus, multa in Pontificem molitus, infulis idcirco privatus, quum alternantis fortunæ vices non semel fuisset expertus, Catanensem demum Pontificatum obtinuit, optimique pastoris opinione administravit. Subdit Lellus (a) Caro Pontifici Montisregalis perscripsisse Pontificem, ne ad præstandum sibi, uti *Metropolitæ*, obedientiæ juramentum Gualtherium Cancellarie Regiæ negotiis addictum, compelleret. At par est credere: Carum contra Episcopum nostrum mordicus Ecclesiæ suæ libertatem tuentem, apud Romanam Curiam instanter egisse; Innocentium vero jurgia inter Præsules dirimendi gratia, Apostolicis transmissis literis, eo prudenti consilio opportunè utriusque juribus providisse.

Anno Xpti 1207

1208

(a) *De Eccl. mont. par. 2. f. 46.*

XI Anno MCCIX Fridericus Constantiam Aragonum Regis filiam xv. Kal. Januar. Panormi uxorem duxit; At sæviente nondum ea in urbe pestilenti lue, Catanam se recepit, ubi integro pene anno perstiterunt; Tum Monasterio Sanctæ Agathæ Templum *sanctæ Mariæ in Plano* 1209

Aydonis

Ann. Xpi. *Aydonis* concessit scripto in Opido Calatajero-
1210 nis diplomate; ac dotis nomine Urbem Catanam, ac Syracusas Constantiæ contulit, quas *Cameræ Reginali* dudum addixerat Henricus, ut tradit Philippus Bergomensis in Chronico. (*a*)

XI. Mense Decembri ejusdem anni in Apuliam transiuisit, nec diupost Imperii co-
1213 ronam ab Innocentio obtinuit. Quum porro Gualtherius Comes, ejusque Frater Paganus de Parisio Avellini Domini dudum multis malis Catanensem Ecclesiam affecissent, eorumque dehinc bona, ob defectionis notam, Regi fuissent adjudicata, & Calatabiani castrum præ aliis Armaleoni Comiti ex Regia concessione cessisset, Gualtherius Pontifex exsolutis Armaleoni xv. tarenorum millibus, Odrisii de Ochone nepotis sui opera, illud sibi comparaverat, utque Regia etiam authoritate acta firmarentur, Friderici, quum Catanæ hic degeret, assensum exoraverat, ejusdem Constantiæ quoque literas hæc omnia firmantes Messanæ Martio mense signatas MCCXIII. Episcopus hinc obtinuit, a Pirro, & Grosso exscriptas, quas Gregorius Cardinalis legatus Apostolicus suo etiam calculo probavit. Castri, & Opidi possessionem ad fluminis Onobalæ ripas sub tentoriis ex intextis arborum ramis iniisse Gualtherium sollemni pompa, Catanensis Ecclesiæ tabulæ referunt.

XII. Sub eodem Pontifice S. Claræ institu-
1220 tum Catanæ fixisse sedem anno MCCXX. scribit Pirrus, ac Monialium Cœnobium illius opera à fundamentis excitatum adstruit. Vvadignus S. Francisci Alumnos ante annum MCCLVIII. coloniam Catanæ habuisse tradit (*b*) Monasterio huic S. *Mariæ Virginum*, seu *Montis Virginum* titulus,

(*a*) *Lib.2.f.* 405

(*b*) *Ann.min.t.*2. *num.* 23.

quod in editiori Urbis loco situm. *Franciscanæ Moniales*, ait Pirrus: *primum habent Monasterium sub vocabulo Montis Virginum, quæ ab anno* MCCXX *adhuc in vivis agente S. Clara, quadraginta numero regularem ejus vitam servabant, Episcopo Gualtherio volente*. Perstitit hæc sacra domus ad annum MDCXCIII. quam suo etiam incolatu Eleonoram Siciliæ Reginam decorasse inferius dicemus. Sequenti anno, ut Honorio Pontifici obsequeretur, quadraginta Triremes Terræ Sanctæ subsidio misit Fridericus, classique Henricum Melitæ Insulæ Comitem Siciliæ Talassiarcham, atq: Gualtherium nostrum Regni Cancellarium præfecit. Hi Damiatam appulsi, ex pactione urbem ab exercitu Christianorum Ægypti *Soldano* traditam indoluere. Tradit autem Ricardus a S. Germano (a) Gualtherium Imperatoris iram metuentem Venetias confugisse, Comitem vero in Siciliam redeuntem a Friderico in carcerem conjectum, suaque exutum ditione. Ricardi verba sunt: *Hoc anno vicesima a personis Ecclesiasticis, a laicis vero decima pro subsidio Terræ Sanctæ per totum Regnum colligitur, & per Gualtherium de Palear Cancellarium, & per Henricum de Malta Comitem marini Stolii Ammiratum ipsam Damiatam trāsmittit, licet tunc temporis amissa fuisset culpis exigentibus Damiata; propter quod ipse Cancellarius iram Imperatoris metuens, se Venetias contulit, & dictus Comes rediit in Regnum, qui ab Imperatore captus est, & terram, quam tenebat amisit*. Appendix ad Malaterræ Historiam (b) Friderici expeditionem in Saracenos memorat, qui in Acis Opido sese contra Regem erexerant; captum *Benaveth* illorum Ducem cum Filiis, extremoque supplicio Panormi affectum dicit: *Anno Dñi* MCCXXI *deci-*

Ann. Xpi 1221

(a) In Chronico ad ann. 1221.

(b) Bibl. hist. Sic. tom. 1. f. 249

Ann. Xpi. 1222 *decima Indic. Dominus Fredericus Imperator ivit cum magno exercitu super Saracenos Jacis & cepit Benaveth cum suis Filiis, & suspendit apud Panormum.*

XIII Jamvero Constantia Regina, quæ dudum Catanæ sedem statuerat, anno MCCXXII. nono Kal. Julii lethali morbo correpta, fato cessit, cujus corpus, ut eadem mandaverat, Panormum inde traductum est. Ænea lamina in illius tumulo a Ferdinando Acuña Siciliæ Prorege anno MCCCCXCIX. adinventa: *Hoc est Corpus Dominę Constantiæ III. Imperatricis semper Augustæ, Reginæ Siciliæ, Uxoris Domini Imper. Friderici, & Siciliæ Regis Aragonum. Obiit autem anno Incarn.* MCCXXII *die* XXIII. *Junii* X. *indic. in civitate Catanę.* Regio funeri in Cathedrali templo interfuisse Gualtherium Pirrus, & Grossus tradunt; hinc Friderico Regi eumdem conciliatum, non diu Venetiis substitisse, putandum. An etiam Uxori, quum ad mortem decumberet, adstiterit ipse Fridericus, incertum. Extat Constantiæ Diploma VI. Kal. Januarii ejusdem anni Catanæ signatum, quo transferendum Ordinis Prædicatorum Cœnobium intra urbis mœnia, suis sumptibus magnificentius exædificandum Syracusis Regina præceperat, quod recitat Pirrus (*a*) Id autem Friderici nomine datum refert Invegius, atque hunc cum Uxore Catanæ eodem anno degentem inducit (*b*) Verum Ricardus a S. Germano tradit anno MCCXXII mense Februario Honorium Pontificem Anagniam profectum Fridericum ad se vocasse, quocum apud Verulas per dies XV. colloquium sollemne habuisse. Non ergo Fridericus mense Februario Catanæ versabatur. Ad ægrotantem dilectam Conjugem forte sub Veris finem venit, nec videtur abnuere Fazellus (*c*) qui per hæc tempora moram in Sicilia traxisse

(*a*) *Not. Eccl. Syr. lib. 3.*

(*b*) *Æra Sueva fog. 318.*

(*c*) *Dec. 2. lib. 8. cap. 2.*

xisse Fridericum, justisque Constantiæ Reginæ exolutis in Germaniam non diu transmisisse scribit. Ann. Xpt. 1231.

XIV. Effloruit id temporis Rivivardus Catanæ Civis et Monachus Militensis Ecclesiæ in Calabria Pontifex, de quo in sua Italia Sacra Ughellius (a) ac Nos lib. XII. Animo immutato Ecclesiis sacrisq: locis infensum ab hinc Fridericum Cæsarem scriptores produnt; diris proinde ab Honorio Romano Pontifice primum execratus, mox *Jola*, sive *Isabella* Joannis Brennæ Jerosolymorum Regis filia in Uxorem ducta, communioni fidelium restituitur. Rursus autem a Gregorio Honorii successore censuris inustus, quod sacrum bellum, ut voverat, differret, tandem Jerosolymæ Regno jure uxoris sibi vindicato, ac pace in Palæstina cum *Soldano* firmata, ad Ecclesiæ unitatem receptus est. Quum porro nonnullæ per Siciliam urbes illius a se jugum excussissent, quas inter Messana, Centuripe, Nicosia, Syracusæ, & Catana cum primis enumerantur, 1232
anno MCXXXII. mense Augusto in Insulam regressus, ferro ac igne illas durissimè habens, ad officium revocavit, *Fridericus*, verba Fazelli sunt, *cum contrà Romanos, qui Viterbium obsidebant, bellum, Pontificis nomine, gereret, orta, anthore Martino Bellono, in Messana, & plerisque Siciliæ Oppidis, quæ prorsus ab eò desciverant, seditione, confestim liberato Viterbio, Messanam venit, qua non multo labore recepta, & Martino exusto, Syracusas postea & Nicosiam, quæ quoque ab eo rebellaverant, seditionis pœna mulctatis ad officium retraxit, Centoripen quoque urbem, quæ contumacius ab eo defecerant, magna vi expugnatam funditus delevit*. De Catana porro alibi (b) ait: *Eam Fridericus secundus Rom. Imperator*

(a) Tom. 1. de Episc. Milit.

(b) Dec. 1. lib. 3. cap. 1.

Anno Xpti 1232 *tor, Siciliæ bujus nominis primus Rex, quod ab eo desciviſſet, ſolo fere æquavit, arcemque in ea, quæ adhuc extat, in rebellionis formidinem poſuit.*

XV Acriorem vindiſtam in noſtros moliebatur Fridericus, civesque omnes gladio ad unum transfigendos, jurejurando coram ſuis edixerat, ſed cęleſti oraculo territus ſententiam mutavit. Rem diſertiſſime recitat Horatius Manchia Catanenſis M. S. Opuſculo apud Groſſum: *Anno poſt Chriſtum natum* MCCXXXII *cum propter impia ac nefaria Friderici* II. *Imperatoris facinora, quemadmodum aliquot Sicilienſes Urbes, neſcio quid Catana etiam vel fuiſſet molita, vel omnino desciviſſet ab Imperatore; Hic quam maximis itineribus in Siciliam contendit, Meſſanam facili negotio recipit; inde Catanam funditus delendam edicit, ſubitoque ſolo adæquat; cives etiam ad unum omnes, quippe novis rebus ſtuduiſſent, gladio obtruncandos decernit. Cum autem tam crudeli Imperatoris decreto nemo intercederet, nemo conatus ejus nefarios leniret, nemo ferocientem rabiem mitigaret, ecce tibi indiſta internicioni die, dum ad preces horarias libellum aperit Imperator, hæc ipſa verba aureis charaſteribus obſignata illi occurrunt:* Noli offendere Patriam Agathæ, quia ultrix injuriarum eſt. *Claudit Imperator ſtupens libellum, iterumque alio in loco aperit, atque inibi eamdem cantilenam perterrefaſtus invenit; tertio alibi apertus liber eamdem cæleſtem comminitationem Imperatori offert; quas quidem Divini furoris petitiones in ſe conjeſtas, ut vitaret Fridericus, Catanam reædificandam juſſit, protinuſque a civium internicione abſtinuit. Ne vero Imperatorium decretum irritum omnino eſſet, fama eſt edi-*

xisse, ut Catanenses per medias gladiatorum acies hinc inde distributas, illęsi tamen pertransirent. Puto equidem id captivarum more legionum missarum sub jugum factitatum; Vidique puer cum essem id loci, ubi districti enses pependissent, in ædiculam cessisse, cujus pavimentum per viam transmissum portam effingebat, eamque ob causam ad hodiernam usque diem vicus proximus Porta Media *nuncupatur. Ædes vero illa Beatissimæ Virgini a Gratiis sacra erat, a cujus dextero latere B. Agathæ imago videbatur. Monumentum scilicet gratiæ, quam a Gratiarum Parente liberalissima, Patronaque Agatha cives suos servandi avidissima Catanenses injecerant.* Eadem habent Bolanus, & Ferdinandus Paternionius (*a*) aliique, quorum testimonia congerit Grossus. Hæc sane Pirro, & Invegio minus probantur, quòd Agathæ Patriam esse Catanam evincunt, atque a nullo Veterum literis mandata, veluti supposititia rejiciuntur. Verum laudatus Grossus in Decacordo Catanensi, atque in suo de Patria S. Agathæ opere totus est, ut historiam, atque oraculum, pluribus monumentis evincat, illum consule, Fridericus Gregorii Pontificis animū denuo offendit; hincperiuri Principis conatibus quū imperterrita animi constantia Gualtherius noster obviam iret, graves ab eo jacturas substinuit, carcere, exilio, ac fortunarum denique expilatione mulctatus. Inter Capitula quędam a Gregorio Cęsari opposita illud primum recensetur, 1238 quod Montis-regalis Cephalędensis, & Catanensis Ecclesiæ jura sibi vindicaverit, bonisque pene omnibus illas expoliaverit, ut apud Palatium legimus. (*b*) In Apologia vero pro se edita respondit Imperator: *de Cathanensi Ecclesia, nisi forte*

Anno Xpti 1232

(*a*) *De Regibus Sicil. m. s.*

(*b*) *Aquil. Suev. Caten. Hist. lib. 26. cap. 2.*

Anno Xpi 1239 *te tangatur de Hominibus Demanii Domini Imperatoris, qui temporibus belli propter locum securum & fertilem se Cathanam contulerunt. Hos fatetur Imperator ad Demania sua revocasse secundum formam generalis constitutionis Regni.* In Anathemate dehinc Romæ a Gregorio Dominicæ Cœnæ die lato, quo fidelium communione depulsus Fridericus, inter execrationis caussas illa recitatur: *Quod in Regno Siciliæ capiuntur Clerici, incarcerantur, proscribuntur, inter quos Cephaledensis, & Catanensis, cujus fuerat Alumnus.* Id ipsum vulgavit locis laudatis in sua Historia Fazellus (a) *Demum Fridericus omnem iram, qua Papam Gregorium* IX *prosequebatur, transfudit in Prelatos, quorum multos Archiepiscopos Episcoposque partim occidit, plures carceri addixit, nonnullos exilio mulctavit, in quibus fuerunt Cephaledensis, & Catanensis, cujus fuerat Alumnus.* Hæc paulo ante annum MCCXXXVIII. accidisse credimus.

(a) Dec. 2. lib. 8. cap. 2.

XVI. Nondiupost Gualtherius pressuris, ærumnisque confectus fato cessit, a cujus morte Henricum de Palimberga ausu temerario in Catanensem sedem Fridericus intrusit. Hujus meminere Testes recepti Catanæ MCCLXVI. alibi allegati, quem genere Theutonicum appellant, Urbisque nostræ Strategum, vulgo *Justitiarium Macharonium* quemdam de *Catania* elegisse affirmant.
1247 Henricus hic Grossum, & Pirrum omnino latuit. Anno MCCXLVII mense Februario Indic. VI. precepit Imperator, ut Catanensis Ecclesiæ bona in indicem exactissimè referrentur, eorumque descriptio publicis tabulis mandaretur. Idem MCCL quum se morti proximum agnosceret, sollemni coddito testamento, Carthanensem Comitatum

tatum Conradino Nepoti voluit addictum; hinc nonnulli falso legunt *Catanensem*, ut in Raynaudo (a) adverti, quod adnotabis, ne aliquid omisisse Patriæ Historiam spectans tibi videar. (*) Friderico Conradus filius in Siculo Regno successit, qui immaturè mortuus, Conradinum adhuc puerulum hæredem dixit. Hunc Manfredus Friderici Filius, ac Regni Bajulus defunctum in Germania vulgavit, ut Regiis ipse insignibus donaretur. Interim vero Urbis nostræ Pontifex Otho Caputius patria Trojanus, gente apud Neapolitanos nobili natus denunciatur; sub quo Minorum Fratrum sacra familia Catanæ sedem statuit, ædemque S. Archangelo Micheli dicatam in area Ursini Castri ejusdem Episcopi decreto Catanæ XIII. Kal. Majas MCCLV signato occupavit. Quum id vero Cathedralis Ecclesiæ Monachis minime probaretur; perscripsit sequenti anno Alexander IV. Rom. Pontifex speciali Diplomate V. Kal. Maii, ut Apostolica authoritate ratum haberetur. Pirrus hic Lucæ Vvadigni testimonium profert, scribentis multo ante Catanam *Franciscanos* venisse, atque hoc anno in opportuniorem locum migrasse, sed nostris non alia suppetit antiquioris Fratrum Coloniæ memoria.

Anno Xpti 1254

1255

(a) Tom. 13. Ann. fog. 600.

XVII. Turbas per idem tempus in Regno excitas Urbis nostræ statum aliquandiu agitasse perhibent Siculi Annales. Commiserat Fridericus Imperator paucis ante mortem *Siciliæ* pro-

(*) *Alibi Comes* Catanensis *Regni Siciliæ* Mareschallus *memoratur apud Bzovium ad An* MCCLIV *idest Petrus Ruffus* Chatranensis, *seu* Catanzarli *Comes Raullus etiam quidam a Manfredo Rege eodem plane errore Comes* Cathanensium *creatus dicitur*.

Ann. Xpi. proximæque Calabriæ regimen Petro Ruffo
1255 Carthanensi Comiti, quem Insulæ *Mareschallum* creaverat. Hic Manfredo Principi invisus, quod ejus supremam parvipenderet potestatem, jussisque minime pareret, tandem Conrado Rege mortuo, ejusdem inierat gratiam, utque Provincias Conradini pupilli nomine, vice tamen Manfredi Principis Regni *Bajuli*, moderaretur, impetrarat. Verùm non diu post *assensu Principis* (ait Anonymus, Clariss. Muratorio Nicolaus de Jamsilla appellatus) *Generalis Balii Regni nec requisito, nec habito, monetam novam cudi fecit in Messana sub nomine Regis Conradi* II; quæ caussa fuit, ut in ipsum Panormus primũ ac Pactæ, mox aliæ Siculæ urbes rebellarent. Has ad officium revocaturus cum electa Messanensium manu contra Pactas movet, quas facile in suas adduxit partas; hinc in Calatajeronenses exercitum duxit; *cumque pervenisset* (*) *Leunconium* (prosequitur Jamsilla) *& sequenti die pararet se in Leontinum, & ivisset usque ad flumen, invenit pontem a Leunconensibus fractum, intellexitque quod Leunconium & Argirò manifestè rebellaverant; reversus ergo in civitatem Cathaniæ, moratusque ibi per aliquot dies, recepit tam a Messanensibus, quam ab aliis Siciliæ partibus in fidelitate manentibus equitum, peditumque præsidium. Cum jam Calatagironum, Heraclea, Biczanum, Aydona, Placia, Mistretta, Polizium, & Cephaludum apertè rebellassent, & nesciret, cui parti prius occurrere deberet, recepit a Castellano Castrijoannis nuntium nomine Guaimarium, qui significavit ei, quod civitas Castrijoannis pa-*

(*) *Incertus locus, nulli alteri memoratus, sed medius inter Messanam, & Leontinos, nec longe a Catana. An* Paternionium? *inde enim Leontinum usque unius pene diei iter. An Leonfortis?*

rata erat ad rebellandum, si tamen ipse properanter iret illuc, posset civitas ipsa de levi a rebellione cobiberi. Processit itaque prædictus Petrus cum multitudine Armatorum & equitum & peditum versus Castrumjoannem. Eo expugnato, Aydonum obsidet, sed a civibus pulsus, Messanam repetit, ubi popularibus invisus summum vitæ discrimen adiit, coactusque Urbe excedere, in Calabriam transmisit. Ann. Xpi. 1255

XVIII. Sequenti anno Galvanus Lancea Manfredi consanguineus Salerni Princeps renunciatus, in Comitiis Baroli habitis Regni Siciliæ & Calabriæ Mareschallus creatur, ejus autem frater Fridericus Generalis Vicarius ad belli motus in utraque Provincia componendos constituitur. Cujus opera tota pene Sicilia ad Principis mandatum conversa, ut scribit Jamsilla laudatus, aliquandiu respiravit. Per eadem ferme tempora Otho Catanensis Pontifex Anagniæ penes Romanum, supremumque Ecclesiæ Pastorem versabatur. Ex qua urbe Monachis S. Leonis de Panachio III. Nonas Julii perscripsit, eisque Ecclesiam S. Cathaldi in Opido Paternionis concessit. 1256

XIX. Anno MCCLVIII. Manfredus Regias Insulas Panormi III. Idus Augusti suscepit, rebusque in Sicilia compositis; Apuliæ partes repetiit. Grossus in sua Catanensis Ecclesiæ notitia de Minorum Cœnobio differens, hæc scribit. *Cum autem Christianæ pacis inimicus intestina odia, ac domesticas seditiones Civium adversus cives excitasset, ob quæ interius exteriusque turbata est Catanensium rerum conditio, urgente per ea tempora Manfredi Regis persecutione, Cœnobium hoc infra Arcis fines constitutum idem Rex, qui Regium Castellum sibi liberum expostulabat demolien-* 1258

Ann. Xpi 1261 *liendum præcipit*. Verùm, quę fuerint Catanæ id temporis turbæ, literarum monimentis tradit nemo. Nicolaus de Jamfilla Manfredi cum in Sicilia, tum in Italia res gestas singillatim recitat, ac nullibi Catanam eidem Regi infensam dicit. Invisisse illum hoc ipso anno Urbem nostram, antequam Regiæ dignitatis honorem susciperet, quum Messanâ terrestri itinere Panormum proficisceretur, non levi conjectura assequor; scribit enim laudatus Nicolaus: *Toto itaque Regno Neapolis in pace stabilito, Princeps Manfredus in Sicilam ire decrevit, ingressusque Siciliam, paucis diebus apud Messanam moratus, ad Civitatem Panormitanam proficiscitur viam faciens per Civitatem Castri-Joannis.* Cōstat autem Messanâ frequentiori itinere Ennam euntibus Catanam occurrere. Hac igitur fortasse occasione in hanc Urbem devectus, Arcis aream laxiorem sterni, ac Minorum domus demolitionem præcepit. Ceterum, quum in Sicilia Rosinus ex eodem ordine Minorum summi Pontificis Legatus Romanæ Ecclesiæ jura contra Manfredum tueretur, Siculos pene omnes in varias abiisse factiones, non inficior, quid autem Catanæ actum, me nescire fateor.

XX. Paucis post annis Richardo Filingerio Marsici Comite Siciliæ regimen administrante *Novus, & inopinatus ignaviæ motus*, ut verbis utar Jamfillæ, *invaluit; ac mirabilis stupor per Insulam irrepsit. Dum enim quidam pauper Joannes de Calcaria nomine, infimæ conditionis, & abjectæ fortunæ mole depressus, ac inopiæ squallore discurreret, & concordibus forsitan vultus, ac ætatis indiciis, per quæ fallax opinio in uno, eodemque subjecto diversas plurimasque for-*

mas similitudinis conformitate mentitur, audivit pauper ab aliquibus, qui eleemosynarum sibi suffragia porrigebant, Imperatori præmortuo se fore consimilem: cumque videret inopinato more verba crebescere, mutavit repente mendicus animum, & quæsitus hactenus super his responsa negantia dissimulat, quatenus verisimilia faciat, quæ dicuntur. Oritur ex ipsius negatione suspicio; & cum nutriatur hominum appetitus inventis, eò magis insurgebat de ejus ambiguitate credulitas, quo major inficiatio tradebatur. Jam rumor de verbo in verbum in fabulationem dispergitur; discedit pauper a frequentia populi, barbam nutrit, ut inventa liberius valeat fabricare mendacia; loca petit vicina silvestria; firmat in Montegebello latibulum; Imperiales sibi mores, & verba, quæ veritas, & natura non dabant, adulta fictione componit. Anno Xpti 1261

XX. Prosequitur fusiori stylo enarrare Nicolaus, ut plures exules concursu ad pauperem facto, Imperatorem illum appellant, atq: ut ducem in munitissimum Centoripis collem sequuntur. Ibi Joannes Imperiali sigillo conflato, literas undique adciendos populos emittit, ac in eis, se olim habitu simulato, Divinæ permissionis oraculo ad expianda delicta, nonum jam annum peregrinationis exercitio peregisse confingit. Nonnullis itaque Siciliæ locis hujusmodi fraude corruptis, longinquas etiam provincias figmenti novitas pervasit. Hinc malo occurrere, ne paulatim subreperet, Ricardus Siciliæ Præses statuens, comparato exercitu, collem obsidione cingit, mox inito cum seditiosis prælio, illos fugavit, pauperem eiusque socios dignis pœnis affecit: Catanæ suspendio enectos Rebelles, atque Ennensium

Anno Xpi 1261 sium opera captos, Pauperem denique Bartholomæi de Mileto, & Philippi de Catania suasionibus excitatum tradit Neocastrus (a) *Durante cujus*, Manfredi scilicet, *figura dominii quidam fraudolenter procedentes, defunctum Imperatorem, qui dormiebat jam annis duodecim, ex ingenio Bartholomæi de Mileto, & cujusdam Notarii Philippi de Catania apud montem Ætnæ in persona cujusdam pauperis simularunt, Patrem in filium hostiliter arma gerere satagentes. Turbatur inde pro majori parte Sicilia; & tandem consiliis hominum Castri-Joannis, qui ipsum tradiderunt, adulterinus Imperator, ibi cum suis complicibus capitur, & apud Cataniam laqueo sunt suspensi.*

XXII. Seditione rebellium supplicio composita, Rex in Siciliam transvectus, ut provinciam ab omni contagio perversitatis expurgatam in statu paci-
1262 fico sua præsentia confoveret, Panormi aliquandiu substitit, tum Constantiam Filiam natu majorem Petro Aragonensi Principi Juventutis anno MCCLXII nuptui tradidit. Inde ab Urbano Pontifice in judicium evocatus, dirisque sollemni ritu devotus, Carolum Andegavii Ducem, Provinciæ Comitem, Ludovici Francorum Regis Fratrem sibi æmulum, atque hostem a summo Pastore adjectum intellexit. Hunc in Basilica S. Petri anno MCLXV Romæ in Siciliæ Regem inunctum, infensissimum deinceps Manfredus expertus est; tandemque fatali prælio victus, ac hostium ferro sublatus vitam, regnumque simul amisit.

(a) Hist. suorum Temp. cap. 8

CAPUT IV.

CATANA

SUB GALLIS.

I PArta tam infigni de hofte Manfredo victoria Carolus Beneventi Urbem in deditionem acceptam, dirutis mœnibus, magna ex parte vaftavit; tum thefauris illuc a Suevis Principibus congeftis, potitus, Siculos Legatos Infulam ultro dedentes excepit, ac Philippum de Monforte, Guidonemq. ejus fratrem fuos in Siciliam Vicarios deftinavit, qui incolas in fidem reciperent, & Conrado Capytio (*) aliifque Conradini, Conradi Regis Filii, partes tuentibus fefe opponerent. Porro, quum inter conditiones, quibus Siciliæ Regnum a Romano Pontifice Carolus acceperat a Summontio exfcriptas (*a*) illa, loco XVI. recenfer etur: *Quod Ecclefiis Regni omnia reftituantur ablata*. Ac Legatum idcirco Pontifex anno MCCLXVI Rodulphum S. R. E. Cardinalem Epifcopum Albanum deftinaffet, ex Urbe Tarentina perfcripfit hic VI Idus Januarii Matthæo Pontifici Syracufano, ut ad Catanenfis Ecclefiæ jura vindicanda, quæ ab anno MCCXXXIII paffum ierant, fe conferret. Sufceptæ provinciæ Matthæus ftrenue fatisfecit, teftibusq: receptis, atque difcuffis x. Kalen: Martii comperit: *Catanen-*

Anno Xpi 1265

(*a*) *de Reb. Neap.*

(*) *Conradus inter decem Equites Manfredi ftrenuiffimos a Crufio lib. 2. cap. 16. recenfetur, qui in acie, qua idem Manfredus vitam, ac Regnum amifit, Carolum adorti, ut eum interimerent, hoftium multitudine oppreffi periere, folo Conrado fuperftite, qui gladio fibi viam aperiens in Siciliam transmifit.*

Anno Xpi 1267 *inensem Ecclesiam fuisse in possessione, vel quasi, cognitionis causarum criminalium in Civitate Cataniæ, Terris Jacii S. Anastasiæ, Mascbalarum, & in possessione, vel quasi, custodiæ Portus Civitatis Cataniæ, & in possessione, vel quasi, tertiæ partis Doganæ ejusdem Civitatis, & in possessione, vel quasi, Castri Calatabiani cum civibus, juribus, & pertinentiis suis, & fuisse per Dom. Fridericum olim Rom. Imper. præmissis omnibus, & singulis spoliatam, & Dom. Carolum illustrem Regem Siciliæ per officiales suos permisisse omnia, & singula retinere*. Datis hinc literis Petrum de Almagnone Regni Siciliæ citra flumen salsum Justitiarium, Regiumque Camerarium de his omnibus instruxit, confectisque desuper tabulis, illas ad Legatum direxit; a quo *Sententiæ* rescriptum emanavit, jura hæc Episcopis adjudicantis sub IV Idus Septembris MCCLXVII. a Grosso, & Pirro relatum. Legati Sanctionem Carolus ipse suo diplomate ratam habuit mense Augusti se-
1268 quenti anno, suis administris præcipiens, *quatenus Prælatos Ecclesiarum, & Monasteriorum, ac personas, & loca alia, quibus adjudicata est per Legatum rerum possessio, vel procuratores eorum in corporalem possessionem prædictarum rerum inducerent, ac inductos defenderent*.

II. Interim Capytius e Germania Conradinum advocat, atque in Africam contendens, collecto Pœno milite, una cum Friderico Alfonsi Castellæ Regis fratre copiis etiam instructo in Siciliam transmittit. Tum conjunctis viribus cum aliquot Siculis Conradino faventibus hostes sibi obvios fugant; Mazariæ, ac Neti valles, Panormo, Messana, ac Syracusis exceptis, Urbemque nostram cum primis in fidem recipiunt, ac nu-

tan-

tantem Insulam in Suevorum clientela aliquandiu retinent. Sabas Malaspina (a) *Inter famosas sane terras, & fortes, ac utiles, quas dictus Conradus Caputii subegit dominio Conradini, sunt istæ præcipue Agrigentum, Terranova, Licata, Notum, Calatascibet, & Nicosia, Cathania, Augusta, Castrum S. Joannis, Centurbium, Platia, & ultimo Leontinum.* Has omnes per literas etiam a Conradino emissas Fridericus, & Capytius firmare student, quas ab Capytio confictas nonnulli immerito vulgarunt. Victo Corradino ab exercitu Caroli, ac mox Neapoli crudeliter capite truncato, majores Gallorum copiæ duce Guillelmo Estraardo Siciliam invadunt, magnaq: ex parte recuperant, Conrado Capytio a Centoripinis dolo circumvento, ac hostibus tradito; *cujus oculos*, inquit Malaspina, *statim Standardus absque ullo judicio mandavit avelli, evulsisque oculis, Cathaniæ in altis præter morem furcis juxta littus maris solitarius alligatus dimisit in aere vitam suam. In signum autem, quod fuerat Militiæ cingulo decoratus, scutum suum splendescens coloribus fulgorosis vitri perlucentis ad instar suspenditur cum eodem.*

Ann. Xpi. 1268

(a) Hist. lib. 4. apud Murator

III. Bartholomæus Neocastro morte Conradini descripta subdit (b) *Post conflictum autem Regum rumor in Sicilia promulgatur, miratur, & gaudet populus Messanensis, turbatur Fridericus Lancea.* Hic pro Conradino strenuè rem gesserat, *in Siciliam transcendit; collectæ vires hebetant, prudentes fortunæ victrici Insulam derelinquunt, ad alienas nationes provehuntur; Capitur a suis in septemplici monte, Alaymo exhibente, Capycius, & apud Civitatem Cataniæ pendulus vitam vomit.* Conradum hunc cum alio Regii generis Friderici Impera-

(b) Hist. cap. 2.

Anno Xpi 1269 peratoris ex Filio Friderico Nepote, *de Anthiochia* ab ejus Urbis Principatu, & *de Caputo* etiam ab Historicis appellato male confundunt nostri Fazellus, Pirrus, & Grossus. Conradus enim de Antiochia cum Conradino captus, ac potestati Ecclesiæ commissus dicitur a Saba Malaspina. Majori oscitantia erratum in Friderico Regis Castellæ fratre, qui Conradini partes in Sicilia cum Capytio tutatus, ex conventione in Africam liber remeavit cum suis, pessimeque cum altero Friderico Austriæ Principe Conradini consobrino, mortisque socio confunditur.

1271 IV. Othonem porro Catanensem Pontificem a Guidone Montisfortis Comite Gallicæ Classis Præfecto exilio, aut nece mulctatum cum aliis Siciliæ Proceribus subindicat Fazellus (*a*) & cum eo laudati Pirrus, & Grossus. Othonis loco Angelus Buccamatius, Patria Romanus, ex nobili Sabellorum familia circa annum MCCLXXI assumitur. Fuit Augelus Joannis S. R. E. Cardinalis Archiepiscopi *M*ontis-Regalis germanus frater, ac Regi Carolo apprime carus; ejus enim fidei plurima Rex ipse bona credidit Regiis fidelibus impertienda, quæ publico ærario ex perduellium fortunis fuerant addicta. Rei monumentum habes apud Grossum. Sed perduellium nedum jura Carolus, ejusque Ministri sibi per Siciliam vindicaverant; sed incolas universim adeo insuetis oneribus, atque inauditis vectigalibus urgebant, ut Regnum loco prædæ habere viderentur, plebemque ac nobiles impotenti dominatu exagitarent.

(*a*) dec. 2. lib. 8. cap. 4.

V. Nec ipsę Ecclesiæ ab hujusmodi rapinis immunes, quarum bona, quamvis non apertè attentarent, nova tamen lege nequiter adin-

venta, Portus ad Ecclesias spectantes *in sua solitudine*, ut Malaspina scribit (a) *remanere desertos, & inapplicabiles navibus mandarunt. Hinc Pactensis, Cataniensis, & Cephadulensis Ecclesiæ, quibus jura portuum Civitatum ipsarum, ex privilegio competunt Fælicium Augustorum, nec non & quibus Civitates ipsæ temporaliter, & spiritualiter sunt subjectæ, spe fructus dictorum portuum sunt privatæ.* Hæc Malaspina: Nostro nihilominus Episcopo Carolus Rex facultatem anno MCCLXXIX. largitus est, *decimas percipiendi, & tarenos veterum jurium Regiæ Curiæ in omnibus terris diœcesis Catanensis, necnon* 250 *tarenos auri ponderis generalis de proventibus Civitatis Calatajeronis*. Regias literas apud Lacum Pensilem VII. Kal. Augusti obsignatas locis laudatis exscribit Grossus. Jura porro, ac proventus Opidi Calatajeronis *ratione Casalis Judicæ, & S. Mariæ de Rasò Catanensis Ecclesia, ac prædecessores Pontifices consueverunt percipere*, ut in diplomate legitur.

Ann. Xpi. 1272

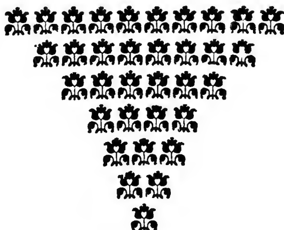
1279

1282

(a) Hist. lib. 6. cap. 2.

VI. Jamvero, quum uni tantum rapinæ, avaritiæ, ac libidini, Carolo Rege, iniquo in Siculos animo, id fortasse permittente, Galli studerent, septemque ac decem annos illatas injurias æquanimiter Siculi tolerassent, unanimi, ac prorsus mirabili tandem consensu in Francos conspirarunt, eosque ingenti clade per universam Insulam paucis diebus ad unum, ne parvulis quidem in utero parcentes, crudeliter peremerunt. Panormi ad horas vesperas die secunda Paschatis in area Sancti Spiritus extra muros Gallorum laniena cœpta est; hinc apud Historicos Siculæ Vesperæ celeberrimæ. Interim Petrus Aragonius, cui Proceres aliquot Siculi in Aragoniam adve-

Ann. Xpi 1282 cti duce Joanne Procita dedendam Siciliam spoponderant, cum classe in Africam, sacram simulans expeditionem, delatus, ibique Hippone Urbe incensa, Siculæ defectionis exitum præstolabatur; qua audita, Legatos in Siciliam mittit, juramentum fidelitatis ab incolis exigit, ac obtinet, demumque Panormum appulsus, Regni coronam jure Uxoris Constantiæ Tancredi filiæ assequitur. Tum contra Carolum Messanam dura obsidione prementem ducit, eumque in Calabriam fugat. Sunt qui Procitam Catanensem Patricium dicunt, sepultumque in æde sacra S. Mariæ Majoris Ordinis Prædicatorum extra Catanæ mœnia affirmant; sed alibi de illo fusiori calamo dicam.

CATANÆ

CATANÆ ILLUSRATÆ

LIBER VI.

CAPUT I.

CATANA SUB ARAGONENSIBUS AB ANNO MCCLXXII AD MCCXCVI.

Anno Xpi. 1282. I. **E**Xactis Gallis, Petrus ovans Messanam ingressus ad componendas provinciæ res totus incubuit, nec diu post XVII. Kalendas Novembris Catanam venit; *Erat quidem*, scribit Bartholomæus de Neocastro (a) 2. *dies Octobris XI Indict. qua sub palleo Regem recipiunt Pharii... Sextodecimo autem mensis ipsius Rex Cataniam adiit; & ibi statim vocatis atque præsentibus Syndicis Vallis Nothi alloquitur ipse idem singulos, hortans ipsos, & totam simul Siciliam de adventu, & ejus præsentia, & quod eo prævio cunctus Siciliæ populus in confusionem, & finale esterminium hostium animetur.* Eadem scribit Zurita, subditque, Catanenses hanc nacti occasionem, sese ab jurisdictione Episcoporum exemisse. Quod uti falsum infra rejiciam. Tum ait (b) quod ad Catanæ Urbis custodiam,

(a) Hist. cap. 53.

(b) Ann. Arag. lib. 4. cap. 18

ac Demanæ Vallis tutelam Fridericus Muset Mothycæ Comes præsidebat, qui Rhegium quinquaginta pedites misit. Neucastrus vero quincentos fuisse tradit: *Undecimo autem mensis Novembris Comes Fridericus Musca apud Scaleam pro recipienda, & regenda terra ipsa nomine Regis transmittitur, et in Calabriam 60 Almugabaros* (*) *mittit ad vicinas partes Rhegii, qui loca ipsa subverterent, & in ruinas & spolia crebris, & latentibus stimulis excitarent.* Fazellus denique de Petro loquens, deque indicto inter utrumque Regem Burdegalis in Vasconia singulari certamine Kalendis Junii MCCLXXXIII (a) *Petrus*, inquit, *Rex decreto duelli die, relicto in Calabria exercitu, in Siciliam venit, & Catanæ Conventu cum Proceribus habito, vectigalia omnia quæ Carolus imposuerat, remisit, ut ejus adhuc diplomate constat. Constantiam Reginam Regni Gubernatricem, Jacobum filium Infantem, quæ dignitas Regi proxima est, Guillelmum Calcerandum Neeti regionis Vicarium, Alaymum Leontiinum Magistrum Justitiarium, Joannem Prochitam Cancellarium, Rogerium Lauriam Classis Præfectum, & Admiratum instituit.*

Anno Xpi 1283

(a) Dec. 2. lib. 9. cap. 1.

II. Quinto Idus Maii MCCLXXXIII. e portu Drepanensi, Sole in occasum vergente, solvisse proceribus comitatum Petrum Regē scribit Neucastrus; XIII. Kal. Junii Valentiā Burdegalē magnis itineribus contendisse, condictaque duelli die Joanni Grilliaco Angliæ Regis *Mareschallo* ejusque Vicario, certaminis præfecto, dissimulato habitu sese præsentasse, indeque occultè

(*) Nicolaus Specialis lib. p. cap. 19. *Almugareras* pedites milites intelligit. Vide Glossarium Dufresne tom. p.

Anno Xpi 1283 tè, quod, Carolum instructis copiis adfore, ac Regem Galliæ cum exercitu ad eum intercipiendum, mox adventurum fama, certusque rumor vulgarat, discessisse affirmat. Nec dissonat Chronicon Siculum a Martene in Thesauro Anecdotorum, & novissime a Muratorio editum, concinitque Nicolaus Specialis (*a*) in sua Sicula Historia, quibus omnino utpote Synchronis standum; quidquid de Petri infidelitate scriptores exteri occlamitent.

1284 III. Sequenti anno Carolus Andegavensis ex concepto animi dolore ob filii captivitatem vivere desiit. *Neque fuit mors ejus absque prodigio*, inquit laudatus Specialis (*b*) *nam in diebus illis Mons Ætna vehementi motu concussus est, atque ab ea parte, qua respicit Orientem, ita terribile oculis mirantium eructavit incendium, quod tamquam alluvies per declivium montis manans, (mirabile dictu) Ecclesiam sub nomine S. Stephani, quæ in Eremo est, per latera hinc inde circumdedit, tamen in aliquo non offendit, quod usque in hodiernum diem miraculosum apparet*. Idem incendium a Philippo Paruta adnotatum paucis verbis: *Ætna mittit ignes sub mortem Caroli Regis circa annum* 1184. refert Grossus. Interea Pirronus quidam Aydonensis Siculus, & Antonius de Monte Apulus Ordinis Prædicatorum Summi Pontificis nomine, Siculos ad defectionem occulte sollicitabant, & Guillelmum Maniacii Abbatem, aliosque in suas pellexerant partes; Verùm Messanæ tandem deprehensi, ubi diu inter Moniales S. Mariæ de Scalis latuerant, cum honore Neapolim remittuntur, qui sese jurando obstrinxere, mox ut Romam pervenirent, pacem Siculis, atque a diris, quibus implexi erant

(*a*) *Hist. lib.* 8. *cap.* 25.

(*b*) *lib.* 1. *cap.* 29.

erant, relaxationem ab Apostolica fede implora- *Ann. Xpi.* 1285
turos. Guillelmus vero Melitam primo, mox Romam relegatur, ejusque Nepotes Messanæ capite plectuntur. Bonamicus de Randis ex conjuratis unus *in Ætnæum nemus intrans*, Neuca-
(a) *Hist. cap. 97.* strus ait (a) *conspirationem jam fecerat, sed ex industria, & studio Matthæi de Thermis in gratiam Regis, & Infantis receptus convertitur.* Ut porro ad Pontificis conspectum Apulus, & Siculus Fratres devenere, promissis fidem nullimode servantes, hæc inter alia suggesserunt,
(b) *Hist. cap. 109* Neucastro eodem teste (b) *Ecce si jubeas, Augustam, quæ locus quietis, & securitatis nostræ primus erit, intrabimus. Leontinum nobile, & optima Cataniæ civitas, & reliquæ partes Vallis Nothi, & Demanæ, quas olim jam tentando circuivimus, nostræ, nobis illic apparentibus, erunt.* Cujus sane jactantiæ qualis exitus fuerit, mox videbimus.

IV. Jamvero æmulo Carolo Petrus Siciliæ, & Aragonum Rex nondiu supervixit, cujus loco Jacobus infans Regiis insignibus IV. Nonas Februarias Panormi donatur; Petri mortis nuncium pridie Idus elapsi Decembris Rogerius Lauria Siciliæ Talassiarcha ad Constantiam Panormi tunc degentem cum lacrymis detulerat. Hic e Baleari majori solvens in Leonensi sinu magna ventorum vi jactatus, naves aliquot amisit, quas inter una ex Catanensibus triremibus periit. Hinc Alphonso Petri Primogenito in ejusdem Balearis Insulæ expugnatione suppetias contra Gallos sub Lauriæ ductu Catanenses tulisse assequimur. 1287

V. Anno MCCLXXXVII. Galli, & Crucesignati sub vexillis Ecclesiæ exscensione facta, Augustæ

Anno Xpi 1287 gustæ arcem, urbemquæ ex inopinato adoriuntur, ac facili negotio, quod Cives abessent, expugnant. Id ut Jacobus Messanæ tunc agens accepit, collecto milite, instructaque Rogerii Lauriæ opera ingenti classe, contra hostes movit, & Tauromenium primo, mox sequenti die Catanam venit. *Et cum jam*, Neucastri verba usurpo, *pervenisset apud Jacium, quod distat a Catania per milliaria sex, obviavit Comiti Camerario, qui ad eum veniebat; cumque jam esset ultra Jacium, viderunt, Galeas hostium velificantes versus Cataniam, a cujus portu distabant forte per milliaria duo; Et statim Comes ait: Domine Rex quid est agendum? Respondit Rex dicens, quod adeamus Cataniam; dicit Comes: Domine socios paucos habetis, & si hostes, ut sperant, Cataniam habebunt, omnia sub periculo sunt; propterea tutius esset, ut ad tutiorem locum, vel in Messanam redeamus. Dicit Rex: absit, quod Filius Regis timore hostium redeat; Qui me diligit me sequatur ... Ast ille dixit: Domine cum non sim fœlix in armis, fortuna mea non est tecum. Sine, ergo, ait, ad Dominam Reginam adeam ... Et eo recedente Rex cursu præcipiti ad civitatem Catanensem accelerat, paucis sequacibus, propter saxosam, & arctam viam, per quam quadrupedes ordinate perambulare non poterant. Qui cum pervenisset apud Cataniam, receptus fuit a populo, qui si non venisset, credebat propter adventum hostium deperire.* Non ergo Catanenses Gallorum emissariis spoponderant, apparentibus illorum copiis sese statim dedituros. *Jam Rex Regalem ædem subiit, & ecce post pusillum Nobiles cum eorum comitivis laboriosi adveniunt; erat quasi hora IV diei; totus populus ad arma concurrit.*

 Erat

Erat ibi presens Guillelmus Calcerandi Vicarius ultra flumen Salsum cum ducentis equitibus, Riccardus de Passaneto de Leontino cum totidem, Riccardus de S. Sophia inter suos, & Equites Civitatis, quia erat ibi tunc Capitaneus, cum totidem, & Rex habebat quadringentos Equites milites valde strenuos, & alios bellicosos. Hostes quidem ad instinctum Prædicatorum Fratris Perroni, & F. Antonii venerunt Cataniam, causa eam recipiendi; venerunt namque per mare, & per terram potentes; omnes enim milites, & equites eorum dolose latitaverant se in loco; qui dicitur Laganetum, qui distat a Civitate per milliaria duo, credentes intercipere populum in littore, si ab eorum requisitionibus resilirent, dummodo si exivissent forsan ad defendendum littus contra nautas volentes ad terram descendere. Et Classis quidem, quum nec milites, qui tuerentur Urbem, nec qui se dederent Cives, pro mœnibus cerneret, contractis velis exitum præstolabatur, ac navim cursoriam exploratum emisit, quæ secura portum adiit, atque ad suos sub vesperas remeavit. Rex enim præceperat, ut nullo cives sese proderent indicio, urbemque derelictam, atque habitatoribus vacuam decepti hostes crederent. Inter hæc Conus quidam Catanâ egressus in hostes incidit, ductusque coram Raynaldo de Avella illorum duce, deque Urbis statu interrogatus: *Si veritatem*, respondit, *vultis, quod dicam, laudabile erit, si credatis mibi. Bonus Rex Jacobus hodie Cataniam intravit cum 2. millibus equitum, & 20. millibus peditum Messanensium, & Catalanorum, & stant silentes, quia hac nocte Admiratus per mare, & Rex per terram vos, & gentem vestram percutient; propter quod, si hic eritis,*

Ann. Xpi 1287

Ann. Xpi. 1287 *ritis, omnes mortui estis, & si evaseritis, non transibit dies octavus, quod tota Sicilia veniet ad confundendum vos*. Nec diu post interceptus alius eadem firmavit; hinc collatis consiliis, deque omnibus Classario milite edocto, Galli discedunt, quorum extremum agmen *Martinus Lopis de Oblit* Catalanus miles quinquaginta sagittariis Catanensibus, ac decem equitibus stipatus ad Symethum usque Rege inconsulto, insequitur, hostium complures viarum inscios hinc inde palantes interficit, alios fugat, nec, nisi Regis mandato urgente, ab iis exagitandis abstinet; Qui agre tandem sese Augustam recipiunt, quo etiam Classis remeavit. Hæc ex Neucastri prolixa enarratione exscerpsimus. Jam vero idem prosequitur.

„ VII. Sequenti die Martis Rex de Valle Noti Siculos evocat, ut secum in ministerio belli conveniant, in quorum dispendia hostes venerant conspirati. Jam equites, ex locis accelerant, & venientium peditum non est finis. Ordinantur quidem, & mittuntur de terris singulis mutuæ vicissitudinis bellatorum, ut si bellorum casus accideret, unusquisque portaret laboribus mutuis pondera prœliorum. Interea, sequenti die Dominico 12 Maii prudens Admiratus Cataniam cum 40 galeis ex Phariis armatis, & Siculis applicat, & solus ad terram descendens Regem quærit, quem allocutus est in loco, ubi dicitur Tristaynus. Erat enim ibi supra littus quædam columna marmorea prostrata in terra, in qua erat sculpta imago cujusdam Saraceni, qui vocabatur Tristaynus, in cujus memoriam erat illa sculptura, & crecta fuerat

„ erat Columna in palatio illius, quod fabri- *Anno Xρi* 1287
„ cari fecerat supra littus, post cujus desola-
„ tionem adhuc marmor illud Tristayni casum
„ deflet. dixit autem Admiratus: Ecce per gra-
„ tiam Dei galeas armatas habeo ex potenti-
„ bus Phariis, in quibus est spes nostra; pro-
„ pter quod, duce Christo, hac nocte contra
„ hostes iturus sum, nec inde recedam, nisi
„ Augustam nomine tuo recuperem; Tu vero
„ crastina die Lunæ summo diluculo mihi, &
„ nautis succurre, quia contra hostes positu-
„ rus sum. Et galeam ascendens hora quasi me-
„ diæ noctis cum extolio toto velificat, in Au-
„ gustam fœliciter proficiscens: & cum crede-
„ ret ibi galeas hostium invenire, galeæ ipsę ab
„ inde recesserant per viam superiorem maris
„ ultra Siciliam in patriam reversuræ. Rex qui-
„ dem statim cum toto exercitu Civitatem e-
„ grediens, vocato ad se Blasco Mactia milite
„ Catalano vexillum Aquilarum victricium per
„ eum gestandum sibi fœliciter tradidit, et eo
„ recepto, stetit super tumulum, quousque totus
„ militaris exercitus, & peditum comitiva egre-
„ dientes de Urbe, patentes campos tenerent;
„ Et cum jam sol inclinaret in occasum, & ad
„ ripas placidi fluminis pervenissent; placuit
„ Domino noctis otia super virides segetes, quas
„ nondum apti temporis maturaverat gravitas,
„ cum sociis sumere. Ast cum circa Auroram
„ Rex quiesceret, & forent ejus oculi somno
„ graves, ecce Sacra Imago sub specie mirabi-
„ lis Virginis visa est sibi adstare (*) supra cer-
vicem

(*) *Virginem hanc Jacobo visam B. Agatham fuisse tradunt Carrera, &, Ferdinandus Paternionius, quos Grossus etiam sequitur.*

Ann. Xpi. 1287 „ vicem ejus, & oftendens ei colubrum magnum nigrum venientem adverfus eum, ait: „ Dirige gladium tuum in colubrum hunc: & „ tolle eum ne pereas; & paulo poft oftendit „ Cervum venientem cornibus elatis verfus eum curfu præcipitem, & rurfus ait: Tinge gladium tuum fanguine cervi huius, quia Coronam hoftium accipies, cuius interitus tibi „ fœlix, guftus vero amarus, & hoc quidem erit primum militiæ, & victoriæ tuæ fignum. „ Cumque jam effet hora matutina, & ad iter „ finguli pararentur, Rex, quæ in fomnis viderat, Secretariis fuis exponit; & cum perveniffent ad locum, ubi dicitur Agnonum, „ ecce coluber ficut in fomnis viderat veniens „ tortus ante Regem apparuit, quem, cum fe erigeret ad pedes quadrupedum, nemo poterat ipfum percutere, defcedens vero de equo quidam, qui vocabatur Joannes Storna „ denudato enfe percutiens colubrum, collum ejus abfcidit, ita quod mortuus eft. Et paulo poft Cervus mirabilis curfu præceps adverfus equites veniens, canes infequentes levitate decipiens, equites, & emiffa venabula vitat. Aft Rex emiffo clamore ait: Cingite locum corona quadrupedum ad modum ovilis, „ ne exiens Cervus decipiat fenfus noftros; oportet enim Cervum mori; ut adimpleatur „ ex ejus interitu, quem Virgo prædixerat, fermo bonus. Et ftatim Villanova miles extorquens immifit venabulum, & cervi utraque „ diffecat latera, & cum caderet, enfe feriente, cervicem Cervi diffociavit ab humeris.

XIII. Interim Admiratus eodem die Auguftam appulfus, navales copias educens Urbem

 ado-

adoritur, actisque in fugam hostibus, mœnia expugnat, machinas, & belli apparatus ad arcem obsidendam disponit. Mox cum terrestri exercitu Rege adventante, non semel Galli, ac Crucesignati ad deditionem sollicitantur, ubi vero arcis munitionibus fræti, oblatas pacis conditiones respuunt, undique premuntur, tandemque nimia coacti fame, impetrata vitæ tantum venia, Regis clementiæ se committunt. Augusta expugnata, Jacobus Catanam remeavit, ibique III. Kal. Julii navalis triumphi ab Rogerio de Lauria in Surrentino littore ex hostibus reportati accepto nuncio, non diu post Messanam repetiit, unde in Calabriam contra Gallos duxit. Anno Xpi. 1287.

IX. Besoldus ex Collenutio (a) refert, quod quum Odoardus Angliæ Princeps, ut pacem inter Jacobum nostrum, & Carolum II., qui captivus in Catalonia detinebatur, conciliaret, in Aquitaniam venisset, jamque ad votum omnia impetrasset, *Atrebatensis Comes, & Legatus Cardinalis, qui Regnum Neapolitanum gubernabat, Siciliæ recuperationem tentantes institutum impediverunt. Conductis enim quibusdam Venetorum triremibus, & aliis ad quinquaginta fere comparatis, ac cum ex Tuscia, tum ex indigenis Regni magno exercitu conscripto, eoque, Ranaldo Balzio Comite Avellino ductore, in Siciliam transmisso, Cataniam paucis diebus occuparunt, præsidiisque munierunt*. Quibus cognitis, Rogerius Lauria, recens de navali victoria apud Narbonam ducta elatus, in Siciliam cum classe contendit, Insulæ rebus opem laturus, profligatisque hostium Navibus, quas obvias habuit, ingentem de hostibus triumphum reportavit. *Quare,*

(a) *Hist. Reg. Sic. Neap.*

Anno Xti 1288 re, prosequitur Collenutius, *factum est, qui Cataniæ erant in Præsidiis ab Aragonensibus obsessi, de auxiliis desperantes, sese ea conditione dediderunt, ut ipsis, et Comiti Avellino cum copiis discessus sine periculo concederetur*. Hæc cum relatis a Neucastro minimè cohærent, qui oculatus testis Augustam in Gallorum potestatem venisse scribit, minime vero Catanam. Nec alia Gallos expeditione Siciliam tentasse aliunde constat, quam Neucastrus diligentissimus alioqui Scriptor literis profecto consignasset.

X. Sequenti anno *die* XIII *Septembris cum Hieronymus venerabilis Eremita, qui sub asperitate vitæ Christo servire elegerat in Ætnæo monte Siciliæ sacri cubilis limina Divina providentia visitasset*, ut laudatus Neucastrus scribit (*a*) atq: ab Angelo admonitus Romam vir pius ad Pontificis pedes veniam Siculis imploratum accessisset, adeo viri simplicitate, verbisque commotus Summus Ecclesiæ Pastor ab eodem Neucastro memoratur, ut Legatum, qui ad sacrum bellum

(a) *Hist.cap.*III.

1289 Siciliæ Regem hortaretur, transmitteret. Degebat tunc Jacobus forte apud Maschalas in Ætnæ finibus, quò eum Apostolicus Legatus convenit, pacisque conditionibus propositis, contra Christiani nominis hostes Regem accendit.

1290 Verum inopinata, ac immatura Alphonsi Regis Aragonum, Jacobi Fratris mors consilia dissolvit. Incidit hæc in annum MCCXC, quo e Sicilia in Aragoniam Jacobus contendit, fratremque natu minorem Fridericum, qui Infans dicebatur, Regni huius Vicarium constituit. Ut porro Aragoniæ coronam est assequutus, Siculis posthabitis, Insulam favore Caroli Neapoleos Regis, Pontifice adnitente, cessit, suosque milites, ac Proceres in patriam revocavit. XI.

XI. Inter hæc Angelus Catanensis Pontifex e vivis excesserat; anno enim MCCXCV. in Episcopali interregno Raynaldo Cathedralis Ecclesiæ Priore Generalem Vicarium agente, Moniales S. Juliani e colle S. Sophiæ extra Urbis mœnia intra pomerium reductæ sunt. In Anno Xti 1295 mſto Catanensium Pontificum Catalogo ex Rom. Cancellaria eruto Andreæ Catanensis Electi fit mentio hisce verbis: *Andreas Episcopus anno* MCCXCV. *Successor Angeli.* Sed hic fortasse, ut ait Pirrus, *Catanam non vidit*; nulla quippe ejusdem extant acta; infulas idcirco Episcopales vel non est assequutus, aut gliscentibus in Sicilia tunc temporis cum Romana Ecclesia discordiis, sedis suæ possessionem numquam iniit. Eodem anno Fridericus Infans e Campania redux, quò cum Romano Pontifice convenerat, Generalia Comitia Catanæ celebranda indixit, pridie Idus Decembris perscriptis literis, in veteri Siciliæ Chronico a Martene, & Muratorio novissime edito recitatis, ubi vocem *Catheriæ* loco *Cathaniæ* ex errore adnotatam deprehendes. *Et quia supradicti Comites, Barones, Nobiles, & Syndici ipsi consultius providerunt, quod vocatis, & coadunatis Syndicis omnium terrarum, & locorum totius Insulæ apud Civitatem Catheriæ XV mensis Januarii primo venturi hujus nonæ Indictionis debemus ibidem Generale colloquium celebrare.*

XII. Jamvero ex Aragonensibus, Catalanisque Proceribus ab Jacobo Aragoniæ Rege evocatis, aliquot in Patriam rediere, nonnulli vero Friderico adhæserunt, quos inter Blascus de Alagona vir strenuus, Hugo de Empuriis, aliique recensentur. Hi supremis Regni magistratibus donati, egregiam deinceps operam legitimo Principi navarunt, ut ex dicendis patebit. CAP.

CAPUT II

CATANA

SUB ARAGONENSIBUS

AB ANNO MCCXCVI AD MCCCXXXVI.

I ANno MCCXCVI ineunte Siculi Magnates, atque Urbium Legati Catanam convenere, ibique in Templo majori Regni Comitiis celebratis, Fridericum Petri Aragoniæ, ac Siciliæ Regis filium sibi in Regem adsciscunt. *Convenientibus in unum*, inquit Nicolaus Specialis (a) *Catalanis, Aragonibus, cunctisque Magnatibus, & Syndicis, Siculorum in Cataniensi Ecclesia Generale colloquium celebratur, ubi Rogerius de Lauria primum orans, Fridericum, & fato debitum, & ex testamento Patris substitutum, & pari voto Siculorum omnium invocatum futurum Regem Siciliæ prædicavit, cujus orationem Vinciguerra de Palatio subsecutus, pluribus, & decoris quippe rationibus approbavit. Ne plura, de Coronatione Friderici Magnates, & plebs omnis pari vota conveniunt, & ad futuram solemnitatem Coronationis hujus die constituta, discedunt*. Fuit hæc quinta, & vigesima Martii, in quam Resurrectionis Dominicæ festum eo anno incidit, ingentique ac celebri pompa Rex inunctus, ac Regio Diademate donatus, Siculorum libertates confirmavit, ac trecentos Equites cingulo militari decoravit.

Anno Xpi 1296

(a) lib. 2. cap. 23

II. Jam vero Gentilis patria Romanus Ordinis Prædicatorum, è Cęnobio S. Sabinę eductus a Bonifacio VIII Catanensibus Pontifex datur. *Ratus forte est Bonifacius*, ut Pirrus observat, *Gallorum studiosus, fore ut Catanenses, & cum eis cæteri Siculi, hortatu Gentilis viri prudentis, ac legationibus feriis assueti, Carolum admitterent Regem*. Ob idipsum Gentilem Romę constitisse ad annum MCCC. conjicio. Jacobus interim Aragoniæ Rex, ut Pontifici morem gereret, in Italiam delatus Constántiam Matrem cum Jolanda Sorore e Sicilia revocat, quas honoris caussa Rogerius de Lauria, & Joannes Procita Romam usque deducunt, ubi Jolanda, quam alii Violantem rectius appellant, Roberto Caroli II. filio nupsit. Nec diu Jacobus in Cataloniam, Classem contra Siciliam paratum, regreditur; Rogerius vero de Lauria ad Æolias Insulas devectus, insidias a Friderico Rege sibi paratas advertens, in Italiam remeat, Caroli partes amplectitur; hostisque publicus per Insulam nostram renunciatur. Joannes demum Procita Romæ cum Constantia Regina subsistit. Tunc Acis Castrum, quod Rogerius antè discessum cum aliis suæ ditionis opidis validè contra Regem munierat, *ac super ingenti saxo fundatum fluctibus maris eliditur a propinquis, Catanensibus circumseptum, diu, & nequaquam machinis oppugnatum est*, ut Specialis (a) tradit.

Ann. Xpi 1295

1297

III. Anno MCCXCVIII. magna instructus classe Jacobus Aragonius adversus Fridericum fratrem in Siciliam venit; eique Pactæ, Mylæ, atque ignobilia aliquot Opida sese dediderunt, quumque hyemandi instaret tempus, contra Syracusas movit, Urbemque arctissimè obsedit. *Tunc* 1298

(a) lib. 4. cap. 6.

Fri-

Ann. Xpi 1298 *Fridericus Rex*, scribit Specialis (*a*) *ne forte ii, qui cum Rege Aragoniæ Syracusarum mœnia obsidebant, avidi prædę, impunes per loca remota discurrerent, Catanæ sibi belli sedem constituit. Blascus de Alagona, more Luporum, quos improba ventris rabies incitat, quamquam metuant ora Canum, loca obsidioni proxima circuibat*; aliquot hostium turmas, quæ prædatum ad castrum usque Petræ-pertiæ devenerant, adortus, facile obtinuit, *atque in signum victoriæ ad Fridericum Regem Catanam, nobiles quidem sub diligenti custodia, populares vero vinctos in decades, longo agmine destinavit. Interea*, prosequitur idem Auctor, *Pactarum incolæ, quamprimum fuit eis habilitas resiliendi, ad Friderici Regis partes conversi sunt. Castrum, quod eminet* Civitati, *obsident, ipsum Regem ad ipsius castri expugnationem invitant. Tunc Friderico Rege jubente, ad obsidionem Castri Messanenses cum Benincasa de Eustacio, Catalani sub Ugone de Empuriis, Catanenses cum Neapolione Caputo, aliique Siculi convenerunt.* Verum Rogerio de Lauria suppetias obsessis ferente, ab oppugnatione discedere coacti Siculi, in proximam Civitatem sese recipiunt. Hinc Fridericus, qui speculandis hostium gressibus Catanæ intendebat, ut accepit, Joannem de Lauria Rogerii affinem cum parte classis contra Pharum navigare, Messanam properans, suas subducit naves, quas in hostes emittit certa victoriæ spe, navalique bello commisso, Aragonenses una cum ipso Joanne, aliisque nobilibus viris, in suam potestatem redigit. De his Jacobus edoctus, Syracusana obsidione soluta, puppes, quæ de prælio evaserant, conscendit, atque in Æolias cum reliqua classe adnavigavit. Inde a nostris ad pugnam provocatus, in altum profi-

(*a*) lib. 4. cap. 6.

prosiliens, atrox prælium conseruit, cruentamque victoriam obtinuit. Demum Roberto Calabriæ Duci, ac Sororio vices Patris in Sicilia gerenti captivos Siculos, Opida, & castra expugnata resignans, Gallis ingratus, Siculisque olim suis invisus, in Patriam remeavit, Ann. Xpi 1299

IV. Per idem tempus Crescentius a Maguntia Pactensis Ecclesiæ Archidiaconus *S. Agathę Veteris* Præfecturâ a Bonifacio VIII. Nonis Julii anno MCCXCIX donatur. Rescriptum Crescentius Monregalensi Archiepiscopo exequendum obtulit, a quo in possessionem fuit inductus: Erat id S. Agathæ Templum Vetus appellatum, ut a majori Basilica discerneretur, quod ob Martyrii ejusdem S. Virginis memoriam hodie etiamnum summa religione ab incolis frequentatur. Tot porro viribus Robertus Dux adauctus, castra movens Rādacium obsedit; at desperata ob civium constantiam expugnatione, aliquot opida facili negotio subegit, Adranum, Paternionem, Bidenum, Bucherium, Platiam, Aydonum, Claromontem, mox contra Catanam adjuncto sibi Rogerio de Lauria copias duxit. Nicolaus Specialis sæpius laudatus crudeli Claromontis excidio descripto subdit (a) *Exhinc Dux cum Rogerio abeuntes contra Civitatem Cataniensium, quam tunc Blascus de Alagona servabat, in vineis Arenarum non procul a Civitate castrametati sunt, ubi cum triduo resedissent, sicut fama tunc innuit, et post illam effectu operis compertum est, acceptis a Virgilio de Scordia iniquæ promissionis literis, recesserunt.* Ut obsessam Urbem Catanam Fridericus inaudrit, compositis Messanæ rebus, ad eam properavit; *Cumque hostes,* prosequitur Specialis (b) *abinde recessissent, vocatis civibus obsequia fidelitatis eorum grati-*

(a) lib.5. cap.4.

(b) lib.5. cap.6.

Ann. Xpi. 1299. *gratificat, & quia non concesserant hostibus, benigno sermone commendat; hortans illos, & admonens, ut in bene cœpto proposito perseverent. Nec mora, Virgilius, quod conceperat mente consilium, vultu tegens, stans ante conspectum Regis, ut erat affabilis, hæc inter alia pro Universitate respondit: Quamvis evidenter appareant innumerabiles rationes, quæ sub levi jugo fidelitatis vestræ cervices omnium Siculorum inseparabiliter adstrinxerunt; pauca tamen, ratione brevitatis, quia manifesta sunt, in medium introducam. Quis ex nobis infaudas Gallorum pressuras non meminit, et vindictam, quam ex illis propria manu suscepimus, dissimulare quis posset, cum eorum sanguine per castra, & civitates Siciliæ adhuc rubeant parietes, & lapides angulares? Vos autem ad ulnas nostras a diebus infantiæ diligenter alitum, & provectum, atque incomparabili gaudio coronatum ex Siculis quis ignorat? Innumera quidem beneficia, quæ de sinu Regalis munificentiæ nobis collata sunt, inficiari non possumus; nec debemus; Quis itaque sanæ mentis hanc iniquam permutationem facere attentaret? Quod si quem in adversum, quod absit, dementiæ furor distraxerit, potius intellectus dehiscens hunc raperet, vel cælestibus ignibus Pater omnipotens fulminaret. Grata quidem visa sunt ante oculos Regis fucata verba, quæ Virgilius ille dictaverat, eumque dignum laude, ac magnis extollendum honoribus in animo amplexatus est. Sed ne quid occultum in hac parte fortuna relinqueret, aliqua ex eis, quæ secreta erant Virgilio, ad aures Blasci de Alagona suggesta sunt, quæ clam Regi sive interpolatione temporis revelavit. Rex autem suspicatus hoc verbum propter indignationis causam fuisse compositum, Virgilium Patrem vocans, ait*

illi: Potius eligimus hanc Civitatem sub ictu fortunæ relinquere, quam famam Virgilii denigrare. Tunc Blascus suspectos casus permetuens, curam ipsius Civitatis renuit, quam Rex, non expressa occasione, Ugoni de Empuriis commendavit. His constitutis Rex Leontinum, Syracusas atque alia Vallis Nethi celebriora opida revisens, Ennæ arcem, ut toti Insulæ prospiceret, ascendit. Anno Xti 1299

VI. Nec diu Virgilius Neapolionem Caputum civem suum, cum quo hactenus inimicitias exercuerat, in suas pertraxit partes. *Ille vero tamquam viribus impar Virgilio ad eam pacem libentius declinavit. Ex quo sic actum est*, inquit Specialis (a) *ut qui capitales olim inimicitias, et perniciosa inter se odia exercebant, subito ad denigrandam suam, suique generis, & innocentis patriæ famam, non ut Cives, sed ut hostes reipublicæ convenirent*. Fridericus interim, ut Roberti copiis sese opponeret, ac signa cum hoste aperta acie conferret, milites undique evocatum misit, atque Vgoni de Emporiis, ut septincentos ex Catanensibus acres, ac bellicosos eligeret viros mandavit. „ Ugo Virgilium, „ tamquam Patriæ Patrem, quomodo jussa Re„ gis perficeret, consultavit, qui inter cives nego„ tium exponendum esse die crastina respondit. „ Postquam Ugo consiliis Virgilii acequievit, di„ scedens ab eo Virgilius, properat ad complicem „ pravitatis, noctemque addentes operi, cum „ pluribus ex agnatis, et ministris eorum, quid „ acturi erant die altera statuerunt. Et jam „ infanda dies, quæ longam secum trahebat in„ famiam, & excidium plurimorum, exorta est, „ Virgilius in habitu Romanæ pacis ad Comitem „ togatus ingreditur, eumque ad majorem Ecclesi-

(a) Lib. 3 cap. 7.

Anno Xpi 1299 ,, clesiam, ubi de negotiis publicis agi consuetum est, comitatur. Neapoleon vero cum iis, ,, quos elegerant Satellites pravitatis, ad locum ,, non uno agmine convenerunt. Cumque visum est Comiti tempus fandi, edicto silentio, ,, jussa Regis in medium exponuntur. Tunc Popularis quidam, quem Florium nominabant, ,, evaginans ensem cum impetu, clamansque pacem, in Comitem irruit; cujus faciem extremo vulnere maculavit; quem complices tanti sceleris, invalescente clamore dissidii, strictis ,, gladiis ad facinus assequuntur. Comes itaque ,, capitur, & observandus fidis infidelitate custodibus traditur. Ab anthoribus pravitatis catervatim per civitatem discurritur, pacem, ,, quam ignorabant, occurrentes omnes dicere contumeliis compelluntur. Oh! mira insensatæ gentis ignavia, non attendens, quod amarum virus in leni pacis vocabulo sparsum erat, & ,, sub nominatæ pacis involucro Patria prodebatur! Astu quidem ignorantes cives decepti ,, sunt. Oh quam subito hic error invaluit, nullisque obstantibus incœpta mala radicibus inhæserunt! Postquam vero inventum est in objectum, quod cæcum illorum consilium superaret, ad litus, quod portum Saracenum ,, vocant, tres lintres paratæ sunt, quas Comitem, suosque Virgilius jubet ascendere, ut ,, cum illis usque Tauromenitana littora transfretarent. Comes ascensurus lintrem, Virgiliũ, ,, & Neapolionem increpat orans, ut si quam ,, in eos vel ipse, vel sui comites noxam aliquando commiserint, ex illis pœnam assumerent, ,, & causam Regis innocui cum tanta eorum infamia non mulctarent. Imponitur Comiti abituro silentium, atque illo discedente, inter mini-

„ ministros scelerum, qui restiterant in civitate, *Anno Xpi 1299*
„ universa Comitis, & sociorum spolia dividun-
„ tur. Bartholomæus vero de Insula, Philippus
„ de Bruno, & plures alii ex officialibus Fri-
„ derici Regis, qui tunc aderant, abire cum eo-
„ rum substantia permissi sunt. Tunc ipsum Du-
„ cem receptaculum ad instantem hyemem non
„ habentem, atque inedia cum exercitu labo-
„ rantem, qui se Paternioni jam parabat ad re-
„ ditum, vocant, venientem cum pompa susci-
„ piunt, atque in tantæ virtutis præmium op-
„ pida, terras, & castra multorum in feuda
„ deposcunt. Ille quidem non abusus calliditate
„ consilii, quæ non tenebat, postulata concedit.
„ Oh infelicis memoriæ, quandiu stabunt Cata-
„ niæ mœnia, cum Neapolione Virgilium, quos
„ ab olim sub Friderico Rege magnificatos
„ de nihilo, detestandæ proditionis infamia
„ innodavit! Virgilius quondam Pater Patriæ,
„ qui Romanos hactenus redolebas, quam subi-
„ to cum insensatis reputatus es! Huc usque
Specialis.

VII. Catanæ defectionem alia Vallis Nethi opida subsecuta totius Insulæ potiundæ Roberto Duci spem ingerunt. Dum autem hæc fierent, *Vir magnæ auctoritatis Gerardus de Palma Sabinensis Episcopus Cardinalis Cataniam ab Apostolica sede Legatus advenit, ut Siculos converti ad dominium Regis Caroli admoneret, ipsosque conversos ab excommunicationis, & interdicti vinculo, quibus tunc erat innodata Sicilia, liberaret.* Gerardo sese fortasse socium, addidisse Gentilem Catanensem Pontificem conjecto. Unde autem Pirrus eruerit, eumdem Gentilem Rogerio de Lauria Acis opidum Juris Catanensis Ecclesiæ pro-
tri-

Ann. Xpi. 1299 *triginta unciis* conceſſiſſe, exploratum non habeo. Communiit Joannes Lauria Rogerii Nepos, mox ut hic a Friderico Rege defecit, Acis Caſtrum, quod fruſtra a Catanenſibus obſeſſum ſupra innuimus, ſed caſtrum ab Opido diverſum, atque duobus ferme millibus diſtans. Per idem tempus Roberto Catanæ cum ſuis degenti nuntiatum. Tarenti Principem Philippum exſcenſione facta Mazariæ Vallem magnis cum copiis adortum, tumultus ibi excitaſſe. Dux, ut Proceres, Virique principes in aulam Cardinalis evocarentur, effecit, ac Fratris adventu indicato, quid facto opus eſſet ſciſcitatur; quumque omnes feliciter a Principe geſtum iri negotium afferrent, ſolus Rogerius de Lauria longe aliter eventurum prædixit; conjungendas itaque vires, ac terreſtre Ducis agmen in occurſum Principis dirigendum ſuaſit.. *Quod ſi poterimus, inquit, acies exercitui Principis commiſcere, vel Fridericum hoſtem noſtrum inter acies noſtras, & Principis invenire, Fridericus proculdubio bellum non inferet Principi, nec inferri ſibi a nobis etiam expectabit*. Rogerii ſententia probata, diviſo in duas partes exercitu, caſtra movent, unaque acies ab inferiori parte Siciliæ, reliqua per mediam Inſulam incedebat; priuſquam vero dimidiam itineris partem confeciſſent, jam commiſſum prælium, captumque Principem intellexere, ac Catanam mœrentes hinc inde regreſſi ſunt. Rogerius poſthac auxilia acceleratum, Neapolim contendit.

VIII. Neediu Montanerius de Soſa Friderici Regis domeſticus Gallani Caſtri Præfectus, callidè Roberto Duci per literas primum, mox per Nepotem Catanam tranſmiſſum Caſtrũ prodere ſimulat; quũq:

suspectam illius fidem nonnulli, & Gerardus Cardinalis cum primis haberent, dolosque latere affirmarent, hostis versutiis nihilominus Dux deceptus, sese expeditionis caput adfore promisit. Mane altero ad Ursinam Catanæ arcem Galli, Siculi, atque Apuli Comites conveniunt; quorum adventum, ut Roberto adhuc in lecto jacenti nunciatur, Jolanda Conjux, quam timidam faciebat amor, insolitam advocationis caussam edocta, virum amplexata, blandis eum vocibus obtestatur, ne sese itineri committat, nec tanto vitæ periculo caput objiciat. Dux itaque vxoris amore potius quam rationibus victus constitit, Comitique Brehennæ exercitum commisit; qui non longe a Gallano in paratas incidens insidias, a Blasco de Alagona fusus, non paucos suorum amisit, ut Nicolaus Specialis abunde memorat (a) Chronicon Siculum alibi laudatum ad Gallani expeditionem trecentos equites sub Comite Brehennæ ex Urbe Catana profectos enumerat, eorumque cladem tempore *Carneprivii*, Jejunii nempe, Indic. XIII Anno MCCC. evenisse tradit.

Anno Xpi 1299

(a) lib. 5. cap. 12.

IX. Quadrincentos exinde Milites ex Italia profectos Ducibus Raynerio de Bondelmonte, & Vicedomino de Florentia, qui Blascum de Alagona vel morti tradere, vel viventem ad Regem Carolum, captivum Neapolim adducere, facta in eum conspiratione, voverant, Rogerius de Lauria in Sicilia exposuit, eisque ducem viæ, quo Catanam pergerent, destinavit. *Hi postquam contigere Catanam, ubi possent eidem Blasco concurrere, inter civitatis mœnia, per vicos, & plateas sollicitè vestigabant; qui cum de gestis ejus, referentibus civibus, aliqua didicissent, ab illa investigatione destiterunt. Et tamen cum nihil*

Anno Xpi 1300 *bil dignum memoriæ gesserint, effecti prorsus utrique parti ludibrium, sub Augusti tempore dispersi sunt.* Hæc Specialis (a) Sæculo Quartodecimo allabente Peregrinus de Pactis nobilis Siculus classem conscendens, duodecim Apulorum Triremes sub ipsis Catanæ mœnibus ad pugnam provocavit, detrectantes lapidum ingenti vi, quos e machinis in suis ratibus dispositis ejaculabatur, non parum affecit; inde cum aliis sub Conrado de Auria Siciliæ Talassiarcha ad Ponciam Insulam contra Neapolim enavigavit. Ibi conserto prælio cum Rogerio de Lauria Gallicæ classis Præfecto Siculæ triremes disiectæ sunt; Auria, aliique Nobiles, quos inter Palmerius Abbas in hostium manus devenere. Palmerium male curatis vulneribus in mari juxta Catanensia littora vita functum hostes ipsi reveriti, sepulchro in majori Catanensi Basilica condiderunt. Rogerio tanta victoria elato Robertus Dux cum suis ad littus obviam venit, effusaque civitas e puppi signifera descendenti occurrit, eumque ingenti pompa in Urbem populus omnis excepit.

(a) Lib. 5. cap. 12.

V. Eodem Anno Idibus Januarii Gerardus Cardinalis Benedictina Cœnobia S. Mariæ de Licodia; & S. Nicolai de Arena sub Apostolica Protectione suscepit, eorumq; unionem, datis Catanæ literis probavit. Hunc porro Rogerius de Lauria classe excepit, ut circa Insulam deductus, qua fungebatur authoritate, Urbes, ac loca littoribus proxima ad defectionem, proposita a diris relaxatione, sollicitaret. *Cumque discedentes Catania,* inquit Specialis, *& in latus dexterum navigantes Augustæ sinus, & antiquæ Pantagiæ littora præterissent, Rogerius recordatus est Henricum de Incisa olim captum in bello Pon-*

cii

cii, per quem famosam terram, ipsius Henrici Patriam, Saccam habere sperabat, per oblivionem Cataniæ reliquisse. Tunc ergo velocem puppim ad legationem electam, quę acri remige ducebatur, ut Henricum post eum gereret sine dilatione, remisit. Illa rediens Henricum recipit, & quam celerius potest, reportans etiam non exiguam pecuniæ summam, ad Rogerium retrocedit. Priusquam vero amicis ratibus se addidisset, ab altera, quæ sibi occurrit, Puppi hostium singulari certamine victa est. Quo casu Henricus, qui captivus ducebatur, libertatem simul, atque pecuniam adeptus, impravisis eventibus ad propria remeavit. Rogerius interim Thermas usque profectus, quum nihil profecisset, cum classe Tauromenitana littora tenuit, laudisque, ac gloriæ impatiens Urbem subito prælio impetiit, atque ex improviso invasit; Quamquam vero Cives magnam rerum suarum partem ad tutiora loca asportassent, quęcumque tamen classario militi spolia occurrerunt, Catanam, velut victoriæ fructum eo in discursu ex hostibus relatæ, devexit. Anno Xpi 1300

XI. Per idem tempus ex Jolanda conjuge Ludovicum Filium Robertus Dux Catanæ suscepit, quem noster Gentilis Pontifex sacris undis abluit. Cœperant porro Gallorum copiæ, exhaustis Catanensium horreis, fame laborare, sed comportatâ ex Apuliâ, Rogerii opera, annonâ, ingruentibus malis consultum. Mox divisa classe, Dux in dexteram Insulæ partem, qua Syracusas tenditur, Rogerius vero in sinistram oram, quæ Messanam respicit, contendentes, eodem ferme tempore horribilem tempestatem, quamquam dissitis in locis iter agerent, flante nimirum contra Ducem Austro, contra Rogerium

vero

Anno Xpi 1301 vero Aquilone, sunt passi, ratibusque aliquot amissis, egrè tandem Catanam remearunt.

XII. Classe instaurata, Galli obsidendæ Messanæ consilium ineunt, Urbemque gravi annonæ penuria laborantem diu premunt; Verum, quum famis etiam periculum Galli pertimescerent, Jolanda Friderici Germana, Roberti Conjuge rem per Legatos agente, de induciis capessendis conventum est. Obsidione igitur soluta, Catanam Dux cum classe rediit, inde Syracusas ad colloquium cum Rege incundum contendit. Firmatis federibus iterum Urbem nostram repetiit. *Ubi accitis Cataniensibus, aliisque magnis viris, atque potentibus, qui cum eo deputati erant ad gerendum bella contra Siciliam, innuens vultu dexteraque silentium, in conspectu Reverendi Patris Gerardi de Palma Cardinalis, qui tunc Cataniæ residebat, docto sermone, ad quem animum pro viribus applicabat: inter alia: modicum, inquit, & non videbitis me, iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad Patrem, unde authore Domino sub tempore brevis moræ Siciliam repetam, ducens ea millia bellatorum, quibus pertinax, & ostinata nostrorum rebellium Siculorum nequitia sufficere non possit ad prædam; Et tandem post plurima, quæ tanquam vir disertus inseruit in sermone, concludens, Guillelmum Palloctam virum utique gravem, & in bellis indomitum, in præda, & effusione sanguinis exultantem, Vicarium sibi constituit, Jolandam consortem suam, & Ludovicum filium, quem ex illa Cataniæ susceperat, tanquam inviolabile pignus amoris Cataniensibus commendavit. Sic itaque rebus dispositis, Dux cum Rogerio de Lauria paratam jam classem inveniens, flantibus austris vela committit.*

XIII. Elapso induciarum tempore, majori cum apparatu Siciliam Galli repetunt sub Carolo Francorum Regis Fratre, ac Thermas primum ex deditione occupant, inde Caccabum, Corilionem, demumque Saccam viribus attentant. Interim Jolanda Roberti Uxor Catana solvens, Thermas venit, ubi non diu immatura morte decessit; quumque spes omnis pacis conciliandæ abrupta videretur, inopinatò dira exorta in Gallorum castris pestilentia, quæ equos primum, dehinc milites invasit, de componendis inter Fridericum ac Robertum dissidiis Carolus ipse cogitavit. Agente igitur Romano etiam Pontifice Bonifacio, ejusque Legato, in quodam prædio inter Calatabellottam, ac Saccam, ubi Mapalia erant, pacem hisce conditionibus bellantes iniere Principes: Ut Fridericus Eleonoram Caroli Neapoleos Regis Filiam Roberti Sororē conjugem ducat, Siciliam cum adjacentibus Insulis dum vivit, teneat, ac se Regem solummodo, nullo adjecto scilicet Siciliæ titulo, deinceps subscribat. Calabria, omnisque Apulia Carolo Regi cedat, Princeps Tarenti, cæterique utrinque bello capti libertate donentur, Comites, Proceresque, qui ad hostes defecerant, bonis omnibus, quibus in violatis Regnis potiebantur, perpetuo sint privati; Rogerio Lauriæ vero Acis Castrum in Sicilia, & Vinciguerræ Palicio Calannæ oppidum, Mottam Mori, & Massam in Calabriæ littore tenere liceat. Anno Xpi 1302

XIV. Pace firmata, Carolus, & Robertus Dux cum suis classem ingressi, Catanam petunt, Fridericus vero Tarenti Principem e vinculis solutum una secum Leontinum adducit; Hinc Robertus ad Regem properat; mox Fridericus ipse

me-

Anno Xpi 1303 medius inter Ducem, & Principem Catanam jam triennio amissam lęto aspectu, cultuque triumphali inter plaudentes Civium voces ingreditur. *Incolæ Civitatis*, inquit Specialis (*a*) *post confessionem delicti a Friderico Rege veniam impetrarunt*; *Rex itaque in pacis habitu resedit Catanæ, ut reconciliatos sibi Cives, placatumque se Civibus indicaret*. Tum dimissis bello captis, ac resignatis Opidis, Rogerius Lauria, quum pro Acis Castro Regi *homagium* jurasset, classem conscendit, Carolus vero cum Duce, ac Principe, aliisque Primatibus terrestri agmine Messanam primo, inde Neapolim navibus excepti contendunt.

(a) Lib.6.cap.17.

1304 XV. Anno MCCCIV Gentilis Episcopus vivere desiit, cujus loco Leonardus de Flisco nobilissima Januensi familia satus, Clemente V. Rom. Pontifice volente, Catanensis Pontifex inauguratur. Hic Othonem Abrazabenium suæ Ecclesiæ Œconomum, ac Vicarium transmisit, qui mox, ut Catanam appulit, aliquot Episcopatus jura a laicis occupata, Friderici Regis jussu, Ecclesiæ restituenda curavit, Regiis ad id literis, sub dat: Syracusis tertio Nonas Februarii MCCCV, ad Aloysium
1305 de Plimotiis *Regium Magistrum Juratum* Catanæ agentem obtentis, quas integras recitat Grossus. Ipse dehinc Leonardus ad sedem suam, Pontificio exceptus apparatu, post biennium venit, ubi ad MCCCXIII perstitit. Eo enim anno decurrente, Fratribus Ordinis Prædicatorum facultatem
1313 est impertitus, Cęnobium exędificandi in Arcis Ursinæ area, ubi hodie Sacra S: Sebastiani Martyris ædes exurgit, ut Pirrus tradit, qui quartum ejusdem Ordinis in Sicula Provincia hoc Catanense recenset. Jam vero Leonardus ad suos regressus finem vitæ, confectus senio, expectavit.

Ca-

Catanâ exſceſſiſſe Fliſcum, quòd apud Eccleſiæ ſuæ Monachos in odium, atque invidiam ob Fratrum Prædicatorum Coloniam eò deductam inci- diſſet, teſtatur Pirrus. Subditque Lellus (*a*) Monachos Nicolaum Deſcalceatum Eccleſiæ Priorem Montem-Regalem ad Arnoldum Pontificem ablegaſſe, ut illata ab Leonardo onera opponerent; calumniarum ille pertæſus in Patriam remeavit. *Anno Xpi* 1314

(a) *In Epiſ. Mōtis Regalis.*

XVI. Interim Fridericus Henrici Imperatoris auxilio fretus, contra Robertum, qui a morte Caroli II. Regni Neapoleos inſignia ſuſceperat, bellum movit, cui etiam ſuppetias ex Hiſpania Ferdinandus Majoris Baleari Inſulæ Infans attulit. Verum inopinatò mortuo Henrico, Robertus ingenti claſſe adornata in Siciliam duxit, expugnatiſque aliquot opidis, Drepanum obſedit. Huic cohibendo ex univerſa Inſula copias Fridericus coegit, rateſque, quas expeditas Meſſanæ habebat, oppoſuit. Tum Ferdinando Infanti Urbem Catanam, quoad viveret, atque aureorum quinque millia quotannis, Surita teſte (*b*) conceſſit. Conjunctis porro viribus anno MCCCXIV in hoſtes Rex, atque Infans feruntur. At quum gravis exorta tempeſtas Siculam claſſem, ac hoſtium etiam naves eodem ferme tempore exagitaſſet, ingenſque annonæ penuria, utrumque exercitum invaſiſſet, ejuſdem Ferdinandi opera de Induciis per triennium Reges inter conventum eſt. Per idem tempus Peloponneſum Joannes Roberti Regis Frater vi occupaverat; hinc Vidua Peloponneſi Domina Iſabellam filiam Ferdinando obtulit, cum ejuſdem provinciæ dote. Nuptiis Meſſanę ſollemni pompa celebratis, Ferdinandus cum Uxore, ac Socru Ca- 1315

(b) *An. Aragon. lib. 6. cap. 15*

tanam

Anno Xpi 1316 tanam anno MCCCXV se recepit, unde non diu Socerum in Peloponnesum, ut populares suos adversus hostes cieret, remisit. Catanę deinde die IV Aprilis ex Isabella filium suscepit, cui in majori S. Agathæ Templo lustralibus Baptismi aquis abluto Jacobi nomen imposuit. Hic ultimus Balearium Rex fuit. Mater ejus post triginta a partu dies Catanæ etiam fato cessit. Filium interim Comiti Montanero Majoricam ad Aviam deferendum Ferdinandus commisit, ipse vero in Peloponnesum profectus, provinciam, profligatis hostibus, ac se dedentibus civibus, brevi obtinuit; quumque longe majora animo conciperet, morte immatura præreptus anno MCCCXVI interiit.

XVII. Vigesimo primo, & secundo hujus
1322 sæculi anno Fridericus Rex Catanæ versabatur. Eruo ex Privilegiis S. Mariæ Roccę Amatoris, & S. Mariæ de Altofonte Cisterciensibus Cęnobiis ab eodem concessis, Catanæ firmatis, quæ in Monastica Siciliæ Historia ex integro exscripsi (a) Jam vero Januensium dissidia, quorum pars (a) Not. 1. & Not. 10.
1325 una Robertum, altera Fridericum nostrum in auxilium evocavit, fędissimi, ac novi belli fomes inter utrumque Regem extitere, quo diu Sicilia pessimè affecta; diris enim Ecclesiasticis secundò Insulam Pontifex Romanus subjecit; Carolus vero Calabriæ Dux, qui hactenus Ludovicus, (*) Roberto, & Jolanda Catanæ natus, ingenti classe Panormum dura obsidione pressit. Præerat urbi Joannes de Claromonte vir strenuus, suppetias nihilominus ante obsidionem sub Blasco de Alagona Catanensi, aliisque Principibus

(*) *Nomen quippe mutaverat, atque ubi antea Ludovicus quum adolevisset, Carolus appellari voluit.*

cipibus, ac fortissimis viris ad eam præmiserat Rex, quorum virtute hostes pluries repressi, tandem finibus excedere sunt coacti. Blascus hic vir prudens, ac fortis a Nicolao Speciali appellatus (a) Senioris Blasci Nepos fuit, qui quondam sub gravioribus articulis positam Siculorum causam potenter adjuvarat. Quamvis autem Blascus junior recte Catanensis a Pirro dicatur, perperam nostris itidem accensetur Senior, quem laudatus Specialis clarissime Hispanum appellat, ac Friderici Regis partibus addictum. Anno Xpi 1325

(a) lib. 7. cap. 17.

XVIII. Urbi Panormitanæ ob solutam obsidionem gratulatam celebri illa Epistola Catanensem Civitatem Siculum Chronicon perhibet (b). Quam sane Epistolam integram hic exscriberem, nisi aut omnino ab Authore Chronici confictam, aut adulteratam putarem. Ansam præbet, id citra omnem dubitationis aleam affirmandi, aliarum ejusdem Chronici Epistolarum contexus, longe ab illo diversus, qui penes Historiam Bartholomæi de Neocastro legitur, ubi Author hic Epistolas recitat a Panormitanis ad Messanenses de Gallorum excidio transmissas, quarum sententia Epistolis a Chronographo allatis nullimode respondet. Hinc, cum Neocastri, tum Chronici monumenta ad ingenium, atque libidinem Historiæ interseri putaverim; ut enim Neocastrus Messanæ suæ, ita & Chronici Author Panormo plus æquo studere hujusmodi instrumentis videntur. (*) Cæterum eodem anno MCCCXXV a Beltrando de Balso Montis Caveosi Comite classis Neapolitanæ Talassiarca Catanam irrito conatu obsessam refert Pirrus. Nicolaus vero

(b) cap. 49.

(*) *De hac Epistola fusius, ubi de Petria S. Agatha tom. 3.*

Anno Xpi 1326 vero Specialis Synchronus Author Beltrandi præfecturam in sequentem rejicit annum, postque Termitani Suburbii direptionem ab eo patratam subdit (a) *Unde Comes cum exercitu navigium repetens, ad Ortum navigant, per Phari angustias transeunt, & usque ad Leontini littora discurrentes, ac si certam spem tractatus alicujus haberent, nulla, vel saltem levia damna Siculis intulerunt. Post paululum vero, cum classis eadem per Jacii littora eodemque navigationis cursu regrediens lento remige navigarent, habitatores loci hujus prætereuntem classem, nullaque sibi damna inferentem garritu, & contumeliis provocarunt. Exarsit itaque indignatio Comitis ad vindictam, Nautas ad littus exposuit, paucisque obsistentibus, terram invasit, & licet eam quasi vacuam cultoribus reperisset, nihilominus, ut garrulitatem incolarum damnis notabilibus, mendisque patentibus emendaret, quasi per singulas domos jussa Nautarum sedulitas ignem immisit, & tandem exustis illorum domibus, vel arbustis, omnem insanæ plebis supellectilem, quæ ad Castri confugium tracta non fuerat, quamvis exilem, & tenuem reportavit in classem. Ex quo vulgaris fabula inter propinquos exorta est, ut quicumque Jacitanis loquacitatem improperare voluerit, Ambustum Jacium vocent.*

(a) lib. 7. cap. 19

1327 XIX. Anno MCCCXXVI Rogerius de Sanguineto Coriobani Comes a Rege Roberto, ut Siculorum agros vastaret, cum classe destinatur, qui paucis illatis damnis in patriam rediit. Sequenti vero Barbanyræ Januensi ab eodem Rege

1328 provincia committitur. Hic auxiliaribus suæ patriæ navibus auctus Augustam occupare cogitavit. *Cumque ad portum inopinato declinasset*, ut ait Specialis (a) *illudque exiguum habitationis, quod* (b) lib. 7. cap. 41.

præ-

præteritis bellorum casibus, ex reliquiis magnæ Augustæ supererat, invasisset, pararetque sub eodem turbine, & tumultu indefensum castrum invadere, paratas sibi offendit insidias, atque in hostes dilapsus est. Blascus enim de Alagona, qui Catanæ præsidebat, machinationes illas præsciens nocte pervenit ad locum, & subito egressus e latebris reditum illis ad classem inhibuit, eosque fugam potius quam arma parantes, volentes nolentesve a ratibus pugnaturos exclusit. Itaque inter Nautas, & milites inequale bellum commissum est; plures ex Januensibus illis peremti; ipsum etiam Barbanyra per multa vulnera in carcere tenuerunt. Anno Xpi 1328

XX. Annum MCCCXXIX ingens Ætnæ montis incendium memorabilem reddidit. Illud ipsis laudati Nicolai placuit describere verbis, qui testis oculatus, nonnisi quæ vidit, hausitque auribus promere fatetur. En illa (*a*) „ Anno „ Domini MCCCXXIX die vero XXVIII Junii, cum „ Sol ad vesperum declinabat, Mons Ætna hor„ rifico motu vehementer intremuit, magnisque „ videbatur mugire clamoribus, quod non so„ lum incolas montis perterruit, quin etiam pas„ sim habitantium plurima loca Siciliæ menti„ bus terrorem incussit. Et factum est, quod „ subito ad ipsius montis latera in sublimi ad „ partem; quæ respicit Orientem, super cam ru„ pem, quæ dicitur de Musarra, ubi gelatæ ni„ ves perpetuo hactenus videbantur, subito vi„ sa est divulsa tellus subsidere, unde violen„ ter ignis erupit, quod etiam tetri fumi qua„ si atræ nubis se tollentis in aera vestigia de„ monstrabant. Egrediebatur quidem ignis cum „ impetu, & velut ingentium rotarum strepitus, „ aut sonitus, diversorum tonitruum a longe au- 1329

(a) lib. 8. cap. 2

die-

Anno Xpi 1329 „ diebatur. Postquam vero Sol occidit, cœperuntque imminere crepuscula tenebrarum, in „ cælum, quasi flammarum globi, tollebantur in„ cendia, & liquefacti saxorum orbes, quasi a„ vulsa montis viscera, cum fragore terribili „ ructabantur. Tunc protinus ignis edax inva„ luit, qui tamquam impetuosus torrens iter a„ gens in loca declivia, & subjecta, cunctaque „ prosternens instar vastantis alluvionis agebat. „ Ab orientali vero, & meridionali parte, ubi „ montis concussio plusquam in locis aliis vi„ debatur erumpere, plurima ædificia, quæ in „ eremo veneranda vetustas ad Dei cultum fun„ daverat, ipse jugis, & validus terræ-motus, „ vel diruit, vel in ruinas plurimas, ac sciffu„ ras separavit. Placidos etiam rivos aquarum „ fluentium dehiscens tellus absorbuit. Insuper ad „ propinqua littora Mascalarum scaphas plurimas, „ & faselos, quas pauloante subduxerant, ex cre„ bris, & validis terræ concussionibus in mare „ deductas nautæ cum terrore maximo & tremo„ re videre nutantes.

XXI. „ Dum hæc & alia successive in eo „ monte plurima his similia ingruissent, illo eo„ demque anno vesperascente xv. Julii mensis, „ post reiteratos ingentes rugitus, & impetus „ montis hujus, ardente adhuc incendio de Mu„ sarra, secus Ecclesiam S. Joannis, quam di„ cunt de Paparinecca ex inferiori parte, quæ „ spectat ad Eurum, Austrum, & Africum tel„ lus in fragore dissiluit, unde ignis violenter „ erupit. Et ut terror terroribus adderetur, il„ lo eodemque die Sol eclipsari a meridie usque „ post vesperas, mirantibus populis, visus est. Tunc cominus incendium inspecturus, se ad locum

accessisse scribit Historicus, prosequiturque: *Anno Xpi 1329*
„ Cum spectarem incendium, & mirarer ignita
„ saxorum millia, quæ ab ipsis terræ visceribus
„ ructabantur, circa locum eumdem terrræ-motus
„ effecti sunt validi, terra ipsa vice alia, & a-
„ lia dissiluit, quatuorque hiatus non multum
„ distantes, vidi subito, ignitos lapides cum fra-
„ gore maximo eructare, tantusque erat fragor
„ & strepitus, quantum revera nullo umquam
„ tempore memini audivisse; statimque in locis
„ ipsis, quibus eram propinquior, ubi hactenus
„ profundas valles, & saltus nemorum aptos ve-
„ natibus videram, ingentes montes ex igni-
„ tis lapidibus exilientibus de profundo, atque
„ ad locum unum concidentibus excreverunt,
„ quod nisi præsens ipse vidissem, atque adhuc
„ accedens, propius aspectassem, re vera
„ opus fuisse phantasmatis credidissem. Vidi ego
„ subito ignitam terram, quam pedibus paulo-
„ ante calcaveram, & tamquam spumas aquarum
„ ad scopulos elisarum ab undis excrescere, ac
„ velut alluvionem excrescentis fluminis emanare;
„ post cujus, ut ita feram, alluvionis vestigia,
„ tamquam horrenda materies hirsutorum, atque
„ intractabilium lapidum in massam informem
„ coeuntium residebat. Cumque ipsius alluvio-
„ nis igne vastans impetus per certum terræ
„ spatium continuo defluisset, ultimo in tres
„ decursus divisa est, quorum duo ad Ortum
„ in magna stragge per districtum Jacii usque
„ ad loca propinqua littoribus diebus plurimis
„ processerunt; tertius verò contra finem Ca-
„ tanensium se direxit.

„ Tunc autem, desit in hac parte silentium,
„ re vera priusquam ipsos fines invaderet, Ve-
lum

Anno Xpi 1329 „ lum B. Agathæ Virginis, quæ postquam blandientis mundi illecebras, & furentis Tyranni rabiem vicerat, liberationem patriæ impetravit, ostensum de longe in objectum de mœnibus Civitatis extinxit, nec citra fines ipsos potuit unum tantùm vastare virgultum. His autem adhuc terribilius se habentibus, quam scriptum sit, a superiori parte in cacumine dicti montis, ac si nunquam aliàs in eo monte forent incendia, nullique ventorum impetus de ipsius montis visceribus de proximo erupissent, facta sunt immensa tonitrua, & coruscationes terribiles, & quasi columna terræ nubis ex cacumine ipso eruptione facta, progrediens, tendebat in cœlum, & priusquam una deficeret, altera succedebat. Pluitque post hæc de nubibus illis sulfureos cineres, & favillas, tot quidem cineres, (nec fidem obsecro iis verbis detrahant, qui rem ipsam non viderunt) quod cœlum ipsum obnuberent, diem tenebris obumbrarent, magnamq: regionis partem, Catanensium arva præcipuè operirent. Stabat itaque tellus in campis operta cineribus. Unde volucres Cœli escas invenire non poterant, & pecora campi pascua non sumebant... Magna pars piscium in circumadjacentibus fluminibus, stagnis, atq: paludibus periit; neque fuerunt majores iis, puto, Babylonis terror, & cineres Sodomorum. Ex his namque cineribus usque Melivetum insulam, quæ distat a cacumine montis stadiis circiter mille, spiritus tunc Boreæ flantis adduxit. Plures ex terroribus illis utriusque sexus homines dulces animas reliquerunt. Plures etiam in confinibus montis

a

„ a dęmonibus, qui tunc diversa corpora sumentes in aera terribilia mendacia prædicabant, arrepti sunt. Quos autem Divina Bonitas propter merita Beatæ Agathæ Virginis de tantis terroribus, tantisque periculis liberavit, Deo gratias reddiderunt. Huc usque Specialis. Annn Xpi 1329

XXIII. Extat apud Silvagium ejusdem Incendii memoria (a) cujus etiam integram texit hystoriam Fazellus, ac Maurolycus. Per idem tempus Eleonora Regina Friderici uxor Catanę degens insigne Ordinis Minorum Cœnobium sub Seraphici sancti Francisci titulo Regia munificentia a fundamentis extruxit, bonisque ac privilegiis ditavit. Etsi Pirrus in annum MCCCXLIII fundationem hanc rejiciat, ut dicemus. Nec minori liberalitate Fridericus ipse sancti Nicolai de Arena sacram ædem in Monasterium erexit, ædificiis ampliavit, ac libertatibus donavit, cujus etiam Monachos eadem Eleonora datis Catanæ literis x. Kalend. Februarii ejusdem anni MCCCXXIX. ab omni onere vectigalium immunes voluit, ut latius in Monastica Siciliæ Historia diximus. Perstitisse porro abinde Catanæ eumdem Fridericum cum Eleonora conjuge, ibique sedem suam statuisse, nedum ex enunciatis diplomatis eruo, atque ex alio Cisterciensis Cęnobii sanctæ Mariæ de Altofonte III. Nonas Julii MCCCXXXII. ibidem signato, sed ex iis etiam conjicio, quæ in sancti Guillelmi Buccherii vita traduntur, a Perello descripta. Friderico nempe in Ætnæo nemore venationi indulgenti ferocissimum Aprum insultasse, quod ubi Guillelmus aspexit, equo desiliens, Regi opem laturus, accurrit, adortusque inermi manu audacius potius, quam prudentius obnitentem bestiam

(a) Colloq. cap. 43

Anno Xpi 1331 ſtiam, ab hac ingenti plaga ſtratus, Catanam ſemianimis delatus eſt, ubi voto Beatiſſimæ Virgini Agathæ nuncupato, ejuſdem meritis priſtinæ fuit ſaluti reſtitutus, circa MCCCXXXV.

XXV. Jam vero Leonardo Catanenſi Epiſcopo Januæ demortuo Canonicorum Collegium Angelū Saccanum nobiliſſimo genere Meſſanæ exortum ejuſdemque Urbis Eccleſiæ Decanum ſubrogavit, ac Monregalenſi Pontifici (ſi Lello credimus) confirmandum obtulit. Hic aliquandiu provinciam adminiſtravit, quemdam enim Clericum ſacris ordinibus initiandum XIII. Kalen. Decembris MCCCXXXI ad Philippum Agrigentinum Epiſcopum tranſmiſit. At quum ejus electio Joanni XXII Rom. Pontifici minime pro-
1332 baretur, ac Leonardi loco Nicolaum de Grellis Cevanum Caſinatem Monachum ſcriptis Avinione literis XVII Kal. Septembris MCCCXXXII Summus Eccleſiæ Paſtor ſuffeciſſet, Angelus mandatis Apoſtolicis obtemperans, juri ſuo ultro ceſſit: dum porro Nicolaus Avinione verſaretur, Catanenſis Monaſteri ſancti Juliani tranſlationem confirmavit, ut ſcribit Pirrus.

1333 XXV. Sequenti anno rurſus Ætna mons exarſit Silvagio teſte: *Item anno ſalutis* MCCCXXXIII *ſimiles evomuit cum concuſſionibus igneos aduſtos lapides Ætna*. Interim noſter Pontifex, qui ſedem ſuam adhuc non inviſerat, Benedictum de Fontana Ciſtercienſem Monachum eruditione, ac morum innocentia clarum, Vicarium delegit, qui in vindicanda Eccleſiæ jura totus incubuit, ac juris dicendi facultatem in Opido Calataxibettæ, ut olim Præſules conſueverant, Philippo Agrigentino Epiſcopo Apoſtolico Delegato ſententiam ferente jv. Kalendas Junii obtinuit. Circa

hæc tempora Siculos a diris absolutos perhibent, Joannis XXII. beneficio, qui in vitæ extremis constitutus illos communioni Ecclesiæ restituit; verum ejusdem successor Benedictus id ratũ neutiquã voluit. Eodẽ anno MCCCXXXIV Monialium sub sancti Benedicti titulo Monasterium ab *Alemanna de Lumello* religiosissima femina ac *Rogerio la Matina* e primatibus Catanensibus erectum est, bonisque adauctum. Tunc quoque Guillelmi, & Franciscæ Brancifortij larga donatione Majoris Templi cultus crevit, ut ex tabulis sancti Nicolai de Arena eruimus, cujus Abbas Bartholomæus de Scalceato Nicolai Pontificis vices gerebat. Anno Xpi 1334 1335

XXVI Anno MCCCXXXVI Nicolai Specialis rursus verba usurpamus „ circa sexagesimum „ quintum annum vitæ suæ Fridericus Rex „ morbo, senioque confractus, sed eo familia„ ri morbo potissime, quem podagram, chira„ gramque vocant, cum esset in Castro-Joan„ nis, ubi libentius æstivabat, jam propinqua sui „ exitus signa cognoscens, Cataniam declinare „ disposuit, ut Gloriosæ B. Agathæ Virgini, cui „ se devotum ab adolescentia sua præbuerat, „ quæ illum in adversitatibus multis protexe„ rat, in ultimis suis corpus, & animam com„ mendaret. Profecturus ergo lecticam ingredi„ tur, atque a devotis circumjacentium terra„ rum incolis per vicissitudines ad humeros sup„ portatur. Cumque Paternionem terram non „ longe positam a Civitate Catanensium per„ venisset, ad hospitalem domum sancti Joan„ nis Baptistæ Jerosolymitanis titulis insignitam, „ quæ non procul extra terram illam sita est, at„ tenuatus, ac debilis declinavit, susceptisque 1336

Sacra-

Anno Xpi 1336 „ Sacramentis Ecclesiæ, jam exinanitus viribus, „ crucem Domini amplexatus est, sibique debitum carnis in vigilia nativitatis S. Joannis „ Baptistæ exolvit. Tunc vero terribilis visu, „ atque humana corda metu concutiens, ca ratione videlicet, qua vel pestilentiam, vel „ famem, vel bella, vel mutationem Regum „ innuit, inter Australes, Occidentalesque partes crinitum sydus, quod a Græco idiomate „ nomen ducit, Cometes, apparuit, qui Regis obitum nuntiavit. Tunc adimpleri visum „ est verbum illud, quod Donatus de Brundusio Medicus, qui jam mortuus fuerat, Regi longe ante tempora mortis suæ, sive habuerit illud a spiritu, sive legerit in Prophetis, sive, ut aliquibus certius videtur, hoc „ finxerit, ut Regis animum ad altiora produceret, sæpius afferebat: hunc scilicet Fridericum Regem in Jerosolymitanis partibus „ moriturum. Venerabile corpus ejus diu dilectum Siculis Cataniam in luctu & lacrymis „ geritur, & quia nox erat, in castro Ursino „ absque tumultu plurimo receptatur. Sed quamprimum lux alma diei succedentis eluxit, „ nobiles, & populares undique convenerunt. „ Post quam verò nobile corpus Regis, corona, sceptro, aliisque regalibus insignibus decoratum thoro impositum est; plures Nobiles, „ quamvis triste ministerium agerent, ingenti „ feretro subegerunt. Tunc alii quidem accensos cereos ducentes pompam funeris præcedebant, alii verò lacrymosis clamoribus longo ordine sequebantur. Quacumque parte „ civitatis transitum facerent, qui corpus regium supportabant, terra lacrymis rigabatur.

Nobilium

„ Nobilium matronarum, quæ in luctu Reginam egregiam comitabantur lamentationes prætereo. Anno Xpi 1336

XXVII. „ Petrus autem Rex (*) Guillelmus Dux, Joannes Marchio filii Regis cum Regni Magnatibus, & quasi universus populus cilicio induuntur. Virorum clamor ad æthera tollitur, lamentis, ac gemitu, & ululatu fœminarum unguibus ora fędantium sicut de obitu Didonis scriptum est, tecta fremunt, resonat magnis clangoribus æther, non aliter quam si Urbem illam hostilis acies invasisset. Re vera, si quæ est ad antiquorum gesta comparatio modernorum; non magis Brutum primum Consulem, Romanæ pudicitiæ defensorem, non Camillum, qui debellata Romanorum signa quamvis in exilio positus, devictis hostibus, in Capitolium retulit, non Romulum primum fundatorem Vrbis, a quo Roma nomen accepit, Romanæ Matronæ planserunt, quam Siculæ Fridericum. Nam sicut infelix Andromaca post famosum illud Trojanorum excidium pro Hectore apud Epirum, sic universæ famosæ civitates Siciliæ pro Friderico Rege inanem tumulum, causam lacrymis, & materiam doloribus construxerunt. Neque immerito; quoniam Fridericus, quasi omnium illorum inter Siculos vices gessit, Postquam verò corpus Regium in Basilica Sanctæ Agathæ in insigni tumulo condiderunt, decoratur tumulus more Principum armis fulgentibus; Et ne futuris temporibus quibus

(*) *Hunc Fridericus Pater ab anno MCCCXXXI. consortem Regni adscitum regiis infulis donaverat Panormi.*

aliquando

Anno Xpi 1336 ,, aliquando consuevit longinqua vetustas ævi
,, delere memoriam, cui tantus tumulus, & in tam
,, sacra sede surrexerit in dubium quæreretur,
,, hoc triplici Epitaphio insignitus est.

Quis tumulus caperet Friderici carmina Regis?
Murus erat Siculis longo certamine; legis
Divinæ cultor, humani juris amator
Occubuit, scandit cælestia Regna, Viator.
Quæ Friderici queant de te Rex carmina fingi?
Dignus eras Siculis divorum numine pingi.
Aurea Trinacriæ sub te Duce floruit ætas;
Nec potuit quisquam Regni tibi tollere metas.
Sicaniæ populi mœrent, cælestia gaudent
Numina, terra gemit, Rex Fridericus obit.

XXVIII. Fuit Fridericus de nostris optime meritus, Catanensis enim Civitatis jure, ac si privatus esset, donari voluit, ut Michael Platiensis literarum monumentis consignavit, atque ex Aragonensibus primus Catanæ sibi sedem statuit.

CAPUT TERTIUM

CATANA

SUB ARAGONENSIBUS

AB ANNO MCCCXXXVI. AD MCCCXLII.

1 PEtrus II. ex Patris testamento xij. Kal. Julii Catanæ Regni gubernacula suscepit, quartoque a Friderici morte die, has ad Panormi Cives, ut morem illis gereret, perscripsit literas initio Chronici Michaelis de Platia relatas. *Petrus II. Dei gratia Rex Siciliæ universis Urbis Panormi fidelibus suis gratiam suam, & bonam voluntatem: Licet ad significationem vestram Prædecessorum Regni ordinem imitatus dominus noster Genitor elegerit in eadem Urbe post ejus obitum sepeliri, nihilominus, & loci distantia, & aeris intemperie & agendorum inevitabili multitudine subsistentibus, electionem ipsam nequivimus adimplere. Depositum est itaque corpus ejus in Majori Cataniensi Ecclesia, quousque nos habilitet Dominus ad ea, quæ idem Genitor noster adhuc vivens disposuit, & mandavit; & ideo vestra fidelitas non miretur. Dat. Cataniæ Anno Dñi nostri Incarnationis* MCCCXXXVI. *mense Junii xxviij. ejusdem Ind. v.* Tum nonnullis Regni Nobilibus Comitatus contulit dignitatem. *Volens Petrus*, laudatus inquit Michael (a) *Regnum de Nobilibus propagare in suæ præmium Maestatis, elegit, & statuit infrascriptos Nobiles, videlicet Russum de Rubeo de Messana, Matthæum de Palicio, Guglielmum Raymundum de Montecatino, & Scalorum de Ubertis ad Comitatus gradum sublimare* Anno Xpi 1336

(a) Lib. 1. cap. 2.

Anno Xpi 1329 *blimare. Quapropter in solemnitate maxima, sicut decet, in Majori Catanienſi Eccleſia cuilibet illorum vexillum Comitatus more Regali dictus Rex tribuit, & conſignavit: Et hoc infra dictum menſem Junii*. Maxima quidem ſollemnitas infra Junium, quam innuit, Ss. Apoſtolorum Petri, & Pauli dies natalis fuiſſe videtur.

II. Non diu poſt Civiles Procerum diſcordiæ pacem, qua, ab externo hoſte libera, fruebatnr Sicilia, perturbarunt, ac ſimultas inter Vigintimillios ex una, Paliciosque, & Claramontanos ex alia, quæ Friderici authoritate conſopita, quorumdam Nobilium animis, partibus faventium, occulte obrepſerat, in apertum, cruentumque bellum evaſit. Res porro hoc pacto ſe habuit. Magnatum Conventum Rex de more Catanæ celebrandum indixerat, ad quem Franciſcum Vigintimillium Jeracii Comitem arceſſivit. Hic ab inſidiis Damiani de Palicio Regni Cancellarii, & Matthæi etiam de Palicio a Regiis rationibus ſibi timens, in arce Mottæ S. Anaſtaſiæ, quæ millibus ferme quinque Catanâ abeſt, ſeſe continuit, Regi nuntium remittens, quod eo in loco *Regiam expectaret præſentiam*, ut Michael ſcribit, (a) *Domeſtici vero Regis, quibus idem Comes Franciſcus gratiam contulerat, & juvamen, inſidias ſibi propalant per Palicienſes paratas*. Igitur, quaſi ad propria ob gravem filii Coliſanenſis Comitis infirmitatem eſſet revocatus, ſeſe ab arce proripiens, excuſata ſui apud Regem per literas abſentia, Jeracium inopinatò contendit, remque omnem domeſticis, ac fœderatis Nobilibus aperuit; quorum uſus conſilio, rurſus Catanam remeavit, veniam intempeſtivæ profectionis excuſa-

(a) Coll. cap. 43

CAPUT TERTIUM

CATANA

SUB ARAGONENSIBUS

AB ANNO MCCCCXXXVI. AD MCCCXLII.

I PEtrus II. ex Patris testamento xij. Kal. Julii Catanæ Regni gubernacula suscepit, quartoque a Friderici morte die, has ad Panormi Cives, ut morem illis gereret, perscripsit literas initio Chronici Michaelis de Platia relatas. *Petrus II. Dei gratia Rex Siciliæ universis Urbis Panormi fidelibus suis gratiam suam, & bonam voluntatem: Licet ad significationem vestram Prædecessorum Regni ordinem imitatus dominus noster Genitor elegerit in eadem Urbe post ejus obitum sepeliri, nihilominus, & loci distantia, & aeris intemperie & agendorum inevitabili multitudine subsistentibus, electionem ipsam nequivimus adimplere. Depositum est itaque corpus ejus in Majori Cataniensi Ecclesia, quousque nos habilitet Dominus ad ea, quæ idem Genitor noster adhuc vivens disposuit, & mandavit; & ideo vestra fidelitas non miretur. Dat. Cataniæ Anno Dñi nostri Incarnationis* MCCCXXXVI. *mense Junii xxviij. ejusdem Ind. v.* Tum nonnullis Regni Nobilibus Comitatus contulit dignitatem. *Volens Petrus*, laudatus inquit Michael (a) *Regnum de Nobilibus propagare in suæ præmium Maestatis, elegit, & statuit infrascriptos Nobiles, videlicet Russum de Rubeo de Messana, Matthæum de Palicio, Guglielmum Raymundum de Montecatino, & Scalorum de Ubertis ad Comitatus gradum sublimare*

Anno Xpi 1336

(a) Lib. 1. cap. 2.

Anno Xpi 1329 *blimare. Quapropter in solemnitate maxima, sicut decet, in Majori Catanienſi Eccleſia cuilibet illorum vexillum Comitatus more Regali dictus Rex tribuit, & conſignavit. Et hoc infra dictum menſem Junii.* Maxima quidem ſollemnitas infra Junium, quam innuit, Ss. Apoſtolorum Petri, & Pauli dies natalis fuiſſe videtur.

II. Non diu poſt Civiles Procerum diſcordiæ pacem, qua, ab externo hoſte libera, fruebatur Sicilia, perturbarunt, ac ſimultas inter Vigintimillios ex una, Paliciosque, & Claramontanos ex alia, quæ Friderici authoritate conſopita, quorumdam Nobilium animis, partibus faventium, occulte obrepſerat, in apertum, cruentumque bellum evaſit. Res porro hoc pacto ſe habuit. Magnatum Conventum Rex de more Catanæ celebrandum indixerat, ad quem Franciſcum Vigintimillium Jeracii Comitem arceſſivit. Hic ab inſidiis Damiani de Palilicio Regni Cancellarii, & Matthæi etiam de Palicio a Regiis rationibus ſibi timens, in arce Mottæ S. Anaſtaſiæ, quæ millibus ferme quinque Catanâ abeſt, ſeſe continuit, Regi nuntium remittens, quod eo in loco *Regiam expectaret præſentiam*; ut Michael ſcribit, (a) *Domeſtici vero Regis, quibus idem Comes Franciſcus gratiam contulerat, & juvamen, inſidias ſibi propalant per Palicienſes paratas.* Igitur, quaſi ad propria ob gravem filii Coliſanenſis Comitis infirmitatem eſſet revocatus, ſeſe ab arce proripiens, excuſata ſui apud Regem per literas abſentia, Jeracium inopinatò contendit, remque omnem domeſticis, ac fœderatis Nobilibus aperuit; quorum uſus conſilio, rurſus Catanam remeavit, veniam intempeſtivæ profectionis excuſa-

(a) Coll. cap. 43

excusaturus, exceptusque a Rege summis benevolentiæ signis Jeracium denuo se recepit. Rex vero Catanâ solvens, Messanam ad Comitia celebranda profectus est, quibus etiam interesse Franciscus novo Regis mandato evocatus, renuit; quin & tertio ex Opido Nicosiæ, quò Rex se contulerat, ad curiam accersitus, parere detrectavit. Anno Xpi 1336.

III. *Rex itaque Petrus*, prosequitur laudatus Michael (a) *reversus fuit in Civitatem Cataniæ, ibique Nativitatis Dominicæ propinqua festum celebraturus; & dum in dicta Civitate moram aliquam traxisset, Comes Franciscus volens suam excusare contumaciam, eadem die Nativitatis Dominicæ Comitem Francischellum filium suum ad Regiam præsentiam destinavit, qui coram Rege prædicto patris sui absentiam sua excusaret præsentia. Quem cum Rex acutis aspectibus inspexisset, cogitando ad injuriam receptam per hujusmodi Francisci absentiam, dictum Comitem Francischellum capi mandavit, & omnes, qui cum eo venerant illo die; Palicienses vero, qui tunc aderant in comitiva dicti Regis in Castro civitatis Cataniæ, more prædoneo, non accensi zelo fidelitatis, sed calore inimicitiæ antiquæ, cœperunt opes, & arma dicti Comitis, & ipsum in Castro dictæ Civitatis recluserunt captivum, captis etiam suis familiaribus eum comitantibus; inter quos erat quidam Ribaldus nomine miles, secretarius, & Major domus dicti Comitis Francisci, quem Rex de consilio Paliciensium, acriter torqueri fecit, exquirens ab eo absentiæ causam Comitis prædicti, & si aliqua contra dictum Petrum Regem esset proditio; qui positus, & depositus a tormentis pluries denegavit præmissa, tandem depositus, ut est juris,*

(a) Chr. cap. 5.

Anno Xpi 1331 *juris a torturis, confessus extitit, quod dictus Comes Franciscus cum Comite Friderico de Antiochia conjuraverat, & sacramentum fœderis inter eos erat initum, & firmatum contra Regiam Majestatem.*

IV. Id omne, ut Comiti innotuit, apertè cum suis a Rege descivit, ac RagalJoannis castrum occupavit. Adhæsere Jeracensi Fridericus, & Chiccus de Antiochia, qui & ipsi Opidanos suos in societatem traxerunt. Hinc Rex Catana excedens Nicosiam profectus, Collisanensem Comitem, Ribaldum, eorumque socios in Arcem Leontinensem destinatos, Comiti Rogerio de Passaneto Arcis præfecto commisit; Tum Franciscum Vigintimillium ejusque filios, ac fau-
1332 tores perduellionis reos egit, Joannem Claromontanum Francisci æmulum in pristinam recepit gratiam, Fridericum quoque de Antiochia, & socios proditores, ac Regni publicos hostes declaravit. *Quibus gestis,* ait Fazellus (a) *Catanam reversus Calatabellottam, Calatabuturum, Castrum ad Mare de Gulfo, Burgettum, & pleraque alia Friderici oppida Raymundo Peraltæ Regis con-*
1333 *sanguineo Regnique Aragonum Admirato sub titulo Comitatus Calatabellottæ tradidit, pro ut ejus diplomate Catanæ x Januarii die* 1327. (*) Coacto mox ex Insula universa justo exercitu, Rex contra rebelles movit, opidaque complura ex deditione facile accepit, ac Jeracium, ubi sese Comes concluserat, dura obsidione pressum pro-

(a) Dec.2. lib.9. cap.4.

(*) *Mensis Februarius in hisce literis notatus erat Anni 1338. Sed Antiquis Annum a Martio incohoantibus erat 1337. ut superius dictum.*

proditoris cujusdam ope tandem invasit. Fugiens Comes præcipitio se collidit; cujus cadaver Jeracium traductum furens populus inhumaniter discerpsit. Comitatu subacto Fridericum de Antiochia in Mistrettæ opido se tutantem Rex ad deditionem per nuncios sollicitavit, veniamque, ac sui, suorumque incolumitatem petenti facile concessit; Castro denique accepto, ovans Catanam remeavit. *Cives cujus*, scribit Michael, (a) *cum indumentis sericis, & palmis in manibus in signum victoriæ ei obviam tamquam Regi victori, & triumphanti unanimiter exierunt, sicque tota illa hebdomada in jucundis solatiis cives prædicti jugiter congauderunt.* Anno Xpi 1338

(a) Chr. cap. 10.

V. Interim Elisabeth Regina pridie Nonas Februarii *die illa, qua B. Virginis Agathe Catanensis, totius Insulæ Protectricis gloriosis Reliquiis Civitas Catanensium collustratur*, filium peperit primogenitum, in Catanensi Ursina Arcæ summa totius Urbis congratulatione, ingentique Civium gaudio, quorum fidelitati vicem rependere liberalissimus Princeps ex animo cupiens, illos immunes, ac liberos ab onere hospitandi Regem ipsum, ejusque Administros voluit. *Palicienses verò*, prosequitur Michael, *tamquam invidi, & maligni gerentes odium antiquum, tam Civitati, quam Civibus, ut Privilegium hoc eis non esset indultum, mirabili altercatione impugnaverunt, in tantum quod dum Privilegium esset in scriptis redactum, & sigillo Regio communiri deberet, Damianus de Palicio, qui tunc temporis Cancellariæ officium exercebat, sigillum ipsum in dicto privilegio imprimere recusavit. Sed Patriæ Cataniensium liberatrix B. Agatha mentem Regiam sic firmam in dicto privilegio*

legio

Anno Xpi 1338. *legio perficiendo perseveravit; quod expresse dicto Cancellario mandavit, sigillum in privilegio imprimi deberet; quod factum extitit invitis Paliciensibus, & coactis. Tanta igitur fuit, & est affectio per universos Cives Catanienses erga Regis natum Filium, quod non est aliquis, qui potius maluisset proprium filium morti tradere, quam dictus Regis filius aliquod incommodum persensisset; mulieres etiam tam in matrimonio, quam virgines in earum domibus satis hilares dies ducunt, & in cantilenis dulcibus produnt voces suas dicentes: Se amodo cum earum filiis, & maritis in laribus absque verecundiæ timore permanere. Qui Regis filius more Regio baptizatus extitit in Ecclesia B. Agathæ supradictæ, cui nomen fuit impositum Aloysius.* Subdit Grossus (a) Regium Infantem sacris ablutum undis ab Episcopo Nicolao de Grellis, eique Ludovici nomen fuisse impositum ob S. Tholosæ Pontificem Ludovicum, cui votum Parentes, atque Eleonora Soror nuncuparant.

(a) Cat. sac. § 34

VI Jam vero Regii diplomatis talis, vel ipso Michaele teste, tenor est: *Petrus II. Dei gratia Siciliæ Rex &c. &c.* „ Et si Reges, & „ Principes suorum natalitia celebrantes, Urbes, „ & Civitates, sui Regiminis immunitatibus decorant, ; sparguntur honores in populis, qui „ merentur; Nos qui Dei nutu in trono Regio præsidemus, ubi desideratam prolem nobis „ concessit Altissimus, honores impendere, amplas immunitates, & gratias fundere sine parcitate debemus. Præsentis itaque Privilegii serie notum fieri volumus universis tam præsentibus, quam futuris, quod considerantes insigne beneficium, quod pridie in Civitate Cataniæ, intercedente gloriosa Virgine Agatha,

quæ

„ quæ tutela Regni noſtri eſt, cujus titulo ea- *Anno Xpi 1338*
„ dem Civitas inſignitur, de manu Dei noſtri
„ ſuſcepimus, cũ Illuſtris Regina Eliſabeth Con-
„ ſors noſtra dilecta filium Nobis peperit, quem
„ Nos, & fideles Siculi propter virilis prolis ca-
„ rentiam longo tempore optabamus; Volentes
„ etiam afflictiones, labores, & damna, quæ Ca-
„ tanienſes ipſi occaſione frequentis, & conti-
„ nuæ hoſpitalitatis noſtrorum Curialium, alio-
„ rumque Regalium, in eorum hoſpitiis, & roba,
„ quoties recolendæ memoriæ Dominus Genitor
„ noſter Rex, & Nos in eadem Civitate, qui
„ temporibus continuatis morabamur hactenus,
„ & moramur, perpeſſi ſunt; quo caſu eis ad-
„ verſa, & importabilia incommoda plurima con-
„ tingunt; ut de Nativitate novi Domini læ-
„ tam aſſumant, & notabilem ſuis poſteris ma-
„ teriam gaudiorum, eoſdem Catanienſes ob o-
„ nere ſuſcipiendi hoſpites, & dandi robam No-
„ bis, noſtriſque Curialibus, & quibuscumque
„ aliis cujusque gradus, & conditionis exiſtant,
„ pro quacumque cauſa, de ſpeciali gratia, &
„ noſtra certa ſcientia in perpetuum duximus e-
„ ximendos. Quapropter ab eodem onere Ca-
„ tanienſes ipſos eximimus; Volentes, & præ-
„ ſentis Privilegii ſerie mandantes, ſub obtentu
„ gratiæ noſtræ, ut nullus præſentem exemptio-
„ nem noſtram quovis modo audeat infringere,
„ vel eam aliquatenus contrahere. In cujus no-
„ ſtræ exemptionis, & gratiæ certitudinem, &
„ dictorum Catanienſium cautelam præſens pri-
„ vilegium eis exinde fieri, & ſigillo Majeſtatis
„ noſtræ pendenti juſsimus communiri. Datum
„ Cataniæ per Venerabilem Damianum de Pa-
„ licio de Meſſana Juris Civilis Profeſſorem Re-

gni

Anno Xpi 1338 ,, gni Siciliæ Logothetam, & Cancellarium, &
,, Capellæ nostræ magistrum Capellanum Anno
,, Domini MCCCXXXVII. mense Februarii XII. ejusdem Sextæ Indictionis. Duodecima Februarii dies male hic apponitur; Rex enim in Privilegio, *pridie*, ait, *Elisabeth nobis peperit Filium.* Quum igitur partus dies quarta fuerit, ut vidimus, datum diploma die v. colligimus.

VII. Perscripsit porro Panormitanis Rex Petrus hisce prorsus verbis: *Petrus* II *Siciliæ Rex Universitati felicis Urbis Panormi gratiam suam. Exultemus omnes in Domino, jubilemus Deo salutari nostro, qui pridie Nobis de proditoribus lætum dedit absque sanguinis effusione triumphum, Ecce nunc hodie lucesunte die, qua B. Virginis Agathæ nostræ,*
1332 *nostrorumque fidelium Protectricis gloriosis Reliquiis Civitas Cataniensium illustratur, Filium dedit optatum, quem Elisabeth Domina Regina Consors nostra dilecta peperit sine periculo, & Nobis, nostrisque fidelibus ingentem tribuit materiam gaudiorum, quod fidelitati vestræ intimamus, ut una de his pretiosis muneribus Nobiscum Deo gratias referatis. Dat. Cataniæ. Anno Incarn. Do-*
1332 *minicæ* 1337. *Quinta Februarii* vi. *indict.*

Ineunte Æstate Roberti Regis Neapolitani Classis Duce Rogerio de Anthiochia (Hunc Petrus liberum dimiserat) Siciliam invasit. Ennam hinc Rex profectus, ut opportunè hostium conatibus occurreret, Rogerium de Passaneto, quem Paliciorum astus suspectum reddiderat, ad se arcessit; Renuit hic, hostium veritus insidias, castrumq: Leontinense, cui præerat, contra Regios munivit; *Cumque hæc omnia venissent* (a) *ad aures inclitæ Reginæ Eleonoræ matris dicti Regis Petri, quæ in Civitate Catanæ tunc temporis residebat,* *nimio*

(a) Michael de Platia c. 17

nimio fuit completa dolore; quapropter omnibus suis familiaribus convocatis, jubet eos parare necessaria, cum ipsa Leontinum appetat se conferre. Nec mora equi parantur, & Comites, & dicta Regina in quadam vura lignea se intromisit, equis duobus seipsam ducentibus propter nimium calorem Æstatis, & suis cum Equitibus ad terram prædictam ante castrum Leontini recto itinere fuit profecta. Quam dictus Rogerius in dictum castrũ admittere penitus recusavit. Et sic dicta Regina Eleonora valde pudibunda, dolore non modico intrinsecus vulnerata, in quamdam Villam ipsius Reginæ a terra Leontini per tria milliaria distantem reversa, ibidem ea nocte quievit, & sequenti die in Civitatem Cataniæ fuit reversa. Hæc Michael. Anno Xpi 1338

VIII Hisce succensus Rex, convocato exercitu Blascum de Alagona Regni Magistrum Justitiarium contra Rogerium delegavit, qui ex deditione Leontinensi arce potitus, copias in hostes externos traduxit, opidaque ab illis impune occupata pari felicitate Regi asseruit. Sequenti anno MCCCXXXIX. Nicolaus Episcopus fato concessit, *ob cujus obitum*, ait Grossus, *F: Jacobus de Soris S. Mariæ de Licodia Abbas in Generalem Vicarium a Monachorum Capitulo eligitur*. At per id tempus Jacobus nondum ea dignitate potiebatur, electus enim fuit Licodiensis Abbas anno MCCCXLII. Munus itaque Vicarii, dum esset adhuc Cathedralis Basilicæ Monachus, obivit. Jamvero Rogerio de Antiochia Duce rursus Neapolitana Classis, copias prope Mylas exposuit, castrumque ejusdem Urbis diu obsessum vi tandem capit. Verum a Siculis sub Alagonæ præfectura, Augusto mense, classario mi- 1339

ite

Anno Xpi 1339 lite pulso, ac Friderico ipso interfecto, expugnatur: Tunc Petrus per varia Insulæ loca discurrens, Panormum tandem se contulit, quò illum Joannes Randatii Marchio ejus Frater convenit. Joannem Catanâ solventem complures Magnates Siculi, *ac Catanenses specialiter Cives in quibus*, ut Michael scribit, *maximum gerebat fiduciam* sunt comitati. Ejusdem consilio, Palicienses Regno excedere jussit Petrus, eorumque bona publicari. Nec diu extremo morbo correptus in Oppido Calatanixectæ, Joanne Fratre Regni Vicario relicto, immatura morte è vivis excessit anno MCCCXLI. pridie Idus Augusti, cujus corpus Panormum deportatum Regio sepulchro conditur.

IX Regni nactus gubernacula Joannes, Catanam se recepit, secum Elisabetham, Regiosque pupillos deferens. At hæc muliebri imprudentia, ac levitate Paliciorum clam faventis partibus, Ducisque potentiam suspectam habens, de filio, nimis quam per esset, solicita, non diu post Panormum remeavit, ac de filio in Regem coronando, inungendoque cum Proceribus egit.

CAT.

CAPUT QUARTUM

CATANA

SUB ARAGONENSIBUS

AB ANNO MCCCXLII. AD MCCCL.

I.

Coacto Panormi Procerum Conventu Ludovicus adhuc puer vi. Idus Septembris MCCCXLII. Siculorum Rex salutatus, ab Joanne Tolano Peloponnesiaco Pontifice, genere Catalano, Regio diademate insignitur, ac sacris de more ritibus ungitur; tum Catanam cum Joanne Duce, Matre, ac Sororibus advehitur. Annn Xpi 1342
De quo novo Rege, inquit noster Chronographus (a) *Siculi maxima gaudia, & tripudia contulerunt, & specialiter Civitas Cataniensium, pro eo, quod dictus Rex Civis eorum est ortus, & natus in Civitate prædicta, & hoc anno Dñi* MCCCXLII. *octavo Septembris, Indict.* XI. Ex his Grossi conjecturas Ludovicum Catanæ in Regem inauguratum, atque inunctum autumantis facile convellas, diploma enim pro Urbe Panormitana ab Ludovico pridie Kal. Novembris Catanæ signato optimè *felicis suæ coronationis*, & *novæ ad Regium fastigium elationis* meminit, quæ Panormi sub initium Septembris fuerat celebrata, nec Fazellus, ac alii, qui levi errore in designanda Coronationis die sunt lapsi, sine authore, aut sine teste Ludovicum regia corona Panormi donatum affirmant, quum id Michael de Platia synchronus Author evulget. Denique, quæ erat tertia Grossi conjectura, optime Ludovicus adhuc puer postquam inunctus, Catanam cum matre

(a) Chron. cap. 24

Anno Xpti 1342 tro, & Patruo migrasse dicitur, ibique Panormitanis Privilegium concessisse, quum ab octava Septembris die ad Octobris extremum quinquaginta & amplius intercedant, quibus cōmodissimè iter Panormo Catanam, vel puer, ac Rex percurrere poterat. Emendandus sane Fazellus, qui in Decembris rejicit initium, & Surita, qui in Septembris medio eam sollemnitatem reponit; At citra dubium, Grossi opinione rejecta, Panormi statuenda.

II. Eodem anno Gerardus Oddonis Gallus Pontifex Catanensis Apostolicis Clementis VI. literis V. Kalendas Decembris designatur. De eo præclara scribit Wadignus in Minorum Annalibus (a) unde eruit Grossus. Fuit enim doctoris subtilissimi Auditor, ac varia ingenii sui monumenta posteris reliquit, emensusque in Ordine omnium dignitatum gradus, Generalis Minister adscitus Joanni XXII. Rom. Pontifici operam suam probavit, ac variis legationibus functus, Antiochensis Patriarcha, demumque noster Pontifex eligi meruit. Idem Theobaldo Panormitano Præsuli vices suas delegavit, qui Catanam Rhodiorum Equitum triremibus vectus, Ecclesiæ possessionem iniit, eamque aliquandiu, dum a consiliis Elisabethæ Reginæ Catanæ moraretur, administravit.

(a) lib. 3. anno 1308 & 1347

III. Per idem tempus Emmanuel Spinula Archiepiscopus Montisregalis ad S. Nicolai de Arena Cœnobium in Catanensi regione sub Ætna situm, fama Monachorum inibi degentium illectus, venit, compluresque ex eo Ascetas, quorum opera diœcesis suæ Monasteria reformaret, assumpsit; Catanam exinde advectus, jure Metropolitico usus, Ecclesiam visitavit, ac laicali

fretus potentia, complura ejusdem libertati ob- *Anno Xpi* *1343*
noxia statuit. Qua de re apud Summum Pontificem conquestus Gerardus noster, hasce literas ab eodem Clemente VI ad Emmanuelem directas obtinuit. *Clemens Episcopus Servus servorum Dei. Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Montis-Regalis salutem, & Apostolicam benedictionem. Exposuit Nobis Vener: Frater noster Gerardus Patriarcha Antiochenus Administrator Ecclesiæ Cataniensis in spiritualibus, & temporalibus authoritate Apostolicâ deputatus; Quod licet olim eadem Ecclesia Cataniensis a Jure Metropolitico per Sedem Apostolicam prorsus exempta fuit, & sedi eidem immediate subjecta; Tu tamen contra hujusmodi exemptionem, & subjectionem, in ejusdem sedis contemptum, veniens, memoratam Ecclesiam Catan: & personas ejusdem visitare, ac alia ibidem exercere, quæ tibi, si exemptio non extaret prædicta, competerent, de facto pro tuæ voluntatis libito, adhibita tecum nihilominus super his laicali potentia, quod egre, si ita est, ferimus, præsumpsisti: Quo circa fraternitati tuæ per Apostolica scripta districtius injungendo mandamus, & inhibemus expresse, quatenus talia, vel similia de cætero facere non attentes, & attentata per te super his in præjudicium exemptionis prædictæ revocare, quantocius non postponas. Si vero tibi, & Ecclesiæ tuæ in præmissis, vel circa, & jus competere credideris quovis modo, illud apud Sedem Apostolicam, ubi tibi faciemus exhibere justitiam prosequaris, præsertim cum dictus Patriarcha de hujusmodi exemptione paratus sit facere promptam fidem; de receptione autem præsentium Nos per tuas literas, vel instrumentum publicum earum seriem continens, reddere studeas certiores. Dat: Avenio-*

Anno Xpi 1341 ne 7. Idus Aprilis Pontif. nostri An. 2.

IV. Eleonoræ Friderici Regis uxoris pretiosa morte annus hic insignis etiam memoratur; A morte viri sui in pagum quemdam Le Guardie ad radices Ætnæ montis Eleonora æstatis tempore quotannis digrediens, sæpius ad S. Nicolai Benedictinum Cœnobium haud longe a pago dissitum permeabat, ubi sacris Ecclesiæ epulis refecta, Monachorum cœtui sociata, choro interfuit, adeo illorum exemplis, ac modestia in primis accensa, ut fassa suis familiaribus sit, nusquam Monachorum oculos vidisse; moriens denique eodem in loco, atque in eorumdem manus spiritum commendans supremum, insignia SS. Lipsana, argentea vasa, & candelabra, multa denique ex oloserico eis legavit, quorum aliquot ad hanc nostram ætatem perseverant. Designatur etiam hodie locus, & cella, ab ejusdem Eleonoræ incolatu *Cella Reginæ* appellata. Ejus corpus Catanam delatum in templo S. Francisci Fratrum Minorum, quod propriis sumptibus a fundamentis erexerat, nobili tumulo, atque epigraphe est conditum.

Siciliæ Regina jacens hic Eleonora,
Regum nata, parens, conjux insignis honora.
Hæc Caroli, Petri, Friderici, sancte, sororem
Accipe tu dignam Ludovice, Petrumve priorem,
Quamvis Arenæ Nicolai migraverit ædem,
Cataniæ petit Francisci sistere sedem.
Ordinibus devota suis, Sydus bene micans
Hic jacet, inspicite.

Erat olim Mausoleum in templi sacrario decenter collocatum, in cujus superiori parte Christus Jesus e cruce dependens hisce adiectis verbis inspectabatur.

✠ *Chri-*

✠ *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Christus ab omni malo nos defendat.* ✠ *Anno Xpi* 1343

Insculptus quoque S. Ludovicus Eleonoræ Germanus Tolosæ Episcopus infulis insignitus videbatur, qui sepulchralem urnam benedicebat his adjectis.

Illustris Regina jacet hic Eleonora, cui sacra Clara dedit habitum, quam Frater honorat Sanctus Ludovicus. Anticam denique sepulchri faciem Regia obsignabant stemmata. Hodie inter Ecclesiæ ruinas obrutum; sed brevi excitatum iri in nova templi molitione e ruderibus, quæ supersunt, speramus. 1344

V. Jam vero ad sedem suam anno MCCCXLIV Theobaldus Panormitanus Pontifex reversus Jacobum de Soris tunc S. Nicolai de Arena, & S. Mariæ de Licodia Abbatem Catanensis Cathedræ Vicarium scriptis XII Kal. Decembris Literis, designavit. Hic Cœnobii erectionem sub titulo *S. Mariæ de Monachabus* Benedictini instituti in regione Arcis Ursinæ piorum eleemosynis Catanæ fundati pridie Idus Februarii confirmavit, quod elapso decennio suppressum alteri ejusdem ordinis Monasterio S. Juliano sacro fuit adnexum. Nec diu Gerardus noster Jacobum Sebastæ Pontificem, ut sui vices gereret, Catanam transmisit.

VI. Anno MCCCXLVII Joanna Roberti Regis Neapolis ex Carolo filio neptis belli inducias per Pontificios Legatos ab Joanne Duce Catanæ degente postulavit; Quas quidem firmare Dux renuit, pacemque honestis conditionibus componendam pollicitus, Legatos ad Pontificem remisit. Hos inter Gerardum Catanensem Præsulem fuisse ex hac Clementis Epistola eruo. 1347

„ Cle-

Anno Xpi 1347 „ Clemens Episcopus &c. Dilectæ in Christo mu-
„ lieri Elisabethæ relictæ quondam Petri Primo-
„ geniti claræ memoriæ Friderici Regis Trina-
„ criæ, & dilecto filio nobili viro Joanni eiusdem
„ Regis nato. Cum venerabilis Frater noster
„ Gerardus Patriarcha Antiochenus ad partes
„ Insulæ Siciliæ pro visitanda Ecclesia Catanien-
„ si, Apostolica sibi authoritate commissa; &
„ quibusdam suis aliis peragendis, cum gratia
„ nostræ benedictionis accedat. Nos ipsum, quem
„ distributor gratiarum omnium multis dota-
„ vit meritis, & copiosis virtutibus insignivit,
„ ac dictam Ecclesiam Cataniensem, ipsiusque
„ jura, bona, & negotia Nobilitati vestræ since-
„ ris affectibus commendamus; Et quia de ipsi-
„ us Patriarchę fidelitate, & probitate confidi-
„ mus, quædam super tractatis nuper cum Am-
„ basciatoribus vestris ad Nos, & Apostolicam
„ sedem destinatis, pro parte nostra Vobis refe-
„ renda duximus sibi imponenda, cui velitis,
„ quæsumus, fidem super illis creditam adhibe-
„ re, ac ei ad nostram præsentiam, dante Do-
„ mino, satis de proximo reversuro, vestræ in-
„ tentionis beneplacitum, Nobis per eum re-
„ portandum, seriosius aperite. Dat: Avenio-
„ ne 15. Kal. Septembris Pontif: nostri Anno 6.

VII. Illud porro effecisse Pontificis Romani Nuntios, laudatus Michael de Platia memorat: ut Joannes Dux bona omnia Ecclesiis usurpata integrè, fideliterque resignaret. *Reversis nuntiis ad Insulam*, prosequitur Chronographus, (a) *bine inde cum capitulis inscriptis discurrendo, applicuerunt in Civitatem Cataniæ quidam nobilis Neapolitanus Miles nomine Sandalus, & Archiepiscopus Amalphi cum certis popularibus homi-*

(a) Cap. 26.

 nibus

minibus Civitatis Neapolim, & ipsis existentibus in Civitate Cataniæ, facto inter eos & Reginam Elisabeth & Ducem prædictum colloquio, recesserunt a partibus Siciliæ anno Domini 1347. de mense Septembris 1. Indic. & reversi sunt in Siciliam anno prædicto de mense Octobris penultimo ejusdem 1. Indic. Et facto colloquio dictus Dominus Dux, prædicta Regina cum Proceribus, & Siculis in Civitate Cataniæ aliqui de Nobilibus pacem prędictam recusabant, aliqui ipsam habere affectabant. Tandem pax fuit inita, & confirmata inter eosdem sub certis pactis, & capitulis confirmandis per sum: Pontificem. Quapropter statutum fuit, & ordinatum, quod donec capitula illa a Summmo Pontifice confirmarentur, fuisset tregua inter Regnum Siciliæ, & Regnum Reginæ Joannæ, abinde ad festum S. Joannis Baptistæ proxime futurum. Et sic bandita extitit pax prędicta in Civitate Cataniç Anno Domini 1347. Octavo Novembris 1 Indic. Anno Xpi 1347

Huic firmandæ paci Gerardum nostrum multam contulisse operam non ambigo, Catanæ enim substitit, ut novo malo prospiceret, quod Gregi suo imminebat, a sævissima lue. Hęc Italiam primum, dehinc Siciliam invaserat, Urbemque Messanam adeo affecerat, ut vix superesset, qui mortuos efferret; aliis quippe morbo absumptis, aliis fugâ in agris proximis salutem sibi quęrentibus, reliqui vero, & pro majori parte Catanam se contulerant „ Confisi (ait Mi„ chael) quod B. Agatha Cataniensis Virgo eos „ de tali infirmitate liberaret. Et dicta Regi„ na Elisabeth existens in Civitate Cataniæ „ Fridericum filium suum, qui in Civitate Mes„ sanæ tunc tempus aderat, ad se festinanter

jussit

Anno Xpi 1347 „ jussit venire, qui cum Galeis Venetorum Ca-
„ taniam festinanter applicuit. Existentibus
„ vero (prosequitur idem Author) (*a*) quam-
„ pluribus Messanensibus in Civitate Cataniæ (a) Ch. ... 23
„ piis porrectis petitionibus ad Dominum Patri-
„ archam, ipsum unanimiter exorarunt, ut cum re-
„ liquiis aliquibus B. Agathæ Virginis ipse per-
„ sonaliter, devotionis causa, sicut decet ho-
„ norificè, Messanam se conferret. Credimus e-
„ nim, inquiunt, quod propter adventum re-
„ liquiarum prædictarum, Messana Civitas erit
„ ex tali penitus infirmitate liberata. Dictus
„ vero Patriarcha eorum precibus devotè com-
„ motus, annuit cum reliquiis prædictis Mes-
„ sanam personaliter accedere. Et hoc anno
„ Domini 1347 circa finem mensis Novembris
„ 1 Indic. Agatha Virgo sacra considerans do-
„ lum intrinsecum, & Messanensium insidias,
„ qui semper & in opportunum extiterunt tam-
„ quam signum ad saggittam, & volentes reli-
„ liquias prædictæ Virginis apud Messanam re-
„ tinere, Domino operante, precibus eidem per
„ Virginem supradictam porrectis, Plebs uni-
„ versa Civium ad dictum Patriarcham se con-
„ tulit, exclamans, & dicens, quia talia omni-
„ mode non placebant, & extortis clavibus a
„ Melingrerio, dictum Patriarcham fortiter incre-
„ parunt, asserentes prius mori eligere, quam
„ reliquiæ prædictæ ad Messanam deberent trans-
„ ferri. Ad quorum increpationem dictus Pa-
„ triarcha nequiens aliud facere, honorificè cum
„ cantilenis Ecclesiasticis, & cum devotione
„ maxima ad locum, ubi reliquiæ asservaban-
„ tur cum Monastico Clero fuit ingressus, &
„ de aqua munda certas reliquias sanctas præ-
dictas

,, dictas madefecit, quam aquam jussit ad Ci-
,, vitatem Messanæ deferri, eamque ipse per
,, mare navigans personaliter transfretavit.

,, IX. Sed o infamata Messanensium opinio,
,, quæ sub zelo devotionis reliquias B. Agathæ
,, ipsas furto subtrahere clandestino, modo pu-
,, tabas, quare tuæ tradidisti oblivioni, quod
,, corpus prædictæ Virginis ad Constantinopoli-
,, tanas partes existens, affectans ad Civitatem
,, Cataniæ suam patriam advenire, in somnis
,, ad Gisbertum, & Goselmum accedens, ipsos
,, Corpus suum ad Civitatem Cataniæ deferre
,, jussit? Nonne si tunc Messanam intrare vo-
,, luisset, inibi suam statuisset mansionem? Quid
,, plura? Patriarcha vero prædictus in Civitate
,, Messanæ postquam applicuit, secum aquam
,, prædictam portans, multos & diversos infir-
,, mos ex aquæ prædictæ aspersione, et signa-
,, tione liberavit. Concurrunt igitur Cives Mes-
,, sanenses ad prædictum Patriarcham, quem cum
,, multo gaudio videre festinant, multas sibi, &
,, Deo gratias referentes.

X. Gerardo ad sedem suam redeunte, Deiparæ Virginis ope implorata, Divinam avertere indignationem Messanenses satagebant; verum exigentibus mortalium culpis, eò malum processit, ut major civium pars patriam desererent, plures in Calabriam evaderent, alii per insulam universam vagi, ac profugi, undique pulsi, miserrime in agris perire compellerentur. ,, In
,, tantum vero Messanensium in civitate Cata-
,, niæ crevit mortalitas, quod ad postulationem
,, Catanensium civium ordinatum extitit per Do-
,, minum Patriarcham, quod nullus Messanen-
,, sis intra civitatem sepeliatur; immo extra in

sepul-

Ann. Xpi 1347 ,, sepulchris bene profundis. Quid ultra? adeo
,, fuerunt abominabiles, & timorosi, quod ne-
,, mo cum eis loquebatur, nec conversabant,
,, sed fugiebant velociter eorum visionem, eo-
,, rum anelitus penitus recusantes, & si aliquis
,, eorum cum aliquo loquebatur, respondebatur
,, illi vulgariter: *Non mi parrari ca sì Missinisi*.
,, Et nemo eos hospitabatur, domosque pro eo-
,, rum habitaculis ad conducendum penitus non
,, inveniebant; & nisi Messanenses aliqui in ci-
,, vitate Cataniæ cum eorum familia habitantes
,, eos clam hospitarentur, fuissent quasi omni au-
,, xilio destituti.

1348 XI. Novo ineunte anno Syracusas, Saccam, Drepanum, atque Agrigentum morbus invasit, ac postremo Catanam fœde vastavit. Quid dicemus, (scribit Michael,) ,, de Civitate Cataniæ,
,, quæ oblivioni tradita est? Tanta fuit pestis
,, exorta in ea, quod non solum pustulæ illæ,
,, quæ Antrachi vulgari vocabulo nuncupantur,
,, sed etiam glandulæ quædam in diversis cor-
,, poris membris nascebantur, nunc in pectine,
,, aliæ in tibiis, aliæ in brachiis, aliæ in gut-
,, ture, quæ quidem a principio erant sicut A-
,, vellanæ, & oriebantur cum magno frigoris mo-
,, tu, & rigore, & in tantum humanum cor-
,, pus extenuabant, & affligebant, quod diuti-
,, us in se potentiam non habens standi, se ad
,, lectum prosternebat, febribus immensis inci-
,, tatum, & amaritudine non modica contrista-
,, tum. Quapropter glandulæ illæ ad modum
,, nucis crescebant, deinde ad modum ovi gal-
,, linæ vel anseris, ex cujus dolore non modi-
,, co, & humorum putrefactione urgebatur di-
,, ctum humanum corpus sanguinem expuere;

,, Sed ſputum a pulmone infecto ad guttur per- Anno Xpi 1348
,, veniens totum humanum corpus putrefacie-
,, bat. Quo putrefacto, humoribus deficientibus,
,, ſpiritum exalabant. Quæ quidem infirmitas
,, triduo perdurabat, quarto vero die ad minus
,, a rebus humanis humana corpora erant adempta.
,, Catanienſes vero perpendentes talem ægritudinē
,, ſibi brevi finire tempore, ſicubi dolor capitis
,, eis superveniebat, & rigor frigoris, omnia
,, peccata ſua primo & ante omnia Sacerdoti-
,, bus confitebantur, & deinde teſtamenta eorū
,, conficiebant. Tanta autem erat mortalitas in
,, dicta Civitate, quod Judices, & Notarii fer-
,, ri ad teſtamenta facienda recuſabant, &ſi ad
,, aliquem infirmum accederent, ab eo procul
,, omnimode ſtabant. Sacerdotes vero nullatenus
,, ad domos infirmorum accedere præ nimio ti-
,, more mortis trepidabant. . . . Patriarcha vero
,, volens de Animabus Catanenſium providere,
,, cuilibet Sacerdoti licet minimo totam, quam
,, ipſe habebat Epiſcopalem, & Patriarchalem
,, licentiam de abſolvendis peccatis tribuit, atque
,, dedit . . . Dux vero Joannes timens mortem
,, ſupradictam, nolens civitatibus, & locis pro-
,, pinquare habitatis propter aeris infectionem,
,, per loca nemoroſa, & inhabitata circumquaq;
,, hinc inde continuè verſabatur. Sed dum hinc
,, inde, nunc ad Aquam Mili, quæ eſt in nemo-
,, re Catanienſium, nunc ad quamdam Eccleſi-
,, am, ſeu locum S. Salvatoris de Blancardo in
,, nemore civitatis prædictæ, nunc ad quamdam
,, turrim, quæ vocatur lu Blanchu, per ſex
,, milliaria a Civitate Cataniæ diſtantem, quaſi
,, latitando diſcurrens, pervenit ad quamdam Ec-
,, cleſiam, ſeu locum per dictum Ducem noviter

Anno Xpi 1348 „ constructum, vocatum Santo Andria, qui locus est in confinibus nemoris Maschalarum, „ in quo dum incolumis, & sanus existebat, ex „ quadam sibi superveniente infirmitate mortuus „ extitit. Corpus cujus fuit sepultum in Majori Catanensi Ecclesia in eodem tumulo, ubi „ corpus Friderici Patris sui fuerat conditum, „ & humatum, & hoc anno Domini 1348. de „ mense Aprilis Indict. prima. Quæ quidem mortalitas duravit a mense Septembris dictæ I. „ Indict. usque ad mortē Ducis supradicti paulo „ ante vel post. Talis itaque fuit mortalitas in „ nullo dispar sexu, in nulla ætate dissimilis.

XII. Ejusdem morbi vi sublatum Gerardum Pontificem, sepultumque in majori Catanensi templo testatur Michael. Subdit hic Pirrus ex Martyrologio Siculo Cajetani xv. Kal. Julii supplicationes in memoriam liberatæ Urbis a peste meritis B. Agathæ Virginis, & Martyris Catanæ fuisse institutas; sed labitur: illas quippe anno MDCXXII. quo & sæva pestilentia Urbem nostram infecit, & præsens Civis amantissimæ præsidium Catanenses experti sunt, unanimi consensu decretas alibi dicemus. Non multo post Fridericus Joannis Ducis filius ab Ludovico Rege, Blasci de Alagona *Supremi Justitiarii* opera, Messanæ solemni ritu Dux Athenarum, & Randacii Marchio fuit inauguratus. *Quapropter*, ait Michael, (a) *immensa gaudia fiunt per universa loca dicti Ducis Friderici, & licet Catania fuisset, & esset Regis, & non Ducis, tamen propter immensam, quam gerebant Catanenses quondam dicto Joanni benevolentiam, plures dies festos de hujusmodi Ducis Friderici excellentia ducunt. Qui cum comitatu suorum a Rege Ludovico obtenta licentia*, a

(a) Chr. cap. 3.

a Messanæ partibus recessit, & ad quoddam Castrum suum vocatum Jacium, quod per sex milliaria a Civitate Cataniæ distabat, fuit profectus. Mater verò dicti Ducis, quæ Cæsarea nuncupatur, postquam filium suum Ducem vidit, multo fuit gaudio exhilarata, in cujus visione Ducem ipsum Joannem putat videre. Anno Chri 1348

XIII. Junio mense, advenientibus Paliciis, quos Joannes e Regno exturbaverat, ingens Messanæ tumultus excitatur; hinc Blascus Regis *Bajulus* hunc adhuc pueriles annos agentem Catanam reducere cogitavit; quumque Tauromenium usque cū Elisabeth Regina pervenisset, ejusdem Reginæ mandato Catanam progressus, ut excipiendo Regi necessaria instrueret, summa cum lætitia a Civibus receptus est; eo autem apud Catanam agente, Elisabeth Paliciis addicta, aeris intemperiem, atq; æstatis calorem caussata, quibus subesse Catanam dictitabat, in Montis Albani arce cum filio Rege se contulit. Ibi Palicios conveniens, illos Panormum, ut contra Blascum turbas cierent, direxit; seque Messanam denuo recepit. Paliciorum astu & Claramontanorum factionibus nedum Panormi, sed & per Insulam pene universam res adeo sunt concitatæ, ut Blascus ad Nari Opidum, quod cum Paliciis conjuraverat, ex Urbe Catana educto milite, obsidendum advolaret, illatisque Opidanis compluribus damnis, eorumque vineis, ac segetibus vastatis, ingentem prædam Catanam transmisit. Verum & suo & militum morbo præpeditus, obsidionem solvere, ac denuo Catanam remeare cogitur. Ibi confirmata valetudine Regni Administros de more, Septembre ineunte, declaravit, convocatisque Urbis Proceribus, quid facto

Anno Xpi 1348 facto opus ab illis sciscitatus, quum undique civile bellum ingrueret, *ordinatis nocturnis custodiis per muros, & portas civitatis Urbem solicite custodiri mandavit, fecitque quoddam edictum, quod nullus de civitate audeat frumenta, aut hordea extrahere. Messanenses vero, qui in praedicta accesserunt pro emendo victuali, vacui recesserunt.* Haec Michael. (a)

XIV. Palicii interim copiis instructi universam pene insulam suo subegerant imperio, Opida, arcesque munitas, aut metu, aut sociorũ opera sibi vindicaverant. *Comes vero Blascus pro parte Regis cum suis Catalaunis tenebat, & possidebat Civitatem Cataniae, quae caput fuit, & protectrix omnium Catalaunorum tunc in insula commorantium; qui in civitatem praedictam se contulerunt. Qui Comes una cum dictis Catalaunis se contra dictos hostes viriliter defendit, Agatha Virgine sancta Catanensi propitiante.* Praeerat tunc Messanae Urbi Orlandus de Aragonia Blasco addictissimus, milesque strenuus, qui de Paliciorum audacia certior, quum imminere moenibus eorumdem exercitum intelligeret, Reginam adiit, de proximo periculo admonuit, seq: ad obsistendũ fortiter hostibus paratũ nõ inani jactantia exhibuit. Verum illa Paliciorum partibus clam, ut innuimus, studens, Orlandum e suo conspectu rejecit, qui sibi consulens VI. Idus Septembris Catanam cum suis profugit.

(a) Chr. cap. 35

XV. Orlandum Messanenses aliquot Paliciis adversi sunt sequuti, quos omnes Blascus Comes peramanter excepit. Messanã hostes potiti, Ludovicum Regem sub tutela accipiunt, Blascum publicum Regni Proditorem declarant, eique bellum inferre decernunt. Nec secus ille

sese ad prælium instruit, Orlandum copiis præficit, militibus, quos plures, & externos habebat, stipendia largissimè attribuit, Joannis Ducis thesaurum apud Acis castrum repositum, Friderico Joannis filio annuente, sibi vindicat. Civilis belli mala enumerans hic laudatus Michael: Leontinenses in Catanæ agrum insurrexisse scribit, ac prædonum more cuncta vastasse, nec minora in Leontinos a Catanensibus perpetrata; Tauromenitanos ad Maschalarum usque opidum incursionibus delatos, Randacienses demum in Catanensi nemore debacchatos ingentem egisse prædam memorat, concluditque (a) *Et sic una pars, & altera efficiebatur mendica, & sola guerra erat militibus prędictis, ac peditibus, & mercenariis proficua; nam adeo divites effecti fuerant de prędis, & aliis furtis, quæ faciebant, quod spernebant aliquod metallum in eorum vestimentis imponere, sed in eis argentum universaliter ponebant. Nomen Carleni, & Unciæ, quæ solet computari per numerum sexaginta Carlenorum, erat amissum; solum floreni cursus erat in Civitate prædicta, in tantum, quod si aliquis vendere volebat aliquid, non respondebatur ementi pro tarenis tot, sed pro tantis florenis. Crevit itaque guerra, & seditio maxima inter utramque partē. Quapropter Blascus prædictus construi fecit ad expensas Universitatis Cataniæ duo machinamenta, unum videlicet in planitie Cœmeterii Ecclesiæ Majoris ipsius Civitatis, & aliud in balio Castri Civitatis pro defensione, ut si contingat hostes aliquos contra civitatem ipsam venire, machinamenta ipsa possint eos lædere per mare, & per terram, quæ quidem machinamenta fuerunt erecta, & expleta mense Januarii Secundæ Indict. per quædam*

Anno Xpi 1348

(a) Chr. cap. 36

Anno Xpi. 1348 *dam Messanensem Magistrum Axiæ nomine Borellum Lelita, qui Messanensibus multa damna intulit.*

XVI. Neque otio interim Palicii indulgebant, sed instructa classe, Catanensem oram prædabundi excurrentes, navesque onerarias infestantes, Urbem maritima obsidione premebant; adeout compellerentur cives, si quod lignum Catanæ portum subiret commeatu onustum, festinanter exonerare; ac sub ipsis mœnibus contra hostium insultus tutari. Contingit porro, ut Catalana navis, quæ Messanensibus ingentia intulerat damna, ac sæpissime onerarias mercibus, aut annona refertas in prædam egerat, sub ipsis pene muris audacter ab hostibus impeteretur, quorum aliqui nando, alii in schaphis lignum abstrahere conabantur. Verum Catanenses e propinquo S. Agathæ templo missilibus illos arcendo, magna eorum strage edita, ab inceptis desistere compulerunt.

XVII. Tot belli malis, atque universæ Insulæ jactura Elisabeth commota Blascum Comitem ad se Tauromenium usque evocatum convenit, quumque per Nuntios pacis fœdera utrinque perferrentur, Rogerius de Neto Reginæ miles, ac Legatus a Francisco Valguarnero Blasci exercitus *Mareschallo*, cum quo inimicitias diu gesserat, occiditur. Ægre id factum tulit Comes, at Elisabeth iræ impatiens ita exarsit, ut in Blascum, Urbemque Catanam omnimode deinceps moliri damna per suos non destiterit; regiisque triremibus Catanense littus hostiliter excurrendum commiserit. Tauromenio, re infecta, solvens Blascus, ut Catanam appulit, Proceres de gestis cum Regina edocuit, atque ad bellũ

sese

sese denuo comparavit; Januensium triremes duas largo singulis mensibus stipendio conductas in hostes immisit, quæ navim tritico onustam e portu Syracusano Messanam enavigantem adortæ Urbem nostram, quæ annonæ jam penuria laborabat, sublevarunt. Dum porro cives deonerando ligno incumberent, valida exorta tempestate partem commeatus una cum navi fluctibus absorta amisere, idque iterato, dum aliæ etiam in prædam actæ onere levarentur, evenisse Chronographus advertit. Urbs nihilominus omni deinceps angustia immunis, rebus omnibus abundanter affluxit. *Anno Xpi* 1348

XVIII. Ineunte Vere de obsidenda Catana consilium iniit Regina, Henrici de Claromonte, ejusque fratris Friderici, ac Paliciorum potissimum fraudibus adacta. Militum hinc delectũ per insulam universam, Procerumque Conventũ apud Leontinos indixit; quò & ipsa cum filio Ludovico copiis instructa se contulit. Justo exercitu collecto, prope Symethi flumen, *ubi est quædam aqua congregatio*, scribit Michael, (a) *quæ dicitur Laghi ficchi, Regii sua fixerunt tentoria die Pentecostes ultimo mensis Maii Indict. 2 Existentibus vero hostibus in parte prædicta duæ Galeæ erant circa maris littora eis propinquæ, quę penes easdem erant reposita dictis hostibus necessaria suppeditantes. Hostes vero quotidie damna in segetibus Civitatis prædictæ non modica inferebãt; Cives autem nihil de adventu eorum formidabant, & quod intus eamdem Civitatem erant ultra mille milites in armorum magisterio valde experti, qui paratos se offerebant cum hostibus dimicare. Civitatem vero dicti milites diurnis, & nocturnis vigiliis custodiebant, & stabant omnes communiter*

(a) Chr. cap. 39

Anno Xpi 1348 *niter hilares, & gaudentes, ficut guerram cum aliquo non haberent. Eratque in civitate prædicta gens peditum quædam ex diversis linguis congregata, quæ communi vocabulo Briganti vocabatur, & ad nihil aliud vacabant, nisi ad tripudia & immensa gaudia, circuendo civitatem per plateas, & vicos cum buccinis, & fistulis, & aliis diversorum generum instrumentis*. Hostes interim igne ac ferro Catanenses agros vastantes, e civibus complures in summam ægestatem redegerunt; adeout segetum colletio vix per bimestre tempus Urbi annonam suppeditarit; Vetere nihilominus messe affluente, rerum omnium abundantiâ illa fruebatur.

XIX. Jamvero Elisabeth e Messanesi portu Triremium classem arcessit, quam conscendens cum Ludovico filio Catanam enavigat. Ut oram Urbis Regia triremis tenuit, contra Templum divæ Agathæ Nautæ classicum carmen Regis Ludovici nomen iterantes, concinerunt, quod altis etiam vocibus cives e mœnibus ingeminabant. *Credebat enim Regina, quod statim ac ipsa se cum Rege ostenderet Civitati, hæc apertis portis omnes intrari permitteret, quod non erat congruum rationi*, ait Historicus, *& licet cum Galeis Rex advenerat, Catanienses erant parati ipsum recipere cum sua comitiva, tamquam eorum Regem, ac Dominum, sed quia etiam inimici prædictæ Civitatis advenerant, ipsum recipere recusarunt.* Spe sua frustrata, post leves incursiones circa proximum littus, a militibus, qui excensionem fecerant patratas, classis abscessit, Reginam cum filio Proceresque circa tentoria exponens. Tum inito consilio, adversus Catanam expeditio communi hostium voto decernitur. Id ut Blasco Co-

miti per emissarios innotuit, aquarum extra Urbem fontes obstrui ac devastari, quin & veneno infici mandavit; *Puteos in viridariis Arenæ.* Est Regio prope Catanam arenosa, *fecit lapidibus, & animalibus mortuis fœtidis obrui; Pischias, sive Gebeas* (vivaria) *in eis existentes dirui, & eorum pavimenta conquassari, omnes herbas domesticas in ipsis viridariis, sicut sunt Citruli, Melones, & his similia, evelli jussit; & convocatis per eum omnibus, qui ad prælium erant parati, omnes monuit, & rogavit, quod quilibet, ut animosus, & prudens, ad bellum se cum hostibus prepararet.* Nec segnior Matthæus Palicius, qui Regio exercitui præerat, suos adhortatus, Urbisque opulentissima spolia militibus distribuenda despondens, Castra movet, copias bifariam dividit, suisque committit, ipse ad sarcinas, Regisque tutelam remanet. Anno Xpi 1348

XX. Præstolandum intra mœnia hostem Franciscus Valguarnerius Blasci *Mareschallus* minime ratus, obviam illi Urbe excessit, quem alii mox subsequuti obliquis itineribus *per viam cujusdam Hostagii, quod vocatur la Gurna di Paternò, recto tramite iterarunt, & pergentes per viam quamdam, quæ dicitur lu Fireli, ascenderunt in quoddam podium dictum lu Seiu. Hostes vero venientes per viam, quæ dicitur Funtana russa, cum eorum explicatis vexillis, videntes aciem militum prædictorum in podio supradicto, contra ipsos ad prælium præparantur animosè, quos dictus Franciscus cum sua comitiva, & alii in numero copioso aggreditur. Signum vero hostium prædictorum alta voce clamantium erat: Palicii, & Chiaromonte; Signum vero Cataniensium: S. Agatha, & Aragona.* Consertis manibus, quum plures utrinque corruerent, atque ex nostris Guillelmus Peralta

Anno Xpi 1348 alta nobilis miles strenue depugnans occubuisset, hostium numero prævalente, demum loco cedere Catanenses coacti, magna cum strage suorum e prælio elapsi, diu per vicinia errantes ęgre sese in Urbem receperunt. Valguarnerio fugienti mœnibus interdictum a Civibus, qui & illi quoque insultantes: *Proditor nequam*, dicebant, *revertere ad prælium*. Hinc talia perpendentes Nicolaus de Lauria, ac Fridericus de Mantua, qui male eo in bello se gesserant, clam per cisternam Nicolai ędibus adhęrentem irrepsere. Ab his de hostium victoria edoctus Comes, potius mori cupiens, quam inglorius in illorum manus incidere, e castro erupit *per viam arenæ, & recto tramite ad quamdam arborem Palmerii, quæ est ibidem, moram fecit. Hostes vero prædicti*, qui in Valguarnerium irruerant, *putantes nostros esse devictos, usque ad muros civitatis concurrunt, putantes Civitatem habere prædictam. Et quidam de terra Minæi, qui cum nostris veniens intermixtus, putans omnes illos esse de suis supradictis complicibus, equum suum calcaribus coegit currendo, & pervenit ad portam, quæ est prope Ecclesiam S. Dominici* (*) *clamando Palicii, & Claromonti. Nostri vero eum crudeliter peremerunt; cujus cadaver fuit sepultum in Ecclesia Beati Leonardi prope januam prædictam*.

XXI. Blascus interim contra alterā hostium aciē movit tam inopinato, ut illum ex insidiis erumpere putantes, acriter Regii formidarent; commis-

(*) Ecclesia S. Dominici *tunc prope aream Ursinæ Arcis erat; Hinc porta prope id templum illa creditur, quæ hodie a Decima appellatur*.

missoque prælio fortiter utrinque dimicatum; pulvis vero in altum assurgens oculorum aciem sic perstringebat, ut socii sese mutuis vulneribus conficerent. Contigit porro, ut aliquot ex nostris servatis ordinibus sese ad Urbem recipientes, in hostium agmen inciderent, qui palantes e mœnibus revertebantur a Civibus pulsi, ut alteri suorum phalangi sese adjungerent, atque in eos facto impetu, omnes pene confoderent; hinc pauci, qui elapsi, quum hæc ad suos diu ac strenuè cu Blasco dimicantes referrent, tanto illos timore affecerunt, ut paulatim sese a pugna abduxerint, nostrisque canendi triumphum non immerito locum dederint. Ovans itaque Comes Catanam ingressus, hostium, quos obvios habuit in itinere, reliquias confecit; quumque falsus rumor de Matthæi Palicii morte per turbam effusus civium animos nimium erexisset, ignes per Urbem in lętitiæ signum, facesque succendi jussit. Desiderati, ex nostris in hac pugna complures, quos inter præcipuus Guillelmus Comes de Peralta. Huic sollemni pompa funeris, multisque cum lacrymis Catanæ parentatum; corpus vero in S. Dominici templum illatum. Bonifacius quoque Alphonsi Melitę Comitis filius inter captivos ab hostibus abductus. Anno Xpi 1348

VXII. Sequenti nocte decimonona Junii illuscente, Regii faces, & ipsi, ignesque per castra dispositos, qui lætitiæ signa pręseferrent, ostentant; illatisque Catanensi agro damnis XII. Kal. Julii solventes, Leontinos repetiere. Nec diu post Triremes e Catalonia auxiliariæ Catanam appulerunt, quarum milites nostri summa cum exultatione intra Urbem excepere. Catalanis advenientibus Januensium classis, quæ occul-

tas

Anno Xti 1349 tas cum illis inimicitias gerebat, cunctis inopinato e portu solvit, atque ad suos enavigavit. Hinc Blascus stipendio Catalanis exoluto, illos in hostes immisit, qui juxta Messanam re infeliciter gesta, parte militum amissa, inde abeuntes in patriam remearunt. Per idem quoque tempus Nicolaus de Lauria Rhegio Catanam enavigans, ab hostibus interceptus miserandum in modum occubuit. Capti etiã cum navi Catanensi, qua vehebantur, Guillelmus de Montecateno, & Fridericus de Simetta strenui milites, quos Matthęus de Palicio veneno in carcere sustulit. Mortua non diu post Messanæ Elisabeth Regina in S. Francisci templo conditur. Petrum denique hoc ipso anno patria, & cognomine incertum ad Pontificiam Catanæ Cathedram a Romano Pontifice assumptum perhibent Grossus, ac Pirrus, qui mox ab Emmanuele Spinola Montis-Regalis Pontifice jura Metropolitica repetente vexatus, Avenionem appellavit, unde ad Archiepiscopum Messanensem causa delegatur. Quid actum vero fuerit ignoramus.

XXIII. Interim Troynæ opidum ab Ioanne de Aragonia militibus suffulto, mense Aprili tentatum, ac dolo captum, sed brevi magna cum strage, ejusdemq; Joannis morte amissum; quæ sane jactura Blasci res non parum afflixit. Adrani etiam munitissima Arx, interfecto Thomasio de Aquino ejusdem custode ab opidanis, in hostium manus venit. Dum porro aliquot Catanenses, qui ad Palicios desciverant, de Patria prodenda agerent, ac militibus auxiliariis a Manfrido Claromonte acceptis, adscitisque in socios Randaciensibus, Adranum profecti, in Paternionensem agrum sub Francisci de Castello

Messanensis equitis præfectura debaccharentur, Catanâ trecenti milites egressi, atque intempesta nocte Paternionem appulsi, dispositis insidiis, hostes, proditoresque intercepere, ac magna clade affectos in fugam verterunt. Captus inter alios Franciscus de Castello; vulneribusque confossus; cujus Cadaver Conradus Spatafora Miles indigne tractavit; *ipsum enim*, ait Michael, *ad caudam cujusdam muli ligari fecit, & sic prostrando in Civitatem Cataniæ intromisit, & ideo consimilem fecit vindictam, sicut Messanæ de Domino Nicolao Lauria cognato suo fuit effecta. Nam per totam civitatem per vicos, & plateas fuit instratum, & de manibus ipsius fuerunt digiti amputati, quos ferebant in manibus certi plebeii. Ultimo extra mœnia ad portam Jacii prope Ecclesiam S. Brancati fuit eductum, ibique lignis impositis igne concremarunt; Quod Comiti Blasco multum displicuit. Et hoc die S. Cathaldi de mense Maii decimo ejusdem.* Anno Xpi 1350

XXIV. Neti quoque opidum a Paliciis, Rolandi de Aragonia, & Joannis Landolinæ suorumque opera, ad Blascum defecit. Hunc vero pro parte Matthæi Comitis Philippus de Chipiro magnæ Curiæ Judex Catanam appulsus convenit, pacis ineundæ conditiones exhibens, quarum erat summa, ut Blascus Magistri Justitiarii munere, minori Regis Ludovici ætate durante, fungeretur, opidisque ditionis suæ liberè gauderet; Friderico Duci Athenarum Joannis filio dominium in opidis, ac terris, ut olim Joannes habebat, restitueretur; Palicii & Claromontani liberum etiam in ditionis suæ terris jus exercerent. Ast dum de pace Catanæ ageretur, Platiæ opidum ab Alagona desciscens, Paliciis adhęsit. Id Messanensium opera factum vulgo jactabatur, pa-

rum

Anno Xpi 1350 rum hinc abfuit, ut Legatus, & ipse Messanensis, ejusque familiares pessime ab insaniente plebe tractarentur; Blasci tamen authoritate, Procerumque industria seditione pacata, liber Philippus cum suis dimissus author fuit, ut federa firmarentur, quæ nihilominus non multo post Artalis Blasci filius hac occasione diremit. Quum annonæ penuria laboraret Catana, Artalis Aleocatæ opidum eo consilio invasit, ut tritici ingentem vim Friderici Claromontis nomine in Emporio asservati Catanam transmitteret; ut autem militibus rem gratam faceret, opidanorum domos illis diripiendas dedit, ac Blasco, ut naves quamprimum onerarias destinaret, perscripsit. Comes a Manfrido Claromonte ditionis Syracusanæ Præfecto, ut libera sit nostris navigatio, fidem expostulat. Spondet hic; At Friderici affinis sui injuriam causatus, onustas naves in portu Syracusano stationes observantes contra promissa deprehendit, frumentumque diripit. Legatos ad Manfridum Blascus Catanâ Leontinos transmittit, a quibus ille expostulatus, id Regio perscripto urgente factum respondet, pacisque fęDera ab Artali, inopinata in Aleocatæ opidum irruptione, violata opponit; nec nisi de bello deinceps cogitandum concludit.

XXV. Mutuis hinc cladibus quum utrinq: Siculi per menses aliquot sese affecissent, spes tandem aliqua sinceræ pacis affulsit. Tauromenitani militum Catanensium incursionibus diu vexati sex mensium inducias a Blasco impetrarant; discurrentibus ergo jam libere nostris Tauromenium usque, contigit, ut quidam Ordinis Minorum Custos Catanensis eò negotiorum caussa delatus, a Messanensi quopiam audiret, Matthæum Palicium summa animi contentione Insu-

lę, tranquillitatem, ac Blasci amicitiam exoptare. His intellectis, Catanam Minoritanus reversus, Blascum convenit, ac re expensa, operam suã obtulit; nec mora, Custos Messanam profectus Palicium alloquitur, Regemque adit, sed quum a Comite Authoritates minime accepisset, in Patriam remeare concito itinere compulsus, Legatos Messanenses a Palicio directos Bartholomæũ Frixarium, & Henricum Comitum XII. Kalen. Decẽbris socios accepit. *Sed aliqui Catanẽses malevoli*, verba sunt Chronographi (a) *quibus pax omnis, & tranquillitas displicebat, per viam qua dicti nuncii transire debebant, in plateis, & locis publicis prohibebant populares, & iis formidinis pęnam imponebant; quod nullus sit ausus aliquam pacem appetere, nec penitus nominare, quod factum extitit*. Legati pridie Kal. Decembris Catanam appulsi, ab Henrico de Rubeis domũ perhonorificè excipiuntur, proximaque die, ad Ursinam arcem deducti Comitem adeunt, sandiq: licentia impetrata, *in præsentia dicti Comitis, & aliorum diversorum nobilium Catanensium Civium Bartholus Frixarius, suæ narrationis seriem per hæc sub compendio verba narravit*.

Anno Xpi 1351

(a) Chr. cap. 49.

„ Nostis Viri prudentissimi, quomodo, & qualiter guerra, quam inter nos ad præsens habemus, Siculos universos destruit, & destruxit, & quanta cruoris multitudo immensa viridia, campestria, & silvestria loca rubricaverit, quod quidem Comiti Matthæo immense displicuit, & displicet, & intra se de hujusmodi strage compatiens, sui cordis interiora acutis vulneribus pungit. Quapropter capitula, sub quibus dicta pax debet fieri vobis præsentibus litteris duximus publicanda.

Fœde-

Anno Xpi 1351 Fœderum prima conditio hæc erat. „ Quod „ nullus Messanensis Comiti Matthæo adversa- „ rius, qui Messanam reliquerat, in prædicta Ci- „ vitate Messanæ audeat commorari, nec in „ illam intrare, sed si quæ sua bona stabilia „ habeat in ea, fructus ex eis recolligere va- „ leat per Procuratorem per Comitem eligen- „ dum, ita tamen, quod castra, & feuda Pa- „ tronis minime restituantur, sed modo dicto, „ usque quo Rex ad perfectam ætatem perve- „ nerit, valeat Baronus quilibet suos proven- „ tus percipere. Hisce auditis, Blascus conditiones uti omnino rationi dissonas rejecit, illud subdens: „ Nec puto vos adversus nos tantis „ viribus prævalere; quod ad faciendum, quod „ dicitis, cogi aliquatenus deberemus. Comes „ igitur Matthæus a nobis satisfieri petit, qui „ satisfactionis judicio est abnoxius, & obliga- „ tus.... Finito vero colloquio supradicto, & „ ratiocinantibus Cataniensibus civibus cum Co- „ mite Blasco de hujusmodi collocutione, de- „ cretum extitit per Comitem, quod de hujus- „ modi causa in Civitatem Messanæ super cer- „ tificatione Capitulorum prædictorum Nuncii „ transmittantur. Ad cujus ordinationem quidā „ præsumptuosus Messanensis nomine Rogerius „ Spina, qui in civitate Cataniæ morabatur, „ se paratum obtulit, ipsum nemine eligente, „ apud Messanam legationis causæ prædictæ o- „ nus suscipere. Ad cujus oblationem Comes, „ qui pudibundus erat, sibi quod petiit annu- „ it festinanter, & in ejusdem legationis offi- „ cio alius quidam de Cataniensibus civibus fuit „ sibi socius coadjunctus.

XXVI. „ De cujus quidem Messanensis legatione Cataniensibus valde displicuit, unde querulis lamentationibus per publicas plateas undique Catanenses se inter eos affligebant. Quapropter ad postulationem universitatis Jurati Civitatis prædictæ ad Comitem Blascum accesserunt, cui narrationem eorum per hæc verba resolvunt: Domine Comes omnes universaliter Cives contradicunt, & asserunt: Messanensem nuncium ad Messanensium partes accedere non debere ex hisce rationibus. Nam primo Messanenses isti sunt Messanæ Nuncii, qui ad vos sunt transmissi, oportet ergo quod per æquipollentiam eis per Catanenses præbeamus responsum. Quod si per alios, & præsertim Messanenses ista legatio tractaretur, videretur omnino, quod discretis viris, & Sapientibus Cataniæ civitas indigeat, & Messanensibus esset quodammodo gaudium, & ludribium Cataniensibus generaret. Alia etiam ratione, quod Messanensis est, & non zelo legationis, imo etiam affectione suorum bonorum, & patriæ revidendæ. Alia demum ratione: Comes Matthæus, qui nunc ad præsens in civitate Messana dominatur, inter alios Messanenses hostes pestiferam gerit malevolentiam in istum, quare propter exosam visionem, quam abhorret, guerram pro pace obtineremus. Comes vero his intellectis, nullum nuncium decrevit ad Messanensium partes destinare. Nuncii vero Messanenses prædicti in Ecclesia B. Francisci loci Catanæ eo die sunt hospitati, ad quam Ecclesiam nullus ingredi poterat cum dictis nunciis loquuturus; pro eo quod duo erant hostiarii, qui ingressum

Anno Xpi. 1351

Anno Xpi 1351 „ gressum volentibus intrare prohibebant. Qua „ de causa dicti nuncii fuerunt nimium contristati, asserentes, quod nuncii, qui Messanam „ advenerant, non erant in carceribus, & in „ custodia detenti sicuti ipsi, immo libere per „ totam Civitatem Messanæ undique incedebāt: „ Qui nuncii a Comite Blasco obtenta licentia, „ recesserunt, & Messanam sunt reversi. Et hoc „ Anno Incar. Dom. prędictæ de mense Decēbris v. Indictionis valde mane. Quo quidem „ mense fuit relatum per alios in Civitate Caniæ, quod Comes Matthæus mortuus extiterat, quod contrarium fuit veritati; & hoc „ XVII. Decembris. Sequenti die fuerunt in „ Civitate Cataniæ Ambaxadores terræ Leontini petentes trequam, quam nullatenus potuerunt obtinere. Huc usque Michael de Platia sępius, nec immerito laudatus.

XXVI. Jamvero Sancii Aragonii Nepotes Blasci auxiliis destituti, pressique ægestate, per litteras ad eumdem Comitem Catanam transmissas defectionis caussa excusata, ad Matthæum Palicium desciverunt. Claromontani Panormo dominantes cædibus in eos, qui Blasci partibus occultè studebant, quosque ingenti conficta fraude deprehenderant, debacchati Urbem sanguine complevere VIII. Kal. Januarii, *in nocte cujus præcedentis diei*, ait Michael, *in Civitate Cataniæ maximus fuit terræ motus*. (*a*)

1352 XXVII. Mense Martio ineunte Rex Ludovicus jam quintum supra decimum ætatis annum agens de pace cum suis componenda serio cogitavit, ac Guillelmo Milinzana Tauromenitano Catanam transmisso, Urbis Senatores Messanam ad Regni comitia evocavit. Guillelmus Catanam

(*a*) Chr. cap. 51

tanam appulsus, dissimulata adventus sui caussa, dum ad Blascum Comitem una cum milite custode tenderet, ut ad aream *Loggiæ magnæ pervenit*, Michaelis verba usurpamus, *alta voce clamavit: O viri probi, qui in hac parte statis congregati, est inter vos aliquis Juratorum? Cui per unum de Juratis, qui præsens ibidem aderat, fuit responsum. Ad quid præsentiam Juratorum discutis, atque investigaris!* Cui *responsum obtulit. Ex Regia parte eis literas defero, & statim literas prædictas in manibus dicti Jurati præsentavit. Et accurrentes ob hujusmodi causam quamplures, Guillelmum Nuncium minis, & injuriis perterrebant, & pergentes, eum ad Comitem Blascum cum litteris assignaverunt*. Comes Legatum agriter, quod talia ausus, perque Urbem scandala ferere minime fuerit veritus, increpavit. *Tibi enim non licuit Juratorum præsentiam exquirere, & investigare, cum de nostri præsentia non eras incertus. Quapropter ad nos, qui sumus cæteris officialibus superiores, te primo præsentare debebas, & literas nobis exhibere prædictas. Cum ad nos spectat officium Vicariatus, quousque Dominus Rex Ludovicus sit in ætate majori constitutus.. Et tu qui talibus sermonibus fuisti usus, nisi quod legationis officium liberat ab omni periculo Nuncios, & Legatos, turpissimæ mortis onus succumberes, ut est justum*. Id audientes, qui aderant, cædis ac sanguinis avidi, in illum irruere tentant, multisque injuriis affectum, mortis reum pronunciant; quorum repressâ audaciâ Blascus, Guillelmũ in carcerem trudi mandat, eoque die Regias literas penes se retinet, sequenti vero Senatoribus legendas coram multitudine tradit.. *Et fuerunt per eos*, prosequitur Author, *propalatæ in Loggia*

Anno Xpi 1352

Anno Xpi 1352 *Loggia magna Civitatis Cataniæ, quampluribus adstantibus, sequentis tenoris.*

XXVIII. „ Ludovicus Dei Gratia Rex
„ Siciliæ Universis Juratis Civitatis Cataniæ pręsentium tenore mandat, ut cum Benedictus
„ Deus, qui nostros Patres, & Avos in Regno Siciliæ jam est diu, regnare disposuit,
„ Nobis tamquam Regni Hæredi, & Successori
„ eorum ejusdem Regni coronam largitus est,
„ ad ætatem perfectam videlicet quintum decimum annum Nos perduxit, ex quo dictum
„ Regnum nostrum possumus, & debemus nostro arbitrio regere, & gubernare, ipsum reducendo in statu tranquillo, cum adjutorio
„ Summi Regis; Velimusque propterea ex vobis duos, seu tres pro ordinando, & disponēdo ea, quæ sunt necessaria circa utilem, &
„ tranquillum statum Regni prædicti coram nostra Excellentia habere præsentes; statim receptis præsentibus præter alicujus moræ dispendium, & contradictionem alicujus personæ
„ cujusq: gradus, status, & conditionis existat, ad
„ ejusdem Majestatis nostræ præsentiam accedatis. Nos enim Vos, vestrosque famulos, & etiam comitivam veniendo de dicta Civitate
„ Cataniæ apud Messanam, ubi Majestas nostra
„ fideliter residet, quo ad præsens, & abinde
„ ad propria redeuntes cum omnibus rebus vestris ex nunc pro tunc affidamus, & assicuramus, & per omnes, ac singulos officiales,
„ & fideles nostros præsentium tenore assicuratos esse volumus, ac etiam affidatos. Data
„ Messanę Anno Dom. Incarn. milles: trecentesimo quinquagesimo secundo 23 Februarii
„ Quinta Indic:

XXIX. Inito consilio Proceres, neutiquam esse ad Regem adeundum, decrevere, sed hasce literas per legatum transmiserunt: „ Regiæ Majestati Jurati Civitatis Cataniæ approbati Fideles vestri, terræ osculum ante pedes Majestatis vestræ humili subjectione deferimus. Nobis hodie 26 præsentis mensis Februarii per Guillelmum Milinzana de Tauromenio Regias fuisse præsentatas literas continentiæ subsequentis: Ludovicus &c. Ad quarum significata aciem mentis dirigentes, apertè cognoscimus, dignitatem Regiam, cui de jure omnis anima fidelis subjicitur, non dominari, quod dolentes referimus; sed subdi hostibus, & infidelibus manifestis. Et utinam non solum annum quintum decimum, sed vigesimum vestra Majestas attingeret, ut fideles justitiæ libra discerneret, seditiosos rebelles juxta demerita judicaret. Nam si Excellentia vestra proprio arbitrio potens est gubernare Regnicolas, unde hoc, quod hujus guerræ principes, & seditionis auctores super fortem dignitatis Regiæ regnare permittitis, quos, si in libertate essetis, Regia virga propria, ut opinamur, certissime destrui faceretis? Dignemini igitur ipsos a conversatione vestræ Majestatis procul abjicere, & longius amandare; ut sic viris pacificis ad latus vestrum adstantibus, tam Nos, quam cæteri vestri fideles, cum securitate, & gaudio pedes possimus vestræ Excellentiæ visitare. Vel si ad tantam gratiam, & reverentiam Beatæ Agathe vestræ, & dictæ Civitatis Protectricis Majestas vestra inclinare dignabitur, placeat sine adversariorum, quos supra meminimus, turma ad Anno Xpi 1352

civi-

Anno Xpi 1352 „ civitatem ipsam iter dirigere; & ibi assisten-
„ tibus Regio lateri viris pacificis ;& fidelibus
„ approbatis, more majorum divorum Principum
„ Prædecessorum vestrorum de justitia, & pace
„ hujus Regni tractare. Et Excellentissime Do-
„ mine arbitrium Regium, quod in præsenti ca-
„ lumnia patitur, erit liberum, & Diadema
„ vestrum, quod conculcatur a pessimis, erit
„ exhibitionis reverentia sublimatum. Scripta
„ Cataniæ 26 Februarii Quintæ Indic. *Quibus*
„ *literis lectis, & responsalibus rescriptis, di-*
„ *ctus Guillelmus Milinzana clam fuit e carce-*
„ *re liberatus, & cum prædictis literis apud Mes-*
„ *sanam fuit reversus*. Hactenus Michael. (a)

XXX. Jamvero quum annonæ penuria undique Siculi premerentur, atque ægestate quammaxima præ aliis Catanæ Cives laborarent; (Catalani enim e Baleari majori triticum Cataniam deferentes, servandum in horreis deponebant, consumproque illo penes Cives reposito, proprium enormi pretio venundabant, atque ingentem inde pecuniam conflabant.) Tauromenitanis inducias rursum postulantibus Blascus per novemdecim menses III Nonas Maii facile concessit; tum ad Leontinenses Nuntios transmisit, trium mensium, quibus maturæ messes inferri possent, inducias petentes, quos illi, proximum Regis adventum caussantes recusarunt. *Sed parati erant*, inquit Michael, *treguam cum Cataniensibus per totum mensem prædictum habere; quæ tregua firmata extitit inter eos, & bannita in Civitate Catania per quemdam servientem dictum Guillelmum in Loggia magna dictæ Civitatis octavo Maii v. Indic.* Hisce Induciis Bidinenses, & Menenini, qui Blasco parebant, sese Chr.
addi-

addixere. Verum, quum plerique ex Bidinensibus Opidum Claromontanis tradere promisissent, Manfredus de Claromonte Præfectus, ne perfidiæ insimularetur, Bidenum perseverantibus induciis occupando, injuriæ caussam invenit, quod se absente, Leontinenses inire inducias haud poterant. Anno Xpi 1352

XXXI. His itaque solutis, proditorum auxilio Opidum occupavit. Quæ quum Blasco innotuissent, congregato milite, civibusque Catanensibus ad arma convocatis, copias Urbe educit, Mænas contendit; ubi vero Bidinenses sese Manfredo dedidisse cognoscit, propriis viribus parum fisus, Catanam repetiit. *Factis sic se gerentibus*, prosequitur Chronographus, *Ludovicus Siciliæ Rex volens Regnum suum in pacifico statu reformare, Nuncios suos ad Comitem Blascum transmisit petentes treguam generaliter cum tota insula Siciliæ. Qui cum applicuissent ad terram Tauromenii, dicto Comiti de eorum adventu certionarunt. Qui Comes quemdam nobilem de civitate Cataniæ Princivallu militem pro eos commeando transmisit. Qui applicuerunt in civitatem prædictam die Dominico vigesimo Maii prædictæ Indict. quo die festum Pentec. colebatur; & venientes ad castrum cum Comite Blasco tâtum in secreto singula eis commissa seriatim enunciarunt. A quibus serië legationis postquã audivit Blascus, omnes Officiales civitatis, ac etiam plures, atque omnes de civitate probos ad dictum Castrum, ad se venire mandavit. Quibus venientibus in præsentia Nunciorum, & quamplurium ibidem adstantium talia verba profudit: O viri nobiles, & Regii Fideles satis incognitum vobis non extitit quantis prædationibus, & damnis, spiritu instigante diabolico, Regnum Siciliæ est ad præsens lacessitum,*

atque

Anno Xpi 1352 *atque totaliter exinanitum. Unde Nuncii, qui ad præsens hic sunt, pro parte Regis petunt treguam per totum mensem Augusti futuri per Nos sibi indulgeri generalem, sub ea videlicet forma, quod nemo sit prædationes aliquas ausus contra aliquem facere, imo quilibet sit suis contentus facultatibus, quousque Opifex statum Regni in melius reformet, & reducat. Spero enim in Christo Jesu, qui est omnium vera salus, qui de bono in melius semper sua facta disponit, sicuti treguam istam nobis concedere dignatus est, ita & pacem nobis tribuet ut benignus. Sed licèt hæc vobis enunciando narravi, non tamen aliquid decrevi absque omnium vestrum consensu, & si vobis cedat ad gratum instantissimè exequatur; licèt nos, & vos generaliter hæc tangant, & quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.*

XXXII. Consentientibus unanimi voto, qui aderāt, legati ex Catanensibus, qui Regiis sese adjungerent adlecti sunt, ac x. Kalend. Junii e patria solventes Regem adeunt, a quo benigniter, & summo cum honore excipiuntur; firmatisque fœderibus, pridie Kalend. Junii Catanam regressi, Cives ingenti gaudio afficiunt. Eodem die Regius cursor ex una, aliusque ex Blasci nomine per Insulam universam hujusmodi inducias vulgarunt. Navis interea Catalanensis e Peloponneso redux Messanensem triremem prænavigantem, nautis barbarè trucidatis, sibi vindicat, atque onerariam in fretu etiam Messanensi invadit, prædamque Catanam reducit. At Catanenses ne violati fœderis arguerentur, rem Blasco aperiunt, atque Catalanis prædonibus littori interdicunt, solutoque navigii atque frumenti pretio piratis, utramque prædam Messa-

nam transmittunt. Abeunti e Catanensi portu Catalanæ navi duæ aliæ triremes ejusdem gentis additæ, quæ in Augustanenses quasdam naviculas hostiliter irruentes, a Syracusana triremi mox, non sine ingenti jactura, una earum amissa cum spoliis, pelluntur. Dum vero duæ reliquæ meridionalem insulæ oram prædabundæ excurrunt, in Januenses incidunt, quarum una naufragio perit, alia brevi subacta in Catanensem portum captiva advehitur, sed a Catalanis mercatoribus Catanæ degentibus mox redemptam denuo Januenses contra datam fidem adoriuntur, sibique vindicant. Anno Xti 1352

XXXIII. Undecimo Kalendas Septembris Ludovicus Rex pacis ineundæ gratia Franciscum de Catania Panormitanæ Ecclesiæ Canonicum, & Robertum de Naso Regiæ domus Medicum ad Blascum legavit. Hi Comitem secreto conveniunt, utque legatos suos ad Regem transmittat, hortantur; nobilibus civibus id muneris Blascus committit, qui Messanam progressi; mox Regio cum rescripto Catanam sese restituunt. Tum v. Kal. Septembris Inducias prorogandas publicè Comes adjecit, Regiisque legatis pacis fœdera proferentibus, Bidinensis Opidi occupationem caussatus, paci se nunquam assensurum respondit, nisi Opido Friderico Athenarum Duci ejusdem legitimo domino restituto. Illis re infecta abeuntibus Jacobum de Soris S. Nicolai de Arena Abbatem Oratorem ad Regem Comes destinavit. Hic quammaxima usus dexteritate pacis leges Messanæ composuit, atque ad Blascum reversus legationis suæ exposita ratione iterato xvii. Kal. Octobris ad Regem contendit, unde ad Comitem viii. Kal.

ejusdem

Anno Xpi 1352 ejusdem remeavit, retulitque *finaliter fuisse decretum*, verba Michaelis sunt (a) *quod terra Vizinii a die propalatæ pacis, & firmatæ abinde ad annum unum in possessione Regia, secura debeat permanere, quo elapso, inclyto Duci Friderico restituatur. Comes verò tanquam pacis relator annuit in præmissis; quapropter Rex Ludovicus pro infrascripta pace firmanda ad Comitem in civitatem prædictam Nuncios suos transmisit, quò applicuerunt xxv. Septembris, & pervenientes ad Castrum Comes prædictus, Nuncii, & dominus Pirronus de Thermis tantum in camera dicti Comitis colloquium inter eos communiter habuerunt, nullam de hujusmodi colloquio Cataniensibus civibus notitiam habentibus; Et mutuis hinc inde locutionibus habitis, pax extitit facta, & firmata sub forma, modo, & capitulis inferius adnotatis. Quapropter statuerunt quemdam nobilem de domo Ducis, & habitantem civitatis Cataniæ ad Regem pro dicta Pace confirmanda destinare; Qui cum Nunciis prædictis ad Messanensium partes suos direxit gressus, ubi miro modo plus quam decebat honorabiliter fuit receptus.*

(a) Chron. cap. 5

CAPUT

CAPUT QVINTUM

CATANA

SUB ARAGONENSIBUS

AB ANNO MCCCLII. AD MCCCLV.

I. UT Regem Ducis, ac Blasci Orator convenit, domini sui fidem verbis ad id compositis magnopere extulit; mox belli caussas, atque incommoda expendens Friderico, ac Blasco, eorumque sociis nil antiquius esse, quam sociale, firmumque fœdus inire multis asseruit. Responsum a Rege: se subditorum, ac Regni tranquillitatem in optatis habere, pacisque condictas libenter amplecti conditiones. Pax itaque Messanæ sollemni ritu iv. Nonas Octobris propalam evulgata; mox maturante Catanam legato Nonis ejusdem, nostra etiam in urbe ingenti cum lætitia cunctis innotuit. Rex vero Ludovicus hanc ad Blascum Epistolam per suos Nuntios emisit. *Ludovicus Dei gratia Rex Siciliæ Nobili Blasco de Alagona, Comiti Mistrettæ, Regni Siciliæ Magistro Justitiario, & una cum sociis Vicario Generali, dilecto consanguineo, Consiliario, familiari, & fideli suo gratiam, & bonam voluntatem. Ecce mittimus ad vos Jacobum de Lumina militem nostri hospitii, Majordomum, & Consiliarium, Judicem Robertum de Bononia magnæ nostræ Curiæ Advocatum, honestum, & probum virum Franciscum de Catania Panormitanum Canonicum, Familiares, & fideles nostros, pro recipiendo a Vobis, vestrisque convalitoribus, & amicis sollemne,&* Anno Xpi 1352

Anno Xpi 1351 *ne, & corporale juramentum pro observantia pacis noviter initæ, & firmatæ inter vos aliosque Magnates, & Proceres Regni nostri; propter quod fidelitati vestræ mandamus pacem ipsam in manibus prædictorum Nunciorum juretis sollemniter; pro parte Majestatis nostræ omnes alios Proceres, & Convalitores vestros de observando pacem ipsam infallibiliter jurare corporaliter faciatis, ut & aliorum in anima, si qui fuerint non præsentes. Datum Messanæ Anno Incarnat. Dñi 1352. mense Octobris Indict. vj.* subscribit pro majori firmitate manu propria Rex. *Ludovicus Siciliæ Rex præsentes confirmamus.*

II. Comes porro, ut rebus suis, suorumque prospiceret, ab Rege novas exoravit literas, quibus ille cum Mistrettæ Comitatum, omnemque ditionem sibi, ac filiis, cum ejusdem sociis jura, ac bonorum legitimam possessionem ex peculiari privilegio confirmavit viij. Kal. Novembris. Quin etiam aliis perscriptis ad eumdem, pacis conditiones inseruit v. Kalend. ejusdem, quas integras refert Michael de Platia (a) Ut autem diuturnior pax esset, affinitatibus quoque firmare placuit. Hinc Henrico Rubeo Messanensi, qui apud Mottam S. Anastasiæ ditionis suæ Arcem patria exul agebat, Friderici Claromontani filia nuptui data est; Simon vero Claromontanus Matthæi Palicii filiam duxit uxorem.

(a) cap. 61.

1352 III. Anno MCCCLII. Messanenses aliquot in Matthæum, qui eorum per vim occupaverat fortunas, insidias struere cogitarunt. Re detecta Catanam Conjurati commigrarunt, inde Agrigentum ad Fridericum Claromontanum se conferentes, hunc in Palicium excitavere. Fridericus cum suis, ac magna Messanensium manu

Agrigento solvens, Leontinos primum, hinc Mottæ arcem, ubi Henricus gener cum filia degebat, mox Tauromenium contendit, quò eum Matthæi filius convenit, atque, ut omisso seditiosorum hominum cœtu, cum suo tantùm comitatu Messanam ingrederetur, suasit. Exceptus a Rege perhumaniter, Claromontanus auctor fuit, ut ad Provinciam obeundam Ludovicus mense Majo iter institueret. Tauromenium itaque cum sorore Constantia Cœnobii S. Claræ Messanensis Abbatissa, ac Fratribus Joanne, & Friderico, magnoque Procerum cœtu Rex primùm venit, ubi Henricum Rubeum ad se accedentem benignissimè excepit. Huic ad repetendum Castri Opidum in Agro Mylensi, quod ab Rege nuper desciverat, onus commisit. At ille quod armis, ac militibus careret, sese modestè excusans, ad copias parandas Catanam contendit, collectoque ex Catanensibus, suisque Messanensibus justo numero, in Agros Mylenses impetum fecit, mox ad Castri obsidionem se parans, ut expugnatum a Conrado Spatafora cognovit, socia arma cum eodem conjungens omnem Mylarum Regionem ad S. Gregorii de Gypso Cœnobium est populatus, quibus sane Regi fidem suam probavit, hostibusque gravissima intulit damna.

Anno Xpi 1352

IV. Interim Ludovicus cum sorore, ac Fratribus Mascbalarum Opidum subiit, quò per Constantiam Abbatissam Blascus Alagona fuerat evocatus. At quum hic intellexisset octo dumtaxat Equitibus comitatum, ac coram Paliciis, & Claromontanis publico in loco a Rege in colloquium fore admittendum, ridiculam comitatem illudens, re infecta, veniaque ab Abbatissa impetrata

Anno Xpi 1352 petrata Catalanis vectus triremibus Catanam repetiit. Dum porro Blascus apud Maschalas ageret, Regis Germanus lethali morbo correptus x. Kalen. Julias e vivis abiit, cujus interitum Palicii veriti, ne Blasci milites turbas excitarent, ad illius usque discessum, celarunt. Tum Ludovicus ad inferias regio more fratri celebrandas rediit, cujus corpus in matris sepulchrum inferri jussit.

V. Non diu nova in Palicios seditio a Messanensibus excitatur, quæ nonnisi Matthæi Comitis, ejusque filiorum, atque uxoris morte sedata. Caput Matthæi, ac brachium Catanam ad Blascum Saturni die XIII. Kalend. Augusti sub vesperam plerique Messanensium rem Comiti gratam facturos rati, detulerunt. At ille gemitu & lacrymis, Alexandri, Cæsarisque exemplum imitatus, inimici casum est prosequutus; ac ne deesset naturæ, honorifico funere, ingentique exequiarum apparatu, ea membra ad sacram divi Dominici ædem, quæ prope arcem erat, tumulari mandavit. Comitis Matthæi necem divino adscribit prodigio Michael de Platia (a) atque Virginis Agathæ intercessioni, a Siculis, & Catanensibus deberi. *Sed ob quam mirum*, inquit, *atque incredibile remotis gentibus reputatur, quod Comes Matthæus fuit insistentibus mulieribus interfectus. Nonne Messanæ civitatem sola sua visione terrebat, & maxima pars Siculorum ipsum tamquam dominum venerabatur. Quomodo hoc accidere potuit, dubitabitur; sed nequaquam quis de hoc suos variet sensus, cum Agatha Christi sponsa, summa operante potentia, volens Cataniæ patriam suam liberare, hoc a Domino impetravit.* Et paulo post. *Ergo firmiter teneamus, quod nostris*

(a) Chr. cap. 63.

stris viribus dictum Comitem Matthæum interficere, nullatenus poteramus; Ipsa tamquam sua patriæ liberatio antiquum hostem suæ Civitatis voluit destruere, qui hostis minas enormes contra dictam Civitatem Cataniæ inferebat. Sed non cogitavit privilegium, quod Cataniæ Civitas a Deo concessum habuit, dicens: Noli offendere Patriam Agathæ, quia ultrix injuriarum est: Hæc ille. Ex quibus turpiter allucinatos Scriptores aliquot nemo non colligit, Cæleste ad Fridericum Siciliæ Regem, atque Imperatorem oraculum toties a nostris decantatum ceu fabellam, atque otiosorum hominum commentum evulgantes. En ab antiquo atque indubiæ fidei Authore tanto verborum pondere inculcatum, ut citra invidiam aut oscitantiam, deinceps in dubium revocari neutiquam possit.

Anno Xpi 1352

VI. Pertulit ægerrimo etiam animo Matthæi, ac Margaritæ, uxoris præsertim, excidium Ludovicus, Simonemque Claromontanum veluti seditionis conscium acriter redarguit. Jamverò triremi Catalana, quæ paucis ante diebus Catanam appulerat, e portu solventes Andreas, & Riccardus Rubei milites Messanam contendentes Comitem Henricum eorumdem gentilem, ac Simonem convenerunt, deque statu Regni componendo, ac Blasco Messanam evocando serio egerunt, Messanenses enim ejusdem adventum publicis etiam vocibus instantissimè postulabant. *Comes vero prædictus*, scribit Michael (a) *reluctabat in omnibus semper differendo paratis, ut animum Regis posset ad suum intentum perducere. Quapropter, sicut Domino placuit interrogatus si in Civitatem Cataniæ, ubi prima fuit ejus origo, vellet cum dicta Galea remeare, animo libenti,*

(a) Chr. cap. 64.

Anno Xpi 1353 *benti, & voluntaria se ire respondit. Quare de consensu Abbatissæ prædictæ Dominus Rex cum Domino Friderico fratre suo, instiis dicto Comite Simone, & aliis Messanensibus cum modica suæ gentis comitiva dictam Galeam ascendit; & velis in altum elevatis Zephiris flantibus prosperis ad Civitatem Cataniæ salvus, & incolumis pervenit. Qui a Comite Blasco, et omnibus Cataniensibus civibus tanquam Dominus, sicut decuit, fuit receptus. Qui Rex intravit in Castrum Civitatis, ubi fuit regaliter collocatus, & hac die Lunæ xxviii. Julii. Catanienses vero de adventu Regis eorum & domini dies festos in tripudiis, & diversorum instrumentorum sonitu continuè per dies octo celebrarunt; per plateas enim publicas, & vicos erat panni serici artificiosè in aere suspensi, qui prohibebant solem nullatenus terræ superficiem reverberare, unde posset humorem recenter ex aqua madefactum desiccare; super cujus humorositatis recentis aquæ irrigatione erat sparsa in prodiga quantitate viridis mirtus, quæ odorem transeuntibus omnibus inferebat. Nam per vicos, & plateas prædictus dominus Rex cum domino Friderico Fratre suo in comitiva Comitis Blasci, & aliorum nobilium mane, & vesperis continuè equitabant.*

VII. Regis discessu Messanæ patefacto, Abbatissa, ac ceteræ Regiæ sorores Henrico Rubeo ac Simone Claromontano comitantibus terrestri itinere Catanam venerunt, ac die Jovis Kalendis Augusti a Ludovico, & Blasco peramanter, atque honorifice in arcem sunt exceptæ. At Simon Regis iram veritus, deserto comitatu, in Arcem Mottæ S. Anastasiæ fecessit, unde accersitus, cum parere recusaret, in contumaciam incidit, elamque Leontinos fugiens

Opidi castrum contra Regem communiit. Subinde Ludovicus procerum componere discordias percupiens, ac sensim Claromontanorum, ac Paliciensium nomen abolere, Constantiam Sororem communi Magnatum voto totius Regni Vicariam constituit; indictoque generali Conventu, Rollandum Aragonium, Joannem Barresium, Guillelmum Cardonam, Conradum Spataforam, Franciscum Vigintimillium, Matthæum Montecatinum, aliosque numero quincentos, & eo plures, qui Catanam convenerant, quos inter quædam simultatis species intercesserat, Blasci opera conciliatos ingenti cum gaudio, totiusque Urbis gratulatione, vidit. Rogerii Theutonici, ac quorumdam Messanensium meminit Michael, qui iniquo animo in Vigintimillium Regi suggesserant, stipatum militibus eumdem advenisse, ut illos perderet. Rex vero, *de hujusmodi causa*, respondit, *cor vestrum in aliquo non audeat formidare, cum non ad seditionem dictus Comes veniat faciendum, sed nostris parere jussionibus, & mandatis. Quaproter Comiti antequam in civitatem ingrederetur, mandari fecit, ut mansuetus, & humilis ante Majestatem Regiam se debeat præsentare, & rumor per eum & suam comitivam nullatenus fiat.* Paruit Comes, quin & Rogerium convivio exceptum amicè habuit, atque unicè deinceps dilexit. Anno Chr. 1353

VIII. Simonem Claromontanum, promissa proximæ defectionis venia, Ludovicus quoque ad se vocavit, nuncios ad eum transmittens *asserentes ex regia parte, ut coram culmine Regio se deberet præsentare in Civitate Cataniæ, ubi sceptrum Regale erat fixum.* At ille Blascum sibi, suisque infensum superiorem respuens, at-

Anno Xpl. 1353 que antiquas utriusque familiæ simultates caussatus, vacuos remisit Legatos; rursumque per alios sollicitatus parere recusavit: *Tandem venerabilis Abbatissa*, ait Michael, (a) *Constantia Regis soror de regia voluntate accessit ad gurgitem fluminis Cataniensis, ibique cum Simone de hujusmodi causa, & de aliis diversis colloquium in secreto habuerunt; nihil aliud ab eo reportãs, nisi quod paratus erat Domino Regi abinde ad dies octo respondere. Quibus Rex prædictum terminum indulsit, quo elapso nullum Regi dederunt responsum, qui stantes circa eorum fines, nullum Cataniæ damnum, aut guerram intulerunt.* Excanduit nihilominus adeò in Claromontanos Rex, ut aliquando *spatiandi causa in multorum suorũ nobilium comitiva in planitie maritima Civitatis Cataniæ*, in bovem incidens, quem Agricolæ Claromontem vocabant, statim illum ense jugulaverit, *asserens nomen Claromontanorum non esse dignum coram Majestate Regia nuncupari*.

(a) Chr. cap. 66.

IX. Mense Septembri Calatajeronem Simon ad res suas ibi confirmandas contendit, ubi autem Opidanos in fide stabiles agnovit, Nicosiam cum copiis accessit, quam brevi ex deditione accepit. Præerat opido illi Rogerius Theutonicus, qui quum viribus longe imparem Simoni se agnosceret, Castro relicto, Catanam ad Regem cum infausto nuncio venit: sed Nicosiæ jacturam Calatajeronis ad regias partes accessio compensavit. Manfridus de Mohac ejusdẽ urbis civis Catanam ad Ludovicum contendens equites quinquaginta sibi dari expetiit, quibus instructus in patriam reversus, Claromontanis expulsis, suos in fidem suscepit, præsidiariis, quos a Blasco per Artalem receperat, castrum munivit

nivit. Dum hæc porro agerentur, Leontinenses in Catanæ agrum Octobre ineunte cuncta populantes excurrunt, abactisque inde armentis, incendiis etiam commaculant; quibus Rex cognitis, ad Symethum usque cum exercitu venit, Leontinis bellum moturus, sed a Blasco cæterisq; Proceribus abductus, ad Castri Mylensis expugnationem arma convertit, ac VI. nonas Octobris magna stipatus equitum, peditumq: caterva, ex urbe Catana solvens, sese itineri committit. VIII. Idus ejusdem Mylas appulsus, Arcis præfectum ad deditionem vocavit, quo renuente, Castri obsidioni Henricum Rubeum præfecit, ipse IV. Kal. Novembris Catanam remeans, ibi nondiu de suorum consilio Claromontanos Comites Regni proditores, hostesque publicos declaravit. Anno Xpi 1353

X. Tum ab Incolis evocatus, Agyrium cum Fratre, & Sorore, Friderico Athenarum Duce, Blasco, aliisque Proceribus Ludovicus cõtendit, ac XVII. Kal. Decembris summo cum honore excipitur. *Proditores vero pessimi Leontinenses*, scribit Michael, (a) *Domini Regis recessum præscientes, a terra prædicta Leontini in numero copioso sunt egressi; quò noctis tempore itinere concito pergentes, in planitiem Civitatis Catania pervenerunt; & factis eorum latibulis prope quamdam turrim, dictam lu Blancu, superveniente die, eadem hora, qua Agricultores terram sulcant, & victualia per sultos dispergunt, egressi sunt, & ante positis suis cursoribus in dicta planitie, ut moris prædonum est, ipsos catervatim sunt insequuti, & discurrentes huc illucque, nulla tramitis ordinatione sequuta, omnes boves aratores, qui inibi erant, interceperunt violenter, qui*

(a) Chr. cap. 73.

boves

Anno Xpi 1353 *boves fere numero 103 fuerunt. Et discurrentes usque ad territorium Mottæ S. Anastasiæ ibi boves, & alia animalia extirparunt. Erant enim in prædicta terra Mottæ boves quamplures hominum Civitatis Cataniæ.... Et de hoc non contenti, die etiam sequenti omnes alios boves more hostili prædæ exposuerunt rapaci. Et sic Civitas Cataniæ in omnibus opulenta divitiis facta est sterilis in abūdantia rerum, & præcipuè victualium.*

XI. Exeunte Novembri reducem Ludovicum cum suis Catana vidit, moxque nonis Decembris Tauromenium abeuntem. Ibi turrim Malvicinam, atque inferiorem arcem, quæ Claromontanis parebat, recepit, ac Molæ castrum munitissimum copiis circumdedit; at cum obsidio in longum protraheretur, præsidio ibidem relicto Catanam Rex cum exercitu remeavit. Interim Artalis Blasci filius Sortinum clam ingressus, cujus fines Syracusani sæpius excurrebant, cum aliquando palantes hostes prædisque intentos advertisset, improviso impetu in eos irruens omnes ad unum confecit. Hinc Ludovicus per literas ab Artali de rei eventu edoctus, Syracusanos ex clade omnino dejectos aggressurus, Catana solvit, eorumq: urbē obsidet; at civibus strenuè sese tuentibus discedere coactus, Sortinum primo, inde Palaciolum, tandemque Nethum progreditur, ubi summo cum honore exceptus mox v. Kal. Februarii Catanam repetiit. Tum aliquot Opida in Regis potestatem venerunt Thermæ scilicet Cephaledium, sancta Lucia, & Nasus, ubi Francisci Palicii uxor, ac filii sese tuebantur; quos Catanam ad Ludovicum Regii exercitus Præfecti transmisere. Franciscus porro cum suis Neapolitani Regis,

cujus partes sequebatur, classem inscendens Catanam usque enavigavit, portumque audacter ingressus cum in Ludovicum è fenestra Arcis audientem injurias, & contumelias evomuisset, Neapolim inde contendit; mox Siciliam invasurus prope Mylas suos, ac Neapolis milites ad oras exposuit. *Anno Xpi 1354*

XII. Sub idem tempus suis Catanensibus insigne illud privilegium Princeps optimus pridie Idus Martii concessit, quod tot favoribus refertum quot verbis expressum piaculum hic foret non exscribere. En illud: „ Ludovicus Dei „ gratia Rex Siciliæ divina, ut credimus, Natalis nostri Auctrix Agatha fuit Beata Cataniæ. Quia sicut Nos in sua patria nasci voluit, sic eam nostri defensatricem nominis impetravit; ut eodem tempore Civitatem ipsam privilegio suo a violentorum mucrone defenderet, & nostrum in ea refugium necessitatis tempore stabiliret. Considerantes igitur fidem puram, ac devotionem firmissimam, quas vos Cives Cataniæ fideles nostri ad divos Principes Prædecessores nostros gloriosæ memoriæ maxime ad Nos nostra fluctuante pueritia habuistis, personarum, & rerum jacturis non parcendo gravissimis, imo adhuc tenaci fide perseverantes inceptis augeri credimus in futurum; Vos successores vestros et posteros, utriusque sexus in perpetuum a solutione juris Tricesimæ, & Sexagesimæ solvi Judicibus in causarum, aut litium agitationibus consuetæ, sive agatis, sive conveniamini, exemptos reddimus, & ex grata benevolentia liberamus. Quodque pro quibuscumque causis, & litibus civilibus, aut criminalibus sive

mixtis;

Anno Xpi 1354 „ mixtis; Majestatis læsæ crimine feudorum quæ-
„ stionibus, & aliis exceptis casibus, qui de
„ privilegiis felicis Urbis Panormi, & nobilis
„ Civit: Messanæ, ac eorum interpretationibus,
„ & observantiis exceptantur, extrahi ad cau-
„ sandum per magnam nostram Curiam, aut
„ quemcumque Magistratum alium non possitis
„ inviti. Non obstante, quod alibi forum sor-
„ tiamini contractus ratione cujuslibet, vel deli-
„ cti. Ut sicut Panormus, & Messana gratis per
„ eas divis Prædecessoribus nostris collatis ser-
„ vitiis, velut duæ sorores paria quasi merue-
„ runt Privilegia; sic, Tu Catanensis Civitas,
„ quoad præscripta tuis concessa civibus lætari
„ valeas Soror eis Tertia nuper data. Ad hu-
„ jusmodi autem nostræ concessionis memoriam,
„ & robur perpetuo valiturum præsens Privile-
„ gium vobis exinde fieri, & Majestatis no-
„ stræ sigillo pendenti jussimus communiri. Da-
„ tum Cataniæ per nobilem Bonifacium Fride-
„ rici de Aragonia Regni Siciliæ Cancellarium,
„ Consanguineum, Consiliarium, familiarem, &
„ fidelem nostrum Anno Dominicæ Incar. 1354.
„ die 14. Martii 7. Indic. Grossus signatum
hoc privilegium præcedenti anno scribit. At Lu-
dovicus Martio mense ejusdem Anni Messanæ
degebat, ac nondum ex hostium manibus eva-
serat.

XIII. Pridie Idus Aprilis Nicolaus Mu-
tabenius Messanensis miles molæ arcem cui præ-
erat, Euphemiæ Ludovico Regis sorori resigna-
vit, inde Catanam veniens hilari vultu, ac be-
nigne ab eodem Rege exceptus, ac inter fami-
liares adscitus strenue deinceps suam illi ope-
ram probavit. Inter hæc Classis Neapolitana

a

a Manfredo Claromontano accita Panormum applicat, summaque gratulatione excipitur. „ Anno Xpi 1354

(a) Chr. cap. 86. „ Comes vero Simon, (scribit Michael,) (a) & „ Manfredus alter de Calaromonte affectantes „ Siculum Regem, & civitatem Cataniæ in o- „ mnibus conculcare clam factis eorum latibu- „ lis in planitie ejusdem civitatis pervenerunt, „ qui dum starent absconsi in quodam stagno „ vocato lu Pantanu suos miserunt præcursores „ discurrentes hinc inde; Quæ talia dum ad „ Regis notitiam pervenissent, armatus perso- „ naliter exivit de castro, quem Cataniensium „ turba equestris insequitur animosè, inter quos „ fuit magnanimus ille Blascus comes de Ala- „ gona Siciliæ Vicarius generalis, qui mandans „ Campanam ad arma pulsari omnes commu- „ niter extra civitatem in subsidium Regis fue- „ runt egressi, qui cum pervenissent ad con- „ tratam Bombacarii ibi suam residentiam statue- „ runt. Homines vero civitatis, qui stabant ad „ muros de tam improviso egressu trepidabant, „ ne forte dictus Manfredus cum suis clande- „ stinis insidiis Regem in aliquo læderet juxta „ posse. Insurgit itaque rumor in civitate ex „ crebris ululatibus mulierum asserentium no- „ stros cum hostibus dimicare. Homines vero „ in cacumine murorum civitatis existentes sub- „ missa voce simili, se contristabant dolore, pro „ eo, quod tantus discursus, & fremitus cur- „ rentium animalium versus civitatem erat, quod „ suscitatus pulvis cęlum subtexerat, & adem- „ pto die noctem duxerat repentinam; quapro- „ pter visus ad intuendum caliginis impedimē- „ to abfuerat. Qui stantes sub curarum an- „ gustiis ad eorum conspectum Regem versus civi-

Anno Xti 1354 ,, civitatem cum duobus tantum equitibus currendo velociter, inspexerunt; qui tandem ingressus civitatem, conspectibus plangentium se præsentavit, & dolores civium concreverunt. Ac deinde obseratis dictæ civitatis januis, a Rege sui causas adventus exquirunt. Quibus patefactis non tardus civitatem personaliter per vicos, & plateas circuens monendo rogabat, atque dicebat: O fideles universi Catanienses viri Comiti Blasco, & nostris aliis fidelibus occurrire, qui pro communi causa cum hostibus ad præsens sunt dimicaturi. Cataniensium hodie fidelitas erit per mundi clymata universaliter propalata: quæ verba in tantam constantiam cives erexerunt, trepidos, & timentes, quod de timoroso animosum animum assumpserunt, & de condolentibus hilares facti sunt; omni tristitia postposita, ac penitus relicta: Egrediuntur itaque de civitate equitum, & peditum immensa glomeratio, & non tantum mares, sed & imbelles sexu mulieres immensæ. Quid ultra! Adeo Civitas de habitatoribus fuit evacuata, ut vix in ea aliquis remansit. Tot auctus copiis Blascus in hostem ducere cogitabat, sociisque consilium aperiens, illos, ut strenue se gererent, hortabatur; cum ecce, ,, egrediuntur de prædicta palude Pantani, in qua erant absconsi milites Claromontani, qui cum calcaribus eorum equos urgentes, in bellicoso cuneo aciei versus Catanienses milites se dirigunt. Sed eorum cursus non fuit velox, nec animosus, imo trepidus, & remissus. Nam dum tantas hominum maxime peditum inspexissent catervas, cum eorum habenis tenaci-

 cibus

„ cibus equos currere non permiserunt; quare in „ uno catervatim se simul congregarunt, & stantes „ in oppositum nostris non valde procul motum a„ liquem non faciebant. Comes vero Blascus præ„ dictus cum suis omnibus in tuta se statione com„ miserant; nam erant in quadam via, quæ ex utro„ que latere erat vinearum sepibus convallata, in „ quibus balistrarii, & pedites erant in numero co„ pioso, & adeo nostri tuti stabāt ibidem, sicut essēt „ in civitate morantes. Claromontani vero viden„ tes, quod in tam angusto loco se immiserant Regii „ milites, versus ipsos appropinquare formidant; „ Nam si in ampla ambæ partes campestria fuissent „ coadunatæ, lethale fortasse fuisset bellum „ commissum, ex quo præsēs guerra extinta fuisset. „ Quare lento passu retrocedentes, ad terram Le„ ontini finaliter sunt conversi. Comes vero Bla„ scus cum suis in civitatē Cataniæ fuit ingressus. „ Et hæc acta fuerunt Anno Domini 1354. die „ lunæ vigesimo octavo Aprilis 7. Indic.

Anno Xpi 1354

XIV. Post hæc ab Incolis Nicosiæ, qui Jacobum Claromontanum, excusso jugo fugaverant, evocatus Ludovicus eò se contulit, regiisque honoribus exceptus, quum arcem magnis viribus agressus expugnatu difficilem animadverteret, Rogerio Theutonico in suum locum suffecto III. Idus Maji Catanam rediit. Rogerius mox ex deditione arcem obtinuit, Rex vero in fidem Calatabiani Opido recepto animi plenus Leontinum, quod seditionis caput fuerat, subigere decrevit. Sub idem ferme tempus Petrus Catanensis Pontifex fatis concesserat, in cujus locum Joannem de Luna Regio genere Catanæ exortum Rex subrogatum voluit. Coacto interim ex universa Insula ingenti exercitu, in quo sexcenti Equites, pedites vero circiter decem

Anno Xpi. 1354 decem millia numerabantur, comparatisque rebus ad oppugnationem necessariis, Ludovicus Artalem de Alagona cum Guidone Vigintimillio, ducentisque Equitibus XIV. Kal. Junii Leontinum præmisit, quos ipse una cum Blasco, Joanne de Luna Pontifice, Rolando Aragonio, Francisco Vigintimillio, Manuele Comite, cæterisque Regni proceribus sequutus, contra opidum movit. *Eodem porro die ante terram Leontini applicantes*, ut Michael scribit, (a) *in quadam vinea cujusdam Leontinensis vocati Riciputu di Riciputu alveo omnis convallata per milliare distante sunt castrametati, in qua eorum quilibet fixit tentoria. Inter quos Joannes de Luna venerabilis Cataniensis Pater spiritualis, & compatriota, ac Regis fidelissimus consanguineus cum Rege personaliter armis munitus cum Equitibus quinquaginta fiducialiter accessit, qui omissa omni cupidinis avaritia, ut moris est aliquorum Prælatorum, prodigaliter suis omnibus, & diversis aliis exculentam, & poculentam quotidianam vitam præstabat.*

(a) Chr. cap. 88.

XV. Primo igitur impetu nostris res bene cessit, at cum segetibus, ac vineis incensis, domos omnes ac pristino opido proxima diruissent, atq; ingens propterea fames opidanos, Regisque exercitum divexaret, obsidionem solvere, ac cum copiis inedia pene consumptis nostri Catanam reverti coacti sunt. Quod ubi Manfredus, & Leontinenses advertere, ut jacturam jactura ulciscerentur, egressi, Catanenses agros, ad Mottam, Paternionemque excurrentes, omni armentorum genere secum abducto, incendio devastarunt, quod ægre extintum multorum opera, ne segetes undique devoraret. Subinde

Ludovi-

Ludovicus Damianum Selinpipi Equitem Messanensem Neapolim ad Aloysium Regem transmisit cum eo questurum, quod aliquot Siciliæ Oppida, nullo inter eos flagrante odio, occupasset, auxiliumque Claromontanis præstitisset. Ad hæc responsum ab illo: Jure id factum, cum sibi deberi Siciliam constaret. Damianus Regis animo satis explorato, Neapolitanas in reditu populatus oras, ratibusque milite completis, in quas forte incidit, quassatis, atque obrutis, Catanam Junio mense regressus Aloysii mentem Regi aperuit, quò extempló Proceribus in arcem evocatis, quid facto opus esset ab illis sciscitatus, communi tandem voto decretum, ut ad Aragoniæ Regem in Sardinia tunc agentem, Legati, qui suppetias postularent, transmitterentur. Quum porro Regii ærarii inopiam, unde Legatis subsidia essent ministranda, Blascus quereretur, Orlandus Aragonius se id muneris propriis sumptibus suscepturum dixit, laudatusque Damianus propriam obtulit ratem. Uterque igitur e Catanensi portu solventes in Sardiniam profecti ab Aragonensi Triremes triginta copiis instructas, post Cirthæ bellum, cui tunc ille intendebat, impetrarunt; Kalendisque Augusti Damianus relicto apud Sardiniam Orlando, Messanam ubi Rex Ludovicus forte versabatur, contendit. Anno Xpi. 1354

XVI. Quintodecimo Kal. Octobris hora diei sexta sol deficiens Siculos magno timore affecit. Ut oram Siciliæ Maritimam Henricus Rubeus tutam ab hostibus redderet, tres interim triremes construxerat, quas in Aloysii naves frumento onustas ducens, fortiter dimicando illas sibi vindicavit, ac frumento Messanam invectó XIII. Kal. Novembris Catanæ portum subiit.

Ex-

Anno Xpi 1354 Excepit illum Rex hilari vultu, commendatūque contra hostes, qui Syracusanum mare excurrebant, immisit. Re naviter gesta, Rubeus, tri-
1355 busque Neapolitanis ratibus interceptis, ovans Catanam die Dominica VIII. Kal. ejusdem se recepit, indeque solvens totius insulæ littora ab hostili incursu tuta, ac libera reddidit. Per idem tempus Artalis Blasci filius, assumptis secum centum Equitibus Catanâ egressus, ad Castri opidū in agro Mylensi expugnandum se contulit, quo in potestatem redacto, eumdem Agrum deprædatur, obviosque Mylenses cædit. Subinde quum Claromontani falso rumore de Regis obitu Siciliam implessent, ad hasce voces compescendas Ennam petere constituit Ludovicus; Regia tamen profectione ob æris penuriam tunc dilata, circa Novembris exitum Platiam versus contendit, sed ab opidanis hostiliter habitus Ennam maturavit, inde Politium profectus est.

XVII. Rege absente, Urbem nostram horribilis, ac repentina clades Kal. Decembris oppressit. Aquæ penuria laborante universa circum regione, precibus cives Superos orabant, ut cōgruam pluviam impetrarent; cum ecce densissimis nubibus aere obducto, optatis eventum respondere cuiq; visum; mox fulgura coruscare, mugire tonitrua, ac triduo pene integro imbres ruere tanto incolarum terrore, ut naturæ finis adesse videretur. Ingenti aquarum vi valles impletæ, ædes dirutæ, arbores, segetes, plantæ, vineæ e radicibus evulsæ, sepibusque dissipatis terrarum fines confusi. Humiliora circa urbem loca extra portam Stesichoream aquis adeo completa, ut lintribus hinc inde transmeantibus opus esset. Amenanus denique vulgo *Judicellus*, qui sup-

pressis fontibus per menses aliquot aruerat, septimo post die repente prosiliens consuetos per urbem egit cursus. Anno Xpi. 1354

XVIII. Novo ineunte anno nonis Januarii alia rursus fœda tempestas desæviit, ac urbi, ejusque agris non minora intulit damna. Nec diu post Leontinensium legati ad Blascum Comitem, auxilia contra Claromontanos postulatum Catanam venerunt, quos vacuos Comes omni pene militia ob Regis absentiam tunc destitutus, remisit. xv. Kal. Februarii Ludovicus aliquot opidis Vallis Mazariæ in fidem receptis, Catanam repetiit. Tum Syracusarum Urbs Regi se dedit, Procerum quorumdam opera, qui Claromontani Imperii pertæsi patriam tyrannide liberarunt, hostibus partim cæsis; partim captis, vinctisque Catanam ad Regem missis. Deditæ urbis nuncium ut Ludovicus accepit, ingentem equitum, & peditum numerum, quem contra Leontinos paraverat, sub Artalis Alagonæ imperio Syracusas in præsidium misit. Artalis vero, urbe munita, ac Rolando Aragonio commendata, Catanam regredi statuit. Quod ubi Manfredus Claromontanus Leontini rescivit, per insidias eum intercipere statuens, duas instruit Equitum acies, quarum primæ Conradum Malatestam Thuscum, Joannem Septimum Ragusanum, Matthæum Vaccarium, & alterum Matthæum Juvenem præfecit. Ipse, ac Simon Claromōtanus ductores erant. Verum Manfredi astus non ignorans, exploratum Equites aliquot Artalis expedivit; detectisque insidiis, ad bellum se parat; primusque hostes aggressus, ingenti eorum cęde facta, in fugam agit. 1355

Ea victoria Ludovicus Rex animo elatus ad Leontinum subigendum se convertit; at quum

Anno Xpi 1355 æris inopia laboraret, Catanensium industriâ levatus, cum exercitu movit. Præstat hìc Michaelis verba usurpare (a) „ Catanienfium Cives „ de Regis penuria compaffionem habentes, tamquam fideliffimi zelatores, qui continuè contra „ Regios infideles fanguinem effundere non „ formidarunt, viam adinvenerunt, ut Regi subveniant in præmiffis: nam licet in toto universaliter fidelis Cataniæ Civitas effet in tritico indigens, & ex alienis Siciliæ locis cōvicinis ipsum in Universitatis fubfidium, & „ fubventionem pretio emiffet cariori, de quo „ fub certo pondere panis conficiebatur in plateis publicis venundandus, elegit, ut diminuto „ panis pondere, pecunia ex eo proveniens in „ Regis auxilium effet totaliter applicata; nam „ ex qualibet frumenti falma carleni tresdecim „ proveniebant, ex qua caufa non modica pecuniæ quantitas colligebatur; ex fubventione „ cujus Rex prædiftus a Civitate Cataniæ die „ Mercurii decimo tertio Madii Octavæ Indictionis feceffit cum Equitibus ultra fexcentis, „ & peditibus Cataniensibus innumerabili globo „ commixtis, & apud Leontinum eadem die „ feliciter eft deventus. In comitiva cujus fuit „ primus Comes Manfridus .... Comes Blafcus „ de Alagona, qui a latere Regio numquam difceffit, confilio cujus, & fagacitate Rex omnia faciebat. Deinde nobilis, & egregius Domi „ Artalis Regius Marefcallus, ad cujus gubernationem totum Regis Eftolium manutenebatur; Et Venerabilis Joannes de Luna, Cataniensis Epifcopus in prædicta Regis comitiva „ præfentialiter acceffit cum fua gente bellige-„ ra, quam in Regis adjutorium deduxit. Nam

(a) Chr. cap. 11.

ifte

,, iste, non ut aliorum Prælatorum est moris, quos Anno Xpi 1355
,, avaritia tenet adstrictos, voluit eorum imita-
,, ri naturam, sed omni avaritia prætermissa,
,, omnibus ad suum emporium convenientibus,
,, non erat aditus intrandi prohibitus, imò con-
,, cessus, quibus petentibus non erat eis recu-
,, sata petitio. Et meritò; nam radix nobilis, &
,, virens fructus afferre uberrimos solet, arida
,, vero, & tristis fructum tristem, & indurabi-
,, lem emittit. Nam nobilis hic Joannes de
,, Luna Præsul ortus fuit, & est ex prosapia
,, antiquorum Aragonum Regum... deinde Mat-
,, thæus de Monteeatino, & reliqui alii Ma-
,, gnates quos longum esset hic adnotare.

XIX. Obsidio porro et sæva, & cruenta per integrum pene mensem protracta fuit, aurique, ac annonæ penuria, quæ obsessos etiam fœde vexavit; tandem Idibus Junii soluta est, Rege cum exercitu pene consumpto eadem die, hora meridiana Catanam remeante. Hos omnes bellorum motus sævior clades excepit, per omnem quippe fere Insulam immanis locustarum multitudo insolitæ magnitudinis, atque originis incertæ in agro præsertim Catanensi apparuit, quæ segetes, vineas, nemora, hortos, atque arbores omnes cum domesticas, tum silvestres; earumque etiam cortices amaras usque ad radices uno ubique die depastæ, repentino mox exorto vento in turmas, aciesque se disciserunt, atque aliquandiu per aëra delatæ, ipsum etiam cœlum obtegere videbantur. Demum flante eodem vento, in mare Jonium impulsæ, submersæ sunt. Earumdem postea corpora in acervum redacta, atque a fluctibus ad littora impulsa inaudito putore adeo aërem infecere, ut sæva pe-

stis

Anno Xpi 1355 stis insequuta omnem pene Siciliam toto mense Julio populata sit. Urbs nostra præ cæteris vastata, sub una enim die sexaginta circiter mortuos fuisse elatos memoratur. „ Quos inter „ (ait Michael) (a) Fridericus Infans Dux Athenarum, & Neopatriæ filius bonæ memoriæ Ducis Joannis, qui die Sabbati undecimo „ Julii VIII. Indic. hora prima noctis diem suum clausit extremum, ac regio more die sequenti hora tertiarum in Ecclesia Beatæ Agathæ fuit sepultus. Rex vero Ludovicus intuens „ sui consobrini ducis vitam ad extrema devenisse, „ nimio præ dolore factus anxius, ea nocte e castro, ubi dictus Dux laborabat, egressus est, „ secum ducens Fratrem suum Dom. Fridericum, & extra mœnia civitatis in quadam „ turri aliquantulum conquievit; in qua nocte „ per mare se transtulit in Castrum Acis, & „ deinde iterando pervenit ad villam Maschalarum, ibique prædictus Dom: Fridericus fuit „ febre correptus, & nihilominus die sequenti „ ab illa villa recesserunt, & ad civitatem „ Messanæ pervenerunt: (Hæc Michael, qui „ subdit.) Diebus proxime sequentibus, dum „ Manfridus de Campixano, & Alderisias de „ Aritio exules e Syracusia Civitate in civitate „ Cataniæ commorantes, consilio, quorum & suasione dicta Syracusana Civitas fuerat olim in „ dominium Regis Neapolis deducta, quibus „ Rex Siculus vitam gratiose relaxavit, volentes ad eorum patriam remeare cum literis Regiis de securitate, cum quadam Messanensium „ rate ad dictam civitatem Syracusiæ devenerunt, in quos descendentes in terram, non „ attentis Regiis literis, quas deferebant, vulgus ruit, in cujus rumore fuerunt interfecti.

(a) Chr. ap. 114.

XX. Lue cessante Ludovicus XIV. Kalen. Octobris Catanam reversus est, ex qua aliquando recreandi animi gratia Acim petiit, ubi statim in morbum lethalem lapsus XVIII. Kalend: Novembris decem et septem annos natus, duodecim vero Regno potitus, Friderico Fratre suffecto fato functus est; *Ob cujus mortem*, scribit Michael, (a) *sic suis fidelibus, & praecipue Cataniensibus perditio subsecuta est, ut non quasi ipsum perdidissent, sed ipsi tunc cum eo periisse viderentur. Hujus mali nuncius dum repentino luctu civitatem praedictam Cataniensium replevisset, ac si capta esset turbata civitas fuit. Cujus corpus effectum cadaver ad Ecclesiam S. Mariae dictam la Grandi extra moenia civitatis, eodem die in sero fuit deductum. Mane vero sequenti, clausa ubique janue, cuncta privata, & publica ministeria atque officia suspensa fuerunt; universi mares, ac feminae ad praefatam Eccclesiam decurrunt. Inter haec procedit cadaver, & egreditur Rex mortuus de Ecclesia praedicta pannis involutus sericis, & aureis, & diademate aureo in capite more Regum coronatus, tractus in lecto sicut decet Regalia corpora, in eorum exequiis obsequiere. Ad cujus conspectum ululatibus junguntur mesta suspiria, & querulae voces indesinenter. Qui postquam pervenit ad portam Civitatis, Matronae, ac viduae, & Virgines mulieres in summitate murorum existentes, querulis lamentationibus, quae usquae ad aethera resonare videbantur, & manus ad coelum tendentes, nunc earum nunc publicae calamitatis infelicitatem accusant, & deflent. Postremo per civitatem corpus Regis insequebantur lacrymis, genas unguibus lacerantes, & sparsos sine lege capillos ab earum cute avellentes. Deinde ad majorem Ecclesiam ingressus,*

Anno Xpi 1355

(a) Chr. cap. 117.

Ann. Xpi 1355 *ingressus, clamor in ea ab omnibus generaliter factus est; & deposito Regio corpore coram altare, prædicatione finita, in tumulo Regio, ubi corpora bonæ memoriæ Regis Friderici, & ducis Ioannis sunt sepulta, corpus ejus fuit humatum, & totaliter tumulatum. Comes vero Blascus prædictus die Mercurii in nocte vigesimo primo Octobris illucescente die Jovis diem suum clausit extremum, & eodem die Jovis fuit sepultus in Majori Ecclesia Catanensium.* Blasci tumulum in S. Mariæ Templo ordinis Carmelitarum ad hæc nostra tempora superstitem ostendunt, atque hujus fuisse credunt. At cum Michael Synchronus Auctor in Majori Basilica conditum ejusdem corpus clarissimè testetur, senioris Blasci nostri Junioris Avi sepulchrum, illud in æde Carmelitica credendum. Reliquit Blascus Artalem, Joannem, & Blascum filios hæredes, qui paternæ ditionis Opida sunt nacti: Artalis primogenitus Mistrectam, Joannes Nasum, Blascus Montem Albanum. An hujus fortasse tumulus, cujus paullo ante meminimus?

CAT.

Anno Xpi 1355

CAPUT SEXTUM
CATANA
SUB ARAGONENSIBUS
AB ANNO MCCCLV. AD MCCCLXII.

I. FRidericus Ludovici frater Petri II filius Catanæ anno MCCCXLI. natus hereditario jure Regno potitus, Messanæ nono Kalend. Decembris Procerum conventum coegit, in quo accepto ab omnibus fidei authoramento, Euphemiam Regiam Sororem Regni Vicariam constituit. Ejus regiminis initia varii per Insulam motus excepere. Matthæus enim Montecatinus Scaflanum occupavit, Bonifacius Aragonius a Sancio, consobrino Pactarum & Tyndaridis præfectura exuitur, Blascus Artalis frater, submoto Joanne Arlaco, Catanensem quemdam Opido suo Montis Albani præfecit; quod quum Arlocus iniquo tulisset animo, & contra Blascum obloqueretur, hic spoliatum bonis, vinctumque ad se illum duci Catanam jussit; Id ut accepit Arloci filius ad mille passus ab Urbe irruens in publicos Administros Patrem captivum ducentes, eoque liberato, ad Opidum Montis Albani se transfert, cujus arcem, Catanensi Præfecto abrogato, sibi vindicat. Durantibus porro adhuc inter Catanenses, & Leontinenses discordiis, Artalis Alagona, & Manfredus Claromontanus, & proprio, & Regis nomine belli ferias statuunt. *Quod nullus scilicet*, ut Michael ait (a) *de partialitate Catanensium prædam*

(a) Chr. cap. 121.

Anno Xpi. 1356 *dam facere, nec in aliquo lædere in locis, & terris, quæ possident Claromontani, & versa vice Claromontani in Civitate Cataniæ, & in terris quas prædictus Dom. Artalis habet in dominio. Quapropter dicta Treguæ sic ambigua, & obscura bandita extitit die martis vigesimo sexto Januarii.*

II. Ineunte Februario Guillelmus de Mariscalco Regius miles Messanensis Castri præfectus Catanam cum Henrico Rubeo venit ad Divæ Agathæ Corpus venerandum; quo absente Castri Incolæ pridie Nonas ejusdem mensis Regi Neapoleos, ejusque militibus Mylis agentibus Opidum tradidere. Subinde Euphemiæ Vicariæ, & Francisci Vigintimillii opera Rex Tauromenium venit Randatium profecturus, quod resciens Artalis Alagona, fraudem subesse suspicatus, Catanâ solvens ingenti militum manu stipatus Maschalas venit, unde Henriqi Rubei hortatu copias dimisit; verum Rubei fraude detecta, qui cum Vigintimillio conjuraverat, Regisque tutelam sibi vindicare exambiebat; cum dimissos, tum alios accivit milites; quibus instructus ad Regem & Vicariam se contulit, atque Regia Curia Catanam vetustam Aragonensium sedem repeteret, ut diu promissum audacter postulavit. Artali sese Rubeus, & Vicaria oppofuit, Regemque sub Comitis Vigintimillii custodia Randatium deducendum responderunt. *Quibus Artalis tanquam sagax responsum non obtulit, nisi quod dixit; Catania Civitas dignior est Randatio, & in maxima fecunditate uberior.* Assumpto dehinc secum Rege summo cum honore in Maschalarum Villam illum transtulit, ubi quum integro die, Vicariam, aliosque Proceres, qui adesse promiserant, in cassum expectasset,

postero, qui decimus ante Kalendas Aprilis fuit, Acim contendit, ibique per aliquot menses protracta mora, Catanam tandem una cum Rege remeavit. Anno Xpi 1356

III. Interim Henricus, & Vigintimillius, inito in Artalis perniciem cum Friderico Claromontano foedere, Insulam fere omnem hostiliter iuvaserunt; Manfredus Friderici Frater arce Cassibilis expugnata, contra Syracusas movit, ac terra, marique circumdedit; cujus cives Catanam pro supppetiis nuncios transmisere. Hi quum auxilia non impetrassent, duabus navibus, quae in Catanae portu erant, armatis, Syracusas cursum intendunt, Navigium Claromontanorum fugant, Urbemque mari Liberant, quo perspecto Manfredus terrestrem obsidionem solvit. Nec diu post Henricus Rubeus exercitu comparato, cum Euphemia Regni Vicaria, & Francisco Vigintimillio Troynam veniens, seditiosis, atque oberatis venia promissa, hisque etiam conscriptis ad Artalem in opido Paternionis cum Rege agentem legatos transmittunt, ut aut Regem liberum dimitteret, aut cruentum bellum expectaret. Nec tamen Rubeus responsum praestolatus eadem nocte iter prosequitur, ac Mottam S. Anastasiae, quae sui juris erat, milite instructus venit. Mox quod futurum erat militari prudentia praesagiens, juxta aedem S. Joannis *a medio campo* appellatam in insidiis subsidet, in quas Equites Catanenses ab Artali in subsidium vocati incidentes fugae se tradiderunt, ab hostibus insequuti ad templum usque S. Christophori mille fermè passibus ab Urbe Catana dissitum. Intercepti complures in arcem Mottae abducuntur, quos inter Iacobum, & Joannem Lamia milites

Regis

Anno Xpi. 1356 Regis domesticos Rubeus libertate donatos Catanam remisit, Rogerium vero Mustacium, aliosque carceri addixit. Hæc ut Artalis accepit, pecunia ad bellum opportuna indigens Catanam noctu remeavit, ac vectigali super frumentis imposito, auroque a ditioribus extorto præsenti quidem indigentiæ consuluit, sed civium odia in se ita concitavit, ut brevi vectigal abrogare compelleretur.

IV. Jam vero Henricus agros Catanenses cum suis excurrens, vineta, segetes, atque olivaria, quæ prope stagnum erant, quod *Paternionis*, & *Aniciti* Lacunam appellabant, igne ac ferro vastavit. Subinde Villici Catanenses, quos Michael *Vinitores* dicit, quum *Matthæum Vaccarium* Artalis domesticum, virum flagitiosum occidissent, nacti ob id facinus civium offensionem incurrisse, ad hostes desciverunt; parumque abfuit ut Artalem ipsum paucis stipatum militibus occulte Paternionem contendentem, in nemore interciperent, eoque in æstu conficerent. Hinc novo & ipsi in agrum Catanensem impetu facto, bovum, oviumque millia ferme decem diripuerunt, eaque in regionem Mompilerii prope ejusdem Henrici vineas abacta, hostibus in prędam obtulere. Quam tamen Rubeus generosissimo animo respuit; tum Catanensis Præfecti hortatu, promissâ de male actis veniâ, deserto Henrico, Villici Catanam convenere, & ad Artalis pedes provoluti facile impunitatem impetrarunt, factaque prædæ restitutione, deinceps Regiis partibus adhęsere, quin & muneribus ab Artale donati ad propria recesserunt. Inter hæc Comes Rubeus Paternionis arce potiri ex proditione confidens, suorum copias, ut noctu eam invaderet

invaderet eduxit; Verum admonitus Artalis a quopiam Rubei familiari, conjuratione detecta, perduellos carceris mancipavit, opidum validiori præsidio, ac opere instruxit. Hinc spe frustratus sua Rubeus suburbium Paternionense primum, moxque agros finitimos incendio fœdavit. Contra quem ex opido egressi milites strenue manus conferentes ejus invadunt extremas acies, atque in fugam versas ad Mottam usque insequuntur. Anno Xpi 1356

V. *Diebus proximis succedentibus*, prosequitur Michael (a) *Vicaria*, *& Comites supradicti ad Dom. Artalem pro pace obtinenda Nuncios transmisere. Qui Dom. Artalis volens animum Civium Catanensium perscrutari, Officiales, & certos alios probos de dicta Civitate pro dicta causa ad se convocari mandavit. Quibus convenientibus, in hæc verba suos patefecit sermones: O viri Cives, ac Nobiles, & Regii fideles, Vicaria, Comes Henricus, & Comes Franciscus pro pace inter Nos & ipsos habenda, sub certis pactis, & capitulis ad Nos transmisit. Interque continetur, quod domus eisdem dominum nostrum Regem Fridericum, qui sub cura dictorum permaneat, quousque ad ætatem perveniat majorem. Interim immo semper nostri Justitiariatus officium per Nos, & nostrum Locum tenentem, exerceatur, ubi Regia sit principalis Majestas: nam licet pax prædicta in aliquo Nos dimittat; tamen consideratis damnis, quæ Civitas ipsa est propter guerram consecuta, & meliora, quæ sibi possunt provenire futura, videtur Nobis eam fore penitus faciendam. Finito colloquio prædicto, dum singulariter de hujusmodi causa quilibet suam opinionem præstaret, omnes pacem*

(a) Chr. cap. 126.

unani-

Anno Xpi 1355 *unanimiter comprobarunt, exceptis quatuor, qui penitus eam contradixerunt. Dom. Artalis vero prædictus nulla comprobata opinione dictorum proborum pacem volentium, sequenti die eam facere contradixit.* Quod ubi Henrico, ac sociis fuit renunciatum, nimio succensi furore omnes Nonis Junii cum Equitibus ferme trecentis, ac ingenti peditum multitudine Mottâ egressi Catanensium fines invaserunt, maturas segetes igne, ferro, equorum pedibus vastantes tantâ civium jacturâ, ut hi communiter in querelas prorumpentes jam de salute desperarent.

VI. His malis accessit etiam *Vallis currentis* Dynastæ publicum in nostros odium, qui, ut Henrici Comitis, cujus erat consobrinus, gratiam iniret, in agros irruens Catanenses, pecora atque animalia in prædam agens, unde posset fieri messis, villicis commodum ademit, suppetiasque quotidie, & commeatum hostibus ministrans, innumeris damnis Urbem afficere non destitit. At quum Henricus cum Euphemia, ac Vigintimillio inopinatò sequēti nocte Mylas transmisissent, sibi cavens Dynastà, suisque diffidens viribus, legatione simulata, Catanam summo mane contendit, ac Vicariæ, & Comitum nomine duorum mensium inducias expetiit, quas ab Artali de hostium discessu jam conscio, minimè obtinuit. *Imo die sequenti,* subdit Michael (a) *tam milites, quam pedites universaliter, tam mares, quam fœminę populares ad Mottam prædictam se jugiter contulerunt, & imposito in segetibus igne, similia, & deteriora damna, quam civitas Cataniæ fuit perpessa, hostiliter intulerunt. Quapropter quotidie una pars, & alia prædam, & homines capiebant.*

(a) Chr. cap. 126.

VII. Mylarum Urbe ex deditione recepta, Euphemia Vicaria cum suis Messanam regressa, eò secum xiij. Kalend. Julii Nicolaum de Cæsareo, & Jacobum de Aloysio, quorum operâ Mylas Regi vindicaverat, deduxit. His aliquot Messanenses statim adhęsere, Henrici Rubei tyrannici regiminis pertæsi, qui ex Urbe Catana Philippum de Chipiro Judicem, Theutonicum Busolum, Jacobum de Avito, atque Oliverium milites dudum è Patria exules evocarunt, conjunctisque viribus in Rubeum, ejusque affines, & socios conjuraverunt. Tum Artalem Alagonam per legatos accersunt, qui cum selecto militum numero confestim Messanam profectus, honorifice suscipitur, ac subinde v. Kal. Augusti cum Euphemia Vicaria Catanam reversus Regi sororem reconciliat. Vicariæ porro Urbem nostram adeunti plebs obviam facta, hæc, Michaele teste, dicebat *in platheis, in ea videlicet parte, ubi panis venditur ad minutum: Domina ecce panem, quem habemus de tritico, quod fuit combustum, Vobis mandantibus, cum in Mottam tanquam Catanensis hostis Vos contulistis; Deo gratias, candidum est, & de eo affluenter abundamus: Vivat igitur Dominus Rex, quia nullum bonum nobis deficiet*. Nec multo post Simon ac cæteri Claromontani gratiam cum Rege inivere; pax tamen hæc quorumdam Catalanorum in Sicilia piraticam agentium malitiâ turbata est. Quum enim Simonis nuncios Catanam navigio Augustano ad Regem transmissos hostiliter invasissent, ac Syracusis asportatos venum exposuissent, ęgre Claromontani id ferentes, atque ex Regis voluntate evenisse rati, denuo desciverunt. Ann. Xpi 1356

Hinc

Anno Chri 1356 VIII. Hinc Artalis educto exercitu contra Mottam S. Anastasiæ Henrici asylum tertio Idus Augusti movet, ac pro mœnibus castra locat, machinâ postmodum constructâ opidum oppugnat. At quum strenuè incolæ, quibus & situs opitulabatur, sese defenderent, solvere obsidionem coactus Comes hostium agris vastatis, atque incensis, Idibus ejusdem Catanam repetiit. Per idem tempus. *Monstrum in civitate Cataniæ*, ut verbis utar Michaelis (*a*) *apparuit in macello, quòd dum quædam Vacca in prædicto fuisset macello excoriata, dum ejus viscera ab ejus corpore educerentur, repente egressus est ex ejus utero Vitulus effigiem habens humanam, oculum unum tantum habens in fronte, reliqua vero pars corporis Vituli retinens formam*. Pridie Kalendas Septembris Fridericus Rex cum Artali, & Vicaria Sorore exercitu comparato, Calatabianum movit, ubi Castri-Leonis, Franchavillę, & Randacii, quæ ad Henricum Rubeum jam defecerant, Legatos opidorum deditionem ultro offerentes, perhumaniter excepit, hisque victoriis auctus, Catanam inde pridie Idus ejusdem se recepit.

(a) Chr. par. 2. cap. 2.

IX. Jam vero Claromontani, quibus Henricus Rubeus sese conjunxerat, Leontino egressi, ducentis ferme Equitibus stipati x. Kalend. Octobris in Catanensem agrum irruentes eo in loco, qui *Medius campus* dicitur, quatuor ferme millibus ab Urbe consedere; quumque adversus eos Artalis cum suis copiis, civibusque comitantibus movisset, & in edito colle ad balistæ jactum castra locans ad certamen illos provocasset, pugnam detrectantes Leontinum unde venerant remearunt. Non diu Franciscus Vigintimillius in Regis gratiam receptus apud Paternionem

nionem, quò Artalis cum Euphemia convenerant, primum fidem contestatus suam, mox Catanam veniens VI. Nonas Octobris ipsi Friderico se obtulit, fratremque suum Riccardum Vigintimillium ad Henricum Rubeum, ut eum ad saniora reduceret, ac Regi conciliaret III. Nonas Leontinum ablegavit. Riccardus quum a furente comite nihil obtinuisset, dum Catanam remearet, dolo a Leontinensibus intercipitur, captivusque Leontinos primum, inde ad Mottæ arcem deductus, non nisi eorum communicatione, qui Catanæ, ac Menis in vinculis erant, ejusdemque Henrici fautores habebantur, liber dimittitur. Kalend. Novembribus Joannes de Alagona Blasco progenitus, Artalis Frater Isabellam de Palicio, quam sibi dudum desponderat, ex Urbe Syracusarum evocatam, Catanæ sollemni pompa nuptiis celebratis sibi copulavit, ibidemque Blancâ alterâ Isabellæ Sorore, relictâ, ad Nasi ditionis suæ opidum contendit. Ann. Ch. 1356

X. Sub anni exitum Messana Urbs Nicolai de Cesareo perfidiâ ad Aloysium Neapoleos Regem defecit, Blanca, & Violanta Regiæ Sorores captivæ Rhegium abducuntur. Simon Claromontanus ad Aloysium profectus Blancæ nuptias audacter exposcit, repulsamque passus, ad Blancam de Palicio Matthæi filiam olim sibi nuptui traditam Catanæ degentem repetendam, literas Friderico Regi transmittit, Conradi de Aurea libertatem (Hic Regius Siciliæ Ammiratus in Messanensi seditione fuerat interceptus) spondet. Palicia se ad mortem potius quæri, probe intelligens, neque abnuere audens, ob Simonis mortem, quam circa Martii medium ille subiit, ab omni metu eximitur. Interim Ar-

talis

Anno Xpi. 1357 talis e Syracusarum portu redux navem hostium milite completam capit, ac quemdam Mãfredi Claromontani Familiarem *Marranzanum* nomine Catanam abductum, tormentisque afflictum ad prodenda suorum arcana compellit. Manfredus vero a morte Simonis Messana cum navibus frumento onustis solvens, Catanam praetervectus, ex alto cum nautis Aloysii Regis nomine ingeminato Fridericum convitiis oneravit; ubi autem de gestis contra Marranzanum fuit edoctus, mox ut Leontinum appulit, ulturus injuriam, aliquot Friderici Regis apud se captivos milites laqueo suspendi jussit.

XI. Per idem tempus Catalana navis Catanae portum subiens Regem Aragonum mox in Siciliam appulsurum Friderico auxiliatum vulgavit; quod ubi Cives resciunt summis laetitiae signis editis, atque ignibus per noctem accensis optimo Principi gratulantur. Mox tamen spe frustrati Aloysii copias vicinas Catanae regiones invadentes finibus arcere vi, atque armis enixi sunt. Rem luculentissimè ex laudato Michaele Fazellus hoc pacto enarrat. (a) *Eodem fermè tempore*, mense scilicet Majo, *Aloysius ipse Nicolaum Cesarium Gylium* Staytum, *& equites mille totidemque pedites, quibus magnus ejus Mareschallus praerat, ad Montem-albanum, oppidum circum vicina Friderici loca, dedopulatum misit. Quo Fridericus Rex cognito Artalem Alagonam centum cum equitibus ad hostium iter explanandum Paternionem direxit. Putabat enim*, ut hic subdit Michael (b) *hostes ad terram Leontini suos tendere gressus. Et nihilominus universis Baronis fidelibus Regiis, & specialiter Francisco Vigintimillio per literas scripsit, ut ad terram praedi-*

(a) Dec.2.lib.9. cap. 6.

(b) Chr. p. 2. cap. 10.

ctam Paternionis se debeant omnes conferre. Hostes vero prædicti volentes illudere gentem Siculam, die Jovis quarta Madii decimæ Indic. versus castrum Franchævillæ dirigunt vias suas, ipsumque impugnare satagunt juxta posse; & quia duram resistentiam in eo inveniunt, ad terram Castri Leonis discurrentes, similia peregerunt; & recedentes ab eo loco, ad Villam Linguæ-grossæ devinrunt, ubi nullum obstaculum invenientes, captis bonis, & spoliis ipsius, ad Villam Mascalarum sunt progressi, & similibus prædationibus actis septimo Madii ejusdem Indictionis *in flumariam Terræ Jacis dictam la Rigitana, ultimo applicuerunt. Dom: Artalis prædictus præmissa sciens, eodem die cum Equitibus ad eos se contulit, circa partes, ubi dicti hostes erant congregati, in quodam videlicet eminentiori loco dicto Nizeti. Quos dicti hostes intuentes animosè versus eos appropinquare festinant. Et Dom. Artalis hostium dubitans multitudinem, retrocessit, & in civitatem Catania eo die fuit reversus. Cujus discessu*, prosequitur Fazellus, *prælio frustrati hostes inflammatos ad bellum animos ad Acis oppidulum applicuerunt, quod tametsi valido præsidio munitum, terrestri, maritimaque obsidione adorti, effractis subinde portis expugnant, viros, quotquot reperiunt trucidant, Virgines stuprant, Matronas violant, bona diripiunt, arce potiuntur, & nihil sibi ad extremas injurias reliqui faciunt. Post hæc vicos omnes Ætnenses usque ad Trium-Castanearum vicum invadunt, rapinisque, & incendio fœdant, ac demum ingenti hominum, rerumque omnium præda expleti ad Acim oppidum revertuntur.* Remeasse hostes inclinata jam die, refert Michael, viarumque ignaros, ut præirent, ac itineris anfractus explicarent, ex opidanis complures barbarè adegisse

Anno Xpi. 1357

Anno Xpi 1357 gisse, memorat. Astu etiam militari ea in invasione usos: *In terra Jacis commorantibus hostibus, per publicam vocem inter eos fuit communiter derivatū, ut in crastinum omnes ad civitatem Cataniæ se conferre debeant personales; contra ipsam bellaturi, quapropter unusquisque Civis Cataniæ in oppositum Castri se tulit. Navem dehinc contra Urbis portum emittunt; & Nauta quidam in summitatem ratis prædictæ conscendit, & cum quodam panno lineo signum versus Leontinum faciebat, ac si ad eos aliquos venire convocaret. Qua de causa nullus de civitate eo die egressus est. Hostes vero Jacis prædicti interea arma capiunt, & more prædoneo ad vineas civitatis prædictæ pervenerunt, quapropter per eas disperguntur hinc inde circumquaque; & imposito igne in domibus, eorum torcularibus, & aliis vineæ instrumentis, ipsos deserunt, ultra nihilominus procedentes; nam eo die usque ad contratam Trium-Castanearum progressi sunt, omnia, quæ inibi invenerunt prædoneo more exponentes.*

XII. His auditis Fridericus Rex ab Euphemia Sorore precibus expostulat, ut Franciscum Vigintimillium, aliosque Regni proceres sua authoritate, & præsentia ad suppetias ferendas solicitet, quod naviter impletum mox dicemus. Interim vero Cataloniæ Navis quosdam ex hostibus interceptos Catanæ venum exposuit, atq; e portu solvens duas alias Naves in Acensi mari in prædam egit, quas dum Catanam deveheret in hostium triremes incidit, declinatoque earum occursu, sub quadam excelsa rupe prope littus prominente strenue ab illis sese defendit, tandemque æstus favore evasit. *Hostes autem*, scribit Michael (a) *& præcipuè Alienigenæ ignorantes*

(a) Chr. par. 2. cap. 12.

rantes introitus, & exitus Cataniæ, atque situm, proposuerunt inter se ante civitatem prædictam omnes se insimul conferre, inspecturi, si dictam civitatem possent in aliqua sui parte aliquatenus impugnare. Comites autem, & Magnates hostium prædictorum cum Galeis duabus per mare ante portum ipsius civitatis applicuerunt, & intuentes eam tam per mare, quam per terram, dictam civitatem inespugnabilem æstimarunt. Et eo magis Theutonici milites armigeri, qui cum dictis hostibus erant fere numero quadringenti, quorum penituit, eos ad dictam civitatem accessisse. Nam Rex Fridericus eo die in comitiva Dom. Artalis, & aliorum Cataniensium in armorum exercitio valde expertorum in porta civitatis dicta Jacis, aderat personalis; cæteri vero pedites, & armigeri stabant supra murorum summitates dictos hostes ad prælium invitantes. Et quia talis adventus eis displicuit, unde venerant sunt reversi. Anno Xpi 1354

XIII. Jam vero facta militum recensione, qui cum Vigintimillio aliisque Proceribus Euphemiæ opera Catanam confluxerant, inventi sunt Equites plusquam mille, pedites vero ad tria millia, ut scribit Fazellus. At Michael *de Peditibus*, ait, *& Balistrariis Cataniensibus numerus non potuit explicari cum infinitus fuerit*. Moxq: inter eosdem Proceres ob æris penuriam exortis turbis, adeout non levis seditio timeretur, ac cives nostri sese ad arma occulte præpararent, re comperta Artalis comparatis pecuniis, singulis stipendia exolvens pro sua authoritate dissidia composuit. *Sed in hoc apparatu*, Fazellus inquit, *hostium nomine per Caduceatorem bellum nostris indicitur; quod cùm Catanenses annuissent pro loco pugnæ ediculæ Beatæ Mariæ a* Tur-

Anno Xpi 1357 *Turbi cognominata planities, diesque prælii vigesimus quintus Maji, ea lege ut liber esset ad aream utriusque accessus, dictus est. Verum hostes cum forte se viribus inferiores viderent pugnam quidem detrectarunt, obsidionem vero Urbi & navalem, & terrestrem intulere.* De hac Urbis nostræ obsidione mentio penes Michaelem omnino nulla, nisi forte cum illa, cujus supra meminimus antequam copiæ Catanam convenissent, Fazellus confundat. Siculos aliunde per diem integrum statuto in loco hostibus expectatis, ad illos se conferre, ut manus consererent in votis habuisse memorat Chronographus, atque ob discordiam inter Duces exortam, dissipatis consiliis Catanam remeasse scribit; hinc Urbis terra, marique circumdedendæ hostibus nullus aditus.

XIV. Septimo Kalend. Junii in quem diem sacrum Pentecostes festum incidit, duæ Catalanorum triremes, ac una navis, quibus præerat Joannes de Procida, Catanæ portum ex insperato subiere, hinc Artalis inopinato auxilio erectus, duo & ipse navigia, quæ ad terram erant subducta, instrui ad bellum mandavit; atque ita quinque navigiorum classe adornata in hostium Naves quinque movit. Signiferam triremem Artalis inscendens decem in ea faces accendi jussit, ut eorum splendore hostes illuderet, majoremque classis numerum simularet; tum ad Ongiæ portum, ubi hostes in alto mari consistebant, directo cursu, ibi circa auroram dato belli signo primus in eos irruit, quem cæteri non minori audacia sequuti, magnis vocibus Aragoniam, & sanctam Agatham iterantes, bellum intentant. Hostes e contra acerrime re-

pugnant, noſtros baliſtis, ac lapidibus urgent, Siculos, & Catalanos, ipſumque Artalem vulnerant, qui repentino nec lethali ictu irritatus, primus omnium in unam eorum triremem inſcendit, ſuoſque ad idem audendum hortatus, magnam in adverſarios ſtragem edit, quorum plures, ut mortem effugerent in mare ſe dejicientes, periere. Antonius Grimaldus Januenſis & ipſe ſe præcipitem dedit, ac nando ægre tandem ad ſuos evaſit, ejus tamen triremis capta, Antoniuſque Rubeus illius Locum tenens occiſus. Capta & alia Liparenſis, cujus Præfectus Jaccus nomine ferro necatus. Tertia triremis, quæ ex Inſula venerat remorum velocitate periculum evaſit. Reliquæ duæ naves e Caſtro maris Neapolitani eductę noſtris etiam in prædam ceſſere. Milites ac Nautæ, exceptis centum, cæſi omnes, eorumque ſanguine infectum mare ruborem induit. Facta porro ab Artali prædæ ac pecuniæ diſtributione, Catalanis undecim florenorum millia contigerunt, claſſe enim hoſtili, aurum unde ſtipendia militibus erant exolvenda, vehebatur. *. Anno Xpi 1357

XV. Hac inſigni potitus victoria Alagonius, Catanam cum claſſe reverſus, ingenti honore, ſummiſque populi acclamationibus tamquam Civitatis ſervator receptus eſt. Hoſtes vero, qui Acis Caſtrum tenebant, viſa ſuorum ſtrage, Sarcinulis collectis Meſſanam verſus inde recedunt, & in quemdam collem *Multipileri* appellatum, primo tumultuariè conveniunt, mox in alveum *Regitanæ*, tandemque per Aquileæ regionem directo

(*) *Hujus etiam victoria extat monumentum in Tabulario Protonotarii ad Ann.* 1357. *fog.* 409. *Epiſtola ad Nicolaum Abbatem, quam recitat Groſſus in Decachordo chor.* 5. *fog.* 124.

Anno Xpi 1357 recto itinere ad Acis nemus evadunt. Hinc milites in acies tres magnus Seneschalcus, aliique primores Duces disponunt, & post secundam Sarcinas locant. At, *Barones, & milites Regis Friderici*, ait Michael. (a) *in civitate Cataniæ commorantes, hoc jam præscientes, non incontinenti ad eos appropinquare celeri cursu festinarunt, sed tamquam illi, qui cum eis formidabant dimicare, morosi in dicta civitate existentes, post tertiarum horam ab ea egressi sunt, & versus hostes prædictos suas acies dirigunt. Guidus autem de Vigintimillio, Conradus Spatafora, & Nicolaus Lancea cum equitibus fere centum ante alios fuerunt præcursores, qui veloci cursu dictos hostes viriliter insequuntur, & dum ad eos pervenissent, versus ipsos animose insultant, putantes reliquos nostros eis esse propinquos*. Verum hostibus acerrime sese defendentibus, dum Conradus imprudenter se globo immiscet, stragemque edit, ipse tandem a Theutonico milite perrupta bipennis ictu casside, lethaliter vulneratus, in cervicem equi dilapsus fortiter occubuit. Quo amisso Siculi fracti animo hostibus evadendi aditum dedere. Reliqui proceres quamvis ad mille circiter passus loco dissiti, habito consilio illos persequi destiterunt; reversique sunt Catanam.

(a) Chr. p.2.c.14.

XVI. Ætnenses porro Villici quum prope Maschalas posuisse castra Gallos, intellexissent, facto ingenti armatorum numero primam eorum aciem cui Magnus præerat Mareschallus, exceperunt. At hi callide pretiosa quæque post terga relinquentes, dum rustici ad spolia colligenda vacarent, evasere. Nec diù hac eorum pervulgata fuga e Tauromenio, Castroleone, Fran-

cavilla

cavilla, Calabiano, aliisque vicinis opidis, convenientes incolæ omnes uno agmine egressi occupatis angustis, atque iniquis locis, adeo in illos vires exercuerunt, ut supra duo hostium millia eo in bello interempta sint, plerique nobiles, ac inter eos Raymundus Balzus vir genere clarus, & Aloysii Regis magnus Camerarius, capti, ad Arcem Franchævillæ vinculis sint addicti. Qua in victoria tantum, & prædæ, & spoliorum fuit acquisitum, ut ad mutandam villicorum omnium conditionem, ditandosque milites suffecerit, quos deinceps in sericis vestibus, equisque generosis incedere, ac purpura indutos videre, non erat injucundum. (*) Anno Xpi 1357

XVII. Inter hæc Henricus Rubeus, qui Friderici partibus adhęserat, ad Tauromenii præfecturam, quæ Conradi Spataforæ morte vacabat, sibi vindicandam Friderico Rege inscio advolavit. Ad quam etiam urbem, hostilis cladis fama inaudita, Rex idem cum Vicaria aliisque Proceribus, qui Catanæ erant, terrestri itinere, Artalis vero triremibus vectus convenere; ibiq: inter eumdem Artalem, & Henricum composita pace, mox ut Raymundi Balzi commutatione Regias sorores captivas ab Aloysio repeteret, Francavillam Fridericus contendit. Sed Joannes Manciavacca Messanensis opidi arcisque Præfectus, captivum Regi permittere noluit, nisi pro illius redemptione, si commutatio non fieret, sex florenorum millia sibi pollicerentur; hinc Regem arcis, & opidi męnibus prohibuit, ac Vicaria, Francisco Vigintimillio, Henrico Rubeo

(*) *In laudata Epistola ejusdem cladis fit mentio, ac inter cęsos filius Comitis de Sinopoli recensetur.*

Anno Xpi. 1357 beo, Bernardo Spatafora tantummodo admiſſis, de captivo hiſce conditionibus reddendo egit. Dum hæc autem geruntur Vigintimillius magna vi ab arce Raymundum rapuit, ac ſecum aſportavit. *Qua ratione*, inquit Fazellus, *in tam manifeſto Procerum contemptu, cum ſolo nomine Regem ageret, Friderico ſimplicis nomen acceſſit. Hac itaque injuria Rex affectus, Catanam repetiit; Artalis vero cum victrici claſſe ante Meſſanæ portum ſeſe oſtentans, cum in rebellione conſtantes cives intelligeret, in Patriam & ipſe remeavit.*

XVIII. Ineunte menſe Julio *ſcandalum*, ut verbis utar Michaelis (a) *fuit ortum, quod Dom. Artalis Regem Fridericum in civitate Cataniæ tenebat invitum, ſuumque per alia Siciliæ loca, ſicut moris eſt, Regnum diſcurrere non permittebat, quod cunctis Siciliæ Baronibus nimis grave videbatur; iſtaque de cauſa ſeditio communis inter univerſos erat exorta, quapropter poſtquam præmiſſa dicto Artali fuerunt denunciata, pro tali & tanto ſcandalo evitando, cum Rege, & Vicaria, & cum ſua comitiva a Cathaniæ civitate diſceſſit, & apud terram Gagliano cum eis celeriter fuit profectus; ad quem locum Comes Franciſcus dicti Regis præſentiam præſtolabatur. Quem Regem cum Vicaria prædicta ibidem dimiſit, & in civitatem Cataniæ fuit reverſus*. Subinde Guillelmus de Maniſcalco Meſſanenſis Tripis, & Caſtri opida, quibus Aloyſii nomine præerat, Regi Friderico prodere ſimulans, copias ab Artali expetiit, & impetravit, quas aſtu in arcem Tripis receptas vinculis mancipavit. Jam vero annonæ penuria Leontinorum Urbe laborante de componendis cum Friderico Rege belli feriis Manfredus de Claromonte cogitavit. Igitur jv.

(a) Chr. par. 2. cap. 18.

Kalend. Decembris firmatis fœderibus Opida hęc *Anno Xpi. 1357* ex parte Friderici illis comprehensa a Michaele memorantur. (a) *Nobilissima Cataniæ civitas Regni Siciliæ Protectrix, atque Caput, tum quoque civitas Syracusiæ, castrum Surtini, terra Nothi, Cosibilis castrum, Bucheri castrum, castrum Ferlæ, terra Aseri, S. Philippi, Nicosiæ, Castrijoannis, castrum Gagliani, terra Adernionis, Paternionis, castrum Jacis, terra Minæi, Tauromenii, Calatabiani, & Castiglionis; Ex parte vero Manfridi pro Rege Neapolis terræ, & loca infrascripta videlicet. Terra Leontini, castrum Palacioli, Ragusia cum suo comitatu, terra Vizzini, Calatajeronis, Platiæ, Augustæ, sed Motta S. Anastasiæ in numero partis utriusque descripta non reperitur, pro eo quod Comes Henricus Rubeus ejus dominus fuit, & est utriusque partis amicus.*

(a) Chr. p.2.c.23.

XIX. Perdurasse inducias ad xvj. Kalend. 1358 Aprilis, &, tunc Artalem, qui Friderici Regis nomine eas minime firmaverat, terrestri exercitu, justaque expeditione Leontinos fuisse aggressum, innuit Fazellus. Verum non ante xjv. Kalend. Maji coactis copiis Catana Artalis excessit, atq. juxta S. Leonardi fluvium castrametatus opidum circumdedit, ut Michael advertit, ac ipse etiam Fazellus post pauca testatur: Comiti auxiliares milites ex variis Insulæ locis adjuncti sunt, adeout in exercitu Regio Equites supra mille, pedites vero præsertim Catanenses innumeri recenserentur. Durante obsidione maxima pars Leontinensium fame pressa patria excedere, atque ad vicina opida se recipere coacta est. *Manfredus vero in ea parte fluminis Cataniensis, ubi scorta Regis,* Acies nempe, quæ Regium iter præcedit, *debebat transire*

Ann. Xpi 1358 *sire in loco nimis vallosо, & opaco atque condenso, suorum militum struxit latibula, ut in ipsam irruentes gentem interciperent, ac deprędarent. Sed hæc tamen evanuit, quoniam innotuit iis, qui erant in civitate.... Quodam vero die, qui fuit ultimus obsidionis, dum Artalis prædictus cum Catanensi caterva militum, peditumque damnificare segetes ex altera parte Leontini existentes, versus Ecclesiam S. Mariæ de Roccadia perrexisset, Vexillum Domini Orlandi præferendo, suo in obsidione dimisso, modicam gentem ostendens secum adesse; Manfredus vero intuens hostes ab eorum obsidione tam esse elongatos, proposuit in eos irruere; quare veloci cursu fuit eis propinquus, in tantum quod per sagittæ signũ ejus adventus poterat indicari; gens vero prædicta ipsi obviã intrepida adstitit, quapropter ab ea parte formidolosus discessit, & ad invadendum gentes obsidionis suas vires convertit.* Et primo quidem impetu aliquot Regii exercitus milites imparatos fudit, ovesque prope flumen in prædam egit; mox tamen viso Artalis vexillo, ejus copiæ in fugam versæ, sese intra mœnia receperunt. Hæc Michael. (a)

(a) Chr. par. 2. cap. 25.

XX. Postero die v. Idus Maji obsidione soluta Artalis, & Orlandus cum aliquot copiis Mænas contendunt. *Cives vero Catanienses, qui in hujusmodi causa gratiosè servierant, in civitatem prædictam reversi sunt, cum quibus Mares Leontinenses, & Mulieres cum filiis nondum e pectore ablactatis in maximo numero devenerunt.* Exinde Artalis Calatajerone, & Platia, aliisq; opidis in fidem receptis, Catanam, & ipse viij. Kalendas Junii se recepit. Interea Joanne de Luna Catanensi Pontifice defuncto Martialem Cœnobii S. Agathæ monachum communi voto

Canonici

Canonici elegerant, qui ab Innocentio VI. Romano Pont. xij. Kalendas Martii confirmatus, mox Nuncius Apostolicus ejusdem Pontificis decreto per insulam universam designatur, quod quidem munus ille integerrimæ vitæ exemplo, ac summa prudentiæ laude diu obivit. Idem S. Nicolai de Arena Cœnobium, illudque S. Mariæ de Licodia, dudum a Rogerio Episcopo unita, cum de Abbatiæ titulo illorum Monachi contenderent, conciliare satagens, ut exinde utriusque Abbas *Licodiæ* ac *de Arena* nomenclatura uteretur, peculiari diplomate perscripsit. *Anno Xpi. 1358*

XXI. Mense Junio Artalis educto exercitu cōtra Bidenum movet, ac quum frustra, Bidenensibus fortiter opidum tuentibus, illud oppugnasset, incenso eorum agro, ac regione vastata Nethum contendit, mox ad Abulam obsidendam cum Aragonio se contulit. Eodem ferme tempore Gilius Staytus navigio militibus instructo Augustam appulit, inde Leontinos Claromontanis auxiliatum contendit; cognitâque Artalis ex Urbe nostra absentiâ, vires suas cum Manfredo conjungit, Catanam uterque simul v. Kalend. Augusti petunt, oramque Urbis occiduam adoriuntur. *Erant*, scribit laudatus Chronographus (*a*) *Milites ultra numero quadringenti, una quorum militum acies in prædis obtinendis se commisit, altera verò acies, ubi Manfridus de Claromonte personaliter adstabat, cum fortiori numero militum in quodam viridario dicto Machelda se statuit, latitando; reliqui vero cursores disperguntur hinc inde per devia, plana, atque indirecta, & aspera montium saxosa cacumina, greges ovium, pecorumque, ac boum armenta ad propria loca*

accu-

Anno Xpi 1358 *accubantes voraci prædæ totaliter exponentes. Vulgus interim totus ad mœnia civitatis se contulit animosus videns sua animalia deprædari. Quid ultra? Hostes prædicti usque ad civitatis muros discurrunt; nam erant cum eis sagittaria multa gens, quæ eques discurrendo de civibus prædictis non modicos sauciarunt, alios ad ultimum vitæ exterminium inducendo*. His gestis Leontinos revertuntur, arcemq; ære publico constructam in regione, quam Bicocam appellant, ac turrim prope Symethi fluvium olim fundatam hostiliter invadentes diripiunt.

XXII. Redux Artalis Octobris initio summa lætitia a nostris excipitur. Mox *suam Cathaniæ patriam satagens ab omni hostium incursione liberare, extra civitatem per spatium milliariorum duorum in circuitu, in eadem parte, ubi dicta civitas prospectum habet versus Leontinum, incipiendo a quodam stagno vocato*, lu Purchili grandi, *fossatus ad Cataniensium expensas fodere mandavit. Nam quælibet domus mense quolibet granos decem solvere tenebatur, ex cujus pecuniç recollectione dictum opus inceptum extitit. Nam D. Artalis prædictus cum sua equestri comitiva, quotide cum fossoribus aderat principalis, ne forte Leontinensium hostes, fodentes ibi aliquatenus impedirent. Deinde quamdam turrim in cacumine cujusdam montis vocati communiter*, la serra di lu Cardillu, *quæ respicit versus Mottam sanctæ Anastasiæ a civitate Cathaniæ per milliaria tria distantem, de novo construi fecit, in qua positis ibi servientibus, certum signum Civitati inferebant, si aliqui hostes inibi apparerent.* Hæc porro turris eodem mense imbrium impetu nimborumque violentia quum recens esset, ac lutea, uno

uno e custodibus oppressis, præceps abiit. *Anno Xpi*

XXIII. Subinde a Rege Friderico Policium 1358 per litteras evocatur, ut inducias cum Claromontanis, aliisque Proceribus statuendas suo etiam voto atque authoritate firmaret. Igitur sub ejusdem Octobris exitum publico edicto fœdera ad menses aliquot Catanæ pervulgantur. Verum Mænensium quorumdam opera, atque aliorum scelere, qui in Bidenses agros hostiliter irrupere, ac Manfredi Claromontani odio, qui injuriam ulturus Syracusanos fines vastavit, ruptis belli feriis Artalis in Patriam se recepit.

XXIV. Mense Februario allabente pedites 1359 quidam Catanenses, quos *Jumentarios* vocabant, ad hostium agros vastandos egressi, quum in prędones Leontinenses incidissent, inita cum iis societate, *considerantes quod festum Divæ, Beatæque Agathæ eorum Concivis proximis illis diebus adesset; ubi homines diversi accedere assueti devotionis causa personales se debebant conferre, ad eos deprædandos more hostili se dederunt;* rapinisque, ac cędibus diu grassati, tandem deprehensi ultimo supplicio Catanæ afficiuntur. Nec diu post jx. Kalend. Martii Euphemia Regni Vicaria lethali morbo correpta apud Cephaledium vita excessit.

XXV. Jam vero Artalis copias contra Leontinum comparat, eoque vij. Idus Aprilis cum exercitu contendit, nec longe a mœnibus juxta sancti Leonardi flumen castrametatur, agrisque, segetibus, ac vineis incensis opidum ad extremam usque annonæ caritatem redigit. At Manfredus Neapoli redux, ut hæc audivit Messanâ cum navibus milite instructis solvens, Augustam primo, mox Leontinos venit, opidoque

Anno Xpi 1359 que jam labenti succurrit. Hinc Artalis desperata expugnatione v. Kalend. Maji Catanam rediit; proximoque mense ad montem Albanum sibi vindicandum duxit, quo ex deditione accepto Nonis Maji in Patriam delatus, paucis elapsis diebus ad Militelli castrum ex universa Nethi valle milites cogit, eosque contra Bidenum admovet. Quod ut Manfredus advertit ad id opidum delatus, inducias ab Artali summis precibus exposcit, ac impetrat. His vero male usus Friderico de Claromonte in Mazariæ valle cum exercitu Regio depugnanti suppetias misit. Hinc indignatus Artalis nedum Bidenenses agros, sed & Motycæ Comitatus segetes fœdavit, receptisque Buxemo, & Palatiolo vallis Nethi opidis prope Junii mensis finem Urbem nostram repetiit.

XXVI. Martialis interim Catanensis Pontifex *jura Ecclesiæ suæ in Calataxibettæ opido ab Regiis Capellanis usurpata Cameralibus sanctionibus, quas Processus Fulminatos appellant obtentis*, vindicanda curavit, ut Pirrus, & Grossus habent. (a) Decimo nono Kalend. Septembris Comes Henricus Rubeus, qui cum Artali inimicitias exercuerat Catanam venit, eique obviam Artalis, ac Populus processit extra mœnia; hinc ad arcem Ursinam summo cum gaudio deductus, convivio ab Alagona cum suis excipitur; ac per Urbem publice simul obequitantes fœdera firmant. Proxima die Rubeus ad suum Mottæ Castrum regreditur, Artalis vero ad Leontinorum expugnationem denuo se comparat. Collecto itaque exercitu, coactisque vicinis Proceribus in Opidi ejusdem agros incursiones facit, segetes, vineta, arbores, olivaria ferro atque incendio

(a) Not. Eccles. Catanens.

cendio

cendio absumit, Opidanosque complures patriam *Anno Xpi* *1359*
deserere inque Urbem nostram commigrare compellit.

XXVII. Manfredus Claromontanus inter hæc Messanam frumentatum profectus, quum ibi navem tritico onustam ab Aloysio Rege transmissam comperisset, eamdem Augustam dirigit, ut inde Leontinis annonæ penuria laborantibus succurreretur; quod ubi Artalis agnovit statim Augustam terrestribus copiis, navigiisque Catanensibus, & Syracusanis obsessam, tandem cepit, incenditque. Leontinos reversus quorumdam militum opera in opidum irrumpit, arce v. Kalend. Januarii potitur Manfredique uxorem, filios, atque opes Catanam sub fida custodia
transmittit. Leontinensi inaudita expugnatione *1360*
Syclis opidum Friderico Regi se subdit; tum Terranova Artalis auxilio invocato deditionem facit. Hinc tot victoriis Alagonius auctus Catanam magno militum numero, ac nobilium caterva comitatus redit, quem Cives floribus, sertisque redimiti maximo cum honore ad arcem deducunt.

XXVIII. Subinde Proceres de Rege in ma- *1361*
trimonium collocando consilium ineunt, atque Orlandum Aragonium ad Petrum Aragoniæ Regem, ut Constantiam ejus filiam exposcat, in Sardiniam dirigunt. Franciscus vero Vigintimillius ducis Duratii filiam Friderico despondendam exoptabat; quod ubi Artalis audivit, re cum suis communicata ad Franciscum tunc Agyrii degentem se contulit, ut liberum Regem dimitteret, audacter petiit. Ille multa causari, fidemque suam Artali, & sociis contestari cœpit, tandemque Regem, Catanam, proximo S. Agathæ festo die, *ubi major pars Siculorum gentium erit congregata*, se deducturum, jurejurando promisit.

CAPUT

CAPUT SEPTIMUM

C A T A N A

SUB ARAGONENSIBUS

AB ANNO MCCCLXII AD MCCCXCII.

I.

Anno Xpi 1362 QUm diu & incassum Regem Catanæ expectassent Proceres, sese tandem Vigintimillii artibus delusos agnoverunt; Hic porro ut rebus suis prospiceret Claromontanos sibi conciliavit, quod Artali gratissimum accidit, turbas compescere satagenti. Interim Orlandus Aragonius Regiam Sponsam Drepanum deduxerat, quæ suos ad Fridericum Legatos transmisit. Vigintimillius verò Regem ab hujusmodi nuptiis ut averteret, Constantiæ aspectu abstinere suaserat, at quin ejusdem Legatos admitteret, assequi nequicquam potuit; Horum operâ Rex tandem resipiscens, ut Catanam enavigaret per eosdem Reginæ significavit, atque e Vigintimillii manibus elapsus Mistrettam & ipse se recepit. Subinde Artalis a Friderico missus magna militum manu apud Saccam Constantiam convenit, moxque terrestri itinere pridie Kalend. Martii Paternionem, ac Menas tandem secuto die illam deduxit. Eò Rex etiam cum Proceribus venit, celebratisque nuptiis, quibus Martialis noster benedixit, Catanam versus iter cum Regina Conjuge instituit.

II. Regio more Regales sponsos III. Nonas Martii Catanenses floribus redimiti extra urbis mœnia effusi excepere, *ac per dies octo*, ut Michael scribit, (*a*) *Coronationis, & desponsationis* *con-*

(*a*) Chr. p. 2. cap. 6.

continuos ad nihil aliud nisi ad tripudia incubuerunt; de qua festivitate nimium grata remansit Regina, multa illis concedens privilegia, & fidelissimos, ac omnium nobiliores vocando, exemptos illos fecit per omnes Siciliæ Regni partes a tandis, & oneribus, distinctè eos remunerans ab aliis, & magnopere excitavit animos Cataniensium, ut ad majora tripudia, ac solatia vacarent. De hoc Constantiæ privilegio paullo infra dicemus. Publicas deinde nuptiarum pompas Procerum omnium interventu Rex celebrare gestiens eos ad se Catanam vocavit. Franciscus tamen Vigintimillius & Fridericus de Claromonte, cum suis res diversas causati adesse noluerunt. Quin oppida suæ cujusque ditionis, ac si bellum instaret, validissimè munienda curarunt. *Die igitur Mercurii* xv. *Aprilis*, prosequitur Michael, (*a*) *Nuptiæ dictæ in majori Cataniensi Ecclesia fuerunt celebratæ. In quibus Barones quamplures extiterunt personales, exceptis Francisco Comite, & Friderico de Claromonte milite cum eorum sequacibus, qui ad dictam festivitatem nullatenus accesserunt; in quibus Catanienses cives tam mares, quam fœminæ hilariter per dies octo continuos ad nihil aliud nisi ad cantilenas, & tripudia vacaverunt.* Suorum porro civium fidem quum dignis vellet rependere muneribus, Fridericus amplissimum Privilegium, quo & egregia Catanensium facinora recenset, & ab omni onere *Doganæ*, ut ajunt, per Insulam universam eos liberos voluit, expediri mandavit.. En illud:

Anno Xpi 1362.

(a) Ibid. cap. 63.

III „Fridericus Dei gratia Rex Siciliæ, „ ac Athenarum, & Neopatriæ Dux. Si præsi„ dentiam sedentis in solio decet suis fidelibus be„ nemeritis esse munificam, illos maximè tene-

tur

Anno Xpi 1382.

„ tur amplis insignire muneribus, & honorum „ radiis illustrare, quos pro conservatione fidei „ est experta, angustias obsidionis, hostiles in„ sultus, inediam asperam, facultatum & perso„ narum discrimina gravia pertulisse, aliisque spe„ culum extitisse constantiæ inter actus huma„ nos laudis præconii non expertis, & demum „ quasi reliquis titubantibus, in præservatione na„ turalis Domini roborasse immutabilem fidelita„ tis continuæ firmitatem. Præsentis itaque pri„ vilegii serie notum fieri volumus universis tam „ præsentibus, quàm futuris; quod attendentes „ puram fidem, & devotionem sinceram, quam „ Catanienses cives universaliter singuli, & sin„ gulariter universi erga gloriosos Principes Do„ minos Progenitores nostros Reges semper ges„ serunt grataque satis & accepta servitia, quæ „ tam dictis Progenitoribus nostris, dum vitæ „ commodis fungeretur, quam notabiliter Illustri „ Principi Domino Regi Ludovico bonæ memo„ riæ charissimo fratri nostro; & post ipsius Do„ mini Fratris nostri obitum Excellentiæ nostræ „ sinceris affectibus contulerunt, dum Nobis in „ terminis pubertatis labentibus, commotis, in Re„ gno nostro, agente Rebellium nostrorum per„ fidia, atrocibus guerrarum turbinibus; & non„ nullis civitatibus, & Terris nostri Regiminis, „ ob ipsorum tractatus Rebellium, deserentibus „ fidem nostram seque tradentibus jugo tyranni„ co antiqui nostri hostis Regis Neapolis; ob „ quod hostis ipse superbam sumens audaciam, „ cum suo potenti marino, & militari exerci„ tu Messanam civitatem, nonnullorum nefario„ rum dolosis machinationibus sibi proditoriè tra„ diram, occupavit, suoque pravo submisit im-

perio.

„ perio. Nitens deinde dictam Cataniæ civita- *Anno Xpi 1362.*
„ tem suæ ditioni subigere, & per consequens
„ reliquas nostri Regni; Catanienses ipsi fervo-
„ re fidei nostræ accensi, Personam nostram, con-
„ tra quam insidias hostis ipse paraverat in ter-
„ ra, & maritima Jacii Castrorum, & classis pro-
„ pterea obsidione firmata, tum ipsorum (Deo
„ propitiante) repulsa fideliter defendissent,
„ nostroque dominio paterno præservassent;
„ perseverantes de bono in melius in nostræ
„ fidei claritate, quam præstant ad præsens,
„ & præstare in antea poterunt, dante Domi-
„ no, meliora; neonon personarum, bonorum,
„ & rerum eorum jacturas incursas, ac victus
„ penuriam atque damna, quæ ante, & infra
„ prædictum ejusdem nostri hostis accessum tam
„ a rebellibus, quam ab hostibus diversimode sunt
„ perpessi. Volentes eos velut benemeritos, &
„ condignos inter cæteros dicti Regni nostri fi-
„ deles honorum, & beneficiorum digne com-
„ pendiis resplendere; cum nihil tam Regium
„ censeatur, quam felices facere subditos, & gra-
„ tiosis muneribus ampliare. Attendentes etiam
„ quod Regna beneficiorum largitionibus guber-
„ nantur, ac conservantur, quum generoso Prin-
„ cipi pretiosiora sunt præconia quam tributa.
„ Eisdem Cataniensibus tamquam benemeritis, &
„ eorum hæredibus, & successoribus ex hinc in
„ antea in perpetuum subscriptas immunitates,
„ libertates, & gratias, consulta deliberatione præ-
„ habita, certa nostra scientia, liberalitate me-
„ ra, & gratia speciali, benigne duximus con-
„ cedendas.

IV. „ Videlicet, quod dicti Catanienses hæ-
„ redes, & successores eorum, ex nunc in an-

tea

Anno Xpi 1362.

" tea, & in perpetuum ſint, & eſſe debeant per
" Nos, Hæredes, & Succeſſores noſtros exempti,
" liberi totaliter, & immunes a ſolutione Juris, ſeu
" diriƈtus Dohanæ, necnon Anchoragii, & Falan-
" gagii ſpeƈtantis ad officium Secretiæ, & Pro-
" curationis Siciliæ per totum Regnum noſtrum,
" in Civitatibus ſcilicet, & Terris tam noſtri
" Demanii, quam Sereniſſimæ Dominæ Conſtan-
" tiæ Reginæ, & Duciſſæ Regni, & Ducatu-
" um prædiƈtorum, chariſſimæ Conſortis noſtræ;
" ipſa Regina præſente, volente, acceptante, &
" expreſsè conſentiente; ac etiam in omnibus
" aliis Civitatibus, Terris, & locis, quæ quoque
" modo in futurum noſtræ ſubjici contigerit Ma-
" jeſtati, & noſtro Dominio Deo favente ſub-
" mitti, pro rebus, & mercibus eorum, per eos
" immittendis in Civitates, & Terras easdem,
" vendendis ibidem, emendis, & ab inde extra-
" hendis tam per mare, quam per terram, &
" pro navibus, & vaſſellis eorum, in quibus-
" cumque Portubus, & Maritimis diƈti Regni no-
" ſtri declinantibus, nullum proinde diriƈtum
" ratione diƈtæ Dohanæ aliqualiter perſolvendo;
" exceptis juribus exituræ, & tareni Dohanæ
" maris, & aliorum diriƈtuum contingentium
" noſtram Curiam pro extraƈtionibus viƈtualium,
" & leguminum de Siciliæ Portubus extrahen-
" dorum, et ferendorum extra Regnum, vel
" extra Siciliam, quæ a præſenti conceſſione no-
" ſtra totaliter excludi volumus, & jubemus. Se-
" cretis, & Magiſtris Procuratoribus Siciliæ, ac
" Gabellotis, vel Exercitoribus prædiƈtæ Doha-
" næ noſtræ Curiæ diƈtarum Civitatum, & ter-
" rarum, tam diƈti noſtri Demanii, quàm prædi-
" ƈtæ Reginæ præſentibus, & futuris, fidelibus

„ nostris præsentis Privilegii tenore mandantes Anno Xpi 1362.
„ expressè, quod prędictos Catanenses, prædictas
„ res, & merces eorum in prædictas Civitates,
„ & Terras immittere, ibidem vendere, & eme-
„ re, & abinde extrahere, ac prædictas naves,
„ & vassella declinare, & ancoras figere libe-
„ rè, & sine alicujus solutione dirictus con-
„ tingentis dictæ dohanæ, omnino permittant, ut
„ supra; ipsosque & ipsorum aliquos contra for-
„ mam præsentis nostræ concessionis, & gratiæ
„ nullatenus impetant, seu molestent, aut mo-
„ lestari, vel impeti patiantur.

V. „ Præterea considerantes, quod per ac-
„ cessus mercatorum, & aliarum personarum cum
„ earum navibus, & vassellis, ac rebus, & merci-
„ bus de diversis mundi partibus ad civitatem
„ prædictam, & ipsorum frequentationes assiduas,
„ & negotiationes ibidē, civitas ipsa manifestæ me-
„ liorationis, & beneficiorum augmenta digno-
„ scitur susceptura, quod equidem per aperturam
„ sui Portus, seù Maritimæ argumentis probabi-
„ libus æstimatur, ad uberiorem cumulum gratia-
„ rum, quarum collatio exigentibus ipsorum Ca-
„ tanensium meritis cedit gratissima votis nostris,
„ prædictum Portum, seù Maritimam civitatis prę-
„ dictæ hactenus, ut asserebatur ad extractionem
„ victualium, & leguminum extra Siciliam feren-
„ dorum prohibitum, Munificentiæ nostræ gratia,
„ aperimus; ipsumque ad prædictam extractionem
„ victualium, & leguminum extra Regnum, vel
„ extra Siciliam ferendorum, sub solutionibus ta-
„ men jurium Curiam nostram contingentium, ei-
„ dem Curiæ propterea solvendorum, habilem fa-
„ cimus, & capacem; aliisque Portubus, & Ma-
„ ritimis licitis, & permissis, & ad extractionem
hu-

Anno Xpi 1362. „ hujusmodi habilibus deputatis per Curiam aggregamus. Magistris Portulanis Siciliæ, tam pręsentibus, quàm futuris fidelibus nostris, qui de dicto Portu seu Maritima civitatis ejusdem, sicut de aliis Portubus, & Maritimis licitis, & permissis, & ad extractionem prædictam per eādem Curiam hactenus deputatis, per quoscumque mercatores, & personas alias, & cum quibuscumque navibus, & vassellis sub solutione tamen jurium prædictorum victualia, & legumina abinde extrahi extra Regnum, vel extra Siciliam, sicut præscribitur deferenda, pacificè, & sine contradictione aliqua, statuant, & permittant, expresse per præsens Privilegium injungentes. Quibuscumque Capitulis, vel Privilegiis, Ordinationibus, vel observantiis ab olim forte per Nos, & Prædecessores nostros factis, de non permittendo extrahi de dicto Portu, seu de dicta Maritima victualia, & legumina extra Siciliam deferenda; præcipuè pro munitione tunc civitatis Messanæ; dum sub fidei nostræ gubernaculis consistebat, præsenti nostræ concessioni fortè contrariis; quibus de expressa nostra scientia expresse derogamus, ad hæc minime obstituris.

VI Denique, quæ inter cætera, quæ augmentum Urbium, & Incolarum respiciunt, & ornatum, ipsorum Incolarum promotio ad officia, & beneficia, ac honores a principali judicio dependentes censetur non immerito singularis. Volentes Catanienses prædictos, quos propter illibata eorum obsequia inter cunctos nostros fideles, & subditos benevolentia gratiosa prosequimur, collationibus beneficiorum, officiorum, etiam & honorum Regni, atque hospi-

„ spitiis nostrorum, magnæque nostræ Curiæ de- Anno Xpi 1362.
„ corare; de innata Nobis clementia promittimus,
„ volumus, & jubemus Catanienses ipsos, & sin-
„ gulos eorumdem, juxta conditionem, gradum,
„ & merita uniuscujusque, in omnibus, & singu-
„ lis Regni, & Hospitii nostrorum officiis, bene-
„ ficiis, & honoribus, videlicet Nobiles, atque
„ Milites in majoribus, Mediocres, & alios in cæ-
„ teris, nulla habita exceptione personarum, &
„ loci alterius cujuscumque, ex tunc in antea
„ in perpetuum participes facere, & etiam con-
„ cursuros. Promittentes, & mandantes expres-
„ sè ex nunc prout ex tunc, nulla exceptione,
„ prout describitur alterius loci, sive personæ
„ habenda, quoties casus hujusmodi collationis
„ evenerit, alios, cujuscumqne civitatis vel na-
„ tionis existant, nullatenus Cataniensibus ipsis
„ præponere, nec eos illis subdere, sed ipsos Ca-
„ tanienses, prout cujusque ipsorum conditio e-
„ xegerit, in officiis, beneficiis, & honoribus ipsis
„ grataniter recipere, & cum prædictis aliis con-
„ currere facere pari gradu. Volentes etiam, ac
„ mandantes, quod in Consistorio dictæ nostræ Ma-
„ gnæ Curiæ & Juristis civitatis ipsius Judices,
„ & Advocati admittantur, ordinentur, & adsint
„ per Nos, Hæredes, & Successores nostros omni
„ futuro tempore. In iis tamen honoribus, offi-
„ ciis, & beneficiis omnibus ipsorum Civium O-
„ riginariorum prærogativa servata, videlicet, quod
„ in dicta civitate orti, & nati, cæteris aliis quo-
„ que modo factis civibus præferantur. In cu-
„ jus rei testimonium, certitudinem, & caute-
„ lam præsens Privilegium exinde fieri, & Maje-
„ statis nostræ sigillo pendenti, parvo scilicet, de-
„ fectu magni casualiter amissi, jussimus commu-
niri.

Anno Xpi 1362. ,, nri. Datum Cataniæ per nobil. Henricum Rubeum de Meſſana Comitem Aydonis, & Regni Siciliæ Cancellarium Annó Dominicæ Incarnat: 1362. XI. Aprilis 15. Indict.

VII. Conjugis exemplo Conſtantia Regina paucis poſt menſibus, ſuum et ipſa diploma ſignari ſub hac forma præcepit.

,, Conſtantia Dei gratia Regina Siciliæ, ac Athenarum, & Neopatriæ Duciſſa. Ad ſingulos Nobis fideliter obſequentes jure tenemur, munificentiæ manus extendere; ſed potiùs inducimur, & ſtrictiùs obligamur illos dignis proſequi elargitionibus gratiarum, qui pro fidelitate Regia, noſtraque ſervanda, perſonarum pericula, rerum etiam, & bonorum damna, labores, et expenſas multiplices læto, et conſtanti animo diverſimode ſubierunt. Præſentis itaque Privilegii ſerie notum fieri volumus univerſis, tam præſentibus, quàm futuris, quòd attendentes puram fidem, & devotionem ſinceram, quam Catanienſes cives univerſaliter univerſi, et ſingulariter ſinguli erga glorioſos Principes Regales Prædeceſſores noſtros ſemper geſſerunt, grataque ſervitia ſatis accepta, quæ tam dictis Prædeceſſoribus noſtris Regalibus, dum vitæ commodis fungerentur, quàm notabiliter Sereniſſimo Principi, et Domino Regi Friderico Regni, et Ducatuum prædictorum Regi, & Duci, cariſſimo viro, et Domino noſtro; dum ipſe in terminis pubertatis labentibus exiſteret. Proſequitur hìc iisdem ferme verbis, quibus Friderici Privilegium mox recitatum compingitur; immunesque a ſolutione juris, ,, dohanæ, anchoragii, et falangagii ,, in omnibus civitatibus, locis, et terris ad Reginalem cameram ſpectantibus (noſtros decla-

 rans,

rans, concludit.) „ Propter quod, tam ad ipsius *Anno Xpi.*
„ universitatis, quàm omnium singulorum civium *1362.*
„ Civitatis ejusdem cautelam, quàm etiam nostræ
„ Curiæ certitudinem, et informationem, præsens
„ Privilegium eis exinde fieri fecimus, et sigillo
„ nostræ Majestatis pendente jussimus communiri.
„ Datum Cataniæ Anno Domi. Incarn. 1362. men-
„ se Septembris die primo ejusdem primæ Indic.

VIII. Dum hæc agerentur Henricus Rubeus Messanam dura obsidione cingit; cives verò ad fraudes conversi deditionem pollicentur, eaque de caussa Artalem ad se evocant. Hic, qui apud Regem Catanæ versabatur, Triremes, quæ Reginam Constantiam é Sardinia in Siciliam vexerant, milite instructos è portu educit, Messanam navigat. At ubi è conspectu urbis classem habent Messanenses, missilibus, ac lapidibus Artalem salutantes fœdè repellunt. Comes injuriam ulturus, Liparas, quæ Aloysio Regi parebant, aggreditur, opidanos ad deditionem hortatur, quum nullimode posset flectere, exposito in terram classario milite, Insulæ segetes ac vineta populatur, injectoque igne comburit, ac præda ingenti inde abducta, Catanam remeavit. Mense Julio ejusdem Rubei opera Vigintimillii, et Claromontani in Regis gratiam Catanæ recipiuntur, atque Idibus allabentibus fœdera firmantur. Nec diu mense Septembri, magno Procerum numero, ac militaribus copiis instructus Fridericus Catanâ solvens, Panormum, ad Regni coronam capessendam, ut pacis legibus sancitum, iter instituit ; cui tamen Franciscus Vigintimillius contra præstitam fidem prope Ennam sese opposuit, Rex itaque Catanam redire cogitur.

IX Anno MCCCLXIII mortuo Aloysio Nea- *1363.*
poleos

Anno Xpi. 1363. poleos Rege, Joanna Filia hærede relicta, Siculi penè omnes Friderico adhęrent, atque Artalis opera Manfridus, et Fridericus Claromontani Regi conciliantur, Messana ac reliquæ Urbes in ejusdem potestatem veniunt; Pax demum, et publica tranquillitas universæ Insulæ redditur. Pacis gaudia Reginæ partus cumulavit, quæ mense Julio Filiam Regi peperit. Infanti Mariæ nomen impositum, quam Artalis a sacro fonte levavit, Martialis verò Episcopus lustrali aqua abluit. Verũ brevì, tertio nempe a partu die, e vivis Constantia excedente, in luctum lætitia commutatur. Reginæ corpus in Catanensi majori templo tumulatum, hac dehinc Epigraphe insculpta:

D. O. M. Constantia Petri IV. *Aragonum Regis Filia, ac Friderici* III. *Uxor Catanæ obiit anno salutis* MCCCLXIII.

Eamdem porro Basilicam variis donis locupletasse Constantiam, quum adhuc viveret, ac Sacerdotio decorasse, quod etiamnum *Reginæ beneficium* appellatur, sacris denique vasis, vestibusque, ac aulæis exornasse, testatur Grossus (a)

X Per idem tempus Regii Cancellarii munere Martialem Pontificem ab Friderico cohonestatum ex libris Cancellariæ eruit Pirrus, ac pecuniæ colligendæ ad belli suppetias ab Ecclesia-
1364. stico cętu præpositum scribit. Proximo anno Fridericus Rex, Artale Alagona, aliisque Insulę Proceribus comitatus, triumphali cultu Messanam ingressus, turbas, quæ diù tamdem Urbem vexarant, composuit. Mox initam inter Joannam Neapolis Reginam, nostrumq: Fridericum, Gregorii XI. opera, fuisse pacem, Maurolycus testatur; Sed in annum MCCCLXXII. hanc rectiùs rejiciunt alii. Gregorius enim per hæc tempora nondum fuerat

(a) Decac. Catan. Chor. 7. §. 12.

rat ad Romanam assumptus cathedram. Agitabatur quidem inter eosdem Principes, id temporis, fœdus, et Margarita Joannæ Reginæ neptis Regi desponsata, veluti pacis obses fuerat. At quum Regina illud fœderibus inseri præcepisset: *Ut Messana Civitas cum districtu, & pertinentiis sibi restitueretur*, ob hanc adjectam conditionem, contra ac fuerat conventum, respuit illa Fridericus, qua etiam occasione Sponsalia sunt dissoluta. Anno Xpi 1365

XI. Inter hæc Martialis S. Agathæ Ecclesiam, quam Veterem appellant, in Prioratum instituit, auctamque latifundiis, numero Monachorum ad sacra obeunda munia præfinito, Cathedralis Templi Canonicis subdidit. Habes hujus institutionis diploma integrum penes Grossum in decachordo (a) Idem VI. Kalendas Novembris *F. Joanni Cajetano de Catana Ordinis S. Benedicti Episcopo Stabiensi facultatem fecit Benedictionis munus impertiendi Sor. Catharinæ de Barlione Monasterii S. Benedicti Catanæ Abbatissæ*. Joannem hunc Cœnobii S. Agathæ Alumnum nonnulli faciunt, alii in S. Nicolai de Arena regularem vitam professum tradunt. Verum utriusque Monasterii Monachi tunc temporis sub una eademque Regula viventes, communes etiam habuere Domos. 1366

(a) Chord. 2. Mod. 3.

Tunc Alberto de Rocca Abbati Maniacensi, ac Martialis Vicario injunctum a Guillelmo Montis Regalis Pontifice uti *Metropolita*, munus exigendi *triennalem Decimam* ad Sedem Apostolicam spectantem, tradit Lellus, et ex eo Pirrus. At Lellum erroris arguit hic noster Grossus. 1367

XII Sequenti anno Artalis Alagonius in edito colle extra Catanæ mœnia ad occasum, ubi Templum Beatæ Virgini sacrum sub Novæ lucis titulo olim constructum, magna adhuc Catanensis 1368

Anno Xpi 1368 sis populi religione colebatur, Carthusiensis Ordinis Cœnobium fundavit, decenti dote ac bonis auxit, Fratremque Ambrosium de Fonte ex eodem ordine primum Novælucis *Priorem* constitutum in ædium, quas excitaverat, ac Templi possessionem immisit. Præerat Carthusiensibus Guillelmus S. Stephani Prior, qui Joannem de Salerno S. Martini prope Neapolim, & Bartholomæum Manasi Januæ Paradisi Priores Catanam ablegaverat, ut situs, ædificiorum, ac proventuum, caussas rationesque expenderent; Qui quum Ordinis institutis omnia adamussim respondere advertissent, inita cum Artali conventione Monachos XIV, Commissos XVI, famulos denique VII, omnes num. XXXVII. ad regularia munia obeun-
1369 da in Monasterii claustris statuerunt. Artalis porro nedum censibus Cœnobium instruxit, librisque, ac sacra, & domestica supellectile ornavit, sed ut firma hujusmodi donatio Regiâ etiam authoritate censeretur, obtinuit; utque Novælucis Monachi iisdem privilegiis, exemptionibus, ac gratiis fruerentur, quibus S. Mariæ de Licodia, & S. Nicolai de Arena gaudebant, peculiari diplomate à Friderico Rege impetravit, Kalendis Septembris MCCCLXIX. His Urbani V. Rom. Pontif. confirmatio accessit VIII. Kal. Februarii Pon-
1370 tific. anno VIII. per Apostolicas Literas, quibus & Cœnobii fundationem laudavit, & gratias, immunitates, ac privilegia ab Episcopo Catanensi, et Friderico Rege Monachis concessa probavit. Grossus, ac Pirrus hanc Carthusiæ Coloniam anno MCCCLXIII. in Siciliam invectam tradunt. Verum allata diplomata, Artalis donatio, ejusque cum Guillelmo Generali Ordinis Priore conventio post annum MCCCLXVIII. signata, illorum assertionem falsam omnino arguunt.

XIII Jam vero quum Baculum paſtoralem ex auro, argento, et chryſtallo, quo Catanenſes Pontifices in ſacris myſteriis uterentur, affabre elaboratum noſter Martialis juſſiſſet, ne ab Eccleſia ullo unquam tempore illum abdicari contingeret, Literas ab Romano Pontifice Gregorio XI. impetravit, *ut nullus Apoſtolicæ Sedis Nuntius, ſeu Collector, Commiſſarius, aut Subcollector poſſit abſtrahere, nec ullatenus alienare, pignorare &c. Dat. Avenione* III. *Idus Februarii Pontificatus anno primo; Chriſti verò* MCCCLXXI. Anno Xpi. 1371

XIV Sub idem tempus Fridericus Rex vitæ periculum Meſſanæ ſubiit, pugione ab ſatellite quopiam natione Gallo percuſſus; at quum ferientis brachium fortiter tenuiſſet, atque ut caperetur, cuſtodibus pręcepiſſet, Reus tormentis actus, Conradum Caſtellum atrocis criminis authorem, ſeque ab illo ad id facinus magnis pręmiis ſolicitatum, ex Urbe Catana miſſum dixit. Quidnam de Conrado actum ſit ignoramus; objectam fortaſſe culpam Regi excuſavit; ille vivus combuſtus pœnas dedit. Martiali Epiſcopo laudatus Gregorius Avenione IV. Idus Decembris perſcripſit, ut aſſumptis e S. Nicolao de Arena, aliiſque Benedictini Inſtituti Cœnobiis integerrimæ vitę Monachis, Mōtis Regalis, Monaſteriū Guillelmi, ejuſdē Monaſterii Pontificis, deſidiâ regulari obſervantia viduatum, priſtino ſplendori reſtitueret; quod naviter ab illo impletum. Ejuſdem Martialis operâ, ac munificentiâ Cathedralis Templi Periſtylium, Monachorum ædes, atque æris campani Turris anno MCCCLXXII. Catanæ reparantur; Tum, qui deinceps reparandis Eccleſię ædificiis intenderet, Petrus Rizzarus ab eodem electus; ut autem id muneris alicui ex viris Patriciis, in poſterum demandaretur, inita cum Senatoribus con- 1372

ven-

Anno Xpi. 1372. ventione, instantissimé Pontifex curavit. Inde *Majoris Operæ*, ut appellant, initium, cui *Quartam ex legatis mortuorum* ille addixit, quam non diu Simon de Puteo Martialis Successor, summis etiam incrementis, nec levi Cathedralis Ecclesię emolumento, ampliavit.

1373. XV Inter hęc Gregorius Romanus Pontifex pacis ineundę inter Fridericum Siciliæ Regem, quem unicè diligebat, et Joannam Neapoleos Reginam author fuerat; diris proinde, censurisque Ecclesiasticis suspensis, quibus Siciliæ Regnum ab excidio Gallorum tenebatur, Antoniam de Tarento Andriæ Ducis Filiam, Reginæ Consanguineam, Raymundi de Balzo Soleti Comitis, ac magni Sicilię Camerarii neptem Friderico Regi Uxorem obtulit. Firmatis hinc pacis legibus, Regia uxor summo apparatu Neapoli solvens, anno MCCCLXXIII. VIII. Kalendas Decembris Messanam deducta, mox Panormum ad Regni coronam sollemni ritu capessendam cum Friderico conjuge se contulit. Interim ad Gregorium Pontificem Rex Martialem nostrum destinaverat, *Se juramentum in manibus Joannis Episcopi Sarbatensis Apostolici delegati præstitisse* per literas cum eodem Episcopo transmissas professus. Exceptus a Gregorio Martialis, suoque munere functus, ad
1374. Regem rescripsit. Hinc mense Januario Coronationis sollemnitas ingenti Siculorum gaudio Panormi celebratur.

XVI Regi, quum omnia ex voto cessissent, Henricus Rubeus novas Messanæ turbas excitavit. Hinc quum ille Pánormo solvens, Messanam triremi vectus cum Antonia uxore appelleret, a civibus, quos Henricus in suas partes adduxerat, repulsam passus, Rhegium contendit, ibi,

non

non levi audacia, Regem adhuc in triremi agentem Rubeus noctu cum suis aggreditur, quo sanè tumultu Antonia Regina adeo est consternata, ut paucos intra dies x. Kalend. Februarii obierit. Hinc Fridericus Catanam ad suos divertit, unde ad Antoniæ Matrem rei eventum, jacturamque suam Kalendis Februarii significavit. Catanam quoque & Joannes Apostolicus Legatus venit, atque ad S. Nicolai cœnobium fama Sanctitatis Monachorum illectus, se contulit, illudque variis beneficiis affecit. *Anno Xpi. 1374.* 1375.

XVII Avenione Martialis apud Pontificem agens, argenteas thecas, capsulam vermiculato opere elegantissimam, Statuam denique toto orbe celeberrimam, quibus Sacra Divæ Agathæ pignora servarentur, proprio ære instituit; id quod gentilitia ejusdem Pontificis tessera, ibidem sculpta, et sequens inscriptio barbaro sed candido stylo exarata, testantur, ab Elia Martialis successore appicta:

Virginis istud corpus Agathæ sub nomine cæptum
Martialis fuerat, quo tempore præsul in Urbe
Cataniæ, cui pastor successit Helias.
Ambos Lemovicum clarè produxerat ardor,
Artificis manus hæc fabricavit arte Joannes
Bartholus, & Genitor celebris, cui Patria leve.
Mille ter & centum post partum Virginis almæ,
Et decies septem sextoque fluentibus annis.

Immatura tamen morte præreptus, dum summa omnia ab eo expectarentur, Avenione Martialis decessit anno MCCCLXXV. Agathæ idcirco lipsana in excitatis a se thecis recondita non vidit. Elias hinc Lemovicensis patria, Catanensis Pontifex designatus, anno MCCCLXXVII. ad suam Cathedram veniens, secum thecas III. Idus Decem- 1377.

Anno Xpi 1377. cembris advexit, in quibus mox sacras reliquias obsignavit.

XVIII Octavo Kalend. Julii Fridericus Rex lethali morbo correptus Messanæ obiit, Maria sub Artalis tutela hærede relicta. Hanc Artalis in Catanensi Arce secum detinuit, mox Joanni Galeatio Virtutum Comiti despondit. *Verum paulopost initum matrimonium*, inquit Fazellus, (*a*) *Guillelmus Raymundus Montecatinus Reginæ pietate permotus, cujus quidem detentio plurimum, Regni vero a proceribus occupati injuria non minus sibi* (a) Dec. 2. lib. 9. cap. 7.
1378. *gravis erat, ac permolesta, parata in Portu Catanensi triremi, eodem ipso anno Kalendis Februarii* (*) *Dum Artalis Alagona Messanæ cum Regia Curia esset, arcem noctu clam ingreditur, atque Mariam Reginam quamquam reluctantem, rapit, triremique impositam ad Arcem Augustæ, quæ sui juris erat, asportavit. Artalis, ubi audax facinus agnovit, exercitum delectorum militum instruit, ac tandem repetere, oppidumque oppugnare decernit. Quo Guillelmus Raymundus cognito, cum viribus haud quamque se parem existimaret, Reginam inde ad Arcem Alicatæ Urbis transvexit, unde triremi, a Manfredo Claromonte ad id parata, cum Regina solvens Barchinonem navigat; eamque Martino Martini Montis albi Ducis Filio uxorem tradit*. Hæc Fazellus. Pirrus tamen in Chronologia anno MCCCLXXX. e Catanensi Arce eductam a Guillelmo Mariam tradit; inde apud Sardiniam per
1379. biennium versatam, mox Barcinonem anno MCCCLXXXII. advectam sub Aleonoræ Amitæ cura ad annum MCCCLXXXXI. perstitisse, quò, celebratis ingenti pompa nuptiis, cum utroque Martino,

(*) Anno 1378. si ab Januario mensium initium sumatur.

no, Conjuge scilicet, ac Socero paratam centum fere triremium classem III. Kalēd. Decēbris. conscendisse, ex Hieronymo Surita eruit. Maurolycus Reginæ e Castro Ursino raptum in annum MCCCLXXXV, Sponsalia vero in MCCCLXCI cum Surita, & Pirro rejicit. Alii denique e Regio cubili per secretam Arcis portam meridiem respicientem intempestiva nocte Mariam abreptam anno CCCLXXIX tradunt; aliquandiu apud Augustam ab Raymundo cōtra Artalis conatus strenuè servatam, mox Aragonensis classis ope, quæ Galeatii naves in Portu Pisano incenderat, obsidione soluta, in Alicatæ primùm arcem, inde in Sardiniam, ac Barcinonem denique fuisse traductam. *Anno Xpi 1379.*

XIX Interim Regina absente, Insula universa Procerum ambitione fœdò vastatur, dum quisque pro voluntate opidorum, atque Urbium dominium sibi vindicat: Suis etiam turbinibus Urbs nostra agitata, quę sub Artalis nihilominus prefectura perstitit. Ab ejus namque Ecclesię regimine Urbani VI Rom. Pontificis decreto Elia depulso, quod Pseudopontifici adhęsisset, sub annum MCCCLXXVIII. Simon de Puteo Ordinis Pręḍicatorum, Messanensis Patria Catanæ Pontifex fuerat renunciatus. Verum Elias sæculari fretus authoritate, biennio adhuc integro cathedram usurpavit, ut Grossus advertit.

XX Cæterùm Friderico Regi olim a Sacello, & consiliis, mox Quęsitor ad Hebręorum Sinagogam in Sicilia denuo construćtam exturbandam ab Urbano V designatus, demum a Gregorio Quęsitor de rebus fidei constitutus, Sedisque Apostolicæ Collector, ac Nuncius in Sicilia Simon delectus, Romanę Ecclesię operam suam egregiè probaverat. Ut verò sedis sue liberam

na-

Anno. Xpi 1379. nactus est possessionem, rebus preclarè gestis sese apud omnes commendavit; & monialium S. Benedicti Cœnobio vel maximè consuluit, quod ægestate pressum, *Quarta ex legatis ad pias causas relaxata*, benignè sublevavit; Agyrense Monasterium privilegiis auxit, eique ab Episcopis decessoribus concessas immunitates confirmavit; nec obsimiliter S. Nicolai de Arena Monachos sibi devinxit; Acis Opidum Rogerii Lauriæ hæredibus ob perduellionis crimen a Rege abrogatum, ac Blasco de Alagona, Romano Pontifice annuente, dudum attributum, sub eodem annuo censu Artali Blasci Filio Urbani VI. etiam authoritate
1380. frætus, remisit. Novælucis denique Cœnobium a Carthusiensibus dimissum ejusdem Artalis voto suis Sanctæ Agathæ Monachis attribuit. Sed hec paulo fusiùs expendenda.

XXI. Quum Roberto de Comitibus Pseudopontifici Guillelmus magnæ domus Carthusiæ, ac Generalis Prior adhæsisset, pluresque e nostro Cœnobio monachos in suas partes adductos ad se revocasset; Conquæstus Artalis apud summum Pontifiem Urbanum fuerat, quod Asceterium ab se fundatum in vastitatem abiret. Hic Jannotto ob Guillelmi exauthorationē Ordinis Generali Priori commisit, ut ad Novælucis Domum instaurandam se conferret, vel alium ad id munus idoneum Catanam transmitteret. Jannottus Joannem S. Martini Neapolis Priorem delegavit, qui suorum aliquot ad Guillelmum dilapsos, nonnullos infirmitate affectos advertens, Monasterio, ejusque bonis sese abdicavit, ac reliquos in Italiam secum traduxit Monachos. Simon igitur Pōtifex, atque Artalis Carthusiensium loco, Benedictinos ad num. XL. substituunt, eisque Ambro-

sio

sio quodam vitę discretione, moribusque sanctissimis insigni, in Priorem ordinato, rem Urbano Pontifici deferunt, qui acta nedum probavit, sed indulta etiam facultate, ut ab Artali veluti Fundatore, ac Patrono, Abbas eligeretur, ad eamdem dignitatem, ac titulum Cœnobium evexit. Hinc a morte Ambrosii primus Novęlucis Abbas Joannes ex Monachis S. Agathę ab Artali nominatus constituitur; cui novas etiam attribuit Simon Episcopus immunitates, ut in Monastica Sicilię Historia abundè dictum. *Anno. Xpi 1381*

XXII Eodem anno MCCCLXXXI octavo Idus Augusti Ætnęus ignis erumpens Catanę fines invasit, olea, quę circa Urbem erant, absumpsit. Incendii hujus meminit manuscriptum Chronicon lingua vernacula exaratum e Tabulario Catanensis Ecclesię erutum; atque, ut conjectura non levi assequi possum, illud fuisse crediderim, quo septentrionalis Urbis nostrę Regio sub edito Leucothee colle in vastitatem abiit, Portumque Ongiæ veteribus satis celebrem nigris oppletum lapidibus apud Historicos legimus. Bembus enim in suo de Ætna dialogo, quem circa sæculi xv. finem conscripsit, quum ad montis prodigia speculanda præsens adfuit, de incendiis loquens: *Inter maxima profluvia,* ait, *longè memorabile illud quod paulo ante nostram ætatem usque intra Catinam decurrens, non parvam Urbis partem incendio populavit, quin etiam Portum eum, de quo Virgilius:*

Portus ab accessu ventorum immotus, & ingens,
Ipse, sed horrificis juxta tonat Ætna ruinis.

Ita implevere fluenta Ætnæa, ut jam errasse Virgilium putes, quòd Portum esse ibi ingentem dixerit, qui pene nullus sit. Quod porro intra Catanam decurrens magnam urbis partem ignis

popu-

Anno Xpi 1381 populaverit, de Catanensi Regione, intelligendum, bis mille passibus a mœnibus dissita. Fazellus etiam: (a) *Inter memorabilia Ætnæ profluvia longè illud est præcipuum, quod ætate Patrum nostrorum decurrens per* 18 *ferme passuum millia usque ad mare Longinæ pervasit, atque ingentem portum, cujus Homerus, Virgilius, & Plinius meminerant, ita implevit, ut hallucinatos Poetas plerique sint arbitrati.* At neque illud Regis Martini Ævo, nec aliud sub Alphonso eò progressa sunt, ut Catanæ fines attigerint, minusque Ongiæ portum implere potuerunt, ut suo loco dicemus. Bembus igitur ac Fazellus de hoc nostro loquuntur incendio; quamvis cum aliis posterioris sæculi profluviis illud videantur confundere. Regio Ætnæis lapidibus proxima adhuc hodiè Olivetum dicitur. (a) Dec. 1. lib. 2. cap. 4.

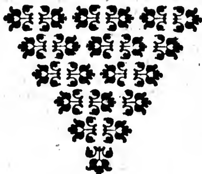
1385 XXIII Ad Simonem redeo, qui ad augendam *Magnam operam*, censibus assignatis, pluribusque ære proprio comparatis bonis, seriò incubuit, ejusdemque Præfectos, (*Magistros appellant*) ut muneri suo satisfacerent, exemplo excitavit. Est, ut vidimus in Martiali, *Magna opera* quorumdam, qui reparandis Templi majoris, ac Pontificiæ domus ædificiis intendunt, cœtus, cui vir Patricius a Senatu adlectus triennio præest. Sub-
1387 inde Portus Saraceni aream, Nautarum commodo prospiciens, longe majori spatio amplificandam Pontifex curavit. Mox majoris Basilicæ Ca-
1388 tanensis turrim ingenti sumptu molitus, ære campano illam instruxit. Tradunt Æs majus librarum 16500 pondus æquasse, hancque epigraphem barbaro licet stylo conceptam præ se tulisse.

Atque trecentenus millenus fluxerat annus,
Octavus decies octo, dum venerat Agnus;

Cum Præsul Simon me, campanileque, valvam *Anno Xpi* 1390.
Struxit; ob hoc semper dixere ....

Synodum denique Diœcesanam anno MCCCXC noster Præsul coegit, in quo plura ad Cleri sui reformationem, gregisque culturam sanctissimè sanxit, pauloque post, non parvo Ecclesiæ incremento absolvit.

XXIV Interim Martinus Exerciæ Comes, ut sibi Mariam Siciliæ Reginam ritè in matrimonium collocaret, ab Romano Pontifice *Dispensationem in gradu consanguinitatis* enixius flagitabat, quam quum inpetrare non posset, Pseudopontificis Clementis VII partibus studere cœpit, a quo & facultatem exoravit, ac summa cum Aragonensium, tum Catalanorum lætitia Regiam puel- 1391.
lam duxit, atque ad Siciliæ Regnum sibi jure Uxoris vindicandum classem comparavit. Id ut Artalis accepit, nullum non lapidem movit, ut Aragonios, quos sibi infensos fore, suspicabatur, ex insula arceret, Urbemque Catanam munivit.

CAPUT

CAPUT OCTAVUM

CATANA

SUB ARAGONENSIBUS

AB ANNO MCCCXCII AD MCCCCXII.

I.

Anno Xpi 1392. CElebratis ingenti pompa Nuptiis, uterque Martinus ac Maria Regina e Barcinonensi portu solventes, in Sardiniam primò, dehinc IX Kalendas Aprilis Drepanum felici cursu appulerunt. Diebus aliquot elapsis, XVI Kalend. Junii Panormum, mox pridie Nonas ejusdem Messanam, Septimoque Idus demum Catanam venerunt. Ciebat Catanæ turbas contra Martinum nedum Artalis, sed Simon etiam Pontifex; verum ille, ut Regem cum exercitu jamjam adventurum intellexit, suis diffisus viribus, sibique a populo timens, Urbe excessit, inque suum Acis Castrum se recepit. Simon verò e sugestu adversus Aragonenses Siciliam invito Romano Pontifice occupantes declamans, Populum Catanensem, ad arma capienda, illosque propulsandos, uti Schismaticorum fautores, hostesque Ecclesiæ excitabat. Excepere nihilominus cum Uxore ac Patre V Kalend. Julii Martinum summa cum lætitia Cives. Hinc Thomæ de Crispo Magistri Justitiarii Locumtenenti VI. Idus Julii has dedit literas Rex: *Licèt ad singulas Civitates, quibus auctore Domino præsidemus, jugiter mentis nostræ diffundamus intuitum; tamen de statu Civitatis Cataniæ prosperè dirigendo tantò cogitamus profundiùs, quantò per. ampliùs illam scimus fæcundi-*

tate

tate præcipuam, & satis pulchritudinis, & speciositatis elegantia altiorem. Sane cum in Civitate prædicta diebus non longe præteritis, operante humani generis inimico, turbationes, diffidia, & rebelliones incautè fuerint subsecutæ; Quod referimus displicenter, propter introitum factum in Civitatem eamdem per Artalem de Alagona nostrum manifestissimum proditorem, quibus dedit operam, & consensum, uti discurrentis famæ perloquium nostras pulsavit ad aures, Cataniensis Episcopus præter prædicationes, & oblocutiones nefandas, quas tam in Ecclesia, quàm alibi aliàs in aliis locis, nonnullos contra Nos, & alios, qui Nobiscum in hoc Regnum venerunt, prædicaverit, publicè, patenter, & suæ Religionis honestate postposita, & hominum verecundia ultro rejecta, &c. Vobis committimus quatenus de commissis, gestis, obloquiis, & tractatis per Episcopum prædictum, per inquisitionem, seu informationem, vi præsentis Mandati percipere non tardetis, procedendo super his, pro ut tanti negotii causa, & qualitas duxerit exposcendum, & est in similibus fieri consuetum, & cum inquisitionem perficietis supradictam, de contentis in ea nostrum animum informetis &c. (*a*)

Anno Xpi 1392.

(*a*) *Ex Reg. Cancel. apud Pirrum, & Grossum.*

II Quamvis vero plurium testimonio constitisset adversus Regem Pontificem nostrum conjurasse, in ejus tamen gratiam sese facile insinuavit; immo honoribus auctus, in majorem Aulæ Regiæ Sacellanum meruit cooptari. Eadem benignitate Artalem Alagonium perduellionis nota jam inustum Martinus bonis omnibus donatum pristinæ restituit dignitati. Hinc, in Martini Senioris gratiam Simon Berengario de Crudiliis Regio militi, Ducisque Consiliario, & *Camerlingo* terrarum tractus in Messanensi ditione, quos S.

Aga-

Anno Xρi 1392. *Agathæ Hortos* appellabant, Kalendis Novembribus ejusdem anni, concessit sub censu annuo Aureorum XXXVII Priori S. Agathæ de Messana tunc F. Adinolfo de Alaymo, Catanensis Monasterii sodali, & Archidiacono, ejusque successoribus exsolvendo. Subinde ad Bonifacium Romanum Pontificem una cum aliis Regiis Oratoribus Præsul noster contendens, strenuam navavit operam, ut compositis tandem Apostolica authoritate per Siciliam turbis, pax inter Martinum Regem, Romanamque Sedem firmaretur; Quamvis irritos illius fuisse conatus post pauca expendam.

III Mense Decembri Arcis Ursinæ Sacellum, atque Altare sollemni ritu ab Archiepiscopo Montis Regalis consecratum, docet ænea tabella, quam paucis ab hinc annis sæculi hujus XVIII initio repertam, Franciscus Ussedæ Dux ac Siciliæ Prorex Matritum transmissam, Philippo hujus nominis V. Hispaniarum Regi præsentavit. En illam

Anno 1391 die 22 Decembris Indic. p. die Dominica, Regnante Domino Martino Rege Siciliæ & Domina Maria Regina, & Domino Duce Montis Albani fuit consecratum hoc Altare ad honorem Domini nostri Jesu Christi, B. Mariæ Virginis & Georgii Martyris per Dominum Paulum Archiepiscopum Montis Regalis, præsentibus Domino Archiepiscopo Neocastrensi, & Domino Episcopo Catanensi; quorum quilibet concessit quadraginta dies de vera indulgentia in quolibet anno, & die anniversario dictæ consecrationis. Et fuerant recondita infrascripta Reliquiæ in dicto Altari: De Ligno Domini, de Corona Spinea, de Capillis B. Mariæ Virginis, de Ossibus B. Georgii, de Brachio

 S. Lu-

S. Luciæ M. de Lapide Præsepis, de Ossibus B. Agathæ, & de Ossibus B. Martini. *Anno Xpi 1392*

IV Id porro monendum: in annorum hujusce tabulæ notas errorem irrepsisse, ac loco anni MCCCXCII insculptum annum MCCCXCI. Et plane diu animi pependi, utrum foret rectius Tabulam corrigere, aut Martini in Insulam adventum in annum MCCCXCI rejicere. At nota Indictionis primæ quę cum nonagesimo secundo conjuncta, ut ex aliis monumentis eruimus, ad emendandum potius tabulę annum me compulit.

V Jam verò sequenti anno Martini, & Mariæ Siciliæ Regum Catanę signatum diploma XVIII Kalend. Februarii, quo ex Regali munificentia Urbis nostræ *Justitiario*, seù maleficiorum Quæsitori cum jure gladii, Regii Consiliarii titulus defertur. Senatoribus verò *Additum super Gabellis* (sic dicunt) conceditur. Utque Secretus, seu Regius Procurator, nulli alteri præterquam Regi subjectus censeatur, atque non nisi viro Patricio id muneris deinceps demandetur; disertis verbis pręscribitur. Nota hujusce Privilegii est An: MCCCXCII; per ea quippe tempora, ut alibi dictum, novus annus a martio computabatur; hinc Januarius primæ Indictioni cohærens, antiquis fuit MCCCXCII penultimus mensis. De hoc monendum rursus Lectorem censui, ne oscitantiæ in invertendis annis me arguat. Subinde Benedictinum S. Mariæ Novælucis Cœnobium ad *Regii Patronatus*, ob Artalis defectionem, traductum jus Regiæ protectionis clypeo Martinus munivit, ejusdem Privilegia rata voluit, Libertates confirmavit, ædificiis instauratis, nobiliter auxit, amplissimoque demum diplomate condecoravit. Tum sacro Bibliorum codice 1393

dice

Anno Ch.pi 1393 dice miræ apicum pulchritudinis, ac non vulgaris artificii, in membranis manu exarato, unanimi Monachorum voto donatus, in grati cordis significationem quarto Idus Februarii annuos aureos quinquanginta illis attribuit. Codici huic Martino Regi dono dato omnino suppar aliud extat Exemplar ab eodem fortasse authore conscriptum in S. Nicolai Bibliotheca. Nec diu ad ejusdem S. Nicolai de Arena Monasterium sub Ætna situm Martinus una cum Uxore Maria, ac Patre digressus, loci captus religione, ac Monachorum Angelico plane more viventium exemplis excitus, nedum illorum Privilegia, Libertatesque confirmavit, quin & liberalitate quammaxima Templi sacrarium Sanctissimi Clavi Dominici, singulari, ac pretiosissimo munere ditavit. Insigne hoc Passionis Dominicæ Instrumentum, (nam esse clavum, quo dextera Christi Domini manus transfixa fuit, & docet traditio, & inferi ipsi in Energumenis adjurati sæpius fassi sunt) e Regio Aragoniæ Principum thesauro erutum, in Siciliam deduxit, nostrisque velut amoris pignus contradidit. Crucis etiam frustulum minuscula cruce auro tecta inclusum, quam aureo itidem filo suspensam ante pectus gestabat IX Kalendas Februarii adjecit.

VI Nec diu post Simon Catanensis Pontifex Jurium, quæ ad Sedem Apostolicam spectabant, Generalis Collector constitutus, vices suas Joanni de Monte Sano Ordinis Prædicatorum, & Simoni Rubeo Panormitano Canonico a Regio Sacello, scriptis Catanæ Literis XIV Kalend. Augusti, delegavit. Hinc e Romana legatione Simonem re infecta reversum ex his conjicio. Quum enim Martinus Senior ne dum Clementi VII

Pseu-

Pseudopontifici adhęsisset, verum ad Benedicti XIII partes etiam accedens, in schismate persisteret, Bonifacio legitimo Pontifici persuaderi ab Episcopo nostro nullo modo potuit, ut filio in gratiam recepto Regnum confirmaret. *Anno Xpi 1393.*

VII Anno MCCCXCIV Artalis Alagona rursus seditione in Regem excitata, pridie nonas Martii Catanam occupavit, ac ipso S. Thomæ Aquinatis festo die Simon Pontifex in suæ Dominicanæ familiæ templo, quod in area tunc temporis Ursinæ arcis situm, ubi hodie S. Sebastiani ædes, sive ad Alagonæ gratiam captandam, seu veriùs, ut Bonifacio obsequeretur, ad populum verba faciens, plebem adversus Regem denuo ad bellum civit, quæ mox in Aragonenses, eorumque fautores sese in castro tuentes arma movit. Quod resciens Martinus Messanâ copiis instructus Catanam advolans, adeo perduelles adventu suo perterrefecit, ut ad deditionem compulerit. Siculum manuscriptum Chronicon rem peculiariùs enarrans: *Die* VII *martii*, ait, *denuo Catanam venit Artalis, & inde contra Regiam Majestatem conjuravit. Et post dies octo Urbs fuit vallo circumdata, atque triginta triremibus è Catalonia missis mari etiam oppugnatur. Usque ad Julii mensem fortiter mœnia defendit Artalis, & dicta Civitas obsessa tenuit se pro Domino Artali per totum mensem Julii. Sed facta fame, itaut equos, asinos, & mures Cives comederent, tandem die 6. Augusti Indic. 2. Cives defectu panis se dediderunt, quinque florenorum millibus exolutis, ne Urbs in prædam militibus daretur. Artalis Ennam, ex fuga se contulit, ubi diu se tutatus est, ac tandem Insula excedens, liberum Martino Regi imperium, ac dominatum reliquit.* 1394.

Re-

Anno Xpi 1393 VIII Rebus compositis, ab exilio Artalis revocatur, eique Rex Melitæ, & Gausi comitatum restituit, ab eoque vicissim Acis castro recepto, tum aliis ejusdem intuitu indulsit. *Vobis*, inquit in quibusdam literis, *qui cum dicto Artali ad Civitatem intravistis Cataniam, & ipsam fecistis contra nostram Excellentiam rebellari, veniam concedimus. Et Artali Meliveti, & Gaudiusii Comitatum restituimus, qui ob ejus occupationem Cataniæ, & ejus rebellionem fuerat concessus Guillelmo Raymundo Montecateno Comiti Augustæ, & Nobariæ ob relaxationem nobis factam*
1394 *Castelli Jacis* &c. Noluit Episcopo nihilominus ignoscere Martinus,eumque arctissimo carceri mancipavit, ac interim pro bonis Ecclesiæ administrandis Œconomos constituit.

IX. Deturbato Episcopo, Fratrum Prædicatorum ædes, quòd Ursinæ Arci essent obnoxiæ, solo æquandos Rex præcepit, atque Artalis Alagonæ domum juxta S. Mariæ de Rotunda Templum sitam incolendam illis concessit; idque postmodum sequenti anno VIII Idus Septembris confirmavit. Hinc Catanâ excedens, ut opida finitima in fide contineret, Patricio, Senatoribus, cæterisque Catanæ Administris lingua vernacula
1395 perscripsit, ut Ricardum Curbinam ejusdem fidelitatis intuitu Excubiarum magistri *Capixurtæ* munere in comitiis proximè eliciendis decorarent, ac Pino de Gravina Regi a Secretis id Regio nomine petenti fidem omnimodam adhiberent. Illud porro Epistolæ hujus occasione hoc loci animadverterim: longe ante Martini Ævum, Jus seu Privilegium Magistratus sibi deligendi, quod *Bussolum* vulgo appellant, Urbi nostræ fuisse attributum, nec ab Joanne, aut Alphonso Martini

Successoribus, ut perperam nonnulli tradunt, illud emanasse. Catanam subinde reversus Martinus Joannem de Thausth sibi a conscientiæ secretis Catanensi Ecclesiæ *Administratorem* dedit. En Rescriptum: *Nos Martinus* &c. *Quia F. Simon de Puteo Episcopus Catanensis propter immanem rebellionem, ac nefaria opera, quæ contra Regalem Majestatem Nostram præsumpsit infideliter exercere, fuit & est ab administratione suæ Ecclesiæ avulsus, & Carceri mancipatus, & ad Nos spectat tamquam ad caput Reipublicæ bona Ecclesiæ facere conservari, ne dilapidentur, vel usibus indebitis evanescant; propterea Confessarium nostrum Joannem Thausth Administratorem constituimus cum fructuum administratione. Datum Cataniæ* 26 *Octobris Indic.* 4. 1395. Præcepit deinceps ex aliis literis XII kalendas Septembris MCCCXCVI, ut jura ad Episcopum spectantia in duas dividerentur partes, earumque una Petro Serræ, altera in quinque partes subdivisa Francisco Barrodone S. Mariæ de Carpio Abbati, & F. Joanni de Pino Ordinis Minorum eidem Regi a concionibus, penderetur; Joanni denique Thausth proventus darentur *Gabellæ de Martelletto.*

Anno Xpi. 1395.

1395

X Eodem quoque anno V. nonas Octobris ab apice Pontificatus Simon dejicitur, ejusque loco Petrus Serra a Rege nominatur. En diploma: *Nos Martinus &c. Cum Simon de Puteo contra Excellentias nostras, & statum pacificum nostri Regni ausu temerario multa damnabiliter commisit, & fecit; & nostram Civitatem Cataniensem, & habitantes in nostra fidelitate, & devotione manentes suis fallacibus prædicationibus, & simulatis machinationibus subduxit, quos, & quam a nostra fidelitate, & obedientia pervertit, & subtraxit,*

ipsam

Anno Xpi. 1396 *ipsam nostram Civitatem, & habitantes in ea contra Majestatem nostram, & statum pacificum ipsius Regni strenuiter, & ex proposito rebellari procuravit, & fecit, ipsos notorios proditores, & rebelles; in quam Artalem de Alagona, & nonnullos alios dicti nostri Regni Barones nostræ Regiæ Majestatis publicos rebelles induxit, & intrusit, quibus in occupatione ipsius Civitatis favit, in quantum potuit &c. Sanè quia in recuperatione dictæ nostræ Civitatis Cataniensis inter alios habemus captivum præfatum F. Simonem; erga quem flagella pro suis sceleribus debita nostra mansuetudine temperantes, ob reverentiam Æterni Dei, & Salvatoris nostri, ac sui Sacerdotii, vitam gratiosè concessimus, & ipsum abire permisimus. Et quia ipse de Puteo tamquam homicida irregularitatem publicè atque notoriè multipliciter incurrit: ideo Eccclesia Cataniensis vacavit, & vacat ad præsens; cujus provisio, & totalis dispositio ad Majestatem nostram Apostolica auctoritate specialiter nobis in hac parte concessa, eatenus & quia sumus dictæ Ecclesiæ veri Patroni, quam Sancti Reges in dicto nostro Regno, & alii nostri Prædecessores construxerunt, & dotaverunt. Ob quod Jus Patronatus ipsius Ecclesiæ tam de jure, quam de more, seu consuetudine ad Majestatem nostram spectare, & pertinere a nemine dubitatur. Sic ut præmittitur, Pastore vacante, tandem direximus, Ecclesiæ nostrę Cataniensi Rev. in Christo Patrem Petrū Serram Decretorum doctorem familiarem, & Consiliarium nostrum, virum utique plenæ, & maturæ ætatis, & in Sacerdotio constitutum, nostrum Sobrinum cum plena, libera, & generali administratione, & fructibus ejus, sed cum decima parte fructuum F. Joanni de Pino Confessori nostro &c.*

IX Subinde S. Mariæ de Eleemosyna, Templo

plo Cleri Sæcularis conventibus satis celebri, amplissimum Privilegium Optimus Princeps concessit Catanæ Kalendis Novembris, quo jura nonnulla eidem attribuens, ac Regiæ Cappellæ titulum, Regiamque instar alterius S. Petri de Palatio Panormitano, tutelam est impertitus. Habes Diploma in notitia ejusdem Ecclesiæ. Interim Panormitana Civitas Gilifortem Archiepiscopum aliosque Proceres ad Regem Oratores Catanam delegaverat, ut ejus defectionis, quam, suadentibus Claromontanis, invita patrarat, veniam exorarent. Excepit illos perhumaniter Martinus, atque quamprimum ad sollemnem inaugurationem eò se venturum promisit, Urbisque Privilegia ab illis oblata firmavit XII Kalend. Maji MCCCXCVII. Perstitit nihilominus Catanæ Gilifortis, usque ad Augustum mensem. Sequenti anno *clarum Regni Diadema Panormi suscepisse in Cathedrali Ecclesia* declarat idem Rex, ut ex Cancellariæ libris eruit Pirrus. (a)

Anno Xpi 1396 — 1397 — 1398

XII Jam vero ejectum a sua Cathedra Simonem circa hæc tempora Romam adiisse, ibique magnæ sanctitatis opinionem suum clausisse diem, ex antiquo manuscripto tradit laudatus Author. Noster tamen Grossus anno MCCCXCVIII institutum ab eodem Simone in S. Agathæ de Messana Priorem Andream Paternionium Catanensem Monachum ex publicis refert tabulis, subditque: *Dubitari ideo non absre potest, num Simonis ejectio laicali potentia, ac præter jus fasque detrusa, fuerit executioni demandata.* Invalescit *ad hæc ambigendi ratio, quia de* Petro Serra, *quem Martini Regis arbitrium in* Catanensis *Episcopii solium intruserat, in nostris Tabulariis ante annum* 1399. *nullam offendere licet notitiam.* Il-

(a) Chron. Regn. Sicil. fol. 83.

lud

Anno Xpi 1398. *lud tamen veroverius dixerim: Simonem ideo a Martino Rege carceribus addictum, ac Præsulatu privatum, quia cum Clementi* VII, *seu Roberto de Comitibus, post Benedicto* XIII *Petro de Luna, Pseudopontificibus in schismate adhærentem, ac manus dantem nequaquam in Regem recipiendum contendebat. Innoxio igitur lapsu, e specula ejectus est, qui quod virtuti litabat, vitio dedisse criminabatur.*

Hæc Grossus (*a*) nec Pirrus abnuit in notitia Agrigentinæ Ecclesiæ scribens, Simonem de Puteo eadem de causa, quod legitimi nempe Pontificis partibus studuerit, & vinculis mancipatum, & è sua Cathedra pulsum.

(a) *Catan. Sac.* § 41.

XIII *Porro* de Petro Serra Catanensi Electo complura a Scriptoribus traduntur; fuit enim Barcinonensis Patria, Martini Regis consobrinus, Vicensis Canonicus, & Archidiaconus de Benedes Barcinone; atque anno MCCCLXXXIII Regis Aragoniæ Cancellarius. Romam ad Pontificem, & Cardinalium Collegium a Martino transmissus, ut connubii cum Maria contrahendi dispensationem impetraret, ubi nihil proficere vidit, Neapolim ad Ludovicum Regem pro ineundo fœdere contendit, inde in Siciliam cum eodem Martino transmeavit. Hic primùm *Jurium Sedis Apostolicæ Collector*; mox Ecclesiæ Montis Regalis Administrator, tandemque Catanensis Electus renunciatur, & a Martino Seniore, quum in Aragoniam contenderet, Martino Filio Consiliarius adsciscitur. A Benedicto mox Pseudopõtifice V. Kalen. Octobris anno MCCCXVII Diaconus Cardinalis tit. S. Angeli factus *Petrus Serra Senior Cardinalis Catanensis* est appellatus. Tum Diaconiâ dimissâ S. Martini in Montibus

tibus Presbyteralem titulum optavit, ut Ciaconius testatur, qui Petrum *Catanensem Electum* vocat, dignisque extollit laudibus; a Pseudopontifice enim deficiens in Generali Concilio ad diuturnū schisma tollēdum Pisis coacto anno MCCCCIX canonicæ Alexandri V electioni interfuit, atque Oratorem in eodem Concilio Joannnis Regis Jerusalem Cypri, & Armeniæ egit. Decessit eodem anno in Hispania pridie Idus Decembris, ut idem Ciaconius scribit, quamvis perperam Surita Januæ ex pestilentia anno MCCCCV sublatum dicat. Extat ejusdem Petri in Tabulario Catanensis Ecclesiæ. *Concessio Terrarum* Canonicis facta, ac publicum de ea confectum Instrumentum VII Idus Septembris MCCCXCVIII. Hinc Pirri errorem adnotabis, qui Catanensi Ecclesiæ per hæc tempora Robertum quemdam præfuisse memorat, cui alterius Roberti gesta attribuit, ut optimè laudatus de Grossis advertit. Anno Χpi 1398

XIV Eodem anno, die Saturni VII Idus Novembris, Maria Regina in Arce Ursina Filium peperit, quem Fridericum Avi nomine appellavit; abluitque Infantem sacris undis in Catanensi Principe templo pro Bonifacio IX Albanensis Episcopus sedis Apostolicæ Legatus. Hunc male Maurolycus, & Surita Petrum appellant, ac perperam Fazellus anno MCCCXCI juxta Panormum in lucem editum tradit. (*a*) Post dies aliquot Martinus Rex Guilelmum Raymundum de Monte Catena hactenus sibi addictissimū, Antonium Vigintimillium, Collisani Comitem, atque Antonium Sclafanum Regni Senoschalcum in eadem Ursina arce, quòd a Regia fidelitate descivissent, ac Leontinos, Mænas, & Mottam S. Anastasiæ hostiliter occupassent, publico judicio

(*a*) Dec. 2. lib. 9 cap. 7.

Anno Xpi 1398 dio perduellos declaravit; *tametsi*, inquit Fazellus,*eam sententiam Randatii Rex de Antonio Vintimillio, & cæteris ejusdem familiæ revocaverit, reliquosque publica etiam mulcta damnaverit*. Siculum manuscriptum Chronicon Armis devictos rebelles testatur, ac Raymundum Montecatenum Regni Magistrum Justitiarium in acie occisum refert, ejus tamen filios ad saniorem mentem reversos summa benignitate Martinus ab omni infidelitatis nota absolutos pristinis dignitatibus restituit, quin & Opidis, quæ eorumdem Procerum malis artibus desciverant, clementer indulsit. Tunc etiam ad Romanum Pontificem Oratores a Rege transmissi Messanensis Archiepiscopus, Catanenensis Pontifex Benedictus Paternionius, aliique Nobiles, ut ex libris Regiæ Cancellariæ eruimus. Benedictum porro Catanensem Patricium Joannis Regii Patrimonii Regentis, eidemq: Martino a Consiliis, Filium, alibi commendatum lego, (*a*) quòd Regiis partibus fideliter adhæserit, atque in Leontinorum, Ennæque expugnatione strenuam navaverit operam; ut alibi dicendum, quum de viris Illustribus agemus.

(*a*) In Reg.Cancel. ann. 1392. fol. 119.

1399 XV Rebus in Valle Nethi, ac Demanæ compositis, sequenti anno mense Novembri Martinus Catanâ solvit, profectusque Saccam, quæ diu cum aliquot opidis Nicolai Peraltæ fraudibus in rebellione perstiterat, Urbem Regio more ingressus, nullo obsistente, arce etiam potitus est, ac Insulam universam seditionibus undique consopitis, sibi tandem asseruit. Per idem tempus Artalis de Alagona Senio confectus, mortem in patria oppetiit, ac in S. Mariæ Novælucis templo tumulatus Manfredum Fratrem hæredem reliquit.

Novo

XVI Novo allabente Sæculo dum Catanæ Martinus, & Maria agerent, unicum Filium Fridericum biennem amisere. Fazellus, qui hunc anno MCCCXCI, ut vidimus natum vulgavit, rem hoc pacto enarrat: Fridericum nempe, dum, Regibus spectatoribus, hostiludio se exerceret, ærata cuspide transfixum, annos natum tunc septem statim occubuisse anno MCCCXCVIII. Mariam verò Reginam Filii mortem nimium mærentem paulo post & ipsam morbo correptam Catanæ naturæ debitum solvisse. Subdit quoque: *Sunt, qui scribunt Fridericum Martini, & Mariæ Filium infantem, præmortua jam matre, ac ipsa Blanca Regina Noverca assistente, obiisse. Idcirco quia mortua Genitrice Fridericus Infans materno jure Rex erat, Siciliæ; eo defuncto, jure Martinus Junior ejus Pater Regno successit.* At cum Fazellus, tum alii hallucinantur, biennio enim nondum exacto Fridericus XVIII Kalend. Septembris e vivis excessit, ejus verò Mater Leontinis Idibus Maji, MCCCCII sublata est, quorum corpora in Catanensi Basilica sunt condita. Hinc Epitaphium multis post annis sepulchro inscriptum. Anno Xpi 1400

Fridericus II, Joannes ejus Filius, Ludovicus Friderici III Frater, Maria Friderici Filia Martini Uxor, Fridericus quoque Infans Martini primi, & Mariæ Reginæ Filius hoc unico claudantur tumulo.

XVII Interim Catanensis Ecclesiæ regimine Petrus Pontifex sese abdicaverat, ejusque loco Robertus, fuerat subrogatus, cujus purum extat nomen; *Non aliud,* ait Grossus, *obvium fuit de Præsule isto monumentum, nisi quod Episcopali interregno Thomas de Asmari Cathedralis Prior, Antonius de Galitiis, Bertuccius Crisaphius, & Ber-*

Anno Xpi. 1400. *Bernardus Platamonius in Generales Vicarios electi recensentur anno* MCCCC. Pirrus hanc Thomæ, & sociorum præfecturam aliquot annis postponit, mortuumque Robertum, dum in Aragonia Rex noster ageret, innuit, quod verius putaverim. An vero consecrationis munus Robertus susceperit, mihi omnino incompertum. Eodem anno conditas Catanæ quasdam Regni leges, ac sanctiones (*Capitula* appellant) ex eorum Epigraphe constat, a Cap. XXXII. ad XLVIII. *Constitutiones, Pragmaticæ sanctiones per Dominos Reges Aragonum, & Siciliæ Patrem, & Filium, & Dominam Mariam Reginam Uxorem Regis Siciliæ in sacro ejus Consilio Generali, & Consisto-*
1401. *rio apud Civitatem Cathaniæ*. Per id temporis institutum quoque *Acatapani* officium, ejus nempe, cui Annonę cura per urbem committitur, ex legibus, seu Capitulis ab eodem Martino anno MCCCCI. Catanæ firmatis, ad id munus spectantibus colligo. (*a*)

XVIII. Jam vero datis Catanæ literis Rex VIII. kal. Octobris ab Raynaldo de Tudisco nobili Catanensi Regio Procancellario firmatis, uncias auri quinque Carmelitarum fratrum cœnobio quotannis attribuit, ut Virginis Annunciatæ die festo cereum regio nomine incenderent. Hinc singulis annis, hodie etiamnum IX. kalend. Aprilis fratres ad Princeps Templum supplices procedunt, ibique percepta eleemosyna, ad propria redeunt. Regis pietatem imitatus Sancius Ruiz Galliani Vice-Comes, Magnus dehinc Siciliæ Talassiarcha variis, & ipse bonis, ejusdem sacræ familiæ ædes locupletavit, fortunasque adauxit, ut Grossus habet. (*b*) Floruit deniq: per hæc tempora inter Carmelitas sodales Catanæ Nicola-

(*a*) *In Tabul. Senat. Catan. lib. membr. f. 98.*

(*b*) *Decac. Catan. Chord. 2. mod. 9.*

 Anno Xpi 1403

tius Marinus, qui Siculæ Provinciæ ab Rom. Pontifice Moderator, & Apoſtolicus Viſitator adſcitus, pluribus ſe commendavit, ac Regi Martino carus fuit.

XIX. Mortua uxore Maria, atque in Catanenſi majori Baſilica, ut vidimus, condita, Rex ad ſecundas nuptias cum Blancha Caroli Regis Navarræ filia convolavit, quam paucis poſt menſibus Regni Vicariam Catanæ conſtituit, indeque in Aragoniam ad Patrem enavigavit. Tunc Blancha ſingulari privilegio, Urbem noſtram condecoravit, Friderici III. & Conſtantiæ ejuſdem Uxoris ampliſſima diplomata dudum Catanenſibus conceſſa, rata eſſe præcipiens, hiſce verbis. *Blancha Dei gratia Regina Siciliȩ, & Ducissa Ducatuum Athenarum, & Neopatriæ. Si ad præcipuas gratiarum actiones fidelibus ſubditis noſtris, ex innata Nobis clementia hilari corde eſſe cogimur promptiores, ad confirmationem quæſitorum Beneficiorum, quæ non ſine fervore fidelitatis plurimisque periculis, & ſumptibus, & expenſis ſunt præmio digna quæſita, iis maxime, qui honorem, & ſtatum pacificum Reipublicæ dicti noſtri Regni, augmentare, illuſtrare, & conſervare moliuntur, quantum debemus eſſe promptiſſimi? Itaque præſentis ſerie Privilegii notum fieri volumus univerſis, tam præſentibus, quam futuris. Quod Franciſcus de Anichito Juriſperitus, Judex curiæ Patritii, et Joannes de Rocca unus Juratorum noſtrȩ Civitatis Cataniæ Syndici, et Ambaxiatores Civitatis ipſius, familiares, et fideles noſtri, nomine & pro parte Univerſitatis Civitatis prædictæ unum Privilegium divȩ memoriæ Sereniſſimi Principis Domini Friderici Regis Siciliæ, et unum aliud Privilegium Illuſtriſſimæ Dominȩ Conſtantiȩ Reginȩ Siciliȩ ejuſ-*

dem

Anno Xpi 1403. *dem Domini Friderici Regis Consortis carissimæ, memoriæ recolendæ, pendentibus propriis sigillis, & solitis signis eorumdem Principum roborata, nostræ Excellentiæ, qua decuit reverentia, præsentaverunt, tenoris, & continentiæ subsequentis. Fridericus &c.* Habes illud ad annum MCCCLXII. *Constantia, &c.* Et hoc etiam eo loci exscriptum invenies. Prosequitur hinc: *Et humiliter præfati Syndici, & Ambaxiatores, nomine prædictæ Civitatis Cataniæ, nostro culmini supplicarunt, ut prædicta duo privilegia superius inserta, ac Gratias, Exemptiones, & Immunitates, nec non omnia, & singula in eis contenta, ac distincta ratificare, approbare, acceptare, & favore nostro Reginali, tam in omnibus Civitatibus, Terris, & Locis nostræ Cameræ Reginalis, quas, & quæ possidemus ad præsens, quam in aliis Civitatibus, Terris, & Locis eidem nostræ Reginali Cameræ, Divina favente gratia, applicandis, confirmare benigniter dignaremur. Nos vero supplicatione ipsa clementer admissa, attendentes puram fidem, & devotionem sinceram, quam Catanienses pura fidei sinceritate erga serenissimos Principes prædecessores nostros, & Nos gesserunt, & gerunt, grataque quoque et accepta servitia Nobis per eos præstita, quæve præstant ad presens, & præstare eos credimus in futurum; Volentes Civitatem eamdem, ejusque Cives præsentis doni gratia decorare, eosque, ut in Nos ipsos sub jugi benevolentia in fervore fidelitatis ad quæque nostra servitia dispositos esse cognoscimus, prosequi favoribus gratiosis; Ipsi universitati Cataniensi, & singulis habitantibus, & Civibus ipsius tam præsentibus, quam futuris ipsa duo Privilegia superius descripta, ac Gratias, Immunitates, & Exemptiones, nec non omnia, & singula in eis contenta de verbo ad verbum juxta ipso-*

ipsorum continentiam, efficaciam, & tenorem, tam in omnibus Civitatibus, Terris, & Locis nostræ Re*ginalis Cameræ, quas & quæ ad præsens possidemus, quam in omnibus aliis eidem nostræ Cameræ deinceps, dante Domino, applicandis, acceptamus, ratificamus, approbamus, & favore nostro* Reginali *confirmamus, ac etiam de nostro mero & mixto Imperio denovo concedimus, & donamus; ita quod de cætero semper, & omni tempore omnes, & singuli cives, & habitatores dictæ Civitatis tam præsentes, quam futuri gratiis, & exemptionibus memoratis in dictis duobus privilegiis expræssatis in toto nostro Regimine fruantur, & gaudeant absque impedimento quocumq: Omnibus ideo, & singulis Magistris Secretis, Vicesecretis, Gabellotis, Statutis, Credenseriis, & Exercitoribus Secretiarum, & Jurium tam Civitatum, & Terrarum, ac Locorum nostræ Reginalis Cameræ, quæ possidemus de præsenti, quam aliarum eidem nostræ Cameræ applicandarum, seu applicandorum, cæterisque officialibus aliis dicti nostri Regiminis præsentibus, & futuris fidelibus nostris, per hujus præsentis Privilegii seriem injungentes, quatenus presentem nostram confirmationem, & donationem ratas habeant, teneant, & observent; permittentes omni tempore eosdem Catanienses libere potiri, perfrui, & gaudere singulis gratiis, & immunitatibus, quæ in dictis duobus præinsertis Privilegiis superius describuntur; nihil in contrarium tentaturi aliqua ratione, occasione, vel causa. In cujus rei testimonium, & certitudinem presens Privilegium exinde fieri, nostreque Majestatis pendentis sigilli secreti, defectu majoris, munimine jussimus roborari. Datum in Castro Leontini per nob. Marinum de Ayvar majorem* Ca*merlengum &* Con*siliarium nostrum dilectum* 22. *die men-*

Anno Xpi. 1403. *sis Decembris 12. Indict. Anno Dominicæ Incarnationis* MCCCCIII. *Regiminis vero dictæ Reginæ anno primo.*

XX. Neque his contenta Cœnobio monialium sub titulo S. Placidi, quod paulloante Ximenius, & Paula de Lerida, nobiles Catanenses e fundamentis extruxerant, aliquot jura at-
1404. tribuit anno MCCCCIV. pridie nonas Aprilis. Per idem tempus Robertus Catanensis Pontifex fato concessit. Hinc Bonifacius IX. Thomam de Asmari ac socios in Vicarios a monachorum capitula electos XVII. kalend. Augusti confirmavit. Idem indulsit, ut Sancti Benedicti Moniales ex æde Spiritus Sancti extra Urbis mœnia in opportuniorem locum intra pomerium migrarent.

XXI. Redux ex Aragonia Martinus Catanam venit, ubi Pastore viduatam Ecclesiam reperit; atque ab eodem Bonifacio Pontifice, cui, Petro de Luna posthabito, totum sese addixerat, ut Catanensis Episcopatus jura, sede vacante, sibi assereret, impetravit; *ad pecuniarum*, inquit Pirrus, *quas pro Romana Ecclesia expenderat, damna reparanda*. Tunc Joannes de Soriano S. Andreæ de Platia Prior Proventuum Episcopalium Collector designatur ex Regiis li-
1405. teris Catanæ signatis. Sequenti anno ex Blancha Uxore filium Martinus suscepit, ac Petri nomine appellavit, qui infra nonum mensem mortuus, magno Parentum luctu in Principe
1406. Templo sepelitur. Subinde ab Innocentio VII. Conradus Caracciolus S. R. E. Presbyter Cardinalis Tit. S. Chrysogoni Catanensis Pontifex designatur. Verum hic electioni minime assensit; quin & Ecclesiam Melitensem, cui præerat, resignavit.

XXII. Hoc ipſo anno MCCCCVI. Catanenſis Senatus Urbis *Capitula*, *& Conſuetudines* Regia authoritate firmandas Martino obtulit, ad majorem ejuſdem ornatum dudum conſtitutas. Annuit Princeps optimus, ſuoque diplomate IV. Idus Septembris ratas illas voluit. Perperã hinc ex iis Fazellus arguit: A Martino Catanenſibus tunc primum conceſſum, *ut domos, quæ vellent altitudine, ornatu, & magnificentia, calceque firmarent*, quod illis antea Friderici Primi Siciliæ Regis, ac Imperatoris lege cautum; quandoquidem longe ante Martini ævum Gallorum beneficio, ea lege ſoluti, Urbem reſtituendam noſtri curarunt, magnificiſque ſtructuris Viri Proceres in ea degentes exornarunt; id quod legetnibus oblatas Conſuetudines planum fit; hæc enim inter alia habent: *Ut Civitas noſtra poſſit habilibus pulchris ornari aſpectibus, noviſq: extructionibus decorari, ſtatuimus, quod ſi aliquis Civis, vel habitator Civitatis Cataniæ locum ſuũ in eadem Civitate, ubi ædificare intendat aliquod Palatium, ſeu ſtatum habitationis, per quam conſtructionem evidenter Civitas ipſa fiet pulchrior, & ad ipſius conſtructionem neceſſaria eſſet aliqua domuncula &c.* Ad majorem igitur Urbis venuſtatem procurandam Martini datum diploma, neutiquam vero, ut ex lutea poſſet pro libito deinceps calce firmari, ac reſtitui. *In Regeſtis* etiam *Regiæ Cancellariæ* pridie Nonas Januarii MCCCCI. legitur data Nicolao Paternionio Regio familiari Joannis filio facultas domum ſuam ampliandi, in quam Rex ipſe ad Haſtiludia ſpectanda, aſcendere conſueverat. Quin & alia multa occurrunt, ex quibus colligi a quopiam poterit, cum publicis, tum privatis ædificiis, iiſque

Anno Xpi. 1406.

Anno Xpi 1406. iisque amplissimis, ac splendidis Urbem Catanã, abrogato Suevis Siciliæ imperio, excultam, reliquas Insulæ Urbes exæquasse.

XXIII. Jamvero per idem tempus Catanæ Administris mandatum, ut Templum, Cœnobiumque S. Mariæ Annunciatæ Ordinis Carmelitarum bellorum turbinibus devastata, necessariis operibus instaurarentur, *ac omnia Canonicæ portionis jura Catanensi Episcopo debita, eorum, quæ fuerint, vel ipsi Cœnobio, vel hujusmodi reparationis operi legata, huic cederent, nec Fratres deinceps, a quopiam pro legatis hisce perturbarentur*, ut in Lucæ Barberii *Capibrevio* adnotatur. Anno MCCCCVIII. Maurus Calì Ordinis Minorum e Melitensi Ecclesia ad nostram, Alexandri V. Rom. Pontificis authoritate, ex Martini Regis nominatione, translatus fuit. Vir hic omnium senio venerandus, solidaque eruditione præstans, Theologicis, ac Legalibus studiis adeo commendatus, ut illi nedum Martinus Rex, sed & Pontifex ipse Ecclesiasticas caussas definiendas demandarint, Catanensem Basilicam pretiosissimis Sanctorum Iipsanis ornavit, eodem sui Pontificatus anno primo: *A Polisena de Sancto Severino*, inquit Pirrus, *habuit hasce sanctas Reliquias: Caput S. Matthiæ Apostoli, Crucem deauratam cum ligno veræ Crucis D. N. J. C. Caxectam unam de crystallo cum argento deaurato circumquaque cum diversis reliquiis multorum Sanctorum, Conectam unam de argento deauratam cum multis, & diversis reliquiis SS. Brachium S. Blasii investitum de argento, Brachium S. Basilii positum in uno tabernaculo argenteo deaurato, & crucem unam cum aliquibus pretiosis in ea affixis lapidibus. Quinque autem millia florenorum ad eas divitias*

(margin: 1408.)

divitias comparandas expendit. Tum Templi ædificia reparavit, & auxit, ut ejus inter fornicum absides insignia, atque epigraphe: *Maurus Dei, & Apostolicæ sedis gratia Episcopus Catanensis*, olim edocebant.

XXIV. Sub eo ignes evomuit, lateque diffudit Ætna. Rem simplici quidem stylo in S. Nicolai Chronico exaratam, Silvagius in suo Colloquio posteris commendat (a) *Ad perpetuam rei memoriam, & ad notitiam omnium* Siculorum, *& specialiter populorum Catanensium, qui venturi sunt, usque ad diem Judicii. Noveritis, quod Incarnationis D. N. J. C. anno* 1408. *Secundæ Indictionis Regnante in* Sicilia *Rege inclyto Martino Filio inclyti Regis Aragonum, & Blancha inclyta Regina Siciliæ Uxore dicti Regis, & Filia inclyti Regis Navarræ, accidit, quod die Veneris* 9. *mensis Novembris circa tertiam horam noctis Mons Ætna eructavit incendium, & modus processus fuit taliter, quod primitus exierunt, & apparuerunt flammæ per os magnum dicti montis & statim, & immediatè exivit magnus ignis per diversa foramina rupta, & aperta de novo in pede dicti montis, videlicet supra Monasterium S. Nicolai de Arenis per spatium trium milliarium, & statim illæ flammæ, quæ exibant per os magnum cessarunt, & dictus ignis erat magnus, & altus in quolibet ore istorum foraminum, & terribilis ad videndum; sed etiam dictus ignis diffusus est per diversas partes nemoris, & ab illis foraminibus magna quantitas lapidum volantium per aerem, & tonitrua multa erant in illis foraminibus, & terremotus magnus erat circumcirca, & dicti lapides erant parvi, & magni igniti, & incensi, & molles sicut pasta liquida. Et dictus ignis*

(a) Coll. 3. Pereg. Cap. 43.

Anno Xpi. 1408. *ignis simul cũ dictis lapidibus decurrebat per totũ nemus, sicut plumbum liquefactum, taliter quod omnes Cives Catanenses credebant perire, & propter hoc, die, noctuque non cessabant facere processiones cum reliquiis B. V. Agathæ. Et tunc Episcopus Cataniensis, qui tunc præsens erat in Civitate, cum maxima multitudine populorum pedestrium, & discalceatorum, fundentium lacrymas accessit usque ad locum ignis, asportavitque velum, & mamillam B. Virginis Agathæ, qui locus distabat a prædicta Civitate per spatium duodecim milliarium; Et ab illo die in antea prædictus ignis non fuit ausus venire adversus Civitatem, sed cæpit ire versus Orientem, & Occidentem, & deinde semper venit diminuendo. Verum multa damna fecit, quia devastavit, & destruxit multas vineas, & domos villæ, quæ dicitur La Pidara; & totaliter annichilavit Granchiam unam Monasterii S. Mariæ Novelucis, quæ vocabatur S. Maria de Nemore clauso. Et omnes Cives Catanienses una cum Clero circumierunt totam Civitatem extra mœnia cum Arca, & Imagine S. Agathæ, sicut soliti sunt facere in vigilia suæ passionis, & dictus ignis duravit per dies duodecim usque ad vigesimum diem ejusdem mensis, videlicet secundo die post prædictam processionem.* Hinc nota, Incendium hoc Ongiæ portum neutiquam attigisse, brevi quippe XII. dierum tempore haud potuit tantum spatii percurrere. Meminit ejusdem, ut Petrus Carrera advertit, Incerti Auttoris Historia manuscripta olim penes Joannem Baptistam Paternionium asservata, ubi illud etiam memoratur: Complures scilicet Ætnæi Montis incolas metu perculsos, sublata re familiari, Leontinos, ac Centumripas contendisse. Calamo autem hic cespitasse Carreram,

non est quod omittam, Catanæ Pontificem tunc egisse Petrum Serram perperam scribentem. *Anno Xpi. 1408.*

XXV. Anno MCCCCIX Martinus Rex Blanchæ uxori, quam Regni Vicariam rursus Catanæ Idibus Augusti statuerat, provincia commendata, instructa triremium, ac navium copiosa classe ad Sardiniam, jussu Patris expugnandam transmeavit; Eaq; armis subacta, quum reditum meditaretur, lethalem in morbum Calaris incidens, Martino Patre Regni Hærede scripto, ac Blancha uxore Vicaria, e vivis excessit. In testamenti porro tabulis præcepit, ut Blancha Catanæ cum curia versaretur, atque Alemanni de Faxá Montesæ Commendatoris, Aloysii Ansadolis, Bartholomæi Juenii Cancellarii, Gabrielis de Paulo, Joannis Ferdinandi de Heredia, & Jacobi Arezii Protonotarii consilio cuncta Regni negotia administraret, quousque Martinus genitor, secus decrevisset: Audita filii morte, Aragonum Rex Blancham in Sicilia Regni Vicariam confirmavit. Nec diu, Martino etiam seniore sublato, Bernardus Caprera Morycæ Comes, Siciliæ Magnus Justitiarius Reginæ adversari primum, inde Regnum affectare, et Blanchæ nuptias cœpit. At Regni Comitiis Tauromenii coactis, Siculi Proceres, ut Regina sponte sese regimine abdicaret, communi voto sanxerunt; utque Regimen uni ex Regni Pontificibus demandaretur, cui veluti Vicario Magnates duo, Messanenses cives sex, Panormitani duo, totidem Catanenses, e Syracusanis, Agrigentinis, & Drepanensibus singuli adessent; Tum, ut ex augustissima Aragonensium familia Siculi sibi Regem adsciscerent; Antonio demum Montecateno suprema militiæ præfectura, absolutumque deferretur imperium de- *1409.*

cre-

Anno Xpi. 1409. crevere. Verum quum Panormitanis, & Catanenſibus, aliiſque, quin & Bernardo Comiti hujusmodi Comitiorum ſtatuta variis ex cauſſis minime arriſiſſent, turbæ et ſeditiones per univerſam inſulam excitantur.

1410 XXVI. Blancha inter hæc Catanæ in arce Urſina verſabatur, ex qua quotidiè in proximum monialium S. Placidi cœnobium permeans, ibi aliquando noctes ducebat; Ut verò ſibi a Caprera parari inſidias novit, ſeſe in caſtro continuit. Spe ſua fruſtratus, Comes, mirum in modum dolens, ſuſpicionemque abſtergere cupiens, miſit ad eam, qui de colloquio viciſſim habendo agerent; neque illa recuſavit. Quum porro neutri ſatis ab altero fidei haberetur, conventum eſt, ut in portu Catanenſi Blancha de puppi triremis, Bernardus vero de ponte, cui triremis hærebat, ſermonem conferrent. Poſt multa itaque verba ultro citroque habita, appetitum tandem conjugium Comes patefaciens, Reginæ animum non parum offendit; hinc diſparem ætate, & conditione hominem illa contemnens, ſermone intercepto, ut in altum duceret, triremis Præfecto imperavit; Bernardus vero acerrimo admodum animo, repulſam paſſus, ſeſe ad littus retulit; ac ſubinde Catana excedens, comparato exercitu, Siciliam excurrit univerſam, Opida, arceſque, quæ Blanchæ nomine tenebantur, vi metuque ad ſe transfert; Urbemque noſtram Joannis Filingerii Juſtitiarii, & Mauri Epiſcopi ſibi addictiſſimi opera in fide ſua retinet, atque incolis auget. Urſinum denique Caſtrum, quod pro Regina Cives aliquot, militeſque complures tuebantur, ſuis oppugnandum reliquit; Ipſe in arce Syracuſana Blācham ingenti manu obſidet.

Præ-

XXVII. Præerat arci Sancius Ruiz *Ammiratus*, de quo jam diximus, qui diu, ac strenué Comitis impetus elusit; mox Joannis Montecateni auxilio, eruptione contra hostes facta, dum hi ad propulsandos regios milites intenderent, Reginam triremi impositam Panormum demittendā curavit. *Allabente igitur anno* MCCCCXII. ut Surita scribit, (a) *Blancha perveniens Panormum in Regias ædes, quæ prope maris littus erant, sese recepit; Bernardus vero Syracusana obsidione soluta*, Saccam *cum copiis contendit. Hinc* Sancius *Ruiz* Siculis *aliquot Proceribus auxiliantibus, noctu Catanam adoritur, scalisque admotis, urbe potitur. Civili bello per Insulam Universam fœdè exardescente, ecce Cataloniæ navis Drepanum appellit, Regiosque Legatos, qui Reginæ Bernardū conciliatum venerant, ex Aragonia exponit. Verum Bernardus Alcamo, quo se contulerat, cum suis solvens, noctu Panormum clam ingressus, Regiam Blanchæ domum invadit, quæ maturè admonita proximū subiit littus, atque in Triremem Raymundi de Toralla se recepit. Hinc legatorum, qui eam convenerant, consilio, in* Soluntí *castrum contendens, de pace ineunda cogitavit, Regnique Proceres sibi studiosos in eamdem adduxit sententiam; nec abnuebat cum suis Caprera, qui & ipse triremi vectus Soluntum venerat. At variis interpositis difficultatibus, re infecta, denuo ad bellum partes sese instruunt, & si nusquam ad arma sit ventum. Inde Legatis suadentibus* VII. *Kalend. Martii* Solunto *Blancha excedens, Arcem Catanensem repetiit, cui Gabrielem de Paulo sibi, ac Martino olim conjugi addictissimum præfecit. Porro ne dum ex proceribus Siculis, ac civibus in arcem admisit neminem, sed quum urbem, mox ut appulit, ingredi* co-

Anno Xpi. 1411.

1412.

(a) An. Aragon. cap. 18. & 76.

Ann. Xpi. *cogitaret, suadentibus suis, recta è triremi ad arcem*
1411. *contendit, ibique ad jv. Idus Maji perstitit.*

XXVIII. Fazellus à Surita in aliquibus discrepat (a) atque elapsam è Bernardi Capreræ manibus Reginam, Soluntumque vectam, irritos demum Legatorum conatus enarrans, captum Bernardum, ac in Sancii Ruiz manus traditum subdit; subindeq; Blancham se Catanam recepisse scribit. M. S. Chronicon ad annum MCCCCXI. hæc habet: *Decembris 28. SS. Innocentium festo die Sancius Ruiz Ammiratus Catanam ea parte mœnium, quæ à Porta nova appellantur, furtivè ingressus, Urbem Blanchæ Reginæ nomine occupavit, ac Filingerium ex ædibus Episcopatus, ubi ille se tuebatur, ejecit, qui cum omnibus suis, atque uxore dimissus, Moctam S. Anastasiæ, quæ à Caprerâ*
1412. *tenebatur, petiit.* Non diù post idem Moctæ opidulũ in Blanchæ potestatem venit, in ejusque arcem Sancius Capreram captivum deduxit, uti Laurentius Valla, Fazellus, aliique tradunt, quamvis Surita Moctam hanc Catanensis agri, cum arce Molæ Tauromenio imminentis, ex errore confundat.

(a) Dec. 2. lib. 9 cap. 8.

XXIX. Bernardum porro pessimè Sancius habuit, inque turris cisternam vacuam dimisit, ubi aliquando, ad immensam pluviam ex rivis confluentibus, aqua ita excrevit, ut lectulo innatante, Comes non procul esset à vitæ periculo; sed mox veste, capillo, totoque corpore madidus eductus, in locum omni carcere graviorem detruditur. Ibi quum aliquandiu perstitisset, custodem, vaferrimum hominem, promissis, muneribusque adulatus, ut sui misertus è carcere abire permittat, ab eoque elusus, noctè fune è fenestra dimittitur; ut vero ad medium pervenit descensum, paratis ad eum capiendum retibus involvitur, ac suspensus aere detinetur; ubi totam diem omnibus ridiculum, ac miserandum fuit

spectaculum; nec nisi vesperè receptus est unde venerat. Ann. Ф. 1412.

XXX. Hæc dum in Sicilia aguntur, Ferdinandus Justus Joannis Castellæ Regis Filius communi suffragio Aragoniæ Rex salutatus, novos in Siciliam Legatos transmisit, qui fidei Sacramentum reciperēt, ac Blancha Regni Vicaria confirmata, populis, proceribusq; conciliatis, Capreram è Sancii manibus ereptum honorificè in Cataloniam remitterent, quod impletum sub anni finem, ut Surita testatur(a) Idem Berlingherii de Bardaxi equitis strenuissimi meminit, quem à Rege Acensis arcis Præfectum constitutum refert. Sub idem tempus Cœnobii Monialium S. Luciæ, & alterius sub S. Ursulæ titulo, consignantur initia, uti lib. IX. fusius dicemus. Jamvero exauthorato Mauro Episcopo, quòd Comiti Capreræ adhæsisset, Blancha rem solicitante, Monachi unanimi voto Thomam de Asmari Cathedralis Ecclesiæ Priorem, nonis Februarii, in Pontificem delegerunt, de quo lib. XII. Anno MCCCCXI. celebratam hanc Thomæ electionem tradit Grossus; Verum, quum non ante ejusdem anni finem Catana in Blanchæ potestatem, Sancii operâ, redierit, de Februario Indict. V. intelligendus, qui anni initium ab Januario repetentibus est MCCCCXII. secundus mensis.

(a) Annal. Arag. lib. 42.

FINIS LIB. VI.

CA-

CATANÆ ILLUSTRATÆ

LIBER SEPTIMUS, ET OCTAVUS.

Ad Illustrissimum ejusdem Urbis Senatum.

D. Josephum Asmundum *Cisiræ Baronem Patritium*.

D. Thomam Tedeschium *SS. Annunciatæ Baronem*.

D. Franciscum Paternionium, & Amicum.

D. Josephum Agathinum Paternionium *Sigonæ Baronem*.

D. Petrum Amicum *S. Annæ Comitem*.

D. Petrum Moncadam.

D. Franciscum Tedeschiũ *Tuscani, & Villæ-allegræ Baronẽ*.

Senatores.

D. Joannem Baptistam Paternionium *Syndicum*.

LIB. VII.

LIBER VII.

CAPUT I.

CATANA SUB CASTELLANIS

AB ANNO

MCCCCXII. AD MCCCCXLIV.

Anno Xpi 1412 I. Compositis Legatorum operâ dissidiis, coram Regina Blanca Regni Vicaria Catanæ, ubi illa sedem fixerat suam, Sicuii Proceres, fidei sacramento interjecto, Regi Ferdinando sese obstrinxere. Tum Andream de Castello Equitem Catanensem in Hispaniam Blanca ad eumdem legavit, qui Thomam de Asmari, ejecto Mauro, in Pontificem ab se designatum nunciaret. Addidit & Catanensis Senatus supplices ad Regem literas Thomam commendantes; rescripsitque nedum Blancæ, gesta per eam confirmans, Ferdinandus, urbisque Senatui, & Administris, ut Thomam in Episcopum susciperent, eique obsequerentur, sed ipsi etiam Electo, cui operam suam ad Apostolicam confirmationem impetrandam, apud Romanum Pontificem spopondit datis Barcinonæ literis XV & XIV Januarii ejusdem anni MCCCCXLI; in quibus sesé Aragoniæ, & Siciliæ Regem appellat, eas-

Ann. Xpi Regni præfectura fuerit illi abrogata, à Rege Navarræ in patriam evocatur.

1415 III. Scindebatur interim Catanensis Ecclesia, acresque Clerum inter, & Monachos Cathedralis Basilicæ Canonicos controversiæ emerserant, Monachis Thomæ adhærentibus, Clero autem Mauri, qui legitimo Pontifici sese denuo addixerat, partibus studente. Hinc Senatus literas ad Martinum de Turribus Apostolicum delegatum, atque Episcopatus Administratorem per Romanum Pontificem constitutum dedit, ut Nicolaum Rizzari Presbyterum sęcularem à Præsule Mauro Generalem Vicarium destinatum confirmaret, idque fore civibus omnibus acceptum testatus est. In his autem literis Antonii de Incaudos, qui & ipse Summi Pontificis authoritate Catanensis Ecclesiæ Administrationem gesserat, fit mentio. Thomas igitur, quum consecrationis insignia nusquam suscepisset, schismate etiam ejurato, coram laudato Martino ab Episcopali dignitate se abire professus pristinæ Prioratus dignitati restituitur, atque octingentis florenis annuis ex censibus Ecclesiæ ad condecentem honoris, & familiæ substentationem donatur. Nuncium etiam subinde muneri remisit & ipse Maurus; hinc Monachi in Generalem Vicarium eumdem Thomam deligunt, ac Romani Pontificis authoritate electionem confirmandam curant. Subdit Abela (*a*) *annuam* sibi *pensionem*, ut ajunt, Maurum reservasse, idque anno MCCCCXX ex Martini V. Pontificis decreto; sed jam ante triennium Joanni de Podio Catanensis Ecclesia fuerat commissa. Ecclesię Melitensi restitutum eumdem Maurum tradit novissimè Cianter (*b*) in Catalogo Melitensium Pontificum, Martini V. authoritate

(*a*) *In Melita Illustrata lib. 3. fol. 312*

(*b*) *Apologia de Appulsus Pauli Melitã*

thoritate ex diplomate dat: Florentiæ XII. Kal. Septem: Pont. anno III. Confundit ergo Abela Catanensis Ecclesię dimissionem cum nova ad Melitensem Cathedram assumptione. Subinde Thomas noster S. Mariæ de Fossanova in Agrigentina Diœcesi anno MCCCCXVI Abbas renunciatur. Ann. Xpi 1416

IV. Hoc ipso Anno in demortui Ferdinandi locum Alphonsus Aragoniæ, ac Siciliæ Rex conclamatus, Infanti Joanni, qui sese ad reditum in patriam comparabat, perscripsit, ut ab Siculis Fidelitatis Sacramentum repeteret. Die igitur nona ante Kalendas Junii Procerum Conventum Infans Catanę in Arce Ursina coegit, atque ingenti lętitia novi Regis inaugurationem celebravit. Tum ut ejusdem fratris obsequeretur votis, qui illum ad nuptias cum Blanca Caroli filia Regni Navarrę tunc Hærede contrahendas vocabat, è Sicilia solvit, Dominico Ram Lerideę Episcopo, ac Antonio de Cardona Siciliæ Regentibus Catanę relictis. Per idem tempus Sancius Ruiz Insulę Talassiarcha diem obiit, ac in sacra æde Carmelitarum Catanensi, quam bonis auxerat, sepeliri mandavit. Tunc etiam Area, ubi qualibet hebdomada Die Lunę publicę, ac sollemnes nundinę cogebantur, dirutis aliquot ædificiis in ampliorem formam fuit redacta, ut ex Senatus Tabulis eruo.

V. Sequenti anno Ecclesiæ diuturno schismate laboranti pax reddita, legitimusque Romanus Pontifex Martinus V. in Constantiensi Concilio creatus fuit, qui ad nostram suo ob Mauri renunciationem pastore viduatam Joannem de Podio Ordinis Prædicatorum Generalem Magistrum, atque olim Ferdinando Regi à Conscientiæ 1417

Ann. Xpi. 1417 tię secretis assumpsit. Fuit quoque Joannes eidem Martino à confessionibus, & Apostolicus in Sicilia nuncius, ac inter Concilii Patres assedit, ad quos in ultima Sessione verba fecit, ut Acta testantur: *Reverendus Pater Joannes de Podiomitis Episcopus Cathaniensis, Frater Ordinis Prędicatorum, Sacræ Theologiæ Professor de manda-*
1418 *to Domini nostri Papæ Martini, ex consensu sacri Concilii, ut asseruit, ambonem ascendit, & fecit collationem, assumendo pro themate hæc verba Joannis 16. videlicet: Vos nunc tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum* (a) Alphonso etiam Regi apprime charus, atque à Consiliis ad Beneficia Ecclesiarum (a) *Tom.7.Conc Binii f.1129.*
1419 Aragonię, & Sicilię obtinenda, ac si gentilis esset capax speciali privilegio declaratur pridie Idus Augusti MCCCCXIX. Tum ad tuenda Eccle-
1420 siæ suæ jura conversus, ut *Patricius, Judices, ac singuli Urbis Catanæ Officiales* antequam Magistratum inirent, in Episcopi manibus de Ecclesiæ libertate illęsa conservanda, quemadmodum *ab immemorabili* consueverant sacramentum præstarent, scriptis Catanâ XVI. Kalend: Novembris MCCCCXX ad Regni Præsides literis enixius postulavit, atque ad votum obtinuit.

VI. Inter hæc Januenses, dudum necessitudinis vinculo, mutui commercii occasione, Catanensibus conjuncti hasce ad eos literas dederunt: *Magnifici Amici nostri charissimi. Quæsivimus continuè treguam cum Rege Aragonum, quam obtinere nullatenus valuimus. Itaque quoniam dispositus est idem Rex contra nos guerram movere, vellemus scire, si vultis nobiscum in pace, vel in guerra vivere, & utrum Januenses nostri possint liberè, & impunè, adveniente casu dictæ*

guerræ,

guerræ, in terris vestris mercari, & diversari, pro ut soliti sunt. Et speramus, ut possimus nobis consulere; & propterea rogamus amicitiam vestram, quatenus quam citius fieri potest super hoc placeat per literas vestras nobis mentem vestram, & animum aperire, paratis ad universa vobis grata obsequia. Dat: Januæ VI *Februarii. Thomas de Campo* Fregoso *Dei gratia Dux Januensis &c. Et officii Provisionis maris Januę. Magnificis Amicis nostris charissimis Concilio de Universitate Catanię.* Hinc ut cautius agerent nostri, transmissis hujusmodi Epistolis ad Antonium de Cardona, & Ferrantem Velascum Regias Vices in Sicilia gerentes, Panormitanos nihilominus consulere decreverunt hisce verbis. 1420

VII. *Viri nobiles, & charissimi tamquam* Fratres. *Occurrit nobis in mente illud vulgatissimum, quod dici solet, videlicet: melius est ante tempus occurrere, quam post vulneratam plagam remedium quærere. Hinc est, quod his diebus quasdam à Duce Civitatis Januæ literas recepimus, cujus continentia in effectu hæc est; quod Januenses ipsi treguam à Serenissimo nostro* Rege *quærentes, obtinere nullatenus valuerunt; imo ipse Dominus* Rex *contra eos guerram movere, paratus videtur. Qua de re Januenses ipsi scire petunt, utrum nos cum eis in pace, vel in guerra vivere velimus. Cum nos enim attendentes, quod circa hoc, & utilitas, & incommodum non parvum* Regni *hujus commune versatur, super eam ardua re deliberavimus, ut detur hoc consulere, & una vobiscum honore, & beneplacito* Regio *servato, hanc istam rem agere, videlicet communicato consilio inter nos, & vos, ac certas hujus* Regni *principales Universitates Serenissimo* Rege

minus

minus imbecillitate aliquorum locorum (Hic deesse aliqua videntur) *quę in hoc* Regno *turbonibus laniato, jam sunt, ac commoditatem, quam Januensium conversatio in hoc* Regno *prosit communiter, & ipsi Domino Regi non modicum utilitatis emanat, quod Dominus ipse Rex dignetur clementer, & velit Januenses ipsos hoc in* Regno *conversari tutè, & mercari ut hactenus consueverunt liberè posse. Quo circa vos attentè rogamus, quatenus his consideratis, & aliis, quæ vobis occurrent meliora, placeat maturè deliberare, & deliberatè nobis super hoc, & mentem vestram, & consilium declarare. Etenim certi sumus, quod nostra, ac vestra facta absque dubio perageti̇s. Insuper vos advisatos facimus, quod magnificis Dominis Viceregibus scripsimus jam nos dictas literas recepisse, supplicantes eis, quod super hoc nobis, quod, & quale responsum dicto Duci facere deberemus, rescriberent; Et pro majori hujus rei declaratione magnificis Dominis eisdem dictas literas originales misimus, quorum copiam vobis mittimus. præsentibus interclusam, ut melius deliberare possitis. Scripta Cataniæ* 1420. Quid porro actum exinde fuerit, tabulæ, unde, has exscripsimus non indicant.

1420

VIII. Redux è Corsitano bello Alphon-
1421 sus Rex anno CIↃCCCCXXI. in Siciliam venit, *at primo Panormum mense* Februario, inquit nostrum Siculum Chronicon, *tum terrestri itinere Messanam adiit, quò Siculi Proceres, Præsulesque, atque Urbium Legati convenere, de quo bello Andagavensi Duci inferendo, qui Neapolitano Regno inhiabat, & suppetiis Joannæ Neapolis Reginæ ministrandis mature egerunt.* Comitia hæc Panormi ab Alphonso celebrata Pirrus, & alii scri-

Ann. Xpi. 1421. Regibus, aut eorum Vicariis urbem nostram adeuntibus, Catanenses Legati occurrere consueścant, ac Senatus vice Civium observantiam, fidemque obtestentur.

IX. Neapolim Rex profecturus, scriptis Messanæ literis XVII Kalend: Julii, Joannem de Podio Catanensem Pontificem, Nicolaum Castaneam, & Arnaldum Rogerium Regni Vicarios constituit, tum XII Kalend: ejusdem Joannis precibus inclinatus, *ipsum, ejusque successores, Ecclesiam Catanensem, ac illius Monachos, familiares, subditos, & eorum bona, Advocatos, Procuratores, ac negotiorum Gestores, Grancias, Feuda, Domos, Molendina, redditus, census, ac proventus sub Regia protectione suscepit, ita quod nullus, cujusvis gradus, & prerogativæ existeret, valeret illos, aut illa, sub quovis prætestu molestare; & quod Episcopo servaretur jurisdictio Ecclesiastica, & tandem, quod impetrantes literas Civilitatis Catanæ nullum Ecclesiæ, aut juribus Dobanæ inferrent præjudicium.* Habes Alphonsi literas in Summario Privilegiorum Ecclesiæ Catanensis, quas male cum aliis sequenti anno exaratis confundit Pirrus. Compositis Siciliæ rebus, Rex magna illustrium virorum manu Neapolim enavigavit; *Nam præter milites*, inquit Fazellus (*a*) *navalesque socios, quorum ingens fuit numerus, ad mille & quingentos, tum equestris ordinis viros, tum proceres, partim ex ulteriori, citeriorique Hispania, partim ex Sicilia secum transvexit.* Ubi à Regina Joanna maximo plausu exceptus, in filium adoptatur, Regnique Neapolitani consors adligitur. Dum porro ibidem versaretur, Nicolaum de Paternione Patritia gente natum, Regium Catanæ Secretum, ejusque successores inter Consiliarios Regios adscripsit. En diploma.

(a) Dec.2. lib.9.

Anno Xpi. 1422.

X. Alphonsus &c. Pro parte Universitatis Civitatis Catanæ fuit Nobis humiliter supplicatum, ut Secretum Civitatis ipsius de nostro Consilio, & nostrum Consiliarium creare, & facere deberemus ad honorem Civitatis ipsius, & dignitatem Secreti ejusdem; Nos autem ejus supplicationibus inclinati, attendentes, quod præfata Civitas insignis est, & in honore concurrit cum nobili Civitate Messanæ, & cum Felici Urbe Panormi, præsentium tenore statuimus, & ordinamus, quod ex tunc in antea in perpetuum Secretus prædictæ Civitatis Catanæ sit de nostro Consilio, & noster Consiliarius, & modo aggregetur; quapropter vobis, & cuilibet vestrum tam præsentibus, quam futuris dicimus, & mandamus, quatenus, & Secretum dictæ Civitatis Catanæ, & signanter nobilem Nicolaum de Paternione præsentem Secretum in Consiliarios Regios habeatis, eosque faciatis illis honoribus, dignitatibus, & prærogativis uti, & habere, quibus Regii Consiliarii utuntur, & habent; eosdem honorabiliter, & favorabiliter pertractantes. Datum in monte S. Elini prope Cajetam sub nostro sigillo communi negotiorum Siciliæ die 29. Augusti Anno Incar. Dom. 1422. Egit apud Regem urbis nostræ partes Gualtherius Paternionius, ab eodem Neapolim deductus, atque in familiarem, & Consiliarium adscitus, Romamq; demum ad Pontificem una cum aliis Legatis transmissus; ut ex diplomate in Tabulis Cancellariæ exscripto eruimus (*a*)

(a) *Ad An. 1428 fol. 76.*

XI. Præclarè etiam religiosissimus Princeps Catanensi Ecclesiæ consuluit, datisque in Castro Regali Aversæ literis VII. Kalend: Octobris suos Administros admonuit, *ut gratias per Regem ipsum factas, aut in posterum faciendas, cuicumque*

personæ,

Anno Chr. 1422. *personæ, & Civilitatis Catanæ privilegia nonnullis concessa intelligant, nullo juribus Catanensis Ecclesiæ præjudicio generato.* Integrum diploma
1423. recitat Grossus (a) nec secus Romanus Pontifex Martinus, x. Kalend. Junii sequentis an. MCCCCXXIII. perscriptis ad Syracusanum Præsulem literis præcepit, ut bona Catanensis Ecclesiæ, vel usurpata, vel malè alienata revocanda curaret. Tunc Acis Opidum vindicasse Joannem Catanensem Pontificem, scribit Pirrus, è Ferdinandi Velasci manibus; cui post Artalis Alagonæ defectionem fuerat à Martino collatum; sed ex Tabulis Catanensis Senatus Acim à Velasco Infanti Petro dono datum legimus anno MCCCCXXI. Hinc idem Senatus literas ad Infantem dedit, eique gratulatus, suos commendavit Cives. Hi enim Acis etiam Privilegiis cohonestati tamquam ejusdem Opidi gentiles habebantur. Acim ergo ex Infantis renunciatione noster Pontifex assequutus, Ecclesiæ suæ restituit. Per idem quoque tempus, operam Antonii de Alexandro viri Patritii Catanensis Legati amplissimum *Curiæ Primarum Appellationum* urbs nostra obtinuit Privilegium, eoque præstita rependere Catanæ civibus servitia Rex profitetur. En illud:

(a) Cat. Sacra §. 46.

XII. *Alphonsus &c. Illorum supplicationes liberali animo exaudimus, quorum servitia, & innata fidelitatis sinceritas apud nostram Majestatem gratiarum bene meritis repræsentant, ipsisque eorum obsequiis pensatis, laudabiles præeminentias tribuimus. Præsentis itaque Privilegii serie notum fieri volumus universis, tam præsentibus, quam futuris, quod præsens coram Nobis, nostræq; majestatis conspectu dilectus noster Antonius de Alexandro de Catania Syndicus, & Ambaxiator*

dictæ Civitatis Catanæ, nomine, & pro parte Civitatis ipsius, Nobis supplicavit, ut eidem Universitati Curiam Primarum Appellationum, juxta usum, formam, consuetudinem, & præeminentiam, ac sub eadem forma Privilegii nobilis Civitatis Messanæ, cum omnibus juribus, præeminentiis, honoribus, oneribus, & pertinentibus, elargiri, & concedere benigniter dignaremur. Nos verò attendentes justo libramine, compensatis magnis, & arduis servitiis Universitatis Civitatis ipsius Catanæ Prædecessoribus nostris, atque Nobis multitudine præstitis, quæve præstant ad præsens, & in futurum præstare speramus, dante Domino; Eidem Universitati Curiam Primarum Appellationum, cum omnibus, & singulis juribus, præeminentiis, honoribus, favoribus, commoditatibus, prerogativis, & oneribus suis juxta morem, consuetudinem, & formam Privilegii dictæ nobilis Civitatis Messanæ de certa nostra scientia, & cum deliberatione nostri Consilii, ac liberalitate nostra gratiosè concedimus, elargimur, & impartimur. Itaque dicta Universitas, & singuli Cives ipsius Civitatis Catanæ eadem Curia Primarum Appellationum cum omnibus juribus, ut supra, juxta formam prædictam, uti valeant, & gaudere possint. Volentes, & promittentes ad uberiorem eorum gratiam, quod Judex Curiæ prædictæ Primarum Appellationum eligatur, & eligi debeat anno quolibet per Scrutinium juxta formam Officialium aliorum annualium prædictæ Civitatis, per Nos dictæ Universitati, dum in eodem Regno Siciliæ fuimus, indultum, & concessum. Propterea nobili, & dilecto Consiliario nostro, Nicolao de Speciali militi Viceregi nostro, Magistro Justitiario, Judicibus magnæ nostræ Curiæ, ceterisque universis,

Anno 1421.

Anno Xpi. 1423. *versis, & singulis Officialibus, & personis aliis dicti Regni Siciliæ, quacumque authoritate, & dignitate fulgentibus, præcipue Capitaneo, Patricio, Judicibus, & Juratis Civitatis ipsius Catanæ, vel officialium ipsorum locumtenentibus, tam præsentibus, quam futuris expresse mandamus, quatenus attenta per eos, vel quemlibet ipsorum diligenter forma Privilegii præsentis, ipsum juxta sui seriem pleniorem, ac omnia, & singula in eo contenta observent firmiter, & exequantur, omni dubio, contradictione, & consultatione remotis &c. Datum in Castronovo Regali Neapolis die 20. Augusti Anno à Nativitate Domini* 1423. *Regnique nostri octavo.*

XIII. Ex quo quidem diplomate, colligo, *Scrutinii*, vulgo *Bussoli*, Privilegium ab Alphonso, quum hic in Sicilia versaretur an. MCCCCXXI. Urbi nostræ communicatum, inde originem duxisse, aut tunc primum Regia authoritate firmatum. Subinde oblatas ab Antonio legato Leges ad maleficiorum Quæsitoris, vulgo *Justitiarii*, seu *Capitanei* munus spectantes Princeps optimus XI. Kalend. Septembris firmavit. Quas inter illa præcipua, ut id officii à Viro inter urbis Patritios, Regiósque Equites adscripto, Catanæ oriundo, vel ob ductam Catanensem uxorem Civis privilegio donato, per integrum tantum annum exerceatur. Tunc enim *Scrutinii* constitutiones reformatas pridie Kalend. Novembris Messanæ à Regni Vicariis Joanne de Podio Catanensi Pontifice, ac sociis legimus, quæ mox III. Idus Novembris Catanæ executioni mandantur. Hoc ipso denique anno pestilentiali lue urbem nostram per menses aliquot laborasse invenio, mox verò extincto morbo, liberatam.

Anno

XIV. Anno MCCCCXXV mense Augusto Petrus Infans Nethi dux, ac Regni Vicarius ab Alphonso Fratre constitutus, *Neapoli Messanam*, ut habet sæpius laudatum Siculum Chronicon, *die* XIV. *Augusti, classe vigintiquinque triremium instructus, appulit, inde Syracusas die* XX. *ejusdem contendit, unde Catanam, comportandæ annonæ gratia, triremes aliquot transmisit, trajectumque in Africam paravit, ac Nicolao Speciali provincia commendata, die Mercurii* XXX *Augusti è Syracusano portu solvit. Sub idem porro tempus domesticam supellectilem, ac Lucretiam quamdam Neapolitanam, quæ illi in deliciis erat, sub fida custodia ad Arcem Ursinam destinavit. Nec diu Joannes Vigintimillius Jeracii Comes, magnus Siciliæ Ammiratus, militari gloria satis clarus, qui Infantem Syracusas usque sequutus fuerat, Catanam venit, atque in ædibus Francisci de Bonifacio aliquandiu substitit, indeque Jeracium mense Septembri se contulit.* Hæc autem alibi non leges: Fermè enim Historici Infantem Petrum ab Alphonso Fratre Neapoli relictum in Castro novo per idem tempus Aragonensium partes, fortunamque illiu propugnasse scribunt. Anno Xpi 1425.

XV. Et sane ad XIII. Kalend. Julii egisse Infantem Neapoli non inficiar: At quum Regia Alphonsi classis vigintiquinque triremium sub Friderici Aragonii, Lunæ Comitis, Martini Junioris filii præfectura è Catalonia solvens, ut Surita (a) scribit (a) per Januensem oram aliquandiu prædabunda navigasset, teste Joanne Stella (b) (b) indeque Neapolim appulisset, urbem missilibus exagitavit, à civibus vicissim leviter, & ipsa damnis affecta. Hinc hosti potentissimo sese viribus imparem Infans agnoscens, Castri custodia suis commissa,

(a) Ann. Arag. lib. 13. cap. 39.

(b) Ann. Januens. ad an. 1424.

Anno Xpt 1425. missa, classem conscendit, atque in Siciliam transmeavit, ut Neapolitani Diarii Author memorat, (a) ac nostrum Chronicon tradit. Quamvis Surita in Pisanum portum Infantem commigrasse, cumque Januensi Fregosorum familia fœdera iniisse scribat, ac de Africana expeditione ne verbum quidem ingerat.

(a) Inter Script. Rerum Italic. tom. 21.

XVI. *Itaque*, prosequitur Chronicon, *felicissimo interim cursu Classis Melitam appulit, quò cum reliquis navibus Fridericus Aragonius Lunæ Comes Infantem convenit, collatisque consiliis, die Dominico* x *Septembris in Gerbarum insulam trajiciunt, quam, ubi munitissimam advertunt, desperata expugnatione, proximam invadunt à Chercanis tunc dictam, Cercinam, seu Cercinnam, factaque exscentione classarios milites exponunt. Verum Saraceni subito impetu primas acies in fugam agunt, quibus Infans, & Fridericus opportunè succurrunt. Hinc instaurato prælio Barbari funduntur, ac ter mille quadrigentos circiter ex iis captivos nostri in classem adducunt; septingenti verò gladio confossi desiderantur. Decimo post die, præda onusti in continentem terram transmittunt; sed Tunetani Regis ingentes copias, quibuscum ille in littore sese ostentabat, veriti, Fecialium ministerio Infans, & Fridericus cum Rege congrediuntur, mox etiam utriusque partis milites amicè conveniunt, adeò ut Saraceni naves conscenderent, Classarii verò in castra sese conferrent. Post mutuam colloqutionem Principes à Rege variis muneribus donati, ex Africæ littore solventes, Melitam enavigant, inde Syracusas die Sabati* XIII *Octobris appellunt. Ex ea urbe Nethum Infans Petrus, Fridericus verò die* XVIII *ejusdem Catanam venit circa primam noctis horam, ac mane*

facto

 Ann. Ҳpi. 1425.

facto, in majori Templo Sacro interfuit à Nuzzo de Torone Sęculari Presbytero celebrato, tum B. Agathę reliquias, adstante Episcopo Joanne, summâ reverentia exosculatus, urbe excessit, ædesque suburbanas Guillelmi Ansalonii subiit, ubi diebus aliquot substitit.

XVII. *Eodem anno, ac mense die* XXV *ejusdem circa* XXIII. *horam Infans Petrus ex Oppido Nethi redux Catanam ex Acis porta ingressus, in arcem Ursinam sese recepit; sequenti vero ad S. Agathæ Ecclesiam procedens, missæ sacrificio in Altari de Grada reverenter adstitit, ac sacra ejusdem B. Virginis Agathæ lipsana veneratus, domum rediit. Die prima Novembris una cum Friderico de Aragonia nuptiis interfuit sollemni pompa in eodem Templo celebratis inter filiam Joannis Raymundi, & Comitem de Quatro Castri Ursini Pręfectum. Equestres debinc ludos vidit in area mercatus Lunaris ab Equitibus Aragonensibus, Catalanis, & Siculis exhibitos, quos inter ex Catanensibus Patritiis lusere Antonius de Asmari, Conradus Castelli, Georgius Munsone, & Navarrus. Sexta die ejusdem mensis Infans discessit, ac terrestri itinere Panormum, mox Drepanum se contulit, unde in Sardiniam cum classe transmisit. Die tandem* XXVI. *Fridericus, & ipse Catanâ Drepanum contendit; Nec diu post una cum Matre Tarsia Catanensi, secum equos generosissimos quadraginta, quorum aliquot emerat, aliquos vero dono acceperat, in Cataloniam deferens, in Patriam navigavit.* Huc usq; manuscriptus Codex.

XVIII. Per idem tempus Nicolaus Specialis Infantis vices Catanæ gerens, urbis regimen variis sanctionibus composuit, ut ad munia nempe minores XXIV annorum assumi non possent; legesque

Ann. Xpi. 1427. legesque hac in re *Scrutinii* reformavit. Ut maleficiorum Quæsitor, vulgo Capitaneus, non ultra dies viginti urbe abesset, neve alium substitueret, atque id genus alia edidit. Quum porro Berlingherius Bardaxi Aragonensis Eques Castri Ursini præfectus (Hic alterius Berlingherii Aragoniæ *Justitiarii* filius fuit, ut Surita scribit) (a) id muneris, urbis nempe *Capitanei* à Rege exorasset, ac Senatus Catanensis hoc adversari Catanæ urbis privilegiis affirmaret, re cognita Nicolaus, Panormo ad Regem supplices direxit literas, quibus urbis nostræ commendans merita, ejusque obtendens Privilegia, ne derogatum illis iret, anno MCCCCXXVII. exoravit, atque obtinuit. Denique quum contra eadem privilegia damnati aliquot ex Civibus ob gravia delicta, pœnisque debitis addicti in supremo magnæ Curiæ tribunali fuissent, idem Nicolaus ex eorumdem ignorantia id processisse declarans, nullum fuisse illatum nostris præjudicium, utque hujusmodi sontes ad Catanenses Judices de cætero remitterentur, Panormi VIII Idus Junii sanxit. Eodem mense Catanæ Æs illud Campanum celeberrimum librarum 23750 pondo S. Agathæ sacrum, rem maximè agente Petro Lambert, Joannis Pontificis Generali Vicario, fusum est. Nec diù, Valentiæ in Regis aula degens Joannes ipse, ab Alphonso peculiare impetravit Privilegium, quo sarta tecta Ecclesiæ jura Rex voluit, seque ejusdem Patrocinium suscepisse edixit pridie Kalend: Octobris.

(a) Annal. Arag. lib. 14. cap. 9.

1428. XIX. Sequenti anno Catanæ Senatores largâ munificentia sibi etiam liberalissimus Princeps devinxit, quos in Regios Consiliarios adsciscens, iisdem omnino favoribus, atque ornamentis affecit, quibus Jurati Patres Panormitani, ac Messanenses honestabantur. En diploma.

Alphonsus &c. Volentes Vos fideles nostros Juratos Civitatis Catanæ præsentes, & futuros honoribus in hac parte prosequi gratiosis, tenore præsentis Vos eosdem Juratos, qui nunc estis, & futuros de certa nostra Scientia Consiliarios nostros facimus, & creamus, aliorumque Consiliariorum nostrorum numero, & consortio aggregamus. Volentes, & Vobis concedentes, quod gaudeatis, & gaudere possitis, & debere valeatis honoribus, gratiis, prærogativis, atque favoribus, quibus Jurati felicis Urbis Panormi, & nobilis Civitatis Messanæ tamquam nostri Consiliarii gaudere sunt soliti, atque debent. Mandamus igitur nobilibus, dilectis Consiliariis, & fidelibus Viceregibus, & aliis Officialibus nostris, & subditis in dicto Regno Siciliæ constitutis, & constituendis de dicta nostra Scientia, & expressè, quatenus Vos dictos Juratos Civitatis Catanæ præsentes, & futuros in Consiliarios nostros habeant, teneant, atque tractent, ac sinant, faciant, & permittant gaudere Privilegiis, immunitatibus, gratiis, & favoribus antedictis. In cujus rei testimonium præsentem fieri jussimus sigillo nostro secreto munitum. Dat: in Civitate Valentiæ 20. die mensis Junii Anno à Nativitate Domini 1428. Rex Alphonsus. Exscriptum hoc diploma in Regni tabulariis, qua occasione à solutione jurium *Sigilli*, & *Registri*, ut ajunt, immunes ex Proregis literis, Catanenses censentur. Ann. Xpi. 1428.

XX. Triennio post Joannes de Podio Pontifex Catanensis è vivis abiit, ejusque loco alter Joannes de Piscibus Patritia gente Catanæ ortus ex ordine Minorum assumitur. Joannem eo munere dignissimum eruditio, juxta, atque eloquentia, in rebus gerendis dexteritas, vitæ demum, morumque innocentia reddidere. Emensis pene omnibus 1431.

in

Ann. Xpi. 1432. in ordine honorum gradibus, Alphonso Regi à secretis consiliis, Eugenii IV. diplomate Romæ XI. Kalend: Decembris Pontificatus anno primo prævia Catanensium Canonicorum postulatione inauguratur. Errat hinc Pirrus Joannem an. MCCCCXXVII. in Episcopum assumptum, scribens.

XXI. Interim Alphonsus compositis in Aragonia rebus, classe adornata, è Catalonia Calarim advectus, inde Messanam Junio mense appulit. *Mox Sabato die* XII *Julii*, inquit Siculum Chronicon, *Messanâ solvens, die* XIII *hora* XIII *Catanam venit cum sexdecim triremibus, reliqua classe Syracusas tendente, atque per ligneum pontem opportunè juxta turrim Portus Pontuni paratum exscendens, pede ad Cathedralem Ecclesiam se contulit, ubi sacro interfuit ab Episcopo Joanne de Piscibus ad altare majus celebrato. Inde Sacra B. Virginis Agathæ lipsana veneratus extra majorem templi januam conscenso Adami Asmundi equo, magna pompa, ac Civium plausu ad arcem usque equitavit, Antonio Rizzaro, Guillelmo Anjalonio, Nicolao Rizzaro, Joanne de Avola, Dominico Juvino, & Mazziotta Cortisio Senatoribus pallium substentantibus; conseditque Catanæ ad* XVII *ejusdem mensis*. Qua quidem die literas dedit, iisque Joannem Episcopum, ejusque *Familiares, Administros, Subditos, Factores, Procuratores, Ecclesiam, Monachos, Bona, Grangias, Domos, Curiam, ab omni prorsus sæculari jurisdictione exemit, ac Regii patrocinii clypeo munivit*. Habes illas apud Grossum ex integro transcriptas. (*a*) Nec minori liberalitate Patriæ nostræ decori consuluit, dum reficienda, atque ornamentis concinnanda mandavit vexilla, quæ ex veteri more, ac privilegio, Magistratu per urbem procedente, diebus anni sollemnioribus ante conscriptos Patres efferebantur.

(a) Cat. Sacra § 47.

XXII. *Illucescete die* XVIII, prosequitur Chronicon, *Syracusas Rex contendit, ubi classe centum triginta navium adornata, Melitam* II *Augusti Siculis Proceribus, ac nobilibus viris comitatus, enavigavit, quos inter Joannes Vigintimillius, Henricus Rubeus Calatanixettæ Comes, Bernardus Antonius de Cardona; Conradus Lancea, Bartholomæus de Joanne, & Joannes Romanus præcipui enumerabantur. E Melita in Mehingem insulam, vulgo Gerbarum, transmisit, belloque Saracenis illato, pontem rescindi jussit, quo Insula continenti jungebatur; in hac dimicatione Joannem Ferdinandum de Eredia juvenem strenuum Joannis Sortini Comitis filium amisit. Tum contra Bosphorium Tuneti Regem centum fernte millibus militum instructum movit, atque ad multam diem ancipiti marte pugnando, tandem profligavit. Punica tamen fraude interceptus, quum Barbarus pacis fœdera, ac Insulæ populationem multo auro se velle redimere dictitaret, deficiente nostris commeatu, soluta inde classe, fœde redire Alphonsus compellitur. Ut Melitam tenuit die* XXIII *Septembris naves aliquot Catanam ad annonam comportandam transmisit, eaque satis abbunde accepta, inde Syracusas remeavit, ex qua Procerum, & nobilium multitudo in urbem nostram venit, qui Regis adventum præstolabantur.* An. Xpi. 1432.

XXIII. Dum Syracusis Alphonsus ageret, Eugenii IV Romani Pontificis legati illum conveniunt, teste Surita, (a) qui ad fœdus contra Ecclesiæ hostes solicitant, atque indictum apud Basileam Generale Concilium denunciant. Eo etiam & Reginæ Joannæ, ac Antonii Columnæ Tarenti Principis Feciales venisse idem memorat. (b) *Tum vero* (c) *die Mercurii* VIII *Octobris hora circiter* XIV *Alphonsus triremi vectus, Catanam matu-*

(a) An. Aragan. lib. 14. cap. 5.

(b) Lib. 14. cap. 9.

(c) Chron. m. s. Siculum.

An. Xpi. 1432. *maturavit, ac portum Saracenum tenuit ad Canalottum; Inde Alami Asmundi equo insidens, ad princeps Templum venit, sacro interfuit à quodam Fratre, è Minorum familia in altari de Grada celebrato; moxque in ejusdem Basilicę Sacrario Comitia habuit, quibus absolutis, eques in arcem Ursinam se recepit. Eadem die hora* XXII *urbe excessit, ac maritimo itinere ad Brucę emporium, atque Augustam profectus, ibi per dies octo substitit; tum* XIV *ejusdem mensis Catanam regressus, S. Agathę templum adiit, Petro Gilberto Benedictino Monacho sacris operanti adstitit, coactisque in Sacrario cum suis Comitiis, Arcem repetiit, eademque die Messanam enavigavit; inde Mylas;* Tandemque præmissis ad Joannam Reginam Legatis, quos inter Joannes Baptista Platamonius Catanensis, ac Provinciæ Regimini Adamo Asmundo itidem Catanensi, & Petro Felix admotis, in Isclę Insulam Rex cum classe trajecit, ibique hyemavit. Antequam vero Regno excederet, datis Messanæ literis VI Kalend. Novembris, ut Regia Curia per aliquod anni spatium Catanæ degeret, mandavit; Tum urbis Patritii publicos Catanę, ejusque ditionis Tabelliones potestati subjecit.

XXIV. Interim Catanensis Senatus *Consuli* suo Messanę commoranti perscripsit, ut Civem quemdam coram alieno Judice interpellatum, ad forum suum, juxta urbis Privilegia, revocandum curaret, ut ex Senatus Tabulis (*a*) eruo. Publico demum consensu, hoc ipso anno S. Philippi Aream ad majorem urbis ornatum, civiumque commodum, lego ampliatam. Sequenti etiam ex Regio diplomate sancitum, ut Catanę Magist. Notarius non nisi è cętu nobilium deinceps deligatur,

(a) *Ad An. 1432 fol. 62.*

XXII. *Illucescēte die* XVIII, prosequitur Chronicon, *Syracusas Rex contendit, ubi classe centum triginta navium adornata, Melitam* II *Augusti Siculis Proceribus, ac nobilibus viris comitatus, enavigavit, quos inter Joannes Vigintimillius, Henricus Rubeus Calataniχettæ Comes, Bernardus Antonius de Cardona; Conradus Lancea, Bartholomæus de Joanne, & Joannes Romanus præcipui enumerabantur. E Melita in Mehingem insulam, vulgo Gerbarum, transmisit, belloque Saracenis illato, pontem rescindi jussit, quo Insula continenti jungebatur; in hac dimicatione Joannem Ferdinandum de Eredia juvenem strenuum Joannis Sortini Comitis filium amisit. Tum contra Bosphorium Tuneti Regem centum ferme millibus militum instructum movit, atque ad multam diem ancipiti marte pugnando, tandem profligavit. Punica tamen fraude interceptus, quum Barbarus pacis fœdera, ac Insulæ populationem multo auro se velle redimere dictitaret, deficiente nostris commeatu, soluta inde classe, fædè redire Alphonsus compellitur. Ut Melitam tenuit die* XXIII *Septembris naves aliquot Catanam ad annonam comportandam transmisit, eaque satis abbunde accepta, inde Syracusas remeavit, ex qua Procerum, & nobilium multitudo in urbem nostram venit, qui Regis adventum præstolabantur.* Ann. Xpi. 1432.

XXIII. Dum Syracusis Alphonsus ageret, Eugenii IV Romani Pontificis legati illum conveniunt, teste Surita, (*a*) qui ad fœdus contra Ecclesiæ hostes solicitant, atque indictum apud Basileam Generale Concilium denunciant. Eò etiam & Reginæ Joannæ, ac Antonii Columnæ Tarenti Principis Feciales venisse idem memorat. (*b*) *Tum vero* (*c*) *die Mercurii* VIII *Octobris hora circiter* XIV *Alphonsus triremi vectus, Catanam* matu-

(a) Ann. Aragan. lib. 14. cap. 5.

(b) Lib. 14. cap. 9.

(c) Chron. m. s. Siculum.

Ann. Xpi. 1432. *maturavit, ac portum Saracenum tenuit ad Cantolum; Inde Alami Asmundi equo insidens, ad princeps Templum venit, sacro interfuit à quodam Fratre, è Minorum familia in altari de Grada celebrato; moxque in eiusdem Basilicę Sacrario Comitia habuit, quibus absolutis, eques in arcem Ursinam se recepit. Eadem die hora XXII urbe excessit, ac maritimo itinere ad Brucę emporium, atque Augustam profectus, ibi per dies octo substitit; tum XIV eiusdem mensis Catanam regressus, S. Agathę templum adiit, Petro Giliberto Benedictino Monacho sacris operanti adstitit, coactisque in Sacrario cum suis Comitiis, Arcem repetiit, eademque die Messanam enavigavit; inde Mylas;* Tandemque præmissis ad Joannam Reginam Legatis, quos inter Joannes Baptista Platamonius Catanensis, ac Provinciæ Regimini Adamino Asmundo itidem Catanensi, & Petro Felix admotis, in Iscle Insulam Rex cum classe trajecit, ibique hyemavit. Antequam vero Regno excederet, datis Messanæ literis VI Kalend. Novembris, ut Regia Curia per aliquod anni spatium Catanæ degeret, mandavit; Tum urbis Patritii publicos Catanę, ejusque ditionis Tabelliones potestati subjecit.

XXIV. Interim Catanensis Senatus *Consuli* suo Messanę commoranti perscripsit, ut Civem quemdam coram alieno Judice interpellatum, ad forum suum, juxta urbis Privilegia, revocandum curaret, ut ex Senatus Tabulis (*a*) erno. Publico demum consensu, hoc ipso anno S. Philippi Aream ad majorem urbis ornatum, civiumque commodum, lego ampliatam. Sequenti etiam ex Regio diplomate sancitum, ut Catanę Magist. Notarius non nisi è cętu nobilium deinceps deligatur,

(a) *Ad An. 1432 fol. 62.*

gatur, atque Maleficiorum Quęsitor, jus gladii habeat, seu *merum*, & *mixtum*, ut dicunt, *Imperium*, ut ex iisdem Tabulis refert Basilis {*a*} Rex Italia Alphonsus prope anni finem, quum acres inter Pontificem Joannem, atque urbis Catanę administros de jurisdictione certantes, obortas esse controversias intellexisset, amplum diploma Panormi III. Idus Decembris expediri mandavit, quo graviter Ecclesię jura impugnantes coercuit, ac sarta tecta illius privilegia voluit. Exscriptum illud habes apud Grossum. Subinde Rex Regni totius Comitia generalia ibidem celebravit, legesque ad optimum Insulę regimen, ac Ritum Curię spectantes edidit. Tunc Patriæ Legatum egit Petrus Rizzarus, cujus opera oblata à Catanensi Senatu *Capitula* Alphonsus confirmavit. Porro hęc inter alia ille efflagitavit: *Placeat Majestati Vestrę providere, & concedere, quod Studium Generale fiat in Civitate Catanę; cum Civitas sit ad hoc aptissima, & fertilis. Rescripsitque Princeps: Placet, Panormi 28. Octobris* 1434. Tum postulanti, ut munus eligendi quosdam Catanę Magistratus, *ad expensas vitandas idoneę personę in Regno committeretur.* Respondit: Catanam urbem tota Insulâ insignem adeo sibi cordi esse, ut nulli alteri hujusmodi potestatem demandandam putaret. Denique, ut Acis opidi prefectura uni ex Patritiis Catanensibus deinceps contraderetur, Petrus efflagitavit, votique compos effectus, Regio cum decreto ad suos rediit.

An. Xti. 1434.

(a) In Juliana Tabul. Senat.

XXV. Hoc ipso anno ad Basiliense Concilium legatos suos Nicolaum de Tedeschi Catanensem Patria, Archiepiscopum Panormitanum, Joannemque de Piscibus nostrum Pontificem Alphonsus misit, quibus sese comitem addidit Antonius

Ann. Xpi. 1434. nius de Piscibus Joannis Frater germanus insignis ex ordine Minorum Theologus, qui eximiam Romanę Ecclesię, atque ipsi Eugenio operam tunc navarunt. Subinde contra Saracenos duxisse Alphonsum ejusdem Pontificis hortatu nonnulli tradunt, ac per quinquaginta circiter passuum millia Africę oram populatum. Id citra dubium, per hęc ipsa tempora, Surita teste (a) ex Hispania Joannem Navarrę Regem, Henricum S. Jacobi Pręceptorem, ac Petrum Infantem Nethi Ducem Alphonsi fratres in Siciliam trajecisse; ad quos Catanam cum Rege adventuros nostri Nicolaum Paternionum, & Nicolaum de Ansalone Legatos transmiserunt. Igitur *die prima Fe-*
1435. *bruarii*, ut Siculum refert Chronicum, *Messana Catanam eques hora circiter* XXIII *Rex venit, statimque ad Cathedralem processit Basilicam, ibique S. Agathæ reliquiis religiosissime adoratis, Ursinam Arcem adiit, atque altera luce excessit. Qua quidem die Joanna Neapolis Regina è vivis abiit, & cum ea illustris Gallorum progenies extincta est in* Regno *Neapolitano. Die* XVIII *ejusdem mensis Sabato hora* XVIII *rursus Catanam Alphonsus, & cum eo* Rex *Navarræ, magnus S. Jacobi Præceptor Henricus, & magnus Præceptor Alcantaræ navibus vecti remearunt, atque exscensione facta, ad majus S. Agathæ Templum reliquias veneraturi iter direxerunt. Inde* Rex *noster in Arcem Ursinam,* Rex *Navarræ ad Episcopale Palatium, Præceptores in ædes Jacobi de Gravina sese receperunt. Infans vero Petrus Nethi substitit. Et die altera* Rex *in agrum Catanensem, vulgo Planitiem, damis, aprisque satis frequentem, venandi gratia contendit, rediitque die Lunæ* XXI *mensis. Post triduum hora circiter* XX *In-*

fans

(a) Lib. 14. c. 17

fans Petrus Catanam appulit, à Gabriele de Faldo domi exceptus. Die Sabati Nicolaus Specialis olim Siciliæ Prorex ex urbe Neapoli ad Regem venit. Hic denique die ultima Februarii Messanam iter contendit, & cum eo Rex Navarræ, Infans Petrus, & Henricus S. Jacobi Præceptor; quumque prope Mascalarum oppidum essent, damarum venationi diem integrum dedere. Mox die Mercurii 11 Martii, in quem eo anno incidit Quadragesimæ initium, Triremes octo Catanæ portum subiere; hinc sequenti Præceptor Alcantaræ Messanam, & ipse cum iisdem triremibus se contulit. Ann. Xpi. 1435.

XXVI. Ex quibus eruo Africæ expeditionem animo conceptam forte ob auditam Joannæ Reginæ mortem distulisse Alphonsum; Hac enim ex causa in Regnum illud evocatus, classe invectus contra Cajetam movit. Nec diu, navali prælio victus, una cum fratribus Joanne, & Henrico, aliisque Proceribus Mediolanum ab Januensibus captivus adducitur. Petrus verò Infans, qui solus è pugna incolumis evasit, Panormum se retulit, ubi Regni Comitia coegit ad Alphonsi fratris redemptionem procurandam, elegitque Catanensis Senatus, qui Comitiis interessent, Antonium Alexandranum, virum Patritium, ac Bartholomæum Juenium, è Conscriptis Patribus unum, quos Panormum delegavit. Scripsit porro Eugenius Romanus Pontifex Communi, ac Universitati Catanensi in hæc verba: *Eugenius Papa IV. Dilecti Filii salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum per has dies Nobis esset renunciatum de casu charissimorum in Christo filiorum Regis Aragonum, & Regis Navarræ, & dilecti filii nobilis viri Henrici, germanorum, graviter id quidem, & moleste tulimus, talium que, & tantorum Principum sinistram miserati*

Ann. Xpi. 1435. *rati sumus sortem, ut qui hactenus summa cum gloria, & laude plurima simul, & seorsim singuli tam bello, quàm pace feliciter gesserunt, nunc uno, eodemque momento simul in aliorum potestatem captivi devenerint; Sed humanarum rerum conditionem considerantes, quæ cum suaptè natura fluxæ sint, & caducæ, numquam eodem loco possunt consistere, animum mæstitia levavimus; idque à vobis faciendum censemus. Ceterum quia eosdem in prosperitate dileximus, in hac adversitate etiam pro ipsorum liberatione quidquid Nobis in dies possibile videbimus fore, operabimur. Interea debebit vestra devotio conservationi, & custodiæ illius nostræ Insulæ Siciliæ pro Rege vestro vigilanter insistere. Ad quam rem si nostra auxilia quovis modo utilia, aut necessaria viderentur, Nos confidenter requirere debebitis, quos promptos, paratosque invenietis. Datum Florentiæ apud S. Mariam Novellam sub annulo nostro secreto die 23. Augusti* MCCCCXXXV *Pontificatus nostri anno quinto.*

1436. XXVII. Postero anno liberaliter a Duce Mediolanensi dimissus Alphonsus, Neapolim repetiit, urbesque aliquot sibi subdidit; ac Eugenii Pontificis, qui Renati Andegavensis Ducis partibus studebat, animum idcirco offendit. Gravia porro tunc temporis inter Pontificem, Patresque in Basileensi Concilio congregatos jurgia intercesserant, abrogatumque Concilium, atque in Italiam translatum Eugenius edixerat, Rex igitur Nicolaum de Tedeschi, ac Joannem de Piscibus dudum pro se ad Synodum transmissos, admonuit, novisque Legatis Joanni Baptistæ Platamonio, ac sociis præscripsit, ne decreto de transferendo in Italiam Concilio assentirentur, neve aut Eugenii exauthorationi, quam intendebant Conciliabuli Patres, aut

alterius sese Electioni immiscerent, ut Pirrus tra- *An. Xpi.* 1437.
(a) *Chron. Reg. Sic. f. 91.* dit. (*a*) Quæ autem ad Basileæ conventus jura vindicanda gesserit noster Nicolaus, quantaque animi contentione Eugenio Pontifici obstiterit, alibi fusius expendam, quum de Viris Illustribus sermo erit. Tunc ad suppetias Infanti Petro, qui Fratris jura in Regno Neapolitano tuebatur, ferendas Nicolaum Paternionium militibus *Balistariis* centum instructum à Catanensi Senatu missum lego. (*b*)

(b) *Reg. Senat. An. 1436. f. 130.* XXVIII. Interim pestifero morbo Catana laborante, Patres Conscripti ab Rogerio Paruta Siciliæ Prorege, ut suppetias reficiendis menibus ministraret, enixius flagitabant, ne, illata ab externis in urbem lue, cives hujusmodi exitio deinceps succumberent. Subinde ex Regio diplomate nostris facultas claudendi portum attributa, ut temporis opportunitas postularet, nulla ad id petita, aut expectata ab ipso etiam Rege, aut alio quovis Regni Administro licentia *sub dat. Capuæ* III Kalend: Januarii. Nec diu Proregis quoque rescripto Panormi XVII Kalend: Maji, ut læsæ Majestatis crimine solum obnoxios sibi sistere possent *Commissarii, cujuscumque gradus, aut conditionis* Catanam venientes, sancitum; utque bis nostris liceret supremis Regiæ Curiæ decretis replicare, interimque an urbis Privilegiis illa adversarentur, rite discutere, concessum; ut ex Senatus Tabulis constat. Denique de construenda tutiori navium statione, seu mole portus, in Catanensi littore Alphonsi Regis jussu serio actū. Hinc an. MCCCCXL. Civium comitiis celebratis Nicolao Speciali Viro Patritio, atque uni ex Senatoribus, qui sibi adjutores, ac socios octo alios adsciscerent, à Senatu Catanensi res commissa (*c*) Hi datis ad Messanenses literis Bonfilium Ansalonium ad molem juxta artis

1438. 1439. 1440.

(c) *Reg. Senat. An. 1440. f. 50.*

Ann. Xpi. 1441. artis leges delineandam evocarunt; mox sequenti anno Rex idem *Nobilibus, & Egregiis Hominibus Civitatis Catanæ* perscripsit, eorumque conatus commendans, ad opus naviter prosequendum, Regii favoris obtestatione excitavit.

1442. XXIX. Redux è Concilio Joannes Pontifex, quum impiè temerari Ecclesiæ suæ jura à quibusdam animadvertisset, ab Alphonso novum in Castro Varoli III Nonas Decembris MCCCCXLII. Privilegium exoravit, quo munificus Princeps, concessum aliàs juxta sui seriem repetens, novo ipsum robore firmavit, utque inviolatè ab omnibus servaretur, præcepit. Habes illud apud laudatum Grossum integrè exscriptum. Belfortis Spinelli Catanensis Episcopi, & Siciliæ Cancellarii Nicolai Spinelli Juvenatii Domini meminit Jacobus Philippus Thomasinus (*a*) atque ab eo institutum Patavii ad pontem Comum Spinellum Collegium tradit. De quo etiam Janus Gravina de Ortu, & Interitu Juris (*b*) An ab Eugenio fuerit Belfortis ea dignitate cohonestatus, quòd Joannes de Piscibus ad Basileense Conciliabulum Alphonsi Regis Legatus contra eumdem Eugenium conjuraverit, ideoque præsulatu excidisse crederetur, subdubito? Sed altũ de Belforti penes nostros silentium.

(a) *De Gymn. Patav. l. 1 cap. 61.*

(b) *Num. 169*

1442. XXX. Effloruit per hæc tempora Simon de Piscibus Joannis Pontificis Frater germanus, Juris utriusque consultissimus, Patritius Catanensis ab Alphonso Sardiniæ Prorex constitutus, de quo fusiori calamo suo loco. Incidunt quoque in hanc ætatem Cœnobii S. Mariæ de Jesu initia Authore S. Bernardino Senensi, ut perantiqua apud nostros evincit traditio, de qua videndus est Grossus in Decachordo, ac Nonus Historiæ hujus Liber consulendus, ubi rem ex professo recensemus.

CATANA SUB CASTELLANIS.

Ab An. MCCCCXLIV ad MCCCCLVIII.

I. ANnus quadragesimus quartus supra millesimum quadrincentesimum teterrimus Catanæ, simulque faustissimus fuit, ob Ætnæ montis incendium, atque ob instauratam publicam scientiarum Academiam. A lætis exordiar: Agebat Romæ Joannes de Primis Catanensis patria, Italicæ Benedictinæ familiæ dudum Præses, ac S. Pauli de Urbe tunc Abbas, qui Eugenio Summo Pontifici ob vitæ sanctimoniam, morumque innocentiam apprimè charus, eidem, ac Sedi Apostolicæ strenuè operam suam probaverat, cum in Concilio Florentino, tum legatione apud Alphonsum, qua anno MCCCCXXXIX. laudabiliter perfunctus, Regi author fuerat, ut suos ad Pontificem Oratores delegaret. Ipsi etiam Alphonso gratissimus; utriusque favore in Patriæ utilitatem, ac commodum optimè usus, Publicæ Academiæ Privilegium ab Eugenio primum impetravit, urbisque nostræ, ac suæ decori præclarè consuluit; mox ad Regem Neapolim se conferens, Pontificii diplomatis ab eo confirmationem exoravit; atque utrumque Regium scilicet, ac Apostolicum Rescriptum Petro de Speciali viro Patritio, ac Petro Hieremia Ordinis Prædicatorum Pontificio in Regno Siciliæ Vicario Catanam ad suos deferendum cum hacce Epistola contradidit. *Ann. Xpi. 1444.*

II. *Spes mihi erat Præstantissimi Patres ipse ad vos coram contendere, munus cujusdam recognitionis beneficiorum hactenus in me à vobis collatorum præseferens, delaturus; sed cum causa publici* 1444.

Ann. Xpi. 1444. *blici negotii id efficiente, iter meum in præsentiarum sit interceptum, ne gratia ipsa vacua, aut otiosa torperet, per magnificum virum Dominum Petrum de Speciali, qui una cum Reverendo P. F. Petro de Hieremia Vicario Ordinis Prædicatorum in Regno Trinacriæ mihi Patre, & Domino singularissimo, humanitatibus vestris præsentarent, dimittere statui. Privilegium videlicet celebre, & insigne Studii Generalis, in communi ipsa famosissima, & Studiorum Matre Civitate Cataniç instituendi. Quod primo quidem Sanctiss. in Christo Pater, & Dominus Eugenius Papa* IV, *pro ea, quam gerit ad Universitatem nostram, affectione, ultro concessit; nec non Serenissimus, & Clementissimus Princeps, Dominus noster Rex Alphonsus sua mera liberalitate secundò largitus est. Ipsum itaque ea, qua decet, reverentia suscipite, & tam sollemne Jocale, quod Patriam nostram spiritualiter, & temporaliter potest extollere, grandifacite, ac pro me peccatore orare placeat. Cçterum aliqua commisi præfato magnifico viro Vobis referenda, cui dignemini fidem præstare Spectab. vestris me continuè commissum facio. Ex Neapoli* 19. *Septembris* 1444. *Filius Servitor, & Concivis vester Joannes Abbas S. Pauli de Urbe.*

1444. III. Jamvero Alphonsi Diploma, ubi Eugenii Pontificis Privilegium transcribitur, hæc omnino habet.

„ Alphonsus Dei gratia Rex Aragonum, Siciliæ „ citra, & ultra Pharum, &c. Etsi tenemur be- „ nemeritis, & fidelibus nostris, eorum grandia, „ fructuosa, & satis utilia servitia Serenissimis Præ- „ decessoribus nostris Regibus divæ memoriæ, ac „ Nobis acceptis temporibus præstita, condignis re- „ tributionibus compensare; quanto fortius impel-

limur

„ limur gratias, & honores ipsis Servitoribus no-
„ stris à Sede Apostolica concessas, munificentiæ
„ nostræ gratia de novo conferre, & præsidio con-
„ firmare, ad intercessus maximè eorum, quibus su-
„ mus obnoxii, & ex debito obligati? Præsentis i-
„ taque Privilegii serie in perpetuum valitura no-
„ tum fieri volumus universis tam præsētibus, quam
„ futuris, quod Venerabilis Pater Joannes de Pri-
„ mo nostræ Fidelissimæ Civitatis Cataniæ oriundus
„ Abbas Monasterii S. Pauli de urbe Ordinis divi
„ Benedicti Legatus, & Commissarius Ss. Domini
„ nostri Papæ Eugenii Quarti, ac Visitator, & Re-
„ formator Ecclesiarum Cathedralium, ac aliarum
„ omnium, nec non Archiepiscoporum, Episcopo-
„ rum; omniumque aliarum Ecclesiasticarum perso-
„ narum, ut per alias suas Bullas Legationis, Com-
„ missionum ipsarum, cum provisionibus nostris exe-
„ cutoriis continetur; Serenitati nostræ exhibuit, &
„ præsentavit quamdam Bullam ejusdem Beatissi-
„ mi Domini nostri Papæ Eugenii Quarti in sua
„ propria figura sistentem, omni qua expedit solem-
„ nitate fulcitā, tenoris, & subsequentis continentię.

IV. Eugenius Episcopus Servus servorum 1444.
„ Dei ad perpetuam rei memoriam. Dum intra
„ pectoris arcana revolvimus, & attenta medita-
„ tione pensamus, quòd per literarum studia Viri
„ scientia, & doctrina laudabiles efficiuntur, quo-
„ rum salutaris professio Dei lætificat Civitatem, i-
„ gnorantiæ nubilum pellitur, Justitia colitur, Di-
„ vinique nominis, & fidei cultus protenditur, ac
„ res tam publica, quam privata geritur, & spes
„ omnis humanæ conditionis suscipit incrementum;
„ inducimur non indignè pastoralem curam circa
„ ea studiosius impendere, per quæ hujusmodi
„ studia vigere valeant, & augeri, ac de fonte,

tam

Ann. Xpi. 1444. „ tam irriguo commendabile exercitium hujusmodi haurire cupientibus, ne rerum penuriâ retrahantur, possit salubrius provideri. Sane pro parte devotorum filiorum universorum Civium Civitatis Cataniæ Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi provide considerantes, quanta commoda tam publica, quam privata, spiritualia, & temporalia è literarum studiis proveniant mundo, quibus animarum saluti consulitur, insurgentes controversiæ deciduntur, pax, & tranquillitas inter mortales procuratur, licitum ab illicitis, æqum ab iniquo secernitur, bonis premia, & supplicia reprobis dispensantur; cupientes etiam, ut ex nostra ordinatione nonnulli ad Divini nominis laudem Orthodoxæ fidei propugnationem, & Reipublicæ utilitatem sanæ doctrinæ semina suscipere, & post illarum susceptionem plurima in agro Dominico saluberrima germina producere possint, ac in horto Sanctæ Matris Militantis Ecclesiæ ex generosis scientiarum stipitibus plantulę pullulare non desinant, quæ Altissimo fructus tempore suo uberes reddant; in Civitate Cataniæ prædicta, loco utique apto, & idoneo, & tam aeris commoditate, quam rerum fertilitate, & maritima reductione munito, Generale Studium in Theologia, ac Jure Canonico, & Civili, & quibuslibet aliis licitis facultatibus, nec non domo pro uno, vel pluribus, Collegio, seu Collegiis quorumdam pauperum scholarium inibi studere, & proficere cupientium, erigere, instituere, ordinare, & deputare, ac bona mobilia, & immobilia pro decenti substentatione scholarium hujusmodi emere, ac empta Collegio, seu Collegiis ipsis applicare, concedere, & appropiare proponunt, si Apostolica

„ lica desuper auctoritas suffragetur. Quare pro „ parte Civium prædictorum Nobis fuit humiliter „ supplicatum, ut eis super his opportunè de be„ nignitate Apostolica providere dignaremur. Nos „ itaque de præmissis certiores effecti, Civiumque „ hujusmodi laudabilem, & apud Deum merito„ riam intentionem plurimùm in Domino commen„ dantes, gratoque illi affectu, ut exinde viri per „ scientiarum pocula, & doctrinarum seminaria „ consilii maturitate conspecti, virtutibus rediniti, „ ac diversarum facultatum dogmatibus eruditi in „ horto prædicto produci valeant, concurrere vo„ lentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Ci„ vibus præfatis Generale Studium in Theologia „ ac Jure Canonico, & Civili, nec non Phisica „ Philosophia, Dialectica, Theorica, & Grammatica, „ aliisque liberalibus artibus tam græcis, quam la„ tinis ad instar Studii Bononiæ cum omnibus, & „ singulis Privilegiis, insignibus facultatibus, liber„ tatibus, & immunitatibus Studiis Generalibus „ à Jure communi, seu aliàs quomodolibet con„ cessis, & concedendis; nec non unum, vel plu„ ra, Collegium, seu Collegia pro usu, & habita„ tione scholarium hujusmodi, juxtà numerum, & „ in locis Civitatis prædictæ, de quibus ipsis Ci„ vibus videbitur erigendi, instituendi, & fun„ dandi, & bona pro substentatione scholarium „ Collegii hujusmodi applicandi, & appropiandi, „ & quæ ex illis deperdita, vel distracta pro tem„ pore fuerint, recuperandi, & minus utilia, ac „ accommodata bona pro utilioribus commutandi, „ sive illis venditis magis utilia emendi, & acqui„ rendi; nec non personis illis, quibus de jure, „ seu ratione privilegiorum, seu statutorum eri„ gendi Studii hujusmodi competit, seu compe-

Ann. Xpi. 1444.

Ann. Xpi. 1444. „ tet, Magiſtros, Doctores, Præceptores, Recto-
„ res, Gubernatores, Scholares, Bidellos, & Mi-
„ niſtros hac prima vice, & deinde, quoties ex-
„ pedierit, ponendi, reponendi, collocandi, re-
„ ſtituendi, amovendi, & illorum loco alios ſub-
„ ſtituendi, & ſubrogandi; curam quoque, regimen,
„ & adminiſtrationem Collegii, ſeu Collegiorum
„ hujuſmodi, & illius, vel illorum pro tempore
„ perſonarum perpetuo gerendi, & exercendi; nec
„ non illa quibuſvis perſonis Eccleſiaſticis, & Sæ-
„ cularibus committendi, Collegia quoque, & per-
„ ſonas hujuſmodi viſitandi, & reformandi, ac ſta-
„ tuendi, & ordinandi, etiam cum cenſurarum,
„ & aliarum ſpiritualium, & temporalium pęna-
„ rum adjectionibus; nec non ea, quæ ſtatuerint,
„ & ordinaverint, per additiones, diminutiones, &
„ ſubtractiones corrigendi, & emendandi, decla-
„ randi, & interpretandi, ac etiam juxta correctio-
„ nem, & emendationem, declarationes, & inter-
„ pretationes, quæ fient pro tempore, inviolabi-
„ liter obſervari faciendi, inobedientes, & rebel-
„ les per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia opportu-
„ na juris remedia compeſcendi, & coercendi; nec
„ non Baccalaureatus, & Licentiæ Doctoratus, &
„ Magiſterii gradus perſonis approbatis juxta eri-
„ gendi Studii Generalis ſtatuta hujuſmodi con-
„ ferendi, & exhibendi, ac alia in præmiſſis, &
„ circa ea faciendi, exequendi, diſponendi, & or-
„ dinandi, quæ ſecundum Deum pro recta exe-
„ cutione, ſubſiſtentia, & fęlici incremento, ac
„ ſalubri directione Studii, & Collegii, ſeu Col-
„ legiorum, commoditate quoque, profectu, decen-
„ tia, & utilitate Magiſtrorum, Doctorum, Re-
„ ctorum, Gubernatorum, Scholarium, Bidello-
„ rum, & Miniſtrorum videbuntur expedire ple-

„ nam, & liberam auctoritate Apostolica tenore Ann. Xpi 1444.
„ præsentium licentiam concedimus, & etiam fa-
„ cultatem. Volentes, & dicta auctoritate decer-
„ nentes, quòd Rectores, Gubernatores, Magistri,
„ Doctores, Scholares, Bidelli, Ministri, & aliæ
„ personæ hujusmodi pro tempore in Studio, &
„ Collegio, seu Collegiis hujusmodi pro scientiæ
„ margarita tradenda, & adipiscenda residentes, o-
„ mnibus, & singulis Privilegiis, libertatibus, e-
„ xemptionibus, immunitatibus, prærogativis, gra-
„ tiis, & indulgentiis, quibus alii in quibusvis ge-
„ neralibus Studiis, & facultatibus hujusmodi in-
„ sistentes quomodolibet gaudent, & utuntur, uti
„ debeant pariter & gaudere, non obstantibus con-
„ stitutionibus, ordinationibus Apostolicis, ac legi-
„ bus Imperialibus, nec non aliorum Studiorum hu-
„ jusmodi juramento confirmatione Apostolica, vel
„ quavis alia firmitate vallatis, Statutis, & con-
„ suetudinibus, etiamsi de illis, eorumque totis
„ tenoribus de verbo ad verbum in præsentibus
„ habenda foret mentio specialis, cæterisque con-
„ trariis quibuscumque. Nulli ergo omnino homi-
„ num liceat hanc paginam nostræ Concessionis,
„ Voluntatis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu
„ temerario contraire. Si quis autem hoc atten-
„ tare præsumpserit, indignationem Omnipoten-
„ tis Dei, & Beat: Apost. Petri, & Pauli se no-
„ verit incursurum. Datum Romæ apud S. Pe-
„ trum Anno Incar: Domini 1444. x. Kalendas
„ Maji, Pontificatus nostri anno decimoquarto.

V. Et Idem Venerabilis Abbas Majestati no-
„ stræ humiliter supplicavit, quòd cum idem San-
„ ctissimus Dominus noster Summus Pontifex ad
„ supplicationem ejusdem Abbatis nobilibus dile-
„ ctis Consiliariis, & Fidelibus nostris, Civitati, &

Civi-

Ann: Xpi: 1444: „ Civibus præfatæ Fideliſſimæ Civitatis Catanæ au-
„ ctoritatem, facultatem, & gratiam concefferit e-
„ rigendi generale Studium in omni facultate tam
„ græca; quam latina cum omnibus clauſulis, &
„ conditionibus ſuis, ut in tenore præinſertæ Bul-
„ læ uberiùs, & diffuſiùs continetur, velimus e-
„ tiam Nos regali præſidio, favore, & gratia quan-
„ tum ad Majeſtatem noſtram ſpectat, confirmare,
„ auctorizare, & benigniter de novo concedere,
„ & conferre. Nos vero cupientes eidem Summo
„ Pontifici parere, & voluntati ſuæ Nos reddere
„ conformes, habenteſque gratum animum, ut in
„ Domino ſperamus, nedum largiùs, ſed largiſſi-
„ mè eidem Abbati & ſuis, cum decuerit oſten-
„ dere aliqualem affectum ad opera grandia fru-
„ ctuoſa, & ſatis utilia, quæ pro exaltatione Co-
„ ronæ, regiæque noſtræ domus apud eumdem
„ Ss. Dominum noſtrum ferventi zelo, ſapienter,
„ & prudentiſſimè pro Nobis, & ſtatu noſtro i-
„ dem Abbas operatus eſt, & pro Nobis continuo
„ non definit laborare; attendenteſque etiam ad
„ notabilia, & fructuoſa ſervitia per univerſitatem
„ præfatæ Civitatis Fideliſſimæ noſtræ Cataniæ, &
„ ſingulos Cives ejuſdem Prædeceſſoribus noſtris
„ Regibus divæ memoriæ, & Curiæ noſtræ præ-
„ ſtita, quæque præſtant ad præſens, & præſtitu-
„ ros ſperamus in antea Deo auxiliante majora,
„ preſatam Bullam Generalis Studii in omnibus fa-
„ cultatibus in ipſa expreſſiùs declaratis, omneſq;
„ & ſingulos Articulos, clauſulas, & conditiones
„ eaſdem in præinſerto tenore contentos de cer-
„ ta noſtra ſcientia, previaque matura deliberatio-
„ ne noſtri Conſilii acceptamus, & quatenus ad
„ Nos, Regiamque dignitatem noſtram ſpectat, ro-
„ boramus, & pleno favore Regio validamus au-

 ctori-

„ ctorizamus, & confirmamus, etiamque gratiosè Anno Xpi:
„ instituimus, & tribuimus; ita quod ad omnia, 1444:
„ & singula, quę ad Majestatem nostram spectant,
„ & pertinent pro executione Bullę presatę cum
„ dependentibus, emergentibus, & connexis ex ea,
„ & singulis articulis, & clausulis, damus, presta-
„ mus, & conferimus assensum pariter, & consen-
„ sum nostrum, nostramque auctoritatem erigendi
„ predictum Generale Studium, seu Studia in Ci-
„ vitate predicta, ac si ad Nos spectaret, & à
„ Majestate nostra generaliter, & particulariter,
„ preinsertę Bullę de verbo ad verbum continen-
„ tia emanaret. Hortantes per preinserti Privile-
„ gii seriem universos Rev. Archiepiscopos, Epi-
„ scopos, aliosque Prelatos, ac declarantes Illu-
„ strissimis Regibus, Heredibus, & Successoribus,
„ ac magnificis, & dilectis Consiliariis, & Fideli-
„ bus nostris in dicto Regno Sicilię ultra Pharum,
„ Viceregi, qui modo est, & pro tempore fue-
„ rit, Magistro Justitiario, Admirato, Cancella-
„ rio, Marchionibus, Comitibus, Vicecomitibus,
„ Baronibus, Protonotario, Magistris Rationali-
„ bus, Magistro Portulano, Magistro Secreto, Gu-
„ bernatori Camerę Reginalis, Judicibus M. R. Cu-
„ rię, & Camerę ejusdem. Thesaurario, Conser-
„ vatori, necnon Straticoto, Capitaneis, Pretori,
„ Patritiis, Senatoribus, Judicibus, & Juratis, a-
„ liisque singulis, & universis Officialibus, & per-
„ sonis dicti Regni cujusque gradus, status, &
„ conditionis existant, vel eorumdem locum te-
„ nentibus, presentibus, & futuris, de certa no-
„ stra scientia, consultè, & expresè, sub nostræ
„ iræ, & indignationis incursu, quatenus præsa-
„ tam Bullam, omniaque, & singula in ea con-
„ tenta, & præsens Privilegium prorsus, ac sine
aliqua

Ann: Xpi: 1444. „ aliqua diminutione in perpetuum observent, manuteneant favorabiliter, & defendant, & ab aliis faciant penitus observari. In cujus rei testimonium præsens fieri jussimus nostro communi sigillo impendenti munitum. Datum in Castro novo Civitatis nostræ Neapolis die 28. Maji 7. Indict. Anno à Nativ. Domini 1444. Regniq; nostri hujus Siciliæ citra Pharum Anno x. aliorum verò Regnorum xxix.

VI. Dum hæc ingenti plausu Catanæ excipiuntur, Civium animos ingens perculit timor. Ætna enim solitò majoribus incendiis desæviit. Urbisque agros cinere labefactavit. Fazellus (a) *Anno deinceps salutis 1444. iterum Ætna terribili ignium jaculatione Catanam versus, cum iter arripuisset, Petrus Hieremias Panormitanus Ordinis Prædicatorum magnus vir pietate, cum Cleri, Populique pompa velum D. Agathæ in occursum contra incendia detulit, quæ quasi illud reverita, aliò iter suum converterunt, ac vigesimo post die extincta sunt. Eo tempore, & Mons ipse contremuit, eoque motu è summo cacumine vastæ quædam rupes dissolutæ, collapsæque, vasta ruina in ipsam voraginem conciderunt; unde hiatus ille perpetuus multo amplior est factus.* Et Philotheus de incendiis differens Ætnæ (b) *Quid*, inquit, *de illo maximi profectò horroris, & jacturæ incendio, quod anno circiter* MCCCCXLIV. *evenisse in historiis diximus? Quo summum Ætnæ apicem subsedisse, ignibusque divæ Agathæ velo obviatum fuisse, majorum monumentis apertissimè constat?*

(a) Dec:p:lib:2 cap:4.

(b) Topog: f. 34.

1445. VII. Anno MCCCCXLV. tertio Idus Junii Alphonsus Rex datis ad Eugenium summum Pontificem literis aurea bulla obsignatis, professus est, sese Apostolicæ liberalitati Siciliæ citra Pharum, sive

sive Neapolis Regnum acceptum referre, atque enumeratis legibus singulis, quibus dudum Pontifex illum abstrinxerat, se eos servaturum summa religione pollicetur. In his porrò ait Rex: *Reverendo Patri Joanni S. Pauli extrà muros Urbis Abbati* per Pontificem specialiter ad id deputato *fidelitatis juramentum se præstitisse*; concluditque, juramenti formula exscripta, his verbis: *Quæ omnia, & singula fide nostra Regia vobis Reverendo Patri Joanni Abbati præfato, vice, ac nomine suæ Sanctitatis stipulanti, & recipienti curare, procurare, facere, & inviolabiliter observare promittimus pariter, & juramus. In quorum omnium &c.* Tunc etiam cum Alphonso Eugenium convenisse putaverim, ut Nicolaus de Tudisco Neapolim evocatus, sese Cardinalis dignitate, Archiepiscopali contentus, sponte abdicaret. Dolore hinc Nicolaus affectus, ad suam Panormitanam Ecclesiam reversus, è vivis non diu post excessit; & si contagio Nicolaum nostrum consumptum alibi legam. De eo fusius suo loco. Eodem fortasse turbine Joannes etiam de Piscibus abreptus, hoc ipso anno Præsulatui Catanensi cedere, Pontificio rescripto compulsus, domesticos lares repetiit, ut Grossus pluribus testatur, (*a*) meritò Philippum Cagliolam erroris insimulans, qui scribit: *Joannes tandem senio confectus, Concivibus suis tamquam Orphanis pupillis relictis, summo desiderio concepto, diem claudit extremum, ac in principe Urbis æde tumulatur.* Sed & ipse etiam Grossus notandus, qui à Nicolao V. Eugenii successore exauthoratum Joannem tradit, quum anno MCCCCXLV. superstes adhuc esset Eugenius.

VIII. Joannis de Piscibus loco subrogatum Joannem de Primis, Alphonsi Regis precibus, à Ponti-

Ann. Xpi. 1444.

(a) Cat. Sacr. f. 47.

Ann. Xpi. 1445. Pontifice Siculi produnt Historici, ac tabulæ e-vincunt, quamvis Ciaconius, ac alii, qui Messanensem, immeritò Joannem evulgant, de Episcopali ejus dignitate nihil ingerant. Hinc ejusdem opera Catanensis Academię Professoribus ex regali munificentia honoraria legimus attributa, aurea nempe scutata M D. è *Tractis*, ut ajunt, *Oneratorii* ejusdem Urbis, singulis quibusque annis percipienda. Longum hìc esset, integrum exscribere diploma à Grosso in suo Decachordo, (*a*) atque ab aliis publici juris factum, nonnulla dabimus nihilominus, quæ Patriam nostram commendant, ejusque egregias naturæ dotes, ac privilegia inculcant.

(a) Chord. 4. mod. 3.

Alphonsus &c. Universis præsentis privilegii „ seriem inspecturis tam præsentibus, quàm futu„ris volumus esse notum, quod sæpius cogitantes, „ quonam modo aliquo beneficio, & ornamento „ prosequeremur, & quasi remuneraremus Clarissimam Civitatem nostram Catinam de Regno „ nostro Siciliæ ultra Pharum, cujus cęlo vix ul„lum in Sicilia purius, cujus agro nil uberius, cu„jus situ nil gratius esse dignoscitur, in qua o„lim Domicilium Regum solitum esse fuit, & „ nunc propter diuturnam Regum absentiam ad „ tenues sane facultates redacta est.. Consideran„tes quoque, quòd Universitas, & singuli Cives „ illius semper, & continuè nostris in necessitati„bus auxilia, subventiones, & suffragia pro vi„ribus non negarunt; imo alacriter, & ultra qua„si vires, inter cætera notabilia, grandia, & fru„ctuosa servitia Majestati nostræ præstita, amplas „ pecuniarum summas, grato, & benigno animo, „ non obstante eorum paupertate, tribuerunt; tum „ etiam prò commoditate, & utilitate universo„rum fidelium naturalium nostrorum studere vo-

lentium,

„ lentium, quibus promptior erit habilitas, & com- „ moditas infra Regna nostra, quam extra, & a- „ liò se conferre; tum etiam aptitudine, & di- „ spositione fertilitatis aliarum singularium dotium „ ipsi Civitati à natura tributarum, cui nihil de- „ est ad salutem; vitamque hominum, nec ad ipsa „ gerenda studia, nisi quod paupertate gravata, & „ quasi desolatione civium propter absentiam no- „ stræ curiæ insecuta, nequit ad salaria Doctorum, „ Lectorumque sufficere. Tum etiam propter u- „ tilitatem nostræ curiæ, quæ ex confluentia Stu- „ dentium in eadem Civitate, jura, & gabellæ „ nostræ curiæ incrementum, & utilitatem, ac u- „ niversale beneficium accipient; Illud in primis „ Nobis occurrat, ut in ea ipsum generale Stu- „ dium constitueretur, ut illa non modica pecu- „ niarum summa, quæ annis singulis pro educan- „ dis Studentibus Siculis ex ipso Regno extrahe- „ bantur, de cætero non exhauriatur; utque ipsi „ Siculi scientiæ optimarum artium, legumque, „ & Canonum eodem in Regno incumbant, te- „ nore præsentis Privilegii cunctis futuris tempo- „ ribus firmiter valituri, de certa nostra scientia, „ ac cum matura deliberatione consilii providemus, „ volumus, & statuimus, ac jubemus, quod Ci- „ vitas ipsa ducatos auri mille quincentos curren- „ tes, anno quolibet in perpetuum, ad opus præ- „ fati Studii nostri nomine, & pro parte pro tam „ universali beneficio habeat, & effectualiter con- „ sequatur in, de, & super primis introitibus tra- „ ctarum Carricatorii prędictę Civitatis ejusdem. „ &c. &c. Datum in Castello novo Neapolis per „ Spectabilem, & Magnificum Virum Guglielmum „ Raymundum de Monte Cateno Militem, Co- „ mitem Calatanixectæ, Regni Siciliæ ultra Pha- rum

Ann. Xpi. 1445.

Ann. Xpi. 1445. „ rum prædicti Cancellarium, Consiliarium, & fi-
„ delem nostrum die prima mensis Junii, Ind. 8.
„ Anno à Nativitate Domini 1445. &c.

IX. Eodem die alias quoque literas hucusq; recitatis fermè consimiles Alphonsus signavit, quibus totidem aurea scutata pro mole portus provehenda largitus est, utque omnimodum hujusmodi gratiæ sortirentur effectum has etiam perscripsit. Alphonsus Dei gratia Rex &c. Venerabili in Christo Patri, Consiliario, & Oratori
„ nostro devoto, ac fideli, dilecto I. miseratione
„ divina Episcopo Catanensi, nec non dilectis Con-
„ siliariis, & fidelibus nostris Patritio, Juratis, Ju-
„ dicibus, & Universitati Civitatis Catanæ gratiam
„ nostram, & bonam voluntatem. Nos cum aliis
„ provisionibus, & literis nostris, omni, qua ex-
„ pedit sollemnitate vallatis sub dat: in nostro Ca-
„ stello novo Neapolis die 1. Junii 8. Indic. An-
„ no Domini 1445. concessimus Universitati præ-
„ dictæ tria millia ducatorum, medietatem videlicet
„ licet pro Generali Studio in eadem Civitate fien-
„ do, & aliam medietatem in constructione moli
„ ipsius Civitatis erogandam, extrahendam siqui-
„ dem de, & super tractis, seu victualium Exi-
„ turis, à portu, seu maritima ejusdem Civitatis
„ Catanæ extrahendis, prout in ipsis provisioni-
„ bus nostris exinde factis videbitis latiùs, & dif-
„ fusiùs contineri. Et quoniam hujusmodi gratiam
„ prædictę Universitati fecimus, tum pro maxi-
„ mis damnis, & incommodis, quæ Civitas ipsa
„ passa est, tum pro succurrendo necessitatibus
„ nostris, quibus satis liberaliter, & alacri fronte
„ sępenumero manus extendit, tum propter ab-
„ sentiam nostram ab ipso Regno, & eadem Ci-
„ vitate, diu est, nullam fecimus residentiam:

„ quæ res Civitatem ipsam ad totalem penè de- *Jun. Ind.* 1445.
„ folationem perduxere, ut possit inde prædicta
„ Civitas aliqualem commoditatem recipere, cu-
„ pimusque propterea ejusmodi nostram gratiam
„ reddi admodum fructuosam, vos propterea quan-
„ tâ possumus affectione rogamus, quod primùm
„ contemplatione, ac servitio nostræ Majestatis, de-
„ hinc honore vestro, & postremò commodo Rei
„ publicę predictę Civitatis, quod cuique ve-
„ strum peculiare censeri debet, & est, adeò ma-
„ nus vestras adjutrices pro perficiendo, & ad in-
„ tegrum effectum deducendo dicto generali Stu-
„ dio, & Molo, porrigere de vestris facultatibus,
„ bonis, & pecuniis velitis, quod res ipsę, ut spe-
„ ramus, & cupimus, & maturè, & pro senten-
„ tia perfici valeant, ex hoc namque quamgrande
„ Majestati nostræ servitium, vobisque omnibus,
„ ac vestris posteris decus, & commodum compa-
„ rabimus, nemo non videt, cum Nobis ad ho-
„ norem, & vobis ad summam utilitatem in fu-
„ turum non sit dubium amplissimè cedere. Dat.
„ in Castello novo Civit. nostrę Neapolis die 8.
„ mensis Julii 8. Indict. anno à Nat. Dom. 1445.
Quum porro ab experto noscceret prudentissimus
Princeps, parum esse beneficia largiri, si debita
subinde executione fraudarentur, Regiis idcirco Ad-
ministris pręcepit, ut quę fuerat Catanensi Ur-
bi gratificatus, serio & ipsi perficerent, comple-
rentque, datis ibidem literis XIII. Kal. Aug. ejusdē
Anni, quas offert Grossus in suo etiam Decachordo.

X. Coactis sequenti anno Regni Comitiis in 1446.
Urbe Panormitana, Legati totius Insulæ nomine
ad Alphonsum Regem Simon Panormi Pontifex,
Fridericus de Abbatellis Camerarius, Andreas de
Castellis Majordomus Catanâ oriundi, & Joannes
Anto-

Ann. Xpi. 1446. Antonius Barresius Petrepertię Comes Neapolim missi, aliquot ejusdem Regni *Capitula* Regia authoritate firmanda obtulerunt, quorum XI. magnę Curię Judicum perstringit numerum, utque ex quatuor, sit unus Catanensis decernit; creaturque pro biennio primum futuro Urbis Catanę nomine Gualtherius釋ernionius. Sub idem tempus novum Urbi nostrę ornamentum addidit Canonicorum insigne Collegium in S. Marię de Eleemosyna institutum. Celebris olim fuerat hęc *S.* Mariæ Ecclesia, ob Cleri secularis conventus singulis, quibusque festis diebus in ea celebratos; quum enim Cathedralis Ecclesia, ut vidimus, ex Rogerii Comitis institutione, à sacro Monachorum cętu teneretur, in hanc Virginis ędem ad divina peragenda *S*ęculares Presbyteri convenire consueverant. Cultum auxerant Pontifices Catanenses, ac Dëo in eodem famulantibus *Præbendas*, Parochias, atque opidorum, quę circà Urbem sunt, Ecclesias, ut liberius rebus vacarent divinis, attribuerant. Igitur ab Eugenio IV. Rom. Pontifice literas illi exorarunt, quibus in insignem Collegiatam, ut vocant, eorum Ecclesia eveheretur. Motu hinc proprio S. Marię de Eleemosyna Pareciam vndeviginti Canonicis, ac tribus dignitatibus Eugenius instruxit, Prępositο, Thesaurario, & Cantore; Canonicis singulis prębendas assignavit; Collegiatam ipsam insignibus, privilegiis, aliisque juribus, quibus Collegialis *S.* Petri de Palatio Panormitano ex Regum, *S*ummorumque Pontificum rescriptis fuerat jam donata, ac deinceps pro vario temporum statu cohonestari contingeret, decoravit. En diploma.

XL. „ Eugenius Episcopus *S*ervus *S*ervorum „ Dei. Ad futuram rei memoriam. Inter cętera

„ cordis nostri desiderabilia, illud intensis deside- Ann. Xpl. 1446.
„ ramus affectibus, quod ubique locorum Maje-
„ stas Altissimi in gratiarum benedictionibus col-
„ laudetur, suique cultus gloriosi nominis amplie-
„ tur, & ad horum promotionem etiam fidelium
„ populorum, eorum animarum consolationem, at-
„ que salutem, nec non devotionis augmentum
„ concernentem, libenter favorem Apostolicum,
„ quantum cum Domino possumus, adhibemus.
„ Cum itaque, sicut fide dignorum relatis nuper ac-
„ cepimus, licèt Civitas Catanensis, inter alias Re-
„ gni Siciliæ Civitates, in suis structuris, & ædi-
„ ficiis, populiq; multitudine, ac aliàs multiplici-
„ ter notabilis, & famosa, ac insignem Cathedra-
„ lem Ecclesiam in se contineat, tamen nulla in
„ ea, ac sua Diœcesi sæcularis Collegiata Ecclesia
„ reperitur, ipsaque Cathedralis Ecclesia Ord. S.
„ Benedicti esse dignoscitur, & si Parochialis Ec-
„ clesia B. Mariæ de Eleemosyna Catanensis, quę
„ ipsius ædificiis satis ampla, in Collegiatam Ec-
„ clesiam erigeretur, ac in ea tres dignitates, &
„ decem & novem Canonicatus, ac totidem Prę-
„ bendę instituerentur, nec non singulis dignita-
„ tibus, ac Canonicatibus, & Præbendis prædictis
„ singulorum Presbyterorum inferiùs nominatim,
„ descriptorum beneficia, etiam infrascripta, & è
„ contra perpetuò incorporarentur, & annecteren-
„ tur; ex hoc divini cultus inibi incrementum non
„ modicum, nec non pręfatę Civitatis decus, &
„ honor succederent, Clerusque sæcularis, ac u-
„ triusque sexus populus Civitatis ejusdem pluri-
„ mam animarum suarum consolationem, & gau-
„ dia sentirent, aliaque plura bona, & utilia, e-
„ tiam ad multarum animarum salutem, procul
„ dubio provenirent. Nos igitur de præmissis cer-
tam

Ann. Xpi. 1446. „ tam notitiam habentes, & super eis, prout ex
„ debito tenemur Summi Pontificatus Officii No-
„ bis desuper injuncti, favorabiliter procedere vo-
„ lentes, motu proprio, non ad alicujus Nobis su-
„ per hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de me-
„ ra nostra liberalitate, Ecclesiam B. Mariæ præ-
„ dictam in Collegiatam Ecclesiam erigimus, &
„ creamus: nec non illam sic erectam Collegiali-
„ bus titulis, insignibus, & honoribus ad instar a-
„ liarum Insulæ Siciliæ Collegiatarum decoramus,
„ ac in eadem erigenda Ecclesia unam Præpositu-
„ ram, cui cura animarum Parochianorum pro tem-
„ pore existentium ipsius Ecclesiæ immineat, &
„ quæ principalis; etiam unam Thesaurariam, quę
„ secunda; & unam Cantoriam, quæ tertia, digni-
„ tates inibi existant, nec non ulterius decem, &
„ novem Canonicatus, & totidem prębendas, pro
„ viginti duabus personis Ecclesiasticis idoneis in
„ illa perpetuò servituris, Auctoritate prædicta,
„ motu simili instituimus, & creamus: at insu-
„ per Parochialem S. Catharinæ, cujus triginta,
„ ac sine cura; S. Viti, cujus & Altaris de Re-
„ quiem nuncupati, in dicta Cathedrali Ecclesia
„ siti, clericis sęcularibus assignari consueti, de-
„ cem & octo; nec non Cappellam B. Mariæ de
„ Rina, nec non præfatum Altare, quæ omnia Joan-
„ nes de Oliverio, Præposituræ; ac omnia, & sin-
„ gula possessiones, & bona immobilia, quorum
„ viginti quatuor, spectantia ad dictam B. M. Ec-
„ clesiam, quam Bernardus Tornainbene: nec non
„ Parochialem B. Mariæ de Monasterio Albo, cu-
„ jus quindecim, Thesaurariæ; ac parochialem Ec-
„ clesiam S. Thomæ, cujus viginti, quam Bar-
„ tholus de Bellofiore, S. Mariæ della Daghala,
„ cujus octo, Cantoriæ præfatis; nec non sine

cura

„ cura S. Benedicti, cujus, ac perpetui beneficii Ann. Xpl. 1446.
„ etiam de Requiem nuncupati, in Parochiali B.
„ Mariæ de Itria triginta, ac ipsum beneficium,
„ quę Nicolaus de Cuvello, nec non de Itria prę-
„ dicta, & parochialem S. Nicolai de Mascalcia
„ insimul canonicè unitas, quarum quadraginta
„ duorum, ac sine cura, altare de Scordianes, cu-
„ jus tresdecim, situm in dicta parochiali Ecclesia,
„ & perpetuum beneficium similiter de Requiem
„ nuncupatum in terra Castrijoannis Cataniensis
„ Diœcesis, cujus etiam tresdecim, quæ omnia Ho-
„ nuphrius de Flore; nec non parochialem S. Mar-
„ garitæ, quam Rainerius di Vicaro, cujus ac Ec-
„ clesiæ sine cura B. Mariæ de Lognina viginti-
„ quatuor, ac parochialem S. Annæ, cujus sexde-
„ cim, quam Marius de Salemi; necnon S. Petri,
„ cujus vigintiquatuor, quam Joannes de Gaetano;
„ & S. Nicolai de Oliva, cujus quindecim, quam
„ Joannes de Campixano; nec non medietatem Al-
„ taris per quondam Princellum de Mineo in di-
„ cta Ecclesia de Eleemosyna fundati, cujus sex-
„ decim, quam Joannes de Catania, ac parochia-
„ lem B. Mariæ de Valle Viridi, cujus quadragin-
„ ta, quam Balthassar de Gulfo; ac aliam medie-
„ tatem Altaris in Ecclesia de Eleemosyna hujus-
„ modi, cujus etiam sexdecim, quam Paulus de
„ Cutellis; nec non parochialem S. Laurentii, cu-
„ jus quindecim, & perpetuum beneficium etiam
„ de Requiem nuncupatum, cujus viginti, quæ
„ Franciscus de Sacco; & parochialem s. Martini,
„ cujus vigintiocto, & sine cura, s. Michaelis, &
„ omnium Sanctorum Ecclesias, quarum decem,
„ quas Antonius de Augusta; nec non Altare e-
„ tiam de Requiem nuncupatum, situm in dicta
„ Ecclesia de Itria, quę Andreas de s. Angelo;

ac

Ann. Xpi. „ ac parochialem s. Philippi etiam sine cura, ac s.
1446. „ Petri de Campanella Ecclesias, quarum viginti,
„ quas Jacobus de Lauria; nec non Altare per quon-
„ dam Melchiorem de Trifoliniis institutum, cu-
„ jus quindecim, quod Franciscus de Archangelo;
„ & parochialem s. Barbaræ, cujus quindecim,
„ quam Joannes Ismachia; nec non parochialem B.
„ Mariæ de Tribus Monasteriis etiam sine cura, &
„ s. Constantini, quarum viginti, quas Joannes Va-
„ lentis; necnon parochialem s. Nicolai de Catina,
„ cujus quindecim, quam Jacobus de Ismachia; &
„ parochialem s. Philippi de Carcidia, cujus vi-
„ gintiocto, quam Nicolaus de Tuscano; nec non
„ parochialem B. Mariæ Annunciatæ de Montepi-
„ lerio, quam Joannes de Jemma, Presbyteri di-
„ lecti Filii præsentialiter obtinere noscuntur; vi-
„ delicet singulos instituendo Canonicatus, Præben-
„ das, & per singulos Presbyteros obtentas hu-
„ jusmodi insimul, nec non ulterius Thesaurariam
„ præfatam, & parochialem B. Mariæ de Mona-
„ sterio Blanco, cujus viginti etiam insimul, nec
„ non sine cura, B. Mariæ de Logniia, cujus vi-
„ ginti duorum, & Rainerio de Vicaro similiter
„ insimul, & parochialem s. Petri de Monasterio
„ Blanco, cujus viginti, & Joanni de Catania e-
„ tiam insimul, nec non parochialem B. Mariæ del-
„ la Rotunda, cujus viginti, & Paulo de Cutel-
„ lis insimul, ac parochialem s. Nicolai de Tribus
„ Castaneis, cujus trigintaduorum, & Andreæ de
„ Sancto Angelo, ac sine cura B. Mariæ Majoris,
„ cujus duodecim Florenorum auri de Camera
„ fructus, redditus, ac proventus secundùm com-
„ munem æstimationem, valorem annuum, ut e-
„ tiam accepimus, non excedunt, Ecclesias præ-
„ dictas, & alias omnes Ecclesias supradictas, quę
infra

 Ann. Xpi. 1446.

„ infra Civitatem, ac Diœcesim prædictas consistunt,
„ & Jacobo Iunachia præfatis vigore præsentium
„ Canonicatus, & Præbendas Ecclesiæ erigendæ
„ hujusmodi etiam insimul Auctoritate prædicta
„ perpetuò incorporamus, unimus, & annectimus;
„ nec non Præposituram Joanni de Oliverio, &
„ Thesaurariam Bernardo, & Cantoriam Bartholo-
„ meo, nec non singulos Canonicatus, & Præben-
„ das præfatis singulis Presbyteris supradictis juxta
„ ordinem superiùs descriptum, cum plenitudine
„ Juris Canonici, & omnibus juribus, & pertinen-
„ tiis suis, eadem Auctoritate conferimus, & as-
„ signamus, Mandantes dilecto Filio Petro de Je-
„ remia Vicario Generali Ord. Fratrum Prædica-
„ torum de Observantia in Regno Siciliæ ultra
„ Pharum existentium, quatenus per se, vel a-
„ lium, seu alios, Joannem de Oliverio in Præ-
„ positurae, ac Bernardum in Thesaurariæ, & Bar-
„ tholomæum præfatos, vel eorum suis nominibus
„ procuratores, in singulorum tunc collatorum
„ Canonicatuum, & præbendarum, juriumque, &
„ pertinentiarum prædictorum corporalem posses-
„ sionem inducat, amotis quibuscumque illicitis
„ detentoribus ab eisdem, ac faciat quemlibet ex
„ dictis omnibus, quibus de ipsis Canonicatibus,
„ & Prebendis vigore premissorum provisum ex-
„ tisterit, ad sibi collatam Præbendam in erigen-
„ da Ecclesia hujusmodi in Canonicum recipi, &
„ in Fratrem, Stallo sibi in Choro, & loco in
„ Capitulo ipsius erigendæ Ecclesiæ, cum dicti ju-
„ ris plenitudine assignatis. Necnon Joannem de
„ Oliverio ad Præposituram, & Bernardum ad The-
„ saurariam, & Bartholomæum supradictos ad Can-
„ toriam hujusmodi, ut est moris, admicti; ac e-
„ tiam de Præpositurae, Thesaurariæ, Cantoriæ,

nec non

Ann. Xpi. 1446 „ nec non Canonicatuum, & Præbendarum prę-
„ dictorum fructibus, redditibus, proventibus, ju-
„ ribus, obventionibus universis, illis supradi-
„ ctis Presbyteris, quibus collatæ tunc extiterint,
„ ut præfertur, integrè responderi; contradictores
„ Auctoritate nostra, appellatione postposita, com-
„ pescendo; Itaque dictarum B. Mariæ de Logni-
„ na, & B. M. de Rotunda, & s. Petri de Mo-
„ nasterio Blanco, & s. Nicolai de Tribus Casta-
„ neis, & B. M. Majoris Ecclesiarum, Rectori-
„ bus simul, vel successivè cedentibus, vel dece-
„ dentibus, aut illas quomodolibet dimittentibus,
„ liceat Canonicis dictæ erigendæ Ecclesiæ, quo-
„ rum Canonicatibus, & Præbendis ipsæ Ecclesię
„ tunc unitæ fuerint, illarum jurium, ac perti-
„ nentiarum earumdem corporalem possessionem
„ liberè apprehendere, ac ipsi, & eorum in di-
„ ctis suis Canonicatibus successores pro tempore
„ existentes hujusmodi eorum fructus, redditus,
„ & proventus in suos, ac dictarum suis Canoni-
„ catibus, & Præbendis, unitarum hujusmodi Ec-
„ clesiarum usus, & utilitatem perpetuò conver-
„ tere, & expendere, Diœcesani loci, & cujus-
„ cumque alterius super hoc licentia minimè re-
„ quisita; Non obstante fęlicis recordationis Boni-
„ facii Papæ VIII. prædecessoris nostri constitu-
„ tione, qua cavetur, quòd gratiæ, seu literæ
„ Apostolicæ personis in dignitate Ecclesiastica
„ constitutis committi debeant, ac Constitutio-
„ nibus, & ordinationibus Apostolicis, cæteris-
„ que contrariis, quibuscumq; aut si aliqui super
„ provisionibus sibi faciendis de Canonicatibus, &
„ Præbendis, ac Dignitatibus hujusmodi, vel aliis
„ beneficiis Ecclesiasticis, in illis partibus, specia-
„ les, vel generales Apostolicæ Sedis, vel Lega-

„ torum ejus literas impetrarint, etiamsi per eas Ann. Xpi. 1446
„ ad inhibitionem, & observationem, aut decre-
„ tum, vel aliàs quomodolibet sit processum, qui-
„ bus omnibus per singulos Presbyteros præfatos,
„ ex nunc collatorum Præpositura, Thesaurariæ,
„ Cantoriæ, Canonicatuum, & Præbendarum præ-
„ dictorum assecutionē, Canonicatuū, & Prębendarū,
„ ac Dignitatum, vel beneficiorum aliorum nullum
„ volumus præjudiciū generari; aut si venerabili Fra-
„ tri nostro Episcopo Catanensi, vel quibusvis aliis
„ communiter, vel divisim à dicta sit Sede indul-
„ tum, quòd ad receptionem, vel provisionem a-
„ licujus minimè teneantur, & ad id compelli, aut
„ quod interdici, suspendi, vel excommunicari non
„ possint, quodque de Canonicatibus, & Præben-
„ dis, ac Dignitatibus, vel aliis beneficiis ad eo-
„ rum collationem, provisionem, præsentationem,
„ seu quamvis aliam dispositionem conjunctim, vel
„ separatim spectantibus nulli valeat provideri, per
„ literas Apostolicas non facientes plenam, &
„ expressam, ac de verbo ad verbum de indulto
„ hujusmodi mentionem, ac qualibet alia dictę Se-
„ dis indulgentia generali, vel speciali cujuscumq;
„ tenoris existat, per quam præsentibus non ex-
„ pressam, vel totalem non insertam effectus ea-
„ rum impediri valeat quomodolibet & differri,
„ & de qua, cujusq; toto tenore habenda sit in
„ nostris literis mentio specialis. Nos enim si e-
„ rectionem, ac unionem, annexionem, & incor-
„ porationem prædictas vigore præsentium effe-
„ ctum sortiri contigerit, Præposito, Thesaura-
„ rio, Cantori, & Canonicis dictæ erigendæ Ec-
„ clesiæ pro præsenti existentibus, quoties expe-
„ dire videbitur, se Capitulariter congregare, &
„ Capitulum facere, necnon Arcam, & Sigillum
„ in communi habere, necnon quæcumque, quod-
cumq;

Ann. Xpi. 1446 „ cumque, & qualiacumq; rationabilia, salubria, „ & utilia ad bonum, & felicem statum dictę erigendæ Ecclesiæ, & Divinorum celebrationem „ in eadem, necnon modos, & formas celebrationis hujusmodi concernentia statuta, & ordinationes condere, facere, & edere possint facultatem „ plenam, & liberam; necnon quòd ipsi in dicta „ erigenda Ecclesia omnibus, & singulis privilegiis, honoribus, libertatibus, exemptionibus, indultis, & gratiis per Sedem præfatam, aut aliàs ECCLESIÆ COLLEGIATÆ S. PETRI „ DE PALATIO PANORMITAN. EJUSQUE „ PRO TEMPORE CANONICIS, & personis „ etiam Dignitates inibi obtinentibus, hactenus plenariè uti, & gaudere valeant, Auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, ac etiam indulgemus; proviso quòd unitas prædicta „ debitis propterea non fraudetur obsequiis, & animarum cura, quibus illa imminet, nullatenus „ negligatur, sed ipsorum unitorum debita supportentur onera consueta, ex nunc irritum decernimus, & inane, si secus super his à quoquam „ quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo hominum omnino „ liceat hanc paginam nostræ erectionis, creationis, institutionis, incorporationis, unionis, annexionis, collationis, assignationis, concessionis, „ indulti, & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadringentesimo quadragesimo-
1449 „ sexto pridie Kal. April. Pontificatus nostri an. 16.

XII. Has Eugenii literas Alphonsus Rex suo calculo firmavit, præcepitque, ut in Regni tabulariis exscriberentur dato Neapoli diplomate quarto nonas Augusti; quin ob mortem Jacobi de Lauria Canonici Franciscum de Catania Oratorem suum ea dignitate decoratum voluit. De hac Ecclesia suo loco fusiùs dicemus. Meminit eodem anno Ætnei incendii S. Nicolai de Arena Chronicon his verbis: *Anno Incarnationis Dominicæ 1446. nonæ Indictionis Regnante Illustrissimo Rege nostro Alphonso. Noveritis, quod* xxv. *Septembris die Dominico, videlicet die Sanctorum Justinæ, & Cipriani MM. prima hora noctis, Mons Ætna eructavit incendium in locum vocatum la Petra di Musarra in latere Montis*. Verùm paullo post incendium subsedisse, inde colligimus, quod scribat Silvagius (a) *Anno 1447. Septembris 21. iterum sine damno Ætnæ voraginem emisisse ignem, decurrentibus exteriùs flammis, ejusque cursum Agathæ meritis terminatum, ita ut non remanerent nisi adusta saxa*. Interim Joannem Catanensem Pontificem ab Eugenio sæpius laudato in ultima Cardinalium promotione sacra purpura cohonestatum Alphonsus Rex v. Idus Junii novis gratiis cumulaverat, ejusque Ecclesiæ jura super *Tractis maritimæ* sive portus illibata servari præceperat in Casali Avinionis literis obsignatis, quas habes apud Grossum; Sed aliis deinde III. Idus Novembris (b) sanxit, ut ad molis construendæ, atque institutæ nuper Academiæ incrementum hæc ipsa jura, sive proventus impenderentur. Joannes quippe, Eugenio etiam permittente, sponte, patriæ suæ favore iisdem cesserat, ut ipse Alphonsus in suo diplomate testatur. Nec diù post idem piissimus Princeps bono suæ Catanæ prospiciens, voluit,

Ann. Xpi. 1446

(a) Colloq. Ber. cap. 43.

(b) In lib. Priv.

Ann. Xpi. 1447 voluit, ipso quoque Episcopoo annuente, ut ab omni *Doganæ* onere nedum Cives, sed novi Accolę, Incolæve per annum censerentur immunes, scripto in Castris apud Passaranum Privilegio IX Kal. Septembris MCCCCXLVII. in quo alias etiam exemptiones, & gratias dudum nostris concessas confirmavit. *Ecce*, inquiens, *quod Nos ad humilem supplicationis instantiam per magnificum, & dilectum nostrum Guglielmum Raymundum de Monte Cateno, Militem, Ambaxiatorem pro parte Universitatis Catanæ ad Nos noviter transmissum, Nobis factam subscripta duo Capitula: alterum, videlicet, super exemptione venientium amodo ad dictam Civitatem cum familia, & domo sua ad habitandū, elapso anno primo eorum novi adventus, & habitationis, à solutione gabellæ Episcopo dictæ Civitatis pertinentis, in quo Episcopi dictæ Civitatis, qui præsens in nostra curia pro nunc est, quo ad suum, & suæ Ecclesiæ interesse pro beneficio dictæ Civitatis, & maximè pro necessitate populationis illius, & ob commoda etiam, quæ alias ex dicta populatione Civitatis, sibi, & suæ Ecclesiæ proveniunt, plenus intervenerit assensus; Alterum verò super confirmatione nostra de litera, seu provisione per Nos ad magnificum Viceregem præsenti anno decimæ, & nonæ facta super reformatione gabellæ lignaminum dictæ Civitatis, expressè confirmamus*, &c. Scripsit ad Catanensem Senatum de his quoque Joannes Pontifex, ac suum in Patriam amorem contestatus, sese ad omnia, quæ aut illius commodum, aut honorem respicerent, paratum exhibuit, ut ex ejusdem Senatus Tabulis eruimus (*a*)

1449 XIII. Biennio post Neapoli Joannes noster Cęlo aptus, suis immaturus, piissimè, ut vixerat,

(*a*) *Ex l.Priv. & Reg.An. 1447. f.5.*

rat, mortem oppetiit, in SS. Severini, & Sosii templo sepultus. Hinc Catanensis Ecclesię Canonici Jacobum de Tedeschis Cisterciensem S. Mariæ de Parco, seu Altifontis Abbatem, Nicolai nepotem in Episcopum voto unanimi electum Pontifici Nicolao V, ac Regi Alphonso obtulerunt; Literas etiam Conscripti Patres ad eosdem supplices dedere, ut Electionem Pontifex confirmaret, Rex vero annueret, atque Electum Nicolao commendaret (a) Arias de Avalos nihilominus Neapoli gente clarissima natus, sedem obtinuit, eamque sedulo administravit. Primis enim initi præsulatus mensibus, Proregis authoritate, ac rescripto, Ecclesiæ suę bona occupantes, ejusque jura impedire, aut perturbare conantes repressit; mox ipsius Regis diplomate sub dat: in Turri Octava, Octavo Kal. Septembris, ut rata essent privilegia omnia impetravit, quibus Catanensis Episcopatus Administri, Subditi, Familiares &c. ab omni sęculi jurisdictione exempti, nec nisi Episcopo, ejusque Officialibus, cum in Civilibus, ut ajunt, tum in Criminalibus subjecti censebantur. Hinc Diœcesi perlustrata, plura reliquit pastoralis solicitudinis monumenta, ac Berengarium de Cruyllas Francofontis Principem injustè Calatabiani oppidum juris Catanensis Ecclesię sibi vindicantem, re in judicio examinata, pridie Kal. Martii ex Regiis literis Neapoli anno MCCCCL. ab inceptis cohibuit. Eodem Aria Catanensem Ecclesiam moderante, Monialium S. Clarę Cœnobium opera Antonii Paternionii excitatum scribit Pirrus; sed merito à Grosso redarguitur, qui ex publicis tabulis integro penè sęculo posteriorem hanc evincit fundationem.

Ann. Xpi. 1449

1450

(a) Tab. Senat: Reg. 1449. f. 27.

De Ariæ

Ann. Xpi. 1450 XIV. De Ariæ morte, atque infelici exitu hæc idem Pirrus (a) *Sed altioris Ecclesiastici gradus, ac pastoralis sollicitudinis immemor Arias, laxioris vitæ blandimenta secutus, multis obstrictus est criminibus, & apud Alphonsum accusatur; Sed quum Rex vera esse, quæ objiciebantur, comperisset, rem ad Nicolaum V. Pontificem non detulit modo, sed adeo urgenter institit, ut fuerit dignitate privatus. Romæ deinde miserè suum obiisse diem Ariam ex literis datis Panormi 12 Maji 14. Ind. 1450. constat*. Hæc porro veluti precaria, sponteque conficta, ac virulento calamo exarata à Grosso redarguuntur, qui Guillelmi Belhomi Ariæ successoris literas refert post biennium scriptas, ubi illum Catanæ in Arce Ursina decessisse ex infirmitate clarissimè innuit Belhomus. Verum id ipsum de malo Ariæ exitu dubitandi ansam præbet, dum in *Camera Ursini Castri*, & non in ædibus Episcopatus defunctus ille dicitur; fortasse enim carceri ea in arce mancipatus, morbo ex animi dolore concepto, nondum lata per Apostolicam Sedem contra ipsum exauthorationis sententia, dies clausit extremos. Hinc optimè in Capitularis Vicarii electione, ut idem refert Grossus, scribi potuit: *Sedem Episcopalem vacare per mortem Ariæ, miseratione divina, Episcopi Catanensis*. Cæterum in publico Urbis tabulario Alphonso instante Ariam Episcopatus administratione privatum, Nicolai V. Rom. Pontificis præscripto, legimus; ac sede vacante, ob ejusdem obitum à Monachis Joannem Scarfillitum Ecclesiæ Priorem in Spiritualibus Vicarium designatum; Jurium vero temporalium Rectorem Antonium de Castellis Regium urbis Catane Secretum, quo in munere ab Romano Pontifice, & mox ab ipso Alphonso confirmantur.

XV. Sequenti igitur anno Ariæ loco Guillelmus Belhomus Syracuſanus, genere nobilis, le- Ann. Rpi. 1451
gumque ſcientia clarus ſufficitur, ex ejuſdem Nicolai V. & Regis Alphonſi literis; moxque coram Petro Rizzari S. Nicolai de Arena, & Matthæo de Pompeiis S. Mariæ Novęlucis Abbatibus, aliiſque, in Prioris manibus ante templi Principis januas Eccleſiæ ſuæ *privilegia, conſuetudines, juriſdictiones, obſervantiaſque* ſanctè juravit, quas etiam non diu ab Alphonſo Rege firmas, rataſque obtinuit ex literis in Turri Octava III Idus Decembris obſignatis, atque apud Groſſum ex integro relatis. (*a*) Quum porro aliquot elapſis an- 1454
(a) Cat: Sacr. § 50.
nis, Rogerium quemdam Belhomo Epiſcopi conſanguineum, & commenſalem crimine notatum publico, coram ſe ſiſtendum urbis noſtræ Juſtitiarius contenderet; id autem, uti contrarium Eccleſiæ ſuæ privilegiis, Guillelmus Pontifex fieri prohiberet, Simon Bononia Archiepiſcopus Panormitanus Siciliæ tunc Præſes mandavit, ut Rogerii cauſſa ad ſe, ſuoſque Adminiſtros evocaretur. Habes Simonis literas apud eumdem Groſſum, qui Blaſci etiam de Alagona Catanenſis Juſtitiarii in Epiſcopi familiam manus extendere audentis repreſſos conatus Alphonſi Regis decreto an. MCCCC-
LVII refert. Blaſci facinus paucis refert in m. ſ. 1457
codice Baſile his verbis: *Blaſcus de Alagona Capitaneus virga capitaniali percuſſit Sacerdotem quemdam, qui ab eo enixe, nomine Epiſcopi, poſtulabat, ut quoſdam ejuſdem Epiſcopi Familiares Eccleſiaſtico Judici, reſtitueret; quod, ut Regi fuit nunciatum, mandavit hic, ut pęnas à jure latas ſubiret Alagona, ut ab hujuſmodi perpetrandis cęteri deinceps abſtinerent; atque Eccleſiæ jura illibata ſervari præcepit.*

Eodem

An. Xpi. 1454 XVI. Eodem anno inter Siculos Oratores Neapolim totius Regni nomine ad Regem delegatos Fridericus Abbatelli recensetur; Hic cum altero legationis socio Juliano de Majali Benedictino Monacho *Capitulis* oblatis, loco XIII. postulavit, ut in Magnæ Curiæ Judices nonnisi veri Cives, aut jure Civilitatis donati adsciscerentur, idque Privilegium Catanæ, Messanæ, ac Panormo, quibus juxta sanctiones ab eodem Rege dudum firmatas, jus habendi Judices competebat, servaretur. Subscripsit Rex, ac proximi biennii pro Urbe Catana Judicem Antonium Bonajutum designavit. Hæc postrema Alphonsi erga nostros benevolentiæ signa; paucis enim à subscriptione Capitulorum elapsis mensibus, v. Kal. Julii, sexagenario major, Neapoli mortale exuit, Ferdinando Notho Filio Regni Neapolitani hærede instituto, Joanne Fratre in Sicilia, atque Aragonia successore relicto. Sub Alphonso illustres effloruere Viri Catanenses patria, quorum præcipui Joannes, Gualtherius, Jacobus, & Bernardinus Paternionii, Joannes, & Jacobus Thedeschii Nicolai Cardinalis Nepotes, Andreas de Castellis, Joannes Abbatelli, Adamus Asmundus, & Joannes Baptista Platamonius, omnes Regi eidem acceptissimi, Galeottus Baldaxis, & Joannes Bonifacius bellica virtute clari, aliique, de quibus ex instituto, ubi de Viris Illustribus agemus, hìc verò eorum indicasse nomina sufficiat.

CATANA SUB CASTELLANIS

Ab Anno MCCCCLVIII. Ad MCCCCLXXX.

I. ALphonso mortuo, gravissimæ inter Guillelmum Pontificem, & Catanensem Magistratum exortæ discordiæ eò processerunt, ut sacris Cives omnes interdicere Episcopus cogeretur. Verum paullo post Proregis authoritate, qui datis Messanæ literis pridie Nonas Septembris MCCCCLIX. jura Ecclesiæ intacta voluit, re composita, Urbem ille à censuris exemit, Civesque Pastori suo reconciliantur. (a) Interim novo Regi fidei sacramentum dicturi Siculi Oratores in Hispaniam profecti totius Regni nomine novem & octoginta *Capitula* anno MCCCCLVIII. coram Carolo Infante Regis Primogenito Calatajeronis acta, Regali authoritate firmanda obtulerunt, quorum decimum hæc habet: *Attenta conditione loci clarissimæ Civitatis Cataniæ, & ejus fertilitate, & aeris temperie, ac etiam quòd priscis temporibus magna Regia Curia ibi residentiam facere consueverat, placeat inclytę Majestati suæ instituere, ordinare, atque mandare, quòd magna Regia Curia formata residentiam ordinatam faciat in Civitate Cataniæ, & semel in anno debeat visitare totum Regnum, juxtà formam Capitulorum Regni. Erit id quidem valde utile Regiæ Curiæ, quoniam propter conditiones Civitatis Cataniæ plures gentes confluent ad petendam justitiam, & etiam totum Regnum commodum sentiet. Dominus* Rex *providet, & mandat, quòd magna Regia Curia formata quolibet anno semel visitet* Regnum, *reliquum verò temporis anui resideat in Civitate Cataniæ,*

(a) Reg. Senat. 1459. fol. 39.

Ann. Xpi. 1459 *taniæ, nisi necessitas urgeret.* Tum num: quadragesimo tertio: *Cum per Capitula Regni cautum, & expressum sit, quòd Judices magnæ Regiæ Curiæ quolibet biennio mutari debeant, & creari unus Messanensis, alius Panormitanus, & tertius Cataniensis, ac quartus de Regno, & contigerit persæpe superioribus temporibus, quòd aliquis creatus fuerit, seu Civitas Cataniensis circa creationem dictorum Judicum permaximè læsa fuerit, & in fraudem dicti Capituli aliqui fuerint Judices facti ex privilegio indulto per Regiam Majestatem, & aliqui, qui nullam habuerant habitationem in dicta Civitate, sed prætendentes civilitatem ex paterna origine, cum & ipsi originales Cives, ex propria origine alterius Civitatis fuerint, & alibi domicilium habuerint, propterea supplicat totius Regni Universitas, quòd de cætero Judices creandi dictarum Civitatum sint Cives oriundi simul, & habitantes, vel Cives per ductionem uxoris simul, & ibi habitantes, vel habitantes per quinquennium cum uxore, & tota familia, & non aliàs creari debeant, qui ibi non habitarent, & domicilium in dictis Civitatibus non haberent, quantumcumque essent oriundi; & si alibi haberent domicilium, & habitarent, promoveri non possint ad dictum officium, & in omnem eventum fieri debeant idoniores, & peritiores &c. Placet Regiæ Majestati, quòd de cętero tres ex Judicibus magnæ Regiæ Curiæ, creandis ex Civitatibus prædictis, sint Cives originarii dictarum Civitatum, vel per ductionem uxoris, & ibi habitantes, & quartus sit de Regno; & providit proprio motu, & per inquisitionem pro Civitatibus prædictis, & Regno Christopharum de Benedictis, Hieronymum de Ansalone, Bartholomęum de Lombardis, & Jacobum*

de Chirco legum Doctores, revocatis quibuscumque provisionibus in contrarium factis. Ann. Xpi. 1460

II. Hic porro Hieronymus Ansalonius, qui ex Oratoribus Regni unus etiam recensetur, Catanensis Civis, Patriæ nomine, eidem Joanni Urbis suæ petitiones exporrigens, amplum hoc Privilegium impetravit: Joannes Dei gratia &c. Ex „quo jam pridem per Vos magnificum, nobilem, „dilectum, & fidelem Consiliarium nostrum, Hie„ronymum de Ansalone, Civem Civitatis Cata„niæ U. J. Doctorem, Oratorem, & Ambaxia„torem una cum aliis pro eodem Regno Siciliæ, „nec non & pro parte Universitatis dictæ Civi„tatis, & per nobiles, & egregios Patricium, Ju„dices, & Juratos, Cives, & habitatores ipsius „Universitatis pro infrascriptis ad nostram Maje„statem nuperrimè destinatum, oblata fuere sup„pliciter capitula inferiùs inserta, & descripta, „quę, & unumquodque ipsorum, nedum semel, „verumetiam pluries, in nostro Consilio legi, re„cognosci, rimari, atque diligenter recenseri fe„cimus; Tandem habita super ipsis dicti nostri „sacri Consilii deliberatione matura, consideratis „præcipuè laudabilibus obsequiis per dictam Ci„vitatem, & Cives illius, tam Illustrissimo Do„mino Regi Alphonso Fratri nostro, & præde„cessori immediato, memoriæ immortalis, multi„fariè præstitis, et quę Nobis vos præstituros spe„ramus, dante Domino, in futurum, ad ea om„nia, & singula ipsa Capitula per inviolabiles no„stras decretationes respondere instituimus, atque „respondemus juxta formam, seriem, conditio„nes, & ordinem, in fine cujuslibet dictorum „Capitulorum expressas, quorum exemplum in„sertum est.

„Capi-

Ann. Xpi. 1460. III. „ Capitula, & Petitiones factæ per Uni„ versitatem Clarissimæ Civitatis Cataniæ Sacræ „ Regię Majestati commissa per eamdem Univer„ sitatem ipsius Regni Magnifico Ambaxiatori e„ lecto per ipsam Universitatem, videlicet Dom. „ Hieronymo de Ansalone Civi dictæ Civitatis, „ qui onus habet impetrandi, & obtinendi præ„ dicta Capitula à Sacra Regia Majestate, & in„ frascripta videlicet. Hìc sequuntur Capitula„, quorum titulos tantùm, Regiasq; dabimus responsiones. 1. Quòd in officio Judicatus Magnæ Regiæ „ Curiæ pro Catania præferatur oriundus simul, & „ habitator, vel Civis per ductionem uxoris, & „ habitator cæteris Privilegiatis. Et quando eve„ niret, quòd defectu oriundorum, & habitan„ tium simul, esset necesse creare oriundum tan„ tùm, habitatorem tantùm, vel per ductionem „ uxoris tantùm, vel tantùm per privilegium, „ quòd eo casu Civis oriundus dumtaxat semper „ præferatur habitatoribus tantùm; habitatores ve„ rò dumtaxat semper præferantur Ductoribus u„ xorem tantùm, & Ductores uxorum semper prę„ ferantur privilegiatis. Et quòd pro annis futu„ ris proximis VIII, & IX. Ind. ipsa Regia Ma„ jestas dignetur facere, & creare Judicem Magnæ „ Regiæ Curiæ pro eadem Civitate supradictum „ Dom. Hieronymum de Ansalone, aliàs dictum „ officium jam diù, & laudabiliter, & virtuosis„ simè exercentem. ℟. Fiat, prout in Capitulis „ Regni: Declarato, quòd oriundus, & habita„ tor insimul etiam Civis per ductionem uxoris, „ & habitator simul præferatur Civi habitatori non „ continuo, aut privilegiato. 2. Quòd quoties ve„ nerint quęcumque commissiones, provisiones, „ literæ, privilegia, rescripta, & mandata, scripta,

vel

„ vel non scripta Regia, vel Viceregia, Magnæ Ann. Xpi. 1460
„ Curiæ, vel aliorum Officialium in specie, vel
„ in genere tangentia dictam Civitatem, vel suos
„ Cives, quæ in totum, vel in partem allegaren-
„ tur contra privilegia, capitula, consuetudines,
„ & observantias dictæ Civitatis, vel contra juris
„ formam, & Regni Capitula, quod eo casu, Ju-
„ dices ordinarii dictæ Civitatis videlicet Judex Ca-
„ pitanialis, Judex Patritii, & Judex primarum
„ appellationum, qui semper sunt Doctores de
„ peritioribus dictæ Civitatis, teneantur, & co-
„ gantur, ac omnino debeant sub pœna privatio-
„ nis suorum officiorum videre, cognoscere, & ter-
„ minare si tales provisiones, commissiones, &c.
„ tendant, vel sint in totum, vel in partem con-
„ tra privilegia, capitula, consuetudines dictæ Ci-
„ vitatis, necne; Et tandem si præstito ab eis
„ juramento, videbunt, & terminabunt dictas com-
„ missiones, provisiones, &c. in totum, vel in
„ partem tendere contra privilegia, capitula, &c.
„ Jurati dictæ Civitatis debeant, ac possint, & e-
„ tiam teneantur liberè, & impunè impediri fa-
„ cere, nec exequi dictas commissiones, provisio-
„ nes, &c. ℞. Non innovetur, & confirmabuntur
„ privilegia in confirmatione generali privilegio-
„ rum dictæ Civitatis. 3. Quòd Cives non extra-
„ hantur, nisi in crimine lęsę Majestatis, & cau-
„ sis feudalibus in quocumque judicio, seu curia.
„ Quòd crimen lęsę Majestatis simpliciter intelli-
„ gatur, & observetur, ac restringatur in primo
„ tantùm capite, videlicet in personam ipsius Prin-
„ cipis tantùm, ac Viceregis tantùm, & non in
„ allos casus, capita, officiales, aut personas. ℞.
„ Providebitur in confirmatione. 4. Quòd Capi-
„ taneus, cum sit Justitiarius, habeatque merum,
&

Ann. Xpi. 1460 „ & mixtum imperium, & omnem jurisdictionem „ civilem, & criminalem, possit procedere contra „ quoscumque de nocte armorum delatores, cui- „ cumque jurisdictioni subjectos, in delatione di- „ ctorum armorum in fraganti deprehensos, non „ obstantibus quibuscumque privilegiis, literis, &c. „ & ea arma acquirere; ac pro delictis per eos- „ dem armorum delatores patratis delinquen- „ tes capere teneatur, & debeat remittere ad „ eorum Judicem competentem. Contra vero de „ die armorum delatores alienæ jurisdictioni su- „ bjectos, si dolosè arma extraxerint, & in fra- „ ganti deprehendantur, ipse solus Capitaneus pro- „ cedere potest ad captionem armorum sibi acqui- „ rendorum, pro pena verò armorum eorum ex- „ tractores, & pro delictis per eos commissis idem „ Capitaneus capere possit; sed teneatur, & de- „ beat eosdem remittere ad eorum Judicem com- „ petentem, &c. salvis tamen semper in omni ca- „ su privilegio Studii, ac præeminentia officialium „ dictæ Civitatis, nec non & privilegio, ac juris- „ dictione Admirati hujus Regni, prout hactenus „ consuevit. ℟. Placet Regiæ Majestati. 5. Quòd „ omnes officiales Regii, personæ potentes, Ba- „ rones, & Universitates, qui scienter rumperent, „ vel derogarent privilegiis, consuetudinibus, seu „ observantiis, vel capitulis concessis per Regiam „ Majestatem dictæ Civitati sint in pena floreno- „ rum quinque millium Regio Fisco ipso facto. „ ℟. Placet Regiæ Majestati sub pena tamen Flo- „ renorum duorum millium, & quingentorum. Et „ quòd dignetur mandare sub gravibus penis The- „ saurario, Advocato Fiscali Regni, quòd ad sim- „ plicem denunciationem Juratorum Universitatis, „ seu cujuscumque officialis dictæ Civitatis, & cu-

jufcum-

„ juscumque etiam personæ privatæ, cujus inte- Ann. Xpi. 1460
„ rest, debeant cum rigore procedere ad exactio-
„ nem dictæ pene, &c. ℟. Placet Regiæ Maje-
„ stati, dum tamen prosequentur illas justitia me-
„ diante. 6. Ad sedandas passiones, & scanda-
„ la, abusionesque, quæ causantur in confectione,
„ seu ordinatione Scrutinii, dignetur concedere,
„ quòd officiales annales de cætero creandi per Scru-
„ tinium fiant modo infrascripto. In primis per to-
„ tam Civitatem, & Universitatem per generale
„ Consilium prudentium Virorum, & nobilium,
„ eligantur Viri nobiles, graviores, idonejores, &
„ virtuosiores majoris reputationis, qui cum jura-
„ mento, & per cedulas secretas debeant ordina-
„ re, & facere listas, seu mastras vulgariter lo-
„ quendo infrascriptas. Prima sit de illis, qui con-
„ currunt ad officium Patritiatus, in quo solùm
„ milites concurrunt, & isti eligi habeant per pre-
„ fatos triginta Electos, & erunt digniores electi
„ ex militibus ætate, & moribus; quæ electio re-
„ duci debeat per cedulas, quæ cedulæ, quot e-
„ runt, reponentur postmodum in quadam buxu-
„ la, seu birrecto, & tempore creationis officia-
„ lium, per unum puerum extrahi debeat una
„ cedula, & descriptus in illa erit Patritius; &
„ reponentur cedulæ tali modo apertæ, in quibus
„ fraus fieri non possit, nec signum apponi, ut
„ tangendo cognoscatur. Item similiter fiat de Ju-
„ dicibus Doctoribus, qui debet esse unus, qui
„ est Judex ipsius Patritii, qui agnoscat de causis
„ civilibus quibuscumque, & primus, qui ex-
„ trahi contingat per puerum erit Judex Patritii,
„ alter verò extrahendus erit Judex primarum ap-
„ pellationum. Item etiam Jurati, qui fieri de-
„ bebunt, erunt cedule omnes in buxulo, seu bir-
recto,

Ann. Xpi. 1460 „ recto, ex quibus extrahantur per puerum sex „ cedulæ; & similiter, ut dictum est, de Judicibus „ Doctoribus fiat de duobus Idiotis &c. Et etiam „ fiat de uno Thesaurario Universitatis. Item de „ duobus Notariis similiter fiat, ut de Judicibus „ Doctoribus, & primus sit Notarius Curiæ Pa- „ tricii, secundus sit Notarius Juratorum. Item „ similiter de Acatapanis fiat, ut dictum est, & si- „ militer de Magistris Excubiarum, qui custodiunt „ Civitatem de nocte, & sunt quatuor. Item si- „ militer fiat de Statutis, ut est. Item similiter „ de Reformatoribus Studii, & Procuratoribus mo- „ li, ut supra. Sequuntur aliæ conditiones ejusdem Scrutinii, ac leges ab iis, qui ad munia assumuntur, servandæ, quarum ultima hæc habet: Quod „ omnes illi, qui erunt digni eligi ad concurren- „ dum ad officia supradicta per prælibatos trigin- „ ta Nobiles registrentur, & describantur in libris „ Universitatis, ut non perdantur. Et illi, qui „ supplebuntur, quando augebitur numerus, se- „ cundum quod ætas postulabit, adjungantur in „ libro, in loco suo per decem Officiales princi- „ pales, qui pro tempore erunt, hoc est per Ju- „ ratos, qui sunt sex, Patricium, & tres Judices, „ cum juramento sollemni, & secreto per cedu- „ las decem; vel Jurati possint soli, si omnes in- „ teresse non poterunt. ℟. Placet Regiæ Maje- „ stati de Officialibus, qui fiunt per Scrutinium, „ & non de illis, qui fiunt per Regiam Majestatem.

IV. „ Cupientes igitur summopere, ut capi- „ tula ipsa, & unumquodque eorum juxta illorum „ decretationes, & responsiones firma, & valida „ existant, sub recentionibus tamen, & sollemni- „ tatibus prædictis, ad humilem supplicationem „ dicti vestri Ambaxiatoris, & Oratoris Capitula

„ inserta, & unumquodque illorum, secundùm de- Ann. Xpi. 1460
„ cretationes, & responsiones in fine cujuslibet
„ ipsorum appositas, scienter, deliberata, & præ-
„ via nostri Sacri Consilii deliberatione matura,
„ tenore præsentium gratiosè concedimus, landa-
„ mus, approbamus, ratificamus, & confirmamus,
„ nostræque concessionis, laudationis, approbatio-
„ nis, ratificationis, & confirmationis munimine
„ roboramus; promittentes in nostra bona fide
„ Regia, quod superiùs inserta capitula juxta il-
„ lorum decretationes, & responsiones in fine cu-
„ juscumque illorum appositas, tenebimus, & ob-
„ servabimus, tenerique, & observari faciemus,
„ per quos decet: Mandamus igitur &c. Datas
„ Barchinone XI die Decembris Anno à Nativit.
„ Dom. MCCCCLIX. Regnique Navarræ trigesimo-
„ quarto, aliorum verò Regnorum nostrorum An-
„ no secundo.

V. Id verò animadversione dignissimum, quod inter Regni Capitula nostra hæc à numero XCII. videantur inserta, unàque cum illis fuerint Regia authoritate firmata. Signaverat quidem Catanense privilegium Joannes mense Decembri, Regni verò Constitutiones sequentis anni Februario, sed in earum collectione, illud, ut per erat, post generalia Capitula locum habuit; hinc quamvis ad præcedentis anni seriem spectaret, in hunc nihilominus rejecimus. Nec prætereundum, Legati etiam nomine Catanensem Oratorem in eo rescripto insigniri, quo sanè titulo dudum Blancha Regina ejusdem Urbis Nuntios donaverat; Hinc factum, ut quoties in Siciliam Regem adventare contingerit, Legatos suos ad eumdem, qui Civium fidem obtestentur, Catanensis Senatus transmittat. Hi autem data die, ingenti cum frequen-

Man. Spi. tia ad Regiam deducti aulam, munere funguntur,
1464 ac Senatus exhibent Epistolas, eodemque apparatu, ac pompa ad propria redeunt.

VI. Anno MCCCCLXIV. Monialium sub titulo *S. Mariæ Portus Salvi* Benedictini Instituti Cœnobium à nobili, ac pia fœmina Hilaria de Mingrino, propriis ædibus attributis, in area *Sigonæ* à
1466 fundamentis excitatur. De eo Grossus (*a*) ac Nos (a) Dec. Chor. 2. mod. 19
1468 suo loco. Sæva subinde pestilentia, quæ anno MCCCCLXVI. Siciliam invaserat, nostram quoque Urbem afflixit, ac sequenti etiam anno debacchata, non levia Civibus intulit damna. Ejus meminit Maurolycus ad annum MCCCCLXVIII, ac Messanæ Judæorum vicum penitus diripuisse scribit. Tunc teste Hieronymo Surita (*b*) Joannes Rex Ferdinandum filium in Siciliæ Regem coronatum Regni socium declaravit; Hìc porrò sequenti anno (b) An. Arag. l. 18. c. 15.
Isabellam Henrici Castellæ Regis sororem in conjugem duxit, cujus jure Regna dehinc Castellæ sibi adjunxit. Fazellus perperam hæc rejicit in
1469 annum MCCCCLXXVI. Sub idem verò tempus, quum nobile Paternionis opidum venum exponeretur, ne Catanensis populi jura, qui civico privilegio in ejusdem agro fruebatur, vel in minimo læderentur, illius expetendum votum ex literis Panormi VI. Idus Februarii Prorex mandavit, ut ex Senatus tabulis eruo. (*c*) Nec diù post Jaco- (c) Reg. 1469 fol. 357.
1470 bus Paternionius Argyrensis Abbas Urbis Catanæ Legatus ad Lupum Ximenium de Urrea Regis vices gerentem missus, Scrutinii, vulgo *Buxoli* reformationem, aliquot propositis capitulis, petiit, obtinuitque XIV Kalendas Novembres MCCCCLXX. Quo quidem anno Guillelmum Catanensem Pontificem Catanæ cum Agrigentino, & Liparensi Episcopis in S. Luciæ Ecclesia sacris de more riti-

tibus Dalmatium à S. Dionysio Syracusanum Præsulem inunxisse tradit Grossus in m. s. schedis; Verumenim verò eamdem consecrationem Syracusis in Cathedrali Basilica ab iisdem Pontificibus celebratam Pirrus, & verius, describit; mendum hinc apud Grossum irrepsisse suspicor. Ann. Xpi. 1470

VII. Anno MCCCCLXXI. Catanensis Magistratus, ut Civilis Basilicę ædes vetustate fatiscentes, ac Vexilla, quæ Conscriptis Patribus sollemni pompa per urbem procedentibus, ut alibi scriptum, præferri solent, reficerentur, aureique millequincenti ex Regis Alphonsi largissima concessione, moli maritimæ extruendæ quotannis indulti, ad id opus semel impenderentur, literas à Prorege impetravit. Constat ejusdem Senatus tabulis (a) in quibus id quoque cautum adverti, ut Portus *Pontuni* turris prope eamdem molem, quæ in usum quorumdam nobilium de patria meritorum dudum cesserat, nulli deinceps concederetur, sed publico Civium commodo deserviret. (b) Turris hæc hodie jacet. Sub ejusdem anni exitum, Guillelmus Episcopus ætate gravis Catanæ in sua decessit Ecclesia, justisque de more exsolutis, Prior, & Monachi Jacobum Paternionium mox laudatum eidem subrogarunt; supplices hinc pro Electi confirmatione ad Systum Rom. Pontificem Canonici, & Senatus literas direxere; At Systus Julianum Robertum de Albizola fratris filium S.R.E. Cardinalem, qui fuit postea Julius II. Catanensibus præsulem dedit, scripto Romæ deplomate xv. Kal. Januarii MCCCCLXXII. Generalem verò Vicarium eumdem Jacobum voluit, *cum jurisdictionis arbitrio, & facultatibus, quibus alii Ecclesiarum Vicarii à Sede Apostolica constituti, tam de jure, quàm defacto, uti possunt*. Juliano xv Kal. Apriles 1471 1471 1472

(a) Reg. Ann. 1741. fol. 127.

(b) Ibid. f. 10.

Ann. Xpi. les Sacramentum dixere Catanensis Ecclesiæ A-
1473 lumni, ejus tamen electio Joanni Regi, quod ipse non obtulerat, minimè arrisit. Jacobum idcirco *Capitularem* etiam Vicarium delectum ad tuenda jura quoque Episcopatus temporalia, ex literis Panormi x Kal: Aprilis sequenti anno Œconomum Prorex designavit, utque fructus, ac proventus, donec aliter fuerit de Episcopatu per Pontificem, Regemque concorditer provisum, reservaret, præscripsit. Spolia porro demortui Pontificis Templi Principis instaurationi ab eodem Prorege destinata Grossus testatur (*a*) Julianus nihilominus sese tamquam Catanæ Episcopum gerebat, mortuoque Andrea Vulpono Ecclesiæ Priore Joannem Paternionium à Monachis electum confirmavit.

(a) Cat. Sacr. §. 50.

VIII. Rex interim Franciscum Campulum Syracusanum Patria, genere nobilem, virtute præclarum, qui diù Syracusis Dionysii Pontificis vice functus fuerat, Catanensem Episcopum designat, mense Junio; tum Prorex Jacobo Paternionio Bonorum Ecclesiæ Administratori ex literis XVIII. Kal. Novembris præcipit, ut noviter Electo Campulo deinceps ejusdem penderet proventus. Quum porro Julianus bona aliquot juris Episcopatus in Opido Plutiæ, obtenta à Pontifice facultate, venum exposuisset, Joannes Rex anno MCCCCLXXIV. Idibus Julii Barcinone rursus man-
1474 davit, ut acta per Julianum rescinderentur; hinc Ximenius Prorex & ipse, Catana, ubi cum regia Curia degebat, Joanni Gatto Cephalœdensi perscripsit, ut Regiis literis, ac voluntati obsecundando sedulo curaret, ne Julianum in Episcopum Monachi admitterent, neve, quæ gesserat, rata haberentur. Franciscus porro à Rege nominatus Romam profectus, ut Julianus ea se cathe-

dra abdicaret, ipse in Episcopum inauguraretur, Ann. Xpi.
impetravit, ac literas ad Joannem Paternionium 1475
Ecclesiæ Priorem Roma XVI. Kal: Aprilis anno MCCCCLXXV. transmisit, eique jus in Monachos suæ Ecclesiæ, ut à Systo Pontifice cautum fuerat, confirmans, illos ab omni Vicarii, aut alterius cura exemptos, unique Priori subditos asseruit. Verùm post paucos menses, quum nondum ad suam venisset Ecclesiam, eodem anno Romæ mortem oppetiit. Nec diù lethali morbo Ximenius etiam Prorex Catanæ correptus, vitâ excessit, in S. Francisci Minorum Fratrum Regio Templo conditus. Hinc coactis ibidem Regni Comitiis Joannes Thomas de Moncada Catanensis Adrani Comes, Siciliæ Justitiarius, Præses deligitur.

IX. Jamverò à morte Francisci Campuli Bartholomæum Munsonum Cathedralis Basilicæ Canonicum pridie Idus Junii Romanus Pontifex Catanensem Vicarium constituit, moxque Joannem Gattum, de quo diximus, Messanensem Patria, Ordinis Prædicatorum, Regni Siciliæ apud Apostolicam Sedem tunc Oratorem Kalendis Septembris Episcopum designavit, solvitque à vinculo, quo priori, Cephaledensi scilicet Ecclesiæ, detinebatur. Displicuit id quammaximè Joanni Regi, cum ob illatam suo Patronatus juri, ut ajebat, injuriam, tum quod Bernardum Margariti, qui sibi fuerat à sacris confessionibus Catanensem Antistitem delegerat; hinc ne Joannem Gattum in
novam, neve in veterem Cephaledensem admitteret Sedem, Proregi mandavit. Verùm Apostolicæ, ac supremæ in Ecclesia potestatis tuendæ gra- 1476
tia tenax propositi Systus has literas ad nostros
dedit: *Systus Episcopus Servus Servorum Dei. Dedimus vobis in Episcopum, & Pastorem Vener.* 1477
Fr.

Ann. Xpi. 1469 *Fr. Joannem Gattum virum magnæ doctrinæ, & probitatis, & omni bonore dignum, quare hortamur vos per præsentes patentes, quatenus eum pro vestro, & indubitato pastore sibi tamquam catholico, & de animarum vestrarum salute solicito obedientiam, & reverentiam debitam exhibeatis, ut meritò possitis à Domino commendari. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris* XV. *Kal. Januarii* 1477. *Pontificatus nostri anno septimo.*

X. Catanam igitur Joannes devectus, aliquandiù optimè Ecclesiam sibi commissam administravit, & libertatis Apostolicæ studiosus *Justitiarium*, ejusque administros, qui temerè labefactare illam auserant, censuris absterruit. Compositis subinde Regem inter, ac Pontificem dissidiis, Joannes noster Catanensi Ecclesiæ renunciare in gratiam Bernardi coactus, antiquæ Cephalœdensi Cathedræ restituitur, qua sese in illius favorem Bernardus abdicaverat. Joannem summis laudibus celebrant Fazellus, Maurolycus, Pirrus, Pius, & noster Grossus, atque ab eximia doctrina, eloquentia, rerumque agendarum dexteritate commendant. Bernardus igitur Catanensis Patria, professione Monachus, genere nobilis, senio venerandus, ingenio, atque eruditione præstans, quum aliquandiu in Hispania perstitisset, ubi *S.* Petri de Rodes Abbatiam in Gerundensi Diœcesi est assequutus (hinc à nonnullis Gerundensis perperam dicitur) ac Regi, ut innuimus, à secretis conscientiæ ministrasset, Catanensis primùm, dehinc Cephalædensis Pontifex nominatus, demum Pontificio rescripto urbis suæ sedem adeptus à Dalmatio *S*yracusano consecrationis munere in principe templo Catanæ III. Nonas Novembris donatur. Per idem tempus Insulam nostram Raymundus Folch Comitis

mitis Cardonæ filius suprema cum authoritate administrabat, qui, quum Siculis nonnihil imminere periculi à Turcis latè per Græciam dominantibus animadverteret, totius Regni propugnacula, atque opportuna quæque loca armis, rebusque necessariis munire statuit. Id, ut faciliùs exequeretur, novum Siculis vectigal imponere decrevit, ut tam de fructuum scilicet, quàm de pecorum proventu decimam penderent. Communicato cum magnatibus curiæ consilio, statutum est, opidorum, ac urbium sententias rogare. Drepanum itaque Raymundus profectus, eam urbem compluraque ex vicinis opidis in suas adduxit partes, Messanam inde adiens, frustra in suam sententiam perducere ejusdem Cives studuit; rebus hinc ad votum minimè succedentibus, Catanam venit, ac Generale Concilium indixit. An. Xpi. 1478

XI. *Præsules igitur*, ait Maurolycus, (*a*) *Legati, Comarchi, Catanam conveniunt; Messanensium Legati Joannes Staitius, Ludovicus Bonfilius, & Jo: Antonius Gothus triremibus duabus eodem advehuntur. Collectis omnibus, quintus dies conventui præscribitur. Concurritur ad arcem. Legati Messenii in consessu locum à Tribunali primum, ut decuit, occuparunt; cæteri cæteros ordine consueto locos sine controversia sortiti. Præfectus superveniens, ut erat iniquo in Mamertinos animo, eos de primo loco surgere jubebat; Negabant Legati se id facturos, ac jure primarium obtinere locum asserebant. Prorex illis præcipitium minabatur, nisi quamprimùm cederent. Ad hæc Bonfilius: Quid gloriosiùs, inquit, quam pro patriæ decore tuendo occumbere? Tum Nicolaus Leofantus Panormitanus, ac Regiæ pecuniæ Quæstor, & ad Præsidis votum proclivis: hoc est, inquit, quasi*

(a) *Sic. Hist. lib. 5. circa finem.*

Ann. Xpi. *quasi perduellionis crimen: Mentiris, respondit*
1478 *Bonfilius, vir sceleſtiſſimè, ac ſeminudato pugione: Numquid Mamertinis omnium fermè ſedeliſſimis hujuſmodi notam ingeris? Si verbum repetas, hoc te pugione confodiam. Obmutuit Leoſantus; Prorex quæſitam nactus occaſionem, Meſſenios Legatos in vincla duci jubet, Bonfilium ſcilicet, & Gothum; nam Staitius languore impeditus aberat. Concilium intermiſſum eſt, atque in tertium diem prorogatum. Interim Præfectus per Solymam unum ex iis, qui à Secretis Curiæ, cujus in ædibus fuerat Prorex Meſſanæ ſuſceptus, mandat Staitio Legato, indicta perduellionis pęna, ne per triduum domo egrederetur, idque ad evitandam ſeditionem..... Poſt hæc Meſſana rurſus alios quatuor Legatos Catanam deſtinat, Marcum Smortum, & Jacobum Campulum ex ordine Patrum, de Plebe verò Nicolaum Comeſtabilem, & Cęcilium Craſſum, qui Legatos Bonfilium, & Gothum vinculis eripiendos quamprimum curarent..... Verum antequam Legati prædicti Catanam appuliſſent, Bonfilius, & Gothus cuſtodia educti fuerant, Prorege novitates cavente; Qui priuſquam eos abſolveret, in templo divæ Agathæ Concilium inſtauravit. Tunc Nicolaus Staitius, contempto edicto, Concilio interfuit, locumque cœpit inter poſtremos. Itaque de conſeſſu nonnulli Præfecti voto de vectigali ſtatuendo aſſentire, alii ſpatium ad mature deliberandum poſtulare, quidam manifeſtè contradicere. Poſtquam ad Staitium Meſſanenſem Legatum ventum eſſet, in hanc ipſe ſententiam verba facit: Temporis, & inſtantis negotii qualitas me adegere, ut tali Concilio intereſſem, nec ſinunt me dignitate, locoque debito ſpoliatum de injuria conqueri; Differam iſthanc in aliud tempus querelam.* Et poſt multa

concludit; *Sentio itaque vectigal hujusmodi non esse petendum, nec si petatur admittendum.* Hac oratione Staitium complures in suam traxisse sententiam Maurolycus testatur, Panormitanis, eorumque sequacibus exceptis; pergit subinde enarrare, ut Plebs Panormitana à Patriciis dissentiens ad novos Legatos creandos Magistratum adegerit, qui Catanam appulsi, priorum sententia rescissa, Messanensibus adhæsere, ac reipublicæ commoda promoverunt, atque hoc pacto, discrepantibus Legatis, infecta re Concilium dimissum est. Ex Messanensibus porro duceuti circiter armis instructi Catanam venerant, qui vim à Legatis propulsarent; hinc concione in arcem convocata, congregatisque coram Prorege Præsulibus, Legatis, ac Magnatibus Antonius Mangiantius publicus Tabellio in pleno consessu XII. Kalen: Octobris, Messanæ decora, privilegia, atque in Regem merita eleganter exposuit, tum de illata injuria, ac loci dignitate erepta conquestus, ut pristino juri Messanenses Legati restituerentur, postulavit. Cardonam in pleno etiam Concilio fassum se Messanensibus injurium fuisse, ac brevi iracundia sua excusata omnia in pristinum revocasse tradit idem Maurolycus. Quibus actis Comitia soluta sunt. Ann. Xpi. 1478

XII. De hoc eodem Concilio Pirrus ita habet (a) *Pro re gravi Comitiis Catanæ coactis, convenere urbium Oratores omnes, & Præsules; Sed cum Messanenses Legati Panormitanis se loco præferendos assererent, contenderentque, in carcerem conjecti sunt, tamquam perduellionis rei à Nicolao Leofante Fisci Patrono accusati. Die* VI. *Septembris ex publicis tabulis decretum est, Oratorem Panormitanum tunc* Raynaldum *Subtilem præcedere Messanensi Joanni Stayti de antiquo jure*

(a) Cron. Reg. Siciliæ.

An. Xpi. 1479 *jure debere*. Hæc ille, sub Ferdinando ipsis regni ejus initiis rem gestam enarrans; Et alibi de nostro Bernardo Episcopo loquens: *Eodem anno* ait, ideſt MCCCCLXXIX, *generalibus comitiis, quæ Catanæ sub Joanne Cardona Comite Cardonæ, & de Prates, Prorege habita sunt, præficitur; tunc inter præcipuas tres Siculas urbes Catana numerata est, ut Panormi, & Messanæ tertia Soror diceretur, earumque privilegiis frueretur, confirmatum est*. Dum hæc in Sicilia agerentur Joannes Rex mortale exuit ætatis suæ LXXXIV, die XIX Januarii Salutis anno MCCCCLXXIX Regni Siciliæ XX; cujus corpus in S. Mariæ ad Populetum lugubri pompa illatum fuit.

CAPUT IV.

CATANA SUB FERDINANDO CATHOLICO.

1479 I. Ferdinando Joannis filio, v. Kal. Aprilis anno MCCCCLXXIX in Regem inaugurato fidelitatis, ut ajunt, *Homagium* totius Insulæ nomine Joannes Raymundus Folch Regni Prorex, atque Orator v. Idus Julii præstitit; ipse verò Rex vicissim illius privilegia, atque immunitates confirmavit, ac coram idoneiis, nobilibusque testibus, sanctè servare promisit; hos inter Joannes Ansalonius M. R. C. Judex, Catanensis enumeratur, qui unà cum Joanne Bonanno Rationum Magistro Raymundi Oratoris Comes fuerat adscitus. Anno MCCCCLXXXI literas Barcinone
1481 signatas XIII. Kal. Augusti Bernardus Pontifex ab eodem Ferdinando Rege impetravit, quibus

Ecclesię Catanensis privilegia confirmantur. En illarum initium. *Cum Ecclesia Civitatis Catanię sit una de principalioribus dicti Regni Sicilię multis decorata privilegiis per retro principes Progenitores nostros, & martyrio gloriosę Virginis, & Martyris Agathę consecrata, maxima devotione fuerit, & sit decorata, Maestas nostra ad illius decorem habens respectum, ferventius in ejus devotione ardescit, & plus multo in pręsentiarum, dum Rever: in Christo Pater, Consiliarius, & Confessor immortalis recordationis Serenissimi Regis, & Domini Genitoris nostri Bernardus Margarithi, magnis virtutibus pręditus, in Episcopum ejusdem noscitur promotus, ob idque illius inclinati supplicationibus omnes gratias, pręrogativas, privilegia, immunitates, libertates, exemptiones, & dona per retro Principes & alios eidem Ecclesię, & Episcopis pro tempore existentibus indultas, & concessas innovamus, & denovo concedimus, &c*; Has Regias literas biennio post Gaspar de Spes Sicilię Prorex ejusdem Bernardi opera inviolabiliter observari pręcepit, atque Alphonsi etiam Rescripta Catanensis Ecclesię favore dudum emanata firmavit, datis Panormi literis XIV. Kal; Aprilis, quas habes apud Grossum (a) Ann. Xpi. 1481 1483

II. Per idem tempus Benedictini Ordinis Sicula Monasteria in unum corpus coaluerunt, rem maxime promovente Mauro Truglio S. Nicolai de Arena Abbate; adeo ut Sicula ea Congreatio S. Nicolai de Arena à plerisque, & ab Uvione (b) fuerit appellata. Illius originem, progressusque latè expendi in Monast: Sicilię Historia. In Catanensi interim Ecclesia nonullis exortis dissidiis Canonici ad sedem Apostolicam rem detulerant.

(a) Cat. Sacra §. 54.

(b) Lig. Vitæ lib. 3.

Ann. Xpi. 1486 rant; & caussa Joanni de Paternione Melitensi tunc Episcopo fuerat demandata, qui juribus rite perpensis, favore Canonicorum contra Bernardum eam adjudicavit; Hic porro quum eximiis meritis commendaretur, mortuo Ausia de Podio Montis Regalis Archiepiscopo à Monachis illis ad eam Ecclesiam postulatur, sed quod id Ferdinando Regi minime probaretur, in sua Bernardus perstitit sede; ubi tandem ętate confectus fatis concessit XII Kal: Julii MCCCCLXXXVI. Ab ejus morte Catanenses Monachi Joannem Paternionium sępius laudatum in suum Pontificem communi voto elegerunt; Romanus verò Pontifex Vicarium sede vacante Andream, Joannis gentilem Cathedralis Basilicę Decanum pręfecit, ac Bartholomęum de Munsone ad jura temporalia, proventusque Episcopatus curandos designavit. Mox Alphonsum Carillos de Alburnoz Hispanum illustrissimę familię, Toletanum Canonicum, & Alphonsi Carillos S. R. C. Cardinalis nepotem Catanesi Cathedrę imposuit, datis Romę literis Idibus Novembribus. Sed Pontificię provisiones Regi, ejusque administris displicuere, hinc Prorex Munsonum Apostolicum Commissarium ab injuncto munere rejecit, aliumque ordinavit; Ferdinandus verò Rex, quod ipse Alphonsum Pontifici non obtulerat, in Episcopum admittere recusavit.

III. Eodem anno piissime, ut vixerat, Bernardus Scammacca in suo S. Marię Majoris Ordinis Prędicatorum Cęnobio in Domino obdormiit, ibique est sepultus, cujus venerabile corpus ad hanc usque diem incorruptum asservatur. De Bernardo suo loco lib: XII. fusius dicemus. Rebus subinde cum Apostolica sede compositis; Alphonsus noster Pontifex à Rege admissus anno

MCCCC-

MCCCCLXXXIX Ecclesię suę possessionem iniit, *Ann. Xpi.* 1489 quumque in Hispaniis adhuc versaretur, Albarum germanum fratrem in spiritualibus, & temporalibus Vicarium, quantumvis laicum virum, delegavit; ob id verò graviter à Pontifice Romano objurgatus, qui Monachis Apostolica authoritate mandavit, ut Albarum contra Ecclesiasticas sanctiones electum ab injuncto repellerent ministeriò, ipsique communi voto, quod Episcopus longe abesset, unum aut plures ex ordine clericali Vicarios designarent; quod naviter impletum. Pauli Coralli per hęc tempora Catanensis patria, Archipiratę celeberrimi, Turcisque infensissimi Venetiis demortui, ac in S. Augustini Cęmeterio tumulati Nicolaus Doglionius meminit. 1491

IV. Degebant tunc cum Ferdinando Acuna Sicilię Prorege Regalis Curię ministri in Urbe Catana, quorum authoritate dissidia inter Magistratum, & Episcopi Vicarium Hieronymum Roseum de jurisdictione certantes x. Kal: Februarias 1492 sunt composita; nec diu subortis aliis denovo jurgiis, quum Ecclesię libertatem violari Hieronymus adverteret, monitos Conscriptos Patres juxta Canonum sanctiones voluit, ac literas dedit, quibus inter alia Rectoris Episcopatus munia prosequitur, ut habes apud Grossum: Translatus eodem anno Alphonsus ad Mylensem, in Hispania sedem, ac secundus Academię Abulensis Preses renunciatus, (atque hinc a nonnullis Abulę Pontifex male dicitur) Franciscum Garsiam Hispanum patria, Gaudicensem Episcopum, successorem habuit, qui suas in Spiritualibus vices eidem Hieronymo Roseo primum, mox Consalvo Matruchio civi suo delegavit. In Apostolicis quibusdam 1493 literis post Carillum Catanensi Ecclesię Burgensem

Ann. Xpi. 1494 gensem Thesaurarium præfuisse, legit Basilis, ut ipse testatur. (a) Sed hanc etiam dignitatem tenuerit ne Garsias, an verò alius ab ipso fuerit, moxque Episcopatui nuncium remiserit, cujus loco Garsias designatus, incompertum habeo; id citra dubium cathedram sibi commissam hunc etiam minimè invisisse.

(a) M.S.Sched. in Archiv. Cathedr.

V. Capta Granata Ferdinandus Rex Judæos omnes suis excedere regnis, lata lege, jussit; Gens itaque superstitiosa è Sicilia etiam pulsa, atque ex urbe Catana, ubi Synagogam habebat, hàc illàc dispersa, majori ex parte in Africam trajecit. Tunc Catanenses, quod Civilis Basilicæ ædibus eodem anno coronis ultima fuerit imposita, lapidem hunc erigendum curarunt. 3 *Rosilio Capta Granata.* I *Judæis Pulsis. Medio Clarior Resurgo*: *Ferdinando R. Cunaque Regente* MCCCCLXXXXIII. Sequenti
1494 anno ex literis Messanæ signatis XV. Kal. Julii data est Catanensi Senatui suprema, ac libera de rebus ad salutem spectantibus judicandi facultas, quoties aut à pestilentiæ morbo, aut ab alio quovis malo urbi periculum immineret (b) Non diu post Ferdinandus Prorex morti proximus Monachis S. Agathæ, ut sacrum pro ejus anima quotidiè offerrent, amplum latifundium juxta Panormum in regione Zisæ legavit; mortuus in majoris Basilicæ Sacello eidem divæ Agathæ dicato sepeliri voluit. Extat è pario marmore mausoleum hoc epigrammate: *Jesus. Maria. Hìc Jacet D. Ferdinandus De Acuña Siciliæ Prorex, Patria Castellanus, Patre Comite de Buendia, Illustri Scilicet Genere de Acuña Genitus, Aspectu, Atque Animo Regius, Ac Virtutū Omniū Cumulus, Literatorum Cultor, Et Armis Strenuus. Hunc Proborum Et Doctorum Chorus deflet; Cujus Corpus Tametsi Terris*

(b) Reg. Priv. Tab. Sen.

ris sit Conditum, Pia Tamen Anima Beatorū Obtinet Ann. Xpi.
Gloriam. Insidet ejusdem simulacrum arcę sepul- 1494
chrali flexis genibus, extensis supra librum manibus effictum, ponè puerulus ensem dextera, clypeum lęva prehendit. Circa basim utrinque scriptū.

Fernandus Cuneus, Justus, Prudensque, Benignus,
Sicilię Prorex conditur hoc tumulo.
Quem lacrymis Conjux decorat sua chara Maria.
Altavilla, donans hoc pietatis opus.
Moribus iste Cato fuerat, sed pectore Cęsar,
In quo virtutum fulserat omne genus.
Antę oculos hunc semper habe virtutis Amator;
Sic cęlo, & terris nempe probatus eris.
Vixit Annos XL *Obiit* XI *Decembris Anno Salut: Domin:* MCCCCLXXXXIV

VI. Albarus Paternionius Sexvir sequenti an- 1495
no ad Ferdinandum Regem, ejusque Uxorem Isabellam patrię nomine legatus contendit. Hìc adeo prudentiâ, dexteritate, ac moribus in aula sese commendavit, ut iisdem principibus apprime charus evaserit, illorumque subinde non semel epistolis honorari meruerit. De eo rursus suo loco fusiori calamo agemus. Mortuus sub idem tempus Franciscus Pontifex Joannem Deza, sive de Aza successorem accepit ex Regiis literis Burgis VII. Kal: Octobris MCCCCXCVI, qui mox ad Ove- 1496
tensem Cathedram assumptus à Pirro dicitur. Joanni Franciscus de Prades Valentinę Ecclesię Alumnus, Rege volente XIII Kal: Aprilis, ac Pontifice confirmante XVI. Kal: Majas Anno MCCCCXCVIII subrogatur, qui ne Principis templi 1498
ędificia vetustate sordescerent, ut in illorum refectione auri uncię centum ex juribus Episcopatus quotannis impenderentur, à Rege literas exoravit sub Dat: Graanatę XI. Kal: Octobris, Idem,

ut

Ann. Xpti. 1506 ut Ecclesię suę privilegia sarta tecta custodirentur ab omnibus, apud Joannem de La nuza Siciliam pro Rege moderante egit, qui *Observatoriales*, ut vocant, IX Kal: Decembris ejusdem anni expediri mandavit. Tunc etiam sollemni totius cleri supplicatione devota B. Marię V. Statua ex Liguro marmore, Joannis Cagini opus, ad Minorum Fratrum, quos de Observantia dicunt, Ecclesiam sub titulo S.Marię, & Jesu deducta est, ubi hodie à piis Fidelibus religiosissimè colitur.

VII. Sęculo Sextodecimo allabente Cathedralis Basilicæ Valvas emblematis, sententiisque affabre expolitas ex integro Franciscus Pontifex instituit, gentilitia stemmata, atque epigraphem adjecit: *Sub divo Fedinando Rege Castelię, & Aragonum, Granatę Expugnatore, Et Judeorum Expulsore, Anno Domini* MD. *Ad Laudem Dei, Divęque Agathę Franciscus Detz Prats, Nuncius Apostolicus, Episcopus Catanensis has portas fieri jussit. Procurante Domno Pascasio de Ansano ejus Provisore, Per Parisium Calichi Architectorem Catanensem*. Prȩsulatu sese Franciscum abdicasse favore successoris, dum apud Romanam curiam ageret, scribit Pirrus ex libris Protonotarii die VII Februarii superioris anni; Verumenimvero, nedum allata Valvarum inscriptio id falsum evincit, sed instrumentum quoque à Grosso allatum, ubi legitur ex illius morte X Kal: Novembris Catanensem Sedem vacasse, Monachosque unanimi consensu Matthęum Juvinum, & Hieronymum Sismundum in Capitulares Vicarios elegisse. Forte Francisci renunciatio facta in Didaci Hispalensis Ecclesię Decani gratiam Regi minimè arrisit; hinc nonnisi eo mortuo Didacus fuit Episcopus subrogatus, qui, & ipse brevi etiam Di-

 gnitati

gnitati nuncium remisit, ac Raymirez, & Gusmano locum cessit. In idem ferme tempus, tradit Caietanus (a) celebre illud prodigium incidisse, Ephebi Catanensis è Byzantio, ope Virginis Deiparæ, momento temporis, in patriam translati; de quo nos fusius lib. xx quum de S. Mariæ Degalensis antiquissimo Templo dicemus. *Ann. Xpi. 1501*

(a) *De Imagin. B.M. Virg.*

VIII. Anno MDI. tertio Nonas Aprilis Pontificio cultu, sollemnique pompa, Jacobus Episcopus equo vectus sub pallio à Senatoribus, qui & ipsi in equis procedebant, substentato, Catanam ingreditur, (b) (Hunc cum Didaco perperam confundit Pirrus) paucosque post dies S. Agathæ lipsana Venerationis ergo lustrare voluit. En Instrumentum in vetusto quodam codice Catanensis S. Mariæ Majoris Ordinis Prædicatorum Cenobii extra mœnia manu F. Joannis de Falco Catanensis exaratum: *Revisio Capitis, & Viscerum S. Agathæ Virginis, & Martyris Catanensis, habita die 19. Aprilis 4. Indict. 1501. die Lunæ, hora secunda noctis.*

(b) *Reg. Senat. 4. Ind. fol. 184.*

Reverendissimus Jacobus Ramirez de Guzman Catanensis Episcopus, unà cum magnifico Alvaro de Paternione tanquam Patricio, D. Bartholomæo Asmundo tanquam Jurato, magnifico Matthæo Juvini tanquam Thesaurario, & Vicario in spiritualibus, Fr. Hieronymo de Asmundo Vicario, Fr. Andrea de Paternione tanquam Decano Majoris Ecclesiæ, ac Magistro Vincentio Archiphel aurifice, fuerunt in custodia Beatissimæ Virginis, & Mart. Agathæ, dictusque Reverendissimus Episcopus volens videre Caput dictæ Virginis, fecit aperiri quoddam cataractum in capite dictæ Virginis, & sic extraxerunt Caput ibi positum, & invenerunt illud purum, & immaculatum, habens

capillos

Ann. Xpi. *capillos nonnullos ad colorem avellanæ. Oculi ejus erant clausi, Aures desiccatæ, Os ejus parum apertum, Dentes albissimi, pellis Faciei impassuluta, seu desiccata, Nasus erat sanus, & venustissimus; & coopertum erat caput quodam velo serico albissimo, sano, & novo. O mira res, quod jam sunt plures anni, quod non est memoria hominum, quod tale caput apertum nunquam fuit à tempore Reverendissimi Joannis Piscitelli Episcopi Catanensis, quod jam adhuc sunt anni sexaginta, vel circa. Et sic postea viderunt intus Corpus ejus, & viscera, atq; interiora arida, & quasi impassuluta, odorantia omni mirabili odoramento, & refragantia Divino odore. Et sic omnes ibi adstantes osculati sunt caput, & reposuerunt ad locum suum, & admirati omnes recesserunt, devotè, & plenis lacrymarum oculis.*

Habes illud etiam penes Pirrum, qui Joannem de Falco vitæ innocentiâ clarissimum, suis Netinis perperam adscribit. De eo nos Lib. XII.

1503 IX. Biennio post Æs Campanum tota Sicilia celeberrimum jam diù fractum, denuo Jacobi opera fusum docet inscriptio extremis ejusdem oris adjecta: *Jacobus Raymirez de Guzman, natione Hispanus, S. T. D. Catanensis Episcopus Hanc diu fractam propriis sumptibus, & confici, & augeri jussit Anno* MDIII. Pendit libras viginti duo mille, & quincentas, patet per circuitum palmos 22. 4. Id porro per suos præstitisse Jacobum haud indubiè putamus; in laudato enim instrumento Visitationis reliquiarum S. Agathæ hæc subduntur. *Postea Reverendissimus Episcopus recessit ab hoc Regno* 20. *Julii* v. *Indic.* 1502, *& mortuus fuit sicut Domino placuit in Flandria die* 23. *Octobris* XII. *Indic.* 1508, *& mense sequenti crea-*

tus fuit Episcopus Jacobus Conchilles. Quæ ultima sanè verba allucinatum, ut optimè Grossus advertit, (*a*) Pirrum fuisse arguunt, dum in Cat: Eccl. notitia scribit: Jacobum ad Ilerdensem sedem in Hispania assumptum, Julii II. Rom. Pontificis authoritate, anno MDIV. Joannem Cardinalem Columnium accepisse successorem; Columna enim post Conchilles Catanensis Pontifex renunciatur, ut mox dicendum. Interim Senatus decreto vetustissimi Amphitheatri rudera vulgo Colossei, juxtà Stesichori, seu Acis portam, Joanni Joenio, viro patricio, ut in privatas cederent ædes, area verò in domestici viridarii usum converteretur, ob ejus in patriam merita, anno MDV. concessa legimus; Hæc porro idcirco memoraverim, ut ad hanc usque ætatem tanti ædificii perstitisse reliquias, innotescat, quas hodie funditus eversas dolemus. Per idem tempus Viti Catanisii Siculæ Benedictinæ familiæ Abbatis, & Præsidis S. Nicolai de Arena Alumni opera, Italicæ Casinensi ejusdem Ordinis Congregationi, quæ magna celebritate, ac disciplinæ Regularis incremento efflorebat, Siciliæ Cœnobia uniuntur Julio II. Rom: Pontifice, ac Ferdinando Rege rem confirmantibus. Hoc ipso anno Urbis nostræ Administris Joannes de Lanuza Prorex indixit, ne aliquid contra Ecclesiæ, aut Episcopatus jura molirentur, ex literis Panormi VII. Kal. Augusti signatis, quas refert Grossus.

An. Xpi. 1504

1505

(*a*) Cat. Sacr. §. 60.

X. Anno MDVI. Ferdinandus Rex, ut S. Mariæ Novælucis Abbatia Catanensi Nosocomio à morte Joannis Paternionii, tunc Abbatis, & Archiepiscopi Panormitanì uniretur, perscripsit pridie Kal: Junii; At quum sexennio circiter elapso, illa vacasset, Joanni de Cabrera eamdem, promissi im- 1506

si im-

Ann. Xpi. 1507 si immemor, Rex commendavit. Quùm porro Prorex Lanuza Neapolim, ubi tunc Ferdinandus degebat, enavigasset, idem Joannes Paternionius Regni præfecturam nactus, egregie sese commendavit, quod munus triennio post summa etiam cum laude gessit. Interim ad eumdem Regem in Hispanias ob Philippi Austriaci mortem revocatum Albarus Joannis frater Catanensis Urbis le-
1508 gatus se contulit. Nec diu post fidelium cultu frequentissimum S. Mariæ de *Grutta* templum prope Carmelitarum Cęnobium, eorumdem Fratrum curę commendatur, ea lege, ut singulis Dominicis, festisque diebus sacrum in eo celebrare, ac ejusdem Virginis festum suis anni temporibus sollemni pompa peragere tenerentur; census denique nomine, Cathedrali Ecclesiæ Nonis Februarii cereum penderent, ut ex diplomate in Tabu-
1508 lis Episcop: sub dat: Catanę XII Kal: Julii MDVIII.

XI. Quodnam id Deiparę Templum fuerit, aut qua occasione olim extructum hisce verbis prodit Grossus (a) *Mulier quędam*, incertum quo tempore, *Intemeratæ Virgini pientissimo devotionis æstu devincta, ejusdem apparitione dignata, noctu per somnium eam intueri, placideque sibi alloquentem, admonentemque audire visa est, ut suam ipsius iconem sub immensa saxorum mole delitescentem serio quæreret, simulque locum, ubi hæc fieri oporteret, sibi designari animadvertit. Mane igitur evigilans, confestim rimatur, menteque secum ipsa perpendit, haud quaquam esse otiosum, quod tam insolitum videbatur; quare cęlitus sibi impositis obtemperare studens mandatis, loculum à Virgine designatum protinus fodit, & quæ dedit intellectum, ut suam imaginem quæreret, illa eadem se ipsam mox obtulit quæsitam; quod ubi factum est,*

(a) Decach. Cat. Chor. 2 m. p.

ctum est, piorum eleemosynis in ipsius Dei Genitricis Ann. Xpi. 1509
honorem eo loci, ut soli angustię passę sunt, templum erectum est, in cujus parietibus res per ordinem gesta picturis, pios intuentium affectus solicitantibus, graphicè expressa est. Hucusque Grossus.

XII. Sequenti anno oblata totius Siciliæ nomine à Raymundo de Cardona Prorege, ac Legato Capitula Ferdinandus Rex datis in Vallisoleti oppido literis, v. Idus Octobris, confirmavit. Ea inter num: LXVI, Urbs nostra tertia Regni Soror Panormo, ac Messanæ omnino compar, ut olim Ludovici Regis privilegio, declaratur. Per idem quoque tempus in mortui Jacobi Raymirez Episcopi locum alter Jacobus Conchilles Hispanus, ut supra innui, sufficitur. Hic S. T. D. Regius in Sicilia Major Capellanus, & S. Luciæ de Mylis Abbas, Episcopus etiam Oppidanus in Calabria, ex hac Ecclesia ad nostram translatus, Rege volente, ac Julio II. Pontifice ex literis Romæ VII. Kal: Martii elapsi iam anni confirmante, quod in Apostolico rescripto nulla *Juris Patronatus* Regii facta fuisset mentio, Sedis suæ possessione privatus, non nisi appositis in Diplomate verbis illis: *De Jure Patronatus* Regis *Siciliæ* receptus est. Diœcesim quum ex munere lustraret, Templum S. Leonis in Opido Aydonis Pontificali ritu Sacro linivit oleo: (Tradunt Aydonenses, qui & olim Herbitenses, S. Leonem II. Rom. Pontificem origine, & nativitate suum fuisse) Subinde Jacobus ad Ilerdensem Cathedram evocatus anno MDXII nostræ valedixit.

XIII. Joannes Paternionus Panormitanus Archiepiscopus pene octogenarius post multa præclarè gesta v Kal: Februarii MDXI piissime, ut vixerat, mortem oppetiit in principe suæ Cathedrę 1511

templo

Mun. 35 templo tumulatus. Illum à Romano Pontifice e-
1512 vocatum, ut ad Cardinalatus apicem eveheretur
Adria apud Pirrum, aliique referunt, Regis vices
bis in Sicilia tenuit, eximiaque demum doctrina,
Jurisque scientia effloruit, ob quam Doctoris Fun-
damentalis apud Siculos sibi nomen comparavit.
De eo alibi. Ob translationem Jacobi ad Ilerdensem,
ut innui, Sedem, urbis nostræ Præsulatum Joanni
Cardinali Columnio Tituli S. Mariæ de Aquiro Ro-
manus Pontifex, Catholico Rege inconsulto contulit,
quem Canonicorũ Collegium in possessionem indu-
xit. Verumenimvero irritam eam esse VII Idus Se-
ptembris Ugo de Moncada Prorex, ac Regni privile-
giis refragari, declaravit. Subinde ejusdem Ugonis
literis summo Academiæ Catanensis commodo non-
nulla Messanæ pridie Kal. Augusti decernuntur:
*Ut nulli scilicet, nisi in publico, & universali Stu-
dio laurea insignito liceret Lectoris munere Catanæ
fungi; Ut Laureati in Catanensi Universitate li-
beram exercendi Medicinæ artem, nulla ab Archia-
tro Regni expetita, aut obtenta licentia, faculta-*
1513 *tem haberent.* Hinc rursus sequenti anno, *ut auge-
rentur Scientiarum professoribus honoraria, atque
ad id munus electi; si abnuerint, jure Civitatis ipso
facto destituti censerentur;* die XVII. Octob. statutum.

XIV. Eodem anno VI. Kal. Aprilis, in quem sollemne Paschæ Dominicæ festum incidit, quum in Cathedrali Basilica celebri, ac sollemni pompa Benedictus de Asmari Prior, absente Pontifice, in magna populi, ac magistratus frequentia, sacris operaretur, quidam Joannes Baptista Rizzus Sartor, aut Hebraicæ perfidiæ, aut Hæresis assertor, vel, ut alii scribunt, ex diutina infirmitate mentis inops prope aram principem factus, repentino, ac cæco impetu Sacrosanctam Hostiam, dum elevaretur, è

Sacer-

Sacerdotis manibus eripuit, confugiensque, secus *An. xpi.* idem altare sese proripere tentavit. Populo universo, 1513 ac Clero accurrente, parum abfuit, quin sacrilegus in frustra discerperetur; cumque divinum panem anxiè in ejus manibus quærerent, illum non sine prodigio integrum, atque illæsum in ejusdem altaris mensa invenerunt, quem Sacerdos reverenter elevatum, multitudini sese in lacrymas effundenti ostendit; Confecto Sacrificio, Plebs tumultuariè arreptum Joannem ante ejusdem templi fores, ingenti excitato incendio, vivum comburit. Ecclesiasticum verò Tribunal de vita malè traducta, atque hæreseos labe infecta rite notatum, perpetuò infamem eumdem subinde declaravit, ac de miraculo publicè perpetrato decretum condidit. *Hinc factum* subdit Basilis, (a) *ut deinceps principio Præfationis in urbe Catana, ejusque finibus campanæ ad convocandum populum pulsentur, quem ritum ab aliquot Ecclesiis susceptum videmus*. Extat facinus in libris publici Senatus Tabularii etiam exscriptum.

(a) *Id. f. Rep. Tab. Senat.*

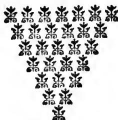
XV. Cardinale Columnio renunciante, Catanensis Pontifex Gaspar Pau Hispanus inauguratur, 1514 qui per Joannem Sanchez possessionem iniit, Ecclesiamque aliquandiu absens administravit. Per idem tempus in Libro, quem *Rubrum* vocant, descriptas Cæremonias, ad Catanensē Senatum spectantes, Albari Paternionii industria collectas, & ordinatas legimus, quas Ugo Prorex sua authoritate firmavit. Idem sequenti anno nova Regni Capitula Ferdinando Regi obtulit, ut ab eo firmarentur; Hinc num: XXI, qui est in ordine XCVII. totius 1515 Insulæ Concilium petit, ut Catanensis Academiæ status in meliorem formam redigatur: *Cum non paucæ pecuniarum summæ à Regno extrahantur,*

quod

Ær. Xpi. 1516 *quod Siculi in aliis mundi partibus studiis vaca-
re compellantur, congruumque sit, ac utile, ut universale Studium in Regno habeatur, tum ob scientiarum præstantiam, tum moribus juvenum consulendi gratiam. Et Catanæ, quæ ex præstantioribus Insulæ civitatibus esse noscitur, Studium sit, in quo ob salarii tenuitatem, & professorum penuriam inhabiles fermè ad docendi munus assumuntur; A Regia idcirco Majestate Regnum suppliciter expetit, quatenus aliquam dignitatem, aut Abbatiam eidem dignetur unire, ac Studii reformationem ordinare, quæ quidem Reformatio à Dom. Prorege de Sacri Consilii deliberatione fiat. ℟. Placet Regiæ Majestati, quod Prorex summo studio provideat, ut Studium Catanense reformetur, & quod solvantur salaria integra, pro ut solvi consueverant tempore antiquo personis habilibus, & sufficientibus, & quod ibidem legatur quemadmodum olim legi solebat. Dat. in Civitate Burgorum die 24. Mensis Junii* (a) Ad hanc igitur Reformationem promovendam Catanensis Senatus Petrum Paternionium, & Bernardum Alexandranum viros Patricios ad eumdem Proregem Legatos Panormum destinavit. Sed Ferdinandi Regis mors cœpta consilia intermisit.

(a) In Capit. Reg. sub Ferdin.

FINIS LIBRI VII.

CATANÆ ILLUSTRATÆ LIBER OCTAVUS.

CATANA SUB AUSTRIACIS AB AN. MDXVI AD MDLVI.

Ann. Xpi. 1516

I. FErdinandi Catholici mortem ingentes in Sicilia tumultus excepere. Ugo, de quo dictum, Siciliȩ Prorex, ambitione, ac cupiditate insignis, plebique, ac Proceribus idcirco infensus, mortem hanc populis omnino occultam volens, generale Regni Concilinm, caussa dissimulata, Panormi indixit; nostri hinc, apud quos Regiȩ mortis nuncius XIII. Kal: Februarii perlatus fuerat, Petrum Cardonam Colisani Comitem, adnitente cum primis Nicolao Tornanbenio Castaniȩ Dynasta, Catanensi, urbis Legatum delegere. Ubi Legati, atque Optimates Panormum convenerunt, Ugo, ut sibi potestas prorogaretur, malis artibus à Sacro Consilio secretò obtinuit. { Est id Consilium apud Siculos Cȩtus eorum, qui Regio ȩrario administrando, supremisque Regni tribunalibus prȩsunt.} Quod Proceres non latuit, quumque sese vacuos dimissos ab Ugone, dilatis comitiis, vidissent, Thermas turmatim sese receperunt, ubi Ferdinando inferiis exsolutis, Caroli inaugurationem summa pompa celebrarunt.

Ex m.s. codice apud Authorem.

Ugo subinde sibi timens, Legatum ab novo Rege ex Hispaniis Panormum advenisse, seque confirmatum in Insulæ Proregem confinxit. Ad hunc vero excipiendum, deducendumque universa pene effusa Civitate, quum ad aream maritimam pompa pervenisset, Legati personam agentem Triremis Ballistarium esse in vulgus jactari cepit, ab Ugone, ut Siculis illuderet, conductum. Id ubi Magistratus advertit, Urbanum cogere concilium decrevit, cui Blascus Lancea Juris consultissimus, & Patricius Catanensis, Regius Consiliarius, Ugonisque partibus studens interesse postulabat. Non admissus, quod Panormitanis Civibus minimè accenseretur, in locum vi irrupere, suorum manu adjutus, contendens, adeo Plebis animum concitavit, ut fuga se proripere è furentium manibus compelleretur. Populus domum usque illum insequutus, ubi ad Proregis palatium evasisse cognovit, eò delatus, minis, clamoribusque, ut urbe pelleretur, expetebat, cujus annuere votis, Ugo è fenestra sese ostentans, promisit; sed quum moras innecteret, multitudinis & ipse odium incurrit; Facta hinc seditione, Patriciis, ac Proceribus cum plebe conspirantibus, Ugo etiam cum suis Panormo ejicitur, qui veste dissimulata triremim conscendens, Milas primum, subindeque à Messanensibus per Legatos invitatus, Messanam contendit. Blascus cum Ugone evadens Catanam se recepit, quo etiam, quotquot Panormi degebant Catanenses, mox ut facta est in Blascum conspiratio, commigraverant. Ant. Tyk 1516

II. Post dies aliquot, eodem Blasco agente, Hieronymus Guerrera vir Patricius Messanam ad Ugonem tamquam Catanæ Legatus proficiscitur; Prætor verò, ac Senatus Panormitanus, datis ad

nostros

Ann. Dni. 1516 nostros literis, numquam Panormi contra Catanenses conclamatum, ut fama vulgaverat, testari, ut conjunctis viribus in Ugonem insurgerent, suasere. Ugo denique Jacobum Alliata Castelli ad Mare Dominum, Insulæ totius *Locum tenentem*, ut populum in fide contineret, oblatisque immunitatibus, & gratiis, ad suas adduceret partes, Catana in transmisit. Blascus interim, ac alii Patricii ordinis viri vota occulte cogebant, quibus Ugoni regimen firmarent. Verum Catanenses Guerrerio, utpote communi consensu neutiquam adscito, potestatem abrogarunt; Alliatam, ejusdem posthabitis promissis, vacuum remisere; in Blascum insurgentes, ut fuga sibi consuleret, adegerunt; Panormitanisque pro communi caussa operam promittentes suam, Ugoni, qui ad Messanensium famem sublevandam frumenta postulaverat, parere recusarunt. Ugo nihilominus Cęsarem Joenium Leontinos, Guerrerium verò cum potestate Calatahieronem delegavit, qui annona transmissa Messanæ laboranti opitularentur; Sed hic ad Gabellæ diversorium digressus, accepto nuntio, quod, & Calatahieronenses Ugonis etiam imperium detrectarent, sędè ad Proregem regredi, Joenius Leontinis exceptus primum, mox orta seditione, clam se subducere, atque Messanam remeare compulsus est.

III. Inter hæc Conventum Siculi Panormi celebrarunt, atque unanimi suffragio Simonem Vigintimillium Jeracii, & Matthæum Santapau Licodiæ Marchiones Regni Præsides, Ugonis loco, delegere. Petrus verò Cardona Colisani Comes à Catanensibus vocatus, cum potestate Catanam venit, qui turbas à fastiosis excitas componere adnixus, pacem aliquando cives inter constituit. Sub idem porro tempus Gaspar Pau Pontifex, qui biennio ante

ante fuerat inauguratus, sedem invisit suam. Ejus quippe vices Joannes Sanchez Roccadiæ Abbas jam dudum optimè gesserat. Sollemni pompa inter Collisani Comitem, Urbisque Patricium, è Cęnobio S. Mariæ Novælucis, quò ante ingressum diverterat, excepisse Pastorē Catanenses M.S.codex, & Grossus testantur; Sed hic rem peregrinam, ut idem ipse vocat, in sua Catana Sacra refert. (a) *Mos erat antiquitus, ut quoties Episcopus Pontificio amictus ornamento, Urbem infulatus incederet, alter ex Collegiatæ Canonicis, cum altero ex Cathedralis Ecclesiæ Monachis baculum illi pastoralem insimul gestarent. Egrè id ferebant Monachi, nacti igitur occasionem, quam maxime apud Gasparem instabant, ne suo tunc in urbem ingressu id Collegialibus honoramentum permitteret. Acriter ex adverso contendebant Collegiales prærogativa illa, ut alias potiri, neve aut juribus suis excidere sineret, aut gradu, quo stabant, deturbari; Hæc tamen contentionum dissidia ita composuit Episcopus, utrorumque jura pręservare studens, ut scilicet in præsentaneo illo ingressu, neuter illorum baculum gestaret, sed aliquis ex Episcopi Capellanis; donec auditis utriusque juribus, quid juridicè definiendum fuerit sanciatur.* Hęc ille.

Ann. Xpi. 1516

(a) p. 62.

IV. Jamvero Siculorum turbis auditis Carolus Rex Didacum Aquilam, seu de Aglar {Ita m. s. codex} Hispanum, in Insulam cum potestate destinaverat, qui ex urbe Catana arcessitum Comitem, aliosque Regni Proceres in Concilium cogit, Regium aperit mandatum, conjuratosque in Ugonem ad mentem redire, ac Regiæ sese benignitati committere suadet. Obedientiam spondent omnes, Regem nihilominus esse consulendum, ut hac de re maturiùs decerneret, unanimi voto responderunt

An. 1517 sponderunt. Rex itaque consultus Ugonem, ac Comites aliquot accersit; Joannemque de Luna Calatabellottæ, & Vibonæ Comitem Siculis præficit, qui strenuè munus suum executus, turbas undiquè componere satagit. Ugonem ad Regem proficiscentem è nostris Blasius Lancea, Hieronymus Guerrerius, Cæsar Joenius, aliique ex Insula eidem addicti, comitati; totius autem Regni nomine Petrus Cardona, & Fridericus Abbatellius Cameratæ Comes legationem suscepere, quibus, & alii jurisprudentia insignes, ac generis etiam nobilitate præclari adjuncti sunt; ac Matthæus de Dulcetta urbis Catanæ vice cum primis, legali scientia, & ipse instructissimus. Ad Legatorum porrò electionem nonnisi cum Senatus Catanensis suffragio Proceres devenere, ut ex publicis constat Tabulis (a) ubi datas hinc inde Epistolas est legere. Ab excessu porro Cardonæ Franciscus Paternionius Raduse dynasta maleficiorum Quæsitor cum Jure Gladii, vulgo Justitiarius, Catanæ fuerat communi civium voto adlectus, post quem Hieronymum de Asmari Bonvicini Baronem subrogarunt. Verum Regni Præses Lunensis Comes Joannem de Joenio, aliis abrogatis, destinavit, quem Catanenses excipere recusarunt, quin etiam Joannis partibus studentes, qui turri sese concluserant, ac populos vexabant, tormentis bellicis è propugnaculis eductis, atque in illos explosis, ad deditionem coactos carceri addixere; quumque adventare eumdem Joannem cum Adranensi Comite militibus instructum accepissent, erumpentes, ad Vallis currentis agrum usque progressi, illos, unde venerant, redire compulerunt. Acta hæc fuisse Mensibus Martio, & Aprili Codex m. s. enarrat.

(a) Tabul. Sen. An. 1517. f. 356.

V. Majo allabente Hector Pignatellus Montis-

tis Leonis Comes, Insulæ Prorex Panormum appulit, qui datam ab Rege veniam populo universo, viginti tantum exceptis, per R. C. Tribunal proferendis edixit; qua prolata sententia, seditionis authores partim voluntario exilio viam sibi salutis quæsivere, partim rursus in Regios Consiliarios duce celebri Joanne Luca Squarcialupo viro Patricio, Panormi conspirarunt. Interim Raymundum Bonajutum Justitiarium Catanæ urbis Pignatellus designaverat mense Junio, quem frustra recusare conati, nonnulli ex Patriciis sceleris sibi conscii, urbe tandem excedere decreverunt; Et Franciscus Paternionius cum aliquot Sociis Leontinos, Guillelmus Barresius Militellum sese recepere. Adveniente Bonajuto, Cæsar Joenius ex Hispania redux, aliique, qui Ugoni faverant, in Patriam regressi sunt; Panormi vero x Kal. Augusti seditionis incendium denuo excitatum, Palatii fores, vulgo *Hosteri* in maritima area vi reseratæ, atque immerita morte à furenti populo Magnæ Regiæ Curiæ Judices Nicolaus Cannarellus Palatiolensis, sed incolatu Syracusanus, vir senio venerandus, ac Joannes Thomas Paternionius Catanensis, moribus, literisque ornatissimus primum, mox alii ex Regiis Administris afficiuntur. Blascus Lancea, qui è Belgio redierat, ad necem diu quæsitus, bonorum, ac supellectilis direptione pœnas luit. His Catanam per epistolas delatis, Joenii, Guerrerius, aliique, qui contra Paternionios, & Barresium agmen ducebant, sibi timentes, Proceres aliquot per nuncios Catanam evocarunt; Adfuere hinc Thomas Montecatinus Adrani Comes, Catanensis, ejusque frater Monfortis dynasta, necnon Ferulæ Dominus, aliique armis, ac militibus stipati, urbemque, excubiis dispositis, munierunt. Gaspar Ponti-

fex

Ann. Xpi. 1517 sex interim tot malis impendẹtibus occurrere quum vellet, pacis se conciliatorem obtulit, nec Adranensis Comes abnuebat, qui per dies aliquot Episcopi ædes, de pacis conditionibus acturis, incoluit. Leontinos igitur Pastor optimus contendens, Franciscum Radusæ Dynastam, & Barresium convenit, qui ad Ecclesiam S. Mariæ de Infirmis in agro Leontino Episcopo obviam venerant, seque ad concordiam ineundam paratos profitentur, lætumque Gasparem dimittunt. Verum Adranensis, ac Socii mentem mutaverant, quumque Episcopus instaret, moras primum trahere, subinde pacem omnino recusare. Quod ubi Paternionius accepit, accitis undique sodalibus, Acim navibus se contulit, indeque terrestri itinere, aliis sibi adjunctis, Catanam veniens, in agro Armisio XII. Kalend: Septembris castra posuit; ubi ballistis exagitatus, quas naves emittebant, paullo ante ex urbe Messana pulvere pyrio, armisque onustæ ad Montecatinos, Joeniosque destinatæ, S. Mariæ de Annunciata Carmelitarum Cœnobium occupavit.

VI. Excurrebant per urbem totam Adranensis, Joenius, Guerrerius, ac consortes populis animos addentes, suosque milites ad pugnam strenuè conserendam excitantes; ac ne mœnibus conclusi, hostium vires pertimescere viderentur, è Porta in Stesichori aream, quæ Acis dicitur, erumpentes, illos provocabant, qui in equis etiam imperterritè, cum electa suorum manu prodeuntes bellum iniere. In eo quamvis paucissimi utrinque ceciderint, Comes tamen hasta percussus, parum abfuit, quin equo deturbaretur; hinc se vulneratum sentiens, paulatim loco cedere compulsus, in urbem se recepit, quo abeunte, reliqui animo concidentes, fugam capessernnt. Barresius victoria

bene usus per Acis portam, Paternionius verò Ann. Xpi.
per Portam Regiam, Patriam ingressi, milites a- 1517
liquot prædæ intentos cohibuere, mox urbe paca-
ta, Translationis Beatæ Agathæ diem festum octa-
vum IX Kalend: Septembris celebrarunt; Mon-
tecatinus Comes, Joenius, ac Socii Adranum pro-
fecti sunt. Non diu post oppressis Panormi sedi-
tionis authoribus, Pignatellus, qui Messanam con-
fugerat, è proxima Calabria Pedites, Equitesque
evocavit, quibus stipatus, Randatium profectus
de noxiis supplicium sumpsit, inde Catanam se
contulit. Ex ea, ineunte anno MDXVIII. clam Fran-
ciscus Paternionius, Guilelmus Barresius, Vassal-
lus Gravina cum filiis, Franciscus Castellus, &
Franciscus Statella Patricii ordinis, aliique è ple-
be, qui turbas concitavere, sese proripuerant, ac 1518
illi è contra, quos paulò ante exterres vidimus,
ad propria redierant, quorum precibus Prorex in-
clinatus, equestres copias Leontinum transmisit, Pe-
dites verò in Acensium finibus consistere præce-
pit. Tradit Fazellus, eumdem in urbis nostræ
ingressu, portam suo jussu clausam ter ense per-
cussisse, ut illam vi expugnatam ostenderet, quod
(a) etiam Bonfilio memoratum (a) Procedens igitur
Sic. Histor. par. 2. lib. 1. inter urbanum Magistratum, ac proceres, solis cen-
tum hastatis militibus Liparensibus instructus, ad
principem S. Agathæ ædem, ante ejusdem fores,
urbis, & Ecclesiæ privilegia, sanctè se servaturum,
de more, in manibus Episcopi juravit, inde in
Arcem se recepit. Septimo Kalendas Martii Cæ-
sarem Joenium Maleficiorum Quæsitorem consti-
tuit, mox instituta super noxios quæstione Hiero-
nymum de Asmari Bonvicini Baronem Leontinis
in fuga interceptum, Franciscum Tortoretum, ac
Leontinensem alium equestrem virum capite ple-
cti,

Ann. Xpi. 1537 *Agrigenti, & tota pene insula sunt auditi. E quibus, parvo terræmotu facto, domorum concussa tecta simul, & parietes nutabant. Hi igitur sonitus, mugitusque cum increbescerent, tertio Idus Maji in Ætna sub colle, quem incolæ Sparverium vocant, hiatus quidam insoliti sunt aperti, è quibus tanta ejusdem materiæ igneę moles egesta est, ut quatriduo 15. p. m. iter conficiens, obvia quęque sternendo exusserit, ac ad Cœnobium usque S. Nicolai de Arenis defluxerit; ubi conglobatus Monasterio intacto, Nicolosum, & Mompilerium pagos adortus, plures eorum domos excussit, obruitque. Terręmotu quoque frequenti Catana, & vicinæ urbes adeo sunt convulsæ, ut cives, relictis urbibus, ad campestria salutem sibi quęsierint. At populus, & Clerus Catanensis cum ad p. m. ferè 12. vicina, ac ocyus ad sese deferri prospicerent, ad aras D. Agathæ confugientes velum protulerunt, quo eminus projecto, ignis constitit, ac mox sedatus est, & Ætna tonare desiit. Verum Crater montis supremus, non modo mons ipse, ac finitima, sed ad Pelorum, ac Pachynum, quin immo, & Calabriæ, Cosentiam usque, interjacentia oppida cineribus operta; maria quoque adeo sint circumfusa, ut trecentis p. m. à Sicilia distantes naves, quæ Venetiis Messanam navigabant, à ventis ferventibus late cinere ejecto, sedatę sint, prout ipsi nautæ postmodum retulerunt. Ætna deinde, cum cineres evomere desiit, magno fragore, ac fremitu mugire cępit, & inter mugitus ipsos summus montis apex abruptus, ac cratere superno absortus est. Nam ætate mea clivulus à crateris orificio per passus ferme centum insurgebat, undique præcisus, qui totius montis supernus erat vertex; quo tum intra voraginem palam absumpto, Ætna fa-*

tus fuit Episcopus Jacobus Conchilles. Quæ ultima sanè verba allucinatum, ut optimè Grossus advertit, (*a*) Pirrum fuisse arguunt, dum in Cat: Eccl. notitia scribit: Jacobum ad Ilerdensem sedem in Hispania assumptum, Julii II. Rom. Pontificis authoritate, anno MDIV. Joannem Cardinalem Columnium accepisse successorem; Columna enim post Conchilles Catanensis Pontifex renunciatur, ut mox dicendum. Interim Senatus decreto vetustissimi Amphitheatri rudera vulgo Colossei, juxtà Stesichori, seu Acis portam, Joanni Joenio, viro patricio, ut in privatas cederent ædes, area verò in domestici viridarii usum converteretur, ob ejus in patriam merita, anno MDV. concessa legimus; Hæc porro idcirco memoraverim, ut ad hanc usque ætatem tanti ædificii perstitisse reliquias, innotescat, quas hodie funditus eversas dolemus. Per idem tempus Viti Catanisii Siculæ Benedictinæ familiæ Abbatis, & Præsidis S. Nicolai de Arena Alumni opera, Italicæ Casinensi ejusdem Ordinis Congregationi, quæ magna celebritate, ac disciplinæ Regularis incremento efflorebat, Siciliæ Cœnobia uniuntur Julio II. Rom: Pontifice, ac Ferdinando Rege rem confirmantibus. Hoc ipso anno Urbis nostræ Administris Joannes de Lanuza Prorex indixit, ne aliquid contra Ecclesiæ, aut Episcopatus jura molirentur, ex literis Panormi VII. Kal. Augusti signatis, quas refert Grossus.

Ann. Xpi. 1504

1505

(*a*) Cat. Sacr. Eccl. §. 60.

X. Anno MDVI. Ferdinandus Rex, ut S. Mariæ Novælucis Abbatia Catanensi Nosocomio à morte Joannis Paternionii, tunc Abbatis, & Archiepiscopi Panormitani uniretur, perscripsit pridie Kal: Junii; At quum sexennio circiter elapso, illa vacasset, Joanni de Cabrera eamdem, promissi im- 1506

An. Xpi. si immemor, Rex commendavit. Quùm porro Pro-
1507 rex Lanuza Neapolim, ubi tunc Ferdinandus degebat, enavigasset, idem Joannes Paternionius Regni prefecturam nactus, egregie sese commendavit, quod munus triennio post summa etiam cum laude gessit. Interim ad eumdem Regem in Hispanias ob Philippi Austriaci mortem revocatum Albarus Joannis frater Catanensis Urbis le-
1508 gatus se contulit. Nec diu post fidelium cultu frequentissimum S. Mariæ de *Grutta* templum prope Carmelitarum Cenobium, eorumdem Fratrum cure commendatur, ea lege, ut singulis Dominicis, festisque diebus sacrum in eo celebrare, ac ejusdem Virginis festum suis anni temporibus sollemni pompa peragere tenerentur; census denique nomine, Cathedrali Ecclesiæ Nonis Februarii cereum penderent, ut ex diplomate in Tabu-
1508 lis Episcop: sub dat: Catanę XII Kal: Julii MDVIII.

XI. Quodnam id Deiparę Templum fuerit, aut qua occasione olim extructum hisce verbis prodit Grossus (*a*) *Mulier quędam*, incertum quo tempore, *Intemeratæ Virgini pientissimo devotionis æstu devincta, ejusdem apparitione dignata, noctu per somnium eam intueri, placideque sibi alloquentem, admonentemque audire visa est, ut suam ipsius iconem sub immensa saxorum mole delitescentem serio quæreret, simulque locum, ubi hæc fieri oporteret, sibi designari animadvertit. Mane igitur evigilans, confestim rimatur, menteque secum ipsa perpendit, haud quaquam esse otiosum, quod tam insolitum videbatur; quare cęlitus sibi impositis obtemperare studens mandatis, loculum à Virgine designatum protinus fodit, & quæ dedit intellectum, ut suam imaginem quæreret, illa eadem se ipsam mox obtulit quæsitam; quod ubi factum est,*

(*a*) Decach. Cat Chor. 2 m. p.

ctum est, piorum eleemosynis in ipsius Dei Genitricis honorem eò loci, ut soli angustię passę sunt, templum erectum est, in cujus parietibus res per ordinem gesta picturis, pios intuentium affectus solicitantibus, graphicè expressa est. Hucusque Grossus. Ann. Xpi. 1509

XII. Sequenti anno oblata totius Siciliæ nomine à Raymundo de Cardona Prorege, ac Legato Capitula Ferdinandus Rex datis in Vallisoleti opido literis, v. Idus Octobris, confirmavit, Ea inter num: LXVI. Urbs nostra tertia Regni Soror Panormo, ac Messanæ omnino compar, ut olim Ludovici Regis privilegio, declaratur. Per idem quoque tempus in mortui Jacobi Raymirez Episcopi locum alter Jacobus Conchilles Hispanus, ut supra innui, sufficitur, Hic S. T. D. Regius in Sicilia Major Capellanus, & S. Luciæ de Mylis Abbas, Episcopus etiam Oppidanus in Calabria, ex hac Ecclesia ad nostram translatus, Rege volente, ac Julio II. Pontifice ex literis Romæ VII. Kal: Martii elapsi iam anni confirmante, quod in Apostolico rescripto nulla *Juris Patronatus Regii* facta fuisset mentio, Sedis suæ possessione privatus, non nisi appositis in Diplomate verbis illis: *De Jure Patronatus Regis Siciliæ* receptus est. Diœcesim quum ex munere lustraret, Templum S. Leonis in Opido Aydonis Pontificali ritu Sacro linivit oleo: (Tradunt Aydonenses, qui & olim Herbitenses, S. Leonem II. Rom. Pontificem origine, & nativitate suum fuisse) Subinde Jacobus ad Ilerdensem Cathedram evocatus anno MDXII nostræ valedixit.

XIII. Joannes Paternionus Panormitanus Archiepiscopus pene octogenarius post multa præclarè gesta v Kal: Februarii MDXI piissime, ut vixerat, mortem oppetiit in principe suæ Cathedrę 1511

templo

templo tumulatus. Illum à Romano Pontifice e-
1512 vocatum, ut ad Cardinalatus apicem eveheretur Adria apud Pirrum, aliique referunt, Regis vices bis in Sicilia tenuit, eximiaque demum doctrina, Jurisque scientia effloruit, ob quam Doctoris Fundamentalis apud Siculos sibi nomen comparavit. De eo alibi. Ob translationem Jacobi ad Ilerdensem, ut innui, Sedem, urbis nostræ Præsulatum Joanni Cardinali Columnio Tituli S. Mariæ de Aquiro Romanus Pontifex, Catholico Rege inconsulto contulit, quem Canonicorũ Collegium in possessionem induxit. Verumenimvero irritam eam esse VII Idus Septembris Ugo de Moncada Prorex, ac Regni privilegiis refragari, declaravit. Subinde ejusdem Ugonis literis summo Academiæ Catanensis commodo nonnulla Messanæ pridie Kal. Augusti decernuntur: *Ut nulli scilicet, nisi in publico, & universali Studio laurea insignito liceret Lectoris munere Catanæ fungi; Ut Laureati in Catanensi Universitate liberam exercendi Medicinæ artem, nulla ab Archiatro Regni expetita, aut obtenta licentia, faculta-*
1513 *tem haberent.* Hinc rursus sequenti anno, *ut augerentur Scientiarum professoribus honoraria, atque ad id munus electi, si abnuerint, jure Civitatis ipso facto destituti censerentur;* die XVII. Octob. statutum.

XIV. Eodem anno VI. Kal. Aprilis, in quem sollemne Paschæ Dominicæ festum incidit, quum in Cathedrali Basilica celebri, ac sollemni pompa Benedictus de Asmari Prior, absente Pontifice, in magna populi, ac magistratus frequentia, sacris operaretur, quidam Joannes Baptista Rizzus Sartor, aut Hebraicæ perfidie, aut Hæresis assertor, vel, ut alii scribunt, ex diutina infirmitate mentis inops prope aram principem factus, repentino, ac cæco impetu Sacrosanctam Hostiam, dum elevaretur, è

Sacer-

Sacerdotis manibus eripuit, confugiensque, secus idem altare sese proripere tentavit. Populo universo, ac Clero accurrente, parum abfuit, quin sacrilegus in frustra discerperetur; cumque divinum panem anxiè in ejus manibus quærerent, illum non sine prodigio integrum, atque illæsum in ejusdem altaris mensa invenerunt, quem Sacerdos reverenter elevatum, multitudini sese in lacrymas effundenti ostendit; Confecto Sacrificio, Plebs tumultuariè arreptum Joannem ante ejusdem templi fores, ingenti excitato incendio, vivum comburit. Ecclesiasticum verò Tribunal de vita malè traductâ, atque hæreseos labe infecta rite notatum, perpetuo infamem eumdem subinde declaravit, ac de miraculo publicè perpetrato decretum condidit. *Hinc factum* subdit Basilis, (a) *ut deinceps principio Præfationis in urbe Catana, ejusque finibus campanæ ad convocandum populum pulsentur, quem ritum ab aliquot Ecclesiis susceptum videmus*. Extat facinus in libris publici Senatus Tabularii etiam exscriptum. An. xpi. 1513

(a) *Id. f. Rep. Tab. Senat.*

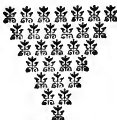
XV. Cardinale Columnio renunciante, Catanensis Pontifex Gaspar Pau Hispanus inauguratur, 1514
qui per Joannem Sanchez possessionem iniit, Ecclesiamque aliquandiu absens administravit. Per idem tempus in Libro, quem *Rubrum* vocant, descriptas Cæremonias, ad Catanensē Senatum spectantes, Albari Paternionii industria collectas, & ordinatas legimus, quas Ugo Prorex sua authoritate firmavit. Idem sequenti anno nova Regni Capitula Ferdinando Regi obtulit, ut ab eo firmarentur; Hinc num: XXI, qui est in ordine XCVII. totius 1515
Insulæ Concilium petit, ut Catanensis Academiæ status in meliorem formam redigatur: *Cum non paucæ pecuniarum summæ à Regno extrahantur*,

quod

Ann. Xpi. *quod Siculi in aliis mundi partibus studiis vaca-*
1516 *re compellantur, congruumque sit, ac utile, ut universale Studium in Regno habeatur, tum ob scientiarum præstantiam, tum moribus juvenum consulendi gratiam. Et Catanæ, quæ ex præstantioribus Insulæ civitatibus esse noscitur, Studium sit, in quo ob salarii tenuitatem, & professorum penuriam inhabiles fermè ad docendi munus assumuntur; A Regia idcirco Majestate Regnum suppliciter expetit, quatenus aliquam dignitatem, aut Abbatiam eidem dignetur unire, ac Studii reformationem ordinare, quæ quidem Reformatio à Dom. Prorege de Sacri Consilii deliberatione fiat. ℟. Placet Regiæ Majestati, quod Prorex summo studio provideat, ut Studium Catanense reformetur, & quod solvantur salaria integra, pro ut solvi consueverant tempore antiquo personis habilibus, & sufficientibus, & quod ibidem legatur quemadmodum olim legi solebat. Dat. in Civitate Burgorum die 24. Mensis Junii (a)* Ad hanc igitur Reformationem promovendam Catanensis Senatus Petrum Paternionium, & Bernardum Alexandranum viros Patricios ad eumdem Proregem Legatos Panormum destinavit. Sed Ferdinandi Regis mors cœpta consilia intermisit.

(a) *In Capit. Reg. sub Ferdin.*

FINIS LIBRI VII.

CATANÆ ILLUSTRATÆ LIBER OCTAVUS.

CATANA SUB AUSTRIACIS AB AN. MDXVI AD MDLVI.

Ann. Xpi. 1516

I. FErdinandi Catholici mortem ingentes in Sicilia tumultus excepere. Ugo, de quo dictum, Siciliȩ Prorex, ambitione, ac cupiditate insignis, plebique, ac Proceribus idcirco infensus, mortem hanc populis omnino occultam volens, generale Regni Concilinm, caussa dissimulata, Panormi indixit; nostri hinc, apud quos Regiȩ mortis nuncius XIII. Kal: Februarii perlatus fuerat, Petrum Cardonam Colisani Comitem, adnitente cum primis Nicolao Tornanbenio Castaniȩ Dynasta, Catanensi, urbis Legatum delegere. Ubi Legati, atque Optimates Panormum convenerunt, Ugo, ut sibi potestas prorogaretur, malis artibus à Sacro Consilio secretò obtinuit. { Est id Consilium apud Siculos Cȩtus eorum, qui Regio ȩrario administrando, supremisque Regni tribunalibus prȩsunt.} Quod Proceres non latuit, quumque sese vacuos dimissos ab Ugone, dilatis comitiis, vidissent, Thermas turmatim sese receperunt, ubi Ferdinando inferiis exsolutis, Caroli inaugurationem summa pompa celebrarunt. *Ex m.s. codice apud Authorem.*

Ugo subinde sibi timens, Legatum ab novo Rege ex Hispaniis Panormum advenisse, seque confirmatum in Insulæ Proregem confinxit. Ad hunc vero excipiendum, deducendumque universa pene effusa Civitate, quum ad aream maritimam pompa pervenisset, Legati personam agentem Triremis Ballistarium esse in vulgus jactari cepit, ab Ugone, ut Siculis illuderet, conductum. Id ubi Magistratus advertit, Urbanum cogere concilium decrevit, cui Blascus Lancea Juris consultissimus, & Patricius Cataniensis, Regius Consiliarius, Ugonisque partibus studens interesse postulabat. Non admissus, quod Panormitanis Civibus minimè accenseretur, in locum vi irrupere, suorum manu adjutus, contendens, adeo Plebis animum concitavit, ut fuga se proripere è furentium manibus compelleretur. Populus domum usque illum insequutus, ubi ad Proregis palatium evasisse cognovit, eò delatus, minis, clamoribusque, ut urbe pelleretur, expetebat, cujus annuere votis, Ugo è fenestra sese ostentans, promisit; sed quum moras innecteret, multitudinis & ipse odium incurrit; Facta hinc seditione, Patriciis, ac Proceribus cum plebe conspirantibus, Ugo etiam cum suis Panormo ejicitur, qui veste dissimulata triremim conscendens, Milas primum, subindeque à Messanensibus per Legatos invitatus, Messanam contendit. Blascus cum Ugone evadens Catanam se recepit, quo etiam, quotquot Panormi degebant Catanenses, mox ut facta est in Blascum conspiratio, commigraverant. Ann. Syr. 1516

II. Post dies aliquot, eodem Blasco agente, Hieronymus Guerrera vir Patricius Messanam ad Ugonem tamquam Catanæ Legatus proficiscitur; Prætor verò, ac Senatus Panormitanus, dátis ad

nostros

Ann. Dni. 1516 nostros literis, numquam Panormi contra Catanenses conclamatum, ut fama vulgaverat, testari, ut conjunctis viribus in Ugonem insurgerent, suadere. Ugo denique Jacobum Alliata Castelli ad Mare Dominum, Insulæ totius *Locum tenentem*, ut populum in fide contineret, oblatisque immunitatibus, & gratiis, ad suas adduceret partes, Catanam transmisit. Blascus interim, ac alii Patricii ordinis viri vota occulte cogebant, quibus Ugoni regimen firmarent. Verum Catanenses Guerrerio, utpote communi consensu neutiquam adscito, potestatem abrogarunt; Alliatam, ejusdem posthabitis promissis, vacuum remisere; in Blascum insurgentes, ut fuga sibi consuleret, adegerunt; Panormitanisque pro communi caussa operam promittentes suam, Ugoni, qui ad Messanensium famem sublevandam frumenta postulaverat, parere recusarunt. Ugo nihilominus Cęsarem Joenium Leontinos, Guerrerium verò cum potestate Calatahieronem delegavit, qui annona transmissa Messanæ laboranti opitularentur; Sed hic ad Gabellæ diversorium digressus, accepto nuntio, quod, & Calatahieronenses Ugonis etiam imperium detrectarent, sędè ad Proregem regredi, Joenius Leontinis exceptus primum, mox orta seditione, clam se subducere, atque Messanam remeare compulsus est.

III. Inter hæc Conventum Siculi Panormi celebrarunt, atque unanimi suffragio Simonem Vigintimillium Jeracii, & Matthæum Santapau Licodiæ Marchiones Regni Præsides, Ugonis loco, delegere. Petrus verò Cardona Colisani Comes à Catanensibus vocatus, cum potestate Catanam venit, qui turbas à fastiosis excitas componere adnixus, pacem aliquando cives inter constituit. Sub idem porro tempus Gaspar Pau Pontifex, qui biennio

ante

ante fuerat inauguratus, sedem invisit suam. Ejus quipp vices Joannes Sanchez Roccadiæ Abbas jam dudum optimè gesserat. Sollemni pompa inter Collisani Comitem, Urbisque Patricium, è Cœnobio S. Mariæ Novælucis, quò ante ingressum diverterat, excepisse Pastorē Catanenses M.S.codex, & Grossus testantur; Sed hic rem peregrinam, ut idem ipse vocat, in sua Catana Sacra refert. (a) *Mos erat antiquitus, ut quoties Episcopus Pontificio amictus ornamento, Urbem infulatus incederet, alter ex Collegiatæ Canonicis, cum altero ex Cathedralis Ecclesiæ Monachis baculum illi pastoralem insimul gestarent. Egrè id ferebant Monachi, nacti igitur occasionem, quam maxime apud Gasparem instabant, ne suo tunc in urbem ingressu id Collegialibus honoramentum permitteret. Acriter ex adverso contendebant Collegiales prærogativa illa, ut alias potiri, neve aut juribus suis excidere sineret, aut gradu, quo stabant, deturbari; Hæc tamen contentionum dissidia ita composuit Episcopus, utrorumque jura prçservare studens, ut scilicet in præsentaneo illo ingressu, neuter illorum baculum gestaret, sed aliquis ex Episcopi Capellanis; donec auditis utriusque juribus, quid juridicè definiendum fuerit sanciatur.* Hęc ille.

Ann. Xpi. 1516

(a) f. 62.

IV. Jamvero Siculorum turbis auditis Carolus Rex Didacum Aquilam, seu de Aglar {Ita m. s. codex} Hispanum, in Insulam cum potestate destinaverat, qui ex urbe Catana arcessitum Comitem, aliosque Regni Proceres in Concilium cogit, Regium aperit mandatum, conjuratosque in Ugonem ad mentem redire, ac Regiæ sese benignitati committere suadet. Obedientiam spondent omnes, Regem nihilominus esse consulendum, ut hac de re maturiùs decerneret, unanimi voto responderunt

An. 1517 sponderunt. Rex itaque consultus Ugonem, ac Comites aliquot accersit, Joannemque de Luna Calatabellottæ, & Vibonæ Comitem Siculis præficit, qui strenuè munus suum executus, turbas undique componere satagit. Ugonem ad Regem proficiscentem è nostris Blascus Lancea, Hieronymus Guerrerius, Cæsar Joenius, aliique ex Insula eidem addicti, comitati; totius autem Regni nomine Petrus Cardona, & Fridericus Abbatellius Cameratæ Comes legationem suscepere, quibus, & alii jurisprudentia insignes, ac generis etiam nobilitate præclari adjuncti sunt; ac Matthæus de Dulcetta urbis Catanæ vice cum primis, legali scientia, & ipse instructissimus. Ad Legatorum porrò electionem nonnisi cum Senatus Catanensis suffragio Proceres devenere, ut ex publicis constat Tabulis (a) ubi datas hinc inde Epistolas est legere. Ab excessu porro Cardonæ Franciscus Paternionius Raduse dynasta maleficiorum Quæsitor cum Jure Gladii, vulgo Justitiarius, Catanæ fuerat communi civium voto adlectus, post quem Hieronymum de Asmari Bonvicini Baronem subrogarunt. Verum Regni Præses Lunensis Comes Joannem de Joenio, aliis abrogatis, destinavit, quem Catanenses excipere recusarunt, quin etiam Joannis partibus studentes, qui turri sese concluserant, ac populos vexabant, tormentis bellicis è propugnaculis eductis, atque in illos explosis, ad deditionem coactos carceri addixere; quumque adventare eumdem Joannem cum Adranensi Comite militibus instructum accepissent, erumpentes, ad Vallis currentis agrum usque progressi, illos, unde venerant, redire compulerunt. Acta hæc fuisse Mensibus Martio, & Aprili Codex m. s. enarrat.

V. Majo allabente Hector Pignatellus Montis-

(a) Tabul. Sen. An. 1517. f. 356.

tis Leonis Comes, Insulæ Prorex Panormum appulit, qui datam ab Rege veniam populo universo, viginti tantum exceptis, per R. C. Tribunal proferendis edixit; qua prolata sententia, seditionis authores partim voluntario exilio viam sibi salutis quæsivere, partim rursus in Regios Consiliarios duce celebri Joanne Luca Squarcialupo viro Patricio, Panormi conspirarunt. Interim Raymundum Bonajutum Justitiarium Catanæ urbis Pignatellus designaverat mense Junio, quem frustra recusare conati, nonnulli ex Patriciis sceleris sibi conscii, urbe tandem excedere decreverunt; Et Franciscus Paternionius cum aliquot Sociis Leontinos, Guillelmus Batresius Militellum sese recepere. Adveniente Bonajuto, Cæsar Joenius ex Hispania redux, aliique, qui Ugoni faverant, in Patriam regressi sunt; Panormi vero x Kal. Augusti seditionis incendium denuo excitatum, Palatii fores, vulgo *Hosteri* in maritima area vi reseratæ, atque immerita morte à furenti populo Magnæ Regiæ Curiæ Judices Nicolaus Cannarellus Palatiolensis, sed incolatu Syracusanus, vir senio venerandus, ac Joannes Thomas Paternionius Catanensis, moribus, literisque ornatissimus primum, mox alii ex Regiis Administris afficiuntur. Blascus Lancea, qui è Belgio redierat, ad necem diu quæsitus, bonorum, ac supellectilis direptione pœnas luit. His Catanam per epistolas delatis, Joenii, Guerrerius, aliique, qui contra Paternionios, & Barresium agmen ducebant, sibi timentes, Proceres aliquot per nuncios Catanam evocarunt; Adfuere hinc Thomas Montecatinus Adrani Comes, Catanensis, ejusque frater Monfortis dynasta, necnon Ferulæ Dominus, aliique armis, ac militibus stipati, urbemque, excubiis dispositis, munierunt. Gaspar Ponti-

An. Dñi. 1517.

Ann. Xpi. 1517 sex interim tot malis impendẽtibus occurrere quum vellet, pacis se conciliatorem obtulit, nec Adranensis Comes abnuebat, qui per dies aliquot Episcopi ædes, de pacis conditionibus acturus, incoluit. Leontinos igitur Pastor optimus contendens, Franciscum Radusæ Dynastam, & Barresium convenit, qui ad Ecclesiam S. Mariæ de Infirmis in agro Leontino Episcopo obviam venerant, seque ad concordiam ineundam paratos profitentur, lætumque Gasparem dimittunt. Verum Adranensis, ac Socii mentem mutaverant, quumque Episcopus instaret, moras primum trahere, subinde pacem omnino recusare. Quod ubi Paternionius accepit, accitis undique sodalibus, Acim navibus se contulit, indeque terrestri itinere, aliis sibi adjunctis, Catanam veniens, in agro Armisio XII. Kalend: Septembris castra posuit; ubi ballistis exagitatus, quas naves emittebant, paullo ante ex urbe Messana pulvere pyrio, armisque onustæ ad Montecatinos, Joeniosque destinatæ, S. Mariæ de Annunciata Carmelitarum Cœnobium occupavit.

VI. Excurrebant per urbem totam Adranensis, Joenius, Guerrerius, ac consortes populis animos addentes, suosque milites ad pugnam streauè conserendam excitantes; ac ne mẽnibus conclusi, hostium vires pertimescere viderentur, è Porta in Stesichori aream, quæ Acis dicitur, erumpẽntes, illos provocabant, qui in equis etiam imperterritè, cum electa suorum manu prodeuntes bellum iniere. In eo quamvis paucissimi utrinque ceciderint, Comes tamen hasta percussus, parum absuit, quin equo deturbaretur; hinc se vulneratum sentiens, paulatim loco cedere compulsus, in urbem se recepit, quo abeunte, reliqui animo concidentes, fugam capesserunt. Barresius victoria

Ann. Xpi. 1537 *Agrigenti, & tota pene insula sunt auditi. E quibus, parvo terræmotu facto, domorum concussa tecta simul, & parietes nutabant. Hi igitur sonitus, mugitusque cum increbescerent, tertio Idus Maji in Ætna sub colle, quem incolæ Sparverium vocant, hiatus quidam insoliti sunt aperti, è quibus tanta ejusdem materiæ igneę moles egesta est, ut quatriduo 15. p. m. iter conficiens, obvia quęque sternendo exusserit, ac ad Cœnobium usque S. Nicolai de Arenis defluxerit; ubi conglobatus Monasterio intacto, Nicolosum, & Mompilerium pagos adortus, plures eorum domos excussit, obruitque. Terręmotu quoque frequenti Catana, & vicinæ urbes adeo sunt convulsæ, ut cives, relictis urbibus, ad campestria salutem sibi quęsierint. At populus, & Clerus Catanensis cum ad p. m. ferè 12. vicina, ac ocyus ad sese deferri prospicerent, ad aras D. Agathæ confugientes velum protulerunt, quo eminus projecto, ignis constitit, ac mox sedatus est, & Ætna tonare desiit. Verum Crater montis supremus, non modo mons ipse, ac finitima, sed ad Pelorum, ac Pachynum, quin immo, & Calabriæ, Cosentiam usque, interjacentia oppida cineribus operta; maria quoque adeo sint circumfusa, ut trecentis p. m. à Sicilia distantes naves, quæ Venetiis Messanam navigabant, à ventis ferventibus late cinere ejecto, fędatę sint, prout ipsi nautæ postmodum retulerunt. Ætna deinde, cum cineres evomere desiit, magno fragore, ac fremitu mugire cępit, & inter mugitus ipsos summus montis apex abruptus, ac cratere superno absortus est. Nam ætate mea clivulus à crateris orificio per passus ferme centum insurgebat, undique præcisus, qui totius montis supernus erat vertex; quo tum intra voraginem palam absumpto, Ætna fa-*

ctus est demissior. Sed cùm postea Bronti agerem, Oppidani seniores fide digni, quippe qui rem ipsam viderant, retulerunt, hunc ipsum clivum non olim Ætnæ fuisse verticem, sed ab eo, anno salut. 1444. postremo profluvio ejectum crateris ori inhæsisse. *Ann. Xpi. 1537*

XXIV. Eadem habet Silvagius, qui & ipse testis utriusque anni incendium, minima quęque distinctim percurrendo, describit, illudque in primis memorat, congestas per abrupta montis nives, ex nimio ignis calore in liquidas aquas conversas, tanto impetu undique defluxisse, ut obvia quęque disiiciendo, ingenti strepitu veluti à flamma pressœ descendentes, nimium attulerint etiam populis metum; quæ tandem per anfractus, occultosque meatus dilapsæ evanuere. Hinc de thaumaturgi Veli miraculo in Mompelerii opido differens, illud prodit, quod quum ignis impetu majoris templi pars fuisset eversa, mox ut eò illatum fuit Velum, ita flammę constitere, ut in omnium oculis lapidescerent, indeque ex aperto montis hiatu effluere desinerent. Neque hic silentio obvoluenda, quæ S. Nicolai de Arena Chronicon vetustissimum refert. (a) Præerat Cænobio illi Hieronymus Sardo pietate, ac religione insignis. Hic postquam S. Leonis ędes igne absumptas, agrosque, & fruteta funditus vastata indoluisset, ut intellexit igneum torrentem adversus S. Nicolai Monasterium, ubi tunc sedes Abbatialis, iter deflexisse, magna animi fiducia, pio quodam Monacho Barnaba à Monpilerio comitante, (Reliqui enim metu perculsi, sublatis omnibus, fuga sibi consulere, Abbate ipso indulgente, statuerant, ut vidimus) sacratissimũ Dom. Nostri Clavum assumpsit, factusque igni obvius illum adjuravit. Mira res! conglobatis repente flammis, ędibus, agrisque, ac Vinetis Cęnobii intactis, alið torrens

(a) Cap. 10.

Ann. Xpi. 1537 rens sibi viam aperuit. Meminit prodigii hujus laudatus Silvagius, ac Sancti Benedicti Monachorum Patriarchæ meritis illud adscribit.

XXV. Apud Carreram denique hæc leguntur (a) *Mompilerii relatio præ aliis notitis hanc nobis singulariter apportat. Invenitur enim in illa, quomodo anno* MDXXXVII. *undecimo die mensis Maji, qui Veneris fuit, circa vesperæ horam altera caverna in Ætna fuerit excitata, loco, qui Fontanella vocatur, sub monte, qui dicitur dorsum Asini, prope* il Zaccano del Cizzo, *in cujus vicinia complura aperta fuere foramina, cuncta ignivoma. Ab altera parte transcucurrit incendium usque ad S. Antonium, ab altera usque ad Turrem Gryphis. Oppressit etiam domos centum, & septuaginta, cisternas autem viginti sex, præter quasdam adhuc imperfectas; vineas autem combussit* CLXXXII. *In Nicolosi verò perdidit sexaginta fere ædes; quadraginta item alias retro montem vicinum; sexaginta item alias in regione, quæ dicitur de Billei; destruxit insuper partem ædium S. Antonii, & officinas Mompilerii. Inde adventante Processione Catanensi, Senatu urbis comitante, flammæ jam pervaserant Ecclesiam majorem Mompilerii, verum ad conspectum S. Veli gloriosæ S. Agathæ constiterunt, neque damni quidpiam amplius intulerunt.*

(a) De Ætna lib. 2. c. 19 Ex traduc. Aver capi

XXVI. Memorantur Incendia hæc Scanello etiam, Aretio, & Maurolyco synchronis authoribus, quorum postremus: *In Agro Messanensi,* scribit, *olera, & plantæ cinere conspersæ victum negabant. Bombyces Serici, qui mororum frondibus vescebantur, incineratum pabulum respuentes, interiere; periit labor irritus, messisque speratæ fructus pretiosus. Damnum illud excessit biscentum aureo-*

aureorum millia. Perhibent Calabros etiam Cosentiam usque eodem damno fuisse affectos. Per idem porro tempus Catanæ S. Mariæ *de Succursu* Moniales nimia paupertate pressæ ad alias sui ordinis Benedictini *Portus Salvi*, Generalis Vicarii authoritate, migrarunt. Aliud quoque Cœnobium ejusdem instituti S. Mariæ *Vallis Viridis* titulo insignitum, sacris Virginibus omnino destitutum, suppressum est. Septembri denique mense Elisabeth Ferdinandi Gonsagæ Siciliæ Proregis Conjux Catanam venit, Ætnæique incendii paulo ante extincti portenta, cursumque demirata, inde recessit. Subinde Laurentio Juenio Catanensi majoris Templi ædificiis præfecto curante, ad Divini cultus a ugmentum, atque ad sacra officia decentius celebranda, magna organa, quæ ejusdem templi magnificentiæ responderent ingenti plane sumptu anno MDXXXVIII. sunt instituta. Ann. Xpi. 1538

XXVII. Atrox bellum per id temporis inter Augustum Carolum, & Solymanum Turcarum Tyrannum gerebatur, ac universa Siciliæ insula Maurorum piraticis incursionibus affictabatur; Classem paraverat, Cæsar, quæ Duce Andrea Auria Januensi per Siculum, Joniumque mare excurrebat; præerat infidelium navibus Ænobarbus, vulgo *Barbarussa*, quo cum aliquando Auria congressurus circa Corsyram insulam, auxiliariorũ negligentia, aut diffidio prælium detrectare visus est. Re navali infeliciter gesta, ad Castellum novum in ostio Sinus Cattarensis expugnandum conversus, illud infra mensem obtinuit; munitaque suis copiis arce, Messanam rediit. Ibi Classe hyemante sex Hispanorum millia, quum stipendiis fraudarentur, palam rebellarunt, atque Opida Messanæ finitima nullo obsistente fœdissime vastantes, Randatium usque profe-

cti

Ann. Xpi. extra portam, quæ nunc Ferrea dicitur. Fuit hæc
1523 quarta eorumdem Fratrum in Sicilia Colonia, Launovio teste, (a) cui templum S. Honuphrio sacrum attributum; inde Raymundi Cicalæ fortunis, ac divitiis aucta, adeo crevit, ut non infimum locum inter sacros hodie cœtus habeat. Quum porro jam ab anno MDXXII. Panormum Regni Proceres convenissent, pro indicendo nummario munere, quod Insula Regi contra infideles bellis implicito dare consueverat, atque ob turbas inde exortas, Conventu Messanam translato, vectigalique de more exsoluto, Siculi *Capitula* à Rege firmanda obtulissent, anno MDXXIII tertio Kalend: Septembris in Opido Vallisoleti peculiari rescripto eadem rata voluit Augustus. In his fori Privilegium urbis nostræ favore, *ne cives nempe extraherentur*, ut hactenus fuerat observatum, Carolus firmavit; Pro unione Abbatiæ Novælucis, aut alterius Catanensi Nosocomio, quam Ferdinandus dudum sanxerat, ac ipsemet Cæsar ante triennium Proregi commendaverat, servari decretum statuit; Scientiarum professores in Academia per decennium legentes, Palatinorum Comitum Privilegiis donavit; denique, ut eorumdem honoraria augerentur, atque Studiorum incrementum sedulo Prorex curaret, præcepit. Habes ea omnia in Caroli *Capitulis* numero XCVI, ac se-
1524 quentibus MDXXIV. Idibus Martii Panormi executioni traditis, quo anno, & ejusdem Proregis Literæ sarta tecta Academiæ nostræ Privilegia decernentes emanarunt.

(a) Chron. min. fol. 190.

XI. Pompejo Columnio in gratiam Marini Caraccioli S. R. E. Diaconi Cardinalis tituli S. Mariæ in Aquiro Præsulatui Catanensi renunciante pastoris sui præsentia non diu viduata nostra Ecclesia

clesia remansit; Marinus enim variis legationibus occupatus, quibus strenuam Romanæ Sedi operam navarat, Scipioni fratri germano Cathedram, reservato, ut ajunt, *Accessu, & recessu* resignavit. Clemente VII. quarto Kalend: Augusti rem probante, ac Rege etiam, cui Marinus gratissimus erat, sedis vacantis jura Scipioni concedente. Hic porro XV. Kalend: Julii sequenti anno Catanam venit, indictaque Diœcesana Synodo, multisque ad cleri disciplinam, morumque reformationem salubriter decretis, Basilicę; & Cœnobii ædificia reparanda curavit, utque à Præfectis, quos *Operæ Magistros* appellamus, addicti hujusmodi reparationi proventus deinceps sedulo expenderentur, juxta Cæsaris Rescriptum Idibus Aprilis superiori anno emanatum, prudenter sanxit. Denique vetus Ecclesiæ suæ Privilegium, de *Familiarium, ac Domesticorum Episcopi* ab omni Laicorum judicio exemptione Proregis authoritate innovatum voluit. Circa hæc tempora, ut Fazellus Synchronus author, Pirrusque testantur, juxta ędem Beatæ Agathæ, quam veterem dicimus, *inventum est sepulchrum marmore inclusum, cum arca stamnea, in qua ossa Charundæ Philosophi Catanensis, & Legislatoris condita erant.*

Ann. Xph. 1524

1525

XII. Eodem anno Bernardus Mancinus S. Mariæ de Cava Prior, Cathedralis Ecclesiæ Monachus, ac Scipionis Episcopi Vicarius Academiæ Rectorem sacris interdixit, ejusque loco alium substituit; Hinc Pignatellus Prorex datis Panormi Literis VIII. Kalend: Maji Bernardi acta improbavit, utque Rector sibi immediatè subjectus, ac ab omni alia jurisdictione liber censeretur, declaravit. Subinde post biennium novo Rescripto Panormi XVI. Kalend: Aprilis signato laudatus Prin-

ceps

Ann. Xpi. 1528 ceps precepit, *ne absque Archiatri Catanensis facultate auderet quispiam medendi artem Catanæ, aut in ejus finibus exercere*. Tum, *ut in assignandis, ac repetendis Punctis singulo triennio una cum Episcopo Academiæ Conservator, seu urbis Patricius adesset*. Per idem tempus ad *Regium demanium*, seu jurisditionem Acis Opidum fuit devolutum, ac pro ejusdem redemptione aureos bis mille quingentos urbs nostra dependit; Hinc factum, ut Catanenses tamquam Acis Cives, omnibus deinceps eorum privilegiis fruerentur; Præfectique, (Armorum Duces appellant) nonnisi Catanenses deinceps essent; Militum denique Tribuni è Catanensium equitum cętu adlegerentur.

1529 XIII. Anno MDXXIX. mense Decembri Carolus Imperator Bononiæ coronam accepit. Adfuit Summus Pontifex Clemens VII, ac magna Procerum turba, frequensque Populus; in Principe verò Templo verba è sugestu Joseph Platamonius Catanensis, ex ordine Prædicatorum, Blasci filius coram multitudine habuit. Sub idem tempus ad excolendas Ætnæi nemoris terras, omnibus fermè totius Insulæ fęcundiores, sub censu annuo quosdam earum tractus Scipio Pontifex concessit. Id verò Episcopis inhibitum, atque urbis nostræ privilegiis adversari Senatus contendebat. Re igitur in judicium evocata, pro Scipione XIV Kalend: Augusti fuit decretum, ac Proregis etiam literę sententiam confirmantes VII. Idus Augusti emanarunt; nec diu Messanam Scipio profectus, ibi quinto Kalend: Novembris vivere desiit. In cujus locum Marinus Cardinalis Aloysium Caracciolum Fratris filium suffecit, Carolo Cæsare sexto Kalend: Decembris Bononię id ratum habente. Verum Catanenses Canonici vacare se-

dem autumantes, Vicarios è suo Collegio delegerunt; quod mordicus Marini Vicesgerens, supereſſe adhuc Pontificem ex *Regreſſus* facultate affirmans, impugnavit, remque ad ſedem Apoſtolicam detulit. Hæc porrò x. Kalend: Septembris MDXXX. pro Marino adjudicavit, quin & Aloyſium Romanus Pontifex Catanenſem Epiſcopum menſe Octobri inſtituit, qui, ut poſſeſſionem iniit, Marſilium de Puteo præceſſorum ſuorum, ac Marini Avunculi Vicarium confirmavit, moxque Eccleſiæ ſuæ juribus vindicandis totus incumbens, obtenta in *Contradictoria* adverſus Regium Procuratorem ſententia pridie Nonas Martii MDXXXI. ea, quæ Regis nomine, pravorum aſtu, dudum uſurpata fuerant emolumenta, ut ſibi deinceps penderentur, obtinuit. Habes integrum decretum apud Groſſum. Graves inde, ac diuturnas ſuper *Paſcendi jure* in Ætnæ nemore cum Catanenſi Senatu contentiones, ſumma ejuſdem Eccleſiæ utilitate, compeſcuit, demumque obtenta à Præceſſoribus ſuis Privilegia, ut illibata ſervarentur, impetravit. Proregis literas exhibet idem Groſſus.

Anni Xpi. 1529 1530 1531

XIV. Anno inſequenti XI. Kal: Februarii Meſſanæ ſanxit Prorex, ut nullibi per Inſulam univerſam Publicum Scientiarum Gymnaſium conſtitueretur; Hinc Cephaledenſibus, qui à Pontifice Maximo Academiæ inſtituendæ facultatem exoraverant, XII. Kal: Februarii MDXXXIII. ejuſdem Principis authoritate Meſſanæ indictum, ut publicas aperire ſcholas, ſub quovis prætextu, non auderent, nec Pontificio Privilegio cum Catanenſis Studii jactura uterentur. Sub idem tempus Bernardinus à Rhegio e Minorum ordine, quos *Capuccinos* appellant, Vitæ ſanctimonia inſignis Catanæ Sacras Conciones magno cum lucro animarum habebat; 1533

Ann. Xpi. 1518 cti, aliosque è plebe ad octo numero suspendio necari VIII. Idus Martii jubet; Tum reliquos exilio mulctat, ac quorumdam domos, Raddusæ Baronis cum primis, everti imperat; Quamvis hic non diu post, 500 scutatis è regio Ærario acceptis, ut ædes reficeret, Patriæ cum sociis fuerit restitutus. Cavendum hic à Fazello, qui damnatorum numerum auget, ac nomina confundit.

VII. Mense Aprili Catana excedens Pignatellus, Adrani Comitem Militiæ Præfectum summa cum potestate (*Ducem ad Arma* vulgo appellant) ibidem reliquit, profectusque Panormum, conspirationis reos vario mortis genere affecit, minusque noxiis, ac multitudini parcens, optatam tranquillitatem restituit. Subinde Siculos Proceres omnes Carolus Rex in patriam remisit, Insulamq: universam exhilaravit. Idem munificus Princeps cum Joanna Regina Matre Regnorum *Gubernatrice* Catanensis Ecclesiæ Privilegia amplo diplomate Cæsaraugustæ XI. Kal: Januarii firmavit, quod integrum refert Grossus (a) Hoc ipso anno inter Minores Fratres, quos *Observantes* appellant, illosque Primæ Custodiæ, sive *Conventuales* de *præcedentia* in publicis supplicationibus acres contraversiæ exortæ; Episcopo autem favore *Observantium* sententiam ferente, *Conventuales* apud Romanam Curiam ad sacrum Cardinalium cetum provocarunt, atque interesse deinceps supplicationibus renuerunt.

(a) Cat. Sacr. §. 62.

1520 VIII. Biennio post totius Insulæ nomine oblatæ sunt Regi supplicationes, sive, ut ajunt, *Capitula*, in quibus num. 33. hæc leguntur: *Cum divæ memoriæ Rex Ferdinandus, attenta Regni utilitate, ne illius incolæ in Italiam non modicis impensis studiorum causa contendant; concesserit, &*

speciali Capitulo Proregi mandaverit, ut urbis Catanæ Studia reformarentur, atque honoraria solverentur, ut olim solvi consueverant, & ob exortas inde turbas, seditionesque dictum Capitulum effectu caruit non sine gravi prædictorum incolarum detrimento; dignetur idcirco Regia Majestas Spect. Proregi mandare, ut præfatum Capitulum executionem omnimodam sortiatur, atque juxta sui seriem, & tenorem observetur cum sua Regia decretatione in calce. ℟. Placet Regiæ Majestati, quod ad unguem observetur decretatio Regis Catholici defuncti. Tricesimo porro numero, & sequentibus, ut urbis nostræ Privilegia, illudque in primis, quod *Tertia Regni Soror*, Panormo, & Messanæ omnino compar Catana censeatur, earumque libertatibus, ac prærogativis gaudeat, firmarentur, publico Regni totius voto Regi supplicatum; utque S. Mariæ Novælucis Abbatia ejusdem urbis Nosocomio uniretur, ut demum mœnia, illiusque propugnacula instaurarentur, postulatum, *Est enim* inquiunt, *Catana toti Regno momenti, vel maximi*. Quorum primo rescriptum: *Placet Regiæ Majestati, quod dictæ Clarissimæ Civitati Catanæ observentur ejus privilegia, pro ut usi sunt, & sunt in eorum possessione utendi*. Ad secundum verò: *Sua Majestas scribit Viceregi, ut quæratur alia Abbatia, seu Beneficium, quod non sit de jure Patronatus*. Tertio demum: *Sacra Majestas scribit Viceregi, quod habita informatione de præmissis, scribat Suæ Majestati de necessitate, & remedio sibi beneviso*. Etvero de Abbatiæ unione incassum, deinceps actum; Pomerii autem instauratio strenuè sub Joanne Vega nondiu post promota; Ut Regiæ autem voluntati Prorex obsequeretur, Messanæ degens, multa ad publicum urbis

Ann. Xpi. 1520

Ann. Xpi. 1520 urbis nostræ Scrutinium, vulgo *Buxolum* reformandum sanxit, utque ejusdem leges adamassim servarentur perscripsit. Extant in Archivi Senatorii libris Hectoris literæ, quarum summam exhibet Basilis in *Repertorio* Tum Constitutiones edidit Academiæ Catanensi perutiles, irreptosque abusus sustulit, Professorum honoraria auxit, Candidatis denique consuluit; uti in eodem Tabulario abunde legitur. Inter hæc Gaspar Episcopus sexto Kalendas Septembris, uti in laudato m. s. Chronico habemus, quum majora de illo expectarentur, e vivis excessit, magnoque funere, ac omnium lachrimis ejusdem corpus elatum fuit. Hunc Pirrus S. T. Magistrum, atque Ordinis..... Alumnum dicit {a} nec non *S. Cruciatæ*, ut ajunt, Generalem *Commissarium* egisse tradit. A cujus morte Senatus Catanensis Carolo Regi, in Romanorum Imperatorem paullo ante Aquisgrani electo, enixe supplicavit, ut Thomam Guerrerium nobilem Civem à nostris Canonicis in Antistitem electum Pontifici offerret, quod efflagitasse etiam Panormitanos Cives testatur idem Pirrus, Thomam ex errore Joannem Antonium appellans. At Imperator Matthęum Schiner Helvetium S. R. E. Cardinalem Tit: S. Pudentianę obtulerat, qui mox à Leone X Pontif. Max. consecrationis insignia accepit, ac per procuratorem Ecclesiæ possessionem iniit.

(a) Not. Eccl. Catan.

IX. Anno MDXXII. Septimo Kal. Augusti Hector Pignatellus Prorex *Cæremoniarum Librum*, Rubrum appellant, quem dudum, ante octennium nempe, Albarus Paternionius ediderat, suo calculo confirmavit. Eo ad hunc usque diem Conscripti Patres utuntur, quem habent pro lege; tres autem complectitur partes, in quarum prima de Ministrorum Electione per Scrutinium; in secunda

de

Ann. Xpi. 1536. *dibus, qui in cœlum ex hiatibus evomebantur, in caput ejus dilapso, consumptus occubuit*. Huc usque Fazellus.

XIX. Philotheus verò, qui, & ipse præsens aderat, descripto montis vertice, ac tumulo, seu fastigio supra verticem, quem ante hunc annum inscenderat, subindeque Incendii cursu enarrato, concludit: *At ubi tandem per multorum millia passuum Catanam versus decursum est, Catinenses cæterique Ætnęi turmatim coeuntes, nimio præ terrore contra ignis profluvium iter devotè faciunt; Canonicis, quorum utpote Vexillarius Bartholomęus Monsonus vir sane probatæ vitæ, divæ Agathæ Martyris deferentibus velum, quod Grimpiam divæ Agathæ ipsi vocant, quippe quod in sepulchro ejusdem repertum est*.

Verumenimvero, quo in loco ita religiosè perventum est {mirum quidem, & solius Dei Opt. Max. voluntate, intercedente pro Patria Virgine Agatha} ea tota ipsa ignis congeries, cunctos campos vastatura, nec civitati intra muros parsura quidem, ni resedisset, ad sanctissimæ Crucis signum Velo illo factum constitit, adeoque refrixit, ut pedibus etiam nudis, ut ipsi vidimus, desuper illæsis deambularetur. Quisnam mortalium voces ibi adstantium? Quis præ lætitia lacrymas ululatusque? Quis illorum, hoc viso miraculo clamores ad ęthera sublatos referre posset? Plurimis tandem in locis ex omni montis regione incendia non minima erupere, cinerem quoque, {ita plures affirmasse cognitum est} in Cretam insulam trahentibus ventis evolasse; perque totam fere Calabriam, Brutiorumque agros, Cosentiam usque, mororum frondes, quibus vermes ad sericum depascuntur, nedum in Trinacria, adeo offendisse certum est, ut

pro

pro semine vix Amigdalæ, quibus naturæ instinctu includuntur vermes, conglobarentur, maxima incolarum jactura. Hæc Philotheus, qui Francisci nigri Philosophi casum describens, illum fumo, incendioque oppressum, ut de Plinio legimus, è vivis excessisse tradit. Ann. Xpi. 1536

XX. Sub ejusdem anni cursum Ferdinandus Consaga, Molphectæ Princeps, Regni Prorex Catanam Melitensibus triremibus vectus appulit; Adrani, Calatanixectæ, & Sinagræ dynastis, aliisque Proceribus comitatus, eques inde medius inter Stephanum Cajetanum urbis Patricium, & Petrum Intrigliolum Senatorem ad princeps Templum progressus, ante ejusdem fores de Privilegiis servandis fidem sanctè spopondit. Jam vero defuncto, ut vidimus, Aloysio Pontifice Marinus Caracciolus, qui adhuc in vivis senio gravis agebat, ad sedem suam reversus, Catanensis Episcopatus Rectorem Domitium Caracciolum adscivit; moxque in Nicolai Maria Aloysii fratris germani gratiam Cathedra sese rursus abdicavit. Nicolaum Romanus Pontifex VIII Idus Januarii MDXXXVII. confirmatum inauguravit; at quum esset ętate immaturus, 1537
nec enim quartum, & vigesimum excedebat annum. *Administratoris* titulo, quousque vigesimum septimum expleret, donavit. Cæsaris inde accedente consensu, ipso Annunciatæ Virginis festo, illum Canonici in possessionem induxere, qui Hieronymum Asmundum Cathedralis Monachum sui Vicarium delegit.

XXI. *Die decimaseptima Aprilis,* inquit vetustissimum S. Nicolai de Arena Chronicon, *ingens aquarum copia è cęlo dilapsa est, Symęthusq: fluvius adeo exundavit, ut agros circumquaque ac segetes vastaverit, grèges, ac jumenta, quin & homines*

Ann. Xpi. 1537 nes complures demerserit. *Æqualem jacturam Ager Panormitanus, ac finitima opida per idem ferme tempus sunt passa; adeo ut Corilione domos quingentas solo equatas proximi amnis impetu, arboresque e radicibus ventorum vi evulsas incolæ indoluerint.* De Ætnæ vero incendio subdit: *Die undecima Maii Ætna mons multis in locis disruptus est supra collem Spraverium, ac variæ voragines apertæ, unde magna vis igneç materiç, multo major, quam illa præcedentis anni, effluxit, quæ ad S. Nicolai de Arena Monasterium recto itinere tendens, aliquot ejusdem viridaria, ac vineta consumpsit; tum Nicolosum versus arrepto cursu, Mompilerium, & Fallicas incendit, eorumque vineas, ac fruteta grandi incolarum jactura vastavit. Incendii cessante effluvio summus montis vertex horribili fragore absortus corruit, adeout per insulam pene universam extremi Judicii diem adesse homines putarent, qui salutari proinde pçnitentiæ Sacramento sese munientes, illud certatim ingeminabant: Domine quando veneris judicare terram, ubi me abscondam à vultu iræ tuæ &c.*

XXII. Ex his porro colligimus, supremum Ætnæ apicem hoc anno collapsum, quod & Fazellus testatur, ut dicemus; Hinc calamo cespitasse Philotheum, qui sub ipsum incendii initium superiori anno id contigisse affirmat. Sed age hunc audiamus de ignea præsentis anni eructatione. *Incendia hæc*, ait, *intermissis plane temporibus totum usque in annum* MDXXXVII. *fumo, terræmotu, ac fragore perdurarunt, quibus quidem ad Maji ejusdem anni Kalendas adeo Sicilia tota intremuit, Ætnaque intonuit, ut Siculorum quisque ingenti obtusus strepitu pene surdesceret, plurimaque insulæ ædificia corruerent, interque Corilionis oppidi* {hanc

Corilionis ruinam perperam Ætnæ adscribit Philotheus, ut vidimus} *ab Ætna millia circiter centena passuum distantis non modica pars in ruinam secessit manifestam. Sicanorum hisce calamitatibus, & terræmotus horrore per totum fere Quintilem perdurantibus mensem, per semidiei horam Sole per Leonis arcum transeunte, meridianumque attingente, tota pene Sicilia in tenebras conversa obscurissimas visa est. Tum autem, dum Ego Castilione morarer, atque nimium, nimiumque pertimescerem, longe majus, vehementiusque quam alias auditum est ex Ætna intonare tonitru, vehementiorique sonitu, & tremore Trinacria ipsa pene tota, dehiscente terræ globo, ad ima descendere Siculis jam videbatur; Cum tunc repente, expulsis noctis, utpote caliginosis tenebris, sol apparuit suis lucidissimis radiorum luminibus totam illustrantibus Insulam. Quo factum est, ut Ætna toto sereno Cœlo perlucida appareret; congerie tamen fumi excepta, quæ ad vastissimæ trabis formam maximo ex cratere insurgens, per aera ad Orientem Vulturnum versus sese deflectens in longum protendebatur tractum. Tum denique sonitus, strepitusque omnis, quo portarum annuli, anteque domorum Siculos reddebant modo surdos, magna Insulanorum lætitia cessavit; flammis nihilo secius, incendiisque in vertice montis remanentibus, itaut interdiu fumus, noctuque flammæ viderentur.* Hæc Philotheus. Ann. Xpi. 1532

XXIII. Fazellus verò: *Anno salutis 1537. Kal. Maji Sicilia tota diebus ferme duodecim tonore cepit, crebrique sonitus, ac ingentes, quales ex tormentorum bellicorum ictibus edi solent, & graviores quoque non solùm Catanæ, & vicinis agris, sed Panormi quoque, Drepani, Lilybei, Saccæ,*

Agri-

1537. *Agrigenti, & tota pene insula sunt auditi. E quibus, parvo terræmotu facto, domorum concussa tecta simul, & parietes nutabant. Hi igitur sonitus, mugitusque cum increbescerent, tertio Idus Maji in Ætna sub colle, quem incolæ Sparverium vocant, hiatus quidam insoliti sunt aperti, è quibus tanta ejusdem materiæ igneę moles egesta est, ut quatriduo 15. p. m. iter conficiens, obvia quęque sternendo exusserit, ac ad Cœnobium usque S. Nicolai de Arenis defluxerit; ubi conglobatus Monasterio intacto, Nicolosum, & Mompilerium pagos adortus, plures eorum domos excussit, obruitque. Terręmotu quoque frequenti Catana, & vicinæ urbes adeo sunt convulsæ, ut cives, relictis urbibus, ad campestria salutem sibi quęsierint. At populus, & Clerus Catanensis cum ad p. m. ferè 12. vicina, ac ocyus ad sese deferri prospicerent, ad aras D. Agathæ confugientes velum protulerunt, quo eminus projecto, ignis constitit, ac mox sedatus est, & Ætna tonare desiit. Verum Crater montis supremus, non modo mons ipse, ac finitima, sed ad Pelorum, ac Pachynum, quin immo, & Calabriæ, Cosentiam usque, interjacentia oppida cineribus operta; maria quoque adeo sint circumfusa, ut trecentis p. m. à Sicilia distantes naves, quæ Venetiis Messanam navigabant, à ventis ferventibus late cinere ejecto, fędatę sint, prout ipsi nautæ postmodum retulerunt. Ætna deinde, cum cineres evomere desiit, magno fragore, ac fremitu mugire cępit, & inter mugitus ipsos summus montis apex abruptus, ac cratere superno absortus est. Nam ætate mea clivulus à crateris orificio per passus ferme centum insurgebat, undique præcisus, qui totius montis supernus erat vertex; quo tum intra voraginem palam absumpto, Ætna fa-*

ctus est demissior. Sed cum postea Bronti agerem, Oppidani seniores fide digni, quippe qui rem ipsam viderant, retulerunt, hunc ipsum clivum non olim Ætnæ fuisse verticem, sed ab eo, anno salut. 1444. postremo profluvio ejectum crateris ori inhæsisse. Ann. Xpi. 1537

XXIV. Eadem habet Silvagius, qui & ipse testis utriusque anni incendium, minima queque distinctim percurrendo, describit, illudque in primis memorat, congestas per abrupta montis nives, ex nimio ignis calore in liquidas aquas conversas, tanto impetu undique defluxisse, ut obvia queque dificiendo, ingenti strepitu veluti à flamma pressæ descendentes, nimium attulerint etiam populis metum; quæ tandem per anfractus, occultosque meatus dilapsæ evanuere. Hinc de thaumaturgi Veli miraculo in Mompelerii opido differens, illud prodit, quod quum ignis impetu majoris templi pars fuisset eversa, mox ut eò illatum fuit Velum, ita flammę constitere, ut in omnium oculis lapidescerent, indeque ex aperto montis hiatu effluere desinerent. Neque hic silentio obvoluenda, quæ S. Nicolai de Arena Chronicon vetustissimum refert. (a) Præerat Cœnobio illi Hieronymus Sardo pietate, ac religione insignis. Hic postquam S. Leonis ędes igne absumptas, agrosque, & fruteta funditus vastata indoluisset, ut intellexit igneum torrentem adversus S. Nicolai Monasterium, ubi tunc sedes Abbatialis, iter deflexisse, magna animi fiducia, pio quodam Monacho Barnaba à Monpilerio comitante, (Reliqui enim metu perculsi, sublatis omnibus, fuga sibi consulere, Abbate ipso indulgente, statuerant, ut vidimus) sacratissimũ Dom. Nostri Clavum assumpsit, factusque igni obvius illum adjuravit. Mira res! conglobatis repente flammis, ędibus, agrisque, ac Vinetis Cęnobii intactis, aliò torrens

(a) Cap. 10.

Ann. Xpi. 1537 rens sibi viam aperuit. Meminit prodigii hujus laudatus Silvagius, ac Sancti Benedicti Monachorum Patriarchæ meritis illud adscribit.

XXV. Apud Carreram denique hæc leguntur (a) *Mompilerii relatio præ aliis notitis hanc nobis singulariter apportat. Invenitur enim in illa, quomodo anno* MDXXXVII. *undecimo die mensis Maji, qui Veneris fuit, circa vesperæ horam altera caverna in Ætna fuerit excitata, loco, qui Fontanella vocatur, sub monte, qui dicitur dorsum Asini, prope* il Zaccano del Cizzo, *in cujus vicinia complura aperta fuere foramina, cuncta ignivoma. Ab altera parte transcucurrit incendium usque ad S. Antonium, ab altera usque ad Turrem Gryphis. Oppressit etiam domos centum, & septuaginta, cisternas autem viginti sex, præter quasdam adhuc imperfectas; vineas autem combussit* CLXXXII. *In Nicolosi vero perdidit sexaginta fere ædes; quadraginta item alias retro montem vicinum; sexaginta item alias in regione, quæ dicitur de Billei; dextruxit insuper partem ædium S. Antonii, & officinas Mompilerii. Inde adventante Processione Catanensi, Senatu urbis comitante, flammæ jam pervaserant Ecclesiam majorem Mompilerii, verum ad conspectum S. Veli gloriosæ S. Agathæ constiterunt, neque damni quidpiam amplius intulerunt.*

(a) De Ætna lib. 2. c. 19 Ex traduc. Aver capi

XXVI. Memorantur Incendia hæc Scanello etiam, Aretio, & Maurolyco synchronis authoribus, quorum postremus: *In Agro Messanensi,* scribit, *olera, & plantæ cinere conspersæ victum negabant. Bombyces Serici, qui mororum frondibus vescebantur, incineratum pabulum respuentes, interiere; periit labor irritus, messisque speratæ fructus pretiosus. Damnum illud excessit biscentum aureo-*

aureorum millia. *Perbibent Calabros etiam Cosentiam usque eodem damno fuisse affectos*. Per idem porro tempus Catanæ S. Mariæ *de Succursu* Moniales nimia paupertate pressæ ad alias sui ordinis Benedictini *Portus Salvi*, Generalis Vicarii authoritate, migrarunt. Aliud quoque Cœnobium ejusdem instituti S: Mariæ *Vallis Viridis* titulo insignitum, sacris Virginibus omnino destitutum, suppressum est. Septembri denique mense Elisabeth Ferdinandi Gonsagæ Siciliç Proregis Conjux Catanam venit, Ætnæique incendii paulo ante extincti portenta, cursumque demirata, inde recessit. Subinde Laurentio Juenio Catanensi majoris Templi ædificiis præfecto curante, ad Divini cultus augmentum, atque ad sacra officia decentius celebranda, magna organa, quæ ejusdem templi magnificentiæ responderent ingenti plane sumptu anno MDXXXVIII. sunt instituta. Ann. Xpi. 1538

XXVII. Atrox bellum per id temporis inter Augustum Carolum, & Solymanum Turcarum Tyrannum gerebatur, ac universa Siciliæ insula Maurorum piraticis incursionibus afflictabatur; Classem paraverat, Cęsar, quæ Duce Andrea Auria Januensi per Siculum, Joniumque mare excurrebat; præerat infidelium navibus Ænobarbus, vulgo *Barbarussa*, quo cum aliquando Auria congressurus circa Corsyram insulam, auxiliariorũ negligentia, aut dissidio prælium detrectare visus est. Re navali infeliciter gesta, ad Castellum novum in ostio Sinus Cattarensis expugnandum conversus, illud infra mensem obtinuit; munitaque suis copiis arce, Messanam rediit. Ibi Classe hyemante sex Hispanorum millia, quum stipendiis fraudarentur, palam rebellarunt, atque Opida Messanę finitima nullo obsistente fędissime vastantes, Randatium usque profe-

ęti

Ann. Xpi. cti circa anni MDXXXIX. initium urbem diripuere,
1539 quo metu perculsa, magna Incolarum Ætnæi montis pars, per asperrima locorum dispersa, opidis derelictis, fuga salutem sibi quęsiere. Catanenses vero auxilium à Gonsaga postulantes, ne quid detrimenti à Rebellibus paterentur, Militum Italicorum præsidio, quos Prorex Messanæ degens ablegaverat, urbem muniendam curarunt, ac quadringenta insuper nitrati pulveris pondera accepere. Hispanis tamen ad obedientiam reversis, atque tota insula excedere compulsis, timor evanuit.

1540 XXVIII. Anno MDXL. Nicolaus Caracciolus Catanensis Pontifex summa omnium lætitia, ac sollemni pompa tertio Idus Novembris exceptus, pastoris optimi partes statim obivit, atque Ecclesiæ sibi commissæ jura strenuè coram asseruit, ut absens sollicite curaverat. Illum Carolus Cęsar ob vitæ promerita à Regiis Consiliis, ac in omnibus Regni subselliis, immo & in Imperiali aula Judicem adscriverat; quarto Idus Martii, ac *meri, & mixti Imperii* Privilegium in Opidis juri Ecclesiæ suæ subjectis eidem concesserat. Quum porro Nicolaus
1541 die Dominica Palmarum MDXLI. nimio zelo ductus, constitutiones aliquot urbis nostræ Privilegiis repugnantes, pro Ecclesiæ suæ bono, edidisset, & Catanensis Senatus apud Proregem ea de re conquestus, earumdem abrogationem instanter postularet, summa mansuetudine usus Pontifex, se non animo civium juribus derogandi leges tulisse testatus est, easque, ut æquum erat, reformatas voluit. Tum Cleri, & Canonicorum institutioni seriùs incubuit, ac varia saluberrima edidit statuta, quæ Romano Pontifici confirmanda obtulit; Ipse interim gregis forma factus ex animo, moribus incorruptis, virtutum omnium sese exemplar exhibuit,

buit, dignosque sene-actus in juvenili ætate edidit. Habitis Messanæ hoc ipso anno Regni Comitiis, ut Catanensis Academiæ Professorum honoraria augerentur Proceres postularunt, annuitq; Princeps rescribens: *Placet Regiæ Majestati concedere quolibet anno centum & quinquaginta uncias durante suo Regio beneplacito, jubetque Proregi, ut id accuratè exequatur. Dat. in Oppido Gandavi die 1. Novembris* MDXLI. Ann. Ch. 1541

XXIX. Terræmotus ingens universæ Siciliæ insulam, eamque præ aliis regionem, quam Neeti vallem dicunt, anno MDXLII. die Novembris ultima, ac sequentibus, præsertim verò quarto Idus Decembris hora XXII concussit, atque urbem nostram, dirutis aliquot ædibus, horreisque Ecclesiæ solo æquatis, labefactavit. Hinc ad S. Nicolai de Arena Abbatem Innocentium à Novaria supplices Magistratus Catanensis misit nuncios, ut ad communis patriæ præsidium Sacratissimum Domini Clavum in urbem inferret. Annuit ille, ac tertio Idus Decembris nudipes Ascetis triginta comitatus, innumeraque populi multitudine, qui è finitimis pagis convenerat, extra pomerium à Clero, Senatu, ac civibus exceptus, Catanam venit, atque ad S. Mariæ Majoris Ordinis Fratrum Prædicatorum cum suis divertit, ibique super aram maximam sacrum pignus reposuit. Orantibus in templo Monachis, piisque aliis civibus in proxima S. Viti area Stephanus Bolanus scientia, ac pietate insignis, ejusdem Ordinis Theologus verba ad populum fecit; at quum fortuito lapis prope Basilicam S. Agathæ Veteris è proximo urbis muro decidens juvenem quempiam suo impetu præcipitem egisset, una statim omnium vox audita: terræ scilicet concussionem fuisse factam..

Hinc

Ann. Xpi. 1543 Hinc diffugientibus hàc illac omnis generis, omnisque ætatis viris, ac feminis magnus undique tumultus obortus est; adeout Abbas, & Monachi eventus adhuc nescii, sese occultè proripientes, ad proximam S. Salvatoris ædem Cęnobii hospitio adjunctam confugerent. Sedatis turbis confluentes incolę, sacrum Instrumentum religiosissime per diem reliquum adoratum venerunt; atque ab omni deinceps metu liberi optatam tranquillitatem sunt nacti, Monachosque ad Cœnobium redeuntes ad multum itineris honorifice deduxere.

XXX. Jamvero, quum Syracusis majoris quoque Basilicæ turris, pluresque ędes ex terręmotu disjectæ civibus ingentia damna intulissent, ad S. Agathæ Lipsana sacer quidam ejusdem urbis ordo, de Annunciata dictus, cætusque Ecclesiasticus supplicationem instituere cogitavit. Catanam igitur quinto Idus Januarii MDXLIII. septem ac viginti supra centum Presbyteri, aliique ex Civibus saccis induti, flagellis sese cruentantes appulerunt, atq; ad princeps templum, populo universo, qui ad spectaculum aderat, in lacrymas sese effundente, processere; sacras inde reliquias piissime venerati, cereum obtulere, atque à viris religiosis hospitio mox excepti, viribus instauratis, ad propria remearut. Nec diu post XVI Kalen: Februarii quarta circiter noctis hora species magnæ trabis igneæ in acre apparuit ab æstivo procedens solstitio, quæ non sine magno intuentium horrore meridiem versus occidit. Subsequuta plurium mensium siccitas, adeo ut præ nimia aquarum penuria segetum fructus penitus desperaretur. Hinc ad laudatum S. Nicolai Monasterium accurrentes cives, enixis pręcibus ab Abbate impetrarunt, ut rursus Catanam

se conferret. Sollemni itaque supplicatione instituta, ingenti paganorum frequentia stipatus, cum suis Monachis, ac sacro Domini Clavo urbem ille repetiit, summoque plausu à Magistratu, & Clero extra menia exceptus, majorem adiit basilicam. Ibi ab Ecclesiæ Priore in memoriam Dominicæ passionis Missæ sacrificium celebratum; quo nondum peracto, & si nullum antea vel leve pluviæ signum appareret, tam grandis aquarum copia de repente erupit, ut pedem è loco efferre Abbas, ac Monachi neutiquam possent, nec nisi inclinata jam die à populo universo in gaudia effuso, facibus innumeris, cereisque accensis, ad S. Salvatoris templum triumphali veluti cultu Divinum Instrumentum deduceretur. Hæc, ut descripsimus, gesta memorat in S. Nicolai Chronico Bartholomæus, Taverna, qui unus ex Monachis interfuit (a). Ann. Xpi. 1543

XXXI. Eodem anno Procerum cœtus Panormi coactus; ingensque Turcarum Classis duce Ænobarbo in freto Mamertino sese conspiciendam dedit, ac Brutiorum pagis undique vastatis, Rhegium ab incolis destitutum igne absumpsit. Messanenses erectis animis diu, noctuque armis instructi per muros, ac propugnacula patriæ tuendæ intenti, ipsis etiam hostibus admirationi fuere, atque à nostris commeatu, ab aliis finitimis milite adjuti, quod præ aliis Maurolycus testatur (b) insidiosum conatus eluserunt, qui levi damno Massæ, & Castaniæ Messanensis Regionis opidis illato, in Galliam secessere, sequenti anno metum denuo incussuri. Tunc quoque Caroli Cæsaris beneficio Pontifex Catanensis ex literis Moguntiæ tertio Idus Augusti signatis, Comitis Mascalarum titulo insignitus omnimoda in ejusdē Opidi regionibus potestate, ut olim Rogerius II. Mauritio Episcopo concesserat, donatur.

(a) Cap. 15.

(b) Hist. Sic. l. 1

Post

Ann. Xpi. 1545 XXXII. Post biennium S. Nicolai de Arena Monachi veteri, ac celeberrimo relicto Monasterio, Catanam habitatum venerunt, ex hac potissimum caussa: Prędones quidam è Neeti valle confictis ad fraudem verbis, atque itineris caussa dissimulata, hospitio ab Abbate excipi postularunt. Id, ut vicinorum Pagorum, Acisque, & Paternionis Pręfectis innotuit, illico collecta militum manu, ad obsidendum Cęnobium advolarunt. Evasere nihilominus, nec sine conflictu, Sociorum auxilio, qui è proximo nemore convenerant, nefarii grassatores, uno è suis saucio in Ecclesia relicto; mox verò milites Monasterium ingressi, effronti audacia cuncta scrutantes, nedum Monachos injuriis affecerunt, sed in ipsum etiam Abbatem impius eorum Dux sacrilegas iniicere manus minime veritus, vi sublato è templo prędone, discessit. Tunc Abbas convocatis Monachis, quid facto agendum sciscitatus, omnium votis exceptis, Catanam, Cęnobio relicto, sese recipere decrevit. Sacra itaque, ac familiari supellectile sublata, in S. Salvatoris ędem, prope urbis męnia ad Septentrionem commigrantes, ibi aliquandiu ad Februarii mensem perstitere, inde ad S. Mariæ de Licodia {Est aliud ejusdem Cœnobii membrum ab Opido Paternionis quatuor ferme passuum millibus dissitum} contendentes, non diu post Angelo à Castrosanguine novo Abbate agente, in veteres ędes sunt revocati.

1546 XXXIII. Per idem tempus Hieronymus Asmundus Catanensis Ecclesiæ Decanus, ac S. Gregorii de Plutia Prior, vir Patricius ad Pactensem præsulatum assumptus est, ut suo loco dicemus. Tunc etiam *Mons Pietatis*, ita appellant, ad pauperum solamen, atque ad Virginum, pupillorumque vitæ subsidium communi Antistitis, Senatus,

Cleri, ac populi voto institutus; rem quammaxime promovente Thoma Guerrerio majoris Templi Cantore, qui à Paulo III. Romano Pontifice literas impetravit XIV Kalend: Februarii MDXLVI. præscribentes, ut Patrimonii erogandi facultas penes Rectores à Magistratu, singulo quoque biennio eligendos, esset. Perstat hodie, non levi pauperum, atque id generis personarum emolumento; cui pinguis Margarithæ de Archangelo hæreditas connexa est, piis etiam usibus addicta. An. Ch. 1546

XXXIV. Anno MDXLVII. Regni Comitiis celebratis, vectigal Curiæ decretum est, Regique de more *Capitula* oblata, ut firmarentur. In his ut Novælucis Abbatia Catanensi Valetudinario uniretur, atque honoraria publicis Academiæ Professoribus dependenda ex juribus *Regiæ Secretiæ* urbis Catanæ deinceps solverentur, Proceres postularunt. Quibus rescripsit Cæsar: Ad Primum: *Sua Cæsarea, & Catholica Majestas informabit se de supplicatis.* Ad Secundum *Cæsarea, & Catholica Majestas committit, & mandat Illustri Proregi, quatenus ad suæ Majestatis beneplacitum provideat super supplicatis, ut apparuerit convenire. Dat: In Civitate Imperiali Augustę die* XXIV. *Februarii anno* MDXLVIII. Hic non omittendum, quod in hujusmodi etiam Capitulis loco quarto, totius Regni voto supplicatum, ut magnæ Regiæ Curiæ Judices bini deinceps ex Panormitanis, totidemque ex nostris, duo item Messanenses, atque ex insula reliqua duo præessent. At Cęsar servandum ut hactenus, ac ne senarium excederent numerum, sanxit eodem die, & anno. Jamvero septimo Kalendas Maji Joannes Vega Siciliæ Prorex cum Uxore Eleonora Ossorio Catanam venit, ac princeps Templum ingressus Ecclesiæ Privilegia 1547 1548

legia

Ann. Xpi. 1549 legia sanctè servanda promisit. Tunc de urbe nostra vallo munienda serio actum, atque excidendi lapides, & cęmenta ad opus parandi, Operariis, Præfectisque cura demandata.

XXXV. Sequenti anno Aphrodisium Africæ urbem, vulgo Mahdiam, Draguthus Archipirata, multis in Siculos maleficiis clarus, occupavit, ut in-
1550 de insulam nostram majori licentia popularetur; sed eam non multo post, duce Joanne Vega Prorege, magna vi expugnatam Carolus Rex suo adjecit imperio; Hinc fęderis abrumpendi occasionem nactus Turcarum Tyrannus Solymanus, ingenti classe parata, sub Sinano Præfecto anno MDLI. Si-
1551 ciliam invadendam statuit: *Classis Messanæ fretum ingressa*, inquit Fazellus (a) *ad fossam S. Joannis, quæ quidem p: m: 8· à Rhegio distat, constitit, ac per internuntium à Joanne Vega Messanæ tunc agente Mahdiam induciarum tempore captam sibi restitui postulavit; Cumque Joannes eam urbem in pacto Caroli fędere haud contineri respondisset, Senen prętextu rupti fęderis Catanam urbem oppugnaturus, indignabundus à littore solvit. At ventorum impulsu Catanam pręternavigans, Augustam opidum viris desertum incendit, arcemque infirmo pręsidio, nostrorum incuria, munitam capit, ac diripit.* Subdit Grossus (b) Augustæ incolas veloci lyntre de periculo à nostris admonitos, fuga sibi consuluisse. Catanenses porro amantissimæ Civis Agathæ patrocinio adscripsere, quod, flante valido aquilone, Turcarum classis Catanæ sinum transgressa, alio incendia, cędesque adsportarit. Ferunt enim barbaris ad Armitium Promontorium speculantibus, Idibus Julii męnia, littus, collesque ubi proximos innumeris pene militibus refertos apparuisse. Sinanum vero Talassiarcham, quum fortes etiam,

(a) Dec. 2. l. 10

(b) In Annali Catan. m. s.

gentis

gentis more, immitti precepisset, malo omine territum, illam adoriendi consilium mutasse, ut Bartholomeus Taverna (a) synchronus author scribit, & Blanditius etiam testatur. Nec immerito in patriæ tutelam sese propitiam exhibuisse Agatham credimus, quum ejusdem Martyris ope, Melitam insulam, ejusque arcem post Augustę direptionem ab infidelibus petitam, atque assidua dierum octo obsidione pressam, Jacobus Bosius liberatam testetur in sua Joannitarum Equitum Historia. (b)

Ann. Xpi. 1552

(a) In poemat. S. Agathæ can. 5.

(b) Par. 3. l. 15.

XXXVI. Ea occasione de circumvallanda urbe Catana ceptum consilium Vega Prorex strenuè promovit, ac die v. Februarii cum Regiis Administris re communicata, opus communi eorum voto aggrediendū statuit, signato Catanæ x Kal: Martii decreto. Sequenti igitur anno pridie Kal: Decēbr. primum ædificii lapidem in propugnaculi *S. Salvatoris*, quod hodie Magnum appellant, fundamentum demisit, molemque omni ævo admirandam ex nigro quadrato lapide aggressus, pomerium ex orientali regione ampliavit, ædesque addidit muro munitissimo conclusas, quæ ab altero meridionali propugnaculo à *D. Pyrruchio* vocato, ad aliud orientale *Buxialchæ* vulgariter dictum exurgunt. Extructa exinde, aut instaurata reliqua urbis męnia, paucosque intra annos ab Ortu, Meridie, & Aquilone { occidentalis namque regionis muri pene integri perdurabant } firmissimus ager, propugnacula octo, totidemque portæ, ære publico confectæ, certatim civibus, privatas etiam opes, operamque, conferentibus. Perstant inscripta in Ligustico marmore Epigrammata ad hanc usque diem, alterum supra portam ab ipso Prorege *Vega* appellatam; alterum verò portæ insidens, quæ ab aquæ tubulis vernaculè *à Canalibus* dicitur.

En

Ann. Xpi. 1554 En primum: *Joannes Vega Caroli V. Imper. Aug. Legatus, Regni Siciliæ Præses, Civibus C. Urbem Muro, Porta, & Propugnaculis Tutiorem, Ornatioremque, & Navigiis Portum Securiorem, Ac Commodiorem Fecit Anno Salutis* MDLV. Secundùm verò: *Carolo V. Rom. Imp. Siciliæq; Rege Joannes Vega Prorex Ad Propulsandos Piratarum, Cæterorumque Nefariorum Hostium Incursus, Insulæ Aditum Mirificis Hisce, Ac Munitissimis Molibus P. Communiendum Censuit. Curantibus Civibus Catanensibus Anno à Natali Xpi* MDLIII. Ejusdem Proregis opera, ac Hieronymi Natalis *S.* Ignatii Loyolæ discipuli hortatu, Orphanotrophium Catanæ institutum Julio III. Romano Pontifice rem firmante, ut Grossus testatur, (a) Aghilerius in Societatis Sicula Historica de Hieronymo hæc scribit: (a) Decac.Cat. Cor.2.mod. 15. MDLII. *Hieronymus Natalis S. Ignatii Discipulus Catanam venit, ubi Vega tunc agebat. Dies ibi aliquot retentus, præclarè meruit; Cives ad misericordiam in egenos ita excitavit, ut plura aureorum millia congesserit, quibus pueris, qui parentibus superstites, dispersi, atque inculti vagabantur, hospitium comparavit. Seraphicorum Fratrum, quos Capucinos vocant, collabentem domum restituit, & valetudinarium insanabilibus morbis aperuit; superstites aureos pauperibus distribuit.*

XXXVII. Tradit Fazellus (b) anno MDLIV (b) Dec.1.l.3. mense Majo, dum prope littus effoderetur ad Saracenum portum, in tabula marmorea quatrupedali Fidium veteris superstitionis Deum, seu verius Idolum, fuisse inventum, sub tribus imaginibus sculptum cum inscriptione: *Amor, Honor, Veritas.* Honor scilicet, & Veritas dexteras jungebant, ille aperto capite, hæc pallio victata; Amor verò medius adolescens utrumque ad se complectebatur.

plectebatur. De hac tabula alibi diximus, Georgiumque Gualterium perperam inter suppostitias illam recensentem sugillavimus. Dum hæc agerentur, Nicolaus Catanensis Pontifex Concilio Tridentino aderat, cujus Sessionem quintam ac decimam tertio Kalend: Februarii anno MDLII celebratam missæ Sacrificio sollemniter peracto fuerat auspicatus; Eo autem soluto, ad suam Ecclesiam primo reversus, Parochias in urbe instituere satagebat; Senatus vero ne id fieret, sed unus esset Parochus Episcopus enixius contendebat; Res tandem composita, ac ipso Nicolao annuente, nihil deinceps in politia Ecclesiastica immutatum. Per id etiam tempus Monialium Cœnobium *S.* Mariæ Portus *S*alvi Ordinis *S.* Benedicti nimia egestate pressum, alteri ejusdem Instituti sub *Ss.* Trinitatis titulo Præsul noster adjunxit, traductis in illud Portus *S*alvi, opportuniore loco situm, *Ss.* Trinitatis Alumnis XVIII. Kalend: Februarii MDLIV. Verùm hæ paucis post annis in Templum *S.* Nicolai de Oliva, antiqua Trinitatis nomenclatura servata, commigrarunt, ut Grossus scribit (*a*) — Ann. Xpi. 1554

(a) Dec. Catan. Cor. 2. mod. 15.

XXXVIII. Eodem quoque anno Dulcissimæ Patronæ, ac Civis Agathæ sacra Lipsana ingenti pompa, ac magna Pontificis, Cleri, Procerum, populique frequentia ad *S.* Mariæ Nunciatæ Carmelitani instituti vetustissimum templum XVI. Kalend: *S*eptembris sunt delata, ibique summa totius urbis lętitia, Translationis ejusdem Virginis, ac Martyris è Byzantio Catanam, festum celebratum. Cautum deinceps publico decreto, ut quotannis eadem recurrente die, festiva sollemnitas in Urbe, ejusque finibus haberetur. Adfuit inter Proceres Terrænovæ Marchio, qui per hęc tempora Catanę versabatur, ac Ferdinandus Ve-

ga,

Ann. Xpi 1555 ga, qui pro Joanne Patre Catanensibus jura dabat. Hic porro avitæ pietatis in Societatem Jesu nuper institutam heres, ejusdem domum Catanę constituendam cogitavit.

XXXIX. Aghilerius de Ortu, & Rebus gestis Societatis Jesu (a) in Sicilia ad ann. MDLVI. *Habet*, inquit, *hic annus Collegii Catanensis incunabula, quod ex paucis initiis ad eam pervenit magnitudinem, ut inter præcipuas Provinciæ domos numerari merito debeat, sive vetustissimæ, ornatissimæque Civitatis, sive etiam erga nos voluntatis, sive antiquissimæ originis, sivæ ædificii, sive census ratio habeatur. Catanam cum imperio pro Patre administrabat Alvarus inter* Ferdinandum, *& Assuerum Vegæ medius natu filius; sed* Ferdinando *natu maximo jam pridem immatura morte sublato, jusserat Pater, quo dulcissimi filii desiderium falleret, Alvarum in extincti* Ferdinandi *nedum jura, sed nomen quoque transire; quare* Ferdinandum *deinceps nuncupabimus. Hic ne ab Assuero* Fratre, *cujus opera Syracusanum Collegium paulo ante conditum fuerat, in augenda Societate vinceretur; Catanenses excitavit, ut & ipsi Patriæ consulerent, atque Collegium flagitarent. Collatis proinde studiis, Nicolaus Maria Caracciolus Pontifex Catanensis,* Ferdinandus *Vega, & Senatus, Civitatis nomine crebris literis à Domenechio, (Societatis in Sicilia Prefecto) contendunt, ut è nostris*
1562 *aliquem Catanam mittat, cujus consilio de instituendi Collegii ratione statuatur. Domenechius suorum paucitatem diu causatus, quum sepe rescripsisset, valde alieno tempore novum peti Collegium, quando, qui in Provincia essent socii institutorum Collegiorum sustinendis oneribus ęgrè sufficerent; Victus tandem assiduis precibus Catanensium, eò destinavit P. Antonium*

(a) Part. prim.

tonium Vinchium Collegii Messanensis Rectorem, cujus adventu paucis diebus negotium conficitur. Ad VI. *Kal: Februarii cogitur Senatorum, Patrumque concilium, deliberatur, decernitur: Collegium Societatis condi oportere singuli censent, summo omnium consensu fit Senatus Consultum, ut tria aureorum millia tribus annuis pensionibus ad Collegium extruendum; & censum utcumque incboandum nobis condonentur. Addidit de suo Pontifex quoad viveret aureorum quinque & septuaginta annuam pensionem. Accessit ad bæc Pristinum prope Acim proximum Catanæ oppidum, Proregis, & Magnę Curiæ auctoritate Collegio attributum, ex quo tantumdem quotannis rediret. Templum præterea Ascentionis idoneo, atque excelso loco situm conceditur auctoritate Senatus. Valetudinarium Sancti Marci eam ædem pleno jure possidebat. Egere Patres Conscripti cum Nosocomii Rectoribus, ut ad nos perveniret, iis tamen conditionibus, ut Sacerdotes quatuor, qui ad quotidiana Sacrificia ibi peragenda alebantur, ipsi constituerent, & Templi census aliò transferrentur. Ferdinandus proximam domum suo ære redimit, & ad nostros usus concinnandam, & instruendam sibi sumit. Vinchius propere Messanam dimittitur ad maturandum cum sociis reditum.* Ann. Xpi. 1556

XL. *Domenechius, ut à Vinchio accepit, quę Catanæ gesta essent, nunciatumque esset, communibus votis Caracciolum, Ferdinandum, Senatumque Catanensem impensę cupere, ut ante Resurrectionis diem Collegium haberetur institutum, & designatos, qui in eo permanerent, nobilissimæ humanissimeque Civitatis vehementer admiratus consensum, festinationem, liberalitatem, eò Vinchium Collegii Catanensis Rectorem appellatum statim reverti jubet, cui Joannem Vincentium Neapolitanum*

Ann. Xpi. 1556 *tanum adjungit, eodemque Panormo proficisci jubet P. Sancium Œojam, & alios ... Vinchius itaque, & Sancius indefessam operam Catanensibus navant, & ad Christiani nominis officia cives incedunt; tradunt rudibus religionis elementa, Valetudinario, Custodiis, pauperibus opitulantur, ad omne parati obsequium flagitantibus adsunt. Sancius singulari eloquentiâ præditus, & voce, & lingua potens, assiduis concionibus divinam legem liberali quadam concitatione inculcabat; auditus prçterea inusitata frequentia lubentissimè. Vinchius ad reliquam adjecit operam, morum Theologiam, cujus quæstiones, volente Pontifice, quotidie enodandas suscepit. Uterque doctrina, temperantia, & assiduitate juvandi, Catanensium animos adeo sibi conciliavit, ut nihil non eorum consilio gererent, nihilque prætermitterent, quo Collegium augeri, ornarique posse intelligerent. Ignatius interea de faustissimo Collegii Catanensis exortu Provinciæ Siculæ gratulatus, quod sextam eam, & se vivo ultimam numeraret domum, memor Vinchii meritorum, qui Syracusanum quoque Collegium inchoaverat, eum ad summum professionis gradum evehere studuit.* Hæc Aghilerius. Primus porro, qui ex Catanensibus Societati nomen dedit, Ferdinandus Paternionius illustrissimo genere natus, recensetur, qui & eruditionis, juxta, ac vitæ innocentiæ laudibus commendatus effulsit, ut aptiori loco dicemus. Tradit Grossus, Hospitalem Ascentionis domum, quam ad pauperes ægrotos suscipiendos ære proprio jam ab anno MCCCCXCVI. Bartholomęus Altavilla instituerat, Societatis Alumnis die IX. Februarii MDLV. fuisse attributam, Collegiique Catanensis auspicia proinde hoc anno çelebranda. At Februarius quinquagesimi quinti, ut sæ-

ut sæpius alibi dixisse memini, est mensis secundus LVI. juxta recentiorem computum, quo anni initium non à Martio, sed ab Januario sumitur. *Ann. Xpi. 1556*

XLI. Per idem fermè tempus Matrona quędam apud Turcas morbo insanabili in mamillis affecta Aniculæ cujuspiam Catanensis captivę apud Byzantium hortatu, Divæ Agathæ patrocinio implorato, incolumis evasit; Hinc in perenne beneficii monumentum argenteam Tabellam non levis ponderis ante ejusdem Virginis aram suspendendam Catanam transmisit. Opinio idcirco penes vulgum invaluit, Mamillas aureas, quas hodie ad sacrum Martyris signum in postica parte appensas intuemur, Ottomanæ Principis fuisse donum. Hoc anno MDLVI. sub Garsia de Toledo Regni Comitia Catanæ coacta scribunt Pirrus, & Grossus; sed error in annorum notas apud utrumque irrepsit; Garsias enim Regni Præfecturam post decennium tenuit, quo sane tempore sub annum MDLXVI. Concilium celebravit.

CAP. II.

CATANA SUB AUSTRIACIS

Ab anno MDLVII. ad annum MDC.

Ann. Xpi 1556 I. CArolus Cæſar, ut Deo, ac ſibi viveret Regno ſeſe abdicans Philippum filium heredem dixerat, ac Succeſſorem, cui proinde *homagium*, ut ajunt, Siculi Proceres atque urbium legati Meſſanæ præſtitere. Nec diu poſt Vega abeunte Joannes la Cerda Methymnenſium
1558 dux Inſulæ regimen ſuſcepit. Hic anno MDLVIII. nono Kalend: Junii Catanam venit, ab Antiſtite, & Magiſtratu ſollemni pompa exceptus, majoremq: Baſilicam adiens, ante Venerabilis Euchariſtiæ aram medius inter Pontificem, & Scipionem Statellam urbis Patricium, Eccleſiæ privilegia ſanctæ cuſtodienda promiſit. Tum, ut laxiori ſpatio Principis Templi area excurreret, publicę Academię, domum, ac privatas aliquot ædes ſolo æquandas, non levi jactura, præcepit; Meſſanam inde reverſus Comitia indixit. Hinc in Calabriam contra Piratas ſolvens, eumdem Nicolaum Catanenſem Pontificem ad regni curam admovit; paucoſque poſt menſes Catanam denuo cum Reg. M. Curia remeavit; ubi novi S. Nicolaì de Arena Benedictini Cęnobii, in area *Parchi*, & S. Mariæ à Stella *Cyprianæ* regionis extruendi, molitionem auſpicatus, quarto Kalend: Decembris primum ædificii lapidem, quem Abbas Joannes Maria Candora juxta Eccleſiæ ritum ſacris expiaverat, in magna Procerum, ac populi frequentia poſuit. Egerant Monachi apud Caſinenſis Congregationis Patres, ut in urbem Monaſterium transferrent, ſummoque conatu facultatem denique in generalibus

Comi-

Ann. Xpi. 1561 III. Quum porro Œcumenicum Concilium, ob feda bella intermissum Pii IV. Romani Pontificis jussu fuisset revocatum, Tridentum Nicolaus noster regressus, inter Patres aliquandiu assedit; verum sequenti anno ex Italia redux, Siculis septem triremibus vectus à Dragutho celebri Pyrata in Messanensi freto cum Ludovico Osorio Balearię majoris Pontifice captivus in Africam abducitur. Eo apud Turcas detento, Guillelmus Antalonius Ecclesiæ Prior, & Hieronymus Monsecatus Thesaurarius in Generales Vicarios à Canonicorum Capitulo adlecti sunt, ea lege, ut per hebdomadam tantum munus obirent, moxque duo ex iisdem Canonicis antiquiores suo ordine succederent. Displicuit id Pio IV. Romano Pontifici; Administratores id circo Ecclesiæ cum in temporalibus, tum in spiritualibus Guillelmum laudatum, & Vincentium Senensem Collegialis S. Mariæ de Eleemosyna Ecclesiæ Pręposītum, scriptis Romæ literis XI. Kalend: Augusti renunciavit. Interim ex Alba Julia Pręsul literas ad suos Administros dederat, quibus, ne pecuniæ cumulandę occasione ob sui redemptionem, quotidiana pauperibus subsidia ex antiquo instituto impendenda minuerentur, perscripsit. Hac tandem, cujusque cętus, Cleri scilicet, populi, ac procerum opera, per universam pene dięcesim conflatā, barbarisque exoluta, à servitute eximitur, majorem auri vim juramento pol-
1562 licitus, si ad summum Pontificatus apicem perveniret, liberque ad sedem suam anno MDXLII. redire permissus, die XXVI. Maji Messanam primo, mox Catanam summo omnium plausu Pontificali cultu pridie nonas Junii excipitur.

IV. Habitum hoc ipso anno in urbe Panormo Procerum Concilium, in quo rursus de unienda

da Catanensi Valetudinario *S.* Mariæ Novælucis Abbatia, deque honorariis integre ex *Tandis*, ut vocant, *Regiis Scientiarum* Professoribus pendendis actum. At oblatis Capitulis sequenti anno XII. Kalend: Julii Matrito rescripsit Rex: *Quod habita informatione necessitatis dicti Hospitalis, & qualitatis, ac valoris dictę Abbatiæ providebitur. Tum; Quò stipendia Professoribus Civitatis Catanæ constituta facilius impendantur, Placet Cath: ac Reg: Majestati, ut super portione servitiorum ordinariorum, & extraordinariorum, quę eidem Civitati solvi continget, assignentur. In eo verò, quod ad eorumdem stipendiorum augmentum pertinet, habita super his informatione, providebitur.* In idem tempus Cęnobii S. Claræ sub Seraphici Patris institutis fundatio incidit, de qua hęc habet Grossus (a) *Antonius Paternò Senatorii Ordinis Vir, Oxini Baro, è suis ipsius divitiis, Clarissarum, quę Urbanistę dicuntur, Cęnobium S. Clarę nomine extruendum pręcepit per testamentarias tabulas 3. Augusti V. Indit. 1555. Cęsare Statella, & Petro Paternò pię hujusce dispositionis executoribus designatis; qui pientissimo testatoris desiderio obsecundantes, Pontificię confirmationis impetrato Rescripto Romæ Kalend: Septem: 1562. Sororum S. Clarę in ęde, quam prętactus Antonius vivens habitabat, aptato in usum templo D. Laurentii, Monasterium ędificarunt anno 1563.... Plurimum quoque contulit D: Clara Statella D. Cęsaris magni Senescalchi filia, quę ut Sororibus istis nomen dedit, universum ipsius patrimonium ejsdem dimisit. Prima Monasterii hujus Antistita memoratur Soror Gesue Guerrera religiosę vitæ exemplis commendata, ex illo, quod Montis Virginis dicitur, ad novitias sanctis moribus imbuendas huc advocata.*

Ann. Xpi 1563

(a) Dec. Cat. Cor. 2. mod. 15.

Jma-

Ann. Xpi 1564. V. Jam vero, ut Cleri, & populi sui mores juxta Tridentini Concilii statuta reformaret, quammaxime Nicolaus Pontifex adlaboravit, omnemq; adhibuit operam, ut jura Ecclesiæ pristino decori restituta, optimis exinde legibus firmarentur. Diœcesana proinde Synodo convocata, quæ ad divinum cultum, atque Sanctuarii nitorem videbantur conducere, decentissimè sanxit; mos, ut in majori Basilica non amplius Monachi, sed sæculares essent Canonici contendit, eaque de re ad Philippum Hispaniarum Regem supplices dedit literas. Rescripsit Piissimus Princeps prædecessorum voluntati, qui Regulari ordini Catanensem addixerant Ecclesiam, nolle se refragari, sedisque Apostolicæ opem, & Casinensis Congregationis officia, ut in frugem meliorem Monachi revocarentur, sese imploraturum spopondit, stetitque promissis, datis ad Romanum Pontificem literis, qui Casinensibus rem commisit. Verum renuentibus his Monachorum Catanensium reformationi incumbere, Cœnobiumque S. Agathæ Congregationis corpori unire, ne cum Episcopo quotidie decertare compellerentur; annuit tandem Rex, vel invitus, ut Romanæ Sedis judicio decernendum id negotii committeretur. Hæc ex *S. Nicolai* de Arena tabulario fidelissimè excerpta à Grosso, & Pirro dissimulantur; extant enim in eo Philippi Regis Epistolæ ad Nicolaum, Romanumque Pontificem scriptæ, quæ rem omnem edisserunt.

VI. Anno igitur MDLXV. decimooctavo Kal:
1565 Maji Pii IV. prodiit diploma Romæ firmatum, quo Monachis Canonicis suppressis, in sæcularem deinceps redigendam Cathedralem Catanæ Basilicam Pontifex mandavit; Verum Episcopo ad graviora intendenti, Monachisque, ne aliqua fieret immu-

Immutatio, adnitentibus, res evanuit. Eodem quippe anno Idibus Decembris hora xvi. dum in Templo maximo Virginis, & Martyris Luciæ festum Pontifice, Magistratu, ac populo frequente, celebraretur, Siculis vectus triremibus Garsias de Toledo Prorex, qui Joanni Lacerdæ successerat, Catanæ portum tenuit, hinc eques, mediusque inter Nicolaum, & Laurentium Juenium urbis Patricium ad S. Agathæ ædem processit, ac jusjurandum juxta morem dedit. Non diu post ad Regni comitia celebranda Proceres, ac Civitatum legatos evocavit, eosque in principe Templo pridie Kalend: Martii coegit. Tunc noster Pontifex Nicolaus primus Regni Curator, quem *Deputatum* appellant, adligitur, ut Pirrus tradit. Idem Archidiaconatus dignitatem, ut Tridentini decretis obsequeretur, abrogavit. *Olim Catanensis Archidiaconus*, inquit laudatus Pirrus, *in tota Diœcesi Administros constituebat, atque jurisdictionem habebat ordinariam, eamque potestatem litteris, cujuscumque novi Proregis muniri curabat. Ita à F. Joanne de Paternione anno* 1502, *& ab Ariali de Bononia Regio Capellano anno* 1503 *factum est. Archidiaconus tandem Antonius Guidaboti ab Joanne Lacerda vices Regis in Sicilia gerente easdem litteras, ut vocant, Observatoriales an.* 1562 *mense Septembr. 6. Indic. de more petiit; noster tamen Antistes hanc Archidiaconatus antiquam Jurisdictionem à Sacro Trident. Concilio imminutam contendens, Proregem monuit ne has literas scriberet, donec ea de re Sum. Pontificem, & sacram Cardinalium Congregationem certiores faceret. Perscripsit vero, atque inde ita responsum est. Fuerunt nobis &c. Causa tota discussa, & explicata, relataque ad ipsum Dominum nostrum SS. Patrem* Ann. Xpi. 1566

per

Ann. Xpi 1566 *per ipsorum Cardinalium Congregationem Sua Sanctitas ita decrevit: ut Amplitudo tua ipsi Archidiacono Beneficium Ecclesiasticum, aut aliud permittat, quoad verò Archidiaconatus redditus perceptos, etiam eidem permittas, & exercere jurisdictionem Archidiaconatus, quemadmodum antea exercuit, sed ea conditione, donec eidem provisum fuerit aliud beneficium, vel morte vacaverit; Archidiaconatus postea in perpetuum sublatus esse intelligitur. Interea verò in ipsa Jurisdictione Archidiaconatus, ne ejus ministri quidquam injustè, aut perperam egerint, Amplitudo tua in eos animadvertat &c. Dat. Romę v. Idus Augusti 1566.*

VII. Sub idem tempus Nosocomium ad pau-
1567 peres egrotos excipiendos, quorum à Medicis salus desperatur, vulgo *Insanabilium* nuncupatum, piorum eleemosynis nuper institutum, alteri Sancti Marci annexum voluit Nicolaus; tum acceptis à Romano Pontifice, cui addictissimus erat, literis, ad Seminarium Clericorum instituendum animum adjecit, atque Indicem Clericorum, qui virtutibus, ac scientiâ præditi ad obeunda Ecclesiastica munia idonei per totam Diœcesim habebatur, ad eumdem Pontificem transmisit. Quumque majora moliretur, fato immaturo sublatus, tricesimo sui Sacerdotii anno, ætatis quinquagesimo quarto, magno totius urbis mœrore, ac bonorum luctu Idibus Maji MDLXVII. è vivis abiit, cujus spolia aureis triginta æstimata, illum pauperibus largissimè suas erogasse divitias, protulere. Auxit Ecclesiam suam Nicolaus redditibus, privilegiis, donariis, sacrisque vestibus, ac vasis. Ejusdem opera Tensa illa, seu ferculum argenteum in tota Sicilia celeberrimum, dives non immerito à Pirro appellatum; pendet enim libras 712.

ad circumferendas Beatæ Virginis Agathæ exuvias quotannis institutum, certatim civibus, virisque patritiis suppetias ad opus etiam ferentibus, anno circiter MDLXIII. stetit. Nicolai obitum ingens solis defectio est subsecuta; adeout, die in noctem versa, rustici, atque operæ fuga sibi in domos consuluerint. Ann. Xpi. 1566

VIII. Ad hunc eumdem annum Ætnei incendii meminit hisce verbis Jacobus Longus, qui Maurolyci historiam continuavit. *Ingenti motu ex intervallis Sicilia tremit, intestino Ætnæ insultu concussa. Inde cinerum, & ignium vomitu subjectus ager devastatus spem omnem futuro colono denegavit.* At unde eruditissimus Scriptor hęc eruerit non habeo. Sequenti anno, quinto Kalend: Aprilis hora noctis undecima, Catanæ, S. Mariæ Annunciatæ Cęnobii Carmelitani Sacrarium fortuito incendio, non levi sacrarum rerum, & supellectilis Ecclesiasticæ jactura, conflagravit: Anno mox MDLXVIII. Camillum Paternionium ad Catanensem Pręsulatum ex Abbate S. Mariæ de Tertana à Rege adlectum produnt Familiæ Scriptores, sed morte pręreptum Bullas, ut ajunt, minime obtinuisse; Hinc Antonius Faragonius patritia gente Messanæ exortus, scientia, ac virtute pręcipuus è Cephalædensi ad nostram translatus est Ecclesiam, Philippi Regis pręsentatione; pręstitoque Syracusis coram illius urbis Pontifice, juxta Apostolicum Rescriptum, fidelitatis jurejurando, summo omnium plausu, quinto nonas Maji in novæ sedis possessionem inductus est. Fuerat Antonius Aulæ Regiæ Caroli Cęsaris Sacellanus, tum S. Mariæ de Bordonario, ac SS. Petri, & Pauli de Itala Ordinis S. Basilii Abbas, ut ajunt, Commendatarius, morumque innocentiâ, ac vitæ integritate sese admodum commendaverat. 1567 1568

Ann. Xpi 1569 daverat. Mox vero, ut Catanam venit, Pii V. Romani Pontificis Diploma sub dat. Romæ quinto Idus Februarii, quo de abrogando in Cathedrali Catanensi Basilica Regulari Instituto Pii IV. Precessoris decretum ratum habebatur, tamquam Apostolicæ Sedis delegatus exequendum curavit, sub ea tamen limitatione, ut in eodem prescribebatur, *quod Prior, & Monachi tunc viventes sęculares neutiquam fierent, nec ad sęculum redire possent; sed ut prius, eorum vita comite, sub illius, quo professi erant Ordinis observantia perpetuo in Domini famulatu, & conventualiter vivere tenerentur. Canonicis vero de novo eligendis scutata centum, Beneficiatiis quinquaginta ex mensa Canonicali usque ad Monachorum extinctionem penderentur.* Verum Monachis jura sua adhuc mordicus tuentibus, novos deligere distulit Canonicos; interimque à Sacra Congregatione, instante Magistratu, impetravit, ut nulla expectata à Romana curia licentia, posset nobilibus puellis facultatem impertiri, ut hactenus consueverat, Monialium Cęnobia adeundi, ibidemque pro honesta educatione commorandi, Romæ v. Idus
1570 Aprilis MDLXX.

IX. Sub idem tempus Alborum Sodalitas sub Christi è cruce pendentis auspiciis a Viris patritiis Catanæ instituta, in divæ Catharinæ vetustissimo templo, quod veteri triumphali Marci Marcelli arcui Northmannorum ævo Catanensium Pietas superstruxerat, ac Mauritius Pontifex consecraverat. Huic S. Martini ædicula etiam cessit, unde ab eodem Sancto Episcopo ad hunc usque diem Sodalitii templum nuncupatur. Ejusdem exemplo aliæ quoque Civium sodalitates brevi coaluere, de quibus videsis Grossum sępius allegatum in sua Catanensis Ecclesiæ notitia, ubi singularum origi-

originem, ac res gestas ex pendit, atque hujus Historiæ lib. IX. Nec diu Conversarū Mulierum sub Sāctę Mariæ Magdalenæ titulo, publico Senatus ære, ac Civium eleemosynis, rem promovente Ferdinando Paternionio Societatis Jesu, Mense Octobri MDLXXI. domus fundata, cujus precipui veluti authores Franciscus Valle, Petrus Seminara, ac Petrus Aversa Catanenses optimates memorantur. Hinc Clericorum Seminarium ad Sacri Tridentini Concilii perscriptum anno MDLXXII. Antonius Pontifex erexit, opus sane à preceffore conceptum, ut diximus; cui ædes Canonicales, annuosque redditus, ex beneficiorum proventibus, Romano indulgente Pontifice, attribuit; alumnosque in eo ex precipua etiam nobilitate, cum Siculos, tum exteros coegit, inter quos Camillus Burghesius memoratur, qui fuit postea Paulus V. Summus Pontifex, & Ecclesiæ Pastor. Ann. Xpi. 1571 1572

X. Rebus cum Monachis utcumque compositis, duodenarium Canonicorum numerum, juxta Pontificium rescriptum, in Cathedrali templo constituere, quum vellet Antonius, Sæculares Presbyteros quinque, vitæ meritis, ac scientià conspicuos, Nicolaum Sanbasilium, Bartholomeum de Piscibus, Josephum Traversium, Antonium Scammaccam, & Erasmum Syracusium ea dignitate donavit ejusdem anni mense Majo, quumque ad majora properaret, tertio Kalend: Augusti piissimè decessit.. Illum S. Pastoris titulo comuni suffragio Scriptores gentici commendant, ac merito intra Sacrarium loco ab aliis secreto conditas ejusdem exuvias, Grossus memorat. Denique Cajetanus in SS. Siculorum Idea inter illustres pietate Viros Antonium enumerat. Vacante Ecclesia, Catanensis Senatus Nicolaum Stiziam templi principis Thesaura- 1573

Ann. Xpi 1574. saurarium, Civemque de patria meritissimum, supplici ad Regem Epistola perscripta, in Pontificem postulavit; Rex vero Joannem Horozcum, & Arze Toletanum è Syracusana cathedra translatum nostris Presulem designaverat, quem mox Gregorius XIII. Romæ tertio Idus Augusti MDLXXIV. suo diplomate cõfirmavit, ac pontificio apparatu, sexto Idus Septembris urbs tota in gaudium effusa excepit. Joannes Francisci de Horozco Panormitani Pontificis ex fratre Nepos Canonicatu olim ejusdem urbis donatus, Generalem in Sicilia de Rebus Fidei Questitorem egerat, Sacrorumque Canonum magisterio in Catanensi Academia insignitus, multis sese titulis cum in Syracusana, tum in Catanensi administranda sede commendavit. Dum vero ab illo summa omnia expectarentur, immatura morte sublatus quinto Kal: Aprilis MDLXXVI. ętatis XLVII. decessit, nobili sepulchro, atque inscriptione honoratus, quam Grossus recitat. Hoc ipso anno Paulus Sigona patritiæ gentis vir, pietatis stimulis actus, in Ecclesia S. Hieronymi extra urbem, in colle, qui adhuc hodie dicitur *la Mecca*, Eremitarum institutum amplexus, extructis ibidem cellulis, bona sua religioso huic operi addixit, socios aggregavit, ac S. Nicolai de Arena Abbati locum subjecit.

1576 XI. Inter hęc pestis truculentissima Siciliam invaserat universam, quam Alexandrina navis cum mercibus Syracusas appulsa invexerat. Luem nostri etiam senserunt, quumque ad totius urbis excidium diu desęviisset, ope tandem amantissimæ Civis, ac Patronæ Agathæ anno MDLXXVI. hyeme ingruente refrixit. Ut enim Sacra Virginis lipsana in nosocomia egris referta, sunt illata, adeo morbus elanguit, ut paucos intra dies omnino extin-

tus

tus ingenti metu cives liberarit. Annua hinc supplicatio, diesque festus deinceps ad XIX Kal: Julii, publico urbis voto, institutus, religiosissimè in tanti beneficii monumentum ad hæc usq: tempora servatus. Rem eleganti stylo Incertus Author de beneficiis disserens à B. Agatha patriæ impensis, sic expressit (a) *Ut ab Ætnæ flammis in agros, villas, oppidaque sævientibus ad pestilentiæ incendia humanæ vitæ exitium machinantia gradum faciamus. Videamus quæso, quam crudeliter ad annum 1576. grassata fuerint per Siciliam universam. Atque illa quidem à Sacca.* Alii è Syracusarũ urbe prodiisse pestilentiam tradũt. *Siciliæ oppido occidentali, quo navis præda punica onusta appulit, serpere cœpisset, ita demum Catanam occupavit, ut tota urbs in vastitatem abire videretur. Quid in præsenti incendio potius facerent Catanenses, quam beneficiorum ad inexaustum fontem concurrerent. Educitur sacrum Virginis Corpus è sacellulo suo; Numquid illa omnium Civium atque Ordinum frequentia comitante, quali in aliis pompis, ad quas infinita prope multitudo undique confluere consuevit? minime vero; Sed cum in contagii timore religiosæ familiæ, Clericorumque ordo præiret, Magistratus, aliique tantum aderant, qui opus ad id munus essent; reliqui omnes, ne adessent publico edicto cautum fuit. Sed quæ vox Præconis potuit Civium pietatem inhibere, quo minus Sanctissimæ Civi pro patria supplicarent? Et vero minime in pompa de more aderant; sed antequam supplicatio institueretur, ad urbis muros confluere, ad colles extra urbem sitos turmatim concurrere. Deinde ubi ex porta, qua Acim itur, effulsit Agathæ vultus salutaris, omnes demisso in terram vultu procedentes, magno cum planctu, lachrymis, & ejulu-*

Ann. Xpi. 1576

(a) Apud Carr. tom. 2. l. 1.

Ann. Xpi. 1576 *ejulatu, divinam misericordiam implorarunt. Pergit vero pompa ad bina Nosodochia, quorum alterum ad divi Antonii, alterum ad S. Spiritus ædem pestifero contagio affectis refertum erat. Quis diceret? Illico illa jam jam pene cadaverum colluvies non sine miraculo convaluit, pestemque omnem saluberrimus Agathæ vultus ablegavit. Quæ quidem tam evidens, ac subita patriæ liberatio, ita omnium animos in admirationem, ac stuporem rapuit, ut minime dubitarint, acceptum ferendum esse Agathæ patrocinio, ac miraculo*. Hæc ille, qui à viris fide dignis id ætatis viventibus rem accepisse affirmat.

XII. Eadem habet m. s. codex à Grosso relatus (a) *Ut nonnulla præter cætera beneficia, quæ urbs nostra B. Agatha Virgine protegente est consecuta, ad futuram rei memoriam exarentur, visum est non prætereundum, quare singulis annis decimoseptimo die mensis Junii sollemnis illa, & celebris Processio noviter instituta sit, qua sacrum Virginis Brachium à majori ad veterem Agathæ ædem toto fere Catanensi populo comitante, defertur, & per totam urbem in sero præcedentis diei, tam per sacrarum ædium, quam per arcis, aliarumque domorum fastigia faces, & luminaria colluceant. Notissimum enim est eadem die quarta Indict. currente, anno ab Incarn. Domini 1576 cum Civitas ipsa sævissimo Epidimię morbo laboraret, Sacratissimo Virginis Agathæ corpore ad locum infirmorum extra urbem per majoris Ecclesiæ Capitulum, Patribus Conscriptis, nonnullisque urbis equitibus comitantibus delato, ad noctis horam secundam, misericordia, & liberatio mirabiliter impetrata est. Ex eadem enim hora morbus ipse, qui antea maximè sęviebat, vires cępit amittere, & brevissimo tempo-*

(a) Cat. Sacr. §. 70.

temporis interstitio penitus atque penitus extinctus est. Hodie supplicatio ad Monialium ejusdem B. Virginis sub Agathæ titulo Ecclesiam è Cathedrali basilica procedit; ibique summa celebritate, liberationis hujusce memoria quotannis recolitur. Per idem tempus tumultuante Acis populo contra Hispanos milites, quibus Lupus de Figueroa præerat, Prosper Paternionius Pyraini dynasta Maleficiorum cum jure gladii Catanæ Quæsitor, ejusque frater Ugo à Lupo in auxilium advocati, adeo minis blanditiisque rebellantes ad officia revocarunt, ut jure eo in oppido veluti publicæ tranquillitatis restitutores commendari ab Regiis Administris meruerint. Ejusdem quoque Ugonis magna vis animi non diu post enituit, quum in prædones quosdam Calabros Proregis jussu ducens, qui Mascalarum agros populabantur, ex illis LXXX. confecit, opidanosque ingenti metu liberavit. (a) — An. Ær. 1576

(a) Ex Regest. Cancell. fol. 174.

XIII. Sequenti anno nono Kalend. Maii ex literis Messanæ signatis Prorex sanxit, ut Catanensis Magistratus electio per scrutinium eodem die deinceps celebraretur; Possessionem vero sexto Nonas ejusdem mensis Patres nanciscerentur; demũ sollemniter per urbem in equis procederent septimo Idus Junii, quod naviter impletum. Inter hęc Joannis Episcopi loco ex Regis voluntate Gregorius XIII. Vincentium Cultellum, Patritia gente Catanæ exortum, Romæ tertio Idus Septembris Pontificem sufficit, cui consecrationis munus in S. Bartholomęi de Insula Basilica Julius Antonius Santorius S. R. E. Cardinalis XXI. Kalend. Octobris impertiit; Sedis autem possessio septimo Idus Julii sequenti anno fuit attributa; de eo nos alibi fusius. Sub idem porro tempus rursus pestilentia afflictam urbem nostram, ac brevi etiam liberatam — 1578

legimus,

Ann. Xpi. legimus, dehinc pro gratiarum actione in princi-
1577 pe templo hymnus juxta Ecclesiæ morem sollemniter XIX. Kalend. Septembris fuit decantatus. Rursus vero post menses aliquot revixit, sed in cunabulis suffocata Martio exeunte; At in finitimis opidulis tertio Idus Maji repullulans, aliquandiu opidanos misere vexavit. Catanæ autem S. Augustini Cęnobium adeo morbus invasit, ut omnibus pene Monachis consumptis, ne civitas inficeretur, publico Magistratus edicto cautum sit, ut omnis cum sacra, tum familiaris ejusdem suppellex, libri, adversaria, scripturæ flammis traderentur.

1578 XIV. Jam vero tertio Idus Februarii MDLXXVIII Casinates Monachi, in recens extructum S. Nicolai Monasterium è S. Salvatoris hospitio sollemni pompa habitatum venerunt. Supplicatio splendide instituta, quam ingenti frequentia Regularium cętus, ac laicorum sodalitates, Proceres, omnisque sexus, atque ętatis multitudo comitabatur, claudebantque Monachi sacris induti vestibus Divorum lipsana deferentes, Abbas pontificali cultu ornatus, atque argentea custodia, in qua Sanctissimus Domini Clavus asservabatur à Fratribus Minoribus, quos Capucinos dicimus, deportata, sericum desuper pallium conscriptis Patribus substentantibus, virisque nobilibus quam plurimis, venerationis ergo, accensis cereis eamdem custodiam ambientibus. Habes celebritatem hanc in Sancti Nicolai Chronico exactissimè descriptam. Anno eodem Philippus Rex Matrito tertio Kal: Augusti perscripsit, ut Belli Pręfectus Catanam delegandus, vulgo Generalis Vicarius appellatus, ex pręcipuis Regni Magnatibus, assumeretur. Idem Nonis Octobris, ut in uno Catanensi Gymnasio Magistralis laurea Candidatis concederetur, nec nisi

in eadem Academia laureatis ad Regni munia pateret aditus, Regiis literis mandavit. Per id etiam tempus ex Ætna monte incendium erupit, si Pirro credimus, (a) passibusque quingentis fluvius igneus egressus, agros late vastavit; sed sacro B. Agathæ velo mox cohibitus. Sicanæ Historiæ Maurolyco Authore secundis curis Editor, ac ejusdem Continuator in sequentem annum rejicit, scribens: *Iterum Ætna disrupto latere sua eructat viscera.* Innoxia tamen hujusmodi incendia credimus, quod apud nostros mentio de illis extet nulla; aut forte è summo cratere emissa, quę nullum, vel certe leve damnum, metumq; incolis afferre consuevere.

Ann. Epi. 1579

(a) Not. Eccl. Cat. f. 67

XV. Magna annonę caritas anno MDLXXXI. Urbem sanè afflixit, adeout in Episcopi etiam horrei, ut plebi satisfieret, manus injicere Senatus compelleretur, quod non ęquo perferens animo Vincentius Pontifex, deinceps Magistratui infensus, perpetuis contentionibus vacavit. Tum septimo Idus Maji Matriti literæ emanarunt, quibus juxta Privilegia, ac Regni consuetudines perscriptum, ut Regni Prorex Catanæ cum suprema curia quadrimestri tempore singulis annis, ut totius insulæ commodo prospiceretur, eamdemque moram Panormi, ac Messanę traheret: Tum urbis nostræ męnia, quę ultimam expectabant manum, ut absolverentur, injunctum. Preerat tunc temporis Regis loco Marcus Antonius Columnius, qui Pompejum gentilem suum Catanam cum potestate delegaverat. Hic, ut perpetua jurgiorum semina inter Episcopum, Patresque conscriptos tollerentur, Pontificale thronum in principe templo, sedemque Magistratus, congruis locis designatis, opportune statuit, remque diu agitatum, non sine prudentiæ laude, ac dexteritatis opinione sexto Idus Septembris, ipso etiam Proregge annuente, composuit.

Ann. Xpi. 1579 XVI. Jam vero ad Studiorum reformationem, eodem anno, ac mense Marcus Antonius animum adjiciens, leges condidit, easque Panormi firmatas edidit, quæ vulgo *Marci Antonii Columnæ Constitutiones* audiunt, ac duodetriginta Capitulis comprehendit. In his referendis hoc loci non immoror, quum in Regiis Archivis, atque in publicis Senatus tabulis legi possint, ac passim multorum manibus terantur. In illis porro cautum erat, ut dum novæ Academiæ ædes molirentur, aulæ studiorum exercitationibus accommodæ, ubi Candidati scientiis vacarent, pecunia ex regio ærario exsoluta, in singulos annos oblocarentur; Hinc, ut quamcitius Gymnasii ædificium, quod urbis Majestati responderet, promoveretur, ex aliis literis Panormi etiam, quinto Kalend: Decembris expeditis, Prorex tria aureorum millia, Fabricæ Præfectis pendenda jussit. Alioque rescripto XIII Kalend. Novembris leges ab se conditas novo confirmationis munimine roboratas voluit, ut possit jure merito à nostris alter Academiæ Instaurator consalutari. Neque his contentus sequenti anno ritum in Rectoris electione servandum, pridie Idus Martii sanxit, quin etiam nonnulla, quæ in superioribus obscura videbantur, Kalendis Junii edisserens, aliis octo de novo editis *Capitulis* singula quæq; ad optimũ Gymnasii regimẽ spectãtia adamussim expendit.

XVII. Idem annus pretiosa morte F. Leonis Ordinis Minorum, quos Capucinos vocamus, Patria Catanensis consecratur, de quo alibi dicendum, ut & de F. Paulo ejusdem etiam instituti paullo ante demortui. Tunc etiam religiosa Sancti Joannis de Matha Redemptionis Captivorum sub titulo Ss. Trinitatis familia Catanæ excepta, ac primum in Sicilia firmata mense Julio, sacra

æde

æde B. Mariæ de Concordia extra mœnia ejusdem Ann. Chr. 1580
Alumnis attributâ, quam non diu cum illa Sanctæ Annæ commutarunt; ubi hodie etiamnum degunt. Demum quum Regis loco, ut vir in Ecclesiastica dignitate constitutus Siculæ præesset Monarchiæ, Philippus præcepisset, primus omnium Nicolaus Stizia nobilis Catanēsis S. Philippi de Grādis tunc Abbas ad id munus assumptus, qui mox Novælucis Abbatia insignitus, deinde Messanensis Archimandrita, tandemque Cephalœdensis Pontifex effulsit; de quo suo loco dicemus.

XVIII. Anno MDLXXXI. Vincentius Pontifex 1581
collata olim Prœcessoribus Privilegia, ut Ecclesiæ familiares, ac famuli ab omni sæculi potestate immunes haberentur, firma, ac rata Messanæ septimo Idus Novembris exoravit. Tum Regii Visitatoris Petri Manriquetii authoritate fretus ad recuperanda Ecclesiæ suæ bona, ab urbis proceribus, aliisque usurpata, naviter incubuit, atque ad Episcopales ædes, majoremque Basilicam instaurandam animum adjecit. Verum apud Apostolicam sedem delatus, Romamque jussus contendere Turris novæ carceri à Xysto V. addicitur, donec objectis purgatus criminibus, liber dimissus, sedi suæ restituitur. Quum acres vero inter ipsum, & Matthæum Saminiati Apostolicum Vicarium pro jurisdictione essent exortæ discordiæ, & res eò processisset, ut Pontifiex Vincentius Matthæum XII. Kal. Februarii sacris interdiceret, denuo Romam ille interpellatur, eorum, quæ gesserat, rationem redditurus; Vicarius verò ab injuncto munere repellitur, cui Michael Xiquot subrogatur, MDLXXXII. 1582

XIX. Quadriennio post Didacus Enriquez de Gusman Albæ Comes Catanam cum uxore Siculis triremibus vectus die XIII. Octobris hora XX. appulit. Eques urbem ingressus, medius inter Fran-

cisfontis

Ann. Xpi. 1586 cifontis Marchionem, & Franciscum Asiniundum Senatorem ad princeps Templum processit, ubi à Canonicis exceptus, Urbis, & Ecclesię privilegia ad aram sanctè juravit. Per id temporis Puellarum Virginum Domus sub S. Agathæ titulo Catanæ instituta, annuos redditus Magistratu suppeditante, virisque nobilibus earum singulis, super quas sors ceciderit, dotem congruam quotannis subministrantibus. De ea rursus libro IX. Interim Franciscus
1587 Liparulus Caprensis Pontifex post Michaelem Xiquot Vicarius Catanæ Apostolicus suffectus, quum, que nostro Vincentio opponebantur, non omnino falsa, testibus ad examen vocatis, comperisset, rem ad Romanum Pontificem retulit, qui Vincentio exauthorato, eique aureorum 1500 ex bonis Episcopatus *pensione*, ut ajunt, assignata, vacare Cathedram edixit; Eam idcirco Philippus Rex Joanni Corrionero Hispano commendavit, eodem Xysto, quarto
1588 Nonas Maji MDLXXXVIII. electionem suo diplomate probante. Fuerat Corrionerus de rebus Fidei ad annos decem Generalis in Sicilia Quęsitor, susceptisque ab Ludovico de Torres Archiepiscopo Panormitano, atque ab Agrigentino, & Cephalędensi in Cathedrali Panormi templo ex pontificia dispensatione Consecrationis insignibus, octavo Idus Maji
1589 MDLXXXIX. Catanam Nonis Junii sollemni apparatu ingressus, statim sese in pauperes, suamque Ecclesiam liberalissimum ostendit, ac Chori sedilibus in majori basilica, insigni artificio, ac cęlaturę non vulgaris excellentia à Scipione Guido Neapolitano elaboratis, coronidem imposuit. Impensos tanto operi quattuormille ducentos octoginta sex aureos in Sęnatus Regestis, ac in Ecclesię Adversariis legimus, expressumque dimidii anaglyphi opere Virginis Agathæ martyrium, ejusdemque è Byzantio Catanam

tanam reditum ad hanc usque diem in illo demiramur. Ne suo interim deficeret muneri Pontifex Joannes moralis Theologiæ Cathedram in eodem templo pridie Idus Octobris instituit, clerumque quæstionum de officiis, quos vulgo *Casus* appellant *Conscientię*, interpretationi bis per hebdomodam adesse voluit. Ann. Chr. 1590

XX. Academiæ incremento sequenti anno Comitis Albæ Proregis sanctionibus consultum, quibus ille Præcessoris leges firmavit, ac circa Professorum electiones, quæ publico Scrutinio singulis annis instaurabantur, nonnulla statuit. Idem, ut ad Regni publica munia nonnisi Catanensis Gymnasii Laureati deinceps assumerentur, quod olim cautum, præcepit; quæ sane lex Messanensibus invisa; quandoquidem hi, ut Messanæ publica Scientiarum Academia sisteretur, nullum tunc temporis lapidem non movebant. Hinc nostri, inter alia Regni Capitula sexto Idus Aprilis an. MDLXCI. in 1591
S. Laurentio signata enixius, ut id mandatum insereretur, postularunt, atque ad votum ab humanissimo principe impetrarunt. Demum ejusdem Proregis Albæ Comitis literis decretum quarto Nonas Octobris, ut urbis nostræ *Tribunal* tribus conflaretur Judicibus, quorum unus per Scrutinium, reliqui ab Regni Præside delecti, potestatem omnimodam cum *Civilibus*, tum *in Criminalibus*, ut ajunt, seu *merum, & mixtum imperium* haberent.

XXI. Annonæ penuria per hęc ipsa tempora Siciliam universam, urbemque Catanam vexabat; quibus malis Epidemicus morbus accessit, quo Civitas funeribus repleta; verum in tanto discrimine Patronæ amantissimę, ac Civis Agathæ auxilium presto fuit. En actæ rei monumentum in Adversariis Ecclesiæ exscriptum. *Novissimè diebus* 1592

istis

Ann. Xpi. 1592 *istis Civitas ipsa febribus, & morbis insanabilibus laborans, itaut quamplurimi quotidie ad vitæ exitum perducerentur, ad ipsius Virginis, & Martyris protectionem, ut moris est, confugiendum esse putavit. Et habito consilio per Patres Conscriptos, & plures Civitatis Proceres, cum voto, & interventu Illust; & Rever: Dom: Joannis Corrioneri Prçsulis tunc eamdem Ecclesiam sanctissimè gubernantis, ejusque Rever: Capituli statutum est, ut sacrum B. Virginis Agathç corpus è cellula, ubi servari solet, extraheretur, & ad veterem ipsius ædem processionaliter, & devotè conduceretur. Quod ita factum est. Die enim nono Mensis Maij v. Ind. currente, anno Domini 1592, qui fuit dies Sabathi hora ejusdem diei vigesima, cum præcessissent in vespere, prima noctis prçcedentis hora, magna per sacras çdes, & universç Civitatis domos luminaria, Beatç Virginis Agathç corpus à majori Templo processionaliter, & magna veneratione ad prçdictam ipsius veterem çdem per quatuor Canonicos, Prçsule, Magistratu, & universo Civitatis populo reverenter concomitante, humeris delatum est; ubi vespertinis horis sollemni cantu celebratis, & Pontificali accepta benedictione, hymnis, & canticis Spiritualibus, ac eadem veneratione ad majorem denuo, magna pompa, & apparatu per vicos, & plateas Civitatis existente, delatum est, & reconditum fuit. Visum est demum ex eadem die, ejusdem Virginis meritis, & intercessione quamplurimos ægrotantes convalescere, ac etiam perpaucos ex Medicorum relatione per Urbem infirmos reperiri.* (a)

XXII. Eodem anno ad thensam argenteam ornandam Joannes Pontifex Apostolos duodecim ex eodem metallo affabre elaboratos jussit, quorum singuli octo circiter pendent libras. Illud autem hìc opportu-

(a) Apud Grossum Cat. Sac. §. 72.

portunius ſubjiciam, quod Petro Carreræ memo- Ann. Xpi. 1592
(a) Tom.2.l.3 ratur (*a*) Quum annua recurrente Beatæ Agathæ ſollemnitate, in pervigilio, illius ſacra lipſana, celebri pompa, circa Urbis mœnia in eadem thenſa cives deferrent, atque ad Urſinam Arcem ventum eſſet, æſtu maris in immenſum excreſcente, atque Arcis ejuſdem muros impetente, quum tuta ad tranſitum nulla pateret via, cunctantibus nonnullis, qui thenſam bajulabant, ne ſub tanto pondere fatiſcentes, aquarum globis abſorberentur, aliis verò magna animi fiducia, præſentem Virginis opem minimè defuturam aſſerentibus, mare de repente ſubſtitit, expeditum ſacro oneri præbens iter. Tunc effuſa in lacrymas, plauſuſque multitudo viæ reliquum hilaris peregit; & quam citiſſimè ſeſe in Urbem inferens, grates pro beneficio, religioſo cultu, rependit. Adfuit prodigio Fælix Paſſerus Abbas Benedictinus, qui Italico Epigrammate facinus elegantiſſimè deſcripſit. Sub idem tempus morte interceptus immatura Joannes, quinquageſimo ſeptimo ætatis anno, ſeptimo Idus Julii corporis depoſuit exuvias, marmoreo tumulo, ac ſepulchrali inſcriptione decoratus. Illum meritis exornant laudibus Pirrus, ac noſter Groſſus, Pauperumque Patrem vulgo appellatum, Juſtitiæ cultorem, ac virum ſpectatæ vitæ integerrimum deprædicant. Vacavit ſedes annis ferme quatuor.

XXIII. Philippus enim Hiſpaniarum, ac Si- 1595
ciliæ Rex Proſperum Rebibam Scipionis Rebibæ Cardinalis nepotem Pontifici obtulit; At ille ante initam Catanenſis Cathedræ poſſeſſionem è vivis ſublatus eſt. Inter hæc autem ex literis Matriti ſignatis nonis Septembris MDXCV. idem Philippus in noſtros munificus vetuit, ne *Generale Studium* Meſſanæ inſtitueretur; præcepitque, ut promovendis Catanenſis Gymnaſii ædificiis ſcutata

tria

Ann. Xpi. 1595 tria millia impenderentur. Tum Joannem Dominicum Rebibam Prosperi fratrem Pontificem nominavit. Relatu omnino digna, quæ in Joannis promotione contigisse Pirrus memorat. (a) *Post obitum Corionerii electus ad Ecclesiam hanc, oblatusque est Clementi Septimo Summo Antistiti ab Philippo II. Prosper Rebiba Patriarcha Constantinopolitanus; sed is antequam ejus Ecclesiæ Episcopatum iniret, fato cessit. Rex alicui è Rebibarum familia ob Scipionis merita, se eum præsulatum collaturum dixit. Regebat interim noster Joannes Dominicus Prosperi Germanus Ortonensem Ecclesiam pauperrimam; & forte, dum cum aliquot clericis excolendæ vineæ operam daret, palmitesque luxuriantes ferro coerceret, illum convenit, qui Regii animi propensionem in ejus familiam declaravit. Sed Joannes paupertati Ortonensis Ecclesiæ se postbabere Catanensis divitias, respondit; nam quæ vita minus divitiis cingitur, minus vitiorũ insidiis patet. Regem ergo rogat, ut alium ad id muneris aptiorem deligat. Sed perstitit Philippus in suo consilio, eamq; ob causam placuit magis Joannes. Eum ergo delegit, ac tria millia aureorum ad literas Apostolicas obtinendas, atq: ad res sibi necessarias comparandas dedit ex literis Matriti 9. Junii 1596. & Confirmatio dein Pontificia accessit.. Vir fuit humillimus, & maxima erga pauperes commiseratione insignis.* Hæc de nostro Dominico Pirrus.

(a) Not. Eccl. Cat. f. 58

1596 XXIV. Sub hoc Pontifice Monialium Sancti Hieronymi Cenobium ordinis Seraphici erectum. Pio huic operi Petrus Seminara genere, ac pietate conspicuus proprias ædes, annuosque redditus ab anno MDLXXXV. addixerat. At non nisi Cesaris Cajetani opera, obtento Sedis Apostolicæ rescripto Romę nonis Novembris MDXCVI. perfe-

ctum. Post biennium vero in illud S. Mariæ à Succursu dudum ob paupertatem Monialibus destitutum proprio retento S. Hieronymi nomine, Episcopo indulgente, Moniales migrarunt. Porro cum sequenti anno *in animum induxerint Catanenses*, verba Ferdinandi Paternionii sunt (*a*) *Friderici Sarcophagum in locum excelsiorem subrigere, quod improportionatum esset Choro, quem ingenti sumptu, atque eleganti opere ibidem extruunt, quinque intra illud inventi sunt lignei loculi, unusque ex his omnium minimus, nempe palmorum trium, & in singulis singula inclusa cadavera, quæ fuisse omnino Regia nemo, crediderim, sanæ mentis in dubium revocarit; non enim fuissent ausi in Regio sepulchro alios condere, qui Regio sanguine sati non essent. Fuisset equidem grande peccatum, ac temeritas capite plectenda. Ceterum, cum Scriptores omnes doceant Fridericum, Joannem ejus filium, Ludovicum Regem, ejusdemque Friderici nepotem, Constantiam Friderici III. Uxorem, nec non Fridericum septennem puerum Reginæ Mariæ filium Catanæ in eodem, quo Fridericum, templo conditos esse, verosimillimum est quinque hos omnes eodem sepulchro servatos; præsertim, cum aliud ab hoc (illo tantùm Reginæ Mariæ excepto) eo in templo Regium sepulchrum non inveniatur. Adde quod loculus ille palmorum trium clarissime indicat alius non esse, quam Friderici septennis pueri; nisi quis in sepulchro illo, & quidem magnitudinis exiguæ, quod in sublimi loco in ejusdem Ecclesiæ pariete, qui ad septentrionem vergit, inter duas marmoreas januas situm est, & in quo, fama est Regium puerulum contineri, hunc de quo loquimur, esse affirmet.* At latuit fortasse Authorem hunc Regi Martino Blancham quoque filium peperisse, cui Petri nomen indi-

Ann. Xpti. 1397

(*a*) *In Vit. Reg. Sicil. m. s.*

tium,

[illegible] tum, ac nono mense è vita sublatum in majori Ca-
1597 tanensi Basilica conditum. Loculus ergo in Friderici sarcophago Pueruli Friderici, alter vero ad aquilonarē parietem Petri infantis omnino dicendus.

1598 XXV. Anno MDXCVIII. Xenodochium S. Euplii ad peregrinos pauperes excipiendos ex Senatus decreto XVI. Kalend. Junii institutum, sodalibusque in æde ejusdem Sancti Martyris dudum coactis commendatum. Tunc in freto Mamertino inter Sinanum Turcicę Classis ducem, olim Scipionem Cicalam Messanensem ejusque matrem, & fratres initum colloquium, ob idque Rhegium, ac Calabriæ ora, quin & Sicilia ab incursionibus Barbarorum immunes. Olim Olivarius Prorex Sinano visendi matrem, affinesque facultatem petenti denegaverat; At Bernardinus de Cardenas, Maquedę dux Regni pręfecturam per hęc tempora gerens, facile concessit; mox idem Bernardinus XI. Kalend. Julii Catanam navigio venit, exceptusque ab Episcopo, & Magistratu, medius inter eosdem ad princeps Templum adoratum processit, ubi de more jusjurādum dedit. Nec diu Philippus Rex postquam sibi immortale nomen in terris egregiis facinoribus peperisset, mortale exuit Idibus Septembris, ejusque filius Paterni nominis, virtutisque hæres diademate donatus, Rex per Siciliam Messanæ conclamatur. Defuncto Principi ab Episcopo, & Proceribus splendidissimè Catanæ parentatum.

XXVI. Hoc ipso anno de Patria S. Agathæ Romæ disceptari cęptum. Stephano enim Tuccio Societatis Jesu Theologo referente, Cardinales, quibus Reformatio Romani Breviarii fuerat demandata, de eradendis verbis illis in S. Agathæ Vita: *Agatha Catanæ nata*, cogitabant. Quod, ut innotuit Bernardo Colnago Catanensi ejusdem Societatis

tatis doctissimo, æque ac solertissimo viro, ne id fieret, sed servaretur ut hactenus, contendit, atque ad votum obtinuit, Romà septimo Idus Januarii Anno MDC. ad urbis nostrę Sexviros scribens: *Jam de re actum esse; jamque in Patriæ favorem, quamprimum ferendam sententiam: quod nihil in Breviario immutetur*. Quod sane testimonium falsitatis evincit quosdam evulgantes Colnago in ipso Controversiæ limine impositum fuisse silentium, ac per S. R. E. Cardinales *Pro Urbe Panormo* fuisse definitum, cautumque, ut deinceps in *Breviariis* edendis scriberetur: *Agatha in Sicilia Panormi nata.* Idque etiam cusa *Breviaria* ad annum MDXCIX. satis arguunt, ubi clarissimè scribitur: *Agatha Virgo Catanæ in Sicilia nobilibus Parentibus nata*. Quandoquidem, si ab anno præcedenti Cardinalium Decreto, hæc edere Typographis fuisset vetitum, ut nugantur, nullus profecto ausus esset eidem refragari; Sed de his infra. Per idem tempus Amenani fluminis aquæ, quę per occultos meatus Urbem interfluunt, erumpentes, humiliores regiones, ac puteos occupantes, aerem non absque incolarum detrimento infecerunt. Ann. à N. 1600

CAP. III.

CATANA SUB AUSTRIACIS

Ab anno MDC. ad MDCL.

An. Xpi. 1600 I. **F**Elici omine *S*ęculum auſpicati *Kal.* Aprilis Feſtum S. Mariæ de Miſericordia quotannis ſollemni pompa quarto à Paſchate die celebrandum Conſcripti Patres ſtatuerunt. Hinç piæ illæ ęmulationes, contentioneſque Cives inter ortum habuerunt; quorum pars ad hanc uſque diem Beatæ Virgini ſub titulo *de Miſericordia* addicta, eadem die recurrente, ſumma frequentia id feſtum colit; Civium vero pars alia, quæ *à Conſolatione* nomen ſortitur, Chriſti Domini Reſurgentis die ſecunda Paſchatis, non minori cultu, ac religione, ſollemnitatem celebrat. Signum hoc ipſo anno ex Alabaſtrite elegantiſſimum, Beatam Agatham in medio carceris expirantē referens, Neapoli à Valeriano de Franchis Caſinati Monacho Catanam advectum, ſupra aram è pario marmore elaboratam, collocatum docet Epigraphe: *Fratres de Franchis obtulerunt ex voto Anno* MDC. Carceris autem parietes oloſerico damaſceno, opera Joſephi de Perna Regni Protonotarii, Patricii Catanenſis contecti ſunt. Tum de patriæ incremento Cives ſoliciti portus molem aggredi curant. Hæc, ut alibi dictum, ingenti ęre profuſo, olim Alphonſi Regis ęvo fundata, maris impetu, annorumque decurſu disjecta, quammaximo emolumento noſtros fraudaverat; Hinc ſerio de ea inſtauranda circa hęc
1601 tempora cogitatum. Acceſſit Maquedæ Ducis Siciliæ Proregis facultas, qua Civium pro patria conatus probavit. Primus itaque lapis ſollemni ritu anno MDCI. ab Epiſcopo Joanne Dominico Rebiba,

magna

magna procerum, ac populi frequentia in opportunum locum aquis vacuum injectus, ac moles dehinc, magna auri vi profusa, non tam artificum operâ, quàm summa totius Urbis contentione excitata. Ann. Xpi. 1601

II. Romæ hoc ipso anno Panormitani adversus nostros litem de Patria *S.* Agathæ intenderunt. Eorum partes Marianus Valguarnerius, & Berlingherius Vigintimillius eque nobiles, ac eruditi gerebant, quibus Simon Aragonius, & Tallavia Cardinalis de Terranova appellatus, *S*iculus, Panormo oriundus favebat. Pro Catanensibus vero unus Bernardus Colnagus, qui Patriæ jura tueretur, stabat, eique Joannis Dominici Rebibæ Catanensis Pontificis Frater germanus inter Prelatos apud Romanam Curiam degens, patrocinabatur. Libellum Colnagus, ubi rationes, & conjecturas Agatham Catanæ ortam invictè probantes expendebat, Summo Pontifici obtulerat; suum & Valguarnerius porrexit, in quo multa ex Grecis codicibus, & Metaphraste cum primis protulit. Historicum hìc ago, & ab unius, atque alterius momentis ad trutinam revocandis consulto abstineo. Æqua tamen lance singula pensitando, atque ab omni partium studio alienus, id assero: Catanam pro sua Caussa testes omni exceptione majores habere Acta Proconsularia, Latinos omnes Hagiographos, Grecosque Siculos, Joannem Tzetzium, Petrum Argivorum Episcopum, & Methodium. Panormo nonnisi Metaphrastem, ejusque asseclas, nam unus Grecos alios preivit, suffragari. Sed ut omittam, quæ Baronius, Bellarminus, aliique de dubia Metaphrastis fide in Sanctorum gestis enarrandis, congerunt, illud Eruditis satis obvium, vulgatumque Adagium refricare sufficiat: *Sapit Metaphrastem*, quod usurpant

Ann. Xpi. 1604 pant quoties enarratio aliqua vero dissimilis omnino apparet. Sed de his fusius in Historica dissertatione *de Patria S. Agathæ* me dixisse memini. Ad institutum nunc redeo.

III. Valguarnerii rationibus eruditissimè Colnagus noster novo exarato libello fecit satis, Purpuratisque Judicibus dubio procul persuasisset, ni Panormitanorum fautores potentia tunc temporis, atque authoritate obstitissent. Queritur sane Colnagus sibi adversariorum astu, à Generali Societatis Prępofito indictum fuisse silentium. Testatur Allatius in Vallicellana Bibliotheca *S.* Methodii orationem è codice à Siculis nonnullis discerptam, quum de Patria S. Agathæ quęstio moveretur; hinc hisce ex causis factum, ut Sacra Congregatio illud in Breviario apponendum mandaret, quod hodie legimus. *Agatha Virgo in Sicilia nobilibus parentibus nata; quam Panormitani, & Catanenses Civem suam esse dicunt.* In reliquis vero lectionariis peculiaris instituti, ut Carmelitarum, nil censuit corrigendum. Hinc legunt illi: *Agatha Catanæ in Sicilia nata.* Sed illud hìc silentio minime obvolvam, quod ab Historicis Panormitanis frequentissimè, ac perperam usurpatur: Controversiæ scilicet originem dedisse Placentinum Breviarium anno MDLIV. editum, ubi loco *Agathę Catanensis* appositum: *Agatha Catanæ nata*. Tunc primum Catanenses sibi Agatham in Civem vindicarunt, inquit Bonafides, (a) tunc Panormo præripere gloriam hanc Catana cępit; At quis non miretur hominis petulantiam, adeo crassum mendacium obtrudere audentis? Quandoquidem ab eo pene fæculo, quo Agatha mundo denata, illam Catanæ ortam fama deprędicat, externique, ac Siculi scriptores pleno ore Catanensem Civem appellant.

(a) De Patria S. Agatha

Nec Placentinum aliunde Breviarium usquam Romæ improbatum, qua enim fronte coram Romana Curia illius authoritatem Colnagus allegaret, cui speciali rescripto, ut jactitant, fuerat derogatum, quodque litis semina inter utramque Urbem sparserat? Nec dissimulanda sincera illa Valguarnerii veritatis professio; quum enim post controversias Romæ habitas Petri Siculi vidisset opusculum, ubi clarissimè urbs nostra S. Agathæ Patria dicitur, eo perpenso, candidè respondit, si opportune, dum adhuc lis esset sub Judice, productum id testimonium fuisset, profecto Panormus causa excidisset sua, quod Methaphrastis, aut Græci alterius testimonio illud Petri Scriptoris gentici præferendum vir doctus putaret.

Ann. Xpi. 1602

IV. Jamvero portus molem non segniter promoventibus Patribus Conscriptis, anno MDCII, sexque viris operi præpositis, in perenne rei monumentum hanc Epigraphem Ligustico marmori insculptam, contra eamdem molem proximi propugnaculi muro adhærentem, Cives statuendam communi consilio curarunt.

D. O. M.

Divæ Agathæ Patronæ Catanæ ortæ, Philippo III. Rege invictissimo, Feriæ Ducis Siciliæ Proregis felicibus auspiciis in Civium utilitatem, & exterorum refugium, ut Catanensium Urbs ad veterem redeat dignitatem, ære publico Portus operosa structura Ætnæis rupibus congesta, construitur MDCII. XII *Augusti. Francisco Sismundo Patritio, Urbis Senatoribus, Petro Ansalone, Cæsare Cajetano, D. Oratio Paterno Castelli Barone Biscaris, D. Julio Tudisco, Fabritio Tornanbene, & Joanne Baptista Scammacca. Portus Præfectis Fabritio Tornanbene, D. Antonio Abbate, Alphonso de Asmaris,*

Aga-

Ann. Xpi. 1603 *Agathino Grasso, Paulo de Nicto, Petro Antonio Zapulla.*

V. Sequenti anno circa Æstatis initium Ætnæi incendii prodromi, flammarum scilicet in summo vertice globi, incolas timore affecerunt. Petrus Carrera in Ætnæ descriptione (a) *Haud sane inter minima Ætnæ incendia illud numerari meretur, quod nostris contigit diebus. Incępit enim mense Julio Anni* MDCIII, *atque indesinenter usque annum* MDCXXXVI *perduravit. Prima enim vice apparuit extra magnam voraginem, quæ in vertice montis est, unde in modum magnæ, atque longę facis sublatum versus aerem, cum terrore haud exiguo accolentium, non parvos ignis torrentes cum infinito damno minitari videbatur. Quoniam vero parturiens mons immensam, atque terribilem materiam ignis, atque lapidum copiam, eniti gestiebat, neque sufficeret illam omnem foris ejicere per cavernam superius apertam, gravi pondere, & nimia impeditum altitudine, terribiles, atque tremendos excitavit terręmotus.* Hæc ille, qui suam prosequitur historiam, suis locis opportune à nobis inserendam. Post menses aliquot octavo Idus Februarii Joannes Pontifex senio, ac morbo confectus piissimè in Domino obdormiit. Vir de grege suo, ac urbe Catana meritissimus, cui proinde non sine lacrymis ab omnibus parentatum. Suffectus in ejus locum Joannes Ruiz Villoslada Hispanus Calagurritanæ Ecclesiæ Decanus ex literis Apostolicis Romæ octavo Idus Decembris MDCV opportunè fuit. Urbi enim annonæ penuria laboranti paterna commiseratione succurrit, egenos, pupillosque, ne fame conficerentur, benignissimè fovit, exaustisque pecunię loculis, supellectilem, ac vasa argentea, ne patera quidem relicta, qua inter vescendum utebatur, ve-

(a) Lib. 3. ca. 1 ex Interpr. Avercampi

num exposuit, ut gregis sui inopiam levaret. An. Ep. 1606
VI. Fames porro nedum Catanæ, sed per universam pene Siciliam debacchabatur, adeout tritici mensura, quæ ex more aureis quinque veniebat, quadraginta & amplius mercaretur. Remedium tantis malis à Deo postulandum, atque ad Virginis Agathæ patrocinium confugiendum, ratus Præsul piissimus, supplicationem tertio Nonas Decembris MDCVI. Clero universo, atque Urbis Proceribus ingenti frequentia comitantibus, instituit, cum sacro ejusdem Martyris velo, moxque sexto Kal: Januarii, ut circumferretur per urbem illius mamilla voluit. Dux interim Feriæ Siciliæ Prorex leges aliquot Panormi die xx Maji tulerat ab Academiæ Catanensis publicis Professoribus servandas, quibus abusus quosdam passim irreptos abrogaverat; laudatus vero noster Pontifex, ut Tertii Ordinis S. Francisci Institutum in S. Euplii ædem Coloniam inferret, probaverat, Michaele Juvino nobili Catanensi ejusdem Alumno rem promovente, ac suppetias ad opus Patribus Conscriptis, piisque viris subministrantibus. Sacra hæc familia exinde in S. Nicolai de *Trixinis* templum migravit, quod Joannes de Clarissima dudum ab anno MCCCXLII. fundaverat, inde verò in Parœciam erectum, tandemque Sodalibus sub Sanctissimi Sacramenti titulo anno MDLXXXIX. cesserat, à quibus MDCVIII. Fratribus hisce attributum.
VII. Anno MDCVII. post horrendos mugitus 1607
Ætna torrentes igneos ex ore evomuit, quibus immensum pene lacum mille circiter passibus à summo vertice dissitum complevit. Lacus hic ab orientali montis latere, Fazello (a) & aliis memoratus, aquas ex liquefactis nivibus profluentes excipiebat. Id porro animadversione dignum credit

(a) Dec.2.l.1 cap.4.

Ann. Xpi. 1607 dit Carrera (a) quod insigni spectaculo intuentium oculis tunc objectum: Ingens enim fornix ex concreta nivium materia super utramque lacus oram ab austro ad aquilonem circumquaque in rotundum ambitum accrescens, apparuit, qui mox supervenientis ignis impetu in frusta redactus est, unde majori vi incendium occidentem versus erupit, compluraque Adranitarum vineta, ac nemoris loca, jactura non exigua, vastavit. Tot tantisq; malis novum accessit, immatura scilicet Joannis Pōtificis mors, quam pridie nonas Octobris, initę dignitatis nondum biennio expleto, Pastor optimus oppetiit, ingenti omnium luctu; commendabatur enim ab eximiis moribus, vitæ innocentiâ, ingenii acumine, atque à profusa in pauperes beneficentia. Ejusdem opera Sanctæ Agathæ Sacellum pario marmore elegantissimè ornatum; in cujus vertice hoc olim legebatur Tetrasticon.

(a) Ætnæ desc. l. 3. cap. 1.

Nata Ego sum Catanæ; ferrum secat ubera, flamma
Torret, seminecem lictor ab igne rapit.
Carcere stans morior, Byzantum rapta revertor.
Hic ubi picta color, condita vera tegor.
Joannes Ruiz Villoslada Episcopus Catanensis posuit anno MDCVII.

Illud non prætermittam, quod quum hoc ipso anno, quo hæc editio adornatur, elegantes è marmore Catanensium Pontificum tumulos in principe Templo ædificiorum ruina MDCXCIII. labefactatos, Joannes Rizzarus ejusdem Ecclesiæ Prior concinnandos curaret, Villosladæ corpus in cineres resolutum, integra tamen sola manu dextera, fuit inventum; hinc novissime eidem sarcophago disticon hoc adpictum:

Integra dextra manet, resoluto corpore: mirum!
Larga profudit opes; munera larga tulit.

Ut

VIII. Ut Catanensem Ecclesiam suo pastore destitutam inaudivit Bonaventura Secusius Messanensis Archiepiscopus transferri ad eam enixe petiit, ac demum anno MDCIX. obtinuit. Præclara de Bonaventura memorant Historici. Calatajerone enim nobili familia natus, Minorumque Ordinem professus, Theologica scientiâ enituit, ac verbi Dei eloquentissimus præco evasit; Ad ardua quæque munia aptissimus, Generalis Minister Ordinis anno MDXCIII. adscitus, Cardinali Aldobrandino Apostolico Legato socius datus, initi fœderis inter Hispanum, & Galliarum Regem author fuit. Canonicus S. Petri, mox Patriarcha Constantinopolitanus à Pontifice renunciatus, à Philippo *III.* Pactensis Episcopus postulatur, unde ad Messanensem Cathedram fuit evectus. Ut autem Catanam venit, saluberrimis constitutionibus in Synodo editis, cleri, ac populi sui motibus reformandis egregiè incubuit, ornandoque majori Templo pretiosissimis aulæis, argenteis vasis, sacrisque vestibus, strenuam navavit operam. Ann. Xpi. 1609

IX. Novo allabente anno, tertio Idus Febr. ex alio hiatu ignem Adranum versus ejecit Ætna, *qui per milliara*, inquit laudatis locis Carrera, *cucurrit, & ad latus item sese per milliara extendit. Tertia verò die Maji ejusdem anni alia parte diruptus est mons, eamdemque versus Urbem ignem projecit in longitudinem quidem ad quinque milliaria, in latitudinem verò ad duo, itaut maximam Pineti Sylvæ partem obruerit, & quamdam etiam luci, qui vocatur (la Sciambrita) magnum verò vinearum numerum in regione, quæ dicitur {la Cisterna} idque trium mensium spatio, quo duravit istud Incendium*. Hinc non immerito Scipio Portius integro pene triennio circa Adranitarum regionem 1610

Ann. Xpi. 1611. gionem ignem deſęviiſſe ſcribit, cępit enim in eamdem debacchari ab anno MDCVII. Decimo Kal. Maji inſequentis anni Bernardus Colnagus Societatis Jeſu, de patria meritiſſimus, magna ſanctitatis opinione ad cęlos evolavit. Mortis ſibi præſcius, quum in ſacra æde S. Franciſci de Paula nonis Aprilis verba ad populum faceret, cives ſui amantiſſimos admonuit, ut die octava in Societatis templum convenirent. Adfuere ingenti frequentia, quumque à ſugeſtu Bernardus multa pręclarè, ac piè de Boni Paſtoris munere dixiſſet, Apoplexia correptus è ſugeſtu in cellulam delatus, in qua poſt paucos dies placidiſſimè animam efflavit. De eo, ejuſque ęgregiis facinoribus ſuo loco dicemus.

1612 X. Regni Comitiis anno MDCXII. Meſſanæ celebratis, urbis Catanæ vices in eis Bonaventura Patriarcha geſſit, qui Magiſtratus nomine aliquot Capitula Proregi firmanda obtulit, quibus civium Privilegia de non excipiendis hoſpitio militibus continebantur, reſcriptumque ad votum obtinuit. Eodem anno Yomiſi Comes Catanam cum poteſtate venerat, ac Quæſitoris maleficiorum vulgo Juſtitiarii munus Prorege volente XVIII. Kalēd. Februarii ſubierat. Verum, quum apud Regis Curiam noſtri quererentur, id contra Urbis privilegia fuiſſe intentatum, abrogato non diu poſt Regio Præſcripto Comiti imperio, Julius Marcheſana inter Senatores natu maximus tertio Idus Novembris MDCXIII Quæſitor deligitur. Interim ex Re-
1613 giis etiam literis Idibus Septembris Matriti obſignatis ſuorum familiarium cauſſas cognoſcendi Patribus Conſcriptis jus datum; Judicibus verò ſententiam ferendi in Cauſis feudalibus facultas tribuitur. Tum leges aliquot Academiæ Catanenſis

Colle-

Collegia spectantes Prorex statuit, utque in Collegialium cœtum externis rejectis non nisi Cives admitterentur, sanxit. Sub idem tempus Minores Fratres de Observantia in *S.* Agathæ veterem Basilicã Bonaventuræ Pontificis operâ admissi sunt. Opibus item Franciscæ Joeniæ, & Bellaceræ Catanensis Matronæ pietate, atque innocentiâ insignis *S.* Catharinæ Martyris Virginum Cœnobium à fundamentis erectum, legibus atque institutis S. Benedicti subditur, ea conditione ut Moniales plures XXXIII. esse non possint, quas inter & ipsa annumerari voluit. Ann. Xpi 1613

XI. Anno MDCXIV. Clericorum Seminarium in opportuniorem locum Bonaventura transtulit, aptisque ædificiis instruxit; hinc olim Epigraphe ejdem appicta hæc habebat: *Seminarium Clericorũ Erectum ab Archiepiscopo Fratre Bonaventura Secusio Patriarcha Constantinopolitano Episcopo Catanensi Anno* MDCXIV. Tum ad Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum decentissime asservandum, è porphyretico marmore variantium lapillorum distinctione eleganter elaboratum in majori Basilica Tabernaculum jussit, ac familiæ suæ stemmate ornavit. *Per idem tempus*, ait Carrera (*a*) *concussa novo terræmotu Ætna fuit; atque incendium foras prorupit supra Randatium, in regione, quæ dicitur* {*Il Piro*} *Jam vero lente fuit progressum, ut Spatio annorum decem* (*totidem enim annos indesinenter torrentes igneos emisit*) *non plures quam duorum ferme milliarium viam perfecerit.* Quæ si vera sunt, non indesinenter, sed per intervalla Mons flagravit. 1614

(a) Lib. 3. c. 1. Des. Ætnæ

XII. Jam vero, quum Ossunæ Ducis, Siciliæ Proregis animum Cives nostri offendissent, quod Urbis Jura, ac Privilegia imperterrito, quo par erat, zelo

Ann. Xpi. 1615 zelo tuerentur, ac Yomisi Comitem ab officio deturbandum Regia authoritate curaverant, Gregis sui studiosissimus Pontifex Secusius indignatum, Catanensibus Principem non tam eloquentiæ vi, quàm virtutis opinione adeo flexit, ut pacatum Catanam usque alliceret. Exceptus Prorex magnis lętitiæ signis, ab omni cœtu, atque in Episcopali Palatio per triduum hospitatus, nedum facilè in gratiam Cives recepit, sed lychno etiam argenteo cum familiæ insignibus, non diu post Patronæ, ac Tute-
1616 laris Agathæ Sacellum XVI Kal. Februarii MDCXVI. donavit. Sub idem tempus in Principe templo noster Pontifex *Magistri Capellani*, *sive Viceparochi Curati* officium magno animarum bono instituit, Antoniumque Ferragutum die VII Junii egregiis moribus, ac scientia præditum ea dignitate condecoravit, *Beneficiatorum* insignia attribuit, cum facultate moderandi cæteros, cum in majori Ecclesia, tum in Urbe Cappellanos.

XIII. Eodem anno Desiderius *la Placa* Catanensis Carmelitarum instituti Magister, eruditione præstans, Religionis zelo præcipuus, Ordinis sui, ad præscriptum Innocentii IV. Reformationem aggressus, in æde Beatissimæ Virgini sub Directionis titulo sacra, nova prole Ecclesiam fęcundavit, filiosque complures Catanę primùm, mox in Acis opido ad professionem admisit. De eo fusius suo loco. Templum porro sub ea nomenclatura ante quadriennium Catanensium pietas erexerat, in quo Dei Genitricis imago miraculis celeberrima è Sacellulo extra Urbis męnia eò asportata, diu in summa populorum veneratione fuerat. Docet id extans adhuc ad ejusdem Cœnobii parietes Inscriptio marmori insculpta: *Intemeratæ Dei Genitrici Sub Directionis Titulo, Paulo V. Summo Pontifice,*

Philippo III. Rege, F. *Bonaventura Secusio Patriarcha Constantinopolitano Præsule*, *Catanensium Pietas* 1612. Interim Ætna mons è summo vertice lenta incendia, ut vidimus, eructans, Regionem illam vulgari vocabulo à *Columba* appellatam fœde vastabat, ut laudatus Carrera testatur. Ann. Xpi. 1618

XIV. Post biennium Bonaventura Pontifex sexagenario major, quarto Kalend: Aprilis, perpetua sui memoria relicta, in S. Agathę Veteris Cœnobio vivere desiit, ac nobili tumulo conditus statua, & elogio, quo illius recensentur munia, honorari meruit; Ejusque vices Joannes de Torres Ossorio, Hispanus, è Syracusana translatus Ecclesia anno MDCXIX. opportunè subiit. Sub hęc tempora, ut 1619 Grossus scribit, Catanensis Senatus pietate decretum est, ut ad leniundam Numinis iram quotidie Ss. Eucharistię Sacramentum, quadraginta horarum cultu adorandum ex tempore, publicè in Urbis templis proponeretur, sumptus ad summam aureorum ccc eodem Senatu suppeditante. *Jam tum ergo*, ait ille (a) *statæ quadraginta horarum preces in urbe Catana exordium sumpsere. Cęptum à Cathedrali* 19. *Junii* 1619. *mox ad alia Templa ordine itum est, ac singulis primùm quatuor, mox sex dierum spatium attributum. Post annum verò, absoluto circulo, ad Cathedralem reditur primo Septembris.* Mos hic etiam hodie obtinet. Minorum Fratrum, quos *Reformatos* dicunt, Colonia eodem quoque anno in antiquissimo Spiritus Sancti templo extra mœnia ad ęstivum solstitium Catanę sedem fixit. Hi nostra ætate S. Mariæ de Jesu Cœnobium incolunt, sexcentis circiter passibus ab urbe dissitum, in quo dudum Fratres de Observantia degebant.

(a) Cat. Sacr. §. 75.

XV. Literas sequenti anno in S. Laurentio 1620

XIII. Kal:

Ann. Xpi. 1620 XIII Kalend: Novembris signatas Catanensis Senatus obtinuit, quibus concessas à Philippo II. Patre suo, nostris olim gratias, ac libertates liberalissimè Rex confirmavit, illudque prę cęteris ratum voluit, ut Proregis Vicesgerens {Generalem Vicarium appellamus} Catanam extra ordinem delegandus, ex Regni Proceribus unus esset, populos in clientelam habens. Nec minori sane munificentia Philippus IV, qui demortuo Patri anno
1621 MDCXXI. in regimine successerat, Patriam nostram sub ipso felicissimi regni sui initio demeruit; scripto enim in S. Laurentio amplo diplomate Idibus Octobris, quæ olim Petrus II. Rex, ac Philippus Catanensibus largitus fuerat Privilegia, in Generalibus Regni Comitiis dudum, ut firmarentur oblata, suprema authoritate communiit, utq: deinceps integra, & illibata servarentur, pręcepit. En illud:

XVI. *Philippus &c. Recognoscimus, & notum facimus tenore pręsentium universis, quod per Illust. Ducem de Ossuna Proregem locum tenentem, & Capitaneum Generalem nostrum in dicto Ulterioris Siciliæ Regno, ad supplicationem nostræ Clarissimæ Civitatis Catanæ concessæ fuerunt ipsi Civitati quędam Gratiæ in Parlamento Generali celebrato Panormi anno MDCXII; & ab ipsa fuit nobis pręsentatum dictæ concessionis transumptum, cujus tenor sequitur, videlicet:* Inseruntur hìc, quæ Catanensis Pontifex Bonaventura Secusius, ejusdem Urbis Legatus Proregi in Comitiis obtulerat *Capitula*, prolixo, ac vernaculo sermone exarata; illa autem per compendium dabimus, ac latinè. Expostulatum igitur primo, *ut Cives ab excipiendis militibus, sive pręsidiarii illi essent, seu transeuntes, liberi censerentur; ac Magistratui cura incumberet opportunis in locis hospitia eis commoda parandi, lectisternia,*

aliaque necessaria ministrandi. Placet E. *S.* 2. *Ut juxta seriem Privilegii de anno* MCCCVII. *Petri II. Siciliæ Regis, urbis Catanæ Cives ab onere hospitandi Regiæ Curiæ Administros, aliosque Officiales per Ill: Proregem, aut suprema Regni Tribunalia delegatos immunes haberentur. Quod si ad instantiam partis eosdem destinari Catanam contingeret, partes etiam ad expensas tenerentur; si vero ad instantiam Fisci, delinquentes, & noxii debitas penderent pecunias. Placet S. E. demum, ut ingruentis belli tempore alicui ex Insulæ Magnatibus, minime vero privatis personis Proregis vices delegarentur, ut dudum* Regiis *literis fuit provisum. Placet S.* E. *Franciscus Gergenti Secretarius, &* Re*ferendarius. Ex Actis &c.* Hinc prosequitur Rex: *Nobis preterea humiliter supplicando, ut prędicta Capitula concessionis prędictarum facultatum, & gratiarum, ut ipse Prorex, & Capitaneus Generalis concessit dictæ Civitati Catanæ, modo, & forma pro ut in eis continetur, laudare, approbare, confirmare, & quatenus opus sit de novo eidem Civitati concedere, & opportunum Privilegium expediri mandare dignaremur. Nos verò cum subditorum nostrorum commodis benignè prospiciamus, ac prę̨sertim ejusdem Civitatis incrementis, ob suam antiquitatem, & erga Nos fidem, & amorem, quam in variis occasionibus sumus experti, ac propter obsequia ab ipsa nostræ* Regiæ *Coronæ facta, ut prę̨senti concessione aliquatenus sublevaretur; supplicationi prędictæ modo quo infra, duximus annuendum. Tenore igitur prę̨sentium de certa scientia,* Regia*que auctoritate nostra, deliberatè, & consultò, ex gratia speciali, maturaque sacri supremi Consilii accedente deliberatione, prę̨insertam Capitulationem, & concessionem, omniaque & singula in eis contenta*

Ann. Xpi. 1621

An. Xpi. 1621 *ta expressa, & declarata, à prima ejus linea usque ad ultimam, in omnibus articulis, clausulis, in eisdem descriptis, & appositis, juxta ipsam formam, continentiam, & tenorem confirmamus, ratificamus, approbamus, & acceptamus, illisque robur, & auctoritatem nostram impartimur, & quatenus opus est de novo Civitati Catanæ juxta contenta in dicta concessione, & Capitulatione per dictum nostrum Proregem facta, plenā confirmationem conferimus, & elargimur. Volentes, & expressè decernentes per presentes, & de dicta nostra certa scientia, Regiaque auctoritate, prefatam Confirmationem per Nos, ut supra factam, semper, & omni futuro tempore ratam, & firmam, ac rata, & firma fore, & censeri ab omnibus; promittentes etiam, quod sit, & esse debeat in perpetuum prędictæ Civitati stabilis, realis, & valida, atque firma, nullumque in judicio, aut extra sentiat impugnationis objectum, defectus incommodum, aut noxæ cujuslibet alterius detrimentum; sed in suo semper robore, & firmitate perseveret. Non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque. Justis tamen alterius cujuscumque, siquę sunt, juribus semper salvis, & reservatis, & ut pręcisè, quem volumus, sortiantur effectum. Urbis propterea Spect. Magnif. Nobil. dilectis Consiliariis, & fidelibus nostris Proregi, Locum tenenti, & Capitaneo Generali nostro, Mag: Justitiario, Pręsidibus M. R. C. Patrimonii, & Sacræ Conscientiæ, & Regiæ Curiæ, Magistris Rationalibus, Thesaurario, & Conservatori Nostri Regii Patrimonii, Advocatis quoque, & Procuratoribus Fiscalibus, cęterisque demum universis, & singulis Officialibus, & Subditis nostris, majoribus, & minoribus in dicto nostro Ulterioris Sicilię Regno constitutis, & constituendis dicimus, pręcipimus,*

mus, & jubemus, quatenus formam pręsentis, aut dictam pręinsertam gratiam, vel concessionem privilegiorum per dictum Proregem, per eum, & eorum quemlibet, diligenter, attente, & omnia, & singula in hoc nostræ Confirmationis, ratificationis, & approbationis, & si expedit, novæ concessionis, contentæ, eidem Civitati Catanæ modo, quo præfertur, teneant firmiter, & observent, tenerique, & inviolabiter observari faciant per quoscumque; nec contrafaciant, aut contrafieri permittant, ratione aliqua, sive causa, omni dubio, difficultate, contradictione, & impedimento cessantibus, pro quanto dicti Officiales, cęterique subditi nostri gratiam nostram caram habent, ac præterire indignationis nostræ incursum, & pęnam unciarum mille nostris inferendarum ærariis cupiunt. In cujus rei testimonium &c. Datum in Cœnobio S. Laurentii die xv. Mensis Octobr. 1621. Ann. Xpi. 1621

XVII. Regis liberalitatem erga nostros Emmanuel Philibertus de Sabaudia, Magnus Hispanię Architalassus, ac Regni Siciliæ Prorex cumulavit, Catanensem Senatum Panormitano, ac Messanensi parem omnino declarans, eisdemque pręrogativis, & titulis exornans, ex literis Panormi XVII. Kal. Maji; ac Regis insuper Philippi mox allatum Diploma suo etiam calculo anno MDCXXII. confirmans. 1622
Subinde aliud ejusdem Principis rescriptum, quo cautum, ne Magnæ Curiæ Judices ad dies aliquot delecti, vulgo *Interinarii* in Catanensium nobilium albo recenserentur, sub dat. Matriti duodecimo Kal. Octobris, laudatus Philibertus exequendum noviter curavit. Inter hæc Joannes Pontifex diœcesanam synodum indixerat, atque vigesima festa Aprilis die per triduum in Cathedrali Basilica sollemni pompa celebraverat, editisque in ea saluberrimis decretis Ecclesiæ suæ statum in meliorem frugem revocandum

Ann. Xpi. 1622 candum curaverat. Patres verò Conscripti publicas Senatus ædes novis incrementis concinnarunt, disruptoque veteri muro, quo illę Episcopali Palatio adhærebant, viam inde sternendam, ac Divæ Agathæ nomini, ad cujus templum illa ducebat, sacrandam duxerunt, hac Epigraphe marmori insculpta, atque ad novi ædificii versuras appicta.

Philippo IV. Hispaniarum, Siciliæ Rege Catholico, Prorege Serenissimo Philiberto Emmanuele, Magno Castellæ Priore, ac Generalissimo Maris Prefecto. D. Agathæ Catanæ ortæ, integerrimæ Christi Sponsæ, fortissimę tormentorum, hostiumque Catanensium Victrici, & merito quotannis in Patria triumphanti, hunc antiquissimum Urbis murum perrumpendum, viamque illi sacram fore cognominem decreverunt: Alexander Rizzari Patritius, D. Raymundus Paternò, D. Julius Marchesana, D. Matthæus Alagona, Scipio Bonajutus, D. Didacus à Valle, D. Franciscus Paternò, & Castello Senatores. Curantibus D. Bartholomæo Paternò, & Silvestro Sigona Kal. Febr. MDCXXII.

XVIII. Sub idem tempus altera Fratrum Minorum, quos Capuccinos dicimus, extra Urbis pomerium domus ad ballistæ ferè jactum extructa, eique in usum S. Mariæ de Spe Templum fuit attributum; Crucem juxta Ordinis ejusdem leges F. Clemens à Neto Generalis Minister, qui Catanæ per ea tempora versabatur, sollemniter fixit, primumque ædificii lapidem consuetis Ecclesiæ ritibus sacrum Joannes Pontifex sexto Idus Decembris, Immaculatæ Conceptionis Dei Genitricis Ma-

1623 riæ festiva die occurrente, posuit. Tunc etiam aliud Societatis Collegium in antiqua Ss. Trinitatis æde institutum, sub S. Ignatii Fundatoris titulo; at brevi, annuis redditibus minimè suppetentibus

bus, suppressum. Ad Professorum domum extruendam à piis quibusdam Civibus collatas fuisse tunc Eleemosynas, alii tradunt. Pirrus denique ante triennium fundationem hanc statuit, primumque injecisse lapidem pro ædificiis Joannem Episcopum Catanensem scribit. Hic porro, quum apud Philibertum maxima opinione præstaret, ab eo Ecclesiæ suæ, ejusque famulorum, ac domesticorum jura omnia, & privilegia, exemptionesque, ac libertates firmas, & ratas Messanæ pridie Kalend: Novemb. MDCXXIII. obtinuit. Nec diu mense Majo sequentis anni Regni Comitiis Panormi coactis præfuit, oblatisque ad urbis Catanæ incrementum eidem Philiberto quibusdam *Capitulis*, omnia ad votum impetravit. Ann 16 1624

XIX. Jamverò navis è proximo Africæ littore Christianos è Turcarum tyrannide ereptos deferens, truculentissimam luem Drepanum invexit. E Drepano Panormum, ubi dirissimè desævit, morbus illatus, indeque etiam Catanam invasit, ac per dies aliquot nonnihil afflixit; Sed brevì Tutelaris, ac Civis Agathæ beneficio extinctus. Panormi verò, ac per Siciliam Beatæ Virginis Rosalię inventum in Erctæ Montis, vulgo *Pellegrini*, spelunca corpus Pesti exitium intulit, incolisque universis solatio fuit. Eadem lue Panormi, totius insulæ mœrore, sublatus Princeps Philibertus, Joannes verò Catanensis Pontifex ad Ovetēsem Ecclesiam in Hispania evectus est; post quē Innocētius Maximus Romanus ex Regiis literis, & Apostolico Rescripto assumitur, pridie Kal. Aug. Hic Ecclesię possessionem iniit tertio Nonas Octob; Catanam verò Idibus Junii proximi anni Siculis triremibus vectus appulit. Sub eo Clericorum Regularium Minorum Sacra Familia in Urbem recepta, Senatu, ac populo certatim

congruos

Ann. Xpi. 1626 congruos redditus suppeditante. Hæc primùm in Æde pueris orphanis educandis addicta, mox in Parochiali S. Michaelis templo sedem fixit; aucta deinde Joannis Baptistæ Paternionii, ejusque Uxoris divitiis, ac fortunis spectabilis per Siciliam evasit; ac inter præcipuas Regularium domos hodie etiamnum Catanæ effulget.

XX. Anno MDCXXVI. Antonius Pimintellus, qui Philiberto successerat, ad majorem Candidatorum profectum, & Catanensis Academiæ splendorem *Vacationis, & Lectionis* tempora quarto Kal. Octobris designavit. Philippus verò Rex ejusdem Gymnasii privilegia inviolata servare studens, literas Matrito perscripsit sexto Nonas Octob. MDCXXVII, 1627 quibus Philippi II. Præcessoris sanctiones instauravit, *ut confecto*, scilicet, *Studiorum curriculo, Candidati laureis donari possent, atque ad Regni munia præ aliis assumerentur, omni deinceps abrogata Proregibus dispensandi facultate*. Inter hæc Innocentius Pontifex magnum vitæ discrimen subiit; Quum enim Diœcesim de more lustraret, in Opido Ennensi seditio populi in illum, ejusque domesticos excitata adeò increbuit, ut clam in Societatis Jesu Collegium confugere, indeque occultis itineribus Catanam se recipere compelleretur mense Augusto; Ex qua Sedis Apostolicæ consensu, adversus rebelles censuras protulit Ecclesiasticas, opidumque septimo Kalend. Septembres sacris interdixit. Inde ad reficiendas Episcopales ædes, atque ad Ecclesiam concinnandam optimus Præsul conversus, aulas amplissimas jussit, albario opere templi parietes perpolitos voluit, Odeum elegantissimis picturis, operâ usus Joannis Baptistæ Corradini Romani tunc temporis peritissimi, condecoravit. Extabat olim super Basilicæ januam

Inscriptio: *Ecclesiam meliorem in usum Divæ Agathę sacram Innocentius Maximus ornavit, extruxit Anno Domini* MDCXXVIII. Legitur adhuc hodie circa Odei coronidem hęc alia: *Virgini Martyri Christi Sponsæ Deo Dilectæ Triumphanti Agathæ Innocentius Maximus Episcopus Catanensis Anno Domini* MDCXXVIII. *Ann. Xpi. 1628*

XXI. Subinde Sacellum Divę Agathæ magnificentiùs ex lapide porphyretico ædificandum decreverat, illi per omnia simillimum, ut Grossus testatur, quod in Vaticana Basilica Petri Apostolorum Principis sacra pignora tegit, sed obortę inter ipsum, Urbisque Magistratum contentiones rem omnem interceperunt; dum enim ille ingenti sumptu hęc, & alia molitetur, Ætnęi nemoris arbores non sine publico detrimento pręcidi jussit, ac divendi; de qua re apud Philippum Regem, ejusque Administros conquesti Patres Conscripti, literas impetrarunt in S. Laurentio Nonis Augusti signatas, quibus cautum, ut ab inceptis Pontifex evocaretur, quin & pecunias, si quas exegisset, restitueret. Eò autem res devenit, ut apud Summum Ecclesiæ Pastorem delatus Innocentius, Romam evocaretur. Inter hęc horribilis tempestas pridie Idus Octobris oborta Urbi nostræ, ejusque regioni non levia intulit damna. Magnus porro aquarum vortex, è nemore defluens mœnia ipsa invasisset; verum in aream S. Mariæ *à Grutta* extra Stesichoream portam dilapsus, suburbanas ędes, templumque ejusdem Beatæ Virginis obruit, ut scaphis remisque, utrinque, gurgitem Cives transfretarent.

XXII. Anno MDCXXX Ferdinandus Alcalæ Dux Siciliæ Prorex Insulæ invisendæ gratiâ, Catanam adiit, paucisque exactis diebus, inde discessit. Tunc etiam Catholico Rege instante, Matu- 1630

Ann. Xpi. 1631 ranensem Episcopum, de objectis Maximo Pontifici examen expensurum, Urbanus VIII. Catanam delegavit. Sequenti anno Aloysio Moncadæ Paternionis Principi Montis Albi Duci, ac Francisco Brancifortio Duci S. Joannis Catanâ oriundis Jus Civitatis publico instrumento à nostris datum, ac nova Scrutinii juxta Ferdinandi Proregis præscriptum Reformatio inita. Subinde ab eodem Principe, Petro de Amico, & Cataldo Fimiæ urbis Catanæ Civibus, ac Patriciis, Regiisque Ministris, Jurisconsultis integerrimis Regni Sanctiones, legesque municipales, quas Pragmaticas vocant, reformandi, provincia demandatur. Opus aggressi, magno totius Insulæ bono, ac justitiæ incremento,
1632 eas unico libro comprehensas anno MDCXXXII. ediderunt, immortalem ob id apud posteros laudem, famamque consecuti. Jamvero, quum innocentiam suam Romæ planè probasset Maximus noster Pontifex, literas ab Apostolica Sede exoravit, quibus Maturanensi ad causam delegato, ut ab inceptis desisteret, statimque Catanâ abscederet, indictum. Ipse verò liber eodem anno dimissus xv. Kalend. Septembris, bonis omnibus plaudentibus, ad suam Cathedram revertitur.

1633 XXIII. Pace tandem cum Proceribus inita, revoluto anni circulo, quando ab eo summa omnia expectarentur, apoplexiâ correptus animã Creatori reddidit XII. Kalend. Septembris, atque operâ Francisci de Amico Ecclesiæ Prioris tumulo marmoreo, ac sepulchrali inscriptione cohonestatur.

Innocentio Maximo Romano Patritio Ex Vetusta Fabiorum Familia, Leonis XI Cubiculario, Pauli V. Pontifice, Ferrariæ Vicelegato, Bertinori Episcopo, Sabaudiæ, Mediolani, Mantuæ sub Gregorio XV Pont: Florentiæ, & Hispaniæ Nuntio, Philippi IV. Pri-

mogenita Lavacro Salutis Expiata, Catanensem Episcopatum Adepto; Rebus Ubique Prçclarè Gestis Ad Summum Fastigium Virtute, & Auspiciis Gradienti, Prçcipiti Fato Absumpto. Ann. Xpi. 1663

Maximus Innocuus cognomine, nomine, fama,
Virtute, & meritis, gloria, bonore pari.

Ære Regio D. Francisco de Amico ejus Vicario Generali, & hujus Ecclesiæ Priore curante. Obiit XXI Augusti Anno Domini 1633. sedit Annos IX vixit Annos LII.

XXIV. Non diu post Ferdinandus Siciliæ Prorex Catanam venit, à Magistratu in Cathedralem Basilicam magnâ pompâ deductus, ibi Urbis, & Ecclesiæ Privilegia jure jurando firmavit. Ad eumdem annum Opidi cujusdam ruinam ex Ætnę motibus, refert Joannes Baptista Masculus in Ephemeride Vesuviani Incendii, ut Carrera testatur, qui subdit (a) *Oppidum verò illud est, quod dicitur Nicolosi, atque ejusdem ruina, una cum non levi incolentium strage, verissima est; verum mali Demonis, ita Deo permittente, artibus, non verò Ætnæ concussione accidit. Quidam enim ab impostore quopiam persuasi, nocte aggressi sunt Thesauros quęrere, idque infandis superstitionibus, ac Christiano homine indignis. Quum igitur assidua, ac diligenti cura operi incumberent, horribiliter tellus contremuit, ita ut non pauca corruerent ędificia, multique homines promiscui sexus fuerint elisi, iis exceptis, quos grandi numero sub ruinis terra suffocavit. Accidit ruina hęc Februarii die XXII. noctis hora Decima.*

(a) Ætnæ Des. l. 3. cap. 2.

XXV. Tricesimum quartum Sçculi hujus annũ Ætnæ incendio celebrem habemus, quod ex ordine Petrus Carrera, qui prçsens aderat, exactissimè recenset (b) Ex ejusdem prolixa enarratione hìc il- 1664

(b) Ætnę Mōt. lib. 3. cap. 3 & sequent.

lius

Ann. Xpi. 1664 lius prosequar historiam, quam brevissimè potero. Igitur XVI. Kalendas Januarii horribiliores edidit mons ipse mugitus, tellusque circumquaque, Catanam usque, adeo quassata, ut presagium veluti certum instantium quivis duceret malorum. Post triduum supra *Serram Pizzutam*, ita appellant, ab australi latere dehiscens mons, immensos eructavit ignium torrentes, qui latam per densas nives viam sibi aperuerunt, mox aliis, atque aliis hiatibus, rimisque apertis, adaucti, nedum proximos opidanos, sed & Cives terrore nimio complevere. Nocte subinde, quæ Natalis Dominici diem est subsecuta, quum aliquot nebulæ, ignis repercussione, ignitę apparerent, ac prope urbis Catanę męnia in alto consisterent, vulgus, ut assolet, rei caussam ignorans, falsa persuasione, flammas ad Urbis excidium è montis cavernis ejectas illas reputans, tumultum penè excitavit, atque ad princeps Divę Agathæ templum concursu facto, proximam veluti mortem opperiebatur. At ubi tandem prudentiores, impetrata in confusa multitudine ad loquendum facultate, multis sermonibus à concepta opinione populum revocassent, ut domos quisque repeteret, metumque inanem deponeret, suaserunt.

XXVI. Sexto Kalendas Januarii novum igni ostium apertum ad orientalem regionem à *Trisoglietto* appellatam, unde non nisi fumus erumpebat. Interim incendium ex majori voragine egestum, post occupatam planitiem de *Rosellis*, ad agrum *Fleri* devastandum se convertit, ubi sylvas, vineas, domosque incendens, in plures sese ramos divisit, novemque fermè passuum millia duodecim intra dies confecit. Villulę nihilominus pii cujusdam Sacerdotis pepercit; hic enim illius sepimenta lanis contactu corporis Beatę Agathæ benedictis,

ctis, ac telis sericis, quibus ejusdem Martyris sacrum Velum fuerat involutum, in victas, vimpiasque divisis circumdedit, quas ignis reveritus, aliò iter intendit. Janiverò aliud flammarum profluvium in valle de *Stagno* rectà Catanam versus impetum, cursumque dirigens, Opidis *Viæ grandis*, & *Tricastanei* certum minabatur excidium, hinc preces, supplicationesque cum ejusdem amantissimæ Civis Lipsanis, ad sacras aliquot Catanæ ædes frequentiùs sunt institutæ, lanasque benedictas Opidani, ad bonorum interitum vitandum, de superiori prodigio edocti, undique per sepes, atque arbusta ingenti fiducia, ac felicissimo cum successu appendebant; aliò enim ignis, easdem reveritus, cursum arripiebat, retroque aliquando conversus antiqua miracula renovabat. Ann. Xp. 1634

XXVII. Ineunte Januario, prope Montem *Ilicis* decurrens nova ignis alluvies, Paternionensis agri fines invasit, usque ad *Cryptam Aquæ*, tum ad sinistram collis, qui *à Saltu Canis* dicitur, conversa, in ingentem defluxit convallem, ubi per dies aliquot est debacchata. Die XVI. ejusdem mensis certus ad Catanensem Senatum affertur nuncius, Incendium in duo divisum fluenta longè, ac latè progredi, subjectisque pagis certam ab eo perniciem ingruere. Veritus ille ruinam, sacro Civis beatissimæ Velo hosti occurrere statuit. Igitur religiosa, ac pia cujusque ordinis supplicatione instituta, magna Civium, atque Opidanorum frequentia, die altera ad locum non procul ab uno ex igneis torrentibus, in valle *Piraini*, longo emenso itinere, Velum deducitur; ibique in ara divite, ad id splendidissimè ornata, ex hastæ cuspide dependens sistitur, ac divina peracta synaxi, piæ funduntur preces, quibus vix absolutis, cursum incendi- 1635

um

Ann. Xpi. 1635 rum minuit, ac veluti loco cedens; quamvis interrupto esset, aggere ex ejecta materia in lapides conversa ab utroque latere constructo, substitit. Hinc inter voces, ac lacrymas, plaususque universæ multitudinis, quæ ad spectaculum præsens aderat, rursus supplicatio instruitur, atque ad collem *Hederæ* iter dirigitur. Ibi Velo in hasta exposito contra alterum ignis profluvium, precibusque, densa cadente nive, cursim recitatis, ingeminatum prodigium, flammis quippe subsidentibus, populus nova cum admiratione suspexit. Sole subinde occidente *ad Pelara* opidulum progressi omnes, manè altero reditum per Urbem instaurarunt. Effusa universa Civitas largissimo extra mœnia spatio, ingenti plausu triumphale vexillum excepit, grateque amantissimæ Patronæ, ac Civi religioso cultu rependit.

XXVIII. Post hæc igneus torrens in altum se recepit, perque dies paucos terminis aridæ suæ materiæ inclusus, moles in eadem *de Rosellis* planitie accumulavit; unde cursum ad occiduam dirigens plagam, in eadem saxa influxit jam antea egesta ad septimum Idus Februarii. Die ejusdem quintadecima è summo cratere ingens flamma instar facis erupit, mox igneum profluvium occidentem versus excurrens, inter rudia saxa, quæ olim mons ipse eructaverat, pigrè serpens, per dies octo sese continuit. Tunc verò novi terræmotus, fragoresque exauditi mortales terruerunt, novi quippe incendii prænuncios illos habuere; sed fumus nihilominus è *Trifoglietti* hiatu, atque è supremo vertice per intervalla emissus, mugitus illos tantùm excepit ad Majum usque, quo ineunte rursus majori copia erumpens ignis, suosque aggeres, & vicinos colles transgressus, in vallem *Hederæ* descendit, ubi annosas quercus combussit.

XXIX. Junio mense, terrę concussio iteratò facta est, subindeq; per saxeas moles subterlabens incendium easdem rursus disjiciebat, atque ad passus circiter mille, latente intus cuniculo, sub illis decurrens, arbores, quę longè dissitę credebantur, atque in proximis collibus virebant, lęsis earum radicibus, arefecit. Affectę hujusmodi damnis regiones, fuere Scala *Trifoglietti*, Vallis *Montis Monachi*, *Zappini*, ac Collis *Leporis*. In proxima autem à *Pricopo* appellata, tribus ferè mille passibus ab hiatu maximo, rima quędam aperta, unde pessima, ac fętidissima ignis, sulphurisque exhalatio prodiit. Tertio Nonas Julii, ex ignei torrentis subterlapsu terrę frustum ambitus ferme passuum octoginta subsidit, magno rusticorum timore, qui in viciniis degebant, vineas excolentes. Ann. 163

XXX. Sequenti Augusto, in valle de Rosellis subterfluere incendia ex fumo, & calore deprehensum, quę tamen brevì extincta. Die ejusdem duodecima levis Catanæ terręmotus, qui validissimus Messanę extitit, domosque aliquot subruit, non Ætnę quidem, sed aliis naturę occultis caussis adscriptus. In *Fleri* porro regione sub idem tempus subterlabi ignem, sed lento cursu, erumpens per lapideam superficiem fumus satis indicabat; Decembris initio super Vallem *Hederæ* manifestò sese prodens, iter contra Pedaræ pagum incendium contendit, aggeresque supergressum, non levia vinetis, atque arboribus eo in loco consitis, intulit damna. Tunc *Trifoglietti* vertex, occlusus; assiduè verò suprema montis caverna fumi globos emisit.

XXXI. Anno MDCXXXVI mensibus Januario, ac sequentibus effluxit quidem, sed levi agrorum jactura incendium, quamvis sopitum nonnullis quan- 1636

doque

Ann. Xpi. 1636 doque crederetur, ad quartum usque Kal. Julii, quo penitus quiescere visum est; Sed ad Majum anni MDCXXXVIII. fumus à summo vertice pene indesinenter erumpens æstuare nihilominus intra Montis viscera flammas apertissimè demonstravit. Hęc ex Petro Carrera, uti diximus, in descriptione Ætnæ montis excerpta, atque ex memoriis Hist., ubi omnino otiari incendia, minimè se credere affirmat, ut eventus probavit.

XXXII. Inter hęc Francisci Amici operâ in Ecclesia S. Mariæ de Auxiliis sacra Presbyterorum Congregatio fundata est. Tum Aloysii Moncadæ Montisalti Ducis, ac Siciliæ Proregis, quem Civitate donatum supra vidimus, decreto provisum, ut urbis nostræ Patres Conscripti ab omni *ordinaria*, ut ajunt, potestate exempti, uni Proregi, ac Magnæ Curiæ Tribunali subjecti haberentur. Tum ex aliis literis Idibus Augusti MDCXXXVI. Panormi obsignatis rursus cautum, ut ex Insulæ Magnatibus assumeretur, quisquis loco Principis Catanam cum potestate esset extra ordinem delegandus. Denique decimo Kal. Junii MDCXXXVII. ejusdem Aloy-
1637 sii mandato, ut publici Catanensis Academiæ Professores Laureæ Magistralis privilegium in alio quovis Gymnasio obtentum exhibere teneantur, definitum, atque alia ad ejusdem Catanæ Gymnasii incrementum sunt constituta. Prorex hic Catanam aliquando, & ipse divertit, exceptusque à nostris summis lętitiæ signis, Ecclesiæ, Urbisque privilegia, ac jura in majori Basilica ex more sanctè servare promisit.

1638 XXXIII. Jamvero, postquam annos ferme quinque Catanensis Cathedra vacasset, illi pręficitur Octavius Brancifortius, genere, moribus, ac scientiâ Illustrissimus, qui Regi Philippo dudum à Cubi-

 Ann. 163

culo, mox Cephalædensis Antistes inclaruit, nactusque novæ sedis possessionem IX. Kal. Maji MDCXXXVIII. non diu post, pridie Nonas ejusdem, non expectatus Catanam venit. Ejus prima cura Theologalis *Præbendæ*, ut dicunt, in Cathedrali Templo institutio, quam S. T. D. Francisco Cortesio Catanensi ad id muneris aptissimo contulit, inde ad Episcopales ædes reficiendas se convertit. Per idem tempus, dum Cœnobii S. Benedicti Ecclesiam augustius Moniales molirentur, in veterem S. Stephani inciderunt, cujus inter ædificia Greca hæc Epigraphe inventa, quam Cajetanus latinè versam exhibet. *Instauratum est pervenerandum, ac Divinum hoc Templum Protomartyris, & Archidiaconi Stephani à Piissimo Sacerdote Archalio Mense Majo, Anno Sexmillesimo Septuagesimo nono.*

XXXVI. Amenani fluminis aquæ, quum per annos ferme XII defecissent, Mens. Martio MDCXXXIX. erumpentes, magna cives lętitia affecerunt, ut Carrera testatur. (a) Auxit illam Franciscus de Mello Assummarii Comes, qui Aloysio Moncadæ successerat, prædecessorūq; vestigiis inhęrens anno eodem urbis nostræ Privilegia, atque Academiæ Jura rata habuit Messanæ, sexto Idus Martii, ac Regias etiam literas Matriti XIV. Kalend. Februarii obsignatas, quibus, ut in officio Judicis Magnæ Curiæ Catanensi Electo Civis subrogaretur, Philippus sanxerat, suo calculo firmavit. Coactis mox Regni Comitiis Messanæ, ac publici urbis nostræ Ærarii pressuram, ex ingenti Incolarum defectu, intelligens, statuit Franciscus non diu post, Panormi, sexto Kalend. Februarii, MDCXL, ut obęratis impune liceret Catanæ domicilium figere per decennium; Subinde Catanensi Legato concessit, ut coram Principe, non secus, ac Regni Proceres, Pa- 1640

(a) Lib. 3. c. 18

normi,

Ann. Xpi. 1640 normi, ac Messanæ Nuncii, pileatus incederet, quod etiam in Comitiis fuerat postulatum. Jam vero, quum ingruentibus belli malis, exhaustisque Regiis Thesauris, undique conquirendæ pecuniæ Prorex navaret operam, Pagos, vicosque Catanæ divendere constituit. Quod, ut nostris innotuit, omnem movere lapidem, totisq; ne id fieret, viribus incumbere; irrito tamen conatu; hoc ipso anno *Viæ grandis, & Trium castanearum* Pagi pro summa aureorum triginta millium Dominico Joanni Messanensi *loco pignoris*, ut ajunt, mancipantur.

XXXV. Sub idem tempus Episcopali ædi, quam ampliandam susceperat Octavius Pontifex, coronis imposita, hinc olim marmorea Tabella, hæc referens, videbatur eidem appicta: *Partem banc Ælium Cælo, regione, & auris salubriorem, cæteris aut ignotam, aut despectam, Octavius Brancifortius Episcopus suæ, & successorum commoditati bilariori, & quietiori usui amplificavit, nobilitavit. Anno* MDCXXXX. Pomarium quoque ad mille circiter passus ab urbe ad solstitium æstivum, fontibus, & aquario præcipuum, aspectuque delectabile, sumptu non modico Octavii operâ constitutum; juxta illud Ecclesia S. Michaeli Archangelo excitata, Carmelitis Excalceatis sub S. Teresiæ instituto postmodum
1641 tribuitur. Tum ad divini cultus augmentum Archidiaconi dignitatem in Cathedrali Basilica dudum abrogatam, restituendam Pontifex curavit, aureis XXV. ex Episcopali mensa pro dote assignatis, germanumque fratrem Aloysium, qui Amalphiensis postea Præsul fuit, eo munere cohonestatum voluit anno MDCXLI. Erat ea dignitas, ut alibi diximus, in nostra Cathedrali antiquissima, cui & juris dicendi potestas, in iis præsertim, quæ festorum observantiam spectant, etiam adnectebatur;

sed à Pio V. sublata, ex Octavii restitutione, quintum post alias obtinet locum. Hodie Archidiaconus choro non interest, nisi in sollemnioribus festivitatibus, quum Episcopus sacra peragit, habet tamen vocem in Capitulo. 1643

XXXVI. Anno MDCXLIII. Octavo Idus Aprilis, in quem diem feria II Resurgenti Domino sacra incidit, Octavii Administri Senatorium Stragulum, sedesque in area *Consolationis* coram populi multitudine, qui ad sollemnitatem convenerat, ausu temerario everterunt. Id Pontificis jussu factum, maximum Urbis Procerum, omnisque ordinis Civium illi odium conciliavit; acres idcirco contentiones exinde exortæ, quas nec temporum vicissitudo, nec Principum authoritas compescere umquam potuit. Hinc apud Scordiam Fratris ditionem primo, tum Panormi sese Octavius continuit; Acim deinde sedem fixit. Ex ea Urbe Proregis authoritate fretus, Catanam Translationis S. Agathæ festum XVII. Augusti celebraturus venit; At Senatus sacra, ea die, persolvere Tutelari, ac Patronæ recusavit, ne Præsuli morem gerere videretur, Acim idcirco ille subito remeavit, unde Romam contendit. Die VIII. Decembris sollemne festum Virginis Deiparæ absque peccati macula Conceptæ ex voto Catanenses celebrarunt; ejusdemque signum affabre elaboratum, supplicatione instituta, triumphali pompa per Urbem convexere. Sub idem tempus Joannes Alphonsus Enriquetius de Cabrera Muticæ Comes, Magnus Castellæ Talassiarcha Siciliæ Prorex Catanam divertit, paucisque diebus in ea commoratus, firmatisque de more Privilegiis, discessit.

XXXVII. Comitia urbana anno MDCXLV. 1645
coguntur, in quibus ad primæva Catanæ jura pa-

gos

Ann. Xpi. 1646 gos revocandos, auro emptoribus exsoluto, decernitur; novum hinc sibi vectigal, ad illud conflandum, sponte Cives imponunt. Non diu post redux ex Urbe Octavius Pontifex Acim contendit XVIII Kalend: Julii, ubi septimo post die apoplexià correptus, è vivis abiit, in majori ejusdem opidi templo sepultus, tumulo marmoreo deinde, atque inscriptione honoratus. Fuit acris ingenii vir, librumque de *Animorum perturbationibus* variâ eruditione refertum composuit, ac typis edidit. Aliud paraverat opus, *Mercatus Eloquentiæ* titulo, insignitum, quod evulgare morte interceptus non potuit. Dives illi fuerat Bibliotheca, quæ maxima cum jactura periit. Vacavit sedes annis quatuor.

1647 XXXVIII. Anno MDCXLVII. infimæ plebis seditione universa pene Sicilia agitatur; magnâ quippe annonæ caritas, quæ ubique per insulam superiori anno ad messem usque præsentis, populos afflixerat, nec Urbi nostrę, cujus ager alioqui feracissimus, pepercerat, vulgi insolentiam adeo auxit, ut in civilem, cruentamque demum eruperit discordiam. Tumultum adversus Magistratum Messanæ excitum mense Novembri Proregis præsentia compresserat; Diuturniores Panormi motus, quos importuna Prætoris solicitudo accenderat, hoc anno demum vix consopiti, quum Catanæ, repente veluti morbo, seditio exarsit, authore quodam Hieronymo Giuffrida, qui Cotugnus prænomine appellatus, professione Sutor, vir effrons, novarumque rerum cupidus, adversus nobiles, ac Urbis proceres vexillum erexit, sociosque complures sibi adscivit populares. Sexto igitur Kalend: Junii, die Lunę, hora circiter XVII in aream ante Senatus ędes viri ferme quinquaginta descenderunt, ab aliis, qui biduo ante in templum S. Marię à Tyndaride

daride occultè convenerant, missi, vociferantes, ut vectigalia omnia tollerentur, vitamque Regi imprecantes. His subinde & alii adjuncti sunt, armis etiam instructi, quorum numerum veriti Patres Conscripti, fugâ sibi consulentes, rei exitum opperiebantur. Interim Cæsar Tornanbenius Maleficiorum Quęsitor, quibusdam nobilibus viris comitatus, equitans per urbem, compescere turbas nitebatur, blandisque verbis vectigalia jam esse sublata edicebat; Seditiosis autem nihilo secius tumultuantibus, vitę sibi periculum imminere ratus, receptui cecinit cum suis. Hinc illi veluti amentes, Patritii Archivo ingenti cum jactura incenso, flammisque etiam Justitiarii, seu *Capitanialis Curiæ* libris traditis, parum abfuit, quin omnes Senatus tabulas pessum darent; Ad custodias inde conversi, effractis foribus, vinctos in libertatem asserentes, eosdem in socios adsciverunt, atque ad Arcem progressi, vinctos etiam postularunt. Mox *Pontuni* portum adeuntes, portam ferream, quam ex Africa Carolus Cęsar Catanam destinaverat, incenderunt, unde ad Acis portam destruendam convolarunt, ibique adversaria ad vectigalium custodes spectantia in cinerem redegere.

XXXIX. Neque his contenti *Josephum Incontrum, & Philippum Mancarellam* populares, Senatores adlectos, una cum Jacobo Gravina Patritio equitare per Urbem compulerunt, Vincentio Raymondetto, & Carolo Gravinę nobilibus Magistratu abrogato. Nocte, ut eorum petiones à Patribus Conscriptis, virisque nobilibus firmarentur, audacter petiere, quorum votis ab *Incontro* satisfactum; Subinde à Ditioribus pecuniam ad XXXIV Aureorum millia extorserunt, quam fideliter, ut populi, Urbisque necessitatibus inserviret, penes Ludovi-

cum

Ann. Xpi. 1647 cum Ansalonium reponendam v. Kalēd: Junii curarunt. Sequenti die Nobiles, ut in aulam Seminarii convenirent, minis adigere effrons plebs neutiquam verita, illos ad quintam noctis horam eo loci conclusos, proximumque opperientes vitæ finem, liberos tandem ad propria dimiserunt. Pridie Kalend. Junii Bernardus quidam equestris ordinis annos circiter XIX. natus, juvenili imprudentia Seditionis Dux factus, populo, atque Urbi universæ præesse cępit, ac propugnaculo, quod Magnum appellant, potitus, Urbis claves ad se deferri jussit; publicis Administris exauthoratis, patibulis in foro Lunari erectis, quosdam tormentis addixit, alios carceri mancipavit, quos inter Franciscum Tornanbenium, & Vincentium Paternionium Raddusæ Dynastam, qui, quas secum habebat Proregis Epistolas deglutire maluit, quam Principis secreta sibi commissa revelare. Hos capitali pęna brevì à se damnandos dictitabat; Verùm, religiosis viris agentibus, non diu post libertati asseruit.

XL. Inter hæc Hieronymus Giuffrida hac illac per Urbem discursans, stipatus sociis, ac magna puerorum manu, ligna, aridaque ramalia gestantium, nunc uni, nunc alteri excidium minitabatur; acervosque ex iisdem ramalibus in area fori Lunaris, ac prope Decimę portam, ut presto essent ad incendia excitanda, statuerat. Perstitit porro hęc rerum facies ad quartum Kalend: Julii, quo efficacissima oratione in Cathedrali templo, à pio quodam Viro ex Minoribus Reformatis, è suggestu recitata, adeo quorumdam animos pacis studium incessit, ut de sedandis turbis serio cogitarent. Id, ut proceribus innotuit, conjunctis viribus contra rebelles ducere, atque in ædes Senatus convenire statuunt. Quęsitor Maleficiorum Tornanbenius milite

 Ann. Xpi. 1647

milite instructus, eques per Urbem graditur, omnium animos erigit, atque ad hostium excidium hortatur. Hinc Francisco Cicale, qui tumultuantium decurio, Patres Conscriptos contumeliis afficere coram non erubuerat, ense primùm, mox igneo globulo ab Oratio Paternionio S. Juliani Dynasta ad mortem percusso, ante easdem ædes caput abscinditur. Tum Bernardi tamquam publici hostis morte decreta, interfectoribus oblata cujusque delicti venia, atque aureorum centum mercede promissa, explosisque ab agmine Nobilium tormentis contra eumdem Bernardum, ac socios, instructa acie ad Cicalæ mortem vindicandam properantes, iisque in fugam actis; Ursinæ Arcis majora tormenta bellica contra propugnaculum S. Salvatoris, vulgo Magnum appellatum, diriguntur, ictibusque non intermissis seditionis asylum quatitur. Opportunè porrò Joseph Specialis Ballistarius ejusdem propugnaculi tormenta adactis clavis obstruxerat, ineptaque ad ignem concipiendum reddiderat. Animo itaque dejecti Rebelles, hac, illac diffugiunt, perque muros rete conclusum Bernardum dimittunt, phaselum ad id paratam inscensurum, ut Insulâ cum suis excederet. Verùm, quum incendiariis ballistis ex arce littora continuò peterentur, fugâ desperatâ, inter perrupta saxa, cryptasque, pone S. Francisci de Paula Cœnobium, sese occulere, dum ille cogitat, ab Jacobo Platamonio, qui diu ob patratum facinus patriâ exulaverat, interceptus, capite truncatur. Interim Cesar Tornanbenius Maleficiorum Quæsitor Nicolao, qui Nautarum agmen in seditione duxerat, aliisque quatuor, ejusdem sociis cervices absciderat, factusque obviam Platamonio Urbem è porta ferrea subeunti, unà cum eo ad ædes usque Magistratus

hastis

Ann. Xpi. 1647 hastis defixa Rebellium capita populo in victoriæ signum ostentans, equitavit.

XLI. Urbe ad pristinum ordinem revocata, propugnaculis receptis, Epistolas ad Proregem Senatus dedit, deque rei eventu illum edocuit; Prorex easdem ad Regem destinavit, unaque Catanensium fidem contestatus, quosdam, qui egregiè pro Patria operam navarant, eidem commendavit. Tum venia, atque impunitate, denis exceptis, impertita, Civium quieti consulere quum vellet, assumptos è populo Senatores confirmavit, ac Ludovicum Ansalonium Maleficiorum Quæsitorem Kal: Novembris delegit. Quarto Nonas ejusdem mensis, quorumdam è plebe nondum sedatis animis, Nobilium, qui in sacram Beati Martini ædem, ad justa defunctis fidelibus de more exsolvenda, convenerant, decretum excidium; verùm conjuratione detecta, ad octavam usque noctis horam armis instructi Proceres in aula Senatus perstitere; neque ultra aliud, à populo tunc intentatum. Anno au-
1648 tem MDCXLVIII. Quarto Idus Februarii hora vigesima Hieronymus Giuffrida, aliquot infimæ plebis hominibus sociis sibi adscitis, sopitum seditionis incendium suscitavit, bellicum tormentum è propugnaculo asportatum in Templi majoris area statuit, Procerum, ac Nobilium minatus exterminium, qui in proximos idcirco pagos sequenti nocte fugâ sibi salutem quæsierunt; Patres verò Conscripti, ipsique Incontrus, & Mancarella Populares in Fratrum Minorum S. Mariæ & Jesu extra mœnia Cœnobium sese occultè recepere. Postridie pauci, qui coiverant, passim dilapsi, Hieronymi astus elusere; hinc ille spe frustratus sua, adeo Panormi cum suis apud Proregem valuit, ut abrogato Ludovico Ansalonio imperio, VIII. Idus Aprilis Antonium

Bisignani Dynastam Neapolitanum Catanam cum potestate Princeps ablegaret. Ann. 1648

XLII. Antonius in plebem propensus, eique occultè studens, ut in nova Magistratus electione Popularibus Senatoria dignitas rursus deferretur ab eodem Prorege obtinuit, novasque idcirco Scrutinii leges condendi curam sibi assumens, Principi mox firmandas obtulit. Quinto igitur Kalend. Julii Franciscus Rizzarus Patritius, Alphonsus Paternionius, Cæsar Ansalonius, Vitus Amicus, & Joannes Baptista Guerrerius ex nobilibus, Jacobus Gemma, & Franciscus Guglia ex Popularibus Senatores adlecti sunt. Post paucos verò dies fortè fortuna ab Hispanis militibus Bisignano interfecto, Guerrerius inter Patres natu major quæsitoris Maleficiorum munere donatus, Septembri ineunte, Andreæ Gregorio locum cessit. Huic demortuo rursus Guerrerius, Prorege jubente, fuit subrogatus, qui Hieronymū Giuffridam, Cotugnum appellatum, ejusque filium, ac Jacobum Alessium dudum in carcerem trusos, laqueo suspensos digno supplicio mulctavit. XIX. Kalend. Februarii MDCXLIX. Exinde Populares Senatores sibi timentes in publicum prodire minimè sunt ausi. 1649

XLIII. Nec diu post, nono Kalend. Martii Theodorus S. R. E. Cardinalis Trivultius Siciliæ Prorex sollemni pompa exceptus, Catanam venit, ac in S. Nicolai Benedictino Cœnobio per dies aliquot versatus est. Ad Principem S. Agathæ ędem progressus, ejusdem B. Virginis Sacra lipsana veneratus, torque aurea ab Urbis Proceribus donatus; mox quinto Kalendas ejusdem, Popularibus exauthoratis, ut è cętu Nobilium integer Magistratus, veteri consuetudine servata, conflaretur, pręcepit. Subinde Philippus Rex ob pręstitam

tam in compescenda seditione strenuam operam, Catanæ Senatum suis literis commendavit; Cæsarem Tornambenium tunc *Justitiarium*, Oratiumque Paternionium Cicalæ interfectorem variis honoribus affecit, demum, ut Specialis Ballistarius stipe annua donatus, viris Patritiis accenseretur, voluit. Jamvero in Catanensem Antistitem Marcum de Leon, & Cardenas Ordinis S. Augustini Puteolanum Pontificem ab anno MDCXLVIII. idem Rex designaverat; Sed hic antiquam Ecclesiam, quam per annos ferme xx administraverat, novæ quamvis ditiori præferendam minimè censuit.

CAPUT IV.

CATANA SUB AUSTRIACIS

Ab anno MDCXL. ad MDCLXXVIII.

Ann. Xpi. 1650 I. TRanslatus è Cephaledensi Sede Marcus Antonius Gussius, Siculus Nicosiensis diu viduatam Catanæ Ecclesiam regendam suscepit anno MDCL. ejusque possessionem Nonis Septembris adeptus sexto Kalend: Novembris Urbem adiit, ac de commissi gregis salute sollicitus, quasdam statim leges edidit, Clerum reformavit, moribusque egregiis omnes sibi devinxit. Fuerat noster Pontifex Regius Sacellanus, Abbas Sanctæ Mariæ de Mandanicio, dehinc S. Michaelis Archangeli Troynensis, Cephaledii Antistes, annoque MDCXLVIII, Regni Comitiis Panormi coactis præfuit, necminus virtute, quàm genere illustrissimus effulsit.

1652 II. Anno MDCLII. oblatis Regio Ærario aureis nonaginta septem millibus, ac quincentis Ur-

bis nostræ nomine exolvendis Vespasiano Trigonæ, Dominico de Joanne, & Joanni Andreæ Massæ, qui totidem pro Catanæ Suburbiis sibi vindicandis numeraverant, S. P. Q. Catanensis ab Andrea Ferrerio Arcis Ursinę Præfecto sollemni pompa, plaudentibusque Opidanis, in eorumdem possessionem mense Majo inductus est. Enituit quammaximè Marci Antonii Pontificis in re tam ardua erga nostros propensio, ac solertia; Provinciam enim in se suscipiens, Panormi, nullis parcens laboribus, aut expensis, apud suprema Regni Subsellia caussam egit, omniaque ad votum obtinuit. Redux amantissimus Præsul S. Agathę Monialium Cœnobium dudum ab Erasmo Cicala fundatum, sed ad hęc usque tempora Alumnis destitutum, illatis in ipsum Elisabeth Cicala, Erasmi Sorore è Sanctissimæ Trinitatis Claustris, & Maria Magdalena Fimia è Portus Salvi Monasterio eductis, cum duodecim puellis sub S. Benedicti regula, rituque sollemni ejusdem Ecclesia benedicta, faustissimis auspiciis, atque ingenti totius Urbis lętitia XVII. Kalend: Octobris perfectum voluit. Ann. 1652

III. Post menses aliquot Leander Gussius Episcopi Germanus frater, ejusque Uxor, infans filia, ac duę famulæ impiè ab Antonio nepote in ipso Episcopali palatio occisi sunt. Fertur, Antonium, quùm Amitæ amore deperiret; ab honestissima Matrona repulsam passum, vindictam animo conceptam distulisse. Servi tandem ope XVI. Kal: Augusti intempesta nocte in avunculi ædes irrumpens, Leandrum suo jacentem lectulo, nec quidquam talia cogitantem, primò confecit, dehinc in castissimam fœminam, quæ sese cum parvula, ac lactente filia occuluerat, ejusdem infantis voce proditam, desævit, ac famulas denique, ne alicui 1653

facinus

Ann. Xpi. facinus innotesceret, occidit. Verum levissimi vul-
1653 neris, quo se ipsum in dextera, alios mactando, affecerat, proditus, excidii statim ab omnibus insimulatur. Heroica virtute Præsul Parricidam aliquandiu subduxit, quæsitumq; ad necem, ut evaderet, consilio, ac pecunia juvit; sed in fuga prope Symæthi fluminis ostia, dum ad navem Antonius, equa velocissima vectus conscendendam, properaret, hac de repente mortua, à concurrente plebe interceptus, Judicum sententia capitis abscissione, pridie Idus Octobris, anno MDCLIII. in foro Lunari delicti pœnas dedit. Per idem tempus Amenani aquæ erumpentes domos, areas, ac publicas Urbis semitas occuparunt, infectoque aere, non levia damna Civibus intulere, quorum complures immatura morte sublati sunt. Ad hęc malum mox & aliud accessit, Ætnę Montis Incendium.

1654 IV. Pręcessere mugitus, ac terræ concussiones, teterrimusque è summo vertice fumus, mox ex eodem cratere ignis exsiliens Brontis opidi fines invasit. Incolæ subacti metú, Catanam accurrentes, ut Divæ Agathæ sacra lipsana ad malum avertendum impetrarent, ab Episcopo, & Magistratu sericam illam vestem, quâ thaumaturgum Virginis velum tegitur, dono acceptam, magnâ fiduciâ secum reportantes, igneo torrenti opposuere, pręsentemque opem, incendio penitus consopito, experti sunt. Hoc ipso anno mense Julio, Suburbia olim divendita, rursumque, ut vidimus, à nostris vindicata, tandem Rege volente, summo Civium dispendio, exteris Proceribus cessere. Ubi verę terrenis opibus sese destitutos Catanenses advertunt cœleste subsidium sibi comparare satagentes, sequenti anno, XIII. Kalend. Junii, in quem diem Sacrum Pentecostes festum tunc incidit, sollemni

voto

voto nuncupato in singularem Urbis Patronam Deiparam Virginem sine originali labe conceptam delegerunt; Exinde Magistrali laurea in publica Catanensi Academia donandi, Immaculatam ejusdem Virginis Conceptionem profiteri, ac propugnare, fidei professionem de more emittentes, voti sacramento sese obstringunt. Ann. Xpi. 1655

V. Proximo Autumno, xv. Kalend. Decembris sacra *Capuccinorum* ædes, in qua divinissimum Eucharistiæ Sacramentum pro quadraginta horarum oratione publico fidelium cultu colebatur, fortuito incendio conflagravit, ac suppellex omnis Ecclesiastica, ara ipsa, speciesque Sacramentales consumptæ sunt. Non absimili quoque exitio post biennium Sanctæ Agathæ, majorisque Templi Sacrarium igne vastatum, ac pretiosa quæque in cinerem redacta. 1657 Anno MDCLVIII. Josepho Caffarello Catanensis Senatus partes apud Hispanias agente, Philippus Rex pridie Idus Februarii aliquot Urbis nostræ Privilegia suis literis Matriti obsignatis confirmavit, atque inviolatè servanda sanxit. 1658 *Ut. Catanensis nempe Academiæ in facultate medica Laureati Regni Archiatri examini nullimodè subdantur; ut nulli liceat quemquam è Conscriptis Patribus, absque suprema Proregis auctoritate, in Judicium evocare; neve contra incolas, aut Cives Catanenses Commissarios, ut ajunt destinare; Denique, ut publici Scrutinii vulgo Bussuli leges examussim custodiantur.* {a} Regium hoc Rescriptum Petrus Martinez Archiepiscopus Panormitanus, tunc Siciliæ Prorex XVII. Kalend. Novembris suo calculo etiam probavit.

(a) Ex Regest. Privileg.

VI. Decimo Episcopatus anno Marcus Antonius Gussius, post multa edita pastoralis vigilantiæ, atque eximiæ virtutis facinora, è vivis ereptus, 1660

quinto

Ann. Xpi. 1661 quinto Nonas Julii, in plano Cathedralis Basilicę, ante SS. Eucharistiæ sacellum, ut ipse mandaverat, humatur, à cujus morte Franciscus Amicus superiùs laudatus rursus Generalis Vicarii, totius Capituli voto, munus obivit. Post Gussium Camillus Astallius nobilis Romanus S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli S. Petri in Monte Aureo, Rerum Ecclesiasticarum in Romana Curia olim administratione clarissimus, ex Regis Catholici nominatione, Catanę sacras infulas assecutus, tertio Kalēd: Decembris sollemni pompa ab universo Clero, Magistratu, ac Populo extra Acis portam effuso, exceptus est, atque ad Princeps Templum deductus. Eluxit in Camillo ingens morum gravitas, pari comitate conjuncta, Ecclesiasticę disciplinę zelus, ac pastoralis solicitudo, adeout ipse sacras suorum Subditorum confessiones exciperet, verboque doctrinæ pasceret; Quin etiam, instituta in suis ędibus moralis Theologię Academia, singulis hebdomadis, inter Mistas scholasticis exercitationibus interfuit, illorumque studia præmiis, ac pollicitationibus fovit. Diœcesim sequenti anno lustravit, legibus sanctissimis Cleri, ac Populi mores composuit, atque ab Romano Pontifice, ut S. Agathæ festum per universam Siciliam ritu, ut ajunt, duplici celebraretur, obtinuit. Verùm, quum majora ab illo expectarentur, fato immaturo, xx. die

1663 Decembris MDCLXIII. ereptus, nobili funere, epigraphe, ac sepulchro meruit honorari: En illam: *Camillo S. R. E. Cardinali, Astallio, Domicello, Romano; Qui ab Innocentio X. Pont. Max. in Ap: Cam: Clericum, in Purpuratorum Senatum, in Pamphiliam gentem adscriptus, Legatus Avenionensis, & Pontificiæ Ditionis Administrationi Præfectus, Philippi IV. Hispaniæ Regis Benignitate*

tate Episcopus Catanensis, Regnorum Neapolis, & Siciliæ Protector. Obiit Catanæ publico luctu Anno Ætatis LII. Sal. MDCLXIII. *Tiberius Sambuci Marchio Fratri meritissimo posuit.* Ann. Xpi. 1664

VII. Proximo anno, Xaverii Gravinæ è Catanensibus Patritiis, Equitis Jerosolymitani, Navisque Regiæ Præfecti opera, literas dedit Philippus Hispaniarum Rex Duci de Sermoneta Siciliæ Proregi, quibus urbis nostræ firmans Privilegia, *Illustris* titulo condecorandum deinceps Catanensem Senatum perscripsit, sexto Kalend: Novembris, ac Panormitano, & Messanensi omnino æquandum voluit, hæc inter alia subdens: *Attendentes igitur urbis Catanæ antiquis Privilegiis, ac ingentibus servitiis Nobis præstitis, & quod ex ea major pars nobilium Regni hujus originem duxerit, &c. Volumus, ut quoties ejusdem Urbis Senatui à nostro Prorege, aut quocumque alio Tribunali scribi contingat, Illustris titulo ille condecoretur, eisdem prorsus tenore, & forma, quibus nostris Panormi, & Messanæ Civitatibus scribi consuevit, absque ulla omnino in aliqua differentia, & ita præcipimus, & mandamus &c. Dat. Matriti die* XXVII. *Octobris, &c.*

VIII. Ejusdem Principis voluntate, in Demortui Pontificis locum Michaelangelus Bonadies Siculus Sambucensis, Ordinis Minorum, quos Reformatos appellant, eximius Theologus, ac Generalis etiam Minister, Catanensibus Præsul designatur; Qui quinto Nonas Maji MDCLXV. ab Romano 1665
Pontifice per manus Francisci S. R. E. Cardinalis Barberini consecrationis munere donatus, Sedem suam XI. Kalendas Julii adiit, ac pastorali curæ non segniter incumbens, omnium venerationem, atque amorem sibi conciliavit. Biennio post festum sol-

Ann. Xpi. 1668 lemne Beatæ Virginis Mariæ de Sacra Epistola Catanæ ingenti pompa celebratum, eaque occasione cum nobili Messanensi Urbe sacra societas inita; Templum denique sub eodem titulo in Deiparę honorem extructum, ubi Artium, & Medicinæ Professorum sodalitas subinde coivit. Mortis interim noster Pontifex memor sepulchrum è marmore affabre elaboratum suis cineribus paravit, dehinc lustratis Diœcesis suæ finibus, Synodum indixit, ac die XI, & sequentibus mensis Maji MDCLXVIII. bonis omnibus plaudentibus, absolvit; Ejusdem sanctionibus pristino splendori Clericorum ordinem restituit, plebis mores corruptos reformavit, abusus irreptos substulit, omnibusque præclarè consuluit. Habes hanc Synodum typis vulgatam. Per idem tempus Carolus II, qui Philippo Patri sub Matris tutela in Regnis Hispaniarum, & Siciliæ successerat, tertio Kal. Septembris ex literis Matriti scriptis, ut ex proventibus Catanensis Episcopatus Aurei tercenti Regiæ S. Petri Cappellæ in Panormitano Palatio per annos singulos penderentur, præcepit.

IX. Insequens Annus ob Ætnæ montis Incendium nulli alteri comparandum, urbi nostrę
1669 memorabilis. Illud fusiori calamo Thomas Tedeschius, Franciscus Monachus, Carolus Mancinius, Vincentius Auria, ac novissimè Joannes Andreas Massa in ejus montis descriptione, vulgarunt; Sed prętat præ aliis Alphonsi Borelli enarrationem hìc exscribere, qui postquam alias Ignis eruptiones, retroactis sęculis celebres, memorasset, subdit: „ Et hæc ab aliis accepimus, referam modo ea, quæ „ acciderunt anno præterito 1669. (dum in altis„ simo Ætnę orificio, seu cratere nulla fumi, aut „ flammarum ejectio præter consuetam apparuisset,

„ & in hoc statu quietis perseverasset usque ad „ diem 25. Martii} visus est die 8. Martii, hora u- „ na ante solis occasum, primò in Oppido Pidarę, „ & in aliis locis propinquis aer subobscurus, & fu- „ scus, ut contingit in Eclipsibus solaribus non „ totalibus. Paulo post occasum solis, inceperunt „ terręmotus satis frequentes, sed ab initio debiles, „ qui successivè majori vi terram concutiebant, us- „ que ad diem XI ejusdem mensis; sed tales terrę „ concussiones non æquè percipiebantur in omni- „ bus proximis Oppidulis; maximè omnium excu- „ tiebatur Oppidulum Nicolosi, cujus habitatores „ non poterant stantes persistere, quo usque hora „ meridiana, domus, & ædificia ejusdem loci pror- „ sus dejicerentur, explanarenturque. Mirandum „ etiam spectaculum sese obtulit mane ejusdem „ diei XI; aperta est enim ingens, & prolixa ter- „ ræ scissura ingenti sonitu, ac ululatu, cujus lon- „ gitudo duodecim millia passus ferè æquabat, la- „ titudo verò inæqualis, quinque, vel sex pedes non „ superabat, extendebaturque itinere aliquantulum „ tortuoso, sed à meridie versus Septentrionem, a- „ scendebatque à planitie S. Leonis {vulgo, San „ Lio} versus supremum craterem usque ad pla- „ nitiem collis vulgo dicti Montefromento; distat- „ que prædictus terminus à cratere supremo mil- „ le passus, ejusque oppositus terminus, & infimus „ ab urbe Catana duodecim milliaria. Profundi- „ tatem prædictæ scissuræ ingentem esse oportuit; „ projectis enim parvis lapidibus, ex sonitu ęgre, „ aut malè percepto, quanta fuerit, assequi nemo „ potuit. Præterea eodem mane duabus horis an- „ te exortum solis, apparuit illustris splendor su- „ pra eamdem scissuram in eadem planitie S. Leo- „ nis, forsan ex eo, quod tunc temporis exhalatio-

Ann. Xpi. 1669

nes

Ann. Xpi. 1669. „ nes ignitæ grandi copia ab eadem sciſſura in a-
„ erem evolarunt.

X. „ Poſtea hora XI ejuſdem diei poſt fre-
„ quentes, & ingentes terremotus, & concuſſiones
„ diſciſſa, & diſrupta montis cute, vorago adaper-
„ ta eſt in planitie ſalebroſa infra collem, quem
„ vocant della Nocilla, ex quo globi ingentes fu-
„ moſi primò exierunt abſque igne, cinere, & lapi-
„ dibus; ſed magnis tonitruis, ululatibus, fragori-
„ bus, & tremoribus. Et quod notatu dignum eſt,
„ hujuſmodi vorago facta fuit præcisè in eadem
„ directione, ſeu ſub eodem meridiano extenſo per
„ prælongam illam montis ſciſſuram uſque ad ſu-
„ premum craterem. Poſt ſemihoram, ſecunda vo-
„ rago meridionalior aperta eſt, ducenteſimo paſſu
„ à priore remota, ex qua pariter fumi ingentes
„ iiſdem horridis tonitruis egrediebantur; eratque
„ ſimiliter hæc ſecunda vorago in eadem directio-
„ ne cum præcedenti voragine, ſcilicet ſub eodem
„ meridiano. Deinde uſque ad ſolis occaſum qua-
„ tuor aliæ voragines verſus meridiem apertæ ſunt,
„ & omnes in eadem directione, ſub eodem meri-
„ diano, ultra collem la Fuſara nuncupatum, cum
„ iiſdem circumſtantiis ſuperius expoſitis. Paulo
„ poſt ſolis occaſum ejuſdem diei infra prædictum
„ collem tandem diſciſſo ſolo, omnium ampliſſi-
„ ma vorago aperta eſt, quæ mille paſſus à prima
„ voragine diſtabat, ſemper tamen ſub eodem me-
„ ridiano. Hæc ſubito poſt immanes fumi globos
„ horridis tonitruis, & telluris concuſſionibus pro-
„ tulit ignitos lapides ad inſignem altitudinem, qui
„ poſtea huc illuc decidentes, fervorem priſtinum
„ adeo retinebant, ut ab aridis lignis contacti flam-
„ mas excitarent. Eadem nocte ingens effluvium
„ liquidorum ſaxorum hæc poſtrema vorago evo-

„ mere incepit, qui fluores postea ad aeris conspe- *Ann. Xpi. 1669*
„ ctum saxeam duritiem, colorem tetrum, & ni-
„ gricantem ad instar spumæ ferri acquirendo,
„ glaream illam efformabant ex diversis lapidibus,
„ quam Sciaram vocant. Latitudo prædicti flumi-
„ nis duo milliaria fere occupabat, quæ directo
„ cursu tendebat versus Meridiem, pervenitque
„ ad radicem septentrionalem Collis Mompilerii,
„ qui 1500. passus à nova, ampliorique voragine
„ distat. Hinc obliquo cursu versus Occidentem
„ fluxit, & plurimas rurales ædes, & vicos concus-
„ sit, atque dejecit in loco la Guardia dicto, qui
„ transverse semimilliare distat à Mompileri.

XI. „ Mane diei 12. denuo cursum versus
„ meridiem direxit, pervenitque ignitum proflu-
„ vium ad Oppidum Malpasso, quod ab 8000. ho-
„ minibus incolebatur, & spatio 20. horarum ab
„ ignito illo flumine, & ab eisdem saxis concretis
„ totum repletum, obrutumque fuit. Hujus loci
„ distantia à jam dicta ampla voragine, à Septentrio-
„ ne ad Meridiem extensa, duo fere milliaria æqua-
„ bat. Vespere ejusdem diei pars prædicti fluminis
„ novum brachium effecit, & plurimos alios vicos,
„ & rurales domus vastavit, & evertit. Eodem die
„ prope occasum solis, in eadem planitie septem alia
„ orificia, novam illam amplam voraginē ambientia,
„ parum inter se distantia aperta sunt, quæ, cum
„ magno strepitu, & concussionibus, fumos, flam-
„ mas, ignitosque lapides ejicerent, tertia die dis-
„ sipatis interstitiis unum patentissimum os aperue-
„ runt. Et post occasum solis ejusdem diei, alte-
„ ra jam dicti fluminis pars radicem septentriona-
„ lem tumuli Mompileri offendit, eumque, quod
„ mirum est, directè perforavit, ac terebravit, quo
„ usque, facto amplo foramine, in adversa meri-

dionali

Ann. Xpl. 1669 „ dionali ejusdem montis facie egrederetur. Hoc „ forsan inde potuit evenisse, quia mons, seu tu„ mulus ille non natura factus, sed ex congestis „ lapidibus, quos erumpens ignis jam diu illuc „ propulerat, cavitatem inter sui ambitum, qui ad „ ejus radicem est 700. passus, servabat. Fuit ex„ cursus prædicti igniti fluminis per viscera mon„ tis tanto impetu factus, & rapiditate, ut non so„ lùm interna impedimenta excuteret, superaret„ que, sed etiam tota moles ejusdem montis dis„ ruptis, dejectisque internis columnis, deprime„ retur, efficeretque non paucas scissuras in„ externa superficie ejus, quarum latitudo, ut pluri„ mum palmum superabat. Eodem tempore ori„ entalis pars ejusdem montis una cum arboribus, „ oleis, ac vitibus ibidem consitis, virescentibus„ que, infra reliqui montis superficiem depressa est, „ ingenti spatio septem, vel octo pedum, apparuit„ que eodem tempore prælonga scissura lateralis „ à Septentrione versus Meridiem satis profunda, „ quinque, vel sex pedibus ampla, & hoc accidit „ ingenti strepitu, atque concussione. Ex prædicta „ collis Mompilerii ruina, & præcipitio repletus, „ & obturatus fuit subterraneus ille cuniculus, „ per quem hactenus ignitum flumen excurrebat, „ quare impedito cursu, denuo transversali motu „ ignitum profluvium accessit ad oppidulum Mom„ pilerii, illudque prorsus concussit, replevitque.

XII. „ Die 23. ejusdem mensis prædictum „ flumen ignitum, 2000. passus latitudine occu„ pans, non pauca rura, vicos, & domos Oppidu„ li Mascaluciæ concussit. Cepit eodem die nova il„ la ampla vorago immensam copiam cinerum, seu „ potius arenarum, una cum lapidibus diversæ ma„ gnitudinis ejicere, ex quibus in plano aggestis in-

signem

„ signem montem bicornem extruxit, cujus ambi- *Ann. Xpi. 1669*
„ tus duo milliaria superat; altitudo verò supra
„ Orizontem perpendicularis 150. passus non exce-
„ dit, eique ab incolis nomen montis Ruinę impo-
„ situm est. Conspicitur hodie pars media ejusdem
„ montis coloribus flavo, candido, rubicundo, &
„ viridi conspersa, dum flammæ ab ampla voragi-
„ ne in visceribus novi montis egrederentur. Prædi-
„ cta arena postea per tres menses solidos conti-
„ nuò pluit, tanta copia, ut omnes campos propin-
„ quos per xv. milliaria occuparet, & in tanta al-
„ titudine, ut vineta, & arbusta omnino tegeret,
„ immo antiquam glaream, & antra saxea replevit,
„ explanavitque alicubi supra quinque, vel sex pe-
„ dum altitudinem. Ascendit verò minutissima
„ pars prædictæ arenæ ad tantam aeris sublimita-
„ tem, ut ventis meridionalibus impulsa, nedum
„ littus Mamertinum, sed transgresso freto, etiam
„ Calabriæ loca quamplurimum coinquinaverit;
„ pariterque flante Borea, ad alia Siciliæ loca me-
„ ridionalia arena translata est.

XIII. „ Hæc dum fierent, nil novi apparuit
„ in supremo cratere ante diem 25. Martii, non e-
„ nim major solito strepitus, aut copiosior exhala-
„ tio fumi apparuit, pręter exiguam expirationem
„ illam, quam statis temporibus crater satis placi-
„ dè eructare solet, nec ullam majorem commotio-
„ nem, aut fervorem ostendens, non secus, ac si
„ antrum supremi crateris omnino segregatum fu-
„ isset ab antris novæ voraginis. At hora 16. ab
„ occasu diei præcedentis 25. in oppidis montanis
„ primùm vehementissimè terra commota, ac con-
„ cussa est, nedum juxta infimam novam voragi-
„ nem, sed etiam in altissimis Ætnæ partibus ver-
„ sus antiquum craterem. Eodem tempore supre-

ma

Ann. Xpi. 1669 „ ma pars Ætnæ, quę ad inſtar pilei, vel turris ſu-
„ per amplam planitiem erigebatur, decidit, in cujus
„ medio aperiebatur ampliſſimus crater ambitus
„ trium milliarium, hic inquam tumulus partim
„ quidem abſortus eſt intra voraginem, partes ve-
„ rò reliquæ ingenti ſtrepitu, & fragore diſciſſæ, &
„ in ſaxa innumera, & cineres redactæ ſurſum e-
„ jectæ ſunt, apparuitque in principio eructationis
„ columna immenſæ altitudinis ex fumo, & arenis
„ compoſita, quæ poſtea aerem propinquum omni-
„ no obtenebravit, per ambitum majoris partis Æt-
„ næ, cecideruntque arenæ ignitæ 8. milliariis à cra-
„ tere diſtantes, quæ immediatè poſt lapſum ſen-
„ ſu ipſo calentes, & urentes percipiebantur.

XIV. „ Die ſequenti 26. D. Didacus Pappa-
„ lardo Sacrę Jeroſolymitanę Religionis Presbyter,
„ qui in Oppido Pidarę morabatur, cum vellet per-
„ noſſe, quidnam novi in ſupremo cratere accidiſſet,
„ quatuor viros montanarum viarum peritos ex-
„ ploratum miſit, qui ſummo labore inter nives
„ ad ſupremum cacumen perducti, fere totum ſu-
„ premum tumulum dejectum viderunt, proſtra-
„ tumque fuiſſe, & præterea magnam partem ſu-
„ premę planitiei arenoſę depreſſam obſervarunt,
„ itaut orificium antiqui crateris, cujus ambitus
„ tria milliaria non excedebat, modo multo major
„ ſit ſex milliariis; remanſit tamen veſtigium anti-
„ qui tumuli in parte orientali, ſed valde acuti,
„ & pyramidalis, cujus altitudo perpendicularis ſu-
„ pra horizontem minor tertia parte antiquę alti-
„ tudinis eſſe videtur. Apparuerunt prętereа poſt
„ tumuli pręcipitium, in ambitu orificii crateris
„ plurimę ſciſſurę, & rimę, unde conjicitur partem
„ oſſeam internam montis ob ingentes concuſſio-
„ nes diſciſſam, & laceratam pluribus in locis fuiſ-
ſe

„ ſe; Preterea conſpiciebatur profundiſſima cavi- Ann. Xpi. 1669
„ tas, & imperſcrutabilis. Porro ſtupore digna vi-
„ ſa eſt vis impulſiva, qua ingentia ſaxa ad inſi-
„ gnem altitudinem aeris ejecta fuerunt; inter quę
„ unum repertum eſt longum 60. palmos, quod
„ decidit milliare unum à crateris orificio remo-
„ tum, quod tanto impetu delapſum fuit, ut in-
„ fra arenam depreſsum fuerit, {ajunt} pluſquam
„ triginta palmos; unde conjici licet, quanta vi, &
„ vehementia projectum in altum fuerit. Hanc nar-
„ rationem à montanis viris habitam poſtea quam-
„ plures nobiles viri, ęſtate ſequenti, menſe Au-
„ guſto, quando aer ille frigidiſſimus tepet, veram
„ reperierunt; quorum aliqui mihi retulerunt, am-
„ pliſſimam illam ſupremam voraginem, quæ 25.
„ Martii apparuit immenſæ profunditatis, poſtea
„ repletam adeo arenis fuiſſe, ut formam conicam
„ excavatam referret.

XV. „ Non immorabor in præciſa, & exqui-
„ ſita narratione progreſſus igniti fluminis, neque
„ ruinas, & conflagrationes plurimorum Oppido-
„ rum, & vicorum, cum hoc prolixe proditum ſit
„ in pluribus hiſtoricis libellis nuper evulgatis..
„ Jndicabo tantummodo duas ſelectiores operatio-
„ nes veluti fuit illa, quæ 4 Aprilis contigit pro-
„ pe urbem Catanam. Pervenerat profluvium il-
„ lud ex liquida, & ſaxoſa materia uſque ad col-
„ lem Cretaceum vinetis undique conſitum Reli-
„ gioſorum Societatis Jeſu, & poſtquam undique
„ flumen ignitum collem circumivit, eumque ma-
„ ximo impetu percuſſit, arietavitque, tandem col-
„ lem cum vineto integro tranſtulit è priſtino lo-
„ co uſque ad fundum alienum, incedebatque vi-
„ nea cum ejus ſolo veluti innatando penſilis, quouſ-
„ que ſuperveniente altiori profluvio materię igni-
tæ

Ann. Xpi. 1669 „ tæ, post paucos dies, denuo à glarea repleta, & „ cooperta tota vinea fuit. Excurrebat interim pluribus in locis flumen, seu mavis collis ex ingentibus saxis nigris coacervatus, eratque major ejus „ latitudo duorum milliariorum. Postea subdivisus replevit vallem amœnissimam, quæ vulgò dicebatur Gurna di Anigito, cujus ambitus 6. millia passus superabat, & post paucas horas saxeis „ molibus universa completa est.

XVI. „ Tandem, cùm prope urbem Catanæ „ ignita materia pervenisset, tunc quidem, necessitate urgente, non defuere, qui artificialibus operibus, & machinis salutem, & incolumitatem sibi „ quærendam esse censerent. Hi fuerunt D. Xaverius Musumeci ingenio, & doctrinâ conspicuus, „ D. Didacus Pappalardus Equestris ordinis Jerosolymitani Presbyter, D.Hiacynthus Platania insignis Pictor, & alii, qui suspicati sunt non fore „ impossibile, ut adhibitis machinis, & objectis molibus posset cursus illius vasti torrentis igniti deviari ab incepto itinere, ne intra Urbem tam illustrem proflueret. Et omnium primo D. Pappalardus prope Malpassum incredibili ausu perforavit torrentem saxeum versus ejus originem „ occidentalem infra novam voraginem; Is enim „ jussit, ut malleis ingentibus percuterentur, & uncinis ferreis traherentur saxeæ aliquæ torrentis „ moles collaterales; & quia diu ministri in loco „ calidissimo, absque suffocationis periculo, non poterant perdurare, licet pellibus tegerentur, ideo „ alii ad opus continenter succedebant, terebrando saxeum acervum; quousque pervenerunt ad „ internam profluvii partem torridam, candentem, „ fluidamque, quæ è cuniculo nuper adaperto eructavit, effluxitque transversali itinere, & sic

„ perseveravit per notabile spatium, & potuisset Ann. Xpi. 1669
„ procuIdubio ulterius transportari, nisi operarii im-
„ pediti, ac prohibiti fuissent, ne ulterius torren-
„ tem igneum diverterent. Et postquam Proflu-
„ vium prædictum muros, atque propugnacula ur-
„ bis Catanæ superavit, tunc novo artificio obviam
„ ruinæ itum est; opponebantur enim torrenti igni-
„ to aggeres ex ruderibus domorum, & saxis coa-
„ cervati, qui optimè cursum ejus sistebant, & ver-
„ sus mare flectebant; ubi tandem excurrendo in-
„ gens promontorium, ambitus unius milliaris in-
„ tra mare ad Urbis conspectum coacervavit. Tan-
„ dem die 11. Junii quarto denique mense à prin-
„ cipio Ætneæ conflagrationis emistatio, & fluxus
„ ignis, & liquidorum saxorum omnino cessavit.
Hucusque Borellus (a)

XVII. Superest hic attexere, quæ interim Catanæ ad tam ingens malum avertendum, opemque divinam in tanto discrimine implorandam, gesta fuerint. Ut enim octavo Idus Martii ex innumeris, atque iteratis terræ concussionibus, horrendoque montis boatu, proximi excidii preludia opidorum incolæ cognoverunt, Catanam ad Pontificem consulendum, convenere, cujus jussu, religiosissimas supplicationes instituendas, iramque Numinis flectendam curarunt, atque ad Beatæ Agathæ templum festinantes, Nicolosini præ cæteris, quorum ædes, pagusque solo æquatus, ut vidimus ex Borello, ab invictissima Patriæ tutelari opportunum tot malis remedium magnâ animi fiducia implorarunt. Tum die 11, quum è voragine Fusaræ, atque ab aliis etiam inter Salazare, & Mompilerii colles adapertis hiatibus flammæ effluerent, pagisque Guardiæ, Malpassus, Mompilerii, (in cujus majori templo tria è marmore Beatæ Mariæ

(a) De Incendiis Ætnæ cap. 4.

Virginis

Ann. Xpi. 1669 Virginis pulcherrima signa periisse tunc creditum) Fallichæ, & Turrisgryphi excussis, incendia ubiq; per regionem debaccharentur, turmatim oppidani Catanam convolarunt, quorum, ac Civium insuper votis, ut fieret satis, quarto Idus mensis sacrum Agathæ Brachium in area S. Dominici extra Urbis męnia contra Ignem Clero, ac populo frequentissimo spectante, Episcopus extulit, utque multitudinem ad pęnitentiam concitaret, Franciscus Ajala è Clericis Minoribus disertè, ac piè peroravit.

XVIII. Hinc sequenti die publica etiam supplicatione decreta, ad sacram B. Mariæ de Concordia ædem cum thaumaturgo Velo Pręsul idem progressus, post execratum juxta Ecclesiæ ritum teterrimum hostem, sacrum pignus in arcula ad id parata repositum, Petro Statellæ Cathedralis Thesaurario commisit, qui comitantibus Canonicis, tribusque Conscriptis Patribus, *Syndico*, Armorum Pręfecto, nec non ingenti Nobilium, omnisque generis hominum frequentia stipatus, ad Mascalucię opidum se contulit, ac sacro Velo super aram cominus contra Incendium exposito, peractoque Missæ Sacrificio, verba interim ferventissima oratione Cyrillo Cassia Societatis Jesu ad populum faciente, igni fidenter imperat, qui mox, spectantibus universis, plaudentibusque incolis, è pagi finibus excessit. Die altera ad Campirotundi, & S. Petri Opidula jam prope devastanda Supplicatio processit, ubi etiam admirando spectaculo, Civis amantissimæ Vexillum nobilem de hoste retulit victoriam, quod sane prodigium Idibus ejusdem mensis alibi etiam observatum. Quare triumphali pompa à Civibus, Pontifice, Clero, ac Senatu extra męnia effusis in Urbem, atque inter Plaudentium voces ad Cathedrale Templum Velum reportatur

XVII. Kalend: Aprilis. Post Meridiem Casinenses Monachi, cętusque omnis Regularium squallidis vestibus,lugubriq; cultu Sanctissimum Domini Clavum adversus igneum torrentem extra pomerium efferunt; quo ab Episcopo adjurato, Ludovicus Batteatus, vitæ sanctimoniâ celebris, è Cassinatibus sermonem habens, nedum verborum vi; sed & virtutis opinione ex audientium oculis lacrymarum imbres elicit. Ann. Xpi. 1669

XIX. Illucescente die Dominica XVII. Martii Sacra Beatæ Agathæ lipsana publico fidelium cultui exponuntur, fitque ingens populi cujusque conditionis è pagis etiam proximis ad ea veneranda concursus, quos inter innumeri cilicino habitu, saccisque induti, flagris sese cruentantes Deo placationis hostiam offerebant. XIV. Kalend: Aprilis rursus Sacrum Velum prope Monasteriialbi opidum jam undique vallatum, flammis objectant, quę primum illius veritæ aspectum, aliquandiu, mirantibus universis, subsidunt, pagum intactum relinquunt; mox verò novis adauctæ incrementis proximas Catanæ regiones de *Albanellis*, & *Nesimæ* appellatas, lacumque, & Vallem de Anigito invadunt usque ad mensis exitum. Tunc sollemnior prę aliis instituta est Kalendis Aprilis Supplicatio, qua Sacrum Agathæ Corpus ad Patriæ tutanda męnia ab *Acis* porta extra pomerium ad aliam *Decimæ* nuncupatam, Clero universo, Pontifice, Proceribus, atque ingenti populi multitudine in cilicio, & fletu comitantibus, circumfertur. Interim ad Civitatis custodiam militum excubiæ sunt institutæ, atque ad pauperum inopiam levandam Agathinus Paternionus Biscari Princeps, Vir Patritius, montem, ut ajunt, Pietatis summa,ac verè catholica liberalitate erexit. Ex universa dehinc

Insula

Ann. Xpi. 1669 Insula Urbium, atque Opidorum Legati, ac Dynastarum Epistolæ frequentissimæ ad Catanensem Senatum perferuntur, Commeatum, auxilia, pecunias in prɘsenti discrimine omnes ultro deferunt, Incolisque, ubi opus esset, gratum hospitium Messanenses cum primis exhibent.

XX. Consequentibus ejusdem mensis diebus, aliɘ, atque aliɘ piissimæ supplicationes à Cassinensibus, ab Episcopo, & Clero, atque à Fratribus Minoribus sunt habitæ, ac Sacrosancto Clavo, Intemeratɘ Virginis Capillis, Sancta Spina, thaumaturgo Velo, aut ipso etiam Eucharistico Vitali Pane ingruenti incendio obviam itum. Tertio Idus verò generale per Urbem universam, ejusque finibus indictum Jejunium, & Sacramentorum, quibus per ætatem liceret, perceptio in majori præsertim Basilica ante Beatissimæ Agathæ Corpus, quod ejusdem dici xx. hora, è propugnaculo ab Infectis appellato, denuo adversus ignem mɘstissimi Cives, ceu clypeum, protulere. Flammarum inde profluvium vetustissimi Aquɘductus disiectis arcubus, mutato cursu, iter mare versus arripuit, Hippodromi, & Naumachiæ rudera obruit, quumque obvia omnia sterneret, cɘmentitio altari, ubi B. Agathæ Virginis imago efficta, parcens, ingenti miraculo illud prɘ mɘnibus Patriæ edito in loco statuit. Idem Altare anno MDCCVII. intra pomerium translatum fuit, desuper extructo templo, quod S. Agathæ de Xaris titulo insignitur. XV. Kal. Maji eò Velum deferendum Patres Conscripti decreuunt, ubi à majori voragine mons incendia eructabat. Perstrepuit hic horribiliter, dum Missæ sacrificium prope hjatus locum celebraretur, atque aliquandiu post ejurationes quiescere visus; brevior tamen pax hɘc, quàm credebatur; Ubi ergo

augeri

augeri periculum, ex novo igneæ materiæ incremento Cives advertunt, ac Moniales cum primis, Urbe excedere statuunt, quarum, Episcopo annuente, Acim aliȩ navibus vectæ, aliȩ verò in viciniora opida commigrant. Ann. Xpi. 1669

XXI. Quarto decimo Kalend. Maji Stephanus Regius Campifranci Princeps, Generalis, ut ajunt, Vicarius, Proregis jussu, milite stipatus Catanam venit, quod ubi Cives advertunt, fraudem subesse suspicantes, de amantissimæ Patronȩ, ac Civis reliquiis soliciti, quas Panormum à Stephano deportandas vulgus dictitabat, illum mȩnibus arcent; Verùm brevì, ea dissipata opinione, gratulabundi excipiunt. Stephani præcipua cura fuit, populum omni onere levare, civesque hac illac dispersos, ut in patriam redirent, allicere, tum annonæ penuria laboranti multitudini succurrere, ponte ligneo ad oram meridionalem extructo, unde commeatum à vicinis opidis illatum, ope lyntrium in Urbem deducerent. Tunc Caroli Cajetani Villæ Allegræ Dynastæ Regi à Secretis industria enituit; hic viam super concretos ignitos lapides sterni jussit, ac præter omnium opinionem, adeo accommodam artificum ope, ac tutam ultro citroque transeuntibus reddidit, ut curribus etiam frequentari cȩperit. Per idem tempus seriò actum, ubinam loci reliquiarum S. Agathæ thesaurus condendus, omniumque voto Statio illa tribus ferme milliariis ab Urbe dissita, vulgi vocabulo *Lognina*, delecta, quæ ligneis idcirca ȩdibus tumultuario opere erectis instruitur; quandoquidem Urbem universam in vastitatem abituram omnes credebant.

XXII. Paschatis sollemne festum suspiriis, ac lacrymis hoc anno celebratum. Postridie, quo novi Urbis Senatores Scrutinio electi sunt, spes a-

liqua

An. Xpi. 1669 liqua affulsit, fore, ut incendia illatis huc usque damnis vicem rependerent, portus tutissima molitione, ex grandi lapidum congerie, novoque promontorio ad meridiem emergente, forte fortunâ constructa. Verùm proxima nocte, succrescente materia, sua expectatione decepti, obruta insuper mane altero Sanctæ Crucis, & Sancti Georgii propugnacula, oram maritimam spectantia Cives indoluerunt. Tum aquarum fontes sex & triginta; qui in deliciis erant, fruteta, villas, viridaria, atque id genus alia suburbana ad meridianam regionem amenissima, excultaque loca incendium vastavit. Pridie demum Kalend: Majas solo æquatis menibus juxta Virginis Tyndaritanæ templum, Urbem ab occasu hora xv ignis invasit, ac S. Nicolai Benedictini Cœnobii pomario occupato, stabulo, horreisque disiectis, ab austro, occidente, & septentrione, spectabile tota Italia Monasterii ædificium vallavit, fornices excussit, hypogeum, cryptasque vinarias liquata glarea labefactavit: Monachis præ timore aliò digressis, unus Ludovicus Batteatus, cujus tetigimus merita, quique in lacrymas effusus, vindici Numini sese hostiam offerebat, in Monasterio perstitit, ejusque precibus, quod penitus eversum non fuerit, adscriptum. Tunc porro quotquot in Urbe superstites erant, certum opperiebantur exitium; torrenti quippe ignito, eminentiori parte occupata, Urbis reliquum invadendi apertam esse viam, unde in decliva excurreret, putabant. In semitas itaque regionis illius, quæ à *Cursu* dicitur, liberé debacchatus, sacras Sanctę Marię Majoris, S. Hieronymi, S. Barnabæ, & S. Crispini ędes, privatasque aliquot domus proruerat; Quum & cęlesti præsidio, lipsanis nempe S. Agathæ eò magna cum fiducia delatis, atque è Cœnobii Sancti

cti Nicolai fenestris, unà cum Sanctissimo Domini Clavo, contra ignem expositis, & humanis auxiliis hosti occurrendum communi voto decretum. Ex industria igitur murus, seu verius, ager ex lapidibus, ac ruderibus extructus ab area ejusdem *S*. Nicolai ad proximam Cursus regionem; ad quod sane opus, intra horarum spatium perficiendum, certatim plebs omnis, nobiles, Clerus, Proceres, ipseque Campifranci Princeps improbo labore incubuere. *Ann. Xpi. 1669*

XXIII. Ineunte Majo Josephus Loredanus è Clericis Minoribus ab urbe Messana Legatus Catanam appulit, summis benevolentiæ signis opem nostris obtulit, tutumq; apud suos asylum exhibuit. XV. Kalend: Junii quievisse incendium omnibus visum, hinc ab Episcopo, *S*enatu, frequentique populo in principe Templo gratiarum actiones Civi, ac Patronæ sollemni pompa, sunt habitæ, ejusque sacrum corpus publico cultui expositum. Cives ergo ad propria, Moniales ad claustra redeunt, patriæ faciem immutatam dolentes, eidemque Numinis beneficio servatæ gratulantes. Tunc Alburquerqujus Dux, *S*iciliæ Prorex, ut Panormi in majori Basilica, atque in aliis pro gratiarum actione Hymnus etiam decantaretur, jussit, lychnumque argenteum, qui perpetuo pensilis ante Divæ Agathæ corpus arderet, Regio nomine, obtulit, isthac epigraphe marmori ab Michaelangelo Pontifice in rei monumentum insculpta. *Clarius jam colluces Urbs Clarissima, unde celeberrimi nominis lumen extinctum tremebunda lugebas; Ætna licet ruptis XI. die Martii hujus anni MDCLXIX. fornacibus, quatuor solidos, nec momento interruptos, menses; nec umquam immanius in supremum Catanæ conjuravit exitium; Juratam tamen à Cœlo ab*

Agatha

An. Xpt. 1669 *Agatha V.M. Catanensi, Patriæ Liberationem, nunc in primis reddidit toto orbe terrarum suismet flammis evidentiorem, Urbemque ipsam (in qua una constringit æstuantes fluctus suos) ignitis circumvallans aggeribus; Hinc Triumphatrici Trophæum æternavit, & coronam. Unde Excellentissimus Prorex D. Franciscus Fernandez, & Cueva Dux Alburquerque &c. Sapientissimæ Virgini ad ineluctabilis incendii excubanti custodjam, ob vindicatam Catanæ incolumitatem, Argenteam hanc lampadem Regio nomine posuit. Et ne oleum unquam deesset, censum quoque annuum instituit, non morituri pignus obsequii, in Heroinam ter maximam, cui Cœlum perpetui Ætnæ sacravit lampades ignis, atque flammarum.*

XXIV. Jam vero circa Junii mensis initia magnis rursus fragoribus mons personat, atque è majori voragine atra nubes, sabulum, necnon igniti lapides in Cœlum emittuntur. Mox circa Catanę regiones super aridos lapides novi profluvii indicia apparent, quod in Vallem à *Nesima* dictam, ad collis radices usque, cui Novælucis Cœnobium insidet, sese extendit, agros vastando, ac obvia quęque obruendo; hinc contra Ursinam Arcem impetu converso, ejusdem fossam penitus æquavit, disjectoque ponte, eamdem adeo vallavit, ut aliò excedere Arcis Præfectus compelleretur. Quum porro Cœnobii Carmelitarum Montis Sancti aream ignis jam occuparet, Sacrum Agathæ velum eidem Cives fidenter objiciunt, ageremque insuper certatim extruunt, atque oblongis ferreis uncinis, operarum auxilio, liquatam materiam aliò divertunt; quo factum, ut cursu ad meridiem directo, igneus exinde torrens ad v. Idus Julii, glaream glarea coacervaret, amploque maris spatio oc-

cupato, innocuè desæviret. Civium, Urbisque in tanto incendio jactura pene incredibilis, nullique alteri comparanda, ac posteris sæculis dubio procul præ aliis memoranda; ad tria enim centena aureorum millia ascendisse damnum Scriptores tradunt. Convenere Catanam id temporis ex universa pene Sicilia, atque è vicina Italia complures ad horrendum naturæ spectaculum contemplandum, quos inter Cariati Princeps, qui servos triginta atratis vestibus, cultuque omnino æquali secum deferens, postquam Voraginem, unde Incendium erupit, spectasset, Urbem repetiit ad sacrum B. Agathæ corpus venerandum, eidemque gemmarum sertum dono dedit. Ann. Æræ 1669

XXV. Ut porro liberatæ Patriæ perenne monumentum posteris superesset, indictum quotannis in urbe Catana, ejusque finibus, Sabato, ante Dominicam Julii secundam generale Jejunium, ac sollemnis supplicatio decreta. Tum Deiparæ Virginis sine labe Conceptæ votivum festum, dudum institutum, ampliori cultu celebrandum Patres Conscripti curarunt. Denique, ubi divinis rebus prospectum, ut humana etiam præsidia sibi adsciscerent, legationem ad Regem adornarunt, ac Vincentium Paternionium Raddusæ, & Mirabellæ Dynastam ætate, ac moribus gravem, nec minus prudentiâ, quam doctrinâ commendatum, Matritum, ut Patriæ partes ageret, ac vectigalium levamen impetraret, ablegant, sub anni MDCLXX initium. 1670 Quo sane tempore, quum opidani complures è vicinis pagis, quos ignis vastaverat, Catanam habitatum venissent, ut eorumdem commodo prospiceretur, excitatum à fundamentis S. Agathæ templum ad septentrionalem Urbis plagam, atque in Parœciam erectum. Crevit exinde ruralis vicus cum publi-

cis,

Ann. Xpi. cis, tum privatis ædibus in ampliſſimum ſuburbium, quod Urbi ipſi annexum inter Catanæ regiones hodie enumeratur. Tunc quoque Monaſterium S. Luciæ Ætneis ignibus pene vallatum

1670 in opportuniorem locum, prope S. Thomæ Apoſtoli Eccleſiam, Clementis X. authoritate noſter Pontifex tranſtulit. Inſtaurandis interim, ut temporis patiebatur anguſtia, publicis viis, certatim, Cives adlaborabant, adeout brevi cum Inſulæ mediterraneis reſtituto commercio, quod aliquandiu intermiſſum, priſtinam induit Catana faciem. At nondiu poſt, ingenti annonæ caritate Urbs labora-

1671 vit, adeout frumenti menſura, *Salmam* appellant, triginta & amplius aureis penderetur, multique fame conficerētur; proxima autem fertiliſſima meſſis damnum compenſavit.

1672 XXVI. Anno MDCLXXII. Claudius Lamaraldus Lignenſis Princeps, Siciliæ Prorex XII Kal: Novembris Catanam venit, exceptus à Magiſtratu, & à Pontifice, quum ad Cathedralem Baſilicam procederet, hunc à Siniſtris habere voluit. *Id* contra Urbis privilegia fieri Senatus contendens, quod hujuſmodi intereſſe pompæ extra Eccleſiam Epiſcopo non competeret, atque ad Proregis latus incedendi Patritio jus eſſet, re compoſita Claudius publico ſanxit inſtrumento, ut deinceps exemplo non eſſet, quidquid honoris ea tantùm vice Pontifici fuerat delatum. Redux inter hæc ex Hiſpania Vincentius Paternionius immunitatem à Vectigalibus per decennium Regiæ liberalitatis munere conſecutus, Patriæ jacturas ſublevavit. Tunc exterioribus munimentis Urbem noſtram ab occidentali regione Lamaraldus vallatam voluit, parviſque propugnaculis proximos colles inſtruxit, quæ vulgo *Fortini* appellantur. Sub idem tempus quo-

rumdam Civium in Patritium ordinem conjuratio feliciter detecta, ejusdem Vincentii opera, brevì etiam compressa fuit. Conjuratorum Caput Antonius Sances, ad quæque audenda promptissimus, qui clam cum aliquot conveniens, prope divæ Mariæ Tyndaritanæ templum, contra nobiles insurgere condicta die statuerat. Occurrit forte Vincentio jam laudato Franciscus Foti Bibliopola è Sancii sociis unus, quem, quum ille animo turbatum contuitus, quò tenderet, interrogasset, eique officii causa operam suam obtulisset, Foti sevocato Vincentio, rem omnem eidem aperuit, pactusque incolumitatem suam, Conjuratorum nomina detexit. Nihil cunctandum ratus Vincentius, Patres Conscriptos, virosque Patritios de nocte convenit, quibuscum communicato consilio, malo quantocius occurrendum suadet. Eadem igitur nocte conjurationis conscii capti omnes, quorum præcipui cum Sancio Duce ultimo postmodum supplicio sunt affecti. Ann. Xpi. 1673

XXVII. Proximo anno circa Urbis mœnia viam vere regiam sternendam super Ætnæos lapides certatim Cives curarunt, quam proinde à *Victoria* appellatam voluere. Actæ rei monumentum, marmorea scilicet tabella contra muros meridionales sita, hæc habet. *D. O. M. Carolo II. Hispaniarum, & Siciliæ Rege. Ubi Victrice In Patriam Charitate Concivis Virgo Ætnæum Ignem Imperiosa Retinuit, Liberatrici Suæ In Viam Cognomento Victoriam Regia Plane Generositate, Annuum Ad Triumphum Subjecere Patres Urbis Illustrissimi. D. Hieronymus Asmundo Patritius, D. Franciscus Tornambene, D. Joseph Tudisco, D. Franciscus Romano Colonna, D. Vincentius Paternò, D. Hiacynthus Paternò, D. Michael Asmun-* 1674

do

Ann. Xpi. 1675 do *Anno Christi* MDCLXXIV. Tum quoque à Michaelangelo Pontifice Sacrarium Principis Templi à fundamentis excitatum, ac sequenti anno absolutum sacrarum vestium repositoriis, pictisque tabulis exornatum; hac denique Inscriptione insignitum. *D. O. M. Sacram hanc Ædem ad Majorem Dei, ejusque Sponsæ Agathæ cultum, atque ampliorem Cathedralis hujus exoptatam diu commoditatem, F. Michael Angelus Bonadies Episcopus Catanensis à fundamentis excitatam, ac quo fulget ornatu conspicuam absolvit, Anno Salutis* MDCLXXV.

XXVIII. Inter hęc variis belli motibus universa pene Insula, ac Messana cum primis agitabatur, ubi adeo Civium factiones increverant, ut in apertam demum conspirationem abirent, atque à Gallis suppetias contra ipsum Regem Messanenses exposcerent. Tunc Catana externo milite sub Ignatii Migliacii Baucinæ Principis pręfectura, Hispanisque legionibus munita, Regi fidem suam probavit, atque Reginæ Matris literis, Matriti XI. Kalend: Novembris, anno MDCLXXIV. signatis meruit commendari, quas proximo Januario Prorex Catanam transmisit, ut tanti honoris tessera Civium studia erga Regias partes firmaret. Mense Octobri Galliæ Rex, ut Siculos ad rebellionem allicere, publico Edicto typis vulgato, Regiæ Borbonię Domus Principem Insulæ nostræ Regem constituendum promisit. Libellum Messanenses per emissarios undique disseminandum curarunt; hinc nostri publico etiam scripto, hostium fraude detecta, oblatas à Gallo Principe conditiones respuerunt, quod ipsum non diu Panormitani, ac Drepanenses pręstitere.

Anno

XXIX. Anno MDCLXXVI. pugnatum è conspectu Catanæ in mari Jonio, ad S. Crucis promontorium, inter fœderatos Hispanos, Batavosque, Duce Ruiterio, & Gallos Quesnio Comite Præfecto, per integram ferme diem, tanta quidem animorum contentione, ut non nisi nocte intercedente Classes loco excederent. Ruiterius tot olim navalibus victoriis clarus, tormenti bellici ictu, fervente pugna percussus Syracusis postridie occubuit. Post menses aliquot Anellus Gusmanus Castri Roderici Marchio, Siciliæ Prorex, Messanensi bello urgente, Catanam veniens, Conventum ibi militarem Octobri ineunte indixit, Siculosque Proceres ad arma contra Hostem, rebellesque capessendos excitavit. Quorum plures Catanam equitibus stipati convenerunt. Vivonius interim Supremus in Sicilia Gallorum Imperator, re bene gesta à suis in mari Panormitano, Augustam, quam ante biennium occupaverat, profectus, ad Syracusas expugnandas cum copiis contendens, triremes aliquot ad Catanense littus enavigare jussit; quas ubi non longè à mœnibus hærentes, veluti maris profunditatem earumdem Classarii emetiri vellent, Albertus Abbas Catanensis Eques advertit, qui propugnaculo S. Joannis tunc præerat, contra illas, inconsulto Baucinio, militiæ supremo Duce, tormentum bellicum explodi imperat. Excanduit Baucinius, atque Albertum sibi insultantem carceri addixit; Triremes verò reliquæ Classis cursum tenuerunt contra Syracusas. At satis munitam ab Hispanis Urbem Vivonius quum intellexisset, ad Hyblam parvi nominis opidum, situ tamen munitissimum occupandum se contulit; inde Catanam versus copias duxit. Verùm Hispanis obviam hosti procedentibus, Galli Augustam regressi, Tauromenium enavigarunt, Ann. Xpi. 1676

runt,

Ann. Xpi. 1676 runt, expositoque milite, ea urbe potiti, reliquas ad oram usque Messanensem Arces, armis sibi asseruere.

XXX. Sequenti anno dissidio inter nostros,
1677 legionumque Hispanarum Tribunum, de Urbanę militię Pręfectura exorto, ut Prorex rem componeret IV. Kalend. Junii Catanensem Patritium, tunc Ignatium Asmundum, Armorum Ducem, ut ajunt, speciali diplomatę elegit, eique Urbanos milites subjecit, ac Civitatis propugnacula custodienda commisit. Erecta id temporis Hieroglyphica columna è Syenite lapide, quæ diu neglecta jacuerat, ac prę foribus Civilis Basilicæ, decenti substructa basi, locata cum hoc Epigrammate.

Hieroglyphicus è Circulo maximo Obeliscus, tot sęculis inglorius, iterum mansuræ felicitatis omine Excell. ab Alexandro Principe Bournovillæ Aurei Velleris Equite, & Generali Gubernatori in hoc Siciliæ Regno, curiositatis gratia erigitur Anno salutis MDCLXXVII. Tunc etiam aliud columnæ fragmentum ex eodem lapide, arcanis item Ægyptiorum notis distinctum, rem promovente Bragamontio Helvetiorum militum Tribuno, Antiquitatis studiosissimo è solo elatum; quibus sane monumentis vetus Urbis nostræ magnificentia prodita. Sub ejusdem anni spatium Civium securitati prospectum est novis propugnaculis ad Aquilonarem regionem extra Regis Portam extructis; quibus muniendis, everso Carmelitarum Excalceatorum Cœnobio, his locum postea Episcopus aptiorem, intra pomerium in ædibus Joannis Tedeschii designavit, ubi usque ad annum MDCXCIII. perstiterunt. Jamvero Dux Vivonius novis adauctus copiis, classem conscendens, circa maritimam Catanæ oram enavigavit; mox contrario cursu ad Mascalarum littus

littus devectus, ibi militem exposuit, cujus partem non modicam aeris insalubritate affectam amisit, ac sede inde discedere coactus, Messanam repetiit. Ineunte anno MDCLXXVIII. Vivonio in Gallias evocato, Fevillada successit, qui lentè rem gerens, XVII. Kal. Aprilis, cunctis inopinato, Insulâ cum suis excessit.

CAPUT V.

CATANA SUB AUSTRIACIS

Ab anno MDCLXXVIII. ad MDCC.

Ann. Xpi. 1678

I. PAce ab excessu Gallorum toti Siciliæ parta, Carolus II. Hispaniæ Rex in grati animi erga nostros, ac regiæ largitatis monumentum, amplissimo Rescripto, gratias, immunitates, & Privilegia urbi Catanæ, ejusque Civibus à Præcessoribus concessas, ratas voluit, ac firmavit Matriti quinto Idus Aprilis MDCLXXVIII. Illud hìc integrum exscribere longum esset, nonnulla tamen delibare, non erit incongruum, quæ Catanensium in Regem merita commendant. En illa. *Carolus &c. non eget adjectione plenitudo, nec firmitate, quod per se firmum existit; Confirmari tamen interdum solent Concessiones Regiæ, non necessitate exigente, sed ut erga Benemeritos Principis munificentia ostendatur; quo fit, ut cum pre oculos habeamus, quo animi affectu sinceræque voluntatis testimonio nostra Clarissima urbs Catana nostri ulterioris Siciliæ Regni, ab antiquo Regiæ Coronæ retro Regum Prædecessorum nostrorum, Nobisque ad inserviendum parata semper fuerit, & sit; Volentesque aliqua in parte gratitudinis, & liberalita-* 1670

tis

Ann. Xpi. 1678 *tis nostræ signum erga eam ostendere, libentissimè ad id inducimur super supplicatione infrascripta &c.* Et supplici libello prolixiori, in quo singula Urbis Privilegia distinctim, & per compendium adnotantur, relato, subdit Diploma: *Quo præinserto supplici libello inspecto, ac recognito, cupientes dictæ Clarissimæ Civitati Catanæ ob propensam ejus in Nos, & majores Nostros fidem, & observantiam, rem gratam facere, & consulere, tenore præsentium, de certa scientia, Regiaque auctoritate nostra, deliberatè, & consulto, maturaque Sacri nostri Concilii accedente deliberatione, attendentes petitioni ipsius, clausulisque in præfato supplici suo libello expositis, omnia, & singula Capitula, Constitutiones, Statuta, Privilegia, Literas, Indulta, & alias cujusvis generis Concessiones, & Gratias tam generaliter, quam specialiter per nostros Prædecessores concessa, & indulta dictę Clarissimæ Civitati Catanæ, juxta earumdem, & cujuslibet earum seriem, continentiam, & tenorem pleniores, à prima earum linea usque ad ultimam, inclusivè, prout, & quatenus in possessione, usu, & observantia sunt, laudamus, & approbamus, ratificamus, confirmamus, & stabilimus, & si opus est, denovo concedimus, & gratiosè elargimur, nostrǫque hujusmodi laudationis, approbationis, ratificationis, confirmationis, & novæ concessionis munimine, seu præsidio roboramus, & validamus. Quæ omnia sint, & esse debeant stabilia, realia, valida, atque firma, nullum, aut in Judiciis, aut extra, impugnationis objectum, defectus incommodum, aut noxæ cujuslibet alterius detrimentum patiantur, &c. Datum &c.*

II. Nec diu post VI. Kalendas ejusdem, Patritio, ac Senatui Urbis nostrę munificus Princeps ex Aranquez rescribens, eorum fidem, zelumque

extollit, quo sese post Gallorum discessum Regios milites fovendo, rebellesque populos ad obedientiam revocando, commendaverant. Has porro literas Dominicus Lugmenda Proregi Vincentio Gonsagæ à Secretis, pridie Idus Novembris Catanam transmisit, suas adiiciens ejusdem Proregis nomine, Regii animi propensionem, benevolentiamque nostris contestantes. Alias denique sexto Kalendas ejusdem ad Franciscum de Bonavides *S.* Stephani Comitem, Gonsagæ in Siciliæ præfectura Successorem dedit Rex Literas, quibus voluit, ut Catanensis Academiæ Candidati ad scientiarum studia triennio integro, antequam laurea donarentur, incumberent, nullusque deinceps ad publica Regni munia assumeretur, qui magisterii decora rite in eadem Universitate non obtinuisset, ut olim Philippus II, ac alter ejusdem nominis IV. sanxerant. Novo allabente anno Prorex Catanam veniens Magistratus electionibus, quæ per scrutinium fieri consueverant, ut discordiarum inter cives semina tolleret, abrogatis, publica Scientiarum Studia novis legibus firmavit, quibus ad hæc usque tempora utimur, Urbisque decori, Professorum commodo, necnon Candidatis præclarè consuluit, eademque statuta sub die secunda Martii obsignata, ut publici juris fierent, mandavit. Catana inde abscedens, Syracusas, ac reliquas pene Regni Urbes invisit, resque Insulæ omnes, ubique composuit. Sequenti anno datis Panormi Literis XVII. Kal. Aprilis statuit idem Prorex, ut nulli ad equestria Urbana officia Catanæ aditus pateret, nisi esset albo nobilium adscriptus; huic verò accenseri nemo posset citra communem, atque unanimem *Senatus, Patritii, Justitiarii, & Syndici* votum, quocumque sanguinis splendore fulgeret.

Ann. Xpi. 1678

1679

Ex

Ann. Spi. 1682. III. Ex Ætna monte mense Septembri MDCLXXXII. post horribilem boatum, aperta non longè à summo cratere voragine, ignis erupit, cursumque per declive ad *Musarræ* collem dirigens, innoxiè per dies aliquot effluxit. Meminit hujus incendii oculatus testis in descriptione Ætnæ Joannes Andreas Massa {a} Sub idem tempus Carolus II. Hispaniarum, ac Siciliæ Rex sepius laudatus Comitis S. Stephani Proregis acta Catanensis Academiæ incrementum spectantia, ejusdemque Privilegia suo Diplomate confirmavit, ac *Privativam*, ut ajunt, quod nullibi in Regno Publicum Gymnasium liceat institui, Urbi nostræ concessit, Matriti octavo Idus Septembris. Illud hìc exscribam.

(a) Sicil. in prof. cap. 18. n. 21.

Carolus &c. Quamvis universæ Reipublicæ nostræ infatigabilem curam desideremus impendere, & Deo favente ad felicem statum studeamus cuncta revocare, tamen nostræ Clarissimæ Urbis Catanæ ex nostro Ulterioris Siciliæ Regno *solicitiora Nos augmenta constringunt; ut, quę tantis fidelitatis, & obsequii monumentis erga Nos sępe sępius florere visa est, Regiis etiam donis, & ornamentis gloriosius appareat ornata. Proinde memoriâ recolentes, egregiam erga Nos fidem ipsius Civitatis, ab antiquo Nobis inserviendum paratæ, ut perspeximus; attendentesque bonum Reipublicæ, ejusdemque Civitatis conservationem. Volentes etiam aliqua in parte gratitudinis, & liberalitatis signum erga eam ostendere; hinc libentissimè inducimur ad ejus favores, & commoditates super supplicatione infrascripta in libello tenoris sequentis videlicet.* Exscribitur hic libellus à Francisco Milatio Senatus Catanensis partes gerente oblatus, in quo nostræ Academiæ Fundatio, Jura, ac Privilegia

singillatim exponuntur. Subditque Rex: *Quo pręinserto supplici libello inspecto, ac recognito, prę oculisque habentes in Nos fidem, & observantiam praedictae nostrę Civitatis Catanae, & quod ab ea Nobis praesentatus fuit quidam actus in sui favorem expeditus per Illustrem Comitem S. Stephani Proregem, Locumtenentem, & Capitaneum Generalem nostrum in dicto nostro Ulterioris Siciliae Regno, datus Catanae die XXIV. Mensis Februarii Anni millesimi sexcentesimi septuagesimi noni, in quo videtur, quòd ipse Prorex, cum aspiceret, quamplurima, continuaque servitia prędictae Civitatis Catanae, & precipuè, quę in angustiis belli Messanae ab illa gesta fuerunt; & quod propter lęsę Majestatis nostrę delictum, Messanę deperdita, atque incorporata illi fuere omnia Privilegia, facultatesque, quibus fruebatur, inter quas gaudebat Privilegio Studiorum; Et praedictus Prorex in recognitionem relatorum servitiorum dictę Civitatis Catanę per dictum Actum statuit, hanc eamdem Civitatem Catanę gaudere debere publicorum Studiorum Privilegio privativè, unà cum solita facultate doctorandi, promittens illi suum officium, & supplicationes interponere apud nostram Catholicam Majestatem, ad hoc, ut non solùm hanc gratiam concedere dignaremur, sed & alias. Ideoque Nos attendentes ad prędicta grata, & laudabilia obsequia dictę Civitatis Catanę hactenus Nobis pręstita, & quę in antea sperare possumus; Tenore praesentium, de certa scientia, Regiaque auctoritate nostra, deliberatè, & consultò, ac ex gratia speciali, maturaque sacri nostri supremi Concilii accedente deliberatione, prędictum actum expeditum in favorem ipsius Civitatis Catanę per nostrum Proregem Comitem Sancti Stephani, approbare decernimus, ut* Ann. Xpi. 1682

per

Ann. Xpi. 1682 *per presentes laudamus, approbamus, & confirmamus; decernentes, & declarantes, quòd præfata nostra Clarissima Civitas Catanæ gaudere pro nunc possit privativè publicorum Studiorum Privilegio, unà cum solita facultate, ad quem spectat doctorandi, ut præfertur in Actu dicti Proregis. Volentes expressè, præfatam Confirmationem, & quatenus opus sit novam Concessionem, ac omnia, & singula præmissa, & declarata semper, & omni futuro tempore ratam, firmam, & rata, & firma fore, & censeri debere ab omnibus. Statuentes etiam expressè, quòd hujusmodi approbatio, ratificatio, & Confirmatio, novaque Concessio sit, & esse debeat præfatæ Civitati Catanæ, stabilis, realis, valida, atque firma, nullumque in judiciis, aut extra sentiat dubitationis objectum, defectus incommodum, aut noxæ cujuslibet alterius detrimentum, sed in suo semper robore, & firmitate persistat. Illustri propterea &c. Volumus autem quòd intra quatrimestre à die datæ presentis, ratio hujus nostræ gratiæ annotetur in Registro Generali Gratiarum nostro ordine facto, quod ad præsens conservatur per D. Ludovicum Antonium Deza Nostrum Secretarium præfati Registri &c. In cujus rei testimonium præsentes fieri jussimus &c. Datum Matriti Die sexta mensis Septembris Anno à Nativitate Domini MDCLXXXII: Regnorum autem nostrorum omnium Decimo octavo.*

1683 IV. Regium hoc diploma sequentis anni initio idem S. Stephani Comes Siciliæ Prorex exequendum mandavit; Tum verò Pontifici Academiæ Cancellario, ut in decentiorem locum Studiorum ædes transferrentur, commisit. Nec mora, S. Marci hospitali domo ad occidentalem Urbis plagam, ubi olim S. Luciæ Monasterium inclaruerat,

rat, constituta, Valetudinario in Academiam commutato, aulas obeundis literariis exercitationibus aptas Cancellarius jussit, ac decentissimè ornatas voluit anno MDCLXXXIV. Subinde Cathedrale Templum, ac Divæ Agathæ Sacellum testudinatum, picturis, auro, ac marmorato Episcopus splendidiùs reddidit, & eleganter concinnavit. Abusum mox, qui paucis ab hinc irrepserat, abrogandum Proregis authoritate nostri curarunt; Solo enim *Ducis Sfortiæ* Privilegio complures muniti, Medicinæ artem in Regno profitebantur, atque ad publica munia assumebantur; Alii, ne triennio integro Catanæ Studiis incumberent, in Salernitana Academia lauream pretio sibi comparabant. Pontifice igitur Michaelangelo, & Magistratu instante, Prorex eodem anno, XVI Kalend: Novembris, suis literis Regii Patrimonii Fisci Patrono, ac Regni Archiatro, ne deinceps id fieret, injunxit; quod sequenti anno Messanæ Administris sexto Kalend: Martii etiam indictum. Ann. Xpi. 1684

V. Opponebant inter hęc eidem Pontifici, quòd Ecclesię suę terras grandi ejusdem detrimento, propinquis, ac consanguineis *ad censum annuum*, ut ajunt, concessisset; enixis proinde precibus obtinuit ille, ut Franciscus Fortezza Syracusanus Antistes, Regius Visitator deligeretur. Qui Catanam veniens omnia ad trutinam revocavit, ac pręcessorum Præsulum consuetudinem, mensæque Episcopalis, & Regii ærarii beneficium attendens, quod ex hujusmodi concessionibus accedebat, supremo Hispaniarum Senatui rescripsit, librosque typis etiam traditos pro Episcopalium Jurium tuitione transmisit, ac non sine Pastoris optimi laude illi caussam adjudicavit. Nec diu testandi facultate à Catholico Rege impetrata, noster Michaelangelus 1685

An. Xpi. 1686 gelus annum agens ætatis octogesimum quartum, Præfecturæ autem XXI. Sexto Kal: 7bris MDCLXXXVI. piissimè decessit, in Cathedrali Basilica prope sepulchrum à se conditum sepultus. Laudat Michaelangelum, meritisq; commendat encomiis Clariss. Mongitorius in sua Bibliotheca Sicula. Hoc ipso anno Joannis Baptistæ Pizuti Regni Protophysici fracta audacia, qui laurea magistrali in Catanensi Academia donatos suo subjicere examini contendebat; Id enim XIII Kalend: Januarii, Panormi, suo speciali Rescripto Prorex vetuit.

VI. Sede vacante Clericorum Seminarium

1687 ædificiis auctum, Canonicorum industria, qui *Pœnarum fructus*, ut vocant, huic operi contulerunt, ut Epigraphe olim testabatur. In idem tempus Josephi Raymundi Catanensis S. Mariæ de Eleemosyna Canonici, ac Theologicæ Scientiæ in patrio Atheneo sæpius Moderatoris, vitæ sanctimonia celeberrimi mors incidit pretiosa; de quo uberius suo loco. Tunc etiam Martinus Ybanes Rhegii Archiepiscopus Catanensis Præsul designatus honorem renuit; hinc mense Decembri Franciscus Antonius Caraffa Neapolitanus ex Clerico Regulari Lanciani Archiepiscopus nostræ Ecclesiæ præficitur, sequentique anno XIII. Kalend. Martii Urbem ingressus Pastoris vigilantissimi partes impigre exequitur. Subinde XII. Kalend. Maji Fulgentius Travallenius Eremitarum S. Augustini Generalis Magister Catanæ Provincialia Comitia coegit. Quo sane tempore Bernardus à Porto Mauritio Fratrum Minorum, quos Capuccinos appellant, Generalis etiam Minister Siculæ Provinciæ invisendæ gratia Catanam veniens, ibi post dies aliquot lethali morbo correptus, diem obiit, cujus funus splendidè, Magistratu, ac populo frequente,

curatum

curatum est. Post menses aliquot Ætna mons consueto incendio desæviit. Præcessit igneam è summo vertice eruptionem per integras ferme horas septem ingens, horrendusque Mugitus, adeout mons funditus videretur corruere; mox ad orientale latus circa vallem Bovis trium ferme milliarium spatio flammarum globi iter direxerunt. Notatu dignum, quòd, magna nivium congerie, tot annorum decursu aggesta, igneo torrenti locum cedente, quoddam veluti luctamen inter contraria elementa oculis intuentium è longinquo objiciebatur; aliaque inter fornix, seu tholus candore, molisque vastitate spectabilis ex nive apparuit, ut quidquam mirabilius nusquam contigerit ubique gentium intueri. Valle Bovis æquata, vix ultra incendium processit. Ann. Xpi. 1688

VII. Verùm sequenti anno, pridie Idus Martii hora XVIII sub ipso cratere nova in eadem Bovis regione aperta vorago tot ignes evomuit, 1689 ut per milliaria ferme decem agris, ac vinetis undique vastatis, nemoris vetustissimi regiones latè consumpserint; Grandi demum valle prope Mascalis opidum, eo in loco, quem *Macchiam* appellant, occupata, igneus torrens substitit. Tunc nonnulli ex opidanis, quum curiosiùs, ac minus cautè circa montem *Caliati* inter Catanensis nemoris & *Cerritę* fines, incendii cursum observarent, repentè excusso colle, cui insidebant, factoque terræ hiatu miserè perierunt: duo nempe continuò absorti, reliqui verò favillis, lapidibusque labefactati post dies aliquot vitâ cessere. Collem hunc porro incendio quassatum ex eadem materia compactum crediderim, qua per ignem, occultis cuniculis subeuntem, liquata, in frustra ille abiit, ut de Mompilerii colle alibi dictum ex Borello.

Anno

Ann. Xpi. 1690 VIII. Anno MDCXC. Panormi indictis Regni Comitiis Catanensis Magistratus vices suas Felici Crucio, & Spinolæ, Proregi à Secretis, delegavit; Hic porro à Panormitano Senatu excipi juxta morem postulavit. Indicta est igitur dies IX. Junii, processitque in equis à Civili Pretoria basilica Tympanistris, Tubicinis, Lictoribus, aliisque administris longo ordine Senatus ille extra portam Felicem ad S. Nymphæ Ecclesiam, ubi Proceres, Nobilesque viri unà cum Legato illum opperiebantur. Tum ad Regium Palatium per viam Marmoream vulgo *Cassarum* ex eadem porta pompa instituitur. Ducebat agmen Joseph Brancifortius Petræpertiæ Princeps, Velleris Aurei Eques, post quem Nobiles complures; Hinc Tubicines, Tympanistræ, Lictores, mox Senatores; postremus, inter Carolum Caraffam Buteræ Principem, & Dominicum Marchionem Montapertum Pretorem medius Legatus incedebat, quibus ordo claudebatur.

Per idem tempus S. Agathæ Ecclesiam, in Suburbio Franciscus Antonius pridie Kalend. Maji sollemni ritu consecravit; tum ob perstrepentes in proximis Apuliæ, & Calabriæ Regionibus terremotus, piissimas institui voluit supplicationes ad Numinis vindictam avertendam.

1691 Per idem tempus Academiæ Privilegia, ac Senatus Catanensis jura sarta tecta Prorex, variis Panormi literis obsignatis, voluit. Dum porro impigre Præsul Zelantissimus commissam sibi Ecclesiam gubernaret, nec tam verbo, quàm exemplo populos optimis moribus informaret, summo bonorum omnium luctu, septimo Kalend. Septembris MDCXCII. sublatus è vivis abiit. Ereptum ne sponsæ suæ excidium videret; nonnulli dehinc jure optimo, autumarunt; in sepulchrali proinde

Epigraphe marmoreo tumulo appicta hæc legitur. Ann. 1692

D. Franciscus Antonius Caraffa, Archiepiscopus olim Lancianensis, dein Catanensis Episcopus Vigilantissimus, Pius, Sapiens, Humillimus, Pauperum Pater, Pastor adeo erga Oves æstuans amore, ut rectè duas Catana jactare potuerit Ætnas; Ante terremotum cum occubuisset, hìc jacet. Heu stares Catana, ni jaceret.

Alii ex animi dolore concepto, quod offendi Deum mutua nobilium quorumdam in arma ruentium, ipso die Corporis Christi, dissentione vidisset, tradunt Antonium mortem immaturè oppetisse. Sedata tunc ab eodem Pontifice discordia fuit; ob prelationem inter Sodalitates eorumdem Nobilium exorta, publica, ac sollemni intermissa supplicatione, quo sane remedio equestri ordini præclarè consultum. Exarsit nihilominus paulò post Divina vindicta, flagellisque durissimis, ac communi Civium ruina atrocis injuriæ pœnas Optimum Numen expetiit, ut à piis viris tunc creditum. Sequenti enim anno Siculus Terręmotus è mortalium memoria numquam delendus, adeò grandia urbi nostræ prę cæteris damna intulit, ut queat lacrymis potius, quam literis explicari. Habes excidii hujus plenam historiam à Dominico Guglielmino Catanensi vulgatam, atque apud alios. Sed lubet hìc, aliorum malis prætermissis, nostra memorari.

IX. Dies nona Januarii solito serenior illuxerat, at solis occasum nonnullæ obduxerant nubes, flammisque, ac fumo Ætna mons mali aliquod portendebat, quum hora noctis circiter quinta magnus Terræ tremitus insulam universam, urbemque Catanam cum primis concussit. Hominum nulla strages, ædes attamen enormiter quassatæ, ac ru-

matim

Ann. xpi. 1693 matim dehiscentes metum auxerunt. Nimio igitur timore Catanenses affecti, quorum major pars quieti indulgebat, è domibus, cubiculisque sese repente proripiunt, lacrymis, querulisque vocibus Divinam invocantes clementiam, ad sacras effugiunt ædes, ac pęnitentiæ Sacramento muniri certatim efflagitant, diemque insomnes præstolantur. Eo illucescēte, universus populus ad princeps Templum convenit, ac Clero, Senatu, cętuque omni Regularium frequente, divæ Agathæ sacrum corpus publico cultui hora XVI. exponitur, preces, ac liturgiæ, supplicationesque in sacco, & cilicio ad justam Numinis iram avertendam institutæ, per diem pene integrum protrahuntur. Interim ædificia concussione labefactata fulcimentis munire Cives satagunt. Post solis occasum innumeri in areas, agrosque Urbi proximos sese effundunt, plerique verò religiosiores in Cathedrali Basilica ad decimam usque noctis horam, coram Divinissimo Eucharistiæ Sacramento reverentiæ ergo perseverant. Timore paululum excusso, quòd post horam XXIV. terræ motio facta esset nulla, universi Domos repetunt.

X. Tertio Idus Januarii die Dominica sol pallido, ac sanguineo aspectu Cives timore perculit; hinc hora XVI, qua levissima concussione terra contremuit, atque ædis maximæ turrim aliquantulum affecit, ante sacram Civis dulcissimæ mamillam publicæ adorationi expositam preces, supplicationesque ad XXI circiter horam ingeminarunt. Tunc murmur ingens exauditum, nec diu ex imo centro tellus horrendum quassari visa, ędes ruere, terra alicubi dehiscere, ædificia, ac mortales veluti absorbere, Urbs denique universa funditus everti. Qui è longinquo in agris erant, nubem,

quæ diem abstulit, super Urbem cogi, itaut nocturnæ subtus orirentur tenebræ, Ætnęque montis os flammeos simul rivos evomuisse adverterunt, ac talem & tantum editum fuisse sonitum, quantum vix redderent omnia, quæ ubique terrarum sunt tormenta bellica, si vel uno ictu exploderentur. Territę per aera volucres diffugere, pecudes miserè mugientes cęlum gemitu implevere; Mare porro ad quinquaginta circiter passus ex arida recessit; deinde summo impetu ad męnia usque {Hæc integra remanserant} regressum, rursumque, ac tertio resiliens per horas aliquot veluti rapidissimis agitatum ventis intumuit. Ingens pluvia non diu post terrę maximam concussionem, {nam aliæ, atque aliæ per horas aliquot continuò subsequutæ} nonnullis ne pulvere suffocarentur, adjumento fuit. Hominum nihilominus millia ferme decem & octo, cujusque generis periisse memoratum, nec nisi Civium novem circiter millia superfuerunt, quos inter luxati, ruinisque labefactati pene innumeri recensebantur. Ann. Xpti 1693.

XI. Qui luctus, quæ voces, quanta & qualis ubique mortis imago? diffugientibus enim quotquot ruinę superstites, atque incolumes evaserant, frustrà feminecęs ab affinibus auxilium implorabant. Hisce malis nequissimorum hominum accessit aviditas; turmatim quippe è proximis opidis, pagisque dilapsi, omnia diripere, atque in prędam agere, resque cum prophanas, cum sacras ausu temerario asportare attentarunt; Defunctorum corpora indignissimè tractare, ut spoliis ditarentur; quorumdam manus, ac digitos, ut annulos inde extraherent, impiò obtruncare, plerosque propria tutantes immaniter occidere, minimè sunt veriti, auroque, ac supellectili onusti, ad propria rediere. Ex Urbe porro

Messana

Ann. Xpi. 1693 Messana opportunum auxilium naves, farina, ac pane onustę ab eo Senatu transmissæ Cives in præsenti discrimine sublevarunt; nec segnior Panormitana Civitas, aliæque Siculæ Urbes opes, atque amicum obtulere asylum. Defuncto interim Generali Vicario Nicolao Tedeschio propriæ domus ruinâ oppresso, superstites Canonici Josephum Cęlestem, & Vigintimillium Cathedralis Thesaurarium subrogarunt; Hic enim in majori Sacello unà cum aliquot Nobilibus, Ecclesiasticisque viris Cathedrali Basilica ruente, innumeramque Civium multitudinem, ne uno quidem superstite, opprimente, illæsus quum evasisset, sacramque Agathæ mamillam, ac Divinum Eucharistię Sacramentum secum detulisset, ab optimo Numine, ut afflictis Catanensis Ecclesiæ rebus succurreret, servatus, merito hodie etiamnum creditur; imperterrito quippe animo, post ruinam ubique accurrens, consternatos erexit, plerosque patriam deserere meditantes continuit, ac suprema ea dignitate donatus, ligneum primo Templum supra S. Salvatoris propugnaculum, quod magnum appellant, erexit, ubi divina officia, ac sacras liturgias celebravit. Tum Moniales omnes, quę excidio supererant, in Suburbio Civitatis prope Ecclesiam S. Agathę, sub certa clausura in unum coegit, earumque custodiæ sedulo incubuit; Ex eis autem aliquot statim post ruinam terrestri primùm itinere, inde navi transvectę Messanam appulere, & ab Archiepiscopo benignè exceptę, diu inter Moniales ejusdem Urbis perstiterunt; quas etiam Joseph postmodum Catanam ad propria traducendas curavit.

XII. Senatorum unus, qui supervixerat, Petrus Moncada, novos nondum adeptus socios, nullis & ipse parcens sudoribus, ut res quoquo modo compo-

componeret, quammaximè adlaboravit, opportunum tantis malis subsidium ab Uzedę Duce Siciliæ Prorege expetiit, tandemque obtinuit; Die enim IV Februarii Josephus Lancea Camastræ Dux cum potestate ab Uzeda ablegatus, Catanam venit. Hic prædonum audaciam coercuit, ac mulctavit, congestisque in locum unum spoliis, quotquot ex illorum manibus licuit eripere, cuique civium res suas, aut suorum restituendas curavit. Tum conquirendis sacris vasis, ubi Sacrosanctum Domini corpus asservabatur, omnem navavit operam, inventa ad sacrum locum summa pompa deferri jussit; Ex illis unum à sacrilego quopiam sublatum, atque sub tuguriolo absconditum quum accepisset, ad locum cum Sacerdotibus se contulit, effossumque ingenti cum lætitia in Urbem transtulit. Illud hìc non omittam, quod in diruto S. Nicolai Casinensium templo evenisse memoratur: Sacrum nempe Domini Clavum edito in loculo, longèque à Divino Eucharistiæ Sacramento asservatum, cum eodem statim post ruinas à Monachis sollicitè effodientibus, nec sine prodigio, fuisse inventum. Ann. æræ 1693.

XIII. Jamvero annona reparata, Cives hac illac dispersos, profugosque, Josephus, promissa à Vectigalibus immunitate, in Patriam revocavit, quumque ob cadaverum multitudinem inficiendum aerem prudenter suspicaretur, conductis è proxima etiam Calabria operariis, Urbem expurgari præcepit. Nobilibus quibusdam viris regiones forte divisit, primusque ad Cathedrale dirutum Templum progressus, in *ædiculam* S. Agathæ, sic appellant, ubi ejusdem sacrum corpus condebatur, penetravit, atque aliis viam aperuit; Urbis demum reparationi totis viribus intendit. Inter hæc Andreas Regius novus Catanæ Pontifex designatus, qui ter-

ręmotus

Ann. Epi. 1693 remotus nuncio, quum adhuc in Calabria versaretur, accepto, Romam accelerato itinere, ut consecrationis insignia acciperet, convolaverat, ac die Dominica Palmarum inunctus, statim ad reficiendam Ecclesiam suam à Summo Pontifice fuerat dimissus, mense Aprili Catanam venit, ligneamq; sacram Ædem prope Urbis mœnia in ea regione, quam à fornacibus appellant, ædificavit; tum angusto domicilio sibi, suisque aptato, divini cultus instaurationem promovit, ac toto animo Sponsæ suę damnis resarciendis incumbens, Pastoris optimi, & Patris amantissimi muneri satisfecit; demumque contra illos, qui in Civium bona post terrę motum impiè grassantes, omnia diripuerant, Romani Pontificis authoritate Anathema publico ritu protulit.

XIV. Tertio Kalend: Augusti ab omni onere exemptos Catanæ Cives, ejusque incolas Prorex suis literis Panormi signatis declaravit, atque Ducis Camastrę Rescriptum confirmavit. Nec diu post exortis inter Andream Pontificem, eumdemque Ducem, quoad novam Urbis molitionem controversiis, quòd mutato solo, ad se jus concedendi dirutę Urbis regiones pertinere, Episcopus contenderet, iisque mox consopitis, communi voto, Peritorum operâ, illius vestigium ea magnificentiâ, atque ordine, quem nunc demiramur, efformatum, publicæ areæ, ac viæ dispositæ, publica item ædificia sunt designata, cuique demum Civium propriis usibus accommodum, aptumque solum attributum. Dilata tunc nihilominus constructio ob crebras terræ concussiones, quæ ad XII. Kalend. Octobris grandi incolarum metu perdurarunt, atque ex lignis ruditer compactis, cęmentisque tuguria potius, quàm domos sibi Cives conflarunt. Proximo anno allabente reliquas Moniales, quæ

quæ fibi afylum extra Urbem quæfierant, atque *Ann. Xpti*
in alienis Cœnobiis adhuc degebant, Andreas Ca- 1694
tanam coegit, eafque benignè fovit, clauftroque
communi, quoad nova conderentur Monafteria,
continuit. A Martio porro menfe ad Novembrem
iterato terra contremuit, Ætnaque mons cinerem,
feu potius arenam tam ingenti copia è fummo
cratere emifit, ut ventorum vi per infulam uni-
verfam, ac Melitam ufque difperfa herbas, atque
olera labefactarit, mortalefque non levi moleftia
affecerit.

XV. Anno MDCXCV. menfe Majo Uzedæ Dux 1695
Siciliæ Prorex Catanam venit, novę Urbis initia
Civibus gratulatus, eorum ftudia promovit; inde
Auguftam, ac Syracufas profectus, urbem noftram
denuo repetiit, eaque omnia fua authoritate fir-
mavit, quæ ab Jofepho Lancea Camaftræ Duce
fuerant prudenter circa Urbis molitionem, ac lau-
dabiliter decreta. Hinc Meffanam regreffus Regii
Patrimonii Fifci Patrono, ac Regni Archiatro per-
fcripfit, ut Catanenfi Academiæ jura omnino il-
libata fervarentur, nullufque alterius Univerfitatis
privilegio decoratus publica obire munia, aut me-
dicinæ artem profiteri auderet, fanxit. Quartode-
cimo demum Kaled. Decembris Panormi decre-
vit, ut doctorali laurea in Catanenfi Gymnafio
donati nulli alteri fifterentur examinandi, fed li-
berè per infulam univerfam facultates exercere
poffent, ut olim anno MDCLXXXVIII. ex aliis literis
fuerat opportunè definitum. Interim Portæ Civi-
tatis publicis viis refpondentes extructæ, viæ am- 1696
plitudine fpectabiles decuffatim fefe interfecantes
una ab Uzeda Principe, altera à Camaftra Duce
funt appellatæ. Civibus certatim Edificiis molien-
dis incumbentibus, Andreas Pontifex ad Prin-
ceps

Ann. Xpi. ceps Templum reparandum summis viribus inten-
1696 debat. Tum ad parœciales Ecclesias extruendas serio conversus, ex iis aliquot refecit, ac sacra supellectile instruxit, Palatium Episcopale à fundamentis excitavit; factaque unione Monasteriorum Montis Virginis, *S.* Hieronymi, ac S. Claræ, coactis in unum eorumdem Monialibus, quę ruinis superfuerant, sub S. Claræ titulo, ac Seraphicis institutis Cœnobium restituit; aliis subinde Portus Salvi, S. Mariæ Magdalenæ, *S.* Catharinæ, & S. Luciæ suppressis, eorum quoque superstites Moniales ad reliqua traduxit sub S. Benedicti Regulis militantia, quę quinque omnino esse voluit, *S.* Juliani, S. Placidi, S. Benedicti, SS. Trinitatis, ac S. Agathæ. S. Luciæ porro pingues redditus cum Seminario Clericorum addixit, tum novo Regularium Collegio, quod Catanæ sistendum curavit, Clericorum nempe Infirmis Ministrantium, subinde attribuit.

XVI. Jam verò Abside majoris Basilicæ reparata, repaculis remotis, sollemne Missę Sacrificium in ea, quod fuerat per triennium intermissum, pridie Nonas Martii MDCXCVI. ingenti lętitia, ac summo Civium plausu primus Andreas celebravit; ejusdemque exemplo S. Nicolai Cœnobium in edito Urbis loco, à Monasterio Mo-
1697 nialium Montis Virginis appellato, extructum, ac nova illius Ecclesia fuit dicata; mox reliqui Ordinum Regularium, Domos, ac Templa ex tabulis, cęmentisque sibi concinnanda curarunt. An-
1698 no MDCXCVIII. scelestissimus quidam, *Caetanus lo Cugno*, post lucernas, S. Nicolai ędem clam ingressus, è sacra custodia Vas cum divinissimo Altaris Sacramento impiè substulit, & sacro pane in loculo prope Cœnobium recondito, pixidem in fru-

ſtra redactam longè ab Urbe aſportavit. Cognito primo mane à Monacho quopiam execrabili furto, undique conquirendum raptorem improbum Abbas Romualdus Rizzarus è Patriciis Catanenſibus, præcepit, delataque ad Pontificem, ac Magiſtratum re, viduatam ſponſo Baſilicam interim luctuoſis aulęis obductam voluit. Hinc publicæ per Urbem Civium ſupplicationes in ſacco, & cilicio inſtitutæ, ut Optimum Numen, tanto facinore offenſum, obſequiis lenirent. Nec diu in Acis opido deprehenſus Cajetanus, Catanam traductus, atque impium ſcelus ultro confeſſus, locum, ubi Euchariſtiam occuluerat, oſtendit, quæ reverenter ſublata per univerſam Civitatem ſollemni pompa, ingentique lętitia circumfertur. Latro Judicum ſententia morti adjudicatus, magna de ſe relicta converſionis, ac pęnitentię opinione furcis ſuſpenditur. Ann. Xpti 1698

XVII. Sequenti anno inter Pontificem, Urbiſq; Magiſtratus contentiones adeo ingentes exarſere, ut Acim ille contenderet, quumque novæ in dies exorirentur jurgiorum cauſſæ, tandem Andreas Matritum evocatus, ut objectis ſeſe purgaret, Carolum vita functum reperit; Supremo nihilominus Senatui quum abunde feciſſet ſatis, liber dimiſſus ad ſedem ſuam rediit, quam novis beneficiis demeruit. 1699

Decurrentis Sæculi Hiſtoriam, Catanæ Annales ſub feliciſſimo Auguſtæ Gentis Borboniæ Dominio complectentem, ad calcem Tomi tertii fuſiori calamo exaratam habes, unà cum exitialis peſtis, quæ nuper Meſſanam afflavit, notitia. His interim fruere, noſtriſque laboribus conſule.

FINIS TOMI SECUNDI.

INDEX

INDEX

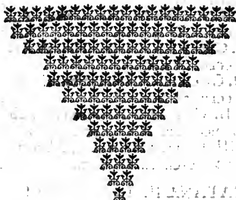
LIBRORUM, & CAPITUM.

CATANÆ ILLUSTRATÆ LIBER V.

CATANÆ ILLUSTRATÆ LIB. VI.

CATANÆ ILLUSTRATÆ LIB. VII.

CATANÆ ILLUSTRATÆ LIB. VIII.

A

Andreas

Blancha

Charondæ

D

E

Q

R

S

T

V

Pag.	Lin.	Errata	Corrige	Pag.	Lin.	Errata	Corrige
12	5	fugienda	fugiendo		19	æquandos	æquandas
19	21	Apocripha	Apographa	254	19	earumque	eorumque
52	34	pretiofius	pretiofus	256	23	opinionem	opinione
77		*ultima dele*	An Leonfortis	257	3	cum	eum
116	14	Baleari	Balearis	258	30	Catena	Cateno
118	20	contexus	contextus		32	Senofchaleum	Senefchallum
140	23	Signato	fignatum	259	1	perduellos	perduelles
142	1	fretus	fretus		15	Catananenfis	Catanenfis
152	20	arce	arcem			Pentifex	Pontifex,
164	18	domu	domo	260	6	hoftiludio	haftiludio
187	31	Ludovico	Ludovici	267	22	Lipfanis	lipfanis
188	4	Calaromonte	Claromonte	276	21	Torfia nobili Pollice	Tarfia nobili Pellice
191	12	omnis	amnis				
194	29	*post* Claromõtanus	*adde* alterius turmæ	281	26	Corfitano	Corficano
				312	3	eos	eas
196	29	difcifferunt	difciderunt	354	35	Graonatæ	Granatæ
203	11	Olivaria	Oleta	356	1	ac *adde*	Jacobus
204	3	perduellos	perduellas	375	2	ademaffim	adamuffim
	22	interque domus	inter quę demus	401	16	Hiftorica	Hiftoria
208		communicatione	commutatione	419	1	ejululatu	ejulatu
213	16	circudedēdæ	circūcludendæ	423	32	demortui	demortuo
216	1	Calabiano	Calatabiano	434	28	*dele* Joannem	Tzetzium
234	15	inftructos	inftructas	453	4	Albi	Alti
239	23	Sarbatenfis	Sarlatenfis	454		*in margine* annorum notas 1663 1664 corrige 1633 1634.	
243	8	obfimiliter	abfimiliter				
	14	fretus	fretus	458	30	vertex	vortex
242	14	olea	oleta	469	15	MDCXL	MDCL
249	4	monarii	Monafterii	471	3	*post* affecerat	*adde* inditio
253	1	Gaufi	Gauli				

FINIS.

CATANÆ M. DCC. XLIV.

Apud Joachimum Pulejum

Superiorum Facultate.

